

+ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ

Η Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΣ
Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ΄
(Ἐν ἔτει 1902)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ΄

«Ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου, εὗρον Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἐλαίῳ ἁγίῳ ἔχρισα αὐτόν».

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
Τυποις ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΔΩΝ

1902

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ παρὸν βιβλίον δὲν ἔχει ἀξιώσεις μεγάλης ἱστορικῆς μελέτης, οὐδὲ διεκδικεῖ δικαιώματα περισσότερα ἐκείνων διὰ τῶν ὁποίων ἡ μετριόφρων ὕπαρξίς του προικίζει αὐτό. Ἁπλούστατα παρουσιάζεται εἰς τὸ κοινὸν μὲ ἁπλῆν χρονογραφικὴν περιβολήν, διατρίβον ἀκριβῶς μόνον εἰς τὰ γεγονότα, ἅτινα ἐκ προνοίας πάντως συντελεσθέντα, ἐπέφεραν ὁριστικῶς τὸ ἀπὸ τοσούτου χρόνου ποθούμενον ἀποτέλεσμα, τὴν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν δηλονότι θρόνον ἐπάνοδον τοῦ λαοποθήτου Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ′.

Κυρίως εἰπεῖν εἰς τὸν τόμον αὐτὸν ἐσκόπουν νὰ δώσω ὄψιν ἁπλοῦ φιλοκάλου λευκώματος, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ κατεχωροῦντο ὅλαι αἱ σκηνογραφίαι τῆς ἐπανόδου τοῦ Πατριάρχου εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Ἀλλὰ τὸ εἰς τὰ τοιαῦτα γεγονότα ἀναγόμενον

λεύκωμα ἀτελῆ βεβαίως θὰ παρεῖχεν εἰκόνα ὑπὸ τόσον περιωρισμένας τάσεις καὶ ἥκιστα θὰ ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς περιστάσεως. Ὡς ἐκ τούτου ἀπεφάσισα, ὑπείκων ἄλλως καὶ εἰς ἐπανειλημμένας σεβαστῶν προσώπων συστάσεις, νὰ συμπληρώσω αὐτὸ ὄχι μόνον διὰ τῶν εἰκόνων ὅλων ἐκείνων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὅσοι ὡς πρωταγωνιστοῦντα ἢ δευτερεύοντα πρόσωπα συνετέλεσαν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ παγκοίνου δεκαεπταετοῦς πόθου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν σκηνῶν, ὅσαι ἀμέσως πρὸς τὸν Πατριάρχην συνδεόμεναι, ζωηρὸν προκαλοῦσι τὸ ἐνδιαφέρον.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τοιαύτη ξηρὰ τῶν εἰκόνων δημοσίευσις δὲν θὰ εἶχεν ὅσην ἔπρεπε καὶ διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἀξίαν, ἐνόμισα πλέον ἢ ἐπιβαλλόμενον τὸ ἁπλοῦν λεύκωμα νὰ μετατρέψω εἰς συστηματικὸν τόμον καὶ ἐν αὐτῷ νὰ περιλάβω κατὰ σύντομον χρονογραφικὸν τρόπον ὅσα ἡ πρώτη πατριαρχεία, ἡ ἀποχώρησις, ἡ ἐπάνοδος καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις Ἰωακεὶμ τοῦ Γ′, ἡ δωδεκαετὴς αὐτοῦ ἐν Ἄθῳ διαμονή, πρὸς δὲ αἱ φάσεις τοῦ Ἰωακειμισμοῦ, ἡ ψυχολογία αὐτοῦ, τὰ τελευταῖα ἐκλογικὰ γεγονότα καὶ αἱ ἀτομικαί μου ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις περικλείουσι. Τὸ ἔργον μου ἑπομένως κατ' ἀνάγκην περιεβλήθη τὴν γνησίαν ἱστορικὴν ὄψιν καὶ τὴν συναφῆ αὐτῇ κριτικὴν παρατήρησιν. Ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς προσεπάθησα καὶ ἐπεδίωξα, κατὰ μέρος τὰς προσωπικὰς σχέσεις καὶ ἀναφορὰς καταλείπων, νὰ παραστήσω, ὅσον ἠδυνάμην, γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν. Ξένος πρὸς πάντα τὰ πρόσωπα, γράφω τὰς σελίδας ταύτας ἀπὸ περιωπῆς καὶ κρίνω τὰ γε-

γονότα ἄνευ ἰδίου προδιαγεγραμμένου σκοποῦ. Αἱ ἐπικρίσεις ἑπομένως καὶ οἱ ἔπαινοι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπόρροια εἰλικρινοῦς ὑποκειμενικῆς ἐκτιμήσεως.

Προσφέρων εἰς τὸ ὁμογενὲς δημόσιον τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον ἐλπίζω ὅτι τοῦτο μὲν εὐλαβῆ θὰ ἔχῃ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀνάμνησιν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, δι' ὧν ἐπετελέσθη μακρὸς τοῦ Ἔθνους πόθος, οἱ δὲ μεταγενέστεροι χρήσιμον καὶ οὐχὶ τυχαίαν συμβολὴν εἰς τὴν πλήρη ἐξιστόρησιν καὶ μελέτην τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Πατριάρχου ἐκείνου, Ὅστις τὸ παλαιὸν τῆς Ἐκκλησίας ὠνειροπόλησε καὶ ἐπιζητεῖ νὰ μεταγγίσῃ εἰς αὐτὴν κλέος.

Ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως, τῇ 18 Ἰουνίου 1901.

Κ. Π. ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΠΡΩΤΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ
ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ΄

(1878—1884)

Τῇ 5 Αὐγούστου τοῦ 1878 μετὰ μακρὰν καὶ ἀνιαρὰν νόσον ἀπέδιδε τὴν τελευταίαν πνοὴν ἐν τῇ πευκοφύτῳ καὶ θαλερᾷ Χάλκῃ ὁ ἀπὸ Κυζίκου Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ ὁ Κοκκώδης. Πάσχων ἀπὸ πολλοῦ, κατατρυχόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἐξαντλήσεως, ὁ ὀξύνους καὶ δεξιὸς περὶ τὸ διοικεῖν Χῖος Πατριάρχης ὡς ὑστάτην αὐτοῦ παρηγορίαν εὗρε τὸ ἐνδιαίτημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἐν αὐτῇ προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι μακρὰ ἰατρικὴ θεραπεία δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ. Τὸ γλυκὺ καὶ ἧπιον ἐν τούτοις κλῖμα ἐλαχίστην ἔσχε τὴν ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ μικρὸν μόνον παρατεῖναν τὸ νῆμα τῆς ἐξηντλημένης αὐτοῦ ζωῆς ὑπεχώρησε πρὸ τῆς μοιραίας τοῦ νοσήματος λύσεως.

Πρὸ ἱκανοῦ ἤδη ἔκ τε τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἀσθε-

νείας βεβαρημένος καὶ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν καθηκόντων κατάκοπος, Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ εἶχε καταθέσει τὴν ἐξ ἰδίων διεύθυνσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων. Ἡ ἔξοχος αὐτοῦ πεῖρα καὶ διορατικότης ἠμβλύνθησαν ἐκ τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς καὶ ὁ πρὶν τὰ πάντα πρὸς τὰς ἰδίας σκέψεις διευθετῶν καὶ προάγων Πατριάρχης ἠναγκάσθη ν' ἀφεθῇ εἰς τὸ ἔλεος τῶν περὶ αὐτόν. Ὁ γεροντισμὸς ἤκμαζεν ὁπωσδήποτε ἀκόμη, οἱ δὲ μᾶλλον ἐπίλεκτοι αὐτοῦ παράγοντες, οἱ ἀπὸ τῶν μελαγχολικῶν καὶ ἀχανῶν τοῦ Φαναρίου μεγάρων τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν κυβερνῶντες καὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις συνεχῶς τυρβάζοντες μητροπολῖται, ἀνεῦρον κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἄκοπον τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἰδίων βλέψεων καὶ ἐπίκαιρον τὴν ἀνάδειξιν τῶν ποικίλων περὶ αὐτοὺς οἰκειοβάθμων στοιχείων. Ἄλλως δὲ μεθ' ὅλην τὴν ὁμολογουμένην βαθύνοιαν καὶ κρίσιν Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄ ἡ ἐπ' αὐτοῦ κατάστασις τῶν Πατριαρχείων δὲν εἶχεν ἀποστῇ οὐσιωδῶς τοῦ εὐρωτιῶντος ἐκείνου καθεστῶτος, τὸ ὁποῖον εὐλαβῶς ἐκληροδότει εἰς τοὺς ἐπερχομένους τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τῆς γεροντικῆς ἀπολυταρχίας διέκρινεν ἡ ἔλλειψις παντὸς προοδευτικοῦ πνεύματος. Ὅσον δὲ καὶ ἂν καλὰς διοικητικὰς σελίδας δύναται ν' ἀναγράψῃ ἡ ἱστορία κατὰ τὴν δευτέραν Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄ πατριαρχείαν, οὐδεὶς ὅμως θ' ἀρνηθῇ ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ πλείονος ἴσως ἢ ἐπὶ τῶν προκατόχων του στοργῆς συνετηρήθη καὶ ἡ ἠρειπωμένη κατάστασις τῶν Πατριαρχείων καὶ ἡ ἄδοξος αὐτῶν ζωὴ καὶ τὸ ἀσύντακτον τῆς ἐθελοντικῆς τρόπον τινὰ ὑπηρεσίας, ὅσον καὶ ὁ ἰδιοτελὴς ὀλίγον χαρακτὴρ τῶν ἐν αὐτοῖς καταβιούντων, μετὰ τῆς συνεποῦς ἰσχυρᾶς ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἑτεροφύλων προσώπων ἐπιρροῆς. Ἦτο σύστημα, ἀπὸ πολλοῦ κατεστημένον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μετατρέψῃ ἡ σειρὰ τῶν Πατριαρχῶν, ὁ

ξηρὸς καὶ βαρὺς γεροντισμὸς τῶν ὁποίων ἀπετέλει τὸ κυριώτερον τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐφόδιον, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον Ἰωακεὶμ ὁ Β΄, ὅστις παρ' ὅλην τὴν εὐφυΐαν καὶ ὀξύνοιάν του εὐλαβῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐθεράπευεν ἀδυναμίας τινὰς καὶ στενῶς συνεκράτει τοῦ παρελθόντος τὰς παραδόσεις. Διὰ τὴν μετατροπὴν

Γεωργιος ο Ζαριφης

τοιούτου ἀσυμμέτρου πλέον πρὸς τὰς περιστάσεις καθεστῶτος ἀπῃτεῖτο ἄνθρωπος νέος κατά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἀρχάς, τολμηρός, ἀποφασιστικὸς καὶ μεγαλόφρων.

Ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐν πλήρει ἀκμῇ δράσεως καὶ καλοκαγαθίας ὁ ἀνεξάντλητος εἰς δωρεὰς ἐθνικὸς εὐεργέτης, ὁ μακαρίτης Γεώργιος Ζαρίφης. Ὁ

μὲ ἔκτακτον εὐφυΐαν, ὡς φαίνεται, καὶ τίμιον ἦθος ἐφωδιασμένος οὗτος ἄνθρωπος δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ προχέῃ ἀφθόνως τὰς μεγάλας καὶ ἡγεμονικὰς αὐτοῦ δωρεὰς πρὸς τοὺς οὕτως ἢ ἄλλως ἔχοντας ἀνάγκην, ἀλλ' ἐπεζήτει, ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, ν' ἀναδείξῃ παράγοντας κοινωφελεῖς καὶ στοιχεῖα, δυνάμενα θᾶττον ἢ βράδιον νὰ ἐνασκήσωσιν ἀγαθὴν ἐπιρροήν. Εἰς τὸν Γεώργιον Ζαρίφην, κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν τῆς διαδοχῆς Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄ περίστασιν, ὀφείλει τὸ Ἔθνος ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν ὑπόδειξιν τοῦ μόνου καταλλήλου διαδόχου καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἄνοδον αὐτοῦ. Ἐγνώριζεν ὁ μακαρίας μνήμης ἐκεῖνος ἄνθρωπος τί συνήθως τεκταίνεται κατὰ τὰς πατριαρχικὰς ἐκλογὰς καὶ πῶς κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναφαίνεται εἰς τὸ μέσον οὐχὶ ὁ ἐνδεδειγμένος τῶν καιρῶν, ἀλλ' ὁ μᾶλλον τὰ συμφέροντα τῶν ἀτόμων πρόθυμος νὰ ἱκανοποιήσῃ. Καὶ ἔχων ἀπόλυτον πεποίθησιν ἐπὶ τὴν εἰλικρινῆ καὶ γενναίαν αὐτοῦ σκέψιν, ἐνήσκησεν ἀπέραντον τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ καὶ ἀκατάβλητον ἐπιρροὴν καὶ ἐπιβληθεὶς ἐπέτυχε νὰ ἀναδειχθῇ κανονικῶς καὶ ***παμψηφεὶ*** Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1878 ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄.

Κατὰ πόσον ἡ σκέψις τοῦ ἀοιδίμου Ζαρίφη ἦτο ὀρθὴ καὶ εἰλικρινὴς ἡ πρόθεσις, ὁ κατόπιν χρόνος ἐμαρτύρησεν. Ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τὴν τοιαύτην τῶν πραγμάτων ἔκβασιν καὶ διὰ τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα, ἅτινα ἡ πατριαρχεία Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἐπέφερεν, ἀδιστάκτως φρονῶ ὅτι ἡ μεγαλειτέρα τῶν ὅσας ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους ἐπετέλεσεν ἐκεῖνος πολλαπλᾶς εὐεργεσίας, ὑπάρχει ἡ δι' αὐτοῦ συντελεσθεῖσα πατριαρχικὴ ἐκλογή, ἡ νέαν ἐξ ὁλοκλήρου διαγράφουσα ἐποχὴν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν ἱστορίᾳ.

* * *

Τὸ δροσερὸν καὶ γραφικὸν Βαφεοχώριον ὑπῆρξεν ἡ πατρὶς τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ καὶ ἐν αὐτῷ εἶδε κατὰ πρῶτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὴν 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1834 σωτηρίου ἔτους ἐκ γονέων εὐσεβεστάτων, τοῦ Δημητρίου Δεβετζῆ καὶ τῆς Θεοδώρας, τῆς πίστεως

Ο ΕΝ ΒΑΦΕΟΧΩΡΙΩΙ ΓΕΝΕΘΛΙΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ΄
Κατὰ τὸ 1901.

καὶ εὐλαβείας τῶν ὁποίων, ἰδίᾳ δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἱκανὰ καὶ σήμερον ἔτι μνημονεύονται ἀνέκδοτα. Ὠνομάσθη Χρῆστος καὶ ἐμαθήτευσεν ἐπί τινα μόνον ἔτη ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ χωρίου σχολῇ, ἔνθα διήκουσε τὴν περιωρισμένου τότε κύκλου σειρὰν μαθημάτων. Ἡ ὀξεῖα

ὅμως αὐτοῦ διάνοια καὶ ἡ εὐρεῖα ἀντίληψις πλούσιον ἀπεκόμισαν τὸ ἐκ τῆς πενιχρᾶς ταύτης διδασκαλίας ἐφόδιον καὶ χρήσιμα εἰς αὐτὸν παρέσχον διδάγματα. Ἐκ φύσεως ρέπων πρὸς τὸ κληρικὸν στάδιον καὶ ἐξ οἰκογενειακῶν περιστάσεων λίαν εὐλαβὴς ὤν, ἐγένετο κατὰ τὸ διάστημα τῆς μαθητείας του καὶ ἀναγνώστης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Βαφειοχωρίου. Ὀλίγον μετέπειτα, δωδεκαέτης περίπου τὴν ἡλικίαν, ἀπῆλθεν εἰς Ρύσιον, ἀκολουθήσας τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προϊστάμενον τοῦ χωρίου Χρύσανθον τὸν Ρύσιον. Μετ' αὐτοῦ δὲ βραδύτερον μετέβη καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου δύο ὁλόκληρα διέτριψεν ἔτη. Ἐκεῖθεν ἀμφότεροι ἐπανέκαμψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει 1848. Θανόντος ὅμως ἐκ χολέρας τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ πατρὸς Χρυσάνθου, ὁ νεαρὸς κληρικὸς προσεκολλήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μητροπολίτου Σάμου. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα τῇ συστάσει τοῦ τότε μὲν Κυζίκου, βραδύτερον δὲ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β' ἀνεχώρησεν εἰς Βλαχίαν μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Πωγωνιανῆς, ὅστις καὶ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἱεροδιάκονον ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν.

Τρία ἔτη διῆλθεν ὑπηρετῶν παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ τούτῳ. Θανόντος ὅμως αὐτοῦ ἔμεινεν ἄνευ προστασίας μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ ἀντικαταστάτης νέος ἐπίσκοπος Πωγωνιανῆς, θερμὰς παρὰ τοῦ προστάτου αὐτοῦ Κυζίκου Ἰωακεὶμ λαβών συστάσεις, ἐξηκολούθησε τὴν περὶ τοῦ νέου ἱεροδιακόνου φροντίδα τοῦ προκατόχου αὐτοῦ. Τρίτον οὕτω μεταλλάσσων γέροντα δὲν ἔπαυε κατὰ τὸ ἐνὸν σπουδάζων καὶ συμπληρῶν τὰς γνώσεις του. Κατὰ τὸ 1853 ἀπῆλθεν εἰς Ρωσσίαν· ἐκεῖθεν ὅμως, ἐπ' ὀλίγον διαμείνας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια καὶ ἐξηκολούθει διατελῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ γέροντος αὐτοῦ Πωγωνιανῆς, τετραετίαν ὁλόκληρον παρ' αὐτῷ διαμείνας. Βλέπων ὅμως ὅτι αἱ γνώσεις αὐτοῦ εἶχον ἀνάγκην

συμπληρώσεως ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήνας· ἄλλαι ἐν τούτοις περιστάσεις διέκοψαν τὰ σχέδιά του, διότι διερχόμενος διὰ Βιέννης καὶ ἀρεστὸς γενόμενος εἰς τοὺς ἐκεῖ πλουσίους ὁμογενεῖς ἐβιάσθη νὰ μείνῃ παρ' αὐτοῖς. Οὕτω δὲ συνεχίζων τὸ κληρικὸν αὐτοῦ στάδιον διωρίσθη ἱεροδιάκονος τῆς ἐν τῇ αὐστριακῇ πρωτευούσῃ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, προϊσταμένου ὄντος τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κοσμᾶ. Τὴν τριετῆ αὐτόθι διακονίαν του ἐχρησιμοποίησε πλεῖστα ὅσα μανθάνων καὶ δὴ καὶ τὴν γερμανικήν, τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης χρονολογεῖ. Ἐπέστρεψεν ἀκολούθως εἰς τὰ ἴδια, ἀλλά, δύο μόνον μῆνας ἐν τῇ γενετείρᾳ διατρίψας, ἐπανῆλθε καὶ αὖθις κατὰ τὸ 1857 δι' Ἁγίου Ὄρους, Ἀθηνῶν καὶ Τεργέστης εἰς Βιέννην καὶ παρέμεινε δευτέραν τριετίαν, μέχρις οὗ, παραιτηθέντος ἐν ἔτει 1860 τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Ἀμα-

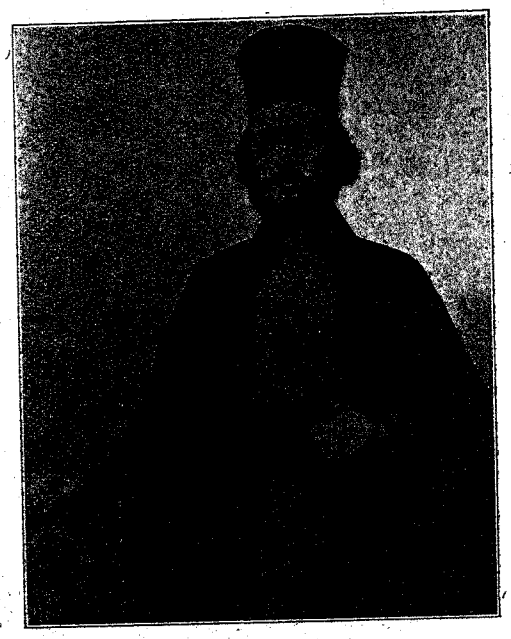

Ἰωακειμ ο Γ' Διακονος εν Βιεννη
(Ἐκ τῆς ὑδατογραφιας Wünsch).

σείας, τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνῆλθεν ὁ προστάτης αὐτοῦ Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ ὁ ἀπὸ Κυζίκου. Ὁ ἐπὶ ὁλόκληρον δεκαετίαν οὕτως ἐν τῇ ξένῃ παραμείνας διωρίσθη ἀμέσως δευτερεύων καὶ ἐξησφάλισεν ὄχι μόνον τὴν ἐν τῇ προσφιλεῖ πατρίδι του διαμονήν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς ἀνώτερα προαγωγήν του. Ἀλλ' ὁ ἥκιστα πρὸς τοὺς Ἐθνικοὺς Κανονισμοὺς ἐννοῶν νὰ πολιτευθῇ Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν ἀρχὴν τρία ἔτη μετὰ τὴν ἄνοδόν του. Τοῦτον δὲ ἐν τῇ ἀποχωρήσει συνώδευσε καὶ ὁ προστατευόμενος αὐτοῦ παυθεὶς κατὰ τὸ κρατοῦν παράλογον σύστημα.

Ο ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΚΟΣΜΑΣ ΑΙΒΕΡΙΩΤΗΣ
Προϊστάμενος τῆς ἐν Βιέννῃ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὸ 1854.

Ἓν καὶ πλέον ἔτος διαμείνας ἀργὸς ἀνεδείχθη τῇ 11 Δεκεμβρίου 1864, πατριαρχεύοντος Σωφρονίου τοῦ Β΄, τοῦ μετέπειτα Ἀλεξανδρείας, μητροπολίτης Βάρνης εἰς διαδοχὴν τοῦ θανόντος Πορφυρίου, καὶ ἐχρημάτισε τοιοῦτος ἐπὶ ὁλόκληρον δεκαετίαν, κατορθώσας καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα συστηματικὰς πλέον νὰ ἐπι-

δείξῃ τὰς μεγάλας αὐτοῦ διοικητικὰς καὶ χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ ἀμέριστον νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν λατρείαν τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ. Τὰ καλά, ἅτινα διέπραξεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ διατηροῦσι καὶ θὰ συντηρήσωσιν ἀπαραμείωτον τὴν ἀγαθὴν τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ ἀνάμνησιν, καὶ τοῦτο προχειρότερον οἱουδήτινος ἄλλου μαρτυρεῖ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ἥτις ἔκτοτε, μόνη αὐτή, κοσμεῖ τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς μητροπόλεως Βάρνης. Τῇ 9 Ἰανουαρίου τοῦ 1874 παυθέντος τοῦ τότε μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ὁ Ἰωακείμ, τῇ εἰσηγήσει τοῦ τὸ δεύτερον πατριαρχεύοντος προστάτου αὐτοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄, μετετέθη εἰς τὴν ἐπίκαιρον καὶ σπουδαιοτάτην ταύτην μητρόπολιν, τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ πεποιθήσεως φρονούντων ὅτι ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐνεδείκνυτο διὰ τὴν δεξιὰν κυβέρνησιν αὐτῆς. Πράγματι ἐντὸς μικροῦ διαστήματος ὁ νέος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης

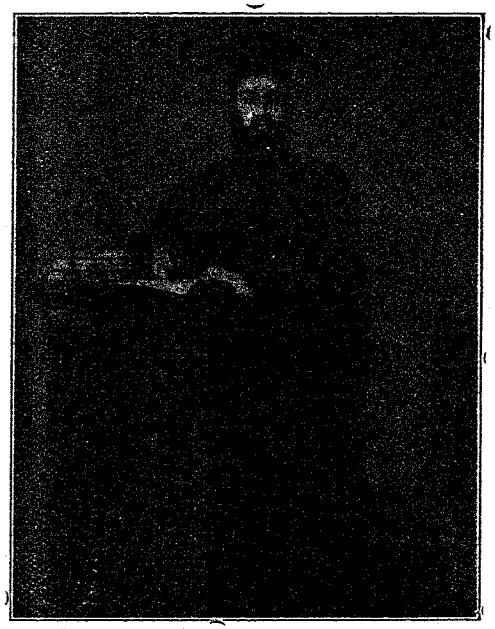

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ΄
Δευτερεύων τῶν Πατριαρχείων

κατώρθωσε νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα, νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν γαλήνην καὶ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ ἀνακαινιστικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπέβαλλεν ἐξ ἑνὸς μὲν ἡ ἀνώμαλος τῶν πραγμάτων κατάστασις, ἐξ ἄλλου δὲ τὸ νεωτερίζον καὶ προοδευτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα. Ἐντὸς τεσσάρων περίπου ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα διῴκησε τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, εἰργάσθη ἀνενδότως ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων ἐβελτίωσε τὴν πρὶν ἔκρυθμον κατάστασιν καὶ καθώρισεν ὅλας τὰς ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, ἐνῶ συγχρόνως ἔθετε τὰς βάσεις γενναίας διὰ τὸ μέλλον ἐργασίας, ἐξ ἧς πολλὰ θὰ ἀπεκόμιζεν ἡ ἐπίκαιρος καὶ ἱστορικὴ αὕτη μητρόπολις. Διὰ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ τιμίας αὐτοῦ ἐργασίας ἐπέτυχε νὰ ἐφελκύσῃ θερμοτάτην τὴν ἀγάπην ὄχι μόνον τῶν πρὶν διαμαχομένων στοιχείων τῆς ἐπαρχίας του, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ξένων ἀκόμη, οἵτινες μετ' ἀληθοῦς ἀφοσιώσεως προσέκειντο πρὸς αὐτόν. Πάντες ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων τὸν μητροπολίτην, δικαίως ἄλλως, ἀφοῦ ἡ τετραετὴς πραγματορία του χρυσῆν ἀπετέλεσε διὰ τὴν Θεσσαλονίκην σελίδα. Δυστυχῶς τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν εὗρεν ἀξίους τοῦ κλεινοῦ μητροπολίτου μιμητὰς καὶ αἱ κοινοτικαὶ διαμάχαι, αἵτινες τόσον εὐφόρως καλλιεργοῦνται ἐν τῇ σημαντικῇ ταύτῃ πόλει, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀνεφάνησαν καὶ πάλιν πρὸς μεγάλην ζημίαν τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐκ περιτροπῆς καὶ κατὰ περιόδους ἀναφαινόμεναι καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν τούτων ἀκόμη.

Ὁμαλὴ διέρρευσεν ἡ μεσοπατριαρχεία μετὰ τὸν θάνατον Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄, ὁ δὲ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος, καταλλήλως τὴν πρὸς ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου παρασκευάσας ἐργασίαν, συνεκάλεσε τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν εἰς πρώτην συνεδρίαν τῇ 29 Σεπτεμβρίου. Ἐν αὐτῇ παρῆσαν 66 μόνον μέλη ἀντὶ τῶν 76, ἠνεῴχθησαν

τὰ ἐσφραγισμένα τῶν ἀρχιερέων ψηφοδέλτια καὶ συνετάχθη ὁ κατάλογος τῶν ὑποψηφίων, ἐκ 13 ἐν ὅλῳ ὀνομάτων, ὧν δύο μόνον ἐκ προτάσεως τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως*. Ὁ κατάλογος οὗτος ἐπεστράφη ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης ἀμετάβλητος. Τῇ Τετάρτῃ 4 Ὀκτωβρίου 1878 συνεκαλεῖτο τὸ δεύτερον ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις, παρόντων 69 μελῶν. Γραμματεύοντος δὲ καὶ τότε τοῦ κ. Δ. Ξανθοπούλου ἀνεγνώσθησαν τὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας πρακτικὰ καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀνακοινώσεις.

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'
Μητροπολίτης Βάρνης

Ἡ διαλογὴ παρέσχεν εἰς μὲν τὸν Θεσσαλονίκης Ἰωακεὶμ ψήφους 60, εἰς δὲ τὸν Φιλιππουπόλεως Νεόφυτον (τὸν μετέπειτα Πατριάρχην) 44 καὶ εἰς τὸν Ἄρτης Σε-

* Χάριν προχείρου συγκρίσεως ἔκρινα καλὸν τὰς σχετικὰς λεπτομερείας προσώπων καὶ ἀριθμῶν νὰ ἀντιπαραθέσω πρὸς τὰς ἀναλόγους τῆς τελευταίας ἐκλογικῆς συνελεύσεως, ἥτις καὶ αὖθις ἀνέδειξε Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ'. Ἀπωτέρω λοιπὸν δύναταί τις νὰ εὕρῃ αὐτάς.

μαρείμ 35. Τοῦ ἀριθμοῦ ὅμως τούτου μὴ ἀνταποκρινομένου πρὸς τὴν ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, τὴν εἰς 36 ψήφους ὁρισθεῖσαν, ἡ ψηφοφορία ἐπανελήφθη καὶ οὕτω ἐπιτυχόντος τοῦ τελευταίου ὑποψηφίου οἱ δώδεκα τότε ψηφίζοντες ἀρχιερεῖς κατῆλθον εἰς τὸν ναὸν μετὰ τῶν τριῶν τούτων ὀνομάτων. Ἡ ὁριστικὴ ἐκλογὴ ἀνέδειξε παμψηφεὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν ἀπὸ Θεσσαλονίκης Ἰωακεὶμ ἐν μέσῳ τῶν ζωηρῶν ἐπευφημιῶν καὶ ζητωκραυγῶν τοῦ παρισταμένου πλήθους, καθὰ ἀναφέρουσιν οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς. Χαρμοσύνως ἐχαιρετίσθη ἡ ὁμοφωνία κλήρου καὶ λαοῦ καὶ ἐνδείξεις μεγάλης χαρᾶς ἐξεδηλοῦντο πανταχοῦ. Κατὰ τὴν ἄνοδον εἰς τὸ Συνοδικὸν ὁ μακαρίτης Δ. Πασπαλῆς ἀπένειμε θερμὰς εὐχαριστίας ἐξ ὀνόματος τοῦ λαοῦ πρὸς πάντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ἐκλογήν, ὁ δὲ κ. Κ. Βαγιάννης ἐφέντης ζωηρῶς ἐξῆρε τὴν συνετὴν καὶ δεξιὰν πολιτείαν τοῦ Τοποτηρητοῦ. Πρώτην φορὰν ἐξελέγετο παμψηφεὶ Πατριάρχης καὶ τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ἐχέγγυον τῆς ἐπιτευχθείσης ὁμονοίας κλήρου καὶ λαοῦ. Αἱ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν ἐνθουσιώδη ἄρθρα καὶ πλήρεις χαρᾶς ἐπαρχιακὰς ἀνταποκρίσεις, δημοφιλῆ ἔκτοτε ἀποκαλοῦσαι τὸν νέον Πατριάρχην.

Πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἐπίσημος ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος καὶ Δημητριάδος καὶ ἐκ τῶν συμβούλων κ. κ. Β. Σαρακιώτη βέη καὶ Ν. Σουλλίδου. Συνέρρευσαν δ' ἐκεῖ πολλοὶ ἐκ τῶν περιχώρων καὶ σὺν ἄλλοις οἱ μητροπολῖται Σερρῶν, Βερροίας, Σκοπίων, Δράμας, Βοδενῶν καὶ Κασσανδρείας, πρὸς δὲ οἱ ἐπίσκοποι Πολυανῆς, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, Πέτρας, Πλαταμῶνος, Κίτρους καὶ Καμπανίας. Πλεῖσται ἐνδείξεις τιμῆς καὶ σεβασμοῦ παρά τε τῶν ἐπισήμων ἀρχῶν καὶ τῶν ξένων παρεσχέ-

θησαν πρὸς τὸν νέον Πατριάρχην, πανταχόθεν δ' ἐξεδηλοῦτο ὁμόθυμος ἡ χαρὰ τῶν διαφόρων φυλῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του.

Ἐν μέσῳ δακρύων χαρᾶς καὶ λύπης καὶ τῆς γενικῆς πάντων ἐν Θεσσαλονίκῃ συγκινήσεως Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐγκατέλειπε τῇ 23 Ὀκτωβρίου τὴν τελευταίαν αὐτοῦ μητρόπολιν. Πανηγυρικῶς καὶ πανδήμως προπεμφθεὶς ἀφίκετο τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ, εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τοῦ Ἰταλικοῦ ἀτμοπλοίου «Πρίγκηπος Ἀμεδαίου» καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ Ἔθνους. Ἐπιβιβασθεὶς δὲ πρὸ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐπὶ τούτῳ ναυλωθέντος ἀτμοπλοίου τῆς Σιρκέτι Χαϊριὲ εἰσῆλθε δι' αὐτοῦ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐντὸς τοῦ Κερατείου Κόλπου, ἐπὶ τούτῳ τῶν δύο γεφυρῶν ἀνοιγεισῶν, καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν παράλιον οἰκίαν τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Ἰωακείμ, παρ' ᾧ καὶ ἐφιλοξενήθη. Ἑπτὰ ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἤτοι τὴν 1 Δεκεμβρίου, Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἐπίσημον, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ἀκρόασιν παρὰ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, εἰσηγητοῦ γενομένου τοῦ Μ. τελετάρχου τῶν ἀνακτόρων Κιαμὴλ βέη, καὶ ἐγκαθιδρύετο ὁριστικῶς ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει ἐπὶ τοῦ θρόνου, τὸν ὁποῖον ἐκόσμησαν δι' ἀφθίτου δόξης ἔκ τε τοῦ ἤθους τῆς σοφίας καὶ αὐταπαρνησίας αὐτῶν ὁ Χρυσόστομος, ὁ Φώτιος, Κύριλλος ὁ Λούκαρις καὶ ὁ ἀπὸ Σμύρνης Γρηγόριος. Ὁ Πατριάρχης ἐξεφώνησε μακρὸν ἐνθρονιστήριον λόγον καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Φιλάρετος Βαφείδης, ὁ νῦν μητροπολίτης Διδυμοτείχου, τὸν ἐπὶ τῇ περιστάσει εἰθισμένον.

Ἡ κατωτέρω μικρὰ περικοπὴ κάλλιον παντὸς ἄλλου δύναται ν' ἀποδείξῃ ὑπὸ ποῖον πνεῦμα ἤρχετο νὰ διακυβερνήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ τοῦ λαοῦ ἐκλεκτός.

«Τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἔλεγεν ὁ Πατριάρχης, ὁμολογοῦμεν

και διαβεβαιοῦμεν ὑμᾶς πάντας ἐν συνειδήσει ὅτι οὐδεὶς σκοπὸς πλάγιος, οὐδεὶς χθαμαλός, οὐδεὶς ὑλόφρων, οὐδεὶς φιλέκδικος, οὐδεὶς μνησίκακος ἐπηρεάσει ἡμᾶς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἀγαθῶν. Πιστοὶ φύλακες τῶν πατρῴων καὶ ἀκριβεῖς ἐλεγκταὶ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ θεσμῶν ἀποδυόμεθα ἀπὸ τοῦ νῦν ἀκορέστως, ὅσον ἀνθρώπῳ εὐτελεῖ καὶ ταπεινῷ ἐφικτόν, εἰς τὴν διαρρύθμισιν καὶ διόρθωσιν τῶν προηγγελμένων. Ἀπαιτοῦμεν δὲ καὶ παρ' ὑμῶν, τῶν τε κανονικῶν καὶ νομίμων σωμάτων, καὶ παρ' ἑνὸς ἑκάστου ἰδίᾳ καὶ ἐν γένει παρὰ πάντων ὅσα ἡμεῖς ἀπαραβιάστως ἐπαγγελλόμεθα καὶ ἐν συνειδήσει ὑπισχνούμεθα. Οὕτως ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τῇ τοῦ Ὑψίστου θείᾳ χάριτι καὶ ἀντιλήψει θέλομεν φθάσει ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.»

* * *

Μόλις τεσσαράκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἀνελάμβανε τὸ βαρὺ τοῦτο τῆς ἐξουσίας φορτίον, ἐν ἡλικίᾳ δηλονότι, ἀνάλογα τῆς ὁποίας παραδείγματα ὀλίγα εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ἡ ἱστορία. Ἦτο τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ γεροντισμοῦ πλῆγμα καὶ ἡ πρώτη ἀφετηρία νέας τῶν πραγμάτων ἐξελίξεως, πασιφανῶς πλέον ἐκδηλουμένης διὰ τοῦ μελανότριχος εἰσέτι καὶ εὐθυτενοῦς ἐκείνου Πατριάρχου, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύναντο, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκόμη τρίβοντες, ν' ἀντιληφθῶσιν ὡς τοιοῦτον οἱ πρὸς τὸ κυρτὸν σῶμα καὶ τὴν λευκὴν γενειάδα τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν ἐξωκειωμένοι κληρικοί. Ἀκμαῖος, πλήρης σφρίγους, πολλαπλασιαζομένας αἰσθανόμενος τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις ἐκ τῶν οὕτω περιφανῶς ἀνατεθέντων εἰς αὐτὸν μεγάλων καθηκόντων, ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιδείξῃ ἀμέσως ὅλας αὐτοῦ τὰς μεγαλόφρονας καὶ προοδευτικὰς τάσεις.

Ἡ κυριαρχοῦσα εἰς ὅλους τοὺς κλάδους, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Πατριαρχείων, παραλυσία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἀφορμή, ἥτις ἔδωκε τὸ εἶναι εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν μεγαλουργῶν αὐτοῦ διαθέσεων. Ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος βαθέως ἐξετάζων καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν πραγμάτων ἀνερευνῶν, δὲν ἠθέλησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀπορροφηθῇ ἐκ τῶν μερικῶν. Προδιέγραψε γενικὸν βελτιώσεως σύστημα, διὰ τῆς κατὰ μέρος ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου ἐπεζήτησε τὴν βαθμιαίαν τοῦ ὅλου συγκρότησιν καὶ τὸν ἀποκαθαρμὸν ἀπὸ τῆς κόπρου τοῦ εἰς σταῦλον Αὐγείου ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ παρελθόντος μετατραπέντος ἐθνικοῦ ἡμῶν κέντρου. Δὲν ἠθέλησεν, ὅπως πᾶς ἄλλος μετρίας καὶ μονομεροῦς βλέψεως ἀρχηγός, νὰ προσέξῃ εἰς τὸ ἐφήμερον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐθεράπευε μὲν τὴν πρόσκαιρον αὐτοῦ φιλοδοξίαν, θὰ ἐξέλειπεν ὅμως μετ' αὐτοῦ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου τῆς ἐπιδράσεως ἴχνους. Ἐσκέφθη νὰ καθορίσῃ τάξιν καὶ σύστημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ἐβασίζετο ἀναλόγως πρὸς τὰς δημιουργηθείσας ἐκ τῶν περιστάσεων ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις ἀσφαλὴς ἡ πορεία τοῦ μέλλοντος καὶ βεβαία ἡ ποθουμένη τοῦ ἀποτελέσματος ἐπιτυχία.

Εἰς τοιαῦτα μεγάλα καὶ γενναῖα ἀποβλέπων προσεκάλεσε δύο περίπου μετὰ τὴν ἄνοδον αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον μῆνας, τῇ 12 Ἰανουαρίου 1879, τὴν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν συγκληθεῖσαν Ἐθνοσυνέλευσιν καὶ ἐνώπιον τῶν μελῶν αὐτῆς ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ ὑπόμνημα, διὰ τοῦ ὁποίου καθώριζε τὰ μέτρα, ἅτινα ἐθεώρει ἐπιβαλλόμενα κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν «πρὸς θεραπείαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἐλλείψεων». Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ὑπόμνημα, ἐκτὸς τῆς ἄλλης αὐτοῦ νομοθετικῆς ἀξίας, διακρίνει καὶ μεγάλη παρρησία, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς:

«Ὁ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος παρελήλυθὼς χρόνος δυνατὸν νὰ διαιρεθῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εἰς τρεῖς διαφερούσας ἀλλήλων ἐποχάς.

Κατὰ τὴν πρώτην κλῆρος καὶ λαὸς τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους διὰ τῆς καθόλου πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἀφοσιώσεως ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ ναῷ, τῇ προσευχῇ ἐγκαρτεροῦντες, εὗρισκον πᾶσαν παρηγορίαν. Οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐκ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἀναφανέντες καὶ διαπρέψαντες ἐπὶ γράμμασι καὶ φιλογενείᾳ καὶ ἀρετῇ σπουδαῖοι, γεραροὶ καὶ ἀείμνηστοι πατέρες ἡμῶν πολλὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐμόχθησαν, τὰ ἔργα ὅμως αὐτῶν ἀπεῖχον τοῦ συμπαγοῦς καὶ βιωσίμου.

Ἡ μέχρι τοῦ 1860 δευτέρα ἐποχή, οὐχὶ ἀκαταλλήλως, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀνέσεως ἐποχή, καθ' ἣν ἤρξατο ὑποφώσκουσα ἐλπὶς βελτιώσεως, ἐδίδετο δὲ ἀφορμὴ τῷ τε ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς προὔχοσι τοῦ Γένους ἡμῶν νὰ συσκεφθῶσι περὶ μονιμωτέρας τινὸς μεταρρυθμίσεως τῶν διοικητικῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ προνοήσωσι περὶ διαπαιδαγωγήσεως παντὸς τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος. Οὐδὲν ἀποκλειστικῶς ἐγένετο ὅμως ἄξιον καὶ κατάλληλον τῶν ἀναγκῶν καὶ ἀπαιτήσεων. Ἡ σπάνις ἐπιστήμης, τὰ συγκρουόμενα χθαμαλὰ συμφέροντα τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ λαϊκῶν ἀρχόντων καὶ πᾶσα ἄλλη, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, μομφῆς ἀξία ἰδιότης εἰσὶ τὰ ἀνυπέρβλητα προσκόμματα, τὰ ἐμποδίσαντα αὐτούς, καίτοι δυναμένους, νὰ θέσωσιν ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τὰς βάσεις σωτηριώδους τινὸς διοικητικοῦ συστήματος εἰς φρουρὰν παντὸς ἀγαθοῦ ἐκκλησιαστικοῦ. Δυνατὸν ἦν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην σχετικῶς πολλὰ νὰ τελεσθῶσιν, ὥστε νὰ μὴ θρηνῶμεν νῦν ἀκαίρως καὶ ἐπιμηθητικῶς τὰς ἐπελθούσας ταλαιπωρίας· ἀλλ' οὐδὲν ἀτυχῶς ἄξιον μνείας ἐτελέσθη.

Ἡ τρίτη ἀπὸ τοῦ 1860 μέχρι σήμερον ἐποχή, ἥτις δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἐν συγκρίσει εὐφρόσυνος, ἐστὶν ἡ μᾶλλον θλιβερά, καθόσον οὐχὶ πλέον ἄλλαι ἀφορμαὶ εἰσὶ τὸ αἴτιον, ἀλλά, θλιβερὸν καὶ χαλεπὸν εἰπεῖν, ἡ τῶν βουληφόρων ἀβουλία.

Ἡ τῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τῷ Γένει ἀναγέννησις, τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἄλλα τινὰ συνέτειναν νὰ ὑθήσωσι τοὺς ἡγέτας τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πραγμάτων νὰ σκεφθῶσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀκοντες καὶ διὰ γνώσεως μὴ ἀπηλλαγμένης προλήψεων καὶ τῶν παραπλησίων, περὶ διαρρυθμίσεως τινὸς τῶν διοικητικῶν ἐν μέρει πραγμάτων, πρὸ πάντων τῆς Ἐκκλησίας, φρονοῦντες ὅτι διὰ τοῦ ἀτελοῦς ἐκείνου νομοθετήματος ἐσώθη τὸ πᾶν. Πολλὰ ὅμως ἀλλοπρόσαλλα περιστατικὰ καὶ πρὸ πάντων ἡ ἔλλειψις σταθερᾶς καὶ

εἰλικρινοῦς θελήσεως καὶ τὸ ἀτελὲς ἐκεῖνο νομοθέτημα κατέστησαν ἀνωφελές, ἵνα μὴ λεχθῇ ἐπιβλαβές, ἐξ οὗ ἐπῆλθεν ἡ νῦν ἀξιοθρήνητος κατάστασις. Ταῦτα ὅμως παρῆλθον καὶ οὐδὲν τὸ ἀπὸ τῶν θρήνων καὶ κλαυθμῶν ἀνύσιμον· ἡ ἡ γνῶσις τῶν σφαλμάτων πρὸς διόρθωσιν τῶν ὑπολειπομένων.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐποχὰς τῆς δυνατῆς ἐνεργείας διέπρεψαν ἐν τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς ἄρχουσι τοῦ Ἔθνους ἡμῶν σεβαστοὶ ἄνδρες, δουλεύσαντες ἐν σοφίᾳ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει, ἄνδρες, ὧν ἡ μνήμη ἄϊδιος καὶ ὁ ἔπαινος πολύς. Ἀλλὰ τὰ ἐκ τῶν ἀγαθῶν τούτων πράξεων προκύψαντα ἀγαθὰ ἐλάχιστα ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐπέδρασαν.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη ἀληθῶς δύναται νὰ κληθῇ ἄλλως καὶ ἐποχὴ ἀντεγκλήσεων, διότι οἱ μὲν τοῦ Γένους ἡμῶν ἄρχοντες καταγγέλλουσι τορῶς τε καὶ πεποιθότως τοὺς ἡγέτας τῆς Ἐκκλησίας ὡς αἰτίους τῶν συμφορῶν, οὗτοι δὲ ἐκείνους διὰ τὴν ὑπ' ἐκείνων ἐπιδιωκομένην ἐκλαΐκευσιν αὐτῆς. Ἀληθέστερον ὅμως εἶναι ὅτι συναμφότερα τὰ ἀντεγκαλούμενα μέρη διέπραξαν ὅ,τι ἠδυνήθησαν, ἐνίοτε ἀγνοίᾳ ἢ ἀσυγγνώστῳ ἀδιαφορίᾳ, διὰ τὴν τῶν πάντων καταστροφήν. Οὐδέποτε ὁ κλῆρος διῴκησε μόνος ἢ αὐτοβούλως τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις· ἔστιν ὅτε μάλιστα ἴσταται ἁπλοῦς θεατὴς ἢ ἀκουσίως συνευδοκῶν εἰς τὰ ὑπ' ἐκείνων ἐν καθαρῶς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι τελούμενα. Ἀλλ' οὐδὲν διὰ τῶν ἀντεγκλήσεων κατορθοῦται καλόν. Ἕκαστον τῶν ἐγκαλουμένων μερῶν ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ μετὰ χριστιανικῆς ἐξομολογήσεως ὅτι συνετέλεσεν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν καταστροφήν.

Ὁ ἱερὸς κλῆρος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὀφείλει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ ἐντολὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ εἶναι μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη, εἶναι ἀποστολὴ θρησκευτική, κοινωνική, ἠθική, ἀποστολή, ἀποβλέπουσα τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν καὶ ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα. Οἱ λαϊκοὶ ὀφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ἡ μεταφύτευσις ὀθνείων ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἄγαν συμμετοχὴ τοῦ στοιχείου αὐτῶν εἰς τὰ κατ' αὐτὴν ἐν οὐ δέοντι, ἡ ἐξασθένισις τοῦ κέντρου καὶ τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ, τοῦ κέντρου τοῦ σώσαντος τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὸ Γένος, ἡ παρά τινων ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερωτέρων ἐκφαύλισις καὶ ἡ μεταβίβασις τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἄλλα κέντρα καὶ σωματεῖα ἑτέρας φύσεως εἰσὶν αἴτια, προκαλοῦντα πανταχόθεν τὴν ἐξασθένησιν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν, κατὰ συνέπειαν δὲ τὴν καταστρεπτικὴν κατάπτωσιν. Ὀφείλουσι λοιπὸν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι, πᾶσι συμφέρει νὰ ἐνισχύσωσι τὸ κέντρον ἡμῶν τοῦτο τὸ πανάρχαιον διὰ τῆς ἀπολύτου

συνεργασίας καὶ τῆς λελογισμένης ἀναμίξεως. Ὅταν δέ, Θεοῦ συναρωγοῦντος, τοιαῦται ἀρχαὶ κυριαρχήσωσιν ἐν ἑκατέροις, ἀναμφιλέκτως ἕξει ἡ Ἐκκλησία ἡμέρας δόξης καὶ εὐκλείας.

Χωρὶς νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἢ νὰ ἀποβλέψῃ ἀλλαχοῦ, ὡς ἔχουσι νῦν παρ' ἡμῖν τὰ πράγματα, οὐ μόνον ἀδύνατον ἄλλως γενέσθαι, ἀλλ' ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις εἶναι λυσιτελὲς καὶ συμφέρον μέγιστον, ἵνα ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ ἐθνικοῖς πράγμασι συναμφότερα τὰ μέρη ἐν ὀρθοφροσύνῃ καὶ ὁμοφροσύνῃ συνάρξωσι, συνευδοκοῦντα εἰς τὴν τῶν πραγμάτων διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν.

Ὁμολογουμένως ὁ ἱερὸς κλῆρος, ὁ ἀριδήλως τὰς ἡνίας ἐν χερσὶν ἔχων, μάλιστα δὲ ὁ ἀνώτερος, συνῳδὰ τῇ θειότητι τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, δέον νὰ ἵσταται εἰς θέσιν ὑψηλοτέραν, ὅπερ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τοῦ ἀπολύτου θρησκευτικοῦ συμφέροντος τῆς Ἐκκλησίας ἀπαιτεῖται, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἔθνους.

Πρὸ παντὸς ἄλλου λοιπὸν ἀπαιτεῖται σύντονος σκέψις καὶ νομοθετήματα πρὸς μόρφωσιν ἀληθῆ καὶ ἀξίαν τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀνωτέρου ἱεραρχικοῦ κλήρου· ἐξαιρέσει δὲ τῶν γενικῶν τούτων νομοθετημάτων ἀπαιτεῖται ἀπαραβάτως:

Πρῶτον· αὐστηροτάτη ἐκλογὴ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν προωρισμένων, ἀπηλλαγμένη ὅλως κομματισμῶν, ἰδιοτελείας καὶ πλαγίων ἐπεμβάσεων. Δεύτερον· ἄνετος καὶ ἀξιοπρεπὴς συντήρησις αὐτῶν. Ὅσον τὸ πρῶτον ἀφορᾷ, πρέπει νὰ ἐξοβελισθῶσιν ἐξάπαντος ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων τὰ ὀνόματα τῶν μὴ ἐχόντων δίπλωμα θεολογίας· ἐκ δὲ τῶν διπλωματούχων οἱ μὴ ἔχοντες τὰς ἀρετάς, τὰς συγκροτούσας τὸν καλὸν ποιμένα, οἵτινες μηδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ γίνονται εἰς ἐγγραφὴν παραδεκτοί. Ὅσον δὲ τὸ δεύτερον, ἄλλως πρέπει νὰ θεσπισθῇ ἡ συντήρησις αὐτῶν, καταργουμένου τοῦ διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπιβλαβεστάτου τρόπου τῆς εἰσπράξεως τῶν ἱερατικῶν δικαίων. Ὁ ποιμήν, ὁ ἔχων ἅπαντα τὰ συγκροτοῦντα τὸν καλὸν ποιμένα προσόντα, πρέπει νὰ ἦναι ἐξησφαλισμένος ὡς πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτοῦ, ὅπως, πάσης ἐπιτοπίου ὑπεροχικῆς ἐπηρείας ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος ὤν, καταγίνηται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Διότι, ὡς νῦν ἔχουσι τὰ πράγματα, ὁ ποιμὴν δὲν γίνεται τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα τοὺς πάντας εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν κερδίσῃ, ἀλλὰ τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται τὰ πάντα, ἵνα τούτους κερδίσῃ χάριν τῆς εὐχερεστέρας τῶν δικαίων ἀπολαβῆς. Ὁ ἀρχιερεὺς πειθαναγκάζεται, ἔστιν ὅτε, χάριν τῆς εὐχερεστέρας τῶν δικαίων του ἀπολήψεως νὰ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνώπιον τῆς τῶν ὑπερεχόντων φαύλης διαχειρίσεως τῶν σχολειακῶν,

τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν ἄλλων κοινοτικῶν πραγμάτων· ἐνίοτε ἐξαναγκάζεται νὰ ὑπενδίδῃ εἰς φρικτὰς παρανομίας πρὸς ἱκανοποίησιν ἰσχυρῶν, οἵτινες ἄλλως πρῶτον κατ' αὐτοῦ βῆμα ἔχουσι πρὸς ἐκδίκησιν τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ δικαίου αὐτοῦ. Τὸ θεμέλιον λοιπὸν τοῦτο πρέπει νὰ τεθῇ ἐρυμνῶς, νομοθετηθῶσι δὲ τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκολούθων.

Δικονομία, διέπουσα τὰς ἐργασίας τῆς ἱερᾶς Συνόδου πάσας, εἴτε πνευματικὰς, εἴτε διοικητικάς, ὁρίζουσα δὲ σαφῶς καὶ τὰ περὶ εὐθύνης τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Νομοθεσία, ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀποκλειστικῶς ἀπορρέουσα καὶ ποινικὸν χαρακτῆρα φέρουσα διὰ τὴν τιμωρίαν τῆς συμωνίας καὶ πάσης ἄλλης δωροληψίας καὶ καταχρήσεως, ἔτι δὲ καὶ διεκδικήσεως τῶν κατὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καταγγελιῶν.

Νομοθεσία, ὁρίζουσα σαφῶς τὰ περὶ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν· ἔτι δὲ καταργοῦσα τὰς μεταθέσεις τῶν ἀρχιερέων ἐκτὸς μιᾶς, προβλεπομένης ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἢ ἐπιβεβλημένης ἐκ λόγων οὐχὶ ἐκκλησιαστικῶν.

Νομοθεσία, διέπουσα τὴν κατὰ περιτροπὴν συγκρότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου· ὅπως πάντοτε ", καταλλήλως ὅμως, συγκεκροτημένη, ἀνάγκη νὰ νομοθετηθῇ ἡ τῶν μικροτέρων ἐπαρχιῶν κατάργησις καὶ ἡ τούτων μετὰ τῶν πλησιοχώρων συγχώνευσις, ὅπερ θέλει συντελέσει ὑπὸ ἔποψιν παντοίαν εἰς τὸν διηνεκῶς ἄριστον καταρτισμὸν αὐτῆς.

Νομοθεσία, διέπουσα ὁμοιομόρφως τὰς μητροπόλεις καὶ τὰς ἐν αὐταῖς δημογεροντίας εἰς τὴν διεξαγωγὴν ὅλων τῶν κοινοτικῶν ὑποθέσεων καὶ εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων πρωτοδίκως ἐπὶ τῇ βάσει κοινῆς δικονομίας.

Πρὸς κατάπαυσιν τελείαν τριῶν σπουδαίων καταχρήσεων, ὡς πηγῆς τοῦ κυριωτέρου κακοῦ δυναμένων νὰ θεωρηθῶσι καὶ εἰς τὴν ἐκφαύλισιν τῆς ἀνωτάτης ἱεραρχίας συντελουσῶν, ἤτοι τῆς ἀδικαιολογήτου κανονικῆς μεταθέσεως, τῆς παρεισφρήσεως ἀνικάνων στοιχείων εἰς τὴν χορείαν τῆς ἀνωτάτης ἱεραρχίας καὶ τῆς ἀνίσου ἀπολαυῆς τῶν ἱεραρχῶν, καλὸν καὶ συμφέρον νὰ νομοθετηθῇ ἡ βαθμιαία κατάργησις ὅλων τῶν ἐπισκοπῶν καὶ τῶν μικρῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰς γεωγραφικῶς πλησιοχώρους· νὰ σχηματισθῶσι δὲ εἰς τρόπον ὥστε αἱ μὲν ἐπαρχίαι ὅλαι νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν ὡς ἔγγιστα πληθυσμόν, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τὰς ἰδίας ἀπολαυὰς καὶ ὁ λαὸς νὰ φορολογῆται καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας ἐξ ἴσου. Διὰ τοῦ δυσκόλου μέν, ἀναγκαίου δὲ τούτου τρόπου, αἴρεται ἡ ἐπιθυμία τινῶν, ἐπιδιωκόντων μετάθεσιν εἰς μεγαλειτέραν ἐπαρχίαν χάριν ἀνέσεως καὶ δόξης, ἀπο-

σκοπακίζεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ χειροτονῶνται ἀνίκανοι ἀρχιερεῖς διὰ τὰς μικρὰς ἐπαρχίας, μηδενὸς ἱκανοῦ δεχομένου ταύτας, ἀμείβονται οἱ ἀρχιερεῖς ἐξ ἴσου καὶ ὁ λαὸς φορολογεῖται ἐπίσης ἐξ ἴσου.

Σύστασις δωδεκαμελοῦς ἐθνικοῦ συμβουλίου ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων λογάδων τοῦ Ἔθνους ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐργάζηται ἐπὶ τῶν σπουδαιοτάτων ζητημάτων, τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους δίκαια, ἐκτελῇ δὲ καὶ καθήκοντα ἐφετείου μετὰ δικονομίας, διεπούσης τὰ κατ' αὐτό.

Σύστασις τακτικοῦ καὶ διαρκοῦς ἐμμίσθου τριμελοῦς δικαστηρίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν νομομαθοῦς κληρικοῦ, εἰς διεκδίκασιν ὅλων τῶν ὑλικῶν διαφορῶν, ἀντὶ τοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου, μετὰ δικονομίας, διευθυνούσης τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

Νομοθεσία, διευθύνουσα δικαστικῶς καὶ ποινικῶς τὸν γάμον καὶ τὰ συμπαρομαρτοῦντα αὐτῷ.

Σύστασις τακτικῆς διαρκοῦς ἐπιτροπῆς, τριμελοῦς, ἐμμίσθου, τῆς παιδείας, ἥτις νὰ ἐργάζηται τακτικῶς καὶ ἐφορεύῃ τὰ τῆς παιδείας ἐν ὅλῳ τῷ ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον διαμερίσματι μετὰ νομοθεσίας, διευθυνούσης ὁμοιομόρφως τὰ τῶν σχολείων καὶ τῆς παιδείας.

Σύντονος φροντὶς πρὸς σωτηρίαν καὶ ἐδραίωσιν τῆς γεραρᾶς καὶ μεγαλωνύμου σχολῆς τοῦ Γένους, τοῦ πρώτου τούτου σεμνώματος τῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀναγεννήσεως ἐν Ἀνατολῇ, ὡς καὶ τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, τῶν δύο ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων ὅλου τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ πρὸς σύστασιν δύο ἢ τριῶν ἱερατικῶν σχολῶν.

Νομοθεσία, διέπουσα τὴν συντήρησιν καὶ τὰ δίκαια τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ βαθμιαία ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῶν ἐνοριῶν τῶν ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, παῦσις δὲ τῆς καταχρήσεως τοῦ νὰ παύηται τῆς θέσεως αὐτοῦ ἢ περιορίζηται πᾶς κληρικὸς ἄνευ προηγουμένης διαδικασίας καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ὁ τε ἐσωτερικὸς βίος, ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας καὶ ὁ τρόπος τῆς ἰδίᾳ καὶ ἐν γένει διευθύνσεως τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, φυλαττομένων τῶν βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν προνομίων αὐτῶν, νὰ διακανονισθῇ ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος οὐ μόνον νὰ σεβασθῇ ὀφείλει τὰ σεβαστὰ καὶ ἱερὰ ἐκεῖνα ἐνδιαιτήματα τῆς ἀειμνήστου ἀρχαιότητος καὶ τὰ γραπτὰ καὶ ἀναμφίρριστα προνόμια αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνισχύῃ αὐτὰ ὀφείλει διὰ παντοίων ἄλλων ἠθικῶν μέσων καὶ διὰ νόμου, ἐξασφαλίζοντος αὐτά, ἐξοβελίζοντος τὰς τυχούσας καταχρήσεις καὶ διακανονίζοντος τὴν ἀπρόσκοπτον πορείαν καὶ συντήρησιν αὐτῶν,

ὥστε, τοῦ χρόνου ποιόντος μόνον τὰ ἐν τῷ Ὄρει τούτῳ μοναστήρια νὰ μείνωσιν ὡς τὸ ἄσυλον τῶν πρὸς τὸν Θεὸν ἀφιερούντων τὸν βίον αὐτῶν, καταστῇ δὲ προσέτι τοῦτο ὁρμητήριον ἠθικῆς ὠφελείας τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι.

Τὰ ἱερὰ σταυροπήγια μοναστήρια εἰσὶ πατριαρχικά, ἤτοι ἀνήκουσι τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, τὰ δὲ ἐνοριακὰ ἀρχιερατικά, ἤτοι ἀνήκουσι ταῖς μητροπόλεσι καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς. Ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἰδιοτήτων τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια ἀπέχουσι νῦν πολὺ μακρὰν τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, ἐφ' ᾧ κατέστησαν ἀτυχῶς ἄχρηστα ὑπὸ ἔποψιν ἐκκλησιαστικήν, μηδόλως συμβάλλοντα εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν τῆς κοινωνίας μόρφωσιν, τέλεον δὲ κινδυνεύοντα νὰ καταστραφῶσιν, ἂν μὴ ληφθῇ περὶ αὐτῶν νομοθετικόν τι μέτρον. Ἡ διάλυσις λοιπὸν ἐνίων τῶν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ σταυροπηγίων καὶ ἐνοριακῶν μοναστηρίων, τῶν μὴ βασιλικῶν, καὶ ἡ μετάθεσις τῶν καλογήρων αὐτῶν, ἂν ἔχωσιν, εἰς τὰ διατηρηθησόμενα, ὡς καὶ ἡ προσάρτησις τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας αὐτῶν δι' ἐπισήμων τίτλων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὡς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, ἐστὶ τὸ μόνον σωτήριον· ἐκ τῶν λοιπῶν δέ, τῶν διατηρηθησομένων, τοῦ ἑνὸς μόνου τρίτου τῆς κτηματικῆς περιουσίας προσαρτωμένου ὁριστικῶς τῷ Θρόνῳ.

Διακανόνισις διὰ νομοθεσίας τοῦ μοναχικοῦ τῶν μοναστηρίων πολιτεύματος, ὅπως παύσῃ ἡ κατάχρησις τοῦ νὰ προσέρχωνται εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον βίον ὅλα τὰ παντοειδῆ ναυάγια τῆς κοινωνίας καὶ μὴ γίνωνται ἐν αὐτῷ δεκτοὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἡλικίαν τριακονταετῆ καὶ μαρτυρίαν ἀγαθὴν τοῦ βίου αὐτῶν· ἔτι δὲ μὴ κείρωνται οἱ προσερχόμενοι πρὸ τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν.

Σύστασις οἰκονομικοῦ συμβουλίου, διευθύνοντος τὰ οἰκονομικὰ τῶν Πατριαρχείων ἐν γένει, ἀνεξαρτήτου τῶν διοικητικῶν σωμάτων ἐν τῷ κύκλῳ αὐτοῦ.

Ἡ εἴσπραξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀρχιερατικῶν κανονικῶν δικαίων, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἴσου τῶν φορολογουμένων, πρέπει νὰ καθορισθῇ ἄλλως, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον «δοῦναι καὶ λαβεῖν» μεταξὺ ποιμένος καὶ ποιμνίου, ἐξαιρέσει τῶν τυχηρῶν ἀπολαυῶν. Διότι τὸ ἄλλοτε ἱερώτατον τοῦτο καθῆκον τοῦ ποιμαινομένου πρὸς τὸν ποιμένα, τὸ ἐκκλησιαστικώτατον καὶ γραφικώτατον, ἤδη κατέστη τῶν κακῶν ἁπάντων πηγή. Ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ ἦναι ὅλως ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἀνεξάρτητος, ὅσον τὸ ζήτημα τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἀφορᾷ.

Πρὸς συντήρησιν τοῦ Πατριάρχου, τῶν Πατριαρχείων, τῶν ἀρχιερέων, τῆς Θεολογικῆς καὶ τῶν ἱερατικῶν σχολῶν καὶ οὗτινος ἑτέρου τοιούτου, ἕκαστος, μὴ πένης ἀπολύτως οἰκογενειάρχης, ὑπὸ τὴν ἄμεσον

ἢ ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διατελῶν, νὰ δίδῃ ἐτησίως ἀνὰ ἓν ἀργυροῦν εἰκοσάριον, ἑκάστη δὲ ἐκκλησία ἀνὰ μίαν λίραν ὀθωμανικήν. Πρὸς εἴσπραξιν δὲ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ἐπιδόματος ἑκάστη ἐπαρχία νὰ ἔχῃ τὸν ἰδιαίτερον εἰσπράκτορα αὐτῆς, ὅστις ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀρχιερέως νὰ περιφέρηται τακτικώτατα, εἰσπράττων ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει τὸ ἐξ ἑκάστου στεφάνου ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο δικαίωμα, βοηθούμενος ἐν ἀνάγκῃ ἀποτελεσματικῶς καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς.

Διαλυομένων τῶν μικρῶν ἐπαρχιῶν καὶ σχηματιζομένων τῶν ὑπολοίπων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ μισθοδοσία ἑκάστου ἀρχιερέως νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ ἐτησίως τὰς 75000 γροσίων εἰς νόμισμα καθαρόν, τὴν ὁποίαν θέλει κρατεῖ οὗτος ἀναλόγως τῶν τῆς ἐπαρχίας εἰσπράξεων· τὸ ὑπόλοιπον θέλει πέμπει εἰς τὸ πατριαρχικὸν ταμεῖον μετὰ τοῦ ἐξ ἑκάστης ἐκκλησίας ληφθησομένου μονολίρου δικαιώματος, ὅπερ δὲν θὰ συμψηφίζηται μετὰ τῶν λοιπῶν εἰσπράξεων, ἀλλὰ θὰ πέμπηται σῷον.

Σύστασις ταμείου συντάξεως, ὑποχρεουμένου ἑκάστου ἀρχιερέως καὶ ἑκάστου ὑπαλλήλου, μισθοδοτουμένου ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ ταμείου, νὰ δίδῃ ἐτησίως δύο τοῖς ἑκατὸν ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ μετὰ νομοθεσίαν, διεπούσης αὐστηρῶς τὰς συντάξεις.

Ἡ ἔντιμος Ἐθνοσυνέλευσις δύναται, ἂν εὐαρεστῆται, νὰ ἐκλέξῃ ὀκταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τεσσάρων σπουδαιοτάτων καὶ πεπειραμένων ἀρχιερέων καὶ τεσσάρων νομομαθῶν λαϊκῶν, ἥτις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου, ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν τὸ πολύ, νὰ προπαρασκευάσῃ σχέδιον νόμου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω, τῶν ἄχρι τοῦδε ἀποφασισθέντων ὑπ' αὐτῆς καὶ οὑτινος ἑτέρου κοινῶς ἐγκριθῇ, ὅστις νὰ ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τὰ μέλη αὐτῆς πρὸς μελέτην καὶ σπουδήν. Τὸ ἴδιον ἔντυπον σχέδιον καλὸν νὰ ἀποσταλῇ καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀρχιερεῖς, παρ' ὧν νὰ ζητηθῇ ἡ ἐπ' αὐτοῦ διαφωτιστικὴ αὐτῶν γνώμη. Μετὰ ἕτερον δὲ τρίμηνον διάστημα νὰ συγκληθῇ αὖθις ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἥτις ἐντὸς τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν νὰ τελειοποιήσῃ τὴν νέαν νομοθεσίαν, ὅπου θεωρήσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον καὶ ἐπιψηφίσῃ αὐτήν.

Τοιαῦτα τινά, θεωρηθέντα κατ' ἀρχὴν ὡς ἀναγκαῖα ἀναλόγως τῶν σημερινῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους περιστάσεων καὶ ἀναγκῶν, ὡς στοιχεῖα καλὰ πρὸς σχηματισμὸν νομοθεσίας πλήρους, θεραπευούσης, τό γε νῦν, τὰς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας καὶ ἐλλείψεις, ὑποβάλλονται τῇ ἐντίμῳ Ἐθνοσυνελεύσει, παρακελευομένῃ ὅπως μὴ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ θορυβωδῶς, δὸς δ' εἰπεῖν, καί πως

ἀνεμβριθῶς ἄχρι τοῦδε δεδογμένα, ἀλλὰ σκεφθῇ ἐρρωμενέστερον καὶ ἐμβριθέστερον περὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινοτικῆς σπουδαίας νομοθεσίας».

Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο μετὰ τῶν ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ τοῦ Πατριάρχου λόγῳ διατυπουμένων ἐνέκλειεν οὐσιωδῶς τὸ πρόγραμμα τοῦ μεγαλεπηβόλου ἐθνάρχου, ὅστις καλούμενος εἰς τὸ ὕπατον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἀξίωμα ἠννόει νὰ ἔλθῃ συντεταγμένος καὶ ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων. Κατ' ἀρχὴν ὑπεδείκνυεν ὅλα τὰ δέοντα γενέσθαι, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποκλείῃ τὴν μεταστροπὴν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ σημείου καὶ τὴν προσθήκην ἐκείνων, ὅσα συντελεστικὰ θὰ ἀνεδεικνύοντο. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι διατυπουμένων, εἴτε ἐκ τῆς ἥκιστα πρὸς τὸ συντηρητικὸν τῶν ἐνδιαφερομένων πνεῦμα συναρμοζομένης οὐσίας αὐτῶν, εἴτε ἐξ ὑστεροβουλίας καὶ φθόνου, δὲν ἐπετεύχθη, ὅπως ἥρμοζε καὶ ἐπεβάλλετο. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν φιλοπρόοδον Πατριάρχην ὅπως ἐξ ἰδίων, ἔστω καὶ ἐπὶ θυσίᾳ αὐτοῦ, προβῇ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ ἐμφυσήσῃ νέαν πνοὴν εἰς τὸν ἐξησθενημένον τῆς διοικήσεως ὀργανισμόν.

Τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα περιέσπασεν ἐκ τῶν πρώτων τὴν ἄγρυπνον προσοχὴν τοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἀπὸ μακροῦ κρατοῦσα ἀκαταστασία καὶ σπατάλη εἶχον ἐπιβαρύνει ἀβαστάκτως τὰ οἰκονομικὰ τῶν Πατριαρχείων. Καθυστεροῦντο πολύμηνοι μισθοὶ τοῦ προσωπικοῦ, συντάξεις καὶ ὑποτροφεῖαι ἀπὸ πολλοῦ δὲν κατεβάλλοντο, προμηθευταὶ καὶ δανεισταὶ ματαίως ἐζήτουν τὴν ἐξόφλησιν τῶν καθυστερουμένων αὐτοῖς. Καὶ κυρίως μὲν εἰπεῖν δὲν ἐπέλειπε τὸ χρῆμα· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις παντὸς προϋπολογισμοῦ, πάσης συστηματικῆς ὀργανώσεως ἐξώγκου συνεχῶς τὰ χρέη καὶ περιήγαγε τὴν ὀξύτητα

τῆς καταστάσεως εἰς τὸ ἀκρότατον αὐτῆς ὅριον. Τὰ πάντα, καὶ πλειότερον παντὸς ἄλλου τὰ οἰκονομικά, ἔβαινον εἰκῇ καὶ ὡς ἔοικεν, ἄνευ οὐδεμιᾶς λελογισμένης τάξεως.

Διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὄχι μόνον τὴν κανονικὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ περισώσῃ τὸ γόητρον τῶν Πατριαρχείων, συνῆψεν ἄτοκον δάνειον πρὸς τὸν ἀείμνηστον εὐεργέτην τοῦ Ἔθνους Ζαννῆν Στεφάνοβικ καὶ δι' αὐτοῦ ἐξώφλησε πάσας τὰς καθυστερουμένας ὑποχρεώσεις. Ἐξ ἄλλου διά τινος ἐπιτυχοῦς μέτρου καθολικῆς ὅλων τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν συνδρομῆς ἐμερίμνησεν ἀποτελεσματικῶς πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ εἰς δέκα καὶ πέντε χιλιάδας λιρῶν ἀνερχομένου χρέους τῶν Πατριαρχείων. Οὕτω, διὰ τῆς ἐξευρέσεως πόρων ἀφ' ἑνὸς καὶ διὰ τῆς περικοπῆς περιττῶν δαπανῶν ἐξ ἄλλου, κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ δυνατόν τι ἰσοζύγιον, ἐξασφαλίζον ἀπρόσκοπτον τὴν κανονικὴν τῶν Πατριαρχείων λειτουργίαν. Καὶ δυσηρεστήθησαν μὲν καὶ ἔκτοτε ἄσπονδοι αὐτοῦ ἐχθροὶ ἐκηρύχθησαν ἐκεῖνοι, οἵτινες ταχέως εἶδον περικοπτομένας τὰς παχείας καὶ δαψιλεῖς τῆς ἀκόπου αὐτῶν ὑπουργίας ἀντιμισθίας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παράσιτοι, οἵτινες ἐστερήθησαν τῶν ἀδικαιολογήτων πλουσίων ἐπιχορηγήσεων καὶ τῆς ἐκ τῶν κοινῶν συντηρήσεως αὐτῶν· ἀλλ' ὁ κόσμος, ὁ ποθῶν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ διακανόνισιν τῶν τοιούτων ἀτασθαλιῶν, ἀνεκουφίσθη καὶ ἀνεῦρε νέαν πρὸς ἀγάπην καὶ λατρείαν τοῦ ποιμενάρχου αὐτοῦ ἀφορμήν.

Διὰ τὸν φιλόκαλον καὶ εὐγενῶς φιλόδοξον Πατριάρχην πολὺ ἀκατάλληλος ἦτο καὶ ἥκιστα ἀντάξιος πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν σημασίαν αὐτῆς ἡ κατ' εὐφημισμὸν τὸ ὄνομα τῶν Πατριαρχείων φέρουσα οἰκοδομή. Δώματα πενιχρά, σεσαθρωμένα, ἀνήλια, κάθυγρα, εἰς ἐπίμετρον δὲ διαρρέουσα καὶ ἀφελὴς ἐπίπλωσις, ἀπε-

τέλουν τὸ σύνολον ἐκεῖνο, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ἀνώτατον τῆς Ὀρθοδοξίας ἐνεκλείετο κέντρον. Καὶ ἡ ἐλαχίστη μέριμνα ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ἐκλείψει· τάπητες ψιάθινοι, πολλαχοῦ ἐρρακωμένοι, ἐκάλυπτον τὸ ἔδαφος, παρά-

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'
κατὰ τὸ ἔτος 1889

θυρα, πρὸ πολλοῦ νέους ἰσορροπίας καταστήσαντα νόμους, ἐλευθέραν ἐπέτρεπον τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον ἀγρίων περιστερῶν, ἐδώλια δὲ καὶ τράπεζαι παμπάλαιοι ἀπετέλουν τὸ κύριον τῆς ἐπιπλώσεως ὑλικόν. Οὔτε πολυτέλειά τις καλλιτεχνικὴ καὶ ἐπιβαλλομένη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἄλλως ἐκ τῆς περιστάσεως, οὔτε ἴχνη ἀναμνήσεων τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ὀρθοδοξίας παρελθόντος. Τὸ πρῶτον ἐν τούτοις ἔτος τῆς πατριαρχείας του Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἔσπευσε νὰ ἀνακαινίσῃ τὰ καταρρέοντα Πατριαρχεῖα, εἰς εὐθετωτέραν ἐγκαταλείπων περίστασιν τὸ μέγα αὐτοῦ σχέδιον τῆς ἐκ βάθρων ἀνεγέρσεως αὐτῶν καὶ τὴν εἰς ἀντάξιον περιωπὴν περιαγωγῆς των. Διώρισε λοιπὸν ἐπιτροπὰς καὶ δι' αὐτῶν εἰσέπραξε γενναίας προαιρετικὰς συνδρομὰς παρ' ὅλων τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες προθύμως ἔσπευδον νὰ καταβάλλωσιν αὐτὰς εἰς τὸν ἀνιδιοτελῆ καὶ θερμουργὸν Πατριάρχην. Τὰ Πατριαρχεῖα τοιουτοτρόπως ἐπεσκευάσθησαν ἐξ ὁλοκλήρου δι' ἀκαταβλήτου ἐπὶ ἓν καὶ πλέον ἔτος (1879) ἐργασίας, ἐκ τῶν ἐνόντων δὲ διεχωρίσθησαν αἴθουσαι, γραφεῖα, δωμάτια καὶ εἴτι ἄλλο ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον. Καὶ ὅταν συνετελέσθη μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐπιβαλλομένων ἀναμνήσεων ἡ εὐπρόσωπος αὕτη οἰκοδομή, δὲν ἐπέλειψαν τὰ φιλόχριστα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα νὰ κοσμήσωσι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς. Τάπητες πολυτελεῖς, ἕδραι καὶ καθίσματα σοβαρά, γραφεῖα, εἰκόνες, πίνακες καὶ εἴτι ἄλλο παρόμοιον, προθύμως εἰς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν ἀπεστάλησαν καὶ κατωρθώθη οὕτω νὰ μορφωθῇ, ὅσον ἦτο δυνατόν, εὔμορφον καὶ ἐπιβάλλον τὸ ἀνώτατον ἡμῶν κέντρον. Τοῦ γεγονότος τούτου λίαν εὔφημον μνείαν ποιεῖται ὁ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς χρονογράφος τῆς παρισινῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων», ὅστις μάλιστα ἐν τέλει ἰδιαιτέρως ἐξαίρει τὴν γενναίαν φιλοτιμίαν τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τῆς τοιαύτης ἀνακαινίσεως ἀμέσως καταργήσαντος τὴν ἀναξιοπρεπῆ τέως συνήθειαν τῆς ὑπὸ κληρικῶν προσφορᾶς γλυκοῦ καὶ καφὲ εἰς τοὺς προσερχομένους ἐπισκέπτας.

Διέρρευσαν ἔκτοτε εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη, πέντε ἀντι-

παρῆλθον Πατριάρχαι, πλεῖστα ὅσα γεγονότα ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου συνετελέσθησαν, ἀλλ' ὅλων τούτων ἀμετάβλητος παρέστη μάρτυς ἡ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ γενομένη ἀνακαίνισις τῆς οἰκοδομῆς τῶν Πατριαρχείων. Ἐκεῖ εἰς τὴν καλουμένην αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν, ὅπου τόσον σοβαραὶ καὶ γαληνιαῖαι ἀνάκεινται αἱ περισωζόμεναι μορφαὶ τῶν κορυφαίων ἱεραρχῶν, δύναταί τις νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἰσχυροτέραν ἐθνικὴν ἔνδειξιν τοῦ ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ παρελθόντος τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀρυομένου Πατριάρχου, ὅστις, οὕτω σεβόμενος καὶ τιμῶν τοὺς προκατόχους, ἀμέριστον ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἐπιγόνους τὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν καὶ τὸ κάλλιστον τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς παρέχει δίδαγμα.

Μετὰ τόσης δραστηριότητος ριφθεὶς εἰς τὸν ἀγῶνα Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ δὲν ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ. Ἡ μία ἐργασία διεδέχετο τὴν ἄλλην καὶ αἱ πραγματώσεις τῶν σκέψεών του καταπληκτικῶς προέβαλλον ἀλλεπαλλήλοι. Τὸ αὐτὸ τῆς ἀνακαινίσεως τῶν Πατριαρχείων ἔτος, τὸ 1879 δηλαδή, ἀνασυνέστησεν ἐν Χάλκῃ τὴν κεντρικὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν ἐπὶ νέων ὅλως βάσεων πρὸς ἀναμόρφωσιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, τὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ὁποίου ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων πρὸς βελτίωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἀνέκαθεν ἐθεώρησε. Βραδύτερον μετετόπισε τὴν σχολὴν ταύτην εἴς τι ὑπεράνω τοῦ Βαλίνου κατάλληλον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ διηύθυνεν αὐτὴν ὁ νῦν μητροπολίτης Ἀγχιάλου Βασίλειος Γεωργιάδης· διαλυθείσης δὲ μετέπειτα αὐτῆς τὸ οἰκοδόμημα ἠγοράσθη παρὰ τῆς ἁγιορειτικῆς Κοινότητος καὶ χρησιμεύει, ἔτι καὶ νῦν, ὡς κατοικία τοῦ ἐνταῦθα ἁγιορείτου ἐπιτρόπου.

Συγχρόνως συνέστησεν ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ γηροκομεῖον διὰ τοὺς κληρικοὺς πάσης τάξεως, μετατρέπων

οὗτος ἐπὶ τὸ λυσιτελέστερον τὴν αὐτόθι μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως· αὐτὸς δέ, πρῶτος δίδων τὸ παράδειγμα, ἀπεκλήθη ***ἡγούμενος*** τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος, ἔνθα θὰ ἐξησφαλίζετο τὸ γόητρον καὶ τὸ μέλλον τῆς ταλαιπωρουμένης ἱεραρχίας. Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ διέτριβε κατὰ τὸ θέρος, ὁσάκις ἐπεζήτει τὴν ἀπὸ τόσων κόπων καὶ φροντίδων ἀνακούφισιν. Μετ' ἀγαστοῦ ζήλου προνοῶν καὶ διὰ τὰς ὑψηλοτέρας περιωπῆς ἀποφάσεις του συνέπηξε τὴν Πατριαρχικὴν Βιβλιοθήκην ἔκ τινων πολυτίμων συγγραφῶν, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παρερριμμένων, καὶ ἐκ συνεισφορᾶς ἢ ἀγορᾶς τῶν ἀναγκαίων τόμων, σπουδαίαν οὕτω παρασχὼν ὥθησιν εἰς τὸ ὑψίστης σημασίας ἔργον αὐτοῦ τοῦτο. Ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ σκέψεων ὁρμώμενος συστηματικῶς ἀνεκαίνισε τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον, ἰδιωτικῶς πρὶν καὶ ἐν πενιχρᾷ καταστάσει ὑφιστάμενον, καὶ ἵδρυσεν ἀμέσως κατόπιν, κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1880, τὸ ἐπίσημον τῶν Πατριαρχείων ὄργανον, τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν», ἥτις ἐφεξῆς, καίπερ μὴ ὁλοτελῶς ἐκπληρώσασα τὸν σκοπόν,ὃν εὐρέως διέγραψεν εἰς αὐτὴν ὁ μεγαλόφρων ἱδρυτής, παρέσχεν οὐχ ἧττον καὶ ἐξακολουθεῖ, μάλιστα νῦν, παρέχουσα ἱκανὰς καὶ πολυτίμους ὑπηρεσίας.

Ψηλαφητότερον ἐν τούτοις ἀπόδειγμα τῶν γενναίων αὐτοῦ σχεδίων παρέσχεν Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Εἰς ἄθλιον καὶ κατηρειπωμένον κατὰ τὸ Πετρίον ἐγκατεστημένη τὸ πρῶτον οἴκημα, βραδύτερον δ' ἐπί τινα ἔτη ἐν τῇ παραλίῳ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου Νικομηδείας Διονυσίου βιαίως κατασκηνωθεῖσα, ἀπόλυτον εἶχεν ἀνάγκην ὁριστικῆς ἐν μονίμῳ οἰκοδομῇ ἐγκαταστάσεως. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὔκολον. Ἀλλ' ἡ ἀφιλοκέρδεια καὶ ἡ λιτότης τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ βίῳ εἶχον ἐφελκύσει πρὸς αὐτὸν φανατικὴν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁμογενῶν. Ἐντεῦθεν δέ, διὰ τοὺς μὴ ἐννοοῦντας τοῦτο, ἑρμηνεύεται πῶς, ὁ ἀπεριττως διαβιώσας καὶ πτωχὸς παραμείνας Πατριάρχης, τόσον προχείρους καὶ γενναίας εἶχεν εὐθὺς ἅμα ἐζήτει τὰς συνδρομάς. Δὲν ἐβράδυνε λοιπὸν νὰ ἐξεύρῃ τὸ ἀναγκαιοῦν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Μ. Σχολῆς χρῆμα καὶ ἀσφαλῶς κρούσας εἰς τὰ θυλάκια καὶ ἄλλων μέν, ἰδίᾳ ὅμως εἰς τὰ τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη καὶ τοῦ Βατοπεδινοῦ Ἀνανίου συνεκόμισε τὸ μέγα ποσόν, διὰ τοῦ ὁποίου περίλαμπρον καὶ ἐπιβλητικὸν ἀνήγειρεν ἐν τῷ βυζαντινῷ αὐτοῦ ρυθμῷ τὸ μέγαρον τοῦτο τῆς ἐθνικῆς παιδεύσεως. Τὸν θεμέλιον λίθον κατέθεσεν ἐν μεγάλῃ πομπῇ τῇ 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1880, τὰ δὲ ἐγκαίνια τοῦ εἰς τὸ ἰδιοφυὲς τάλαντον τοῦ ἀρχιτέκτονος Κ. Δημάδου ὀφειλομένου κτιρίου ἐτέλεσε τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1882. Δι' ἑτέρων δωρεῶν ὁμογενῶν ἐπροίκισεν ἐπίσης τὴν σχολήν· ἠγόρασεν ἐξ αὐτῶν ὄργανα καὶ συλλογὰς καὶ κατέστησεν αὐτὴν πρότυπον καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν.

Ἀναλόγους σκοποὺς ἔτρεφε καὶ διὰ τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν· ἀλλ' ὁ μέγας ὁρίζων, τὸν ὁποῖον περιέγραψεν εἰς αὐτήν, ἐπέβαλλε προσκαίρως ἀναβολὴν τοῦ σχεδίου καὶ συντονωτέραν τὴν προσοχὴν περὶ ἄλλα, μᾶλλον ἐπείγοντα. Εἰργάσθη ὅθεν ἀνενδότως περὶ τὴν διαρρύθμισιν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπὶ τὸ ἀρχαικώτερον ἐξεπλήρουν τὸν προορισμὸν αὐτῶν καὶ διέταξε τακτικώτερα τὰ τῆς πορείας των. Συγχρόνως διὰ γενναίων προσφορῶν ἀνήγειρεν ἰδιαίτερον καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης φρενοκομεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ περισυνελέγησαν οἱ πρὶν ἐν ὑπογείοις ταλαιπωρούμενοι καὶ ἀναχρονιστικῶς θεραπευόμενοι παράφρονες. Πανταχοῦ δὲ καὶ πάντοτε ἐπεκτείνων τὸ ἄγρυπνον αὐτοῦ ὄμμα περιετείχισε τὸ πρὶν τοῖς πᾶσι

τρυκείμενον νεκροταφεῖον τοῦ Ἐγρῆ καποῦ καὶ ἐξηφάνισεν αὐτὸ ἀπὸ πάσης βεβηλώσεως καὶ ἱεροσυλίας.

Δὲν περιωρίσθη οὐχ ἧττον μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Δι' ὅλα ταῦτα μεριμνῶν καὶ τὰ πάντα διυλίζων ἠννόει καὶ μέχρι τῶν λεπτομερειῶν νὰ ἐντείνῃ τὰς φροντίδας του. Καὶ προσέσχεν ἐξ ἴσου εἰς τὰ ἔργα ὅσον καὶ εἰς τοὺς θεσμούς. Ἐνῶ ἐκάλλυνε τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν καὶ ἐστέγαζε προσωρινῶς τὴν δημοτικὴν τότε τοῦ Φαναρίου σχολὴν—ἡ θεία Πρόνοια ηὐδόκησεν αὐτὸς νὰ ἐγκαταστήσῃ αὐτὴν εἰς τὸ μέγαρον, τὸ ὁποῖον ἡ φιλογένεια τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γρηγορίου Μαρασλῆ ἀνήγειρε πρὸ ὀλίγου — ἀπεφάσιζε συγχρόνως τὴν προσάρτησιν τὸ μὲν τοῦ προσοδοφόρου ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναόν, τὸ δὲ τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας Παναγίας τῆς Καφφατιανῆς εἰς τὴν Μ. Σχολήν, διώριζεν ἐπόπτην τῶν ὀρθοδόξων ἑλληνικῶν σχολείων, ἐσχημάτιζεν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ σύνταξιν νέου τυπικοῦ, βραδύτερον ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ε΄ ὁριστικῶς καταρτισθέντος, ὑπέβαλλε κανονισμόν, προνοοῦντα διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ κατήρτιζε τὴν Φιλανθρωπικὴν καὶ Φιλεκπαιδευτικὴν Ἀδελφότητα πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ σύστασιν νέων καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου σχολῶν, συγκεντρώσας ἐν αὐτῇ τὰ κράτιστα τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας μέλη.

Οὐδὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν προγονικὸν κειμήλιον, τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, παρέβλεψεν ὁ ἄγρυπνος Πατριάρχης. Θέλων διακαῶς νὰ περισώσῃ τὴν πατρῴαν κληρονομίαν ἀπό τε τῆς ἐπηρείας τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἀτασθαλίας τῶν ἀμαθῶς καλλιεργούντων αὐτήν, ἵδρυσεν ἐν ἔτει 1882 σχολὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἥτις, βραδύτερον διαλυθεῖσα, ἀνεβίωσε πρὸ τριετίας τῇ ὑποκινήσει καὶ τῇ ἀκμαίᾳ φροντίδι τοῦ Πα-

τριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, καὶ ἐξακολουθεῖ ὑπάρχουσα. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν κατήρτισε καὶ μουσικὴν ἐπιτροπήν, ἥτις νέον ἀπέδειξε διὰ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀειμνήστων Γερμανοῦ Ἀφθονίδου καὶ Ἀνδρέου Σπαθάρη μουσικὸν ὄργανον, τιμῆς ἕνεκα Ἰ ω α κ ε ί μ ε ι ο ν ψ α λ τ ή ρ ι ο ν ἀποκληθέν. Καθόλου δ' εἰπεῖν οὐδεμίαν παρέλειψεν εὐκαιρίαν ὅπως καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων μεριμνήσῃ καὶ περὶ πάντων ἐξεύρῃ τὴν προσήκουσαν θεραπείαν.

Ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων πρὸς τούτοις μελημάτων αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ διάδοσις καὶ ὑποστήριξις τῆς παιδείας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος. Οὕτω, ἐκτὸς τῆς ἀνιδρύσεως πολλῶν ἐκπαιδευτικῶν κέντρων καὶ τῆς ἐπὶ εὐρυτάτου προγράμματος δράσεως συμπηχθείσης Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, ἐμερίμνησεν ἐνωρὶς ἤδη περὶ τῆς ἀποστολῆς ἱεροκηρύκων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας, τὰς ὁποίας ἐλυμαίνοντο ποικίλα ταραχοποιὰ τῶν συνειδήσεων στοιχεῖα. Προνοῶν δὲ καὶ εἰς τὸ ἀπώτερον ἀποβλέπων μέλλον ἐνδελεχῶς ἐφρόντιζε νὰ παρασκευάζῃ τὰ κατάλληλα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους στοιχεῖα. Διὰ τῶν συστάσεων Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ πολυταλάντους ὁμογενεῖς ἐμορφώθησαν οὕτω κληρικοὶ εὐέλπιδες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφεξῆς διέπρεψαν ὁ βραδύτερον γενόμενος καὶ πρό τινος θανὼν ἀείμνηστος μητροπολίτης Κεφαλληνίας Γεράσιμος Δῶριζας, σπουδάσας ἐν Ἀκυϊσγράνῳ (Aix-la-Chapelle), ὁ νῦν διαπρεπὴς μητροπολίτης Μελενίκου Ἰωακεὶμ Φορόπουλος, ὁ ἐν Ὀξφόρδῃ καὶ εἰς γερμανικὰς πόλεις ἀρτίως μορφωθείς, ὁ χριστιανικώτατος μητροπολίτης Σάρδεων καὶ Σχολάρχης τῆς Μ. Σχολῆς Μιχαὴλ Κλεόβουλος, ὁ δαπάναις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Συλλόγου συμπληρώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Μονάχῳ καὶ ὁ ἐν Κιέβῳ κάλλιστος

θεολόγος ἀποδειχθεὶς μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Ἀπόστολος Χριστοδούλου, ὁ νῦν τὴν ἐν Χάλκῃ διευθύνων Θεολογικὴν Σχολήν.*

Δὲν διέλειψεν ἐπίσης ὁ Πατριάρχης φροντίζων καὶ περὶ ἄλλων νέων, ποθούντων ἀνωτέραν μόρφωσιν, καὶ πάντας οὕτως ἢ ἄλλως κατώρθωνε νὰ ἱκανοποιῇ μετὰ πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὑπερτέρου πάσης τιμῆς. Πλεῖστοι τῶν καθ' ἡμᾶς, οἵτινες σήμερον δαψιλῶς ἀπεργάζονται τὴν ἐθνικὴν προαγωγήν, παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ ἔλαβον τὴν πρώτην ὑποστήριξιν καὶ ὤθησιν. Δὲν ἀνέμενε δὲ πρὸς τοῦτο ὁ τόσα ὀνειροπολῶν Ἐθνάρχης οὔτε τὰς παρακλήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, οὔτε τὰς συστάσεις τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Αὐτὸς μόνον διακρίνων ἐξεύρισκε τοὺς θετικόν τι καὶ βέβαιον ὑπισχνουμένους νέους καὶ ὡς ἄλλος Δὸν Πέτρος τῆς Βραζιλίας, ἀκριβὴς ἑνὸς ἑκάστου καὶ μόνος ἐκτιμητής, ἀπεφάσιζε καὶ ἐπραγματοποίει ταχέως τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάδειξιν αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ ὅλων τούτων γενναίαν πάντοτε παρέσχε τόσον τὴν ἠθικὴν ὅσον καὶ τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐν γένει διανοητικῆς ἐργασίας καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ὀφείλεται ἡ ἐπὶ τῆς κλεινῆς καὶ γονίμου πατριαρχείας του τοσαύτη εἰς τὰ γράμματα ἐπίδοσις. Βιβλία, περιοδικά, μελέται, διὰ τῶν ὁποίων ἐν γένει οὐσιωδῶς ἡ διανοητικὴ προάγεται κίνησις, ἐξεδίδοντο παρ' ἀνθρώπων εἰδημόνων, συνεχῶς δὲ ὑπεξεκαίετο ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἅμιλλα πρὸς ἐπίδοσιν εἰς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον τῆς ἐθνικῆς προόδου κλάδον.

Ἂν δέ τις κατέλῃγεν εἰς τὰ μᾶλλον ἐπουσιώδη καὶ λεπτομερῆ, ὁλοκλήρους θὰ ἀνέγραφε σελίδας ἀπαριθ-

* Ἀμφότεροι οἱ τελευταῖοι οὗτοι μητροπολῖται, τιτουλάριοι ὄντες, προεχειρίσθησαν ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς Ἐκκλησίας ἀξίωμα ὑπὸ τοῦ προστάτου αὐτῶν Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' τιμῆς ἕνεκα.

μῶν τὰς μικρὰς μὲν ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ τόσον ἐπωφελεῖς ἐκείνας διατάξεις, διὰ τῶν ὁποίων πολλαὶ ἀνωμαλίαι καὶ ἄτοπα ἐξέλιπον. Οἱ ζωηρότερον παρακολουθήσαν-

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΡΟΥΣΗΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛ
Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὴν μεσοπατριαρχειαν τοῦ 1901

τες τὴν ἄγρυπνον αὐτοῦ ἐργασίαν γνωρίζουσι μέχρι τίνος βαθμοῦ ἔφθασεν ἡ περὶ πάντων, ἀκόμη καὶ τῶν ἐλαχίστων, μέριμνα αὐτοῦ. Ἀλλὰ μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων αὐτοῦ ἐνεργειῶν ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ἡ παρὰ

τῷ Τσάρῳ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Γ΄ καὶ τῇ ρωσικῇ Συνόδῳ, δι' ἧς παρεχωρήθη εἰς τὴν ἄμεσον τοῦ Πατριάρχου δικαιοδοσίαν ὁ ἐν Μόσχᾳ ναὸς τοῦ ἁγίου Σεργίου μεθ' ὅλων τῶν περὶ αὐτὸν ἐξαρτημάτων. Ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς δωρεᾶς συνεπήχθη τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μετόχιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅπερ, καταλλήλως διασκευασθὲν καὶ συμπληρωθὲν διὰ τῆς ἀόκνου ἐργασίας τοῦ τότε ἀρχιμανδρίτου καὶ νῦν μητροπολίτου Σισανίου Σεραφεὶμ Σκαρούλη, κατέστη ἱκανῶς ἀξιόλογος πόρος καὶ ὑπόσχεται ἔτι μᾶλλον ν' ἀποβῇ.

Σπουδαῖα ἀνέγραψεν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία γεγονότα κατὰ τὴν πρώτην ταύτην πατριαρχείαν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. Ἐν πρώτοις, εἰς βασίλειον ἀνακηρυχθείσης τῆς Σερβίας, διὰ τοῦ καταλλήλου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου ἐχειραφετήθη τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1879 ἡ Ἐκκλησία αὐτῆς. Εἶτα ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων αἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δοβρούτσης χῶραι, αἱ τέως ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Δρύστρας διατελοῦσαι, προσηρτήθησαν εἰς τὴν μητρόπολιν Οὐγγροβλαχίας, δύο δὲ τμήματα τῆς εἰς τὴν Βουλγαρίαν περικλεισθείσης ἐπαρχίας Σαμακοβίου, ἐκτὸς ἀπολειφθέντα, τὸ τῆς Δζουμαγιᾶς καὶ Ραζλοκίου, προσεκολλήθησαν τὸ μὲν εἰς τὴν μητρόπολιν Μελενίκου, τὸ δὲ εἰς τὴν μητρόπολιν Δράμας· τὸ τελευταῖον τοῦτο τμῆμα μετά τινος ἄλλου, ἀνήκοντος εἰς τὴν μητρόπολιν ταύτην, ἀπετέλεσε βραδύτερον τὴν ἐπαρχίαν Νευροκοπίου. Τῇ δὲ 24 Αὐγούστου 1881 συνέστη ἡ νέα μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνεδείχθη μητροπολίτης ὁ τέως ὑπὸ τὸν Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης, φθίνοντος δὲ τοῦ 1882 συνέστη ἡ μετὰ ταῦτα καταργηθεῖσα μητρόπολις Δισκάτης καὶ τὸν Μάϊον τοῦ ἐπιόντος ἔτους κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου διεκρίθη εἰς δύο ἡ πρὶν

ἐνιαία ἐπισκοπὴ Κρήνης καὶ Ἀνέων. Τόσαι ὅμως μεταλλαγαὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ καὶ ἄλλα γεγονότα ἐπέβαλλον τὴν διαρρύθμισιν τῆς ἀναγκαίας τάξεως, ὁ δὲ Πατριάρχης κατήρτισε τότε τὸ Συνταγμάτιον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου, μέχρι καὶ νῦν, ἡ Ἐκκλησία καθορίζει τὴν θέσιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν μητροπολιτῶν καὶ συγκροτεῖ κατὰ τοὺς σχετικοὺς κανονισμοὺς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων μελῶν τῆς Συνόδου.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ δὲν ὑστέρησε ποσῶς καὶ ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἐπισημοτέρας ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτοῦ ἀρχηγίας. Τίμιος, εἰλικρινής, ἀνώτερος τῶν κοινῶν βλέψεων, εἰς ἐπίμετρον δὲ ἐκ βαθείας πεποιθήσεως Χριστιανός, ἀπέβλεψεν, εὐγενῶς τὴν δόξαν ζηλῶν, ἐπὶ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀρχαίου τῆς Ἐκκλησίας γοήτρου. Εἰργάσθη νομοταγῶς καὶ ἐν πάσῃ εὐθύτητι, ἀμέριστον ἀπολαύων τὴν ἐκτίμησιν τῆς Α. Κυβερνήσεως καὶ ἀπερίφραστον τὴν παρὰ πάντων ὁμολογίαν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ. Πάντοτε ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐπεζήτησε τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ ἀφοσιωμένου αὐτῷ λαοῦ καὶ ἐξ αὐτῶν ἠρύετο τὸ σθένος καὶ τὴν παρρησίαν, ἥτις διέκρινε τὰς ἀνακοινώσεις αὐτοῦ. Τὴν καλλιτέραν δέ, ἐκτὸς ἄλλων πρὸς τοῦτο περιστάσεων, ἔνδειξιν ἔχει τις ἐν τῷ ἱστορικῷ ἐκείνῳ τῆς 19 Νοεμβρίου 1879 ἐγγράφῳ πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν Μ. Βεζύρην Σαβφὲτ πασᾶν, ἐν τῷ ὁποίῳ τόσον θερμὸς καὶ εἰλικρινὴς προασπιστὴς τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Ἔθνους αὐτοῦ ἀναφαίνεται. Ἐξ εἰλικρινοῦς πάντοτε ἀγόμενος σκέψεως ἐπεδίωξε νὰ ἐξομαλύνῃ καὶ τὰς ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ σχίσματος ψυχρὰς ὁπωσδήποτε τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἰδίως Πατριαρχείου καὶ τῆς Ρωσίας σχέσεις. Γενικώτερον καὶ οὐχὶ μονομερὲς κρίνων τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄκρου τῆς Ὀρθοδοξίας ἀρχιερέως ἐφρόνει ὅτι ἀνάλογος πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν λαῶν αὐτῆς ἐπιβάλλεται ἡ τιμή.

Ἐκαλλιέργησε λοιπὸν φιλικὰς σχέσεις πρὸς πάντα τὰ ὀρθόδοξα κράτη, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὴν Ρωσίαν, ἐν τῇ περιεσκεμμένῃ πεποιθήσει ὅτι εὐνουστέραν θὰ καθίστα αὐτὴν καὶ ξένην θὰ ἀπεδείκνυε πρὸς τὴν ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς ἐξ ἄλλων σχεδίων κυριαρχήσασαν γνώμην. Μεθ' ὅλα δὲ τὰ λεχθέντα καὶ κατὰ κόρον ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις χρόνοις ἐπαναληφθέντα, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀγαθὴ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ πρόθεσις ὑπῆρξαν τὰ μόνα ἐλατήρια, ἅτινα ἐκίνησαν πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις. Καὶ ἂν δέ τις συνταυτίσῃ τὴν γνώμην του πρὸς τοὺς εἰλικρινεστέρους τῶν ἀντιπάλων του ὅτι ἐπλανήθη ἔστιν ὅτε, δὲν δύναται ἐξ ἄλλου νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ ὅτι ἄνθρωπος τῆς περιωπῆς τοῦ τιμίου καὶ χριστιανικοῦ Πατριάρχου μόνον ἐξ ἐσφαλμένων ὑπολογισμῶν, οὐχὶ δ' ἐκ προθέσεως, θὰ ἔφθανεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο.

Τοιαύτην ἐπίκρισιν τῆς πολιτείας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἐκτὸς τοῦ βουλγαρικοῦ, τοῦ μοναστηριακοῦ ἐν Ρουμανίᾳ ζητήματος καὶ ἄλλων τινῶν σπουδαίας φύσεως ζητημάτων, ὅπου ζωηρότατον ἐπέδειξεν ὡς συνήθως σθένος, ἰδιαιτέρως προσεπάθησαν νὰ μορφώσωσιν οἱ ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν ἀντίπαλοι αὐτοῦ ἐκ τῆς διομολογηθείσης πρὸς τὴν Αὐστρίαν συμβάσεως διὰ τὰς τρεῖς μητροπόλεις Βόσνης, Σβορνικίου καὶ Ἐρσεκίου. Ἀναγράφων χρονογραφικῶς τὰ γεγονότα δὲν προτίθεμαι ἐν ἀκαταλλήλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ νὰ ἀναπτύξω τὰς λεπτομερείας τοῦ ζητήματος καὶ τοὺς ἀκαταμαχήτους ὑπὲρ τῶν γεγονότων λόγους. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἐξ ὑστέρων ἐπικρίσει ταύτῃ εἴπερ ποτε ἴσως ἀληθεύει διὰ τοὺς κοπτομένους ὅτι τὸν μὲν κώνωπα διυλίζουσι, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνουσι, σκοπίμως παραγνωρίζοντες καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν κατάστασιν.

Μεγαλοπρεπὴς εἰς ὅλα ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄

ἀνεστήλωσεν, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὸ πομπῶδες τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν. Αἱ λειτουργίαι, τῶν ὁποίων προΐστατο, παρεῖχον τελείαν τὴν ὄψιν τοῦ ἐπιβλητικοῦ παρελθόντος, ὁ δὲ πανταχόθεν συρρέων κόσμος διηγκωνίζετο ὅπως ἀπολαύσῃ τοῦ ἐπιβλητικοῦ θεάματος τῆς πατριαρχικῆς λειτουργίας. Τὸ φιλόκαλον καὶ λεπτὸν τῆς διαθέσεως ἐξεδηλοῦτο πανταχοῦ, ὁ ἴδιος δὲ ἐπετήρει καὶ καθώριζε καὶ τὰς ἐλαχίστας ἀκόμη λεπτομερείας. Ἀπέμειναν παροιμιώδεις αἱ ἐπίσημοι ὑποδοχαὶ τῶν ὑψηλῆς περιωπῆς κεκλημένων καὶ μοναδικὴ ἡ τάξις, ἥτις ἐπεκράτει κατ' αὐτάς. Καὶ ὁ αὐστηρὸς οὗτος Πατριάρχης κατώρθωνε νὰ ἀναφαίνηται ἐξίσου τέλειος κοινωνικὸς ἄνθρωπος, ἐκ τῶν ἕξεων τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀπεκλείετο ἔλλειψις, ὅσον καὶ σπάνιος κληρικός. Εὐνόητον δὲ καθίσταται ἐξ ὅλων τούτων διατὶ ἡ πατριαρχικὴ αὐλὴ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους κατέστη ἐντευκτήριον τῆς ἀνωτάτης κοινωνίας, κατάδηλος δὲ γίνεται ἡ προθυμία, μετὰ τῆς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ ξένοι ἔσπευδον ἐκ τοῦ πλησίον νὰ γνωρίσωσι τὸν πεφημισμένον διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ Πατριάρχην.

Τὴν μὴ ἐν πανεπιστημίοις δῆθεν γενομένην μόρφωσιν αὐτοῦ ἀνεπλήρωνε διὰ τῆς μεγάλης καὶ σπανίας αὐτοῦ ἰδιοφυΐας, ἥτις περισώζουσα αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῆς ξηρᾶς καὶ ἐπιζημίου σχολαστικότητος καὶ τυπικότητος, καθίστα ἐξ ἐναντίας ὄχι μόνον σοφὸν ἐκτιμητὴν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπίχαριν ὁμιλητήν. Ἡ ὀξύτης δὲ τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἡ καταπληκτικὴ τῆς στιγμιαίας περιστάσεως ταχεῖα ἐπίγνωσις συνετέλουν εἰς τὴν συναρπαγὴν παντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ προσερχομένου. Δι' ὅλους εἶχε τὸ κατάλληλον τῆς συμπεριφορᾶς μέτρον καὶ ἕνα λόγον σημαντικὸν καὶ ἐπίκαιρον. Ἐγνώριζε τὰ πάντα, παρηκολούθει

ἄλλως καὶ ὅλα καὶ οὐδέποτε ἐφαίνετο ξένος ἢ ἀδαὴς πρὸς τὰ ἑκάστοτε, ἔστω καὶ μικρά, ἀναφυόμενα ζητήματα. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς περιήρχετο τὰ Πατριαρχεῖα, ἐξήταζε τὰ γενόμενα καὶ ἀπροόπτως κατελάμβανε τὰ πράγματα. Οὐχὶ σπανίως δὲ περὶ τὸν ὄρθρον περιήρχετο τὰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας ἄγνωστος διὰ νὰ ἀντιληφθῇ ἐξ ἰδίων κατὰ πόσον οἱ ἱερεῖς ἐτέλουν τὰ καθήκοντα αὐτῶν. Αἱ αἰφνίδιαι αὗται ἐπισκέψεις εἶχον καταστῇ τὸ φόβητρον καὶ τῶν ἱερέων μέν, ἰδίᾳ δὲ τῶν νεωκόρων, τῶν ὁποίων αἱ ἧκιστα ζωηραὶ διὰ τὴν καθαριότητα τῶν ἐκκλησιῶν διαθέσεις ἐξ ὁλοκλήρου ἀντέκειντο πρὸς τὸ σφρῖγος καὶ τὴν πρὸς τὸ καθῆκον ἀγάπην τοῦ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν καθαροῦ Πατριάρχου.

Ἡ πενταετὴς καὶ ἐπέκεινα περίοδος τῆς Πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ διά τε τὴν νέαν πορείαν, ἣν διέγραψεν οὗτος καὶ διὰ τὰ μεγάλα ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτευχθέντα ἔργα, εἰς περιστάσεις μάλιστα οὐχὶ εὐνοϊκάς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν λαμπροτέρων κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας σελίδων τῆς ἱστορίας ἡμῶν. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπικρίσεις προφανὲς καὶ τοῖς πᾶσι γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐπὶ τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ ἐβάδισαν, κατὰ τὴν ἰδίαν ἕκαστος μερικὴν ἀντίληψιν, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ὅλαι δὲ αἱ βλέψεις καὶ τὰ σχέδια αὐτοῦ ἐξ ὑστέρων ἀπεδείχθησαν ὀρθὰ καὶ πᾶσα ἀπ' αὐτῶν ἀπομάκρυνσις ἐξ ἀκαίρου μικροφιλοτιμίας ἢ φθόνου οὐ μόνον ἔβλαψεν, ἀλλὰ καὶ τὴν σκοπιμότητα αὐτῶν ἐπεβεβαίωσε. Πρέπει νὰ ἀνατρέξῃ τις πολὺ μακρὰν διὰ νὰ ἀνεύρῃ πατριαρχείαν ἐξίσου γόνιμον, ἐπίσης τολμηράν, ἐν ἴσῃ μοίρᾳ ἀναμορφωτικήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Διὰ τὸν καλῶς γνωρίζοντα τὴν πατριαρχικὴν ἱστορίαν, καὶ μόνον τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος, ἄπορον βεβαίως φαίνεται πῶς Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ κατώρθωσε νὰ μείνῃ ἑξαετίαν περίπου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τοιαῦτα παραδείγματα σπανίζουσι, παρόμοια δὲ προηγούμενα δὲν φαίνονται συνδυαζόμενα πολὺ πρὸς τὰς ἀψικόρους καί πως τὸ καινότροπον φιλούσας ὁρμὰς τοῦ ἡμετέρου κλήρου καὶ λαοῦ. Ἀλλ' ἦτο τόσον μέγα τὸ γόητρον, τὸ ὁποῖον ἐνήσκει ὁ λαοφιλὴς Πατριάρχης, καὶ τόσον προφανὴς ἡ γενναία αὐτοῦ καὶ ἀποτελεσματικὴ δρᾶσις, ὥστε παρ' ὅλας τὰς παρασχεθείσας ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς ἀνατροπὴν αὐτοῦ ἀφορμὰς οὐδεμία ἀνεφαίνετο εἰς τὸν ὁρίζοντα ἔνδειξις καταιγίδος.

Ἐν τούτοις ἡ φήμη καὶ ἡ δημοτικότης τοῦ Πατριάρχου, εἰς περιφανὲς ἐξιχθεῖσαι σημεῖον, ἤρχισαν, ἤδη ἀπὸ τοῦ 1882, δημιουργοῦσαι μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν τὰ πρῶτα τῆς περιοδικῆς νόσου συμπτώματα. Ἐξ ἄλλου σπουδαιότατον πρὸς τοῦτο ὑλικὸν παρέσχεν ἡ

ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πατριαρχικῶν πραγμάτων ἀναπόφευκτος διὰ καλόν τι ἀποτέλεσμα συγκέντρωσις τῆς ἀρχῆς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πατριάρχου. Βεβαίως διὰ τὰς προηγμένας κοινωνίας ἡ ἀποκέντρωσις ἀποδεικνύεται ὁ εὐεργετικώτατος τῶν θεσμῶν. Πρὸ τῆς γνωστῆς ὅμως ἀσυντάκτου καταστάσεως, τῆς διακρινούσης ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἄνοδον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν κέντρον, θὰ ἦτο αὐτόχρημα ἀπόνοια νὰ καταμερίσῃ οὗτος τὴν ἀρχὴν ἀδιακρίτως, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἀνικάνων ἐκ τῶν ἀρχιερέων, νὰ μὴ συγκεντρώσῃ δὲ αὐτὴν ἐν ἑαυτῷ ἐκεῖνος, ὅστις καὶ ἐξ ἀρετῶν ἀσυνήθων καὶ ἐκ μελέτης οὐχὶ τυχαίας καὶ ἐκ θέσεως ὑπατικῆς ὤφειλεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς καταστάσεως. Ἄλλως δὲ Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ὑπερόχου ἀξίας ἄνθρωπος ὤν, εἶχε σπουδαῖον αὐτοῦ γνώρισμα τὸ εὔλογον ὑπερήφανον καὶ τὸ κανονικὸν αὐτόβουλον, οὐδέποτε δ' ἠνείχετο τὴν μικροπρέπειαν πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ συντήρησιν τῆς θέσεώς του. Δὲν ἦτο μὲν ὁ αὐταρχικὸς τοῦ γεροντισμοῦ Πατριάρχης, ὁ ἄνευ λόγου πολλάκις ἐπιβάλλων τὴν θέλησίν του· δὲν ἠννόει ὅμως ἀφ' ἑτέρου νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς θελήσεις τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ἡ πρόθεσίς του ἦτο, ὡς συνήθως, εἰλικρινὴς εἰς τὰς τοιαύτας ἐκδηλώσεις· ἀλλ' ἔχων εἰσέτι ἀκμαίαν τὴν αὐστηρότητα καὶ τὸ ἀμείλικτον τῆς νεαρᾶς ἡλικίας δὲν ἐφείδετο, ὅσον ἔπρεπεν ἴσως, καὶ τῆς φιλοτιμίας ἐκείνων, ὅσοι καὶ λόγῳ θέσεως καὶ λόγῳ ἡλικίας περισσοτέρας εἶχον ἀπαιτήσεις. Τοιουτοτρόπως ἐδημιουργήθη μερίς τις ἐχθρικὴ πρὸς αὐτόν, ὀλιγάριθμος μὲν πλὴν μεγαλόσχημος, ἥτις καὶ ἀπεφάσισεν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ τὴν ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ καταστάσεως ἀπομάκρυνσίν του.

Πρὸς τοὺς σκοποὺς τούτους τῆς ἀντιπολιτευομένης μερίδος ἐπίκουροι προσῆλθον εὐνοϊκαὶ περιστάσεις, ἀπὸ

ἱκανοῦ διαμορφούμεναι. τὰς ὁποίας ἐπιτηδείως ἠθέλησε νὰ ἐκμεταλλευθῇ αὕτη. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1883 ἐκ τοῦ ἀναφυέντος ἢ μᾶλλον δημιουργηθέντος, ἀποτόμως ὀλίγον, γνωστοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ κατέθηκε τῇ 9 Δεκεμβρίου 1883 τὴν ἀρχὴν διὰ καταλλήλου ἐγγράφου παραιτήσεως πρὸς τὰ δύο Σώματα, ἅτινα κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ἐποχὴν ἀπετελοῦντο ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου, Ἡρακλείας Γρηγορίου, Νικομηδείας Φιλοθέου. Νικαίας Διονυσίου, Δέρκων Ἰωακείμ, Ἰωαννίνων Σωφρονίου, Διδυμοτείχου Μεθοδίου, Ἀγκύρας Γερασίμου, Βιζύης Κωνσταντίου, Γρεβενῶν Κυρίλλου, Χαλεπίου Δωροθέου καὶ Καρπάθου Γερασίμου, καὶ ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Τηλεμάχου Καραθεοδωρῆ, Κυριακοῦ Χατζοπούλου, Γεωργίου Καζανόβα, Δημητρίου Γενιδουνιᾶ, Κωνσταντίνου Πετρίδου, Δημητρίου Πασπαλλῆ, Γρηγορίου Γαροφαλίδου καὶ Βασιλείου Σαρακιώτου. Καὶ εἰσήρχοντο μὲν οὕτω τὰ πράγματα εἰς ὀξεῖαν φάσιν, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἡ ἀντιπολιτευομένη μερὶς ἀσφαλῶς πλέον διέβλεπε τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ κάρφους τῶν ὀφθαλμῶν της.

Τοῦ Πατριάρχου ἀποσυρθέντος εἰς τὸν ἐν Βαφεοχωρίῳ ἐξοχικὸν οἰκόν του—τὸ μόνον, ὅπερ ἐκ τῆς πενταετοῦς πατριαρχείας του καὶ τῆς φιλίας τῶν ὁμογενῶν ἀπεκόμισεν—ἐξηκολούθησαν αἱ μετὰ τῶν δύο Σωμάδιαπραγματεύσεις τῶν ἁρμοδίων. Φάσεις πολλαὶ ἀνεπτύχθησαν καὶ καθ' ἑκάστην προεξωφλεῖτο ἡ ὁριστικὴ τοῦ ζητήματος λύσις. Τὸ ἀπόρρητον ὅμως τῶν διαμειβομένων καὶ ἡ λεπτὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν φύσις τοῦ ζητήματος, εἰς ὀλιγίστους μόνον καταληπτή, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐχθρικῶς πρὸς τὸν Πατριάρχην διακειμένους πλεῖστα ὅσα νὰ διαδίδωσιν εἰς βάρος του

καὶ πολλὰς κατ' αὐτοῦ νὰ συσσωρεύωσι κατηγορίας, τὰς ὁποίας οἱ τῆς ἡμέρας ἥρωες καὶ εἰς τὸν τύπον ἀκόμη ἐκοινοποίουν. Ἡ ψύχραιμος ἐν τούτοις ἐξ ὑστέρων μελέτη ἀπέδειξε μετὰ πόσης συνέσεως καὶ νομιμοφροσύνης εἰργάσθη ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου τοῦ Γενους ζητήματος ὁ ζηλωτὴς Πατριάρχης.

Εἰς τὸ τὴν 13 Μαρτίου 1884 ἀποσταλέν πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα ἔγγραφον τῆς Α. Κυβερνήσεως Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἀνεῦρε τὴν ὁριστικὴν τοῦ ζητήματος ἐπίλυσιν διὰ τῆς ἐπιβραβεύσεως τοῦ πρώην καθεστῶτος καὶ τὴν σκέψιν του ταύτην, μακρὰν πάσης χαμαιζήλου καὶ ποταπῆς σκέψεως, διετύπωσεν εἰς τὰ δύο Σώματα, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ διατυπουμένων μετά τινων ἀναγκαίων ἐπεξηγήσεων. Ἡ ἀντιπολιτευομένη ὅμως μερίς, βλέπουσα οὕτω ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἀπηλλάσσετο αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι τοὐναντίον δημοφιλέστερον θὰ εἶχεν ἐνώπιον αὐτῆς μετὰ τὰ ἐπιτευχθέντα τὸν Πατριάρχην, ἐκηρύχθη κατὰ τῆς γνώμης του καὶ ἀπέρριψεν αὐτήν. Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ὑπέβαλε τότε τὴν ὁριστικὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν τῇ 30 Μαρτίου 1884, σφοδρῶς ἐπὶ τούτῳ τῶν δύο μερίδων διαπληκτιζομένων, καὶ τῇ ἐπαύριον ἀπεχώρησεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ἐξοχικὴν κατοικίαν. Τὸ ποθούμενον ἐπετεύχθη καὶ μολονότι ἐλάχιστα ἐν τῷ κυρίως ζητήματι ἐπὶ πλέον καθωρίσθησαν, ἵνα μὴ εἴπω οὐδέν, οὐχ ἧττον οἱ γαυριῶντες ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Πατριάρχου νίκῃ αὐτῶν ἐπανηγύρισαν τὸν θρίαμβον, ὃν διὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς συνέσεως αὐτῶν κατήγαγον, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν βάσιν ἀπετέλει τὸ τῆς 8 Μαΐου 1884 ἔγγραφον. Τὴν αὐτὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ Πατριάρχου ἡμέραν συνελθόντα τὰ δύο Σώματα ἐξέλεξαν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὸν μητροπολίτην Ἐφέσου Ἀγαθάγγελον.

Μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου ἀποχώρησιν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' δὲν ἔπαυσαν αἱ κατ' αὐτοῦ καταγγελίαι καὶ διαδόσεις. Ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς ἤδη βάλλοντες οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ μετῆλθον ὅλα τὰ μέσα τῆς οὐχὶ ἀνδρικῆς κατ' αὐτοῦ καταφορᾶς, ἐπεισόδια δὲ ποταπὰ καὶ ἀναξιοπρεπῆ συχνάκις εἴς τε τὸν τύπον καὶ τὰς συναθροίσεις δημοσίᾳ ἐξετίθεντο. Ὡς δρῦν εὔκορμον καὶ ὑψηλὴν

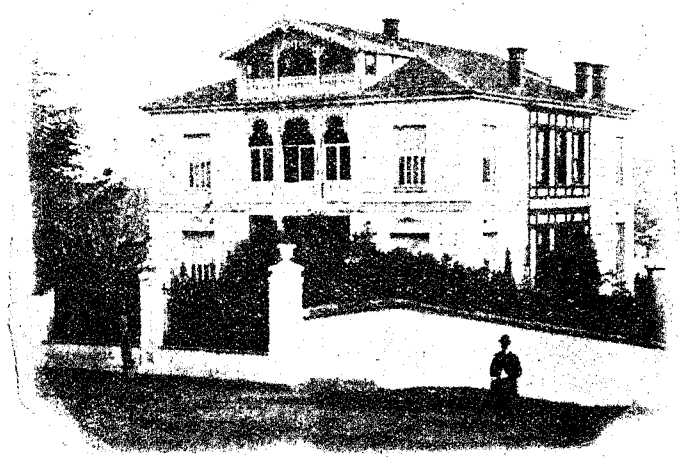

Η ΕΝ ΒΑΦΕΟΧΩΡΙΩΙ ΕΞΟΧΙΚΗ ΟΙΚΙΑ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'

ἐζήτουν νὰ ξυλεύσωσι τὴν φήμην τοῦ ἀκεραίου καὶ ἐναρέτου Πατριάρχου οἱ ἄλλοτε μόλις τολμῶντες νὰ βλέπωσιν αὐτόν, ἐρεσχελίαι δὲ καὶ μικρολογίαι, οὐχὶ πλέον διὰ τὸ ἄτομον ἐκείνου, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀνώτατον τοῦ Πατριάρχου ἀξίωμα ἐπιζήμιοι, ἐξετοξεύοντο πανταχόθεν καὶ ἡ λύσσα τῶν ἀντιφρονούντων ἔφθανεν οὕτω εἰς τὸ ἔσχατον αὐτῆς ὅριον. Οἱ πρὶν ἀδρανοῦντες ***ἐθνικοὶ*** παράγοντες θὰ ἀνεφαίνοντο καὶ πάλιν διὰ νὰ

προσφέρωσι τὰς πολυτίμους αὐτῶν ὑπηρεσίας καὶ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ὅλων τῶν προκινδυνευόντων ἐθνικῶν κειμηλίων.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐν τούτοις, παρ' ὅλην ταύτην τὴν βιαίαν τῶν ἀντιπάλων του καταφοράν, ἐξηκολούθει νὰ παραμένῃ ἥρεμος καὶ ἀτάραχος ἐν τῇ ἐξοχικῇ του κατοικίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ, παρὰ τὴν μόνωσιν, ἣν ἐζήτει, πλεῖστοι ὅσοι καθ' ἑκάστην συνέτρεχον διὰ νὰ ἐπιδείξωσι τὴν πρὸς αὐτὸν λατρείαν καὶ ἀγάπην των. Ὁ λαὸς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι διεμαρτύροντο οὕτω κατὰ τῆς φορᾶς τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐπετέλεσαν ὀλιγάριθμοι τινὲς κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

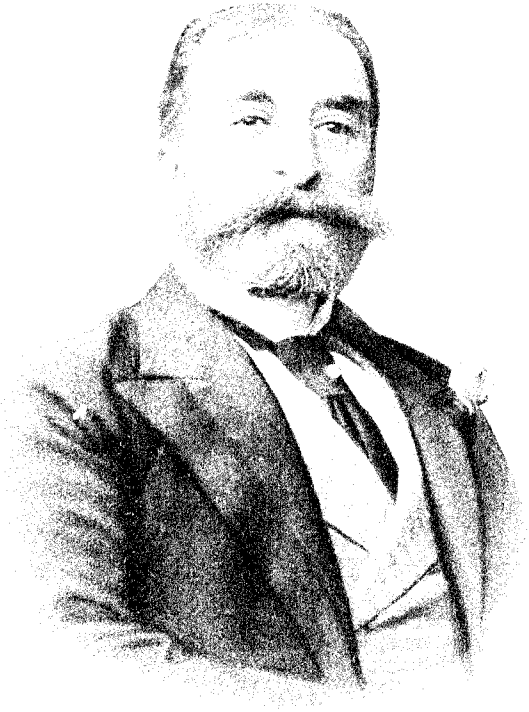

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

ΠΡΟΒΟΥΛΟΙ ΤΟΥ ΩΛΕΙΜΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΥΤΟΥ

Ὅσον τολμηρά, τόσον καινοτόμος καὶ τόσον προοδευτικὴ πατριαρχεία, ὁποία ὑπῆρξεν ἡ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ κατὰ τὴν ὑπερπενταετῆ ταύτην περίοδον, εὐνόητον ἦτο ὅτι μοναδικὰς καὶ φανατικὰς ὑπὲρ αὐτοῦ θὰ ἐγκατέλειπε παρὰ τῷ λαῷ ἀναμνήσεις. Ἄλλως δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῆς λογάδος μερίδος τοῦ ἔθνους τὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπισπάσαν, εἶχεν ἕνα ἰσχυρότερον ἀκόμη λόγον ὅπως παραμείνῃ ἀνάγλυφον καὶ περίλαμπρον.

Ὁ οὐχὶ τοσοῦτον γενναῖος καὶ εἰλικρινὴς ἀγών, τὸν ὁποῖον ἡ ἀντιπολίτευσις διεξήγαγε κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, καὶ ὅστις ἐν τέλει ἐπέφερε τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ, ἐκίνησεν ἐπὶ μᾶλλον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ καὶ ἐξήγειρε παρ' αὐτῷ, ὀλίγον καὶ κατὰ μικρόν, τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν ἀποδοκιμαζόντων τὴν πολιτείαν τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ Ἐθνάρχου. Τὸ πνεῦμα τοῦτο, ὑποκώφως κατ' ἀρχὰς ἐκδηλω-

θέν, δὲν ἐβράδυνε νὰ μετατραπῇ ἐκ τῆς ὅσον ἰταμῆς τοσοῦτον καὶ ἀδεξίας διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν πολιτείας τῶν ἀντιπάλων εἰς σφοδρὸν ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου ρεῦμα, ὅπερ τάχιστα ἐξογκωθὲν καὶ πανταχοῦ διεισδῦσαν, προύκάλεσε τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φαινόμενον τῆς φανατικῆς ἐπὶ μακρὰ ἔτη πρὸς αὐτὸν λατρείας καὶ τῆς διεξαγωγῆς κρατεροῦ καὶ ἀκαταπονήτου ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγῶνος, ἐπιστεφθέντος ἐν τέλει ὑπὸ θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ὁ ***Ἰωακειμισμὸς*** καὶ ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης προῆλθον τὰ δύο κόμματα τῶν ***ἰωακειμικῶν*** καὶ ***ἀντιωακειμικῶν,*** οἱ σφοδροὶ ἀγῶνες τῶν ὁποίων πληροῦντες τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων δέκα ἑπτὰ ἐτῶν, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ 1884—1901, γνησίαν ἐπιδεικνύουσι τὴν ἀνέκαθεν ροπὴν τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ τοὺς κομματικοὺς ἀγῶνας.

Τὸ χαρακτηριστικώτατον διὰ τὴν ὄπισθεν αὐτοῦ ὑποκρυπτομένην τῆς νεωτέρας κοινωνίας τάσιν ζήτημα τοῦτο, ὅπερ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἄξιον εἶναι νὰ μελετηθῇ ὑπὸ κριτικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ὄψιν, δὲν παρέσχεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπονοίας ὅτι θὰ συνετηρεῖτο μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς καὶ μάλιστα ὅτι θὰ ἐνισχύετο. Οἱ ἀντίπαλοι ἐφρόνουν μετὰ πεποιθήσεως ὅτι, ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐπιδεικνυομένη ὑπὲρ αὐτοῦ ὁρμὴ θὰ ὑπεχώρει πρὸ τοῦ ἀψικόρου, τοῦ χαρακτηρίζοντος τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἤλπιζον δέ, ὅτι, ἅπαξ συντελουμένης τῆς νέας πατριαρχικῆς ἐκλογῆς, θὰ παρεδίδετο εἰς λήθην καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1878—1884 κλεινὴ πατριαρχεία καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν αὐτῆς παράγων, ὅστις θὰ ἐτερμάτιζεν οὕτω ἀφανῶς πλέον καὶ ἀκινδύνως ἔν τινι γωνίᾳ τὸν βίον. Οὐδεὶς ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων κυρίων τοῦ ζητήματος δημιουργῶν, ἀκόμη δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν φίλα διακειμένων τῷ Πατριάρχῃ,

ἐφαντάζετο ποτὲ ὅτι τὸ ρεῦμα τοῦτο, τοιαύτην λαμβάνον τροπὴν καὶ συνεχῶς ἀνανεούμενον, θὰ παρίστατο τοσοῦτον ἐπιβλητικόν, ὁποῖον ἀνεφάνη κατὰ τὴν ἱστορικὴν τῆς 25 Μαΐου 1901 ἡμέραν.

Η Α. Σ. ο Μητροπολίτης Αδριανουπόλεως Κυρίλλος
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Τόσον διὰ τὸ νωπὸν ἔτι τῶν γεγονότων, ἅτινα συνώδευσαν τὴν παραίτησιν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ὅσον καὶ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀναίρεσιν, χάριν ἀποφυγῆς σκανδάλου, τῆς ὑποψηφιότητος αὐτοῦ, ὁ ἀγὼν πρὸς ἀνάδειξιν νέου Πατριάρχου δὲν διεξήχθη σφοδρὸς κατὰ τὴν ἀκρι-

βῆ τῆς λέξεως ἔννοιαν περιωρίσθη μᾶλλον εἰς ἀσφαλῆ καθορισμὸν τῆς ἀμφιβόλου καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἐπὶ μᾶλλον μετέωρον συνεκράτει ὁ ἐμπαθὴς κομματισμός.

Ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις, καθῆκον ἔχουσα πρὸ τῆς ἀναδείξεως Πατριάρχου νὰ μελετήσῃ ἐπακριβῶς καὶ καθορίσῃ τὸ προνομιακὸν ζήτημα, συνῆλθεν εἰς ἐπανειλημμένας πρὸς τοῦτο συνεδρίας· τῇ δὲ Παρασκευῇ 21 Σεπτεμβρίου, μηδεμιᾶς πλέον ὑφισταμένης διαφορᾶς, ἀρθείσης δὲ πάσης ἐπὶ τοῦ κειμένου παρεννοήσεως, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὸ οὐχ ἧττον σπουδαῖον αὐτῆς ἔργον τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου. Ἡ ἐκλογικὴ αὕτη συνέλευσις ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἦν ὡς ἑξῆς κατηρτισμένη:

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884

Α' ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί

† Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ
† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
† Ο ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ
† Ο ΝΙΚΑΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ο ΔΕΡΚΩΝ ΙΩΑΚΕΙΜ
† Ο ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ
† Ο ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΣ
† Ο ΑΓΚΥΡΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
† Ο ΒΙΖΥΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΣ
† Ο ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
† Ο ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Σύμβουλοι

Γ. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ
Δ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ
Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ
Ι. Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ
Δ. ΠΑΣΠΑΛΗΣ
Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Β' ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

† Ο ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ο ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ
† Ο ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ο ΒΟΔΕΝΩΝ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Γ' ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 *Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι*

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΞ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΠΡΩΤΕΚΔΙΚΟΣ Δ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

2 *Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι*

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΓΙΑΓΚΟ ΕΦΕΝΔΗΣ ΒΙΟΥΝΟΣ

3 *Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΜΑΡΚΟ ΠΑΣΑΣ
ΣΠΥΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ (ἀντικαταστήσας τὸν παραιτηθέντα ΑΡΙΣΤ. ΒΕΗΝ ΖΩΤΟΝ)

4 *Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

5 *Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου*

Γ. Κ. ΑΔΟΣΙΔΗΣ

6 *Ἐπιστήμονες*

Ι. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ
Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Ξ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ

7 *Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται*

Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
Γ. Χ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ
Β. ΜΟΥΡΑΤΟΓΛΟΥΣ
Ι. ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥΣ
Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ

8 *Συντεχνίαι*

Ι. ΑΓΙΑΝΟΓΛΟΥΣ κερεστετζήδων
Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ τζαμφεστζήδων
Β. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ ἀμπατζήδων
Μ. ΖΑΚΟΥ ἀρτοποιῶν
Ν. ΜΑΚΡΗΣ καπήλων
Ν. ΜΕΑΝΕΤΖΙΔΗΣ τοαφτζήδων
Α. ΝΕΤΗΣ κρεοπωλῶν
Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ τζεβαερτζήδων
Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ τσοχατζήδων

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΓΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ, Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ } Κωνσταντινουπόλεως
Ι. ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ Καισαρείας
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ Ἐφέσου
ΕΛΕΥΘΕΡΑΚΗ ΠΑΣΑΣ Ἡρακλείας
Ε. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ Κυζίκου
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Νικομηδείας
Κ. ΚΑΜΑΡΑΣ Νικαίας
Α. ΒΑΦΕΙΔΗΣ Χαλκηδόνος
Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ Δέρκων
Κ. ΒΑΓΙΑΝΝΗΣ Θεσσαλονίκης
Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ Ἀδριανουπόλεως
Α. ΤΕΛΛΟΓΛΟΥΣ Ἀμασείας
Ζ. ΖΗΣΗΣ Ἰωαννίνων
Ε. ΠΡΟΥΣΑΛΗΣ Προύσης
Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ Πελαγονίας
Χ. Ι. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ Νεοκαισαρείας
Γ. ΑΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ Πισσιδίας
Ν. ΨΥΧΑΡΗΣ Κρήτης
Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ Τραπεζοῦντος
Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Σερρῶν
Μ. ΙΑΚΩΒΟΥ Σμύρνης
Γ. ΜΑΝΔΡΑΣ Μιτυλήνης
Α. ΣΠΑΘΑΡΗΣ Βάρνης
Ι. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΗΣ Χίου
Α. Γ. ΒΑΠΟΡΙΔΗΣ Σκοπίων

Ἡ συνεδρία αὕτη τῆς 21 Σεπτεμβρίου, ἐπὶ ἑπτὰ ὅλας ὥρας παραταθεῖσα, εἰς οὐδὲν κατέληξεν ἀποτέλεσμα, ἕνεκα τῆς σφοδρᾶς συζητήσεως καὶ τῶν ἀντεγκλήσεων, αἵτινες προῆλθον ἐκ τῆς προτάσεως τοῦ μητροπολίτου

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικης συνελεύσεως τοῦ 1901

Ἡρακλείας Γρηγορίου, ὅπως ἀποκλεισθῇ «διὰ λόγους κανονικοὺς» πάσης ὑποψηφιότητος ὁ ἀποχωρήσας Πατριάρχης Ἰωακείμ. Ἡ συνέλευσις συνῆλθεν ἐκ νέου τῇ Τετάρτῃ 26 Σεπτεμβρίου· κατ' αὐτὴν ὁ Τοποτηρητὴς ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ παρητημένου Πατριάρχου, δι' ἧς

οὗτος πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλου ὑπέβαλλε παραίτησιν τῆς ὑποψηφιότητος αὐτοῦ ***«καίπερ,*** λέγει, ***ὡς πεποίθαμεν, οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄλλως ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν νόμων τούτου***

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ἀπειργόμενοι, ὡς μηδενὸς κανονικοῦ καὶ νομίμου κωλύματος ὑπάρχοντος». Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἐν ᾗ ἀριδήλως κατεφαίνετο ὁ εὐγενὴς καὶ ὑπερήφανος χαρακτὴρ τοῦ Πατριάρχου, προύκάλεσε ζωηρὰς παρὰ τοῦ κ. Π. Φενερλῆ ἐκφράσεις θαυμασμοῦ διὰ

τὴν τοιαύτην αὐτοῦ διαγωγὴν καὶ πρότασιν παρὰ τοῦ ἰδίου, ὅπως ἀποσταλῇ πρὸς τὸν μακρὰν τοῦ θρόνου Πατριάρχην εὐχαριστήριος καὶ εὐγνώμων ἐκ μέρους τοῦ Ἔθνους ἐπιστολή, δι' ὅσας οὗτος παρέσχεν εἰς αὐτὸ πολυτίμους ὑπηρεσίας.

Τὰ ἀνοιγέντα κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 21 Σεπτεμβρίου ἀρχιερατικὰ ψηφοδέλτια ἀνήρχοντο εἰς ἑβδομήκοντα καὶ ἕν. Κατὰ τὴν γενομένην δὲ διαλογὴν ὑπὸ τῶν ὡς ψηφολεκτῶν ὡρισθέντων Νικαίας Διονυσίου καὶ Δ. Γενιδουνῖᾶ μετὰ τοῦ δικαιωματικῶς τοιούτου ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Συνόδου Κωνσταντίνου Δηλιγιάννη, τοῦ νῦν μητροπολίτου Χίου, τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τοιοῦτον·

Ἔλαβον δηλονότι ψήφους:

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	8
Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος	21
Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος	2
Ὁ Κυζίκου Νικόδημος	12
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	9
Ὁ Νικαίας Διονύσιος	3
Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος	1
Ὁ Δέρκων Ἰωακείμ	5
Ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος	4
Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος	2
Ὁ Προύσης Νικόδημος	9
Ὁ Πελαγονίας Ματθαῖος	2
Ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος	2
Ὁ Σηλυβρίας Γερμανός	1

Ἐξαιρεθέντος δὲ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 26 Σεπτεμβρίου, συνεπείᾳ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, ὁ κατάλογος τῶν ὑποψηφίων, δέκα καὶ τρεῖς

ἐν ὅλῳ περιλαμβάνων, ὑπεβλήθη αὐθημερὸν εἰς τὴν Α. Κυβέρνησιν, ἥτις καὶ ἀνέπαφον ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς τὸν Τοποτηρητὴν τὴν ἐπαύριον.

Τῇ Δευτέρᾳ 1 Ὀκτωβρίου ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις συνῆλθεν ὅπως ἀναδείξῃ ὁριστικῶς τὸν νέον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν 79 μέλη ἐν ὅλῳ, ἅτινα καὶ προέβησαν ἐπὶ τὸ ἔργον μετὰ τὴν τυπικὴν εἰσήγησιν τοῦ Τοποτηρητοῦ. Ἐκ τῆς γενομένης ψηφοφορίας ἔλαβον ψήφους:

Ὁ Νικαίας Διονύσιος	61
Ὁ Δέρκων Ἰωακείμ	57
Ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος	45
Ὁ Κυζίκου Νικόδημος	18
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	15
Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος	11
Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος	8
Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος	5
Ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος	3
Ὁ Προύσης Νικόδημος	3
Ὁ Πελαγονίας Ματθαῖος	3
Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος	2

Τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν πρώτων, οἵτινες συνεκέντρωσαν τὴν ἀπαιτουμένην ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, παραλαβόντες οἱ ἀρχιερεῖς κατῆλθον εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐκεῖ διὰ ψήφων ἑνδεκα ἀνέδειξαν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν ἀπὸ Δέρκων ***Ἰωακεὶμ τὸν Δ'***, πέντε ψήφων δοθεισῶν εἰς τὸν Νικαίας Διονύσιον καὶ μιᾶς εἰς τὸν Μιτυλήνης Κωνσταντῖνον. Ὁ νέος Πατριάρχης, δεχθεὶς τὰ συγχαρητήρια τῶν παρισταμένων, ἀπῆλθεν ἀμέσως εἰς τὴν ἐν Θεραπείοις τέως μητρόπολιν αὐτοῦ

καὶ παρέμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς 8 Ὀκτωβρίου, ἡμέρας τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεώς του. Ἐγένετο δ' αὕτη μετὰ πάσης πομπῆς, τοῦ Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ἀρχιμανδρίτου Παλαμᾶ ἐκφωνήσαντος τὸν κατάλληλον ἐπὶ τῇ περιστάσει λόγον.

Διὰ τῆς ἐκλογῆς Ἰωακεὶμ τοῦ Δ΄ ἐπήρχετο, ὑπὸ ἄλλον βεβαίως τύπον, συνέχεια τῆς πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄, καθόσον ὁ νέος Πατριάρχης, καίπερ νεωτέρων ἀρχῶν ἄνθρωπος, ἦτο ἔν τινι μέτρῳ ὀπαδὸς τῆς πολιτείας ἐκείνου, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὄχι μόνον ἐμαθήτευσεν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συγγενικοὺς εἶχε δεσμούς, φέρων μάλιστα, εἰ καὶ οὐχὶ ὀρθῶς, τὸ αὐτὸ τοῦ Κοκκώδη ἐπίθετον. Ἄλλως δέ, πάσχων ἐξ ἀνιάτου νοσήματος, τὴν θεραπείαν τοῦ ὁποίου ματαίως ἐπεζήτησεν, ἀρχιερεὺς ὤν, εἰς τὰς εὐκραεῖς τῆς Σικελίας ἀκτὰς καὶ ὑπὸ τὸν περιπαθῆ τῆς Ἰταλίας οὐρανόν, δὲν εἶχε τὸ ἀπαιτούμενον σθένος ὅπως συνεχίσῃ τὴν διὰ τῆς πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἐγκαινισθεῖσαν πολιτικήν. Διὰ τοὺς Ἰωακειμικούς, ψυχρότερον μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς 1 Ὀκτωβρίου σκεφθέντας, κατεφάνη, ὅτι ἡ πατριαρχεία τοῦ ὁσημέραι φθίνοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Δ΄ ἦτο ἡ καλλιτέρα πρὸς ἐπάνοδον τοῦ λαοφιλοῦς Ἐθνάρχου γέφυρα. Ἐν πρώτοις μοιραίως τὸ διάστημα τοῦτο θὰ ἦτο βραχύ, ἀκολούθως θὰ ἠμβλύνετο ἡ ὀξύτης τοῦ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἀναφυέντος ζητήματος, θὰ καθωρίζοντο δὲ ἀσφαλῶς τὰ ἄλλως ἀμετάβλητα ἐπὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον ὑποψηφιότητος δικαιώματα αὐτοῦ, ἅτινα φιλόνομοι τινὲς διημφισβήτουν.

Τὰ πράγματα τοιουτοτρόπως διετέλουν ἥσυχα, τοῦ Ἰωακειμισμοῦ φαινομενικῶς καθεύδοντος. Παραιτηθέντος ὅμως τῇ 14 Νοεμβρίου 1886 διὰ τὸ τελείως ἀκροσφαλὲς τῆς ὑγείας αὐτοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Δ΄ καὶ συνεπῶς τῶν ἐκλογικῶν ὁρμῶν ἐκ νέου διεγερθεισῶν, τὸ ἤδη

ἀρτίως πλέον συμπηχθὲν Ἰωακειμικὸν κόμμα ἐνόμισε κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν ποθητὸν αὐτοῦ. Καὶ ἤρχισε τὸν ἀγῶνα μετὰ σθένους καὶ γενναιότητος ὁμολογουμένως ὑπὸ

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

τὸν ἐκλεγέντα τῇ 16 Νοεμβρίου Τοποτηρητὴν τοῦ Θρόνου μητροπολίτην Καισαρείας Ἰωάννην, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετ' ἀνταξίου διπλωματικῆς συνέσεως καὶ τέχνης, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀκριβῶς καὶ ἀπέτυχεν εἰς τὸν κρατερὸν τοῦτον πόλεμον. Οἱ ἀντίπαλοι, παρὰ τὸ ἰσχυρὸν

κόμμα, πρὸς τὸ ὁποῖον διεξῆγον τὸν ἀγῶνα, ἐπέδειξαν τοὐναντίον πολλὴν δεξιότητα, καὶ μολονότι καλὸν εἶναι νὰ παρασιωπήσῃ τις τὰς ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ ἐνεργείας, ὀφείλει ὅμως ἐξ ἄλλου νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι μαθηματικώτατα καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐπέλυσαν τὸ ζήτημα.

Κέντρον τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἦτο ἡ οἰκία τοῦ μακαρίτου Χαλκηδόνος Καλλινίκου, ἑνὸς τῶν ὀλίγων τοῦ γεροντισμοῦ ὀπαδῶν, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἡμέρας καὶ νυκτὸς διεβουλεύοντο οἱ τὴν ἐπάνοδον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ φανατικῶς πολεμοῦντες. Πλεῖστοι τῶν, εἰ καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἐκτάκτῳ ἱκανότητι διακρινομένων, κορυφαίων τῶν διαβουλίων τούτων μετέστησαν ἤδη εἰς τὰς αἰωνίους μονάς· ἐκεῖνος ὅμως, ὅστις ἐξόχως διέπρεψεν εἰς τὸ κόμμα τοῦτο καὶ ὅστις, εὐθὺς ἀμέσως ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐξελθών, ἀπέδειξε τὴν ὑπέροχον αὐτοῦ ἀξίαν, καὶ ἱκανότητα, συνάμα δὲ ὅλον τὸν εὐρύτατον ὁρίζοντα τῆς ὁμολογουμένης αὐτοῦ τόλμης, εἶναι ὁ τότε μητροπολίτης Ρόδου καὶ νῦν Χαλκηδόνος Γερμανός. Κρίσεως καὶ θελήσεως σπανίας, διπλωματικῆς ἀξίας ἀναμφισβητήτου, εἰς ἐπίμετρον τόλμης καὶ θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος ἀσυνήθους — εἰς τὴν περίστασιν δ' αὐτὴν κατεδείχθη ἡ μεγάλη σημασία τῆς γνωστῆς ἀρχῆς audaces fortuna juvat — κατώρθωσεν ὁ ἐπιφανὴς οὗτος κληρικὸς ὄχι μόνον βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ νὰ καταγάγῃ τὴν νίκην, ἀλλὰ καὶ εἰς δεινὴν νὰ περιαγάγῃ τὸ ἰσχυρότατον Ἰωακειμικὸν κόμμα θέσιν καθ' ὅλας τὰς ἀκολούθους πατριαρχικὰς ἐκλογάς. Εἰς τοῦτον κυρίως, καὶ κατ' ἐμὲ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον, ὀφείλεται ἡ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐπιτυχία, εἰς τὸ τεχνικώτατον δὲ πρόγραμμα τῶν ἐνεργειῶν του ἡ ἀλάνθαστος καὶ ἀσφαλὴς τοῦ ἀγῶνος διεξαγωγή. Μόνος αὐτὸς ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὅλων κατώρθωσεν, ὑπὸ μικρᾶς καὶ ποιοτικῶς οὐχὶ

τοσοῦτον πολυτίμου ἀκολουθούμενος μερίδος, νὰ ἀντιταχθῇ πρὸς τὸ ἰσχυρότατον τῆς λαϊκῆς γνώμης ρεῦμα, ἂν δὲ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ διπλωματικὴν δεξιότητα διέπνεε καὶ ἀνάλογον σώφρονος καὶ περιεσκεμμένης μετριοπαθείας πνεῦμα, ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ μητροπολίτης Χαλκηδόνος — ὡς Ἡρακλείας ὑπὸ τὴν ἔποψιν

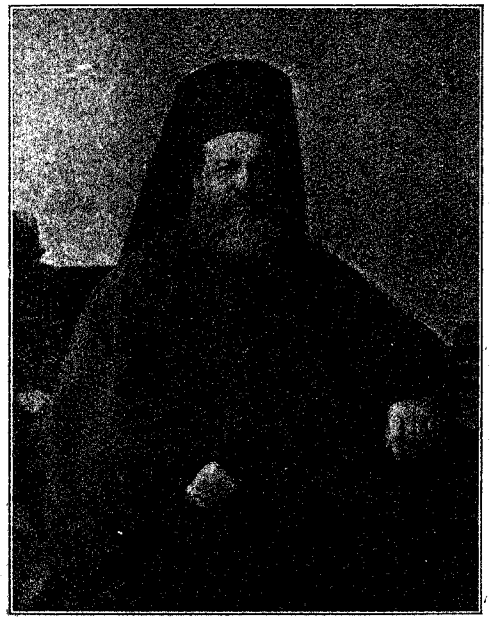

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ταύτην μᾶλλον καὶ κατ' ἐξοχὴν γνωστὸς — Γερμανὸς θὰ διέγραφε τὸν τύπον τοῦ πολιτικωτέρου τῶν νεωτέρων χρόνων ἱεράρχου.

Ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις, κατάρτισθεῖσα βεβαίως κατὰ τὰς εἰσηγήσεις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλειονοψηφίας, εἶχεν ὡς ἀκολούθως:

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

Α' ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί

† Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
† Ο ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ο ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ο ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
† Ο ΑΙΝΟΥ ΑΝΘΙΜΟΣ
† Ο ΣΑΜΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ
† Ο ΙΜΒΡΟΥ ΠΑΪΣΙΟΣ
† Ο ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ
† Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ο ΧΑΛΔΕΙΑΣ ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ
† Ο ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΛΗΜΗΣ

Σύμβουλοι

Κ. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ
Ξ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ
Ν. ΣΟΥΛΙΔΗΣ
Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ
Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Θ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ
Ν. ΨΥΧΑΡΗΣ

Β' ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
† Ο ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ
† Ο ΙΚΟΝΙΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΣ
† Ο ΒΟΔΕΝΩΝ ΙΕΡΟΘΕΟΣ
† Ο ΔΕΒΡΩΝ ΑΝΘΙΜΟΣ

Γ' ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 *Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι*

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΞ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΕΞΑΡΧΟΣ Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

2 *Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι*

ΓΙΑΓΚΟ ΕΦΕΝΔΗΣ ΒΙΘΥΝΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΟΣ

3 *Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΕΛΕΥΘΕΡΑΚΗ ΠΑΣΑΣ
ΣΤΡΑΤΗ ΠΑΣΑΣ

4 *Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι*

Κ. ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ ΠΑΣΑΣ
Κ. ΑΔΟΣΙΔΗΣ ΠΑΣΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΠΑΣΠΑΛΑΗΣ

5 *Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου*

ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΧΡΥΣΙΔΗΣ

6 *Ἐπιστήμονες*

Ε. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Κ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ
Ι. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

7 *Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται*

Α. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥΣ
Δ. ΜΕΖΙΚΗΣ
Ε. ΡΑΚΤΙΒΑΝ
Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ
Ι. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

8 *Συντεχνίαι*

Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ τζαμφεστζήδων
Α. ΑΧΘΥΖΑΡΙΔΗΣ καπήλων
Β. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ ὀμπατζήδων
Γ. ΚΕΝΤΡΟΣ τσοχατζήδων
Χ. ΚΙΟΣΕΟΓΛΟΥΣ κερεστετζήδων
Μ. ΜΑΡΑΣΟΓΛΟΥΣ χαβιαράδων
Ν. ΜΕΑΝΕΤΖΙΔΗΣ τοαφτσήδων
Α. ΜΙΝΤΖΟΣ ἀρτοποιῶν
Α. ΝΕΤΗΣ κρεοπωλῶν
Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ τζεβαερτζήδων

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	Κωνσταντινουπόλεως	Β. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ	Πελαγονίας
Μ. ΛΑΖΑΡΟΓΛΟΥΣ	Καισαρείας	Ι. ΤΖΙΒΟΓΛΟΥΣ	Ἰκονίου
Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ἐφέσου	Ε. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ	Πισσιδίας
Ι. ΠΑΠΑΔΟΥΚΑΣ	Ἡρακλείας	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	Βόσνης
Ζ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Κυζίκου	Κ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΗΣ	Κρήτης
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Νικομηδείας	Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	Τραπεζοῦντος
Κ. ΚΑΝΑΚΗΣ	Νικαίας	Θ. ΚΑΛΩΤΑΙΟΣ	Φιλιππουπόλεως
Α. ΒΑΦΕΙΔΗΣ	Χαλκηδόνος	Α. ΒΛΑΣΤΟΣ	Ρόδου
Α. ΡΑΖΗΣ	Δέρκων	Ι. ΠΟΛΥΖΕΤΤΗΣ	Σερρῶν
Δ. ΒΛΑΤΣΗΣ	Θεσσαλονίκης	Μ. ΙΑΚΩΒΟΥ	Σμύρνης
Α. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ	Ἀδριανουπόλεως	Π. ΚΟΥΡΤΖΗΣ	Μιτυλήνης
Χ. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ	Ἀμασείας	Α. ΣΠΑΘΑΡΗΣ	Βάρνης
Ζ. Θ. ΖΗΣΗΣ	Ἰωαννίνων	Ι. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΗΣ	Χίου
Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ	Προύσης	Ν. ΘΩΜΑΔΗΣ	Σκοπίων

Ἡ ἐκλογικὴ αὕτη συνέλευσις συνῆλθε τὸ πρῶτον τῇ Κυριακῇ 18 Ἰανουαρίου. Κατ' αὐτὴν παρόντων 83 ἐν ὅλῳ μελῶν καὶ ψηφοφορητῶν ὁρισθέντων τοῦ Μιτυλήνης Κωνσταντίνου καὶ τοῦ κ. Δ. Γενιδουνιᾶ ἠνεῴχθησαν τὰ ἀρχιερατικὰ ψηφοδέλτια καὶ ἐσχηματίσθη ὁ κατάλογος ἐκ 19 ὑποψηφίων ἐν ὅλῳ. Ἐν αὐτῷ Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἀνεγράφη διὰ 33 ψήφων, ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος διὰ 19, ὁ Ρόδου Γερμανὸς διὰ 1 καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῷ αὐτῷ

ἢ μείζονι βαθμῷ. Ἐξαιρεθέντων δ' ὑπὸ τῆς Πύλης ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου τῶν 19 ὑποψηφίων τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου καὶ τοῦ Πελαγονίας Νεοφύτου, ἡ Συνέλευσις συνῆλθε τὸ δεύτερον τῇ Παρασκευῇ 23 Ἰανουαρίου. Τὰ παρόντα 86 μέλη κατεμέρισαν ὡς ἑξῆς τὰς ψήφους αὐτῶν.

Ἔλαβον δηλονότι:

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	*45*
ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος	*45*
ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος	*43*
ὁ Ρόδου Γερμανὸς	*40*
ὁ Αἴνου Ἄνθιμος	*41*
ὁ Κασσανδρείας Κωνστάντιος	*41*
ὁ Καισαρείας Ἰωάννης	*1*
ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	*1*

Μὴ ὑπαρχούσης ὅμως ἀπολύτου διὰ τὸν τρίτον ὑποψήφιον πλειονοψηφίας ἡ ψηφοφορία ἐπανελήφθη καὶ οὕτω λαβόντος τοῦ Μιτυλήνης ψήφους 67, τὸ διὰ τὸν ναὸν ψηφοδέλτιον κατηρτίσθη ἐκ τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ καὶ τῶν δύο μητροπολιτῶν Ἀδριανουπόλεως καὶ Μιτυλήνης. Διαλογεῖς ἐν τῷ ναῷ ὡρίσθησαν οἱ μητροπολῖται Σάμου καὶ Αἴνου· γενομένης δὲ ψηφοφορίας ἀνεδείχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ***Διονύσιος ὁ Ε'*** διὰ ψήφων δώδεκα, πέντε δοθεισῶν εἰς Ἰωακεὶμ τὸν Γ'.

Τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα ἡττήθη. Καὶ ἰσχυρὰ μὲν ἀνεφάνη ἡ ὑποψηφιότης τοῦ Ρόδου Γερμανοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἠδύνατο ἀκόμη διὰ μόνης τῆς ἀξίας του νὰ παραγκωνίσῃ προσωπικότητα γεροντικήν, οἵα ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος, ὅστις ἄλλως εἶχε καὶ ἰσχυροτέρους ἐκτὸς τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ θέσεως λόγους, ὑπεχώρησε καὶ οὕτω ἀνεδείχθη διάδοχος Ἰωακεὶμ τοῦ Δ'

ὁ ἀλληλλοδιαδόχως τὰς μητροπόλεις Κρήτης, Διδυμοτείχου, Νικαίας καὶ Ἀδριανουπόλεως ποιμάνας ἱεράρχης. Τὴν ἐκλογὴν Διονυσίου τοῦ Ε' ὁ λαὸς ὑπεδέχθη ἀποδοκιμαστικῶς, ἐξεδήλωσε δὲ τὴν λύπην καὶ τὴν

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Μεσημβριας Χαρτων
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ἀγανάκτησιν αὐτοῦ διὰ ποικίλων διαμαρτυριῶν ἐντὸς τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν ναῶν, ἔνθα μάλιστα προέβη καὶ εἰς σκηνάς, ἥκιστα μὲν ἀξιοπρεπεῖς, πάντοτε δὲ κατακριτέας. Ἀνάλογα ἐπανελήφθησαν καὶ κατὰ τὴν

ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἄφιξιν τοῦ Πατριάρχου, εἰς παραλαβὴν τοῦ ὁποίου εἶχε μεταβῆ αὐτόσε ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Ρόδου, Σάμου καὶ Δεβρῶν, τῶν συμβούλων Ν. Ψυχάρη καὶ Ξ. Ζωγράφου, καὶ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων Σταυράκη Ἰωαννίδου καὶ Ι. Χλωροῦ. Ὅλα ὅμως παρῆλθον ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ Διονύσιος ὁ Ε΄, ὁ τελευταῖος τῆς παλαιᾶς σχολῆς ἀντιπρόσωπος, ἀνῆλθε τῇ 11 Φεβρουαρίου τὸν θρόνον.

Ὁ ἀρχαϊκὸς Πατριάρχης, ὁ ἀναστηλώσας, ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον, τὰ γεροντικὰ ἔθιμα, δὲν ἐβράδυνεν ἀκατανίκητον νὰ ὑποστῇ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ δεξιοῦ μητροπολίτου Ρόδου. Αὐτὸς κατέστη ὁ σύμβουλος αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ὁ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς διευθύνων τὴν πατριαρχικὴν πολιτείαν. Μὴ ἔχων τὴν ὑπερήφανον τοῦ ἀτόμου φιλοτιμίαν ὁ Πατριάρχης, βεβαρημένος δ' ἐκ τῶν κόπων καὶ μέτρια ἱκανότητος διαθέτων ἐφόδια, προὐτίμησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν διακυβέρνησιν τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν παρ' αὐτῷ στιβαρὸν μητροπολίτην, ὁ ἴδιος ἐξαρκούμενος εἰς τὸ νὰ ἀπολαύῃ ἀφελέστερόν πως τὰ ἐκ τῆς πατριαρχείας καλά. Οὕτω ληξάσης τῆς συνοδικῆς περιόδου τοῦ Ρόδου Γερμανοῦ, Διονύσιος ὁ Ε΄ ἐκράτησεν αὐτὸν ἐκ νέου ἀριστίνδην, κατὰ τὴν εὔσχημον πρόφασιν, ἥτις ἐδικαιολόγει τὰς ἐπ' ἐσχάτων τετραετεῖς συνοδικὰς παρακαθεδρίας. Θανόντος δὲ τῷ 1888 τοῦ Ἡρακλείας Γρηγορίου, τὴν μητρόπολιν ταύτην κατέλαβεν ὁ εὐλόγως ἐκ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ ἐνδεδειγμένος μητροπολίτης Ρόδου. Προσκληθεὶς ἐκ νέου ἀριστίνδην ὡς συνοδικὸν μέλος ὁ ἤδη Ἡρακλείας Γερμανὸς ἀνεῦρε καὶ ἱεραρχικῶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ὑπερέχουσαν αὐτοῦ ἀξίαν, πανταχοῦ ἀκαμάτως καὶ δραστηρίως πρωτοστατῶν καὶ ἐργαζόμενος. Τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου ὅμως 1890 ἀναφυὲν καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους τούτου εἰς

τὴν ὀξυτέραν αὐτοῦ φάσιν περιελθὸν ζήτημα ἀνέδειξεν ἰδιαιτέρως τὸν ἐπιφανῆ ἱεράρχην καὶ κατέστησε τὴν φήμην αὐτοῦ περικλεᾶ. Ἕνεκα τοῦ ζητήματος τούτου Διονύσιος ὁ Ε΄ ὑπέβαλε τῇ 23 Ἰουλίου 1890 τὴν παραί-

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΑΡΝΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

τησιν αὐτοῦ, βραδύτερον δ' ἐκ νέου τῇ 2 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἐπιλυθέντος ὅμως κατ' εὐχὴν τούτου ἀνεκάλεσεν αὐτὴν καὶ κατῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκ Μακροχωρίου, ὅπου ἀπὸ τῆς παραιτήσεώς του διέμενε.

Τὴν παραδυναστείαν τοῦ Ἡρακλείας Γερμανοῦ βαρέως ἔφερε τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα, τὸ ὁποῖον, ματαίως προσπαθοῦν νὰ ἀνατρέψῃ τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καθεστώς, μετὰ λύπης ἔβλεπεν ὅτι οὐδεμία ὑπέβοσκεν ἐλπίς. Καὶ καθ' ἕκαστον μὲν ἔτος, ἀρχομέ-

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Χιου Κωνσταντινος
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

νου τοῦ Μαρτίου, γενναῖαι ἐπανελαμβάνοντο αἱ ἀπόπειραι πρὸς συγκρότησιν Ἰωακειμικοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Συμβουλίου. Ἀλλ' ἐνῷ τόσος ἦτο ὁ πόθος τοῦ λαοῦ καὶ τοιαύτη πάντοτε κατεβάλλετο φροντὶς πρὸς ἐπιτυχῆ τῶν ἐκλογῶν διεξαγωγὴν οὐδὲν κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀνεφαίνετο πρακτικὸν ἀποτέλεσμα.

Τὸ Πατριαρχικὸν κόμμα ἐθριάμβευεν, ἐξ ἀνοχῆς δέ, ἵνα μὴ ἡ κατακραυγὴ φθάνῃ εἰς τὸ ἀκροτελεύτιον αὐτῆς σημεῖον, ἐγένοντο δεκτοὶ εὐάριθμοι τινὲς ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν σύμβουλοι, ἀκίνδυνοι ὅλως καὶ ἄμαχοι.

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Κορυτσας Γερβασιος.
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Ἐν τῷ Συμβουλίῳ, ἄλλος οὗτος λαϊκὸς παραδυνάστης, ἐκυριάρχει ὁ μακαρίτης Δημ. Γενιδουνιᾶς, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκύπτων εἰς τὰ δημόσια πράγματα καὶ μεγάλην κεκτημένος πεῖραν. Ἐπί τε Διονυσίου τοῦ Ε' καὶ ἐπὶ Νεοφύτου τοῦ Η' διετέλει πανίσχυρος σύμβου-

λος, ἰσχυρὸν αὐτοῦ συνεπίκουρον ἔχων τὸν ἐν Παρισίοις ἀποθανόντα ἰατρὸν Ξενοφῶντα Ζωγράφον. Διὰ τῶν κοινῶν λοιπῶν τῶν δύο τούτων παραγόντων, τοῦ Ἡρακλείας καὶ τοῦ Γενιδουνῆ, ἐνεργειῶν ἐπιδεξίως πάντοτε ἀπετρέπετο ἐκ τοῦ Συμβουλίου ὁ κίνδυνος τῶν Ἰωακειμικῶν. Ἐν τῇ Συνόδῳ οὐδεὶς ὑπῆρχε φόβος, τοῦ μέτρου τῆς ἀριστίνδην ἐκλογῆς σπανίως ἴσως μετὰ μείζονος στοργῆς ἐφαρμοσθέντος, φίλα δὲ καὶ πειθήνια πρόσωπα συνεχῶς παρεκάθηντο ἐν αὐτῇ, καὶ ἰδίᾳ ὁ συναγωνιστὴς τοῦ Ἡρακλείας μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος. Τοιουτοτρόπως πᾶσα πρὸς συγκρότησιν Συνόδου καὶ Συμβουλίου ἐξ Ἰωακειμικῶν ἐλπὶς ὠχρία ὁλονὲν καὶ μόνον ἐκ τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ ἀνεμένετο ἡ μεταβολή. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τὰ ἐπελθόντα κατὰ τὸ 1890 γεγονότα ἐνίσχυσαν τὴν θέσιν τῶν κρατούντων, καὶ μετατρέψαντα ἐφ' ἱκανὸν τὸν μερικὸν Ἰωακειμικὸν ἀγῶνα συνεκέντρωσαν ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν τοῦ Ἔθνους ἐπὶ τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἡ ἐποχὴ ἀνέδειξεν. Περὶ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ δὲν ἐγίνετο πλέον λόγος, οἱ δὲ ἀσθενέστεροι τὸν χαρακτῆρα καὶ μᾶλλον ἀπαισιόδοξοι διέβλεπον τέλειον καὶ ὁριστικὸν τὸ ναυάγιον τοῦ ζητήματος.

Ὁ μετὰ βραχεῖαν ἀσθένειαν τῇ νυκτὶ τῆς 12 πρὸς τὴν 13 Αὐγούστου 1891 ἐπελθὼν θάνατος Διονυσίου τοῦ Ε΄ ἀνεπτέρωσε καὶ πάλιν τὸ φρόνημα καὶ ἐζωογόνησε τὰς λιποψυχούσας ἤδη ἐλπίδας, ἄνευ ὅμως ἰσχυρῶν πρὸς τοῦτο λόγων· διότι ἔν τε τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Συμβουλίῳ ἐκράτει ἡ ἐναντία μερίς, ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων Σωμάτων ἐξαρτᾶται, ὡς γνωστόν, κατὰ μέγα μέρος ἡ χροιὰ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως. Παρὰ τοῖς μὴ διὰ κενῶν ἐλπίδων ἐπομένως βοσκομένοις, βέβαιον ἐθεωρεῖτο ὅτι διάδοχος τοῦ ἀποβιώσαντος Πατριάρχου θὰ ἦτο ὁ μέγα ἰσχύων καὶ τὴν πλειονοψηφίαν συγκρα-

τῶν Ἡρακλείας Γερμανός, πρὸς ὃν ἤδη ἐφέροντο αἱ σκέψεις τῶν κρατούντων.

Τοποτηρητὴς τοῦ Θρόνου, τῇ ἐπινεύσει τοῦ ἰσχυροῦ μητροπολίτου, ἐξελέγη τῇ 16 Αὐγούστου ὁ τότε μητροπολίτης Βελεγράδων καὶ νῦν Βιζύης Δωρόθεος, πειθήνιον διὰ τὴν τολμηρὰν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος ὄργανον. Αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι συνετελέσθησαν ἐπιτηδείως, ἡ διαλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων ἐν τῇ Συνελεύσει ἐγένετο αὐστηρὰ χάριν τοῦ ὡρισμένου σκοποῦ, τὰ πάντα διετάχθησαν καταλλήλως καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἡρακλείας Γερμανοῦ ἐφαίνετο, παρὰ τοὺς ἐκ γνωστῆς ἀφορμῆς αἰωρουμένους φόβους, ἐπικειμένη· τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ὅσον ἀσφαλῶς πλέον ἦτο καθιδρυμένη ἡ περὶ τὸ διοικεῖν φήμη αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἄγαν ἔτι φανατικοῖς ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν.

Ὡς ἐξῆς δὲ συνεκροτήθη ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις:

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1891

Α΄ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί	*Σύμβουλοι*
† Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΕΛΕΓΡΑΔΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ	Γ. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ
	Δ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ
	Β. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ	Δ. ΕΥΘΥΒΟΥΛΗΣ
† Ο ΔΕΡΚΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ
† Ο ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ
† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ	Σ. ΧΡΥΣΙΔΗΣ
† Ο ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ	Ν. ΨΥΧΑΡΗΣ
† Ο ΣΩΖΟΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ	
† Ο ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ	
† Ο ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	

Β΄ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

† Ο ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	† Ο ΞΑΝΘΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ
† Ο ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ	† Ο ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ο ΒΑΡΝΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	† Ο ΣΚΟΠΙΩΝ ΜΕΘΟΔΙΟΣ

Γ' ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 *Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι*

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ
ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑΣ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ
ΕΦΕΝΔΗΣ ΟΙΚΙΑΔΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΕΞΑΡΧΟΣ Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

2 *Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι*

ΓΙΑΓΚΟ ΕΦΕΝΔΗΣ ΒΙΘΥΝΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ

3 *Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΣΑΡΤΙΝΣΚΗΣ
ΤΖΩΡΤΖΗ ΒΕΗΣ ΠΑΡΛΟΣ

4 *Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι*

Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ
Κ. ΑΔΟΣΙΔΗΣ ΠΑΣΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΠΑΣΠΑΛΑΗΣ

5 *Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου*

ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ

6 *Ἐπιστήμονες*

Ε. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Π. ΚΕΛΑΪΔΙΤΗΣ
Γ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ

7 *Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται*

Γ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ
Β. ΚΑΝΑΚΗΣ
Π. ΚΟΤΖΑΜΑΝΟΓΛΟΥΣ
Δ. ΚΟΥΡΤΖΗΣ
Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
Κ. ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΟΥΣ

8 *Συντεχνίαι*

Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ τζαμφεστζήδων
Β. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ ἀμπατζήδων
Γ. ΚΕΝΤΡΟΣ τσοχαδζήδων
Χ. ΚΙΟΣΕΟΓΛΟΥΣ κερεστετζήδων
Κ. ΚΟΥΡΤΟΓΛΟΥΣ καπήλων
Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ γουναράδων
Λ. ΜΙΝΤΖΟΣ ἀρτοπωλῶν
Α. ΝΕΤΗΣ κρεωπωλῶν
Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ τζεβαερδζήδων

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΣΟΥΛΙΔΗΣ } Κωνσταντινουπόλεως
Κ. ΒΑΓΙΑΝΝΗΣ Καισαρείας
Α. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ Ἡρακλείας
Ι. ΠΟΛΥΖΕΤΤΗΣ Κυζίκου
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Νικομηδείας
Γ. ΓΙΑΒΑΣΟΓΛΟΥΣ Νικαίας
Κ. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Χαλκηδόνος
Ι. ΙΑΚΩΒΟΥ Δέρκων
Κ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ Θεσσαλονίκης
Α. ΖΩΤΟΣ Ἀδριανουπόλεως
Μ. ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΓΛΟΥΣ Ἀμασείας
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Ἰωαννίνων
Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Προύσης
Σ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Πελαγονίας
Γ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ Νεοκαισαρείας
Α. ΧΟΥΔΑΒΕΡΔΟΓΛΟΥΣ Ἰκονίου
Χ. ΔΑΜΙΑΝΟΒΙΚ Βόσνης
Δ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ Κρήτης
Ι. ΜΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Τραπεζοῦντος
Σ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Φιλιππουπόλεως
Α. ΒΛΑΣΤΟΣ Ρόδου
Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ Σμύρνης
Α. ΜΑΛΙΑΚΑΣ Μιτυλήνης
Α. ΣΠΑΘΑΡΗΣ Βάρνης
Μ. ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ Σκοπίων

Τῇ Κυριακῇ 20 Ὀκτωβρίου ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις συνῆλθεν εἰς πρώτην συνεδρίαν. Ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως ἤρχισαν αἱ διενέξεις, εἴκοσι δὲ καὶ τέσσαρες ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν διαμαρτυρηθέντες ἀπεχώρησαν. Τοῦτο δὲν ἠμπόδισε τοὺς ἀρκετὰ ἐν τῇ τόλμῃ ἐθισθέντας ἀντιπολιτευομένους νὰ προβῶσιν εἰς τὸ ἔργον καὶ ἄνευ αὐτῶν, οὕτω δὲ συνετάγη ἐκ 18 ἐν ὅλῳ ὁ κατάλογος τῶν ὑποψηφίων, περιλαμβάνων πρώτιστα τὰ ὀνόματα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' διὰ ψήφων 23, Ἡρακλείας Γερμανοῦ δι' 23, Δέρκων Καλλινίκου δι' 6, Κυζίκου Νικοδήμου διὰ 3, Μιτυλήνης Κωνσταντίνου διὰ 2 καί τινων ἄλλων. Οἱ ἀόριστοι ὅμως περὶ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Ἡρακλείας φόβοι δὲν ἐβράδυναν νὰ πραγματοποιηθῶσι, καθόσον ἐπιστραφέντος τοῦ καταλόγου τούτου ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης διεγράφοντο ἐξ αὐτοῦ οἱ μητροπολῖται Ἡρακλείας Γερμανός, Δέρκων Καλλίνικος, Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, Ἰωαννίνων Γρηγόριος καὶ Σμύρνης Βασίλειος. Οἱ Ἰωακειμικοὶ ἀνεθάρρησαν, ἐλπίζοντες πάντοτε ὅτι ὁ κλῆρος θὰ ἐσέβετο πλέον εἰς τοιαύτην περίστασιν τὸν πόθον τοῦ λαοῦ καὶ θὰ ἐπανέφερεν εἰς τὸν θρόνον τὸν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἤδη μονάζοντα λατρευτὸν αὐτοῦ Πατριάρχην. Ἀλλ' οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν πάνδημον ταύτην εὐχήν, ἡ δὲ τῶν τεσσάρων κορυφαίων τοῦ κρατοῦντος κόμματος, ἤτοι τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Δέρκων, τοῦ Δ. Γενιδουνιᾶ καὶ τοῦ Ν. Ψυχάρη μακρὰ συνδιάσκεψις κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ Θρόνου τὸν Νικοπόλεως Νεόφυτον, ἄνθρωπον εὐρωπαϊκῆς μὲν μορφώσεως, χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἀγαθόν, ἀσθενοῦς ὅμως χαρακτῆρος καὶ ἐπομένως καταλληλότατον πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς διαμέσου πατριαρχείας καὶ τοῦ ἐν χρήσει θεσμοῦ τῆς παραδυναστείας.

Παρόντων 78 μελῶν ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις συνῆλθε

τὸ δεύτερον τῇ Κυριακῇ 27 Ὀκτωβρίου. Κατ' αὐτὴν ἔλαβον ψήφους:

Ὁ Νικοπόλεως Νεόφυτος	48
Ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος	47
Ὁ Βελεγράδων Δωρόθεος	42
Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	35
Ὁ Καισαρείας Ἰωάννης	27
Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος	24
Ὁ Κυζίκου Νικόδημος	5
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	2
Ὁ Θεσσαλονίκης Σωφρόνιος	2
Ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος	1
Ὁ Σηλυβρίας Γερμανός	1

Οὕτω ἐκ τῶν τριῶν πρώτων καταρτισθέντος τοῦ ὁριστικοῦ ψηφοδελτίου ἐξελέγη ἐν τῷ ναῷ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως ***Νεόφυτος ὁ Η'*** διὰ ψήφων δώδεκα, δύο δοθεισῶν εἰς τὸν Μιτυλήνης καὶ μιᾶς εἰς τὸν Βελεγράδων.

Αἱ ταραχαὶ καὶ τὰ σκάνδαλα δὲν ἐπέλειψαν καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, εἰς δὲ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως δύναταί τις νὰ ἀνεύρῃ τὰς λεπτομερείας τῶν σκηνῶν; ὅσαι συνέβησαν, καὶ ἐκ τῶν ἀμέσως παρακολουθησάντων τὰ γεγονότα νὰ μάθῃ τίνι τρόπῳ διαμαρτυρηθέντες ἀπεχώρησαν οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες, τὰς ἀνηλεεῖς τῶν ἀντιπροσώπων ἀκυρώσεις, πῶς δίκην καρδιναλίων ἐγκλεισθέντες μητροπολῖται τινὲς κατὰ τὴν προηγουμένην τῆς ἐκλογῆς νύκτα ἐβιάσθησαν νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ Νεοφύτου, διὰ τίνος μέσου κατεστρατηγήθησαν οἱ ἁπλοϊκώτεροι καὶ ἄλλας ἀτασθαλίας, ἐξ ὧν ἀκυρώσεις ἐκλογῶν καὶ ἀπομακρύνσεις ἐνδημούντων ἀρχιερέων ἦσαν τὰ προχειρότερα.

Οἰκ. Πατρ. Νεόφυτος ὁ Η'

Οὕτως ἢ ἄλλως ἡ ἐκλογὴ ἐπετεύχθη καὶ ὁ λαός, δευτέραν ἤδη φορὰν ἀπογοητευόμενος, περιωρίσθη νὰ ἐκδηλώσῃ καὶ πάλιν τὴν ἀποδοκιμασίαν του οὐχὶ πλέον κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ νέου Πατριάρχου, ἀλλ' ἐν ὀνό-

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Γρεβενων (νυν Νικοπολεως) Δωροθεος
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ματι αὐτοῦ κατὰ τῆς οὕτω πως ἐνασκουμένης βίας. Καὶ ἡ βία αὕτη, ἡ τὴν κυριωτέραν ἐκδήλωσιν ἔχουσα ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἐκλογῇ, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐνησκεῖτο ἐλευθέρως εἰς μερικώτερα σημεῖα, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς ἐνοριακὰς ἐκλογάς, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀπέρρεον τὰ τῆς ἐκλο-

γῆς τῶν Συμβούλων ἀποτελέσματα. Συνετάσσοντο σκοπίμως ἐκλογικοὶ κατάλογοι, ἐξευρίσκοντο ὅλαι αἱ πιθαναὶ πρὸς καταστρατήγησιν αἰτίαι καὶ ἐγκαθιδρύετο ὁ περίφημος ἐκεῖνος θεσμὸς τῶν ἀκυρώσεων ἐπὶ ἀφορμαῖς, τὸ μικροπρεπὲς τῶν ὁποίων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατεδίκασε πᾶσα ὀρθοφρονοῦσα καὶ ἀμερόληπτος γνώμη. Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ηὐρύνετο καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο μερίδων χάσμα καὶ ὁ πρὶν ἐπὶ ὁμαλοῦ ὁπωσδήποτε ἐδάφους καὶ ἔν τινι μέτρῳ δι' εὐγενοῦς ἁμίλλης διεξαγόμενος ἀγὼν μετετράπη εἰς ἐμπαθῆ καὶ ἄσπονδον πόλεμον, συνεχῶς ὑποδαυλιζόμενον ἐκ τῶν καθόλου καὶ κατὰ μέρος ἰταμῶν τούτων παρανομιῶν.

Ἄπειρος, ὑπὲρ τὸ δέον ἀγαθὸς καὶ εἰλικρινής, οὐδ' αὐτὴν τὴν γεροντικὴν τοῦ Διονυσίου ἐκ συναισθήσεως τοῦ ἀξιώματος κατέχων αὐταρχικότητα, παρεδόθη εὐθὺς ἀμέσως ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος εἰς τὴν ἐκλέξασαν αὐτὸν σπεῖραν. Μὴ ὑπολογίζων ποσῶς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον ὁ ἀφιλοκερδὴς οὗτος Πατριάρχης ἠθέλησε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ ἑαυτὸν διὰ γενναιοτέραν ἐργασίαν τοὺς ἐπιλέκτους μητροπολίτας, ἀνεξαρτήτως φρονήματος καὶ ἀρχῶν· στάδιον πρὸς δράσιν ὑπῆρχεν εὐρύ, ἀφότου συνεχῶς σπουδαιότατα ζητήματα ὑπῆρχον ἐκκρεμῆ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνέκυπτον. Ἀλλ' ἡ ἀριστίνδην γενομένη αὕτη πρόσκλησις προὐκάλεσε ζωηρὰς τὰς διαμαρτυρίας τῶν Ἰωακειμικῶν, οἵτινες ἐν αὐτῇ διέβλεπον διαιώνισιν τοῦ κρατοῦντος καθεστῶτος καὶ ἀποβολὴν πάσης ἐλπίδος· καθόσον οὕτω πως ἔξις κατέστη συνεχῶς νὰ παρεδρεύωσιν ἐν τῇ Συνόδῳ μητροπολῖται τινές, μίαν μὲν διετίαν ἀριστίνδην καὶ ἑτέραν νομίμως κατὰ τὸ συνταγμάτιον, τὸ δὲ γράμμα τοῦ νόμου ἀπέκτα ἐλαστικότητα, νέου ἔχουσαν ἀνάγκην ὁρισμοῦ. Ὁ Ἡρακλείας Γερμανὸς ἐξηκολούθει ἐν τούτοις νὰ ἦναι ὁ πιστὸς τοῦ Πατριάρχου Σύμβουλος, τὴν αὐτὴν καὶ

πλείονα ἢ ἐπὶ Διονυσίου ἐνασκῶν ἐπιρροὴν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1894, ὁπότε ὁ ὑπὸ τὸ κράτος πλείστων ὅσων ραδιουργιῶν καὶ παραπλανήσεων διατελῶν Νεόφυτος ἔκρινε καλὸν νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ.

Εὐθὺς ἀμέσως ἤλλαξαν τὰ πράγματα. Γενομένων

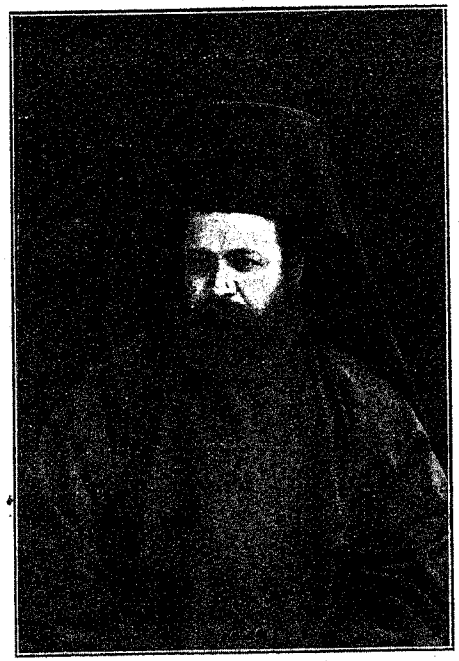

Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Λιτίτσης Νικηφόρος
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

τῶν κανονικῶν διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων τεσσάρων μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐκλογῶν τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα κατίσχυσε καὶ πρώτην ταύτην φορὰν μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν ἐξελέγησαν θερμοὶ αὐτοῦ ὀπαδοὶ ὁ μακαρίτης Α. Σπαθάρης καὶ οἱ κ. κ.

Κ. Βαγιάννης, Σ. Χρυσίδης καὶ Ζ. Ζήσης, οἵτινες καὶ τρεῖς ἄλλους ὁμόφρονας ὑπολειφθέντας εὑρόντες, τοὺς κ. κ. Κ. Ἀνανιάδην, Ι. Χατζόπουλον καὶ Κ. Σισμάνογλουν—τοῦτον παραιτηθέντα ἀντικατέστησεν ὁ ἐξ ὀφφικίου ἐκλεγεὶς τῆς ἐναντίας μερίδος κ. Κ. Κωνσταντινίδης—ἀπετέλεσαν ἰσχυρὰν ἐν τῷ διοικητικῷ τούτῳ σώματι μερίδα. Πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν πραγμάτων τροπὴν ἐπίκουρος ἦλθε καὶ ἡ μεταλλαγὴ τῆς Συνόδου, μόνου ἐκ τῆς παλαιᾶς μερίδος ὑπολειφθέντος τοῦ Νικομηδείας Φιλοθέου, νέου δὲ λίαν χρησίμου παράγοντος προστεθέντος τοῦ μακαρίτου Κυζίκου Νικοδήμου. Ὁ ἀριστοκράτης οὗτος μητροπολίτης, ἐν ἀφανείᾳ ἀπὸ τοῦ θανάτου Ἰωακεὶμ τοῦ Β' διατελῶν, ἐνόμισεν ὅτι κατάλληλος παρείχετο εὐκαιρία νὰ ἐπιδιώξῃ τοὺς μακροὺς πόθους του καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ὄνειρον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου αὐτός, ὁ ἀνέκαθεν ἐπὶ εὐφυΐᾳ καὶ διπλωματίᾳ διακριθείς. Ἡ σφοδρὰ δὲ αὕτη ἐπιθυμία, ἡ τὰ πάντα πιστευτὰ παρ' αὐτῷ ἐπ' ἐσχάτων καθιστῶσα, παρέσχεν εἰς τοὺς πονηροτέρους ἐκ τῆς πείρας καταστάντας Ἰωακειμικοὺς τὸ ὑλικόν, ἐξ οὗ θὰ ἐξυφαίνετο ἡ ἀνατροπὴ τοῦ Νεοφύτου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ πιθανὴ ἐπάνοδος τοῦ Ἰωακεὶμ ἀφ' ἑτέρου.

Τὰ ἱκανὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ Η' ζητήματα δὲν ἐσπάνιζον ὥστε νὰ ἐξευρεθῇ πρόχειρός τις καὶ εὔλογος ἀφορμή. Τοιαύτη παρουσιάσθη ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου παρὰ τοῦ Ἐξάρχου ἐπιδιωκομένη ἔκδοσις νέων βερατίων. Ἀλλ' ὁ μὴ ἐννοῶν ποσῶς νὰ θυσιάζῃ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους Πατριάρχης Νεόφυτος εὐθὺς ἀμέσως ἔκρινε καλὸν νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησίν του. Ἐν τούτοις καὶ διότι τὰ ἐπιδιωκόμενα συμφέροντα ἦσαν ἀνώτερα ὀπισθοβούλων λογισμῶν καὶ διότι πρὸ ὀλίγου ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Συμβουλίῳ μελῶν ἡ

σκέψις τοῦ Πατριάρχου δὲν ἐπεκροτήθη καὶ ἤρχισαν ἀπὸ κοινοῦ αἱ δέουσαι ἐνέργειαι πρὸς περιφρούρησιν τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων. Ἐπειδὴ ὅμως καθ' ὅλον τὸ ἐπακολουθῆσαν ἑξάμηνον διάστημα Νεόφυτος ὁ Η', ὡς ὁμολογεῖται, δὲν ἐπέδειξε τὸ ἀπαιτούμενον σθένος,

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Λερου και Καλυμνου Ιωαννης

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ἐπεῖγε δὲ πλέον καὶ ὁ ἀκμαίως ἀναφανεὶς Ἰωακειμικὸς ἀγών, ἐπιτηδείως διαβουκοληθέντος τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου Νικοδήμου, ἀπεφασίσθη δι' αὐτοῦ ἡ πτῶσις τοῦ Πατριάρχου. Αἰφνιδίως ὅμως ἐκ τῶν εἰς γνῶσιν αὐτοῦ περιελθόντων τούτων διαβουλίων Νεόφυτος ὁ Η' ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ ἀντίδρασιν, ἄγνωστον εἰς τὸν χαρα-

κτῆρά του καὶ ἀπεφάσισεν ὡρισμένως νὰ ματαιώσῃ πάντα ταῦτα διὰ τῆς εἰς τὰ πράγματα μετακλήσεως τοῦ Ἡρακλείας Γερμανοῦ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ πραγματοποιήσῃ τὰς σκέψεις του ἠναγκάσθη παρ' ἐλπίδα, νύκτα πλέον, νὰ ὑπογράψῃ τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1894 τὴν παραίτησιν, ἣν παρουσίασεν εἰς αὐτὸν ὁ μητροπολίτης Κυζίκου, καὶ τὴν μεθεπομένην ἀπῆλθε τῶν Πατριαρχείων, ἀνεξίκακον καὶ ἀνιδιοτελῆ ἐπιδείξας, σπανίαν δ' ἐπομένως καὶ ἀσυνήθη πολιτείαν.

Τώρα πλέον αἱ περιστάσεις ἐφαίνοντο ἐκτάκτως εὐνοϊκαὶ διὰ τοὺς Ἰωακειμικοὺς καὶ ἡ ἄνοδος εἰς τὸν θρόνον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ πλέον ἢ βεβαία. Τὴν ἐπαύριον τῆς παραιτήσεως ἀνηγορεύθη Τοποτηρητὴς τοῦ Θρόνου ὁ μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ, ἐκ τῶν πιστότατα προσκειμένων τῷ δημοφιλεῖ Πατριάρχῃ καὶ οὗτινος τὸ ἀγαθὸν καὶ μεμετρημένον πολλὰ ὑπέσχετο διὰ τὴν ἐπιτυχῆ τοῦ ἀγῶνος ἔκβασιν. Δὲν ὑπελείπετο λοιπὸν ἢ νὰ καταρτισθῇ ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις καὶ προβῇ αὕτη ἐπὶ τὸ ἔργον. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν βεβαιότητα τοῦ ἐν αὐτῇ μέλλοντος νὰ ὑπερισχύσῃ φρονήματος, καθόσον μετὰ τὴν εἰς τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα μετάστασιν τοῦ μητροπολίτου Αἴνου Λουκᾶ—νῦν Δρυϊνουπόλεως—καὶ οἱ ἐξ ὀφφικίου μέλλοντες νὰ ἐκλεγῶσι καὶ οἱ ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀντιπρόσωποι θὰ ἦσαν Ἰωακειμικοί, μεγάλη ἐπεκράτει ἀνησυχία καὶ ἀγωνία περὶ τῆς τελικῆς τοῦ ἀγῶνος ἐκβάσεως, γνωστοῦ ὄντος ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀπαιτουμένη τῶν μητροπολιτῶν πλειονοψηφία διὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ ἀνάδειξιν τοῦ ποθητοῦ Πατριάρχου. Ὅλη λοιπὸν ἡ μέριμνα τοῦ κόμματος κατεβλήθη περὶ τὴν μετάστασιν μητροπολιτῶν τινων εἰς τὴν συμπολίτευσιν διὰ νὰ καταστῇ αὕτη τοὐλάχιστον ἰσοψήφιος πρὸς τὴν ἀντίπαλον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπειδὴ ἡ ψῆφος τοῦ Τοποτηρητοῦ νικᾷ, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο

ἀσφαλῶς εὐνοϊκόν. Παρεπεδήμει ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην χάριν νοσηλείας ὁ Ἡρακλείας Γερμανός, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος, ὑπὸ τὰς ἐμπείρους ὁδηγίας τοῦ ὁποίου ἀνεπισήμως ἐτάχθησαν καὶ αὖθις οἱ ἀντιωακειμικοί. Ὁ ἀγὼν προεμηνύετο ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε λυσσώδης.

Ο Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΑΓΚΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Τρεῖς ὁλόκληροι μῆνες παρῆλθον εἰς διαμάχας μέχρι τῆς ἀναδείξεως τοῦ Πατριάρχου. Διαμαρτυρίαι καὶ αὖθις ἠγέρθησαν, ἀτοπήματα ποικίλα καθίσταντο καὶ ἡ Α. Κυβέρνησις πολλάκις ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ φιλικῶς ὅπως συμβιβάσῃ τὰς διϊσταμένας μερίδας. Οἱ περὶ τὸν Κυζίκου συσπειρωθέντες ἑπτὰ συνοδικοὶ καὶ δύο σύμβουλοι, ἐπιζητήσαντες ἐπανειλημμένως νὰ ἀποχωρήσωσι τῶν ἐργασιῶν τῶν δύο Σωμάτων, ἠναγκάσθησαν βραδύτερον νὰ ὑποκύψωσι καὶ νὰ μετάσχωσι τῆς ὅλης ἐκλογικῆς ἐργασίας. Τὰ συνεχῶς ὅμως ἑκατέρωθεν ὑποδαυλιζόμενα πάθη καὶ ἡ παρατεινομένη

τῆς κρίσεως ἔκβασις ἐκορύφωσαν τὴν γενικὴν ἐξέγερσιν τοῦ λαοῦ, ὅστις σύσσωμος καὶ μιᾷ φωνῇ ἀπήτει πλέον παρὰ τοῦ κλήρου τὴν ἐκλογὴν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν κατίσχυσεν ἡ Ἰωακειμικὴ μερὶς εἰς τὰς προκαταρκτικὰς τῶν δύο Σωμάτων συνεδρίας,

Ο κ. ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΖΑΓΑΝΙΑΡΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

οὐδεμία βεβαία διεφαίνετο ἐλπὶς ἐξασφαλίσεως τῶ καθολικοῦ ἀγῶνος. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν πλεῖστα ὅσα ἀπόκρυφα καὶ σκοτεινὰ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, βέβαιον ὅμως καὶ ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι οἱ κορυφαῖοι Ἰωακειμικοὶ εἰργάσθησαν οὐχὶ μετὰ τῆς δεούσης συνέσεως καὶ διπλωματίας. Τὴν κολοσσιαίαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν δύναμιν διεσπάθισαν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε, σπαταλῶντες αὐτὴν εἰς ἀκαίρους καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐπιδείξεις, δὲν ἐπεδίωξαν τὴν δέουσαν ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν περίσκεψιν τοῖς πᾶσιν ἐμπιστευόμενοι καὶ εἰς ἐπίμετρον ἀπεδείχθησαν ἀνίκανοι εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσωσι δι' ἐπιτηδείας καὶ

ἀναλόγου πρὸς τὰς περιστάσεις πολιτείας τὴν μετάστασιν τῶν οὐχὶ ἐκ πεποιθήσεως ἀντιφρονούντων ἀρχιερέων. Εἰς τὸ τελευταῖον μάλιστα τοῦτο σημεῖον καὶ οἱ νηφαλιώτεροι τῶν Ἰωακειμικῶν ἔσφαλον· βαρέως φέροντες τὴν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη περιφρόνησιν τοῦ λαϊκοῦ πόθου ὑπό τινος μερίδος τοῦ κλήρου, καὶ βλέποντες ἤδη ἐν τῇ ζωηρᾷ φαντασίᾳ των εὐνοϊκὴν τὴν περιστασιν, ἔδειξαν περιφρονητικὴν πρὸς αὐτὸν συμπεριφοράν, τοῦθ' ὅπερ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ματαιώσῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ἄλλως πιθανώτατα θὰ εἴχομεν τότε τὸ μόλις κατὰ τὸ παρὸν ἔτος πραγματοποιηθὲν ὄνειρον.

Διὰ μακρῶν κόπων καὶ μεγάλων ἀγώνων κατηρτίσθη ἐπὶ τέλους ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις ὡς ἑξῆς:

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1895

Α' ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί

† Ο ΓΟΡΤΥΝΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΡΟΥΣΗΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛ
† Ο ΚΥΖΙΚΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ο ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ
† Ο ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ
† Ο ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
† Ο ΑΙΝΟΥ ΛΟΥΚΑΣ
† Ο ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
† Ο ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ
† Ο ΒΕΛΕΓΡΑΔΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ
† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΚΛΗΜΗΣ
† Ο ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Σύμβουλοι

Ε. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ
Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
Ζ. ΖΗΣΗΣ
Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Α. ΣΠΑΘΑΡΗΣ
Ι. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Σ. ΧΡΥΣΙΔΗΣ

Β' ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ*

† Ο ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ο ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

*) Ἐξηρέθησαν, ὡς μὴ ἐν τάξει δῆθεν εὑρισκόμενοι, οἱ μητροπολῖται Βάρνης καὶ Κορυτσᾶς.

Γ' ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 *Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι*

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑΣ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΟΙΚΙΑΔΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ Ι. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

2 *Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι*

ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ
ΙΩΣΗΦ ΕΦΕΝΔΗΣ ΟΙΚΙΑΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΟΣ
(παραιτηθέντος τοῦ Ν. ΣΓΟΥΡΙΔΟΥ)

3 *Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι*

Α. ΖΩΤΟΣ ΠΑΣΑΣ
Ν. ΚΟΣΜΑ ΠΑΣΑΣ

4 *Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ
ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

5 *Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου*

Α. ΓΑΓΚΟΣ

6 *Ἐπιστήμονες*

Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΓΛΟΥΣ
Σ. ΝΑΡΛΗΣ
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ
Μ. ΨΑΛΙΔΑΣ

7 *Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται*

Σ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥΣ
Θ. ΚΑΜΑΡΑΔΟΣ
Ε. ΡΑΚΤΙΒΑΝ
Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ
Α. ΣΟΥΡΛΑΣ
Χ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

8 *Συντεχνίαι*

Ι. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ	τοαφτζήδων
Γ. ΚΕΝΤΡΟΣ	τσοχατζήδων
Χ. ΚΙΟΣΕΟΓΛΟΥΣ	κερεστετζήδων
Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ	ἀρτοπωλῶν
Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	τζεβαερτζήδων
Δ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ	τζαμφεστζήδων
Δ. ΤΣΙΚΗΝΑΣ	λεμοντζήδων
Ι. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ	παντοπωλῶν

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΣΟΥΛΙΔΗΣ	Κωνσταντινουπόλεως	Ι. ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ	Ἀμασείας
		Π. ΣΑΒΒΑΪΔΗΣ	Προύσης
Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ	Καισαρείας	Α. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ	Πελαγονίας
Δ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ	Ἐφέσου	Γ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ	Νεοκαισαρείας
Α. ΤΕΛΛΟΓΛΟΥΣ	Ἡρακλείας	Α. ΤΟΥΡΓΟΥΤΗΣ	Ἰκονίου
Ι. ΠΟΛΥΖΕΤΤΗΣ	Κυζίκου	Ι. ΤΖΙΒΟΓΛΟΥΣ	Πισσιδίας
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Νικομηδείας	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	Βόσνης
Θ. ΖΑΦΕΙΡΙΔΗΣ	Νικαίας	Ι. ΚΑΙΣΑΡΕΙΔΗΣ	Κρήτης
Δ. ΜΕΖΙΚΗΣ	Χαλκηδόνος	Κ. ΠΟΥΛΟΥΛΙΔΗΣ	Τραπεζοῦντος
Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ	Δέρκων	Κ. ΜΕΤΑΞΑΣ	Φιλιππουπόλεως
Π. ΧΡΥΣΟΣ	Θεσσαλονίκης	Π. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ	Ρόδου
Γ. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ	Ἀδριανουπόλεως	Α. ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΟΣ	Σερρῶν

Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Σμύρνης	Γ. ΝΟΜΙΚΟΣ	Χίου
Α. ΜΑΛΙΑΚΑΣ	Μιτυλήνης	Ι. ΤΖΕΡΑΧΟΓΛΟΥΣ	Σκοπίων
Σ. ΣΠΑΘΑΡΗΣ	Βάρνης		

Κατὰ τὴν γενομένην πρώτην συνεδρίαν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τῇ Κυριακῇ 15 Ἰανουαρίου ἠνοίχθησαν τὰ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀποσταλέντα 76 ἐν ὅλῳ ψηφοδέλτια, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκ Βόσνης, Σβορνικίου καὶ Ἐρσεκίου. Ἐξ αὐτῶν δὲ προῆλθεν ὁ ἑξῆς κατάλογος· ἔλαβον δηλαδή:

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	29
Ὁ Ἐφέσου Κωνσταντῖνος	1
Ὁ Ἡρακλείας Γερμανὸς	10
Ὁ Κυζίκου Νικόδημος	15
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	3
Ὁ Νικαίας Ἱερώνυμος	3
Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ	1
Ὁ Δέρκων Καλλίνικος	1
Ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος	1
Ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος	1
Ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος	1
Ὁ Προύσης Ναθαναὴλ	2
Ὁ Νικοπόλεως Κωνσταντῖνος	2
Ὁ Αἴνου Λουκᾶς	1
Ὁ Μηθύμνης Νικηφόρος	1
Ὁ Δυρραχίου Βησσαρίων	1
Ὁ Βελεγράδων Δωρόθεος	1
Ὁ Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριος	1
Ὁ πρῴην Θεσσαλονίκης Σωφρόνιος	1

Πρὸς τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀνεγράφησαν προτάσει μελῶν τινων οἱ μητροπολῖται Καισαρείας Ἰωάννης, Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Σμύρνης Βασίλειος, Ἀγκύρας Γερά-

σιμος, Φιλαδελφείας Στέφανος, Σηλυβρίας Κωνστάντιος, Χίου Κωνσταντῖνος, Ρασκοπρεσρένης Μελέτιος, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἄνθιμος.

Ἐκ τῶν 28 τούτων ὑποψηφίων ἡ Υ. Πύλη ἐξήρεσε τοὺς μητροπολίτας Καισαρείας, Ἡρακλείας, Δέρκων, Ἀδριανουπόλεως, Ἰωαννίνων, Σμύρνης καὶ Αἴνου.

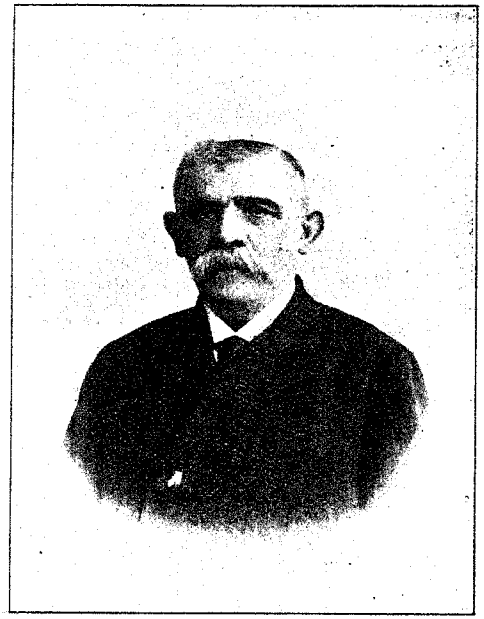

Ο κ. ΖΗΣΗΣ Θ. ΖΗΣΗΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Βλέποντες οἱ ἀντιωακειμικοὶ ὅτι ἐξέλιπε πᾶσα αὐτῶν ἐλπὶς πρὸς ἐπικράτησιν ἰδίου ψηφοδελτίου, ἔχοντες δὲ ἀφ' ἑτέρου τὴν κληρικὴν πλειονοψηφίαν συμπαγῆ, ἐζήτησαν παρὰ τῆς κρατούσης μερίδος ὅπως ἔλθωσιν εἰς συνεννόησιν καὶ ἀναδείξωσιν ἄλλον μὲν ἐκτὸς τοῦ Ἰωακεὶμ Πατριάρχην, εἰς τὴν μερίδα ὅμως αὐτοῦ ἀνήκοντα. Ἐσκόπουν δὲ νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τοιοῦτον τὸν Καισαρείας Ἰωάννην, ἐνδημοῦντα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ μεγάλως ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἐργαζόμενον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ψηφοδέλτιον θὰ ἀπετελεῖτο ἐκ

τοῦ ποθητοῦ Πατριάρχου τοῦ ὑποψηφίου τούτου μητροπολίτου καὶ τοῦ Αἴνου Λουκᾶ. Ἀλλ' οἱ Ἰωακειμικοί, ἐν τῇ δυνάμει τὴν ὁποίαν διέθετον, παράλογον θεωροῦντες τὴν πρότασιν οὐδὲ κἂν συνεζήτησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀπεφάσισαν, τολμηρῶς ὁμολογουμένως σκεπτόμενοι, νὰ ἐξαναγκάσωσι τοὺς ἀντιφρονοῦντας εἰς κοινὴν μετ' αὐτῶν ἐνέργειαν διὰ τῆς ἐξῆς ἀποφάσεως.

Ο κ. ΣΟΛΩΝ ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Τὴν 19 Ἰανουαρίου, παραμονὴν τῆς τελικῆς ἐκλογῆς, βεβαίου πλέον ὄντος ὅτι παρ' ὅλας τὰς πανταχόθεν καταβληθείσας ἐνεργείας ἡ κληρικὴ πλειονοψηφία ἀπέμενε πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀντιωακειμικῶν, ὁριστικῶς ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ ψηφοδέλτιον τῆς κρατούσης μερίδος ἀποτελεσθῇ ἐκ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ καὶ δύο ἄλλων μητροπολιτῶν, ἀσήμων ὅλως καὶ ἀφανῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ἀντιφρονοῦντες, χάριν αὐτοῦ τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας, πάντως θὰ ἠναγκάζοντο νὰ προκρίνωσι τὸν

ἐρημίτην τοῦ Ὄρους. Ὡς τοιούτους δὲ οἱ ἀποφασίσαντες αὐτὸ καὶ εἰς τὸ κόμμα ἐπιβαλόντες, ἤτοι ὁ Καισαρείας Ἰωάννης καὶ οἱ κ. κ. Κ. Βαγιάννης, Ν. Σουλλίδης, Ι. Χατζόπουλος καὶ Α. Σπαθάρης ἐξέλεξαν τοὺς μητροπολίτας Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριον καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἄνθιμον, ἀμφοτέρους τῆς τρίτης κατηγορίας ἀρχιερεῖς, μέτριον διαδραματίσαντες καθόλου πρόσωπον καί, ὅπερ σημαντικώτατον διὰ τὴν περίστασιν, ἐχθρικῶς διακειμένους, τοῦ μὲν πρώτου πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, τοῦ δὲ δευτέρου πρὸς τὸν μητροπολίτην Κυζίκου δι' ἐπαρχιακὰ αὐτῶν ζητήματα. Ἡ σκέψις ὁμολογουμένως ἦτο εὐφυής· κατὰ πόσον ὅμως ἐπραγματοποιήθη τοῦτο ἀπέδειξαν τὰ γεγονότα.

Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τοὐναντίον κατήρτισαν τὸ ψηφοδέλτιον αὐτῶν ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Κυζίκου Νικοδήμου, Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ καὶ Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου. Ἐξ αὐτοῦ ἀριδήλως κατεφαίνετο ὅτι ὁ πλαγίως πρωτοστατῶν Ἡρακλείας ἀντέκειτο πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κυζίκου, τὸν ὁποῖον διὰ νὰ ἀποπλανήσῃ περιέλαβεν ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ. Οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀκαταλλήλου διὰ τὴν γνώμην του μητροπολίτου τούτου. Δὲν θὰ ἔβλεπεν οὐχ ἧττον εὐχαρίστως καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἄνοδον ἑνὸς τῶν δύο ἀσήμων Ἰωακειμικῶν ὑποψηφίων καὶ ὡς ἐκ τούτου εὐφυῶς ἐσκέφθη νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τῆς ὑπ' αὐτὸν μερίδος δύο τῶν ἐπιλέκτων τοῦ θρόνου ἀρχιερέων, εἰς τὸ κόμμα δὲ τῶν Ἰωακειμικῶν ἀνηκόντων. Τοιουτοτρόπως ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐξησφάλιζεν ἱκανὴν ὑπὲρ αὐτῶν πλειονοψηφίαν μεταξὺ τῶν μετριοπαθεστέρων Ἰωακειμικῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ ὅτι ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὸν ναὸν θὰ κατήρχοντο τὰ ὀνόματα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ καὶ

Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως καὶ ἐπανειλημμένως προέτεινε κατὰ τὰς προηγηθείσας ἡμέρας. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τούτου, ἀπαλλασσόμενος τῆς μεγάλης πρὸ τοῦ ἔθνους εὐθύνης, τὴν ὁποίαν θὰ ὑπεῖχεν ἐκλέγων μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μερίδος ἕνα τῶν δύο προμνησθέντων τῆς κάτω σειρᾶς μητροπολιτῶν θὰ ἀνεδείκνυε Πατριάρχην τὸν Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ, πολλὰς ἔχοντα παρὰ τῷ κοινῷ συμπαθείας καὶ οὗτινος τὴν ἀνέκαθεν ἐπίζηλον καὶ αὐτῷ κατάλληλον μητρόπολιν θὰ ἐκληρονόμει ἀσφαλῶς. Καὶ οἱ Ἰωακειμικοὶ ὅμως ἀπεφάσισαν νὰ φανῶσιν ἀνένδοτοι μέχρις ἐσχάτων πρὸ τῆς βιαίας πλέον καὶ ἐπιμόνου ταύτης καὶ ἐχθρικῆς πρὸς τὸ κοινὸν φρόνημα διαθέσεως τῶν πλειονοψηφούντων ἀρχιερέων.

Ο κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Παρόντων 85 μελῶν κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίαν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, γενομένην τῇ 20 Ἰανουαρίου, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης

Ναθαναὴλ ἀπήγγειλε ζωηρὰν προσφώνησιν, δι' ἧς θερμότατα συνέστησεν εἰς πάντας ὅπως, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις, ἀφήσωσι κατὰ μέρος τοὺς κομματισμοὺς καὶ ἀναδείξωσι Πατριάρχην τὸν κράτιστον μεταξὺ τῶν τριῶν ὑποψηφίων. Μετὰ τοῦτο ἤρξατο ἡ ψηφοφορία καὶ ἡ σχετικὴ διαλογή, ἐξ ἧς προῆλθε τὸ ἀκόλουθον ἀποτέλεσμα. Ἔλαβον δηλαδὴ ψήφους:

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	*67*
ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἄνθιμος	*62*
ὁ Δρυϊνουπόλεως Γρηγόριος	*59*
ὁ Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ	*20*
ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος	*19*
ὁ Κυζίκου Νικόδημος	*18*
ὁ Ἐφέσου Κωνσταντῖνος	*4*
ὁ Προύσης Ναθαναὴλ	*2*
ὁ Μηθύμνης Νικηφόρος	*2*

Κατίσχυσε λοιπὸν τὸ φανατικὸν Ἰωακειμικὸν ψηφοδέλτιον καὶ τοῦτο κατῆλθεν εἰς τὸν ναόν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τελευταῖαι τινὲς κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὅπως πεισθῶσιν τοὐλάχιστον ὀλίγοι τινὲς ἐκ τῶν ἀντιφρονούντων ἀρχιερέων καὶ ψηφίσωσιν ὑπὲρ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ὑπὸ τὴν ἐπιβλητικὴν γοητείαν τοῦ Ἡρακλείας Γερμανοῦ ἀπέβησαν εἰς μάτην καὶ μόνον κατὰ τὴν ὑστάτην πλέον στιγμὴν ὁ Κυζίκου Νικόδημος, βλέπων τὸ ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ λαοποθήτου Πατριάρχου ρεῦμα, πᾶσαν δὲ περὶ τοῦ ἰδίου ἀτόμου ἀποβαλὼν ἐλπίδα, μετεστράφη καὶ διὰ θερμῶν λόγων πρὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος ἐζήτησε νὰ μεταστρέψῃ, πλὴν ἐπὶ ματαίῳ, καὶ τοὺς ἄλλους τέως μετ' αὐτοῦ.

Αἱ θύραι τῶν Πατριαρχείων ἐκλείσθησαν ἐκ προνοίας τοῦ Τοποτηρητοῦ ὅπως μή τι ἔκτροπον συμβῇ ἐκ τοῦ

συγκεντρωθέντος καὶ ἐξωργισμένου λαοῦ. Ὀλίγιστοι λοιπὸν ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ περιβόλου. Ἀλλ' ἡ κορυφωθεῖσα ἐμπάθεια καὶ τὸ ἀγωνιωδῶς ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα, ἀβέβαιον καὶ τοῖς μεμυημένοις ὑπάρχον, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλὰ παρατράγωδα, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἀναγραφὴν τῶν ὀνομάτων ἐπὶ τῶν δελτίων καὶ τὴν ἐναπόθεσιν αὐτῶν ἐντὸς τῆς κάλπης. Ζῆλον παράκαιρον ἔδειξαν, παραφερθέντες κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην ὥραν, κληρικοί τινες καὶ λαϊκοί, ἀσχημίαι δὲ διὰ φωνῶν καὶ κινημάτων ἐκτρόπων πλεῖσται ὅσαι ἐξεδηλώθησαν.

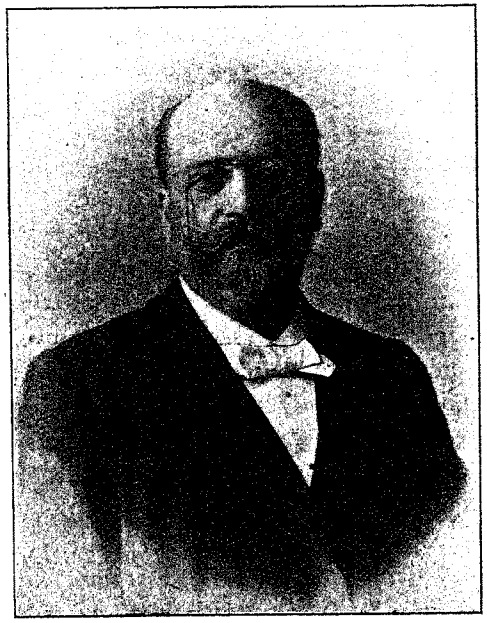

Ο κ. Εμμανουηλ Ραχτιβαν
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Ἐν μέσῳ θορύβου καὶ διαμαρτυριῶν ἠκούσθη μετά τινα λεπτὰ ὅτι ἀνεδείχθη Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἄνθιμος. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀκόμη δὲν ἦτο βέβαιον, εἰς ἐπίμετρον δὲ οἱ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, νομίσαντες ὅτι ἐξελέγη Ἰωακεὶμ ὁ Γ', ἤρχισαν ἐπευφημοῦντες,

Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐν μέσῳ τῆς στυγνῆς τῶν παριστα-
μένων λύπης καὶ τῶν πικρῶν ἐκ τοιαύτης ὀδυνηρᾶς
ἀπογοητεύσεως δακρύων ἐγνώσθη ὁριστικῶς ὅτι Οἰκου-
μενικὸς Πατριάρχης ἐξελέγη ὁ ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύ-
μου ***Ἄνθιμος ὁ Ζ΄.*** Κατὰ τὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀξιο-
μνημόνευτον ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις χρόνοις πα-
τριαρχικὴν ἐκλογὴν ἐψήφισαν ὑπὲρ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ μὲν
οἱ μητροπολῖται Καισαρείας Ἰωάννης, Κυζίκου Νικόδη-
μος, Προύσης Ναθαναήλ, Αἴνου Λουκᾶς, Μηθύμνης Νι-
κηφόρος καὶ Δυρραχίου Βησσαρίων· ὑπὲρ δὲ τοῦ Λέρου
καὶ Καλύμνου Ἀνθίμου οἱ μητροπολῖται Ἡρακλείας
Γερμανός, Νικομηδείας Φιλόθεος, Νικαίας Ἱερώνυμος,
Νικοπόλεως Κωνσταντῖνος, Γρεβενῶν Κλήμης, Βελε-
γράδων Δωρόθεος, Ἐλασσῶνος Νικόδημος, Ἐλευθε-
ρουπόλεως Διονύσιος καὶ Νευροκοπίου Νικηφόρος.

Οὐδέποτε αἱ ἐλπίδες τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος δι-
ψεύσθησαν σκληρότερον καὶ σπανίως ἴσως εἰς τὰ ἐκ-
κλησιαστικὰ χρονικὰ ἐπεδείχθη τοιαύτη, ἄλογος πλέον,
ἀντιπολίτευσις. Διότι δὲν ἦτο τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλη-
σίας, τὸ ὁποῖον ὦθει τοὺς ἀντιπολιτευομένους εἰς τοιοῦ-
τον κατὰ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἀμείλικτον πόλεμον, ἀλλ' αὐτὴ
ἡ ἁπλῆ καὶ ἄνευ πραγματικῶν αἰτίων κατὰ τοῦ προσώ-
που καταφορά, ἡ ἐκ τῆς λατρείας καὶ τοῦ φανατισμοῦ
τοῦ λαοῦ ὑποθαλπομένη. Τὸ «πάντα ἄλλον ἐκτὸς
τοῦ Ἰωακεὶμ» ἀπετέλει δόγμα διὰ τοὺς ἀντιπολι-
τευομένους· ἑπομένως δὲν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ φαν-
τασθῇ τις ὅτι μόνη ἡ εἰλικρινὴς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς
Ἐκκλησίας φροντὶς ἐξηνάγκαζεν αὐτοὺς εἰς τοιοῦτον
ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα. Οἱ πάντες δὲ αὐτοί, ὅλοι
γνωρίζομεν κατὰ πόσον ἀπεδείχθησαν ἄξιοι τῶν προσ-
δοκιῶν τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ πό-
σον περιέσωσαν ἀμφότερα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κλεῖ-
σαντα τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄.

Ἡ ἐκλογὴ ἐν τούτοις Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄ δὲν ἠδύνατο
νὰ ἀκυρωθῇ. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ἐκλαυσαν
ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ ἀποτυχίᾳ, ἀποδοκιμασίαι, ὁμολογουμέ-
νως ὑπὲρ τὸ δέον ζωηραί, ἐξεδηλώθησαν κατ' ἐκείνων,
οἵτινες προὐκάλεσαν τὸ γεγονὸς τοῦτο καὶ πανταχό-
θεν σύσσωμος
ἐξηγέρθη κα-
τακραυγὴ ἐ-
ναντίον τοῦ
κλήρου. Ἡ δι-
άστασις μετα-
ξὺ αὐτοῦ καὶ
τοῦ λαοῦ ηὔ-
ξησεν, αἱ δὲ
ἐκκλησίαι ἐ-
λάχιστα ἐσυ-
χνάζοντο ὑπὸ
τῶν ἐξηρεθι-
σμένων χρι-
στιανῶν. Οὐ-
δέποτε ἡ μῆ-
νις τοῦ λαοῦ
εἶχεν ἀνέλθει
εἰς τοιοῦτον
σημεῖον.

Ο Κ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΟΥΡΔΑΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

Εἰς τὸ βά-
θος ἐν τού-
τοις ὅλης τῆς ἐκ τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος σκηνογραφίας
εἶχεν ὑπολειφθῇ μικρά τις ἐλπὶς, ἥτις ἐν τῇ κρατούσῃ
ἀπελπισίᾳ, ὁλονὲν μεγεθυνομένη, ἀνεδείχθη ὡς ἡ
μέλλουσα τῆς σωτηρίας ἄγκυρα. Ὁ ἐκλεγεὶς Πα-
τριάρχης ἀνῆκεν εἰς τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα καὶ ἐθεω-
ρεῖτο εἷς τῶν φανατικωτέρων καὶ μαχιμωτέρων αὐτοῦ

ὀπαδῶν· εἰς τὰς στιγμὰς μάλιστα αὐτὰς τῆς ἀπογοητεύσεως ἕκαστος φιλαρέσκως ἀνεπόλησεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς Διονυσίου τοῦ Ε΄ ὁ τότε Αἴνου καὶ ἤδη Πατριάρχης Ἄνθιμος τοσοῦτον ὑπερεμάχησεν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ὥστε καὶ ἔπαθεν αἰφνιδίως ἐν τῷ ναῷ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο ἡ ὁριστικὴ ψηφοφορία. Ἤρχιζε λοιπὸν ἀνατέλλουσα ἡ γνώμη ὅτι Ἄνθιμος ὁ Ζ΄, ἀναλαμβάνων τὴν ἀρχήν, θὰ ἔσπευδεν ἀμέσως νὰ ἐκκαθάρῃ τὴν Πατριαρχικὴν αὐλὴν ἀπὸ τῶν ἀντιφρονούντων στοιχείων καὶ νὰ προλειάνῃ τάχιστα τὸ ἔδαφος τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἐθνικοῦ ὀνείρου. Θὰ κατήρτιζε δηλονότι, κατὰ τὰ φροῦδα ὄνειρα τῶν διὰ παρακαίρων ἐλπίδων βοσκομένων, σύνοδον ἐξ Ἰωακειμικῶν ἀρχιερέων, θὰ καθώριζεν ὅλας τὰς σχετικὰς λεπτομερείας καὶ ἐξασφαλίζων τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκλογῆς θὰ παρῃτεῖτο ταχέως διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ αὐτὸς ὅ,τι τόσων ἐτῶν ἄγονοι προσπάθειαι δὲν κατώρθωσαν. Οἱ μᾶλλον ἀδιάλλακτοι δὲ ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν ἐφρόνουν ὅτι ὄχι μόνον ἐν σμικρῷ διαστήματι πάντα ταῦτα θὰ συνετελοῦντο, ἀλλ' ὅτι εἰς ἐπίμετρον Ἄνθιμος ὁ Ζ΄, ἐκδικούμενος τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ τὰς ταλαιπωρίας τοῦ κόμματος, ἀμειλίκτως καὶ ἀπηνῶς θὰ κατεδίωκε τοὺς οὕτως ἢ ἄλλως ἀντενεργήσαντας. Καὶ προεξοφλοῦντες οὕτω τὸ εἶδος τῆς ποινῆς ἀπέδωκαν εἰς τὸν ἀναγορευθέντα Πατριάρχην καὶ ἀνάλογον προσωνυμίαν.

Πᾶσαι ὅμως αἱ ἐλπίδες αὗται οἰκτρῶς ἐναυάγησαν καὶ δὴ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογήν. Ἤδη οἱ ὀλίγοι εἰς Κάλυμνον ἀπελθόντες* πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ Ἰω-

* Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Αἴνου καὶ Δυρραχίου, κωλυθέντων τῶν ἐκ τῶν Συμβούλων κ. κ. Ζήση καὶ Ἀνανιάδου καὶ τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου Κωνσταντίνου Μικρούλη ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν πρὸς παραλαβὴν τοῦ νέου Πατριάρχου διὰ τῆς «Χίου» τῆς ἑταιρείας Κουρτζῇ τῇ 31 Ἰανουαρίου. Ἡ «Χίος» κατέπλευσεν ἐκ Καλύμνου εἰς τὴν πρω-

ακειμικοί, ταχέως ἠννόησαν ὄχι μόνον ὅτι δὲν εἶχον νὰ ἐλπίζωσί τι ἀλλ' ὅτι τοὐναντίον ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ θὰ ἐμορφοῦτο εἷς τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ ἰωακειμισμοῦ ἀντιπάλων. Πράγματι Ἄνθιμος ὁ Ζ΄, παρ' ἐλπίδα ἀναδειχθεὶς Πατριάρχης καὶ μεθυσθεὶς ἐκ τῆς ἀνελπίστου ταύτης ἐπιτυχίας, ἐλησμόνησε ταχέως τὰς ἀρχάς, ἃς ἐπρέσβευεν. Χωρὶς δὲ ποσῶς νὰ σεβασθῇ τό τε παρελθὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐξετράπη, ἀμέσως μὲν εἰς ἐπιτήδειον, εἰς φανερὸν δὲ βραδύτερον κατὰ τῶν Ἰωακειμικῶν πόλεμον, φρονῶν ὅτι, ἀφοῦ ἅπαξ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα, ἦτο καὶ ὁ πάντων πρὸς τοῦτο καταλληλότατος. Καὶ οὐδεὶς

Ο Κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

τεύουσαν μετὰ τρικυμιώδη πλοῦν τῇ 6 Φεβρουαρίου, φέρουσα μετὰ τῶν ἀνωτέρω καὶ τὸν Πατριάρχην. Τῇ 11 δὲ τοῦ αὐτοῦ ἡμέρᾳ Σαββάτῳ ἐγένετο ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησις, τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας ἐπιδώσαντος ἀντὶ τοῦ ἀσθενοῦντος μητροπολίτου Ἡρακλείας τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον.

μὲν ἐκ τῶν ὀρθοφρονούντων τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος ἠξίου νὰ πραγματοποιήσῃ οὗτος τὰς ριψοκινδύνους ἰδέας τῶν ἄγαν φανατικῶν· ἠδύνατο ὅμως κάλλιστα, τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ καὶ τὴν πατριαρχικὴν πρὸ πάντων περισώζων ἀξιοπρέπειαν, νὰ ἐπιδείξῃ πλείονα σεβασμὸν καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἐκείνους, μεθ' ὧν συνηγωνίσθη καὶ συνεταλαιπωρήθη. Ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς οὐδεὶς τῶν τελευταίων Πατριαρχῶν ὑπέστη τόσον σφοδρὰν τὴν ἐπίκρισιν τοῦ λαοῦ καὶ οὐδενὸς ἡ ἀποχώρησις ἐχαιρετίσθη μετὰ πλείονος χαρᾶς καὶ ἀνακουφίσεως.

Ἡ ἐχθρικὴ πρὸς τοὺς Ἰωακειμικοὺς πολιτεία Ἀνθίμου τοῦ Ζ' ἐδημιούργησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πράγματα αὐτῷ. Ἀπομακρύνας οὗτος ἀποτόμως αὐτούς, δεξιὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν πολιτείαν του ταύτην βραχίονα καταστήσας τὸν διορισθέντα τοποτηρητὴν τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας μητροπολίτην τότε Λιτίτσης καὶ νῦν Βελεγράδων Βασίλειον, καὶ ἀνέλπιστον ἐπιδείξας τόλμην ἐπέφερε τελείαν τὴν κατάπληξιν εἰς τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα, οὕτινος παρέλυσαν τὰς ἐνεργείας αἱ ἀνέλπιστοι αὗται ἐκδηλώσεις. Ἐξ τῶν Συμβούλων τοῦ κόμματος τούτου οἱ κ. κ. Κ. Βαγιάννης, Σ. Χρυσίδης, Ζ. Ζήσης, Κ. Ἀνανιάδης, Ι. Χατζόπουλος καὶ ὁ μακαρίτης Α. Σπαθάρης, μὴ ἀνεχόμενοι τὴν τοιαύτην κατάστασιν, ὑπέβαλον, κακῶς ἴσως, τὴν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος παραίτησιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἀντὶ ἡ ἐκφαντικὴ αὕτη διαμαρτυρία, ἥτις ἐξ ὑστέρων ἀπεδείχθη οὐχὶ λίαν συνετὴ καὶ σκόπιμος, νὰ ταράξῃ τοὺς κύκλους τοῦ Πατριάρχου, τοὐναντίον ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς θαυμασία περίστασις ν' ἀπαλλαγῇ πάσης ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν παρενοχλήσεως· χωρὶς δὲ ποσῶς νὰ διστάσῃ προέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν παραιτηθέντων διὰ προσώπων ἀνωδύνων καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ ἁρμοδίων. Θέλων δὲ νὰ περισώσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης παρομοίας πρὸς τὴν τοῦ προκατόχου αὐτοῦ

παραιτήσεως καὶ μείζονα αὐταρχικὴν ὑπερηφάνειαν ἐπιδεικνύων, προσεποιήθη μὲν φιλίαν καὶ οἰκειότητα πρὸς τὸν Ἡρακλείας Γερμανόν, ἀλλ' ἐζήτησε ταχέως ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἀναμίξεως αὐτοῦ εἰς τὰ πράγματα. Καὶ τότε

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Ηρακλειας Ιερωνυμος
(εκ των ενδημουντων)
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

μέν, ἀναφυέντος τοῦ ζητήματος τῆς ὑγείας τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σοβαρῶς παθόντος γεραροῦ μητροπολίτου, τὰ πράγματα συνεβιβάσθησαν. Ὁ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν πατριαρχείαν τοῦ Ἀνθίμου μητροπολίτης δὲν

μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ὅπως ἐκεῖνος ἐπεθύμει, ἀλλ' ἀπῆλθεν εἰς Βιέννην ἵνα συστηματικώτερον περιθάλψῃ ἑαυτόν. Ἀργότερον ὅμως, ὅτε τὰ πράγματα μετήλλαξαν οὐσιωδῶς ἐκ τοῦ ἐξογκουμένου ἐναντίον τοῦ Ἀνθίμου ρεύματος, ὁ Ἡρακλείας προσεκλήθη συνοδικός, ὡς ὁ μόνος τῆς περιστάσεως σωτήρ. Ἡ ἀπότομος ὅμως ἐν πολλοῖς πολιτεία Ἀνθίμου τοῦ Ζ', τὴν μῆνιν τῶν Ἰωακειμικῶν κορυφώσασα, ἐξήγειρε μεγάλως καὶ τὴν δυσαρέσκειαν πάντων τῶν περὶ αὐτόν· οὕτω δέ, παρ' ὅλα τὰ μέτρα καὶ τὰς φροντίδας, ἃς κατέβαλλεν ὅπως κρείττων τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἐν τῇ συγκρατήσει τῆς ἀρχῆς φανῇ, ἐξηναγκάσθη ὑπὸ περιστάσεις, ἥκιστα εὐαρέστους, νὰ ἀποθέσῃ τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα τῇ Τετάρτῃ 29 Ἰανουαρίου 1897, δύο ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του ἔτη. Αὐθημερὸν Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐξελέγη παμψηφεὶ ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου Κωνσταντῖνος, τοποτηρητὴς δὲ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἀπελθόντος τοῦ Λιτίτσης Βασιλείου, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ι. Συνόδου Κύριλλος.

Ὁ ἀγὼν ἠνοίγετο καὶ πάλιν μεταξὺ τῶν δύο ἀντικειμένων κομμάτων, οὐχὶ ὅμως τοσοῦτον ζωηρός, ὅπως κατὰ τὴν προηγουμένην μεσοπατριαρχείαν. Τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα, ἐκτὸς τῶν πραγμάτων εὑρισκόμενον, διετέλει εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς ἐκλογῆς Νεοφύτου τοῦ Η', εἶχε δέ, ὅπως καὶ τότε, ἀπέναντι αὐτοῦ τὸν Ἡρακλείας Γερμανὸν καὶ εἰς ἐπίμετρον παρόντα τὸν Ἐφέσου Κωνσταντῖνον, ἀνώδυνόν μὲν ἐν τῇ διπλωματικῇ τοῦ ἀγῶνος ἡγεσίᾳ, λίαν ὅμως ἐπικίνδυνον διά τε τὴν περὶ αὐτοῦ κρατοῦσαν ὡς συνετοῦ καὶ μετρημένου ἀνδρὸς γνώμην καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐνεργὸν εἰς τὰ πράγματα ἀνάμιξίν του. Εἶχε μάλιστα δείξει θάρρος, ἀσύνηθες δι' αὐτόν, εἰς τὸν κατὰ τῆς παύσεως τοῦ Ἀνθίμου ἀγῶνα καὶ ἱκανὴν δραστηριότητα κατὰ τὴν συνοδικήν του ταύτην περίοδον. Ἡ περὶ αὐτοῦ λοιπὸν ὑπάρχουσα γνώμη εἶχεν ἐνισχυθῇ σπουδαίως· ἄλλως δὲ ὁ εἰς πάσας τὰς τελευταίας ἐκλογὰς ὑποψήφιος μητροπολίτης, τὴν φορὰν ταύτην ὁ ἴδιος

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΚΟΝΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΩΝ)
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ἐν τοῖς πράγμασιν ὤν, συνετήρει ἀκμαιότερον τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ρεῦμα καὶ ἐφαίνετο συγκεντρῶν, ὄχι μόνον τῶν ἀντιωακειμικῶν τὰς ψήφους, ἀλλὰ καὶ πολλὰς τῶν Ἰωακειμικῶν, οἵτινες τὸ φρόνιμον αὐτοῦ ἐθεώρουν

πολυτιμώτατον διὰ τὴν κατάστασιν ἐφόδιον μετὰ τὰς ριψοκινδύνους ἀποπείρας τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ὅλοι εἶχον ἀποκάμει ἐκ τοῦ καματηροῦ ἀγῶνος καὶ οἱ μᾶλλον δὲ σωβινισταὶ ἐν τῷ ἰωακειμισμῷ, μὴ ἔχοντες πλέον μεγάλας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν ἐλπίδας, ἐνόμισαν ὅτι καθῆκον εἶχον, κατὰ μέρος τὰ πάθη ἐγκαταλείποντες, νά ἀναδείξωσιν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν συμβιβαστικὸν καὶ μετριοπαθῆ Ἐφέσου Κωνσταντῖνον. Ἕνεκα τούτων πάντων ἡ διεξαχθεῖσα πάλη, παρὰ τὸ σύνηθες εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐνδιαφέρον, παρέσχεν ὁμαλὴν ὄψιν, κατέληξε δὲ εἰς τὸ προβλεπόμενον ἀποτέλεσμα.

Ἡ ἐγκαίρως καταρτισθεῖσα ἐκλογικὴ συνέλευσις εἶχεν ὡς ἑξῆς:

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

Α' ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί

† Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ο ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ
† Ο ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
† Ο ΣΜΥΡΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ο ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ο ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ο ΛΗΜΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
† Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
† Ο ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ
† Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Σύμβουλοι

Α. ΓΑΓΚΟΣ
Μ. ΙΑΚΩΒΟΥ
Χ. ΚΙΟΣΕΟΓΛΟΥΣ
Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
Α. ΣΟΥΡΛΑΣ
Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ
Κ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ
Ι. ΧΟΤΖΗΣ

Β' ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ
† Ο ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ
† Ο ΛΙΤΙΤΣΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Γ' ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 ***Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι***

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑΣ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΟΙΚΙΑΔΗΣ
Ο ΑΡΧΩΝ ΕΞΑΡΧΟΣ Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

2 ***Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι***

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΚΟΠΑΣΗΣ
ΑΒΡΑΑΜ ΕΦΕΝΔΗΣ ΒΑΠΟΡΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΦΡΑΓΚΙΑΣ

3 ***Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι***

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΗΣ ΠΑΡΛΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΒΕΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

4 ***Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι***

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ ΠΑΣΑΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

5 ***Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡγεμονίας Σάμου***

Ι. ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ

6 ***Ἐπιστήμονες***

Ε. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Π. ΚΕΦΑΛΑΣ
Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

7 ***Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται***

Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
Β. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
Β. ΚΑΝΑΚΗΣ
Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ
Σ. ΧΑΛΛΙΟΡΗΣ
Ι. ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥΣ

8 ***Συντεχνίαι***

Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ	τζαμφεστζήδων
Κ. ΒΟΥΤΑΣ	λεμοντζήδων
Σ. ΔΕΡΒΙΣΟΓΛΟΥΣ	καπήλων
Δ. ΚΑΝΑΚΗΣ	χαβιαράδων
Γ. ΚΑΡΑΜΠΕΟΓΛΟΥΣ	κερεστετζήδων
Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	γουναράδων
Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	τζεβαερδζήδων
Α. ΝΕΤΗΣ	κρεωπωλῶν
Ι. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ	παντοπωλῶν

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ Ι. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	Κωνσταντινουπόλεως	Δ. ΓΡΗΓΟΡΑΣ	Πελαγονίας
Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ	Καισαρείας	Ι. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ	Νεοκαισαρείας
Π. ΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ἡρακλείας	Α. ΧΟΥΔΑΒΕΡΔΟΓΛΟΥΣ	Ἰκονίου
Ι. ΠΟΛΥΖΕΤΤΗΣ	Κυζίκου	Λ. ΗΛΙΟΥ	Πισσιδίας
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Νικομηδείας	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	Βόσνης
Γ. ΓΙΑΒΑΣΟΓΛΟΥΣ	Νικαίας	Κ. ΠΟΥΛΟΥΛΙΔΗΣ	Τραπεζοῦντος
Λ. ΛΙΜΑΡΑΚΗΣ	Χαλκηδόνος	Σ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ	Φιλιππουπόλεως
Δ. ΡΑΖΗΣ	Δέρκων	Ι. ΚΑΜΠΑΛΟΥΡΗΣ	Ρόδου
Π. ΧΡΥΣΟΣ	Θεσσαλονίκης	Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Σμύρνης
Γ. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ	Ἀδριανουπόλεως	Α. ΜΑΛΙΑΚΑΣ	Μιτυλήνης
Ζ. Θ. ΖΗΣΗΣ	Ἰωαννίνων	Α. ΣΠΑΘΑΡΗΣ	Βάρνης
Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ	Προύσης	Σ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ	Χίου
		Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Σκοπίων

Ἐπικειμένης τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα τὰ πάντα ἐπεταχύνθησαν, διὰ νὰ μὴ μένῃ ὁ Θρόνος ἐν χηρείᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἡ πρώτη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως συνεδρία ἐγένετο τῇ 30 Μαρτίου παρόντων 79 μελῶν· κατ' αὐτὴν ἐκ τῶν ἀνοιγέντων ἀρχιερατικῶν ψηφοδελτίων τὰ περισσότερα συνεκέντρωσαν

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	*13*
Νεόφυτος ὁ Η'	*5*
Ὁ Ἐφέσου Κωνσταντῖνος	*16*
Ὁ Ἡρακλείας Γερμανὸς	*12*

συνετάγη δὲ ἐξ εἴκοσι ἐν ὅλῳ ὑποψηφίων ὁ κατάλογος καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὴν Υ. Πύλην. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου διεγράφησαν οἱ μητροπολῖται Καισαρείας, Ἡρακλείας, Δέρκων, Ἀδριανουπόλεως καὶ Σμύρνης. Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίαν, γενομένην τῇ 2 Ἀπριλίου, παρῆσαν 81 μέλη· ἔλαβον δὲ κατ' αὐτὴν ψήφους

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	*41*
ὁ Ἐφέσου Κωνσταντῖνος	*47*
ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	*44*
ὁ Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ	*39*
ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος	*39*
ὁ Προύσης Ναθαναὴλ	*35*

Ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι τὸ μὲν Ἰωακειμικὸν ψηφοδέλτιον ἀνέγραφε τὰ ὀνόματα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', Χαλκηδόνος Ἰωακεὶμ καὶ Προύσης Ναθαναήλ, τὸ δὲ ἐναντίον τὰ ὀνόματα τοῦ Ἐφέσου Κωνσταντίνου, τοῦ Νικομηδείας Φιλοθέου καὶ τοῦ Ἀμασείας Ἀνθίμου. Ἐκ τῶν τριῶν ὅμως πρώτων, τῶν πλειονοψηφούντων, Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' μὴ τυχόντος τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας, εἰς 42 ὁρισθείσης ψήφους, ἐγένετο ἀνάγκη ἐπαναλήψεως τῆς ψηφοφορίας. Κατ' αὐτὴν ἔλαβον Ἰωακεὶμ ὁ Γ' 36, ὁ Ἀμα-

σείας 32, ὁ Χαλκηδόνος 13 καὶ ὁ Προύσης 1· καὶ ἐκ τρίτου δ' ἐπαναληφθείσης ταύτης, μεταξὺ τῶν δύο πρώτων μόνον, ἐπέτυχεν Ἰωακεὶμ ὁ Γ' παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας προσπαθείας καὶ τοιουτοτρόπως τὸ διὰ

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΩΝ)
Μέλος τῆς ἐκκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

τὸν ναὸν ψηφοδέλτιον περιέλαβε τὰ ὀνόματα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', τοῦ Ἐφέσου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Νικομηδείας Φιλοθέου. Ἡ ὁριστικὴ ἐν τῷ ναῷ ψηφοφορία ἀνέδειξεν, ὡς ἦτο βέβαιον, Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν ἀπὸ

Ἐφέσου ***Κωνσταντῖνον τὸν Ε΄*** διὰ ψήφων δέκα, τριῶν δοθεισῶν εἰς Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄ καὶ μιᾶς εἰς τὸν Ἀμασείας Ἄνθιμον (!) μήπω ἐν τοῖς τρισὶν ὑποψηφίοις καταλεγόμενον· ψηφολέκται κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἦσαν ὁ Ἀγχιάλου Βασίλειος καὶ ὁ Λήμνου Ἀθανάσιος. Τῇ δὲ 7 Ἀπριλίου, Μεγάλῃ Δευτέρᾳ, ἐγένετο ἡ ἀνάρρησις τοῦ νέου Πατριάρχου.

Ὑφ' ἃς συνθήκας ἐπετελέσθη ἡ ἐκλογὴ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ βέβαιον ἐφαίνετο ὅτι θὰ παρεῖχε τὸ ὁμαλώτερον σχετικῶς ἐξ ἐσωτερικῶν αἰτίων πρὸς διακυβέρνησιν στάδιον. Ἀπὸ γεροντικῆς μητροπόλεως προαχθείς, ἄνευ αἰτιάσεων τὰς δύο αὐτοῦ τῆς Μιτυλήνης καὶ τῆς Ἐφέσου ἐπαρχίας ποιμάνας, φημιζόμενος, ἐπὶ συνέσει, μετριοπαθείᾳ καὶ εὐρωπαϊκῇ μορφώσει, χρηστὸν καὶ ἀγαθὸν ἐπιδείξας ἦθος, εἶχεν ὅλους τοὺς λόγους, ἀφοῦ μάλιστα καὶ οἱ Ἰωακειμικοὶ εὐαρέστως ἀπέβλεπον εἰς αὐτόν, νὰ ὑπερακοντίσῃ τοὺς μετὰ Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄ προκατόχους αὐτοῦ. Πράγματι ἐπέδειξε φρόνησιν καὶ ἀγαθὰς περὶ τὸ κυβερνᾶν διαθέσεις, δὲν ἐφάνη ἐπηρεαζόμενος ἐκ ξένων ἐπιρροῶν, προσεπάθησε πάντοτε νὰ συγκρατήσῃ τὸ εἰς πάντα Πατριάρχην ἐπιβαλλόμενον φρόνημα καὶ ἐπεδίωξε. τοῦθ' ὅπερ λαμπρὰν διὰ τὴν πατριαρχείαν αὐτοῦ ἀποτελεῖ σελίδα, μετὰ ζέσεως καὶ παραδειγματικοῦ ζήλου ἀγαθὰς πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν ἐκκλησίαν σχέσεις, ἐξ ἀνωτέρας κρίνων τὰ πράγματα περιωπῆς.

Ἀλλ' ἡ ἀσήμαντος ὁπωσδήποτε διὰ τὴν κυβέρνησιν ἡσύχων ἐπαρχιῶν χαρακτηριστικωτάτη δι' ὅλα καὶ δι' ὅλους ἐφεκτικότης καὶ τὸ ἀναποφάσιστον αὐτοῦ ἀνέδειξαν αὐτὸν ἀσθενῆ πως Πατριάρχην καὶ παρέσχον τὴν πρώτην καὶ κυρίαν εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις ἀφορμήν. Ἀποβλέπων πρὸς τὰ πράγματα καὶ τοὺς χρόνους μετά τινος δυσπιστίας, ἐξ ἰδιοσυγκρασίας οὐχὶ ἐνθουσιώδης,

μὴ ἐκτιμῶν, ὅσον ἔπρεπε, τὸ μεγαλεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει καὶ ἀπαιτεῖ ἡ κοινωνία καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀπορρέον, ἀπαισιόδοξος ἔν τινι μέτρῳ, περιωρίζετο εἰς προσεκτικὴν μέν, ἀλλὰ καὶ τυπικὴν τῶν πραγμάτων διευθέτησιν, ἁπλοῦς φρουρὸς ἀντὶ ἀνωτάτου τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγοῦ ἀποδεικνυόμενος. Ἡ ἄνοδος αὐτοῦ ἀκολούθως εἰς τὸν Θρόνον κατέστησεν αὐτὸν συντηρητικώτερον καὶ μονομερέστερον. Δὲν εἶχε βεβαίως τὴν τολμηρὰν καὶ σκαιὰν αὐταρχικότητα Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄ δὲν ἠνείχετο οὐχ' ἧττον καὶ τὰς ἐγωϊστικὰς παραδυναστείας. Ἐπεθύμει μόνον νὰ ἔχῃ περὶ ἑαυτὸν συμβούλους ἐκ τῶν ἰσχυρῶν, δυναμένους πάντοτε νὰ περισώσωσιν αὐτὸν ἔκ τε τῶν περιστάσεων, τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κινδύνου. Τούτου ἕνεκα ἑνωρὶς μὲν ἀπηλλάγη τοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Χαλκηδόνος μετατεθέντος τέως Ἡρακλείας Γερμανοῦ, οὐδέποτε πρὸς αὐτὸν ἐπικοινωνήσας κατὰ τὴν τετραετῆ πατριαρχείαν του, στενῶς δὲ προσωκειώθη τὸν ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον, ἄλλοτε συμμαθητὴν καὶ ἀνέκαθεν στενὸν αὐτοῦ φίλον, τὸν Δέρκων Καλλίνικον, ἡ πρό τινος διάστασις τοῦ ὁποίου πρὸς τὸν συναγωνιστὴν αὐτοῦ Χαλκηδόνος Γερμανὸν οὐσιωδῶς ἐνεδείκνυε τοῦτο. Οὕτω ἀπὸ τοῦ 1897 μέχρι τῆς πτώσεως αὐτοῦ ὁ Δέρκων Καλλίνικος, ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη συνοδικὸς διατελέσας, ὑπῆρξεν ὄχι μόνον ὁ σύμβουλος Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ τὰ πράγματα διευθετῶν.

Τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα ἐν τούτοις δὲν ἐλησμόνει τὸν ἀγῶνά του. Ὅσον καὶ ἂν δὲν ἀντεπροσωπεύετο ἐπαρκῶς εἰς τὰ δύο Σώματα ἠγωνίζετο μόλα ταῦτα ἐπιμόνως καὶ ἑκάστη ἀντικατάστασις τῶν ἀποχωρούντων Συμβούλων νέας πάντοτε παρεῖχεν ἐλπίδας. Ἀλλ' οὐδὲν ἐπήρχετο δυνάμενον νὰ μεταλλάξῃ τὴν κατάστα-

σιν, διότι καὶ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κωνσταντίνου] τοῦ Ε' τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, τὸ ἀπό τινων ἐτῶν κατασταθὲν καὶ πρωτοτύπως διέπον τὰς ἐνορίας, ἦτο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ, καὶ πλειότερον μάλιστα ἢ κατὰ τὸ πα-

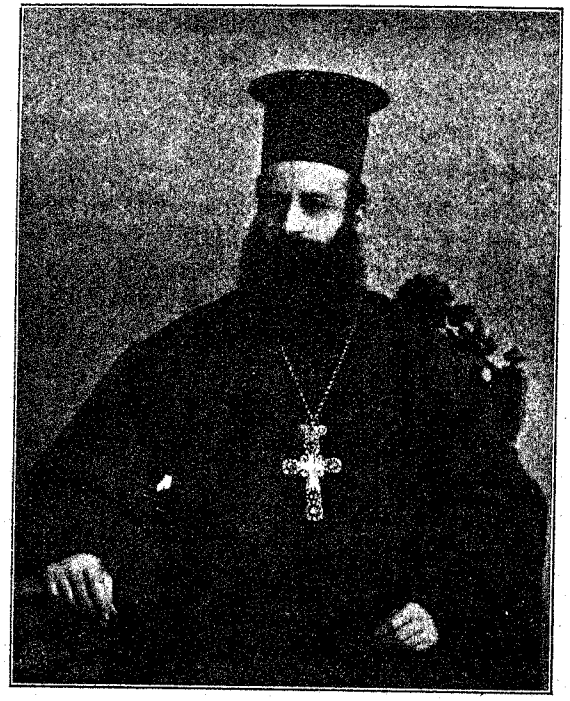

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Μελενικου Ιωακειμ
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΩΝ)
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

ρελθόν, ἀφότου οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην, ἐπίζηλον ἐπέδειξαν σπουδὴν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐκ τῶν σφαλμάτων τοῦ παρελθόντος καὶ ἐξ ἀπειρίας δυναμένης νὰ προέλθῃ ἀποτυχίας. Δὲν ἐπέλειπον λοιπὸν κατὰ τὰ

τέσσαρα ταῦτα ἔτη αἱ διασκέψεις καὶ τὰ διαβούλια, τὰ συνερχόμενα ἐτησίως ἐπὶ τῇ συγκροτήσει τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Συμβουλίου, ἀσφαλῶς δὲ πάντοτε κατωρθοῦτο τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα νὰ μένῃ ἔξω μεθ' ὅλην τὴν

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Στρωμνιτσης Σωφρονιος
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΩΝ)
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

μεγάλην πλειονοψηφίαν, τὴν ὁποίαν ὡρισμένως διέθετε.

Τῷ 1899, θανόντος κατὰ Ἰούλιον τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου, παρουσιάσθη σπανία δι' ὅλους τοὺς ἀντιπάλους Ἰωακεὶμ τῷ Γ' εὐ-

καιρία. Θέλοντες οὗτοι ὁριστικῶς νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ φοβεροῦ αὐτῶν ἐφιάλτου πάντα λίθον ἐκίνησαν ὅπως πείσωσιν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὸν ἰσόβιον τοῦτον Θρόνον. Πρὸς τοῦτο δὲ συνεργοὺς εἶχον οὐ μόνον τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενεῖς, μιᾷ φωνῇ ἐπιζητοῦντας τὴν ἐκλογὴν τοῦ περιεσκεμμένου καὶ δημοφιλοῦς Πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ πλείστους ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν, οἵτινες θρηνοῦντες τὴν ἀδράνειαν καὶ ἀδοξίαν, εἰς ἣν ὁ προσφιλὴς αὐτοῖς ἐθνάρχης ἦτο καταδεδικασμένος, καὶ οὐδεμίαν εἰς τὸ μέλλον ἔχοντες ἐλπίδα ἐνόμιζον ὅτι οὕτω πως ἱκανὸν πρὸς δρᾶσιν παρείχετο στάδιον. Πάντα ὅμως τὰ εἰς ἐνέργειαν παρὰ τῶν μέν, ἢ τῶν δέ, εἰλικρινῶς ἢ ἀνειλικρινῶς, τεθέντα μέσα ἐναυάγησαν πρὸ τῆς ἀκάμπτου θελήσεως τοῦ ὑπερηφάνου Πατριάρχου, προτιμήσαντος, καὶ δικαίως, ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ κυματοπλήκτου βράχου νὰ συμπληρώσῃ τὰς ἡμέρας του ἢ νὰ γίνῃ ἕρμαιον τοιούτου ἀπηνοῦς διωγμοῦ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τιμητικῆς διακρίσεως.

Ἐννοεῖται ὅτι κατὰ τὸ τετραετὲς τῆς πατριαρχείας Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ διάστημα ποικίλα ἀνέκυψαν καὶ ἀνεφύησαν ζητήματα καὶ πολλάκις ὁ ἐφεκτικὸς Πατριάρχης ἐκινδύνευσεν. Ἐσώζετο ὅμως ἐκ τῶν συγκρουομένων συμφερόντων καὶ ἐκ τοῦ πολυκεφάλου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις κατὰ καιροὺς ἐσχηματίζετο περὶ αὐτόν. Οἱ κίνδυνοι ὅμως συνεχῶς ηὔξανον, αἱ ἀφορμαὶ ἐπληθύνοντο καὶ ἡ λήγουσα δευτέρα συνοδικὴ περίοδος τοῦ Δέρκων Καλλινίκου μέλαινα ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος συνεσώρευε νέφη. Ὁ μεσουρανήσας τοῦ παλαιοῦ συμμαθητοῦ ἀστὴρ ἔδυε καὶ ἡ βεβαία τούτου εἰς τὰ ἴδια ἀποχώρησις παρεῖχεν εἰς τὸν ἰσχύοντα ἀκόμη καὶ ἐν δράσει μητροπολίτην τὸ νῆμα ὅπως ἐξυφάνῃ τὴν πτῶσιν τοῦ ἐννοοῦντος ν' ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ Πατριάρχου. Καὶ παρῆλθε μὲν ὁ ἐξ αὐτοῦ κίνδυνος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ συσσωρευθέντα ἤδη νέφη ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἠπείλουν τὴν καταιγίδα, ἐκρίθη καλὸν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐλευθεριώτερα καὶ συνεπῶς συντελεστικώτερα διὰ τὴν περίστασιν μέτρα, ἐξ ὧν ἡ δημοσία γνώμη θὰ ἱκανοποιεῖτο προφανῶς.

Οὕτω ἀντὶ τῶν ἀποχωρούντων συνοδικῶν Δέρκων

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΘΗΜΟΥΝΤΩΝ)
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

καὶ Βερροίας προσεκλήθησαν μετὰ προηγουμένας συνεννοήσεις καὶ ἀποφάσεις οἱ μητροπολῖται Ἰωαννίνων Γρηγόριος καὶ Προύσης Ναθαναήλ, ἱεράρχαι διακεκριμένοι καὶ προσφιλεῖς τῷ λαῷ, παρ' ὧν ὅμως οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην ἤλπιζον ἀμέριστον καὶ γενναίαν ὑποστή-

ριξιν. Ἐξ ἄλλου κατὰ Ἰανουάριον ἐξελέγη ἐξ ὀφφικίου ἀντικαταστάτης τοῦ ἀποθανόντος ἐκ τῶν Συμβούλων μακαρίτου Μηνᾶ Μαράσογλου ὁ νεαρὸς μὲν πλὴν ὀξύνους καὶ σθεναρὸς κ. Σόλων Καζανόβας, υἱὸς τοῦ πολλαχῶς δράσαντος ὑπὲρ τῶν κοινῶν καὶ οὐχὶ ἅπαξ διατελέσαντος Συμβούλου μακαρίτου Γ. Καζανόβα, πολλὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος ὑποσχόμενος. Διὰ τοὺς καλῶς γνωρίζοντας τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα αἱ δῆθεν μικραὶ αὗται μεταλλαγαὶ ἀπέδειξαν τὴν ἀκρισίαν μεθ' ἧς ἐνήργησαν οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην, ἐν ταὐτῷ δὲ ἀπεκάλυψαν καὶ τί ἐν προσεχεῖ μέλλοντι ἐκυοφορεῖτο· διότι ἡ Σύνοδος, ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἤδη περιόδου καταλέγουσα μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς μητροπολίτας γνωστοτάτους ἐπὶ φρονήματι, ἐνισχύετο οὕτω οὐσιωδῶς καὶ προφανῶς θὰ ἔκρινε μετὰ τῶν ἄλλων ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων τὸν πρὸς ἐπικειμένην ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων τεσσάρων Συμβούλων ἐκλογικὸν ἀγῶνα. Τοὐναντίον οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην ἐθεώρησαν καλῶς διευθετηθέντα τὰ πράγματα καὶ ἀπομακρυθέντα τὸν κίνδυνον, τὸ δὲ Ἰωακειμικὸν κόμμα ἐν καταστάσει ἀδρανείας καὶ πάλιν εὑρισκόμενον.

Τὰ γεγονότα δὲν ἐβράδυναν ἐν τούτοις. Ἤδη ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μονομερέστερά τινα ἐπεισόδια, ἐν τοῖς πρώτοις δ' αὐτῶν ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μακαρίτου Α. Σπαθάρη πολιτεία, ἐξηρέθισαν τὴν κατὰ τῶν πατριαρχικῶν καταφορὰν καὶ ἐκορύφωσαν τὴν κατ' αὐτῶν ἀντίδρασιν. Τὰ ὑποκώφως δὲ ἀκουόμενα καὶ λεγόμενα ἐμπράκτως ἐξεδηλώθησαν τῇ 28 Φεβρουαρίου, ὁπότε, παρὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, ἐξελέγετο διὰ ψήφων ἑπτὰ κατὰ πέντε μητροπολίτης Μελενίκου ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωακεὶμ Φορόπουλος, ἀνάστημα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καὶ εἷς τῶν κατ' ἐξοχὴν δοκιμασθέντων κληρικῶν διὰ τὴν εἰς τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἐμμονήν. Ὁ

ἀγὼν ἐκρίνετο ὁριστικῶς καὶ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τούτου σαφῶς πλέον ἐδηλοῦτο ὄχι μόνον ἡ ἰσχύς, τὴν ὁποίαν τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα ἀνελάμβανεν, ἀλλ' αἱ ταχεῖαι καὶ ἐπείγουσαι αὐτοῦ πρὸς ἐνέργειαν διαθέσεις· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ἐν τῇ ἐκλογῇ ταύτῃ, τὸ πρῶτον συμμετέχων τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἀποτόμως ἐξεδήλωσε τὸ φρόνημά του ὁ ὡς πατριαρχικὸς προσκληθεὶς μητροπολίτης Προύσης Ναθαναήλ. Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ἄρα εἶχε καταδικασθῇ καὶ δὲν ἀνεμέμένετο εἰμὴ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων Συμβούλων διὰ νὰ ἀρχίσῃ ὁ περὶ πατριαρχείας ἀγών, ὁ τόσας χρηστὰς τὴν φορὰν ταύτην συγκομίζων ἐλπίδας.

Βέβαιον ἐν τούτοις καὶ ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπήρχετο τὸ ἀπρόοπτον ὅλως διὰ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως τοῦ Πατριάρχου, ἂν οἱ περὶ αὐτόν, συνετώτερον καὶ ἀξιοπρεπέστερον φερόμενοι, ἐγνώριζον ἐν ταὐτῷ καὶ διπλωματικώτερον νὰ πολιτευθῶσι. Τοὐναντίον, ἰσχυρῶς ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1900 συσσωρευθέντων νεφῶν ταραχθέντες, ἀπέβαλον τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τοιαύτας στιγμὰς ψυχραιμίαν, συνεχῶς δὲ καὶ βιαίως παρασυρόμενοι καὶ συγκρουόμενοι διέπραξαν πλεῖστα ὅσα ἀλλεπάλληλα σφάλματα, ἐξ ὧν προῆλθον τὰ γνωστὰ ἤδη γεγονότα. Ἄλλως παρουσιάσθησαν τόσαι εὐνοϊκαὶ περιστάσεις, ὥστε ἡ ἐπιτηδεία αὐτῶν ἐκμετάλλευσις, παρ' ὅλας τὰς ἀντιξόους συνθήκας, θὰ συνεκράτει ἐπὶ τοῦ Θρόνου Κωνσταντῖνον τὸν Ε', τοὐλάχιστον μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1902. Τὰ γεγονότα ἐν τούτοις εἶναι προνοιακὰ καὶ ἡ ἀνέλιξις αὐτῶν ἔργον τῆς Θείας Βουλῆς.

Διὰ τῶν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐκτεθέντων ἀνωτέρω σαφῶς καταφαίνεται ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ ὁρίζων τοῦ

δύνατωί τις καὶ πρέπει πάντως ν' ἀναγάγῃ εἰς τὸ ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ Ζ' ἀναπτυχθὲν κατὰ τοῦ συντηρητικοῦ πνεύματος ρεῦμα. Ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν θὰ ἐξεδηλοῦτο οὗτος ἂν δὲν ἀνήρχετο τὸν θρόνον Ἰωακεὶμ ὁ Γ'· θὰ ἐξηκολούθει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαθραίως βιοῦν τὸ ἐν αὐτῷ ἐγκλειόμενον ζήτημα. Ἡ ἄνοδος ὅμως Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καὶ ἡ ἐν αὐτῷ χαρακτηριστικωτέρα τοῦ νεωτεριστικοῦ πνεύματος ἔκφανσις, ὄχι μόνον ἄρτιον ἀνέδειξαν τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὅπερ καὶ σπουδαιότερον ἐπροσωποποίησαν αὐτὸ καὶ συνεταύτισαν ὑπό τινα ὄψιν πρὸς τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις ὁ τελειότερος καὶ πιστότερος τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἀπεδείχθη ὁμολογητής. Ἄλλαις λέξεσιν ἐν τῷ Ἰωακειμισμῷ ὀφείλει τις νὰ ἴδῃ μερικώτερον μίαν τῶν σπουδαιοτέρων φάσεων τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ γεροντισμοῦ καὶ τῆς λαϊκῆς τιμαριοκρατίας, χωρὶς βεβαίως νὰ λησμονήσῃ ὅτι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἐπιφανὴς προσωπικότης, ὁποία ἡ τοῦ Ἰωακείμ, ἥτις νὰ καταστῇ τὸ ἴνδαλμα τοῦ λαοῦ.

Γνωστὸν τυγχάνει πῶς ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Σαμουὴλ τοῦ Χαντζερῆ ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ὁ θεσμὸς τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνόδου ἐκ τῶν πρώτων τῇ τάξει μητροπολιτῶν, οἵτινες, ἰσοβίως ἐν αὐτῇ παραμένοντες, ἀπεκλήθησαν Γέροντες. Ἡ ἐπ' ἀγαθῷ σκοπῷ δημιουργηθεῖσα αὕτη κατάστασις ταχέως ἐξετράπη καὶ ὁ γεροντισμὸς κατέστη συνώνυμος πρὸς τὴν μονομερῆ, βιαίαν καὶ ἀπολυταρχικὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν· ὁ λαὸς παρέμενεν ἐκτὸς καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ ἄλλος κλῆρος. Ἡ ἐπὶ ἕνα ἐν τούτοις αἰῶνα συντηρηθεῖσα κατάστασις αὕτη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ Ζ' ἤρχισεν ὑπενδίδουσα, οἱ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως καταρτισθέντες ἐθνικοὶ κανονισμοὶ κατέφεραν τὴν πρώτην κατὰ τοῦ γεροντισμοῦ πληγήν.

Ἔκτοτε ἀγῶνες πολλοὶ συνήφθησαν καὶ πολλὰ ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν μέσα. Ἀλλ' ἡ ἄμυνα τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων κατίσχυσε καὶ ὁ ἐπωφελής, εἰς ἄλλας ἴσως περιστάσεις, γεροντισμός, παρὰ τὸν πόλεμον, ὃν πρὸς ἐπικράτησιν αὐτοῦ διεξῆγον καὶ Πατριάρχαι καὶ μητροπολῖται, ἐξεμηδενίζετο ἀσφαλῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως, ἀναλαμπάς τινας τελευταίας παρουσιάσας διὰ τῆς πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Β' καὶ Διονυσίου τοῦ Ε', οὗτινος ἐνδεικτικὸν εἰσέτι ἐν τῇ μνήμῃ προβάλλει τὸ περὶ τὸ καλυμμαύχιον αὐτοῦ κασπαστῆ.

Η Α. Ε. ο Αρχων Καπουκεχαγιας Αντ. Εφ. Οικιαδης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ)

Παρὰ τῷ λαῷ λοιπὸν ἐπεκράτει ἡ γνώμη ὅτι οἱ γέροντες δὲν ἐσέβοντο, ὅσον ἐπεβάλλετο, τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἀποκλείοντες αὐτὸν πάσης περὶ τὴν διοίκησιν ἀναμίξεως καὶ μεγάλην καταβάλλοντες προσοχήν, ὅπως περικαλύπτωσιν ἀσφαλῶς πάντοτε τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα, κατέστησαν αὐτὸν δύσπιστον μὲν τὸ πρῶ-

τον, βραδύτερον δὲ ἀνένδοτον πολέμιον. Ἡ ἀνάμιξις δὲ τοῦ λαοῦ αὐστηρῶς ἀπετρέπετο καὶ ἐπὶ ἄλλων μὲν ζητήμάτων, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου, τοῦθ' ὅπερ διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν καθόλου μεταλλαγὴν τελείως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἡμέρας ἀντέκειτο.

Μεθ' ὅλην τὴν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν ἐνισχυθεῖσαν τοῦ λαοῦ δύναμιν ἡ ἐπήρεια τοῦ γεροντισμοῦ ἦτο ἀρκούντως ἐκδηλωτικὴ μέχρι τοῦ 1878. Ἀλλ' ἀνελθόντος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸν Θρόνον τοῦ κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ ἐλευθερίου πνεύματος διαπνεομένου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἡ κατάστασις ἀποτόμως μετεβλήθη. Ὁ διορατικὸς καὶ βαθύνους Πατριάρχης, ἐκτιμῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος τήν τε κατάστασιν καὶ τὸ μέλλον, ἐγκαίρως ἠννόησεν ὅτι τὸ ἀπὸ ἑκατονταετίας κρατοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθεστὼς ἔπρεπε νὰ ἐκλείψῃ· πρὸς τὴν σκέψιν του δὲ ταύτην προσεπάθησε νὰ διατάξῃ τὰ πράγματα. Καὶ δὲν ἠδύνατο μέν, συνεπείᾳ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, ἐπισήμως καὶ ἀποτόμως νὰ μεταβάλῃ ταῦτα, κατώρθωσεν ὅμως τόσον πολλὰ ἐν ταῖς λεπτομερείαις καὶ ἰδιωτικῶς τρόπον τινά, ὥστε ἀπροκαλύπτως δύναταί τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὕτως ἢ ἄλλως ἀπετολμήθη πρὸ αὐτοῦ κατωρθώθη νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν. Ὁ γεροντισμὸς ἐπὶ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐξέπνεε καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ συνετελεῖτο διὰ τῆς κατὰ τοῦ Πατριάρχου καταφορᾶς ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ θέσις καὶ ἡ ἰσχὺς ἀνεπιστρεπτεὶ κατέρρεε. Τοὐναντίον δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης τροπῆς τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῆς ἄλλως μεγαλόφρονος διοικήσεως ὁ λαὸς συνησθάνετο ὅτι ὁ νεωτερίζων καὶ τολμηρὸς Πατριάρχης του ὑπερήσπιζεν αὐτὸν καὶ ἀγαθὸν διὰ τὴν σταδιοδρομίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους παρεσκεύαζε μέλλον. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ πρώτη καὶ κυρία ὑπὲρ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἀφορμὴ τοῦ λαϊκοῦ

φανατισμοῦ, ἰσχυρότατοι δὲ συνεπῆλθον ἐπίκουροι καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτοῦ καθ' ὅλα πατριαρχεία καὶ ἡ ἐκ τοῦ αὐστηροῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἐπιβολή, διὰ τῶν ὁποίων ἐν συνόλῳ ἀπετελέσθη αὐτὸ τοῦτο λατρεία καὶ πρωτοφανὴς διὰ Πατριάρχην ἀγάπη. Καὶ ὁ κλῆρος ὅμως ἔσχε τὴν μερίδα του εἰς τὴν τοιαύτην κίνησιν· διότι τόσον οἱ κατωτέρας περιωπῆς ἀρχιερεῖς, ὅσον καὶ ὁ ἄλλος κλῆρος, βαρέως ὑφίσταντο τὸ ἀπολυταρχικὸν τῶν γερόντων καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ δεινά· μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἀντιστῶσι πρὸς τὴν πανίσχυρον ταύτην ἀριστοκρατίαν παρέμενον ἄφωνοι, καὶ μόνον ὅταν εἶδον τὸν ἀνώτατον τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγόν, ἐναντίον πρὸς τὸ ἀκροσφαλὲς τοῦτο καθεστώς, συνετάχθησαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπετέλεσαν κοινὸν μετὰ τοῦ λαοῦ ρεῦμα.

Ο ΑΡΧΩΝ Μ. ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ)

Ἀνάλογος ὑπῆρξε καὶ ἡ κατὰ τῆς λαϊκῆς τιμαριο-

κρατίας συμπεριφορὰ τοῦ Πατριάρχου. Τοιοῦτοι ἢ τοιοῦτοι, ἐπάγγελμα ἔχοντες τὴν εἰς τὰ ἐθνικὰ πράγματα ἀνάμιξιν καὶ τὴν τολμηρὰν καὶ ἰδιοτελῆ, ἀκόμη καὶ ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐπέμβασιν, ἀμέσως ἠννόησαν ὅτι διὰ τῆς ἀνόδου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἔπρεπε νὰ διακόψωσι πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ ἀπολαυστικοῦ παρελθόντος. Πρὶν δὲ ἢ καλῶς εἰσέτι ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀμείλικτος κατὰ τοῦ σαπροῦ τούτου καθεστῶτος πολιτεία τοῦ Πατριάρχου ἤρχισε τὸ κατ' αὐτοῦ ρεῦμα τῶν ὀλίγων τούτων πρὸς τὰ ἐθνικὰ πράγματα ἀρρήκτως ἐχομένων.

Γνωστοῦ νῦν ὄντος πῶς ἐσχηματίσθη ἡ τοιαύτη φανατικὴ πρὸς Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄ ἀγάπη καὶ ἐπὶ τίνων ἰσχυρῶν ἠδραιώθη βάσεων, δὲν εἶναι διόλου ἄπορον πῶς ἐπὶ δέκα καὶ ἑπτὰ ὅλα ἔτη συνετηρήθη τοσοῦτον ἀκμαία, ἅμα δὲ καὶ ἐξηκολούθησε προαγομένη. Τὸ καθ' αὐτὸ πρὸς τοῦτο αἴτιον, ὅπερ μερικώτερον ὑπεξέκαυσε τὸν φανατισμόν, εἶναι ἀρνητικὸν μᾶλλον ἢ θετικὸν καὶ προέρχεται ἐξ ἐκείνων ἀκριβῶς, οἵτινες τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἔθεσαν σκοπὸν πάσης αὐτῶν ἐνεργείας. Ὁ λαὸς καὶ ὁ ἄλλος κλῆρος δὲν εἶχον πλέον ἐνώπιον αὐτῶν τὸν ἔνδοξον Πατριάρχην, οὐδὲ τὰ μεγαλουργὰ αὐτοῦ σχέδια. Φυσικὸν λοιπὸν ἦτο νὰ συγκρατῶσιν εὐλαβῆ τὴν μνήμην αὐτοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ αἰσθάνωνται ἐκκαιόμενον τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ζῆλόν των. Ἀλλ' ἡ μετὰ τόσης σπουδῆς παρ' ὅλων τῶν, ἄλλως πολλῷ ὑποδεεστέρων, διαδόχων Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ βιαία καὶ ἄλογος κατ' αὐτοῦ πολιτεία καὶ ἡ μέχρι τῶν ἐλαχίστων ἀκόμη κατ' αὐτοῦ καταφορὰ παρεῖχον τὸ καλλίτερον ὑλικὸν πρὸς συντήρησιν τῆς πρὸς αὐτὸν λατρείας. Εἶναι δὲ πλέον ἢ βέβαιον ὅτι, ἂν οἱ μετὰ τὸν Ἰωακεὶμ Πατριάρχαι ἐπεδείκνυον πλείονα πρὸς τὰς πράξεις καὶ τὸ ὄνομά του σεβασμόν, μέγα μέρος

τοῦ ὁλονὲν κορυφουμένου λαϊκοῦ φανατισμοῦ θὰ ἐξητμίζετο καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀλιγώτερον θὰ ἐκινδύνευεν ὁ διὰ βιαίων μέσων ἐννοῶν νὰ συγκρατήσῃ τὴν θέσιν του Πατριάρχης. Ἀλλὰ πάντοτε ἡ ἱστορία παρέχει τοιαῦτα παραδείγματα μικροφροσύνης καὶ ἀδεξιότητος, ὅ,τι δὲ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀποφύγωσι δεξιώτεροι πολιτικοὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρέλθωσιν ἄνευ συνεπειῶν μετριωτέρας ἀξίας Πατριάρχαι.

Η Α. Ε ο Αλεξανδρος Καραθεοδωρης Πασας
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ)

Πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν κρατούντων κληρικῶν κατὰ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ καταφοράν, ἐξ ἧς μεγάλως οὗτος ἐκέρδισεν, παντὸς ἐπαίνου ὑπερτέρα ἀντετάχθη ἡ ὑπερήφανος μακρὰν τοῦ βίου ἀποχώρησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὅλων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀσκητικὴ ἐγκαταβίωσις αὐτοῦ. Καὶ κατὰ τοῦτο Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ὑπῆρξεν ἀξιοθαύμαστος ἀρχαϊκὸς Πατριάρχης, προτιμήσας ἐν τῇ ὑψηλόφρονι ὑπερηφανείᾳ του νὰ περισώσῃ διὰ μονήρους καὶ ἀσκη-

τικοῦ βίου τὴν θέσιν καὶ τὸ ὄνομά του, ἢ ἄδοξον καὶ τετριμμένον νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν διὰ συνήθους τινὸς εἰς τὰς Πριγκηποννήσους ἐγκαταστάσεως. Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐξηκολούθει νὰ ἦναι Πατριάρχης, τιμώμενος κατά τε τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξίαν του· τοῦτο δὲ διὰ τὸν τοιαύτην ἀληθῆ τοῦ ἀξιώματος ἔχοντα συνείδησιν μεθ' ὅλας τὰς ἐν τῇ ἐρημίᾳ στερήσεις καὶ κακουχίας, σωματικάς τε καὶ ψυχικάς, ἦτο βεβαίως προτιμώτερον τοῦ ἐξευτελισμοῦ, ὃν θὰ ὑφίστατο τοῖς πᾶσι συγχρώμενος καὶ πρὸς ὅλους, ἀκόμη καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑποδεεστέρους του, οἰκείως κατ' ἀνάγκην συγκαταβαίνων. Ἡ φήμη λοιπὸν τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐρημίτου κατέστη ἀκαταμάχητος καὶ πρὸς τὸ ὕψος αὐτῆς θὰ ἦτο αὐτὸ τοῦτο μικρόνους ὁ ἐπιζητῶν νὰ ἀντιμετρηθῇ.

Ἂν ἐνταῦθά τις γενόμενος θελήσῃ νὰ ἐπισκοπήσῃ τὸν κατὰ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ παρά τινων μητροπολιτῶν συντηρούμενον πόλεμον, βεβαίως θὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο δὲν παρεῖχε πλέον ὁ καταπεσὼν γεροντισμός. Τὸ τοιοῦτον εἶχε παράσχει ὁμολογουμένως τὴν πρώτην αἰτίαν· ἀλλὰ μεταγενέστερον ἡ ἐκ τῆς φανατικῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ ζηλεία καὶ ὁ φθόνος, ὁ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐμφαίνων τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν τῶν ἀντιπάλων του, ἦσαν τὰ μόνα ἐναντίον αὐτοῦ ἐνδόσιμα. Οὐδὲν πλέον. Πάντα τὰ πρὸς διαβουκόλησιν λεγόμενα καὶ διαδιδόμενα, ὅτι ὁ κλῆρος ἐθεώρει ἐπιζήμιον τὴν πατριαρχείαν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς γενικῶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠνόουν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Θρόνου, εἶναι πρὸς τιμὴν αὐτῶν οἰκτρὰ συκοφαντία, ἡ ἀξία τῆς ὁποίας ἀριδήλως κατεφαίνετο εἰς πᾶσαν πατριαρχικὴν ἐκλογήν, ὁπότε τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχιερατικῶν ψηφοδελτίων τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνέγραφον· δὲν ἔχει τις δὲ ἢ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰ ἀνωτέρω διὰ νὰ ἴδῃ ὅτι Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐτιμήθη διὰ

ψήφων ἀρχιερατικῶν 33 μὲν κατὰ τὴν ἐκλογὴν Διονυσίου τοῦ Ε΄, 23 κατὰ τὴν ἐκλογὴν Νεοφύτου τοῦ Η΄, 29 κατὰ τὴν ἐκλογὴν Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄, 13 κατὰ τὴν ἐκλογὴν Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ καὶ 33 αὖθις κατὰ τὴν τελευταίαν, ἥτις ἀνέδειξεν αὐτὸν Πατριάρχην. Ἀκριβῶς δὲ αἱ εἰς βάρος τοῦ κλήρου διαδιδόμεναι αὗται φῆμαι ἐκ τῆς τελευταίας ἐκλογῆς μαρτυροῦσι κατὰ πόσον τὴν κληρικὴν προτίμησιν ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ ὁ Χαλκηδόνος Γερμανός· ἑπτὰ μόνον, ὅπως καὶ ἄλλοι, συνεκέντρωσεν ἀρχιερέων ψήφους ἀπέναντι τριάκοντα καὶ τριῶν περὶ τὸ ὄνομα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δεικνύει πόσον ταχέως παρεγνώρισαν τὴν ἐν δέοντι ἀξίαν τοῦ διακεκριμένου ἱεράρχου· θὰ ἦτο λίαν τιμητικὸν διὰ τοὺς μητροπολίτας, ἂν αἱ ψῆφοι αὐτῶν ἀνεδείκνυον οὐσιωδῶς ὑπερέχοντα κατὰ τὴν διαλογὴν τὸν Χαλκη-

Η Α. Ε. Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΕΗΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΑΔΩΝ)

δόνος Γερμανὸν τῶν ἄλλων ἐκείνων μετριοτήτων, πρὸς ἃς παρετάχθη ὑπ' αὐτῶν· εἰς μίαν δὲ τοιαύτην ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον πατριαρχικὴν ἐκλογήν, οἵα ἡ τελευταία, οἱ ὀρθοφρονοῦντες πολῖται θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἔβλεπον αὐτὸν διὰ τριπλασίων τοὐλάχιστον τῶν ὅσας ἔλαβε τιμώμενον ψήφων.

Ὁ φθόνος λοιπὸν ἐναντίον τοῦ γοήτρου, ὅπερ ἐξήσκει Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ὑπῆρξε τὸ μόνον τῆς καταφορᾶς ἐλατήριον. Ἐλάχιστοι ἀντίπαλοι, πλὴν ἐπιτήδειοι διπλωμάται, κατώρθουν νὰ συγκρατῶσι τὸν κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα, διὰ τοῦ φόβου δὲ καὶ τῆς βίας, τὴν ὁποίαν συνετήρουν ἐν τῇ διοικήσει, ὑπέτασσον τυφλῶς ὑπ' αὐτοὺς κατωτέρας περιωπῆς ἀρχιερεῖς, οἵτινες συνοδικοὶ ἢ μὴ οὐδέποτε ἐφιλοδόξησαν νὰ μορφώσωσιν ἰδίαν γνώμην. Οὐδεὶς τῶν πέμπτων τούτων τροχῶν εἶχεν ἴδιον φρόνημα, οἱ πλεῖστοι δ' ἐξ αὐτῶν ὄχι μόνον δὲν εἶχον μελετήσει τὰ τῆς πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐγνώριζον αὐτόν. Ἑπομένως εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε, ἐφηρμόζετο τὸ τοῦ Ἀριστείδου ἀνέκδοτον, ἱκανοὶ δ' ἀρχιερεῖς κατεψήφιζον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ διότι δὲν ἠνείχοντο νὰ ἀκούωσιν εὐκλεὲς καὶ περίδοξον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Οὕτω, ἐκτὸς τῶν ἡγουμένων ἀντιωακειμικῶν καὶ τῶν ὑπὸ ἀρχολιπαρίας διαπνεομένων, πάντες οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς ὠθοῦντο εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον εἴτε ἐκ φόβου, εἴτε ἐκ πιέσεως, εἴτε καὶ ἐκ ταπεινῆς φιλοδοξίας νὰ ἐπιδειχθῶσι κἄτι ἰδιάζον δῆθεν φρονοῦντες καὶ πράττοντες.

Ἐννοεῖται ὅτι τόσον ἀσθενὴς ἀντιπολίτευσις ἀπέναντι τοιαύτης ἰσχυρᾶς μερίδος οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερισχύσῃ, ἂν δὲν ἐτίθεντο εἰς ἐνέργειαν ἄλλα παρὰ τὰ νόμιμα μέσα. Τότε ἀνεφάνη ἡ φοβερὰ κατάχρησις τοῦ ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ ϛ΄ ἐφαρμοσθέντος θεσμοῦ τοῦ ἀριστίνδην καὶ ἡ διὰ τοῦ ἥκιστα μακαρίας μνήμης ἐπιρρήματος τούτου δικαιολογία τόσων παρανόμων ἐν τῇ Ι. Συνόδῳ παρεδριῶν. Τότε ἐφευρέθη ἡ πολύκροτος ἐκείνη τῶν ἐκλογικῶν κανονισμῶν καταστρατήγησις καὶ ἐφηρμόζοντο αἱ ἀξιομνημόνευτοι ἐκεῖναι εἰς πᾶσαν ἀναγκαίαν περίστασιν ἀκυρώσεις καὶ ἡ περίφημος κατηρτίζετο μέλαινα βίβλος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνεγράφοντο οἱ φανατικώτεροι πολέμιοι, καὶ ἧτις ἐστέρει πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ τῶν ἐκλογικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Συνετάττοντο ἐκλογικοὶ πίνακες πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἀποφυγὴν δῆθεν πάσης παρανομίας, ἀλλ' ἐξ ὅλων τούτων γενναιότερον προήρχετο τὸ ἐφόδιον τῆς κατὰ τὸ δοκοῦν τῶν ἐκλογῶν διατάξεως. Καὶ αἱ σκηναὶ αὗται ἐξηκολούθουν κατὰ πᾶν ἔτος, ὁπότε ζωηρότεραι ἀνεφαίνοντο ἐπὶ τῇ συγκροτήσει τοῦ νέου Συμβουλίου τῶν Ἰωακειμικῶν αἱ ἐλπίδες. Περιέργως

Η Α. Ε. ο Αβραάμ Εφενδης Βαπορίδης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ)

δέ πως ἀντὶ ἕκαστος τῶν ἐπερχομένων Πατριαρχῶν, τὴν δικαίαν λαϊκὴν καταβοὴν ἔχων ὑπ' ὄψιν, νὰ ἐπιζητῇ τὴν κατάπαυσιν τῶν τοιούτων ἀνομιῶν, ἐπροθυμοποιεῖτο τοὐναντίον εἰς τὸ νὰ τελειοποιῇ τὸ σύστημα, οὕτως ὥστε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ ἐκλογικὸν καθεστὼς εἶχεν ἀναχθῇ εἰς ὁλόκληρον ἐπιστημονικὴν περιωπήν, μετὰ στοργῆς συντηρουμένην ὑπὸ τῆς κρατούσης καμαρίλλας. Μακραὶ καὶ τόσον πολύτιμοι διὰ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν συνεδρίαι τοῦ Συμβουλίου κατηναλίσκοντο ματαίως εἰς ἀκαίρους συζητήσεις, ὅπως ἀκυρωθῇ αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ ἐκλογὴ καὶ ἀποτραπῇ οὕτω ἀσφαλῶς ὁ ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν κίνδυνος.

Ὁ κατὰ τῶν Ἰωακειμικῶν δεκαεπταετὴς ἀγὼν δύο πρόσωπα ἔσχεν ἐξόχους αὐτοῦ παράγοντας, ἱστορικὰ πλέον καταστάντα καὶ ἀναποσπάστως συνδέσαντα τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην ἱστορικὴν παρέμβασιν. Ἀληθῶς ὁ Χαλκηδόνος (Ρόδου-Ἡρακλείας) Γερμανὸς καὶ ὁ μακαρίτης Παῦλος Στεφάνοβικ ὑπῆρξαν οἱ μεγαλείτεροι καὶ ἰσχυρότατοι τοῦ ἰωακειμισμοῦ πολέμιοι, αὐτοὶ μόνοι καταρθώσαντες ἐπὶ τόσα ἔτη ἀποτελεσματικῶς νὰ διεξαγάγωσι τὸν κατὰ τοῦ κοινοῦ φρονήματος ἀγῶνα. Ὁ μὲν διέθετε, καθὰ ἐλέχθη, σπάνια κεφάλαια διπλωματικῆς ἱκανότητος καὶ ἰσχυρᾶς θελήσεως, ὁ δὲ τὸ πάντοτε ἀναγκαῖον χρῆμα, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν συνήθειάν του ἀλογίστως διέσπειρε, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀκαταμάχητον ἠθικὴν ἐπιρροήν. Περὶ τῶν ἀφορμῶν, αἵτινες ἐκίνησαν τῶν δύο τούτων προσώπων τὴν καταφορὰν ἐναντίον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως νὰ γίνῃ ἡ προσήκουσα μνεία· ἄλλως δὲ τὸ φρόνημα καὶ αἱ ἀρχαὶ ἑκάστου εἶναι πάντοτε σεβασταί, ἐνόσῳ δὲν ὑπερβαίνουσιν ἐν τῇ ἐκδηλώσει αὐτῶν τὰ ἐσκαμμένα. Ἄξιον ὅμως ἰδιαιτέρας μνείας ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἶναι ὅτι ὁ μητροπολίτης Χαλκηδόνος δὲν ἐγνώριζε ποσῶς τὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ, τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν οὐδέποτε συντυχόντων ἀλλήλοις.

Βεβαίως τὰ ἔκνομα ἐκλογικὰ μέτρα κατ' ἀρχὴν ἐνεπνέοντο ὑπὸ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον οἱ κατὰ καιρὸν Πατριάρχαι ἔβλεπον ἐπικρεμάμενον δίκην σπάθης Δαμοκλέους ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ κόμματος τῶν Ἰωακειμικῶν. Ἡ ἀνικανότης ὅμως καὶ τὸ ὑποδεὲς αὐτῶν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μεγαλουργὸν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἀπετέλεσαν ἐξ ἴσου σπουδαίαν ἀφορμὴν πρὸς χρῆσιν βιαίων μέτρων· διότι φρόνιμος καὶ εὐφυὴς Πατριάρχης θὰ ἠννόει κάλλιστα ὅτι διὰ τοιούτων μέσων πρόσκαιρον μόνον καὶ συνεχῶς ἀκροσφαλῆ ἐξησφάλιζεν ἀρχήν, ἐνῶ τοὐναντίον δι' ἀξιοπρεποῦς καὶ ὑπερηφάνου πολιτείας ἀσφαλῶς θὰ ἀντετάσσετο κατὰ τοῦ ἀκαταμαχήτου Ἰωακείμ. Κατὰ περίεργον ὅμως σύμπτωσιν

Η Α. Ε. Ο ΚΟΣΜΑ ΠΑΣΑΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΓΧΩΝ)

ὅλοι οἱ ἀπὸ Ἰωακεὶμ τοῦ Δ΄ καὶ ἐφεξῆς Πατριάρχαι ἐπεζήτησαν ἐν τῷ λυμαινομένῳ αὐτοὺς καὶ τὴν πατριαρχικὴν αὐλὴν νεποτισμῷ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ κακοῦ θεραπείαν. Εἷς ἢ καὶ δύο ἀνεψιοὶ ἦσαν τὸ ἀναπόσπαστον μέρος ἑκάστου Πατριάρχου, αὐτοδικαίως προεξάρχοντες τοῦ ἐμπίστου συμβουλίου, τοῦ ἐμπνέοντος αὐτὸν εἰς ἀποσόβησιν τοῦ συνεχῶς ἐπικρεμαμένου κινδύνου. Κατὰ πόσον ὑπῆρξαν, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, χρήσιμοι, γνωρίζουσι κάλλιον πάντων οἱ δοκιμασθέντες· οὐδεὶς ὅμως ἀγνοεῖ ὅτι ὁ θεσμός, ὁ ἐπιβλαβέστατα ἄλλοτε ἐπηρεάσας τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν καὶ εὐτυχῶς πρόρριζα ἐκλείψας διὰ τῆς συνετῆς Λέοντος τοῦ ΙΓ΄ πολιτείας, ὑπῆρξε καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ πᾶν ἄλλο ἢ εὐφήμου μνείας ἄξιος.

Ἐν τῇ ζωηρᾷ διὰ τὴν ἀσφαλῆ τῆς ἀρχῆς κατοχὴν μερίμνῃ αὐτῶν οἱ Πατριάρχαι οὗτοι ἰδιαιτέραν κατέβαλλον προσοχὴν περὶ τὴν ἐκ τοῦ Παύλου Στεφάνοβικ ὑποστήριξιν. Ἡ ὑποστήριξις αὕτη ἦτο πρὸς ὅλους ἡ ἰδία ἕνεκα τῆς κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ καταφορᾶς. Ὁ ζάπλουτος ὁμογενής, καίπερ διαθέτων κατὰ βούλησιν τὰ πράγματα, οὐσιωδῶς ἐν τούτοις ἦτο ὄργανον τῶν Πατριαρχῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἑρμηνεύεται πῶς οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐπεζήτησε νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Κατασπαταλῶντες ὅλην τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν τὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πανισχύρου ὁμογενοῦς δι' ἀτομικά των συμφέροντα δὲν εἶχον τὸ ἀναγκαῖον θάρρος νὰ ἐπιμείνωσι, νὰ κολακεύσωσι, νὰ φανῶσιν ὀχληροὶ διὰ νὰ ἀποσπάσωσι μεγάλας παρ' αὐτοῦ δωρεάς. Ἄλλως Κύριος οἶδε πόσα ἔργα θὰ εἴχομεν σήμερον εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ὅλων τούτων τὸ κρατοῦν παρὰ τῷ λαῷ φρόνημα

εἶχεν ἀποκτήσει βαθείας καὶ ἰσχυρὰς ρίζας. Εἶχε σχηματισθῇ κόμμα μέγα μακρὰν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον τόσον ἐκθύμως ὑπεστήριζεν. Ὁ ἐνδεδειγμένος ἀρχηγὸς ἐμόναζε· ξένος δὲ αὐτὸς πρὸς τὰ γενόμενα παρεῖχε τὸ περίεργον φαινόμενον ἀνθρώπου, μακρόθεν καὶ ἀδιαφόρως παρακολουθοῦντος τὰ πράγματα. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ λατρεία μετεδίδετο ἀπὸ τῶν πατέρων εἰς τὰ τέκνα καὶ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς γυναῖκας, διότι ὅλοι, καίπερ μὴ ἔχοντες τελείαν τοῦ πράγματος συνείδησιν, ἐγνώριζον ὅτι ὁ μεγαλεργὸς Πατριάρχης ἦτο ὁ ἔνθερμος αὐτῶν προασπιστής. Ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία εἶχον ἐμποτισθῇ τῆς πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ λατρείας καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μέχρι τοιούτου ἀκατολογίστου βαθμοῦ, ὥστε νὰ μὴ ἀναγνωρίζωσιν ἄλλον ἐκτὸς αὐτοῦ Πατριάρχην. Ἐλάχιστοι ἴσως θὰ ἀγνοῶσι χαρακτηριστικὰ τοῦ φανατισμοῦ τούτου ἐπεισόδια καὶ μάλι-

Η Α. Ε Ο ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ ΒΕΓΚΛΙΔΗΣ ΠΑΣΑΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΓΧΩΝ)

στα μεταξὺ τοῦ μικρασιατικοῦ στοιχείου, ὅπερ, ἀγνότερον καὶ νεώτερον ἀκόμη ὄν, πρωτοτυπότερον ἐξεδήλου καὶ τὰ αἰσθήματά του. Τοιουτοτρόπως ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἀνήχθη εἰς περιωπὴν μυθολογικοῦ ἥρωος, τὰ πάντα δυναμένου καὶ δι' ὅλα ἱκανοῦ.

Ἀκριβῶς ὅμως ἡ τοιαύτη ζωηρὰ τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος ὁρμὴ ἀπετέλεσε τὴν ἀδυναμίαν του. Ἔχοντες οἱ Ἰωακειμικοὶ ἀπεριόριστον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν ἰσχὺν οὐδέποτε ἐξετίμησαν τὴν ἀξίαν τῆς διπλωματικῆς τέχνης καὶ μάλιστα πρὸ τοιούτων περιστάσεων. Τοὐναντίον ἐναβρυνόμενοι ἐπὶ τῇ ἰσχυρᾷ δημοσίᾳ γνώμῃ ἐφρόνουν ὅτι μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας θὰ διεξῆγον τὸν ἴδιον ἀγῶνα. Ἐνῶ οἱ ἀντίπαλοι, πάντοτε ἄγρυπνοι καὶ συνεχῶς ἀσθενεῖς διαθέτοντες δυνάμεις, ἐπεζήτουν διὰ τῆς περισκέψεως καὶ τῆς διπλωματίας νὰ ἀναπληρώσωσιν ὅ,τι ἀντίξοοι συνθῆκαι ἐστέρουν αὐτούς. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐνῶ οἱ μὲν ἐναντίοι πρωτοφανῆ ἐπέδειξαν ἱκανότητα, οἱ Ἰωακειμικοὶ διεκρίθησαν ἐπὶ ἀνωμολογημένῃ καὶ προφανεῖ ἀδεξιότητι. Πρὸς τὰς παρανομίας ἐκείνων ἀντετίθεντο αἱ ἀνοησίαι αὐτῶν, πρὸς τὴν περιεσκεμμένην βίαν τῶν ὀλίγων ἡ ἀσύντακτος ὁρμὴ τῶν πολλῶν, πρὸς τὴν ψυχραιμίαν τῶν μὲν ἡ παραφορὰ καὶ ἡ σπουδὴ τῶν ἄλλων. Ἐκ τούτου δὲ κάλλιστα δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ πῶς βραδύτερον ὁ Ἰωακειμισμὸς ἐχρησίμευεν ὡς θαυμασία ἀφορμὴ πρὸς ἀνακίνησιν τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν ὅλων τῶν ἀντιποιουμένων τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος· ὁμοίως δ' ἐξ αὐτῶν ἑρμηνεύεται πῶς καὶ πολλοὶ τῶν Ἰωακειμικῶν, κληρικοὶ ἢ λαϊκοί, καίπερ φανατικῶς δῆθεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ κόμματος προσκείμενοι, τοὺς ἰδίους ἐν κρυπτῷ προσεπάθουν νὰ ἱκανοποιήσωσι πόθους.

Δὲν δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη ἱκανοὶ ἐκ τῶν Ἰωακειμικῶν παρεξετράπησαν,

ἀλλ' ἐξ ἄλλου πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τοῦτο ἦτο φυσικὴ καὶ ἀναπόφευκτος συνέπεια τοῦ οἰκτροῦ ἑκάστοτε ἐμπαιγμοῦ τῆς δημοσίας γνώμης. Ἡ συναίσθησις τῆς ἰσχύος καὶ τῆς νομιμότητος τοῦ ἰδίου πόθου παρέφερον αὐτοὺς ἀποτυγχάνοντας· πρὸς τοῖς ἄλλοις αἱ ἐκκλησίαι καθίσταντο ἔρημοι, ὁ κλῆρος ἐταλαιπωρεῖτο ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀντεγκλήσεων, οἱ δὲ ἱερεῖς, κατὰ μέρος, ἔπασχον, καθυστερημένων τῶν γλίσχρων ἄλλως ἐπιδομάτων αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἡ παραγνωριζομένη κοινὴ εὐχὴ καὶ τὸ ἰταμῶς ἐπιδιωκόμενον ναυάγιον αὐτῆς ἦσαν αἱ μόναι τῆς τοιαύτης καταφορᾶς ἀφορμαί, μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ὅτι καθ' ὅλας, τὰς τελευταίας ἰδίως, πατριαρχικὰς ἐκλογικὰς συνελεύσεις ζωηρὸς πάντοτε διετυπώθη πόθος πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν καὶ διόρθωσιν τοῦ μέρους ἐκείνου, ὅπερ εἰς τοὺς κληρικοὺς καὶ μόνους ἐπαφίνει

Η Α. Ε. Ο ΑΛΕΚΟ ΒΕΗΣ ΠΑΝΤΖΙΡΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΓΧΩΝ)

τὴν ὁριστικὴν τοῦ νέου Πατριάρχου ἀνάδειξιν. Οὕτω πως ἡ ἰσχύουσα μερὶς ἠννόει νὰ καταστήσῃ ἱερὰ τὰ δικαιώματα τῆς πλειονοψηφίας τοῦ λαοῦ καὶ νὰ περιορίσῃ τὰ τοῦ κλήρου, ὅστις ἐφαίνετο καταχρώμενος τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ἀναγομένων.

Ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ συνεχῶς ἐξ ὅλων τούτων εὐρυνόμενον μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ χάσμα ἐπληρώθη διὰ τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς 25 Μαΐου καὶ οὕτω ἐπῆλθεν ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἐκλείψασα καὶ τοσοῦτον ἀναγκαία μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων ἁρμονία καὶ ὁμόνοια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΤΑ ΑΠΟ ΤΗΣ 18 ΜΑΡΤΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 25 ΜΑΪΟΥ 1901

Ὅπάντοτε κατὰ Μάρτιον ἀναλαμβανόμενος μεταξὺ Ἰωακειμικῶν καὶ ἀντιωακειμικῶν πόλεμος ἐπὶ τῇ ἀνανεώσει τοῦ Συμβουλίου, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προεμηνύετο ὑψίστου ἐνδιαφέροντος. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου, καθὰ ἐλέχθη, ἡ κατάστασις σαφῶς πλέον ἐξεδηλώθη ὑπὲρ τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος, δὲν ἀνεμένετο δὲ ἢ ἡ 18 Μαρτίου, Ε΄ Κυριακὴ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἡ ὁρισθεῖσα πρὸς ἀνάδειξιν τῶν νέων τεσσάρων Συμβούλων, διὰ νὰ κριθῇ ὡρισμένως τὸ ἀποτέλεσμα. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι ἡ Σύνοδος εἶχεν ἤδη προγράψει Κωνσταντῖνον τὸν Ε΄ καὶ ὅτι αἱ ἐνοριακαὶ ἐκλογαὶ Ἰωακειμικοὺς θὰ ἀνεδείκνυον ἀντιπροσώπους, οὐδεμία ὑπελείπετο ἀμφιβολία ὅτι μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν θὰ ἐμορφοῦτο τὸ νέον Συμβούλιον κατὰ τοὺς λαϊκοὺς πόθους καὶ ὅτι παρόμοιον κατὰ τὸ 1901 ἀνέτελλεν ἔτος ὅπως κατὰ τὸ 1894.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἀποτόμως καὶ ἀπροόπτως ὅλως

ἐκδηλωθεῖσα, ἐπέφερε κατάπληξιν μεταξὺ τῶν Πατριαρχικῶν κύκλων. Αἱ ἐνέργειαι πρὸς ἀνάδειξιν ἀντιπροσώπων τοῦ κόμματός των ἐπολλαπλασιάσθησαν, βιαιότερα μέσα ἐτέθησαν συντόνως εἰς ἐνέργειαν, προϊστάμενοι ἐνοριῶν ἐβιάζοντο διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἀναδείξωσι πατριαρχικοὺς ἀντιπροσώπους, παρατράγωδα καὶ ἔκνομα ἀναφανδὸν ἐτελοῦντο, σκανδαλίζοντα καὶ τῶν μᾶλλον ψυχραίμων τὰς συνειδήσεις. Καὶ ἦτο μὲν πρόδηλος ἡ ἰσχὺς τοῦ Ἰωακειμικοῦ ρεύματος, πρὸς τὸ ὁποῖον ματαίως ὅλα τὰ εἰς ἐνέργειαν τεθέντα μέσα ἠγωνίζοντο νὰ ἀντιστῶσι, ἀλλ' ἡ ἀσύστολος πλέον ἀντίδρασις, μετὰ πρωτοφανοῦς εἰς παρανόμους ἀκυρώσεις ἐπιδοθεῖσα τόλμης, θὰ κατέστρεφε τέλεον τὸ ἔργον, ἂν μὴ ἐκ θείας Προνοίας ἐματαιοῦντο πάντα ταῦτα. Οὕτω προκειμένου τὴν Παρασκευὴν 9 Μαρτίου σωρηδὸν νὰ ἀκυρωθῶσιν ἐκλογαὶ ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος, δὲν κατώρθωσε νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην εἷς τῶν τοῦ πατριαρχικοῦ κόμματος Συμβούλων, ὅστις ἐν Χάλκῃ διαμένων ὑπέστη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκούσιον περιορισμὸν ἐκ τοῦ σφοδρότατα ἐπιπνεύσαντος καὶ τὰς συγκοινωνίας διακόψαντος νότου. Ἡ ἀπουσία ὅμως αὕτη ὑπῆρξε δεινὸν διὰ τοὺς πατριαρχικοὺς τραῦμα, διότι τῆς πλειονοψηφίας ἀποκλινάσης οὕτω ἐν τῷ Συμβουλίῳ πρὸς τοὺς Ἰωακειμικούς, ἔστω καὶ κατὰ μίαν ψῆφον, πᾶσαι αἱ ἐνοριακαὶ ἐκλογαὶ ἐπεκυρώθησαν. Αἱ τελευταῖαι δὲ ἀπόπειραι πρὸς μονομερεῖς πλέον ἀκυρώσεις ἢ μεταστροφὴν δεδηλωμένου φρονήματος ἀντιπροσώπων ὑπῆρξαν ἄγονοι καὶ ἡ πρωΐα τῆς 18 Μαρτίου εὗρεν ἐν ὁμαλῇ τάξει τὰ πράγματα.

Κηρυχθείσης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας ἡ συνέλευσις ἄνευ θορύβου προέβη ἐπὶ τὸ ἔργον. Ἀπετελεῖτο δ' αὕτη κατὰ τοὺς κανονισμοὺς ἐκ

τῶν Συνοδικῶν Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, Ἀμασείας Ἀνθίμου, Ἰωαννίνων Γρηγορίου, Προύσης Ναθαναήλ, Μηθύμνης Στεφάνου, Μεσημβρίας Χαρίτωνος, Βάρνης Πολυκάρπου, Χίου Κωνσταντίνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Γρεβενῶν Δωροθέου, Λιτίτσης Νικηφόρου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου, ἐκ τῶν Συμβούλων κ. κ. Ι. Βιθυνοῦ, Γ. Μελαγχροινοῦ, Α. Σούρλα, Κ. Κωνσταντινίδη, Α. Γάγκη, Ι. Μαμμοπούλου, Σ. Καζανόβα καὶ Ι. Ζαγανιάρη καὶ ἐκ τῶν ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων κ. κ. Ζ. Ζήση καὶ Ι. Χατζοπούλου (Σταυροδρομίου), Μ. Βαλτζῆ (Φαναρίου), Μ. Καμπρίδου καὶ Ν. Μακρίδου (Ταταούλων), Δ. Ἀθανασιάδου καὶ Γ. Νομικοῦ (Γαλατᾶ), Σ. Μαυροπούλου καὶ Γ. Ἰωαννίδου (Μ. Ρεύματος), Ρ. Σπαθάρη (Τζιβαλίου), Γαλανούδη (Εὐαγγελιστρίας), Π. Γιαγτζόγλου (Διπλοκιονίου), Γ. Τσατσάκου (Βλάγκας), Β. Τσελένη (Κοντοσκαλίου), Χ. Χριστοφορίδου (Μουχλίου), Ρόση (Ἐξ Μαρ-

Η Α. Ε. Ο ΓΙΑΓΚΟ ΒΕΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΥΧΩΝ)

μάρων), Μ. Σωτηριάδου καὶ Ε. Δημητριάδου (Ἐδιρνὲ-καποῦ), Γ. Καλοΰδη (Φερίκιοϊ), Κ. Δουμάνη (Ὀρτάκιοϊ), καὶ Β. Χρηστίδου (Βαφεοχωρίου). Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπεκράτησε σκέψις νὰ τεθῶσιν ὑπὸ συζήτησιν πάντα τὰ ἔκτροπα τῶν κατὰ μέρος ἐκλογῶν καὶ ζητηθῶσι παρὰ τῶν ὑπευθύνων οἱ λόγοι. Ἀλλ' οἱ μᾶλλον πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβλέποντες καὶ σκληρὰν τοῦ παρελθόντος ἔχοντες πεῖραν ἀντετάχθησαν, φοβούμενοι μήπως ἡ ἀνυπολογίστους δυναμένη νὰ λάβῃ διαστάσεις συζήτησις αὕτη καταστρέψῃ τὴν βεβαίαν πλέον τῆς ὑποθέσεως ἐπιτυχίαν. Πράγματι δὲ χωρὶς τῆς ἐλαχίστης ἀντεγκλήσεως ἡ συνέλευσις προέβη ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ μετ' ὀλίγον διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας ἀνεδείκνυεν εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων κ. κ. Ι. Βιθυνοῦ, Γ. Μελαγχροινοῦ, Κ. Κωνσταντινίδου καὶ Α. Γάγκου—καὶ αὖθις ἐκλεξίμου—τοὺς κ κ. Α. Γάγκον παμψηφεί, Ζ. Ζήσην διὰ ψήφων 26, Ι. Χατζοπουλον διὰ ψήφων 24 καὶ Μ. Ρακτιβὰν διὰ ψήφων 23, ἀκρογωνιαίους καὶ εἰλικρινεῖς τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος ὀπαδούς. Τὸ Συμβούλιον ἐκέρδιζεν οὕτω δύο μέλη διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν πατριαρχικῶν κ. κ. Βιθυνοῦ καὶ Μελαγχροινοῦ, τοῦ κ. Κ. Κωνσταντινίδου, ἀπὸ ἱκανοῦ ἐκ φρονήματος προσχωρήσαντος πρὸς τοὺς Ἰωακειμικούς. Μετὰ τόσους ἀγῶνας ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν τὸ κόμμα κατῆγεν ἐπιτυχίαν περιφανῆ, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιδειχθείσης συνέσεως καὶ δεξιότητος.

Τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὁ κόσμος ὑπεδέχθη διὰ μεγάλων ἐνδείξεων χαρᾶς. Οἱ ἐν τοῖς διαδρόμοις τῶν Πατριαρχείων ἐναγωνίως ἀναμένοντες τὸ ἀποτέλεσμα ἀστραπιαίως μετέδωκαν τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα πανταχοῦ τῆς πρωτευούσης καὶ ζωηρὰς προύκάλεσαν τὰς λαϊκὰς ἐκδηλώσεις. Ἐν Φαναρίῳ ἰδίως, ὅπου ἀπὸ πρωΐας πολὺ προσῆλθε πλῆθος, ζωηροτάτη ἐπεκράτει κίνησις,

τῶν πάντων συγχαιρόντων ἀλλήλοις καὶ πανηγυριζόντων τὸ εὐχάριστον καὶ εὐοίωνον γεγονός. Ἐν τῷ Πέραν δέ, ὅπου μ. μ. λεπτομερῶς ἐγνώσθησαν τὰ τῆς συνελεύσεως, περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐγίνετο λόγος, εἰ μὴ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἡμέρας, ἕκαστος δὲ ἀναλόγως τῆς θέσεώς του ἤρχισε προεξοφλῶν τὰ πιθανὰ τοῦ μέλλοντος γεγονότα.

Η Α. Ε. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΕΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΥΧΩΝ)

Κανεὶς ἐν τούτοις δὲν ἐπίστευεν ὅτι τὰ γεγονότα ταῦτα θὰ ἐπήρχοντο τόσον ραγδαῖα, οὐδὲ μεταξὺ αὐτῶν ἀκόμη τῶν Συμβούλων, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν πρὸς τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα στενώτατα ἐχομένων. Ἐπέκειντο αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τοῦ Πάσχα καὶ εἰς τοιαύτας ἐπισήμους ἡμέρας δὲν ἦτο ὁμολογουμένως δυνατὸν νὰ δημιουργηθῇ πατριαρχικὴ κρίσις. Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄ εἶχεν ἤδη διαγραφῇ· ἀλλ' ἡ ἀπὸ τοῦ Θρόνου ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ οὐδέποτε θὰ συντελεῖτο — διότι σήμερον δὲν παραμέ-

νουσιν ἀπόρρητα ταῦτα — πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 'Απριλίου. 'Αλλ' οἱ ἐν τῇ τελετῇ τοῦ παρθεναγωγείου τῆς κοινότητος Σταυροδρομίου κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων (25 Μαρτίου) ἀνταλλαγέντες πρὸς τοὺς 'Ιωακειμικοὺς ἀκροβολιστικοὶ ὑπαινιγμοὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Παύλου Στεφάνοβικ σαφῶς ἐδήλωσαν ὅτι οἱ περὶ τὸν Πατριάρχην ἐμηχανῶντο καὶ διὰ τῶν ἐσχάτων τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτοὺς κινδύνου. 'Ενώπιον λοιπὸν τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς τόσων σχεδίων τῶν 'Ιωακειμικῶν ἐνόμισαν οὗτοι ὅτι πᾶσα ἀνοχὴ καὶ ἀργοπορία θὰ κατέστρεφε τελειωτικῶς πλέον τὸ ἀπὸ μακροῦ μελετώμενον καὶ πυθούμενον· ἀναλογιζόμενοι δὲ τὴν εὐθύνην, τὴν ὁποίαν ὑπεῖχον ἀπέναντι τοῦ λαοῦ, ἀπεφάσισαν τὴν αὐτὴν ἑσπέραν νὰ προλάβωσι πᾶν ἐνδεχόμενον διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς παραιτήσεως τοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ καθόλου ζητήματος καὶ ἡ δι' αὐτῆς πρὸς τὸ "Εθνος ὑπηρεσία ἦσαν σπουδαιότερα τῆς ἐν ἡμέραις Πάσχα χηρείας τοῦ Θρόνου. Συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς λοιπὸν καὶ Σύμβουλοι ἐν πλειονοψηφίᾳ ἐκανόνισαν ὁριστικῶς τὰς ἀποφάσεις των καὶ προέβησαν ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Τὴν Μ. Τρίτην ἀπὸ μέρους τῆς πλειονοψηφίας παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου ὁ μητροπολίτης Μηθύμνης ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἕνεκα τῆς ἐπισφαλοῦς θέσεως τῆς ὑγείας του καλὸν θὰ ἦτο πρὸς τακτικωτέραν καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴν τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων διακυβέρνησιν νὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ Θρόνου. 'Ο Πατριάρχης ξενισθεὶς ἐδήλωσε μετὰ πολλοῦ θάρρους ὅτι ἡ μὲν ὑγεία του εὑρίσκετο, εἴπερ ποτε ἄλλοτε, ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, ἡ δὲ μέριμνα αὐτοῦ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς 'Εκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πολλῷ ἀνωτέρα τῆς ὑπό τινων σεβασμίων ἀρχιερέων ἐπιδεικνυομένης. Πρὸς ταῦτα οἱ πλειονοψηφοῦντες ἐσκέφθησαν

ὅτι ἐπεβάλλοντο ριζικώτερα μέτρα, καθ' ἣν περίπτωσιν ἰδίᾳ παρέμενεν ἀνένδοτος ὁ Πατριάρχης· εἶχον ἄλλως τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην πλειονοψηφίαν τῶν δύο τρίτων τῶν ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Συμβουλίῳ μελῶν καὶ ἠδύναντο ἑπομένως ἐν ἀνάγκῃ νὰ παύσωσιν αὐτόν.

Αἱ συσκέψεις καὶ αἱ κατὰ μέρος συνεδρίαι τῶν 'Ιωακειμικῶν ἐξηκολούθησαν δι' ὅλης τῆς Μ. Δευτέρας καὶ μέρους τῆς Μ. Τρίτης. 'Επιμένοντος ὅμως καὶ ἀνθισταμένου τοῦ Πατριάχου συνῆλθον τῇ 2 μ. μ. ἐν τῷ γραφείῳ τῶ ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει οἱ μητροπολῖται 'Αδριανουπόλεως, Προύσης, Μηθύμνης, Βάρνης, Χίου, Κορυτσᾶς καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου — ἔχοντες ἅμα σύμφωνον καὶ τὸν ἀπουσιάζοντα Γρεβενῶν — καὶ οἱ Σύμβουλοι Ζ. Ζήσης, Α. Γάγκος, Μ. Ρακτιβάν, Ι. Χατζόπουλος, Σ. Καζανόβας καὶ Α. Σούρλας, οἷς βραδύτερον προσῆλθε καὶ ὁ κ. Ζαγανιάρης. Πάντες οὗτοι ἀπεφάσισαν ὅπως ὁ Πατριάρ-

Ο Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΣΑΜΟΥ)

χης ὑποβάλῃ τὴν ἀπὸ τοῦ Θρόνου χάριν τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους παραίτησίν του, ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Ἀδριανουπόλεως, Προύσης καὶ Κορυτσᾶς καὶ ἐκ τῶν Συμβούλων Ζ. Ζήση καὶ Α. Γάγκου ὅπως ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς πλειονοψηφίας τῶν δύο Σωμάτων. Ἀρνηθέντος ὅμως καὶ πάλιν τοῦ Πατριάρχου τὰ δεκατέσσαρα ταῦτα μέλη τῶν δύο Σωμάτων ἐκήρυξαν αὐτὸν ἔκπτωτον τῆς ἀρχῆς καὶ ὑπογράψαντα τὸ σχετικὸν ἔγγραφον, πλὴν τοῦ κ. Ζαγανιάρη, ἀπέστειλαν αὐτὸ διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ κ. Α. Οἰκιάδου εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης, παράνομον θεωρῶν τὴν ἀπόφασιν ταύτην, κατῆλθε τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὸν ναὸν καὶ παρέστη, ὡς ἔθος, ἐν τῷ παραθρονίῳ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Νυμφίων.

Ἡ κατάστασις ἐδεινοῦτο. Εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς πλειονοψηφίας ἁπάντων Κωνσταντῖνος ὁ Ε' κατήγγειλεν εἰς τὴν Α. Κυβέρνησιν τινὰς ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν Συμβούλων, ἡ γνώμη τῶν ὁποίων ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀξίαν, ἀφοῦ νεοκλεγέντες δὲν ηὐκαίρησαν ἀκόμη νὰ συνεργασθῶσι μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡ μὲν Α. Κυβέρνησις προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα, ἀποστείλασα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὴν Α. Ε. τὸν Ζιβὲρ βέην, τμηματάρχην τῶν θρησκευτικῶν, οἱ ἐναντίοι ὅμως ἐπέμενον καὶ πρὸς τοῦτο τὴν μ. μ. τῆς Μ. Τετάρτης ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Χίου, Γρεβενῶν καὶ τοῦ Συμβούλου Α. Γάγκου μεταβᾶσα ἐν συνοδείᾳ τοῦ καπουκεχαγιᾶ παρὰ τῷ Ὑπουργῷ τῆς δικαιοσύνης ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἀποδοχὴν τῆς διαβιβασθείσης αὐτῷ ἀποφάσεως. Ὁ τέως ὅμως Πατριάρχης ἐξηκολούθει ἐν τῷ μεταξὺ νὰ προεξάρχῃ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ νὰ χοροστατῇ

μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τεσσάρων ἀρχιερέων Ἀμασείας, Ἰωαννίνων, Μεσημβρίας καὶ Λιτίτσης ὡς καὶ τῶν παρεπιδημούντων Βερροίας καὶ Στρωμνίτσης. Ἡ ἐκκρεμὴς αὕτη κατάστασις διήρκεσε μέχρι τῆς πρωΐας τῆς Μ. Παρασκευῆς.

Βλέπουσα ἡ Κυβέρνησις ὅτι παρὰ τὰς συνδιαλλακτικὰς αὐτῆς ἀποπείρας δὲν κατώρθωσε νὰ συμβιβάσῃ τοὺς διισταμένους, κανονικὴν δὲ καθ' ὅλα θεωροῦσα τὴν ἐκ τῆς πλειονοψηφίας ἀπόφασιν, ἐνόμισε καθῆκον αὐτῆς νὰ καταστήσῃ σεβαστὴν ταύτην. Τὴν πρωΐαν τῆς Μ. Παρασκευῆς (30 Μαρτίου), τῇ 10 π. μ. καταφθὰς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁ Ἐξ. Ζιβὲρ βέης ἐκόμισε τὰς σχετικὰς τῆς Α. Κυβερνήσεως ἀποφάσεις καὶ διαταγὴν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, καθ' ἣν, δεκτῆς γενομένης τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς πλειονοψηφίας ἀποφάσεως, τὰ δύο Σώματα προσεκαλοῦντο κατὰ τὰ τεθεσπε-

Ο Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΕΣΙΡΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ)

σμένα εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ. Εὐθὺς ἅμα ἀνῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ἀνεκοινώθησαν εἰς αὐτὸν αἱ κυβερνητικαὶ ὁδηγίαι καὶ παρεκλήθη νὰ ὑποβάλῃ κανονικὴν ἀπὸ τοῦ Θρόνου παραίτησιν, χάριν αὐτοῦ καὶ τοῦ γοήτρου τοῦ ἀξιώματος. Τοῦτ' αὐτὸ μετὰ δακρύων προσεπάθησαν νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ μετ' αὐτοῦ μητροπολῖται Ἀμασείας καὶ Ἰωαννίνων. Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ὅμως παρέμεινεν ἀνένδοτος, ἀσυνήθη αὐτῷ ἐπιδείξας ἐπιμονήν.

Πρὸ τοῦ ἀπροχωρήτου τῆς τοιαύτης καταστάσεως συγκληθέντων τῶν δύο Σωμάτων ὁ Ἐξ. Ζιβὲρ βέης ἀνεκοίνωσε πρὸ αὐτῶν ἐπισήμως τὰς κυβερνητικὰς ὁδηγίας καὶ συνέστησεν αὐτοῖς ὅπως προβῶσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ. Τὰ δύο Σώματα, ὁμοθύμους ψηφίσαντα πρὸς τὴν Α. Α. Μ. καὶ τὴν Α. Κυβέρνησιν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν μέριμναν καὶ σπουδήν, ἀπεδέχθησαν τὰς κομισθείσας ἀποφάσεις καὶ προβάντα αὐθωρεὶ εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ ἀνέδειξαν τοιοῦτον διὰ ψήφων 14 τὸν μητροπολίτην Προύσης Ναθαναήλ, συνυποψηφίων ὄντων τοῦ Ἀδριανουπόλεως καὶ τοῦ Χίου. Τὸ ἔγγραφον τῆς ἐκλογῆς τοῦ Τοποτηρητοῦ παραλαβὼν ὁ Ζιβὲρ βέης ἐκόμισεν εἰς τὸν Ὑπουργόν, αὐθημερὸν δὲ περὶ τὴν ἑσπέραν ἀπεστάλη ἡ σχετικὴ τῆς ἐκλογῆς ταύτης κυβερνητικὴ ἐπικύρωσις. Κωνσταντῖνος ὁ Ε' δὲ ἐγκατέλειπε περὶ δυσμὰς ἡλίου τὰ Πατριαρχεῖα, δώδεκα μόνον ἡμέρας μετὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 18 Μαρτίου.

Ὅσον καὶ ἂν κακῶς ἀπήχησεν ἡ ἐν τοιαύταις ἡμέραις πτῶσις τοῦ Πατριάρχου, πολλοὶ δὲ εἰς συμπαθεῖς ἀποτόμως μετέπεσαν πρὸς αὐτὸν διαθέσεις, ὁ κόσμος ἐν τούτοις ἤρχισε νὰ ἀναθαρρῇ καὶ ἀσφαλῶς νὰ ἐλπίζῃ ὅτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν Ἰωακεὶμ ὁ Γ' θὰ ἀνήρχετο πλέον τὸν Θρόνον. Ὡς ἐκ τούτου ἐξαιρετικὴ

προσεδόθη αἴγλη εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα καὶ πλῆθος πολὺ συνέρρευσεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἵνα συγχαρῇ τοὺς ἐν τέλει ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς. Ἐξ ἄλλου, καθορισθέντων ἀκριβέστερον τῶν πραγμάτων, ἐμορφώθη παρὰ τοῖς μᾶλλον ἀμερολήπτοις ἡ γνώμη ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ἔσφαλε μεγάλως, τὰς παραλόγους μεντόρων τινῶν ἀκούων γνώμας νὰ ἐξωθήσῃ μέχρι τοιούτου σημείου τὰ πράγματα.

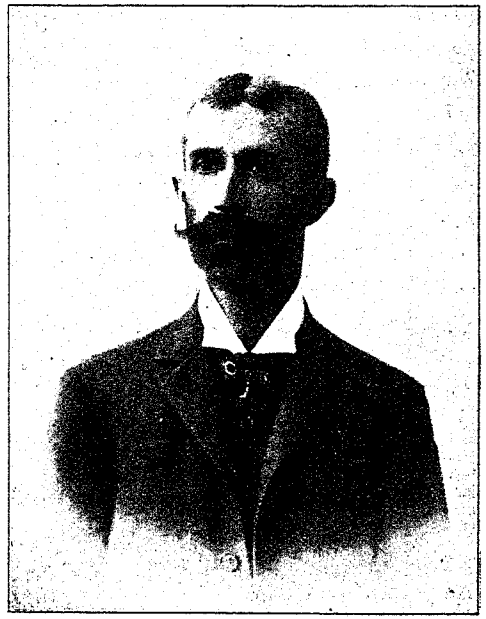

Ο κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ)

Ὅλοι βέβαια γνωρίζομεν ὅτι αἱ ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς Πατριαρχῶν ἀπὸ τοῦ Θρόνου «οὐμέντοι γε καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης» παραιτήσεις πᾶν ἄλλο ἔχουσιν ὡς ἀφορμὴν ἢ τὴν ἐν αὐταῖς διατυπουμένην σωματικὴν ἀνεπάρκειαν πρὸς διακυβέρνησιν. Ἀλλ' ἡ εὔσχημος αὕτη καὶ κανονικὴ προσέτι δικαιολογία ἐπιβάλλεται πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν περιστάσεων· οἱασδήποτε δὲ εὐλόγους καὶ ἂν εἶχεν ἀφορμὰς Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ὁ ἐπὶ

συνέσει καὶ μετριοπαθείᾳ φημιζόμενος, οὐδέποτε ὤφειλεν αὐτὸς νὰ μορφώσῃ παρόμοιον προηγούμενον διὰ τῆς τοιαύτης ἀδικαιολογήτου αὐτοῦ ἐπιμονῆς. Τὸ ἀξιομίμητον καὶ χριστιανικὸν παράδειγμα Νεοφύτου τοῦ Η΄ ἦτο νωπὸν ἀκόμη, ὁ δὲ συντηρητικὸς Κωνσταντῖνος, αὐτὸς ὑπὲρ πάντα, ἔπρεπε νὰ ἐπιδείξῃ τὴν εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐπιβαλλομένην αὐταπάρνησιν καὶ γενναιότητα. Δυστυχῶς φαίνεται ὅτι ἐγένετο θῦμα παραζήλων ἐπιρροῶν καὶ κακῶν εἰσηγήσεων.

Ὁ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ νέου Πατριάρχου ἀγὼν δὲν προεμηνύετο σοβαρός. Ἐν τοῖς πράγμασιν ἐκυρίευε τὸ Ἰωακειμικὸν κόμμα, ἡ Σύνοδος προέβαλλε, τὸ πρῶτον νῦν, ἱκανοὺς Ἰωακειμικοὺς ἀρχιερεῖς, οἱ παρεπιδημοῦντες παρεῖχον ἱκανὰ ἐνισχύσεως στοιχεῖα, διετέλει μακρὰν ὁ Χαλκηδόνος Γερμανός, οὐδεμία δ' εἰς ἐπίμετρον ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ἅπαντες σχεδὸν οἱ λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι θὰ ἐξεδήλουν τὸ γνήσιον λαϊκὸν φρόνημα. Ἐν τοιαύτῃ πιθανωτάτῃ ἐπιτυχίᾳ πολλοὶ ἐφρόνουν ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν κανονισμῶν ἐπιβαλλόμενον τεσσαρακονθήμερον ὅριον ἦτο μακρὸν καὶ ἐπεζήτουν νὰ περικόψωσιν αὐτό· ἀλλ' ἡ νόμιμος τῆς ἐκλογῆς διεξαγωγὴ οὐδὲ κἂν ἠδύνατο νὰ λάβῃ τοῦτο ὑπ' ὄψιν. Ἐξ ἄλλου ἡ σκληρὰ τοῦ παρελθόντος πεῖρα, παρ' ὅλην τὴν ἀνομολογουμένην τῆς καταστάσεως εὔνοιαν, πολλοὺς καὶ πάλιν παρεῖχε φόβους ἐκ τῶν ψηφοφόρων ἀρχιερέων· ὑπολογισμοὶ ἐπὶ ὑπολογισμῶν κατεστρώνοντο, πιθανότητες ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀμφιβόλου ἀρχιερέως διετυποῦντο καὶ οἱ μᾶλλον αὐστηροὶ περιωρίζοντο εἰς ἐκείνους μόνον ἐξ αὐτῶν, περὶ τῶν ὁποίων οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπῆρχεν ἀμφιβολία. Ἡ τοιαύτη ὅμως αὐστηρὰ διαλογὴ παρεῖχεν ἄθροισμα ἥκιστα ἐνθαρρυντικόν· διότι ἐκ τῶν δέκα καὶ ὀκτὼ ἐν ὅλῳ ἀρχιερέων, δώδεκα Συνοδικῶν καὶ ἓξ ἐνδημούντων, παρ' ὧν ἐξηρτᾶτο ἡ τελειωτικὴ ἐκλογή, μόλις ὀκτὼ ἐθεωροῦντο ἀδιάσειστοι τῆς Ἰωακειμικῆς μερίδος ὀπαδοί, ἀπητοῦντο δὲ κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἐννέα, ὑπολογιζομένης διπλῆς τῆς ψήφου τοῦ Τοποτηρητοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν ἀπετέλει τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆς ἀμφιβολίας· δεύτερον δέ, ἄλλης φύσεως, παρεῖχεν ἡ ἀδικαιολόγητος παράτινων ὑποψία ὅτι πιθανῶς τὸ ὄνομα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ θὰ διεγράφετο ἐκ τοῦ ὑποβαλλομένου τῇ Κυβερνήσει καταλόγου τῶν ὑποψηφίων.

Η. Α. Ε. ο Ιπποκρατης Εφενδης Ταγαριος
Μέλος τῆς ἐκκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ)

Παρὰ τὴν κρατοῦσαν περὶ τελικῆς ἐπιτυχίας, οἱ ἀντίπαλοι, βαρέως φέροντες τὰς εὐνοϊκὰς συνθήκας, μετῆλθον ὅλα τὰ πρὸς ἀποτυχίαν μέσα, μὴ φεισθέντες οὔτε διαβολῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ ποταπῶν ψευδολογημάτων. Ἐκτὸς δὲ τῆς λαθραίας ἐνταῦθα πρὸς τοῦτο ἐργασίας σφοδρὸν ἐκήρυξαν πόλεμον διὰ μακρῶν δημοσιευμάτων εἰς δύο κυρίως ὄργανα τοῦ ἐν Ἀθήναις τύπου, πάσῃ δυνάμει καὶ ἀναξιοπρεπείᾳ δια-

σύροντες τὸ ὄνομα τοῦ λαοφιλοῦς Πατριάρχου. Μὴ φειδόμενοι δὲ χάριν τοῦ ταπεινοῦ αὐτῶν σκοποῦ οὐδενὸς μέσου ἔφερον, εἰς μαρτυρίαν δῆθεν τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων, καὶ ὁμολογίας ἐξεχόντων προσώπων, τοῦθ' ὅπερ ἐξηνάγκασε τὸν ἀρχηγὸν τῆς μείζονος ἐν Ἑλλάδι ἀντιπολιτεύσεως κ. Θ. Δηλιγιάννην διὰ τῆς «ἀναγκαίας δηλώσεως» αὐτοῦ ἐν τῇ «Πρωΐᾳ» ἄρδην νὰ ἀνατρέψῃ τὰ σπερμολογήματα ταῦτα.

Τὸ προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας διάστημα διέρρευσεν ὁμαλῶς. Ἐστάλησαν ἐγκαίρως αἱ πρὸς τὰς ἐπαρχίας συνοδικαὶ ἐγκύκλιοι (ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1897, διεκπ. 1156 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9 Ἀπριλίου 1901), ἐξελέγησαν νομίμως οἱ ὑπὸ τῶν κανονισμῶν ὁριζόμενοι ἀντιπρόσωποι καὶ τὰ πάντα διετάχθησαν ὅπως ἥρμοζεν. Ἰδιωτικῶς ὅμως σπουδαιοτάτη κατεβλήθη φροντὶς πρὸς ἀσφαλῆ τῆς ἐκλογῆς ἐπιτυχίαν. Τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος ὑπῆρξαν πολυτιμώτατα διὰ τὴν περίστασιν διδάγματα, ἀντὶ δὲ παραφορᾶς καὶ ἀσυμφόρων κομματικῶν παθῶν ἐπεδείχθη ἀξιοθαύμαστος σύνεσις καὶ ἠρεμία καὶ τάξις. Ἐκ τῆς ἀγαθῆς λοιπὸν ὅλων καὶ κατὰ πάντα ἀξιεπαίνου πολιτείας αἱ πρὶν ἀμφιβολίαι διεσκεδάσθησαν καὶ οἱ μᾶλλον γινώσκοντες τὰ πράγματα ἤρχισαν ὄχι μόνον νὰ θεωρῶσιν βεβαίαν πλέον τὴν ἐκλογὴν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἀλλὰ καὶ πανηγυρικὴν νὰ διαβλέπωσιν αὐτὴν διὰ τῆς παμψηφεὶ ἀναδείξεως αὐτοῦ ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Πρὸς τῇ τοιαύτῃ ὅμως πολιτείᾳ καὶ τὰ γεγονότα μεγάλως συνετέλεσαν. Τόσων ἐτῶν ἀμείλικτοι πόλεμοι ἀπέδειξαν εἰς τοὺς ἀντιφρονοῦντας κληρικοὺς ὅτι ματαίως ἠγωνίζοντο νὰ καταπνίξωσι τοὺς λαϊκοὺς πόθους, ὅτι ἐξ ἄλλου δὲ μεγάλην ἀπειργάζοντο καταστροφήν. Ἡ εὐθύνη, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ὑπεῖχον, ἤρχισε πρὸ πολλοῦ νὰ βαρύνῃ αὐτούς, ἕκαστος δ' ἐξ αὐτῶν σοβαρώτερον ἤρχισε νὰ ἀναλογίζηται ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἔποεπε πλέον νὰ ἐκλείψῃ ἡ μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ διαμάχη. Ἔπειτα, ὅπως ἀνωτέρω ἐλέχθη, αἱ γενόμεναι ἀπόπειραι οὐδὲν ἀξιόλογον ἐπέφερον ἀποτέλεσμα, μᾶλλον δ' ἐπεδείνωσαν τὴν κατάστασιν. Πιεζόμενοι λοιπόν, τοῦτο μὲν ὑπὸ τῆς ἠθικῆς εὐθύνης, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν περιστάσεων, καθ' ὅσον οὐδὲν θὰ προήρχετο δι' αὐτοὺς ὄφελος, ὁπότε, πάντως ἐκλεγομένου τοῦ Ἰωακείμ, αὐτοὶ θὰ ἀπετέλουν τὴν μειονοψηφίαν, ἐξ ἄλλου δὲ ἐνθυμούμενοι τὰς κλειναὰς ἡμέρας, τὰς ὁποίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡμῶν οὐχὶ ἅπαξ ὁ κλῆρος ἀνέγραψεν, ἀπεφάσισαν, γενναιοφρόνως τά τε πάθη καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ τὸ ἁμαρτωλὸν παρελθὸν λησμονοῦντες, νὰ ψηφίσωσιν ἀδιακρίτως φρονήματος καὶ μερίδος ὑπὲρ τοῦ ἐρημίτου Πατριάρχου καὶ αὐτὸν νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὸν Θρόνον. Ἡ ἀπόφασις καὶ

Ο Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ)

πρᾶξις αὕτη, χρυσῆν διαγράφουσα σελίδα καὶ μακαρίας μνήμης καθιστῶσα τὰ ὀνόματα τῶν ἀπεργασαμένων αὐτὴν ἀρχιερέων ὄχι μόνον διὰ τὸ πρόσωπον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, ἀλλὰ διὰ τὸ συμπαγὲς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ φρόνημα αὐτῆς, ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως μίαν τῶν χαρακτηριστικωτέρων ἐνδείξεων τῆς γενναιοφροσύνης τοῦ ὁμογενοῦς κλήρου.

Ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις, ἐν τάξει καὶ νομίμως καταρτισθεῖσα, περιέλαβε τοὺς ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν ὁριζομένους ἀντιπροσώπους καὶ εἶχεν ὡς ἕπεται. Χάριν ἀντιπαραβολῆς δὲ παρατίθεται καὶ ὁ κατάλογος τῶν μελῶν τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1878, ἥτις τὸ πρῶτον ἀνέδειξε Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄.

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΥ 1901	ΤΟΥ 1878

Α΄ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Συνοδικοί

† Ο Τοποτηρητης του Οικουμενικου Θρονου Μητροπολιτης ΠΡΟΥΣΗΣ Ναθαναηλ	Ο Τοποτηρητης του Οικουμενικου Θρονου Μητροπολιτης ΕΦΕΣΟΥ Αγαθαγγελος
† Ο ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ Κυριλλος	† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Ιωαννικιος
† Ο ΑΜΑΣΕΙΑΣ Ανθιμος	† Ο ΚΥΖΙΚΟΥ Νικοδημος
† Ο ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Γρηγοριος	† Ο ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ Φιλοθεος
† Ο ΜΗΘΥΜΝΗΣ Στεφανος	† Ο ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ Καλλινικος
† Ο ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΣ Χαριτων	† Ο ΔΕΡΚΩΝ Ιωακειμ
† Ο ΒΑΡΝΗΣ Πολυκαρπος	† Ο ΤΟΡΝΟΒΟΥ Γρηγοριος
† Ο ΧΙΟΥ Κωνσταντινος	† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ Κυριλλος
† Ο ΚΟΡΥΤΣΑΣ Γερβασιος	† Ο ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ Γρηγοριος
† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ Δωροθεος	† Ο ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ*
† Ο ΛΙΤΙΤΣΗΣ Νικηφορος	
† Ο ΛΕΡΟΥ και ΚΑΛΥΜΝΟΥ Ιωαννης	

* Δι' ἀραιῶν γραμμάτων σημειοῦνται οἱ κατὰ σύμπτωσιν ἀμφοτέρων τῶν ἐκλογῶν μετασχόντες.

Σύμβουλοι

Α. ΓΑΓΚΟΣ	Κ. Ανθοπουλος
Ι. Ζαγανιαρης	Χ. Ενωτιαδης (ἀπών)
Ζ. ΖΗΣΗΣ	Ζ. ΖΗΣΗΣ
Σ. Καζανοβας	Γ. Ναουμ
Ι. Μαμμοπουλος	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ
Μ. Ρακτιβαν	Ν. ΣΟΥΛΙΔΗΣ
Α. Σουρλας	Α. Σπαθαρης
Ι. Χατζοπουλος	Θ. Χριστοφοριδης

Β΄ ΕΝΔΗΜΟΥΝΤΕΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

† Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Ιερωνυμος	† Ο Προεδρος ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ Μεθοδιος
† Ο ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ	† Ο Προεδρος ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ Κυριλλος
† Ο ΙΚΟΝΙΟΥ Αθανασιος	† Ο ΒΙΔΥΝΗΣ Παΐσιος (ἀσθενῶν δὲν μετέσχε).
† Ο ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ Ιωακειμ	
† Ο ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ Σωφρονιος	
† Ο ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ Λεοντιος	

Γ΄ ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

1 Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι

Ο Αρχων Μ. Λογοθετης ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ Βεης ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ	Ο Αρχων Μ. Λογοθετης ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ Βεης ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
Ο Αρχων Καπουκεχαγιας Αντωνακης Εφενδης Οικιαδης	Ο Αρχων Μ. Σκευοφυλαξ Σταυρακης Εφενδης Ιωαννιδης Καπουκεχαγιας
Ο Αρχων Μ. Πρωτονοταριος Ιωαννης Ταντάλιδης	Ο Αρχων Μ. Ρεφερενδαριος Ιωαννης Αριστοκλης

2 Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι

Αλεξανδρος Καραθεοδωρης Πασας	Κωστακης Μουσουρος Πασας
Αλεξανδρος Βεης Μαυρογενης	Σπυριδων εφενδης Μαυρογενης
Αβρααμ Εφενδης Βαπορίδης	Κωστακης εφενδης Καλλιαδης

3 Στρατιωτικοὶ βαθμοῦχοι

Κοσμα Πασας	Μαρκο Πασας
Νικολακης Βεγκλιδης Πασας	Σταυρακης Βεης (ἀπών)

4 *Πολιτικοὶ βαθμοῦχοι*

ΑΛΕΚΟ ΒΕΗΣ ΠΑΝΤΖΙΡΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΕΗΣ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ
ΓΙΑΓΚΟ ΒΕΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ ΒΕΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΕΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΠΑΣΠΑΛΗΣ

5 *Ἀντιπρόσωποι τῆς ἡγεμονίας Σάμου*

Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ	Α. ΓΑΓΚΟΣ

6 *Ἐπιστήμονες*

Β. ΔΕΣΙΡΗΣ	Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ξ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ (ἀπών)
Ι. ΤΑΥΛΑΡΙΟΣ	Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ
Α. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ	Φ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

7 *Ἔμποροι καὶ Τραπεζῖται*

Α. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ	Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ
Θ. ΚΑΜΑΡΑΔΟΣ	Ι. ΛΙΑΜΠΕΗΣ
Χ. ΚΙΟΣΕΟΓΛΟΥΣ	Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ (ἀπών)
Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ε. ΣΕΜΕΛΑΣ
Χ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ	Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ	Γ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

8 *Συντεχνίαι* *

Η. ΒΟΥΓΙΔΗΣ	ἀρτοποιῶν	Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Θ. ΘΕΟΔΩΛΙΑΔΗΣ	ζαχρεδζήδων	
Μ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	τοαφτζήδων	Ι. ΚΑΝΕΛΛΟΣ
Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	τζεβαερτζήδων	Γ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
Κ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	τσοχατζήδων	Μ. ΣΑΪΝΙΔΗΣ
Χ. ΜΕΤΣΕ	κρεωπωλῶν	
Ι. ΜΠΑΚΑΛΤΖΟΓΛΟΥΣ	σαράφηδων	
Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ	καζαντζήδων	
Ν. ΣΟΥΛΛΙΔΗΣ	καπήλων	
Χ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ	κερεστετζήδων	Θ. ΖΑΓΟΡΙΔΗΣ
	χαβιαράδων	Ι. ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ
	καπνοπωλῶν	Η. ΑΣΛΑΝΗΣ
	ἀμπατζήδων	Β. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ
	τζαμφεστζήδων	Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

* Ὡς γνωστὸν ἐκ περιτροπῆς δέκα μόνον συντεχνίαι μετέχουσι τῆς συνελεύσεως. Ἐντεῦθεν τὰ εἰς ἀμφοτέρας τὰς στήλας κενά.

Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	Κωνσταντινουπόλεως	Ι. ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (ἀπών)
Α. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ	Καισαρείας	Κ. ΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ	Ἐφέσου	Α. ΦΩΤΙΑΔΗΣ
Σ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ	Ἡρακλείας	Σ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ
Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ	Κυζίκου	.....
Δ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ	Νικομηδείας	Γ. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Α. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	Νικαίας	.....
Ι. ΒΙΘΥΝΟΣ	Χαλκηδόνος	Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ	Δέρκων	Π. ΦΕΝΕΡΛΗΣ
Π. ΧΡΥΣΟΣ	Θεσσαλονίκης	Ι. ΚΡΙΚΟΤΣΟΣ
Α. ΖΩΤΟΣ	Ἀδριανουπόλεως	Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ (ὁ ἰατρός)
Μ. ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΓΛΟΥΣ	Ἀμασείας	Π. ΣΑΠΟΥΝΤΖΙΔΗΣ
.....	Ἰωαννίνων	.....
Π. ΣΑΒΒΑΪΔΗΣ	Προύσης	Δ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ
Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	Πελαγονίας	.....
Χ. Γ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ	Νεοκαισαρείας (Κασταμονῆς)	Β. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ
Α. ΧΟΥΔΑΒΕΡΔΟΓΛΟΥΣ	Ἰκονίου	Α. ΝΕΟΚΟΣΜΙΔΗΣ
Φ. ΜΕΖΙΚΗΣ	Πισσιδίας	Ε. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ
Κ. ΚΟΥΓΙΟΥΝΤΖΙΚ	Βόσνης	
Κ. ΠΕΤΑΣΗΣ	Κρήτης	Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ
Κ. ΠΟΥΛΟΥΛΙΔΗΣ	Τραπεζοῦντος	.....
Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	Φιλιππουπόλεως	Α. ΨΥΧΑΡΗΣ
Β. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ	Ρόδου	
Δ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ	Σερρῶν	Α. ΠΙΤΣΟΥΡΑΣ
Σ. ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ	Σμύρνης	Η. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Μ. ΣΙΦΝΑΙΟΣ	Μιτυλήνης	Γ. ΜΑΝΔΡΑΣ
Α. ΞΑΝΘΟΣ	Βάρνης	Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
Γ. ΝΟΜΙΚΟΣ	Χίου	Γ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΗΣ
Γ. ΝΑΟΥΜ	Σκοπίων	
	Λαρίσσης	Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Τοποτηρητοῦ τὴν 23 Μαΐου ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10 π. μ. συνῆλθε τὸ πρῶτον ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις πρὸς διαλογὴν τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ψηφοδελτίων καὶ συγκρότησιν τοῦ πρὸς τὴν

Υ. Πόλην ὑποβληθησομένου καταλόγου τῶν ὑποψηφίων. Καθήκοντα γραμματέων ἐν αὐτῇ ἐξετέλουν ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ι. Συνόδου ἀρχιμανδρίτης κ. Φώτιος καὶ οἱ δύο γραμματεῖς τοῦ Συμβουλίου, ὁ μακαρίτης Δ. Ξανθόπουλος καὶ ὁ κ. Α. Μαυράκης. Κηρυχθείσης δὲ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἤρξατο ὑπὸ τοῦ Δ. Ξανθοπούλου ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου παρουσίας. Ἐξ αὐτῆς κατεδείχθη ὅτι ἀπῆν ὁ ἐκ τῶν βαθμούχων Ν. Βεγκλίδης πασᾶς, παρέμενον δὲ κεναὶ καὶ αἱ ἕδραι δύο ἐπαρχιακῶν ἀντιπροσώπων, Ἰωαννίνων καὶ Κρήτης, τῆς μὲν πρώτης μήπω μέχρι τέλους πληρωθείσης, τῆς δὲ βραδύτερον τηλεγραφικῶς συμπληρωθείσης διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Κ. Πετάση. Παρῆσαν λοιπὸν κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην 85 ἐν ὅλῳ μέλη.

Ο ΠΑΝΟΣΙΟΛ. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ-ΦΩΤΙΟΣ
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Μεθ' ὃ ἐγερθεὶς ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς προσεφώνησε τοὺς παρισταμένους διὰ τῶν ἀκολούθων:

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
καὶ πᾶσα ἡ ἐντιμοτάτη ἐκλογικὴ συνέλευσις,

Ἀγαλλομένη τῇ ψυχῇ προσαγορεύω πάντας ὑμᾶς κληθέντας σήμερον, τῇ θείᾳ συνάρσει, εἰς συγκρότησιν τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς ἐκλο-

γικῆς συνελεύσεως. Ἐν ταύτῃ, συνῳδὰ τοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς διέπουσιν ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς, ἔργον ἡμῶν ἔσται ἡ ἀποσφράγισις καὶ ἀνάγνωσις τῶν ψηφοδελτίων τῶν ὑπὸ τὸν Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τελούντων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ἡ σύνταξις καὶ ἄμεσος ἀποστολὴ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Κυβέρνησιν τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων, ἵνα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, ἀναδειχθῇ ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰ νενομισμένα ὁ πηδαλιουχήσων καὶ κυβερνήσων τὸ ἱερὸν καὶ πάγκοινον τοῦτο σκάφος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Τὴν γεραρὰν καὶ ἔντιμον ταύτην Συνέλευσιν συγκροτοῦσιν ἔνθεν μὲν ἱεράρχαι διαπρεπεῖς, ἔνθεν δὲ ἄνδρες, ἐξέχοντες ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ φιλογενείᾳ, πάντες ἐξ ἴσου ζήλῳ διακελευόμενοι ὑπὲρ δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκοπῆς τῶν τιμαλφεστάτων συμφερόντων ἐκείνης τε καὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους. Διὸ καὶ βεβαιότατος εἰμὶ ὅτι πάντες, ἐν γνώσει διατελοῦντες τῶν ἐν τοῖς ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς ἀναγραφομένων σοβαρῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἱερότητα τῆς πιστευθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς ἀποβλέποντες, δικαιώσουσιν ἔργῳ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς Ἐκκλησία καὶ εὐσεβὲς Γένος ἀνέθεντο αὐτοῖς.

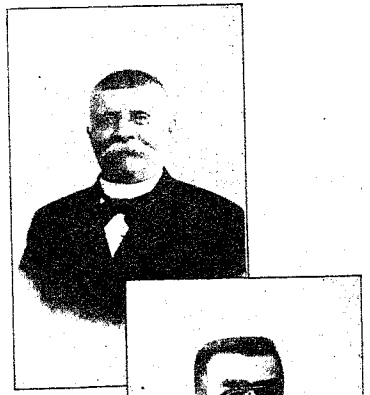

Ο Κ. Δ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Ο Κ. Α. ΜΑΥΡΑΚΗΣ
Γραμματεῖς
τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

Ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ καὶ χρηστῇ ταύτῃ ἐλπίδι, δεῦτε προβῶμεν, ἐπὶ τὸ θεοφιλὲς καὶ θεάρεστον ἔργον ἡμῶν, ἀρωγὸν καὶ ὁδηγὸν ἐπικαλούμενοι τὸν Οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίον καὶ Δομήτορα.

Ἡ συνέλευσις, ἐπικροτήσασα εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Τοποτηρητοῦ, προέβη ἐπὶ τὴν διαλογὴν τῶν ἀρχιε-

ρατικῶν ψηφοδελτίων, 77 ἐν ὅλῳ, ἑνὸς καθυστεροῦντος, τοῦ δελτίου τοῦ μητροπολίτου Ἴμβρου· ἀλλὰ καὶ τούτου προσκομισθέντος, διαρκούσης τῆς συνεδρίας, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατέστη πλήρης. Ψηφολέκται ὡρίσθησαν ὁ μητροπολίτης Γρεβενῶν Δωρόθεος καὶ ὁ κ. Α. Σούρλας

Ο κ. ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΚΑΜΑΡΑΔΟΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΕΚ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ)

μετὰ τοῦ αὐτοδικαίως εἰς παρομοίας ἐκλογὰς τοιούτου ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Συνόδου. Ἡ διαλογὴ προέβη ἐν τάξει, ἐκτὸς παρέργων τινῶν ἐπεισοδίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀφορμὴν παρέσχον γνῶμαι καὶ σχόλια καὶ χαρακτηρισμοί, παρανόμως διατυπούμενοι ἐν τοῖς ψηφοδελτίοις ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἐκ τῆς διαλογῆς ταύτης, ἥτις, ὡς ἔθος, ἀπησχόλησεν ὁλόκληρον τὴν συνεδρίαν, μιᾶς λευκῆς εὐρεθείσης ψήφου, προέκυψε τὸ ἀκόλουθον ἀποτέλεσμα κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ 1878.

Ἔλαβον δηλονότι ψήφους:

1901.		*1878*.*	
Ἰωακεὶμ ὁ Γ'	*33*	*Γρηγόριος ὁ ΣΤ'*	*2*
Νεόφυτος ὁ Η'	*2*	*Καλλίνικος ὁ πρὸ ἡμῶν Ἀλεξανδρείας*	*1*
Κωνσταντῖνος ὁ Ε'	*2*	*Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος*	*11*
Ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ	*2*	*Ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος*	*2*
Ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος	*2*	*Ὁ Κυζίκου Νικόδημος*	*19*
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	*2*	*Ὁ Θεσσαλονίκης **Ἰωακείμ***	*17*
Ὁ Χαλκηδόνος Γερμανός	*7*	*Ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος*	*3*
Ὁ Δέρκων Καλλίνικος	*5*	*Ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος*	*4*
Ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος	*1*	*Ὁ Ἰωαννίνων **Σωφρόνιος***	*2*
Ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος	*3*	*Ὁ Προύσης Νικόδημος*	*1*
Ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος	*3*	*Ὁ Σερρῶν Γρηγόριος*	*2*
Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος	*3*	*Οἷς προσετέθησαν κατὰ πρότασιν ἐν τῇ συνελεύσει διὰ ψήφων:*	
Ὁ Προύσης Ναθαναήλ	*5*	*Ὁ Φιλιππουπόλεως **Νεόφυτος***	*10*
Ὁ Βερροίας Κωνστάντιος	*1*	*Ὁ Ἄρτης Σεραφείμ*	*11*
Ὁ Τραπεζοῦντος Κωνστάντιος	*1*		
Ὁ Σερρῶν Γρηγόριος	*1*		
Ὁ Μηθύμνης Στέφανος	*1*		
Ὁ Βάρνης Πολύκαρπος	*1*		
Ὁ Χίου Κωνσταντῖνος	*1*		
Ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης	*1*		
Οἷς προσετέθησαν κατὰ πρότασιν ἐν τῇ συνελεύσει διὰ ψήφων:			
Ὁ Ἡρακλείας Ἱερώνυμος	*13*		
*Ὁ Νικαίας **Σωφρόνιος***	*7*		
Ὁ Σμύρνης Βασίλειος	*12*		
Ὁ Ξάνθης Ἰωακείμ	*8*		

* *Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἔτους τούτου ἀπεστάλησαν ἐκ τῶν 78 μόνον 64 ἐπαρχιακὰ ψηφόδελτια.*

Ὁ κατάλογος τῶν ὑποψηφίων ἐπομένως συνετελέσθη ἐξ 24 ἐν ὅλῳ καὶ ἡ συνεδρία ἔληξε τὴν 11.30 π. μ.

Τὸ σχετικὸν ἔγγραφον, ὑπογραφὲν ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν δύο Σωμάτων, ἀπεστάλη ἀμέσως διὰ τοῦ Μ. Λογοθέτου εἰς τὴν Υ. Πύλην. Ἕνεκα ὅμως τῆς μεγάλης εὐνοίας, ἣν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ηὐδόκησε νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς τὸ Γένος ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ Α. Κυβέρνησις, ἡ ὑποβολὴ τοῦ ἐγγράφου τούτου εἰς τὸ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην συνεδριάζον ὑπουργικὸν συμβούλιον ἀμέσως γενομένη ἔτυχεν ἐν σπουδῇ τῶν ἀναγκαίων διατυπώσεων. Οὕτω δὲ ἀνωτέρᾳ ἐντολῇ, ὀλίγον ἔπειτα, ἤτοι περὶ τὴν 4 μ. μ. ὁ Μ. Λογοθέτης παραλαβὼν τὸν κατάλογον ἐκόμισεν αὐτὸν πρὸς μεγίστην ὅλων ἔκπληξιν εἰς τὸν Τοποτηρητήν. Ὁ ἐπιστραφεὶς ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης κατάλογος εἶχε διαγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, Δέρκων, Ἀδριανουπόλεως, Ἰωαννίνων, Σμύρνης, Σερρῶν καὶ Λέρου καὶ Χαλύμνου*.

Ο κ. Χαραλαμπος Κιοσεογλογς

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ἐκ των εμπορων)

Οὕτω πᾶς φόβος ἐξέλιπε διὰ τὸ πρόσωπον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, ἡ δὲ Α. Α. Μ. ἀμέριστον ἔσχε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Γένους, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν εὐνοιαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σπουδὴν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης ἀμφιβολίας καὶ ἀγωνίας. Τὴν ἐπαύριον δὲ συγκληθέντα ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ εἰς κοινὴν συνεδρίαν τὰ δύο Σώματα ἐπισήμως ἔμαθον τὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ καταλόγου καὶ ἀπεφάσισαν ὅπως συνέλθωσι τὴν ἑπομένην μετὰ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ νέου Πατριάρχου.

Ο κ. Δημητριος Κωνσταντινιδης

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ἐκ των εμπορων)

Ἡ Παρασκευὴ τῆς 25 Μαΐου ἀνέτειλε μετὰ πολλῶν συγκινήσεων καὶ ἐλπίδος παλμῶν. Παρ' ὅλην τὴν ἀνο-

* Ἐν ἔτει 1878, ὡς ἐλέχθη, οὐδεὶς ἐξηρέθη τοῦ καταλόγου.

μολογουμένην βεβαιότητα ἐπιτυχίας ἀόριστοί τινες φόβοι ἐπλανῶντο εἰσέτι καὶ μεταξὺ τῶν ἀμέσως πρὸς τὰ πράγματα συνδεδεμένων. Πολλοὶ ἐφοβοῦντο ὅτι καὶ τώρα κάτι ἐτεκταίνετο, πλεῖστα δὲ ἀπὸ πρωΐας διεδίδοντο περὶ νυκτερινῶν διαβουλίων καὶ τελευταίων τινων ἀποφάσεων. Ἐν τούτοις οἱ θαρραλεώτεροι συνέταξαν τὰ πρὸς τοὺς φίλους καὶ οἰκείους τηλεγραφήματά των καὶ συνεζήτουν μόνον ἐπὶ τοῦ ἂν ἡ ἐκλογὴ θὰ ἐγίνετο διὰ πλειονοψηφίας ἢ παμψηφεί. Ὥρα τῆς συνεδρίας ὡρίσθη ἡ 2 μ. μ. ἀλλὰ πολὺ πρὸ αὐτῆς μέγα πλῆθος εἶχε συγκεντρωθῇ ἐν τῇ μικρᾷ πρὸ τῶν Πατριαρχείων πλατείᾳ καὶ εἰς τὰς πέριξ ὁδούς. Φρονίμως, ἀλλὰ μετ' ἀγωνίας συνεζήτει τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ διὰ μυριοστὴν φορὰν ὑπελόγιζε τοὺς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ ποθουμένου λόγους Τὰ ἀτμόπλοια καὶ τὰ ἁμάξια συνεχῶς μετέφερον πλῆθος εἰς τὴν ἱστορικὴν συνοικίαν, πανηγυρικὴν δὲ προσέλαβεν ὄψιν τὸ συνήθως ἤρεμον καὶ μελαγχολικὸν Φανάριον. Ἐκτὸς δὲ τοῦ κοινοῦ πλήθους καὶ πλεῖστα διακεκριμένα τῆς κοινωνίας μέλη καὶ ἱκανοὶ ξένοι προσῆλθον ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθήσωσι τὴν ἐναγώνιον ἐκλογήν.

Ἀκριβῶς τῇ 2 μ. μ. κηρύσσεται ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ ἡ ἔναρξις τῆς συνεδρίας. Δεξιόθεν τοῦ Τοποτηρητοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς ἱσταμένου, καταλαμβάνουσι θέσεις οἱ ἀρχιερεῖς, Συνοδικοὶ καὶ παρεπιδημοῦντες, ἀριστερόθεν οἱ Σύμβουλοι, οἱ βαθμοῦχοι καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, κατωτέρω δὲ οἱ λοιποὶ ἀντιπρόσωποι. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταλόγου προκύπτει ὅτι πάντα τὰ 87 μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως εἶναι παρόντα, καταλεγομένου καὶ τοῦ αὐθημερὸν τὰ πληρεξούσια αὐτοῦ λαβόντος ἀντιπροσώπου Κρήτης κ. Κ. Πετάση.

Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, συζήτησις ἀρκούντως

ζωηρὰ ἠγέρθη διὰ τὴν ἄκαιρον ὑποψηφιότητα Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ἅτε τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως συγκληθείσης ἀκριβῶς πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ. Ἐγκαίρως ὅμως ἀπεσοβήθη πᾶσα παρέκβασις καὶ πιθανή τις παρεκτροπή, καὶ ὁ Τοποτηρητής, εἰς τὸ ἔργον προάγων τοὺς περὶ αὐτόν, προσεφώνησε διὰ τῶν ἑπομένων:

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
καὶ πᾶσα ἡ ἐντιμοτάτη ἐκλογικὴ συνέλευσις,

Τοῦ καταλόγου τῶν πρὸς πατριαρχείαν ἐκλεξίμων σὺν τῷ μετ' ὀλίγον ἀναγνωσθησομένῳ ὑψηλῷ τεσκερὲ ἐπιστραφέντος αὐθημερὸν καὶ ἐντὸς τετραώρου χρονικοῦ διαστήματος ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος, Ὃν ὁ Ὕψιστος διατηρήσαι ἐπὶ μήκιστον ἐπὶ τὸν Αὐτοκρατορικὸν Αὐτοῦ Θρόνον, χαίροντες ἐκαλέσαμεν καὶ αὖθις ὑμᾶς πρὸς συγκρότησιν τῆς δευτέρας καὶ τελειωτικῆς ταύτης συνεδρίας, ἧς ἔργον ἔσται ἡ ἀνάδειξις τῶν τριῶν ὑποψηφίων, ἐξ ὧν, κατὰ τὸ εἰωθός, οἱ ἐνθάδε παρόντες γεραροὶ Ἱεράρχαι, οἵ τε Συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες, ἐκλέξονται τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην· στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς περὶ ἐμὲ διαπρεπεῖς Ἱεράρχας καὶ ἐξόχους τοῦ Γένους λογάδας, εὖ δὲ εἰδώς, ὅτι τὴν δόξαν τῆς ἱερᾶς ταύτης Κιβωτοῦ, τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δόξαν πάντων λογίζονται, βέβαιος εἰμί, ὅτι πάντες, συναισθανόμενοι τὴν ἣν ὑπέχομεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εὐθύνην, εὐσυνειδήτως καὶ προσηκόντως ἐπιτελέσομεν τὴν ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ὑψίστην καὶ ἱερωτάτην ἐντολήν.

Ἡ ἐπισταμένη καὶ ἀμερόληπτος μελέτη τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων πείθει τοὺς πάντας, ὅτι πᾶσα περαιτέρω δοκιμὴ σφόδρα κινδυνώδης ἀποβαίνει, ὅτι δὲ ἡ ἁγιωτάτη αὕτη ὁλκὰς δεῖται οἰακοστρόφου καὶ κυβερνήτου δεξιοῦ καὶ δεδοκιμασμένου, ὑψηλοῦ τὴν διάνοιαν, περιεσκεμμένου τὴν γνώμην, μεγαλοπρεποῦς τὸ ἦθος καὶ δυναμένου ταύτην μέν, δεινῶς χειμαζομένην, ὁδηγῆσαι θεία χάριτι εἰς γαλήνιον καὶ ἀκύμαντον λιμένα, τῷ δὲ χριστεπωνύμῳ πληρώματι ἐπιβραβεῦσαι τὴν εἰρήνην. Ἀλλ' ἡ ἐπιστέγασις τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου τούτου ἔργου, ἤτοι τῆς ἀπὸ τῶν τριῶν ὑποψηφίων ἀναδείξεως τοῦ πρώτου καὶ ὑπάτου φύλακος καὶ φρουροῦ τῶν ἱερῶν τῆς ὀρθοδοξίας θεσμίων ὑμῖν σεβασμιώτατοι καὶ περισπούδαστοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, τοῖς τοῦ Θεοῦ Ἀρχιερεῦσιν ἀπόκειται. Ἐπὶ τῷ εὐσεβεῖ φρονήματι καὶ τῷ ἐνθέῳ ζήλῳ ὑμῶν ἐπερειδόμενος, διὰ

βεβαιοτάτης καὶ χρηστῆς ἔχω ἐλπίδος, ὅτι ὡς ἀληθεῖς λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου, τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης ἐνούμενοι καὶ πρὸς μόνον τὸ Ὑψιστον συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Γένους ἡμῶν ἀποβλέποντες, ἀναδείξομεν τῇ θείᾳ συναντιλήψει τὸν κράτιστον καὶ τὸν ἀληθῶς ἐν τοῖς νῦν καιροῖς προσήκοντα τῷ Ἁγιωτάτῳ τούτῳ Ἀποστολικῷ, Πατριαρχικῷ, Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, τὴν εἰρήνην καὶ χαρὰν συνάμα δωροφοροῦντες τῷ περιουσίῳ τοῦ Κυρίου λαῷ. Γένοιτο!

Ο κ. ΧΑΡΙΤΩΝ ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ)

Ἐπευφημίαι ὑπεδέχθησαν τοὺς μετὰ ζωηροῦ τόνου ἀπαγγελθέντας οὐσιώδεις τούτους τοῦ Τοποτηρητοῦ λόγους· ἡ ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις ὑπῆρξε μεγάλη, ἐφάνη δὲ ζωηροτάτη ἡ ἐνασκηθεῖσα ἐπὶ πάντων δι' αὐτῶν ἐπιρροή. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ἀντιπρόσωπος Σμύρνης καὶ ἐκ τῶν διευθυντῶν τῆς «Ἀμαλθείας» κ. Σ. Σολωμονίδης, ζητήσας τὸν λόγον, ἀπήγγειλε ταῦτα:

Κατὰ τοὺς κανονισμοὺς ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις δέον νὰ ὑποδείξῃ τρεῖς ὑποψηφίους, ἐξ ὧν ἐκλεγήσεται ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Θέλει ἀναμφιβόλως τηρηθῇ ἡ διάταξις αὕτη τοῦ κανονισμοῦ. Ἀλλ, ὀρθὸν ἡγοῦμαι κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν νὰ βροντοφωνηθῇ ἡ πραγματικὴ ἀπόφασις τοῦ Γένους, οὗτινος ἀντιπρόσωποι παριστάμεθα ἐνταῦθα, ὅτι εἷς καὶ μόνος εἶναι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ ὑποψήφιος αὐτοῦ, εἷς καὶ μόνος ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ. Ἡ ψῆφος τῆς ἱεραρχίας ὡμίλησε σαφέστατα προχθὲς καὶ ἡ λαϊκὴ ψῆφος πρέπει σαφέστατα καὶ ἀπεριστρόφως νὰ δηλωθῇ σήμερον. Ἡ δευτέρα πόλις τῆς αὐτοκρατορίας μοὶ ἔδωκεν ὡρισμένην ἐντολήν, καὶ εὐόρκως ἐκτελῶν τὴν ἐντολὴν ταύτην ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι τὸ τριπρόσωπον ψηφοδέλτιον, ὅπερ μοὶ ἐπιβάλλει ὁ κανονισμός, ἀποβλέπει πρὸς μίαν μόνον γνωστὴν προσωπικότητα. Δὲν θεωρῶ τολμηρὸν νὰ προσθέσω ὅτι καὶ ἐν τῇ συνειδήσει ὅλων τῶν ἐκλογέων τῆς τε πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ αὐτὸς καὶ μόνος ὑποψήφιος ὑπῆρχε καὶ διὰ τοῦτο ὀρθὸν θὰ ἦτο ἂν διὰ ψηφοφορίας τῶν ἀντιπροσώπων ἐδηλοῦτο ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὸ γενικὸν φρόνημα καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Γένους. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶπεν ὅτι «ὅπου δύο ἢ τρεῖς καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν». Σήμερον ὅμως ὄχι μόνον δύο ἢ τρεῖς, ἀλλ' ἑκατομμύρια ὅλα καρδιῶν ὀρθοδόξων πάλλουσιν, ἐναγωνίως ἀναμένοντα τὴν τελικὴν ἐκλογήν, καὶ οἱ λογισμοὶ ὅλου τοῦ Γένους στρέφονται πρὸς ἓν μόνον σημεῖον ἐν ἁγίῳ ἐνθουσιασμῷ. Εἶναι ἀδύνατον ὅθεν ὁ Παράκλητος νὰ διαψεύσῃ τὸ θεῖον ρητὸν καὶ μὴ κυρώσῃ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ Γένους ἐκλογὴν τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ λαοποθήτου ὑποψηφίου αὐτοῦ.

Η Α. Ε. Ο ΣΥΜ. ΕΦΕΝΔΗΣ ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΕΚ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΩΝ)

Καὶ ἤρχισεν ἀμέσως ἡ ψηφοφορία, ψηφολεκτῶν ὁρισθέντων τῶν μητροπολιτῶν Χίου καὶ Κορυτσᾶς καὶ τῶν

Συμβούλων κ. κ. Σ. Καζανόβα καὶ Ι. Ζαγανιάρη*. Ἐκ τῶν δέκα καὶ ἑπτὰ ἐν ὅλῳ ὑποψηφίων, τῶν ὑπολειφθέντων ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ τοῦ 1901 καὶ τῶν δέκα τριῶν τοῦ 1878 ἀπεδείχθη διὰ τῆς γενομένης διαλογῆς ὅτι ἔλαβον ψήφους:

1901		*1878*	
Ἰωακεὶμ ὁ Γ′	*83*	*ὁ Θεσσαλονίκης* ***Ἰωακείμ***	*60*
ὁ Χίου Κωνσταντῖνος	*72*	*ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος*	*44*
ὁ Βάρνης Πολύκαρπος	*69*	*ὁ Ἄρτης Σεραφείμ*	*35*
ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	*5*	*ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος*	*16*
ὁ Νικαίας ***Σωφρόνιος***	*6*	*ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος*	*11*
ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος	*4*	*Γρηγόριος ὁ ΣΤ′*	*9*
ὁ Προύσης Ναθαναήλ	*4*	*Καλλίνικος ὁ πρώην Ἀλεξανδρείας*	*7*
ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος	*3*	*ὁ Κυζίκου Νικόδημος*	*7*
ὁ Τραπεζοῦντος Κωνστάντιος	*3*	*ὁ Σερρῶν Γρηγόριος*	*6*
ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ	*2*	*ὁ Ἰωαννίνων* ***Σωφρόνιος***	*5*
Κωνσταντῖνος ὁ Ε′	*1*	*ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος*	*3*
ὁ Μηθύμνης Στέφανος	*1*	*ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος*	*2*

Εὐνόητον καθίσταται ἐντεῦθεν ὅτι τὸ ψηφοδέλτιον τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος — ἂν καὶ ζήτημα ἦναι κατὰ πόσον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑφίστατο ἄλλο κόμμα — περιελάμβανε τοὺς τρεῖς καταπληκτικῶς πλειονοψηφίσαντας πρώτους. Ἡ συγκρότησις τοῦ ψηφοδελτίου

* Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ 1878 χρέη τοιαῦτα ἐξετέλεσαν ὁ μητροπολίτης Φαναριοφερσάλων Κωνστάντιος καὶ ὁ κ. Β. Σαρακιώτης, κατὰ περίεργον σύμπτωσιν ἀμφότεροι μέλη καὶ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901.

τούτου βεβαίως δὲν ἐγένετο εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε καὶ ἄνευ προηγουμένης τῶν πραγμάτων σταθμήσεως. Προφανὲς ὅμως εἶναι ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν τριῶν ὑποψηφίων ὅτι ἱκανοὶ τῶν ψηφισάντων διετήρησαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν γνώμην, ἄλλους παρὰ τῷ ἐκλεκτῷ τοῦ λαοῦ παρατάξαντες· ἂν δέ τις τὸ κατώτατον ὅριον τῶν 69 ψήφων τοῦ μητροπολίτου Βάρνης λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ἀσφαλῶς δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐν τῇ ἐκλογικῇ ταύτῃ συνελεύσει 69 ἐκλογεῖς φανατικῶς ἠκολούθησαν τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἰωακειμικοῦ κόμματος. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς καταπληκτικῆς ταύτης πλειονοψηφίας, ἥτις, σημειωθήτω, συνεκροτήθη ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἄνευ πιέσεως, περισσότερον ἀκόμη σημαντικὸν καὶ ἄξιον ἱστορικῆς μνείας εἶναι ὅτι μεταξὺ 87 ἐκλογέων Ἰωακείμ ὁ Γ′ συνεκέντρωσεν 83 ψήφους· τέσσαρες λοιπὸν μόνον ἀπέσχον νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οὐσιωδῶς

Ο κ. ΗΛΙΑΣ ΒΟΓΙΑΔΗΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΩΝ)

δύο, διότι μεταξὺ τῶν δελτίων εὑρέθησαν δύο λευκά, τῶν εἰς οὓς ἀνῆκον ταῦτα κακίστην τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς ποιησαμένων χρῆσιν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς διαλογῆς ἀναστὰς ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως κ. Ι. Ταυλάριος ἔφερε τὴν ἀκόλουθον πρότασιν, ἥτις καὶ ἐγένετο ἀσπασίως δεκτή.

Ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος λήψεται σὺν Θεῷ πέρας τὸ μέγα καὶ ἅγιον ἔργον, δι' ὃ ἐκλήθημεν ἐνταῦθα, λήξει δὲ καὶ ἡ μεσοπατριαρχεία διὰ τῆς μετὰ τοσαύτης ψυχικῆς συγκινήσεως ἀναμενομένης ὑπὸ σύμπαντος τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ ἀναδείξεως τοῦ ὑπάτου πνευματικοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχηγοῦ, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Φρονῶ ὅτι διερμηνεύω τὸ φρόνημα τῆς σεβαστῆς καὶ ἐντίμου ταύτης Συνελεύσεως, προτείνων, ὅπως ἐκφρασθῶσιν ἡ βαθεῖα εὐγνωμοσύνη καὶ αἱ θερμαὶ πάντων ἡμῶν εὐχαριστίαι πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸν γεραρὸν μητροπολίτην Προύσης κ. Ναθαναήλ, ἐπὶ τῇ φρονήσει, τῇ εὐσταθείᾳ καὶ τῇ δεξιότητι, μεθ' ὧν καθ' ἅπασαν τὴν μεσοπατριαρχείαν διεξήγαγε τὰ πράγματα, νέους οὕτω τίτλους κτησάμενος ἐπὶ τὸν σεβασμόν, δι' οὗ ἀνέκαθεν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα περιβάλλει τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα. Τῶν θερμῶν τούτων εὐχαριστιῶν ἄξιοι γεγόνασιν καὶ οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ οἱ ἔντιμοι κ. Σύμβουλοι, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἔμφρονα προεδρείαν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ ἐν ὁμοφωνίᾳ, μηδέποτε, καθ' ἃ ἔγνωμεν, διαταραχθείσῃ, συνειργάσθησαν ζήλῳ πολλῷ πρὸς εὐτακτον καὶ εἰρηνικὴν διεξαγωγὴν τῶν πραγμάτων. Ἡ τοιαύτη ἀξιέπαινος πολιτεία ἄριστος καὶ αἰσιώτατος ἐστὶν οἰωνός, παρέχει δὲ τὴν χρηστὴν καὶ βεβαίαν ἐλπίδα, ὅτι τὸ θεοφιλὲς καὶ θεάρεστον ἔργον προσηκόντως μετ' οὐ πολὺ ἐπιστεγασθήσεται, τῇ θείᾳ συνάρσει, πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαρὰν καὶ εἰρήνευσιν τοῦ Ὀρθοδόξου Γένους. Παρακαλῶ ὅπως ἡ σεβαστὴ καὶ ἔντιμος αὕτη Συνέλευσις εὐδοκήσῃ, ἵνα δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν παραδέξηται τὴν πρότασίν μου.

Ἔξω αἱ ζητωκραυγαὶ ἐξηκολούθουν διάτορoι καὶ ὁ Τοποτηρητὴς πλέον ἢ ἅπαξ προσῆλθεν εἰς τὸ παράθυρον διὰ νὰ ἐπιβάλῃ σιγήν, καθόσον τὸ ἔργον τῆς συνελεύσεως ἐπανειλημμένως διεκόπτετο. Ἐξ ἄλλου πρὶν ἢ ὁριστικῶς γνωσθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἄνω διαλογῆς,

οἱ πλεῖστοι τῶν παρακολουθούντων τὰ τῆς ἐκλογῆς κατῆλθον εἰς τὸν ναόν. Ἐν αὐτῷ ἀπὸ πρωΐας εἶχον διευθετηθῇ τὰ πάντα, ὡρίσθη ἡ θέσις ἑνὸς ἑκάστου ἀρχιερέως καὶ συμβούλου, τοῦ σωλέα διατεθέντος διὰ τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, καὶ τοῦ ἐπιλοίπου χώρου διὰ τοὺς παρισταμένους. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σωλέα ἐστήθη τὸ τρισκέλιον καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· πλησίον δὲ τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ κάλπη, συνεπείᾳ προηγουμένης ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ ἀποφάσεως, καθ' ἣν τὰ ψηφοδέλτια θὰ ἐγράφοντο οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ἐπιζητηθεῖσαν τάξιν καὶ τὰς ἀόκνους φροντίδας τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων κ. Ι. Χατζοπούλου τοσαύτη ἦτο ἡ ὁρμὴ τοῦ εἰσελθόντος ἤδη ἐν τῷ περιβόλῳ λαοῦ, ὥστε ἀκαριαίως πληρωθέντος τοῦ ναοῦ μετὰ μεγίστης δυσκολίας κατώρθωσαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς.

Ο Κ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΧΑΧΡΕΔΙΝΩΝ)

Ὁ Τοποτηρητής, περιβληθεὶς τὸν μανδύαν, ἤρξατο τῆς μικρᾶς ἱεροτελεστίας. Ὅταν ἔληξεν αὕτη ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῶν Πατριαρχείων καὶ Μ. Πρωτονοτάριος κ. Ι. Τανταλίδης ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σχετικοῦ τῆς ἐκλογῆς ὑπομνήματος, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι καταληπτὸς ἐν μέσῳ τοῦ ζωηροῦ θορύβου τοῦ συνωθουμένου λαοῦ, καὶ ἔστη εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ ἐκλεγῇ Ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἀγωνία εὑρίσκονται εἰς τὸ κατακόρυφον κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, διότι οἱ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ δελτία ἡτοιμάζοντο νὰ ἐγγράψωσιν ἐν αὐτοῖς τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος Πατριάρχου. Ἡ στιγμὴ εἶναι κρίσιμος· τὰ πρόσωπα ὅλων κατέρυθρα μαρτυροῦσι τὴν ἀγωνίαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἕκαστος κατέχεται. Σκοτοδίνη βασιλεύει ἐν τῷ ἁπλήστῳ ἐκείνῳ πλήθει, τὸ ὁποῖον ὄρθιον, ἀνυπόμονον, ἀνήσυχον ἐπὶ τῶν στασιδίων, ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἐπὶ ὅλων τῶν ἐξεδρῶν προσπαθεῖ βιαίως νὰ ἴδῃ μᾶλλον παρὰ νὰ ἀκούσῃ τὸ ἀποβησόμενον. Ἀνάλογοι σκηναὶ ἐξελίσσονται καὶ ἐν τῷ γυναικωνίτῃ, ὑπὲρ τὰ δικτυωτὰ τοῦ ὁποίου προβάλλουσιν ἀγωνιώδεις αἱ φυσιογνωμίαι γυναικῶν καὶ παιδίων. Τίποτε πλέον εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἱερὰν στιγμὴν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· συνωστισμός, βόμβοι καὶ φωναὶ κυριαρχοῦσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, μόλις δὲ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας κατορθώνει τις νὰ αἰσθανθῇ τὸ πολύτιμον καὶ εὐγενὲς ἄρωμα, τὸ ὁποῖον ἀναδίδει τὸ ἐκ φιλοκάλου προνοίας παρασκευασθὲν καὶ εἰς γωνίαν τινὰ ἀναβράζον ζοχεῖον. Ἔξωθεν βαρεῖαι, ἄλλοτε ὑπόκωφοι ἀκούονται αἱ ζητωκραυγαὶ τοῦ πλήθους.

Ἀπὸ τοῦ θρόνου ὁ Τοποτηρητής, ἔχων ἤδη ἕτοιμον τὸ ψηφοδέλτιον αὐτοῦ, ἐπιδεικνύει αὐτὸ ἀνεπτυγμένον πρὸς τοὺς πέριξ καὶ συνοδεύει τὸ κίνημα αὐτοῦ τοῦτο διὰ χαρακτηριστικοῦ μειδιάματος. Τοῦτο καὶ μόνον

ἤρκεσεν ὅπως ἐκσπάσῃ τὸ ὁπωσδήποτε συγκρατούμενον εἰσέτι ἐν τῷ ναῷ πλῆθος εἰς οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς καὶ ἐπευφημίας ὑπὲρ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Ἡ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθωσιν ἐν μέσῳ τῆς φρενήτιδος ταύτης τοῦ λαοῦ, ματαίως δ' οἱ ἐν τέλει, καὶ ἰδίᾳ ὁ ἅγιος Ἰκονίου, προσπαθοῦσι νὰ ἐπιβληθῶσι διὰ παραινέσεων καὶ φωνῶν. Κανεὶς δὲν ἀκούεται καὶ μόνον ὅταν πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, ἰδίᾳ ἕκαστος προσερχόμενος, ἔρριψαν τὰ ψηφοδέλτιά των εἰς τὴν κάλπην ἐπῆλθε σχετική τις ἡσυχία. Σημειωτέον δέ, ὅτι πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν παρισταμένων ἐγγράψαντες τὸ ὄνομα τοῦ ὑποψηφίου αὐτῶν, ἀνοικτὰ ἀπέθεσαν ἐντὸς τῆς κάλπης τὰ ἴδια δελτία. Ψηφολέκται ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ περιστάσει ὡρίσθησαν οἱ μητροπολῖται Γρεβενῶν καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου.

Ὁ κ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΝΤΟΒΟΥΝΙΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΛΜΗΣΑΝΤΩΝ)

Μόλις ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ ἁγίου Γρεβενῶν ἀπήγ-

γειλεν ἐπὶ τῇ ἐξαγωγῇ τοῦ πρώτου ψηφοδελτίου τὸ ὄνομα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, διάτορος ἀντήχησεν ἡ ἐπευφημία τῶν παρισταμένων. Ὁ εἷς ἀνορθοῦται ὑπὲρ τὸν ἄλλον καὶ ἕκαστος πάσῃ δυνάμει προσπαθεῖ νὰ ὑπερβῇ τὸν παρ' αὐτὸν κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ζητωκραυγῶν. Καὶ οὕτω ἐξακολουθεῖ ἡ διαλογὴ ἐν μέσῳ φοβερᾶς ταραχῆς, χωρὶς οὐδ' αὐτοὶ οἱ πλέον ἐγγὺς τῆς κάλπης νὰ ἀκούωσι τὰ ὑπὸ τῶν ψηφολεκτῶν ἐκφωνούμενα ὀνόματα. Ἀλλ' ὅταν ζωηροτέρα τις κίνησις ἔδειξεν ὅτι τὰ πρῶτα ἐννέα δελτία ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦ θριαμβεύοντος ἤδη Πατριάρχου καὶ ὅτι ἑπομένως ἐξησφαλίσθη ἡ ἐκλογή, τότε κατεδείχθη ὅλον τὸ μέγεθος τῆς παραφορᾶς καὶ τῆς μέθης, ἥτις κατέλαβε τὸν λαόν. Ἀδιάκοπος καὶ συνεχὴς ζητωκραυγὴ ἀπὸ θεμελίων σείουσα τὸν ναόν, ἐπλήρου ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν, πρὸς αὐτὴν δὲ συνενωθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἔξω

Ο κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΖΕΒΑΕΡΤΖΗΔΩΝ)

παραμένοντος πλήθους ἀπετέλεσε φοβερόν τι καὶ περίεργον. Τώρα πλέον κανεὶς δὲν προσεῖχεν εἰς τὸ ὑπόλοιπον. Ἔσπευσαν λοιπὸν ὅλοι ἐν τρομακτικῷ συνωστισμῷ πρὸς τὴν ἔξοδον, καταπατούμενοι καὶ διαγκωνιζόμενοι, εὐτυχῶς ἄνευ σοβαρῶν ἀποτελεσμάτων, λίαν συνεπῶν ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις.

Μετά τινα λεπτὰ ὡρισμένως πλέον ἐγνώσθη ὅτι

ΤΗΙ 3 ΚΑΙ 40 Μ. Μ. ΤΗΣ 25 ΜΑΪΟΥ 1901

ΠΑΜΨΗΦΕΙ

ΕΞΕΛΕΓΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ΄*

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μετὰ πάροδον δέκα καὶ ἑπτὰ ὁλοκλήρων ἐτῶν ἐπληροῦτο ὁ πόθος τοῦ Ἔθνους πανηγυρικῶς καὶ θριαμβευτικῶς. Ἄλλος προκάτοχος τοῦ λαοφιλοῦς ἐκλεκτοῦ Πατριάρχης, Γρηγόριος ὁ Ϛ΄, ἐκαλεῖτο εἰς δευτέραν πατριαρχείαν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ μετὰ τὴν πρώτην ἔτη. Ἀλλ'

---

* Ὡς γνωστὸν τέσσαρες ἐν ὅλῳ μέχρι τοῦδε Πατριάρχαι φέρουσι τὸ ὄνομα Ἰωακείμ. Εἶναι δὲ οὗτοι

Ἰωακεὶμ ὁ Α΄, δὶς πατριαρχεύσας, ἀπὸ τοῦ 1498—1502 καὶ ἀπὸ τοῦ 1504—1505.

Ἰωακεὶμ ὁ Β΄, δὶς ἐπίσης πατριαρχεύσας, ἀπὸ τοῦ 1860—1863 καὶ ἀπὸ τοῦ 1873—1878. Ἀπεβίωσεν ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ὁ διάδοχος τοῦ προηγουμένου, πατριαρχεύσας ἀπὸ τοῦ 1878—1884 καὶ εὐκλεῶς ἤδη τὸ δεύτερον ἀνελθὼν τὸν θρόνον καὶ διοικῶν τὴν Ἐκκλησίαν. Τυγχάνει ὁ 254ος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου.

Ἰωακεὶμ ὁ Δ΄, διάδοχος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ γενόμενος, ἐπατριάρχευσεν ἀπὸ τὸ 1884—1886. Ἀπέθανεν ἐν Χίῳ, τῇ πατρίδι αὐτοῦ, τῇ 16 Φεβρουαρίου 1887, ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησίν του.

αἱ περιστάσεις ἦσαν τώρα πολὺ διαφορετικαὶ καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ ἀπαράμιλλος ἐκ τοσούτων δοκιμασιῶν καὶ ἀπαγοητεύσεων.

Σκηναὶ συγκινητικαὶ καὶ πρωτοφανεῖς ἐξετυλίχθησαν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐν τῷ ναῷ διαλογῆς. Ὁ Τοποτηρητὴς καὶ πλεῖστοι τῶν ἀρχιερέων ἤρθησαν ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ θριαμβευτικῶς ὡδηγήθησαν εἰς τὰς πατριαρχικὰς αἰθούσας. Ἀδιακρίτως ἡλικίας, κοινωνικῆς περιωπῆς καὶ θέσεως πάντες συνωθοῦντο περὶ αὐτοὺς καὶ κατεφίλουν θερμῶς τὰς χεῖρας καὶ τὰ ἐνδύματά των. Πλεῖστοι ἐδάκρυον, ἄγνωστοι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἠσπάζοντο ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ ποικιλοτρόπως ἐξεδήλουν τὴν ἄπειρον χαράν, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατείχοντο. Πάντες συνέχαιρον ἀλλήλους καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἀρχιερεῖς διὰ τὴν μεγαλοφροσύνην καὶ εἰλικρίνειαν αὐτῶν, ζητωκραυγαὶ δὲ ἀδιάκοποι ἠκούοντο ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, τοῦ δημοτικοῦ Πατριάρχου, τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν Συμβούλων. Ὅλοι ἐνθουσιωδῶς ἐπευφήμουν τὸ χαρμόσυνον γεγονός, εἰκόνες δὲ τοῦ κλεινοῦ πρωθιεράρχου ἀνηρτήθησαν ἀμέσως εἰς τὰ πατριαρχικὰ δώματα. Ἐν πάσῃ τῇ πρωτευούσῃ, ἀστραπιαίως μεταδοθέντος τοῦ ἀγγέλματος, ἄμετρος ἐξεδηλώθη χαρά, διὰ δάφνης δὲ καὶ καὶ μυρσίνης διεκοσμήθησαν πολλὰ καταστήματα Μετὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ ἀμέσως, ἀπὸ ἡμερῶν προετοιμασθεῖσαι, διεσπάρησαν χιλιάδες εἰκόνων τοῦ προσφιλοῦς Πατριάρχου, τῶν πάντων σπευδόντων νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτάς· πλεῖστοι ὤφθησαν κατασπαζόμενοι τὰς εἰκόνας ταύτας. Αἱ ἐφημερίδες ἐνθουσιώδεις ἐδημοσίευσαν περιγραφάς, ποικίλαι δὲ διαχύσεις καὶ πανηγύρεις ἐγένοντο εἰς διάφορα τῆς πόλεως κέντρα καὶ ἀλλαχοῦ, καθὰ μταγενέστερον ἐγνώσθη.

Οὐδέποτε ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ

Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ
Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΦΩΤΙΟΣ

Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ
Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΔΑΜΙΑΝΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΙΩΑΚΕΙΜ του Γ΄

Κατὰ τὴν ἐκλογήν τοῦ 1901

ὁμοιοτρόπως ἐξεδηλώθη ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ χαρὰ τοῦ λαοῦ, οὐδὲν δὲ ἀναλογον γεγονὸς δύναται νὰ ἀντιμετρηθῇ κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὴν πατριαρχικὴν ταύτην ἐκλογήν. Ἡ ἡμέρα τῆς 23 Μαΐου 1901 θὰ παραμείνῃ ἱστορικὴ, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν μακροῦ ἐθνικοῦ πόθου, ἀλλὰ πρώτιστα διότι ἐν αὐτῇ συνηντήθη κλῆρος καὶ λαὸς ἐν ἀγαστῇ ὁμοφροσύνῃ καὶ ἁρμονίᾳ, διότι οἱ μεταξὺ αὐτῶν δεσμοὶ ἀνασυνεδέθησαν καὶ διότι ἠνωρθώθη τὸ οἰκτρῶς καταπεσὸν τοῦ κλήρου γόητρον. Ἔχει δὲ τόσον μεγαλειτέραν σημασίαν τὸ γεγονός, ὅσον ἐπετελέσθη ἀβιάστως καὶ ἐκ πεποιθήσεως· ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ χαρὰ ἐπὶ τοσοῦτον πολυτιμωτέρα ἀπέβη, καθόσον ἐγένετο ἀντίρροπον μακρῶν πικριῶν καὶ θλίψεων. Ἰωακεὶμ ὁ Γ' δικαιοῦται νὰ ᾖ ἐξόχως ὑπερήφανος, διότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ διεγράφη ὄχι μόνον μία τῶν ὡραιοτέρων ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ πολυτιμω-

Ο Κ. ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΜΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΣΟΧΑΤΖΙΔΩΝ)

τέρων σελίδων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ὅλως διάφορος πρὸς ἐκείνας, τὰς ὁποίας ἐπὶ ζημίᾳ διέγραφον αἱ προηγούμεναι πατριαρχικαὶ ἐκλογαὶ καὶ τὰς ὁποίας πληροῖ δυστυχῶς ἡ διαμάχη κλήρου καὶ λαοῦ.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν πάντα τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως ὑπέγραψαν τὸ πρὸς τὴν Α. Κυβέρνησιν ἔγγραφον, δι' οὗ ἠγγέλλετο αὐτῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πατριάρχου, καὶ ἀπέστειλαν τοῦτο ἁρμοδίως. Κατόπιν δὲ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως καὶ ἐκ τῶν ἐμπόρων ἀντιπρόσωπος κ. Θ. Καμαράδος προσεφώνησεν ἐνώπιον πάντων τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ ἐρημία, ἡ γαλήνη καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ βαθεῖα περίνοια, δι' ὧν διεξήχθη τὸ μέγα τοῦτο καὶ δυσχερὲς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἔργον ἐπιβάλλουσι, νομίζω, εἰς ἡμᾶς, τοὺς λαβόντας τὴν τιμὴν νὰ παρακαθήσωμεν ἐν τῇ ἐκλογικῇ ταύτῃ συνελεύσει, τὸ καθῆκον νὰ ἐκφράσωμεν ἐξ ὀνόματος ἐκείνων, οὓς ἐκλήθημεν νὰ ἀντιπροσωπεύσωμεν, θερμὰς καὶ ἀπείρους τὰς εὐχαριστίας εἰς τοὺς ταγοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους καὶ ὅπως διαβεβαιώσωμεν τὴν σεπτὴν τῶν ἀρχιερέων χορείαν καὶ τοὺς εὐγενεστάτους Συμβούλους, ὅτι διὰ τῆς παραδειγματικῆς καὶ ζηλευτῆς αὐτῶν πολιτείας ἀνεδείχθησαν ἄξιοι τῆς πολλῆς τοῦ Γένους εὐγνωμοσύνης. Διὰ τῆς τοιαύτης περιεσκεμμένης καὶ συνετοῦς πολιτείας τὸ Γένος εὐηργετήθη, συνεπῶς καθῆκον ἡγεῖται νὰ ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ. Διὰ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ὡραίου καὶ εὐγενοῦς τῆς εὐγνωμοσύνης αἰσθήματος συνεχίζεται καὶ διαιωνίζεται ἡ εὐεργεσία. Ἐκ τῶν σεβασμίων μορφῶν τῶν ἱεροφαντῶν τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τὴν πλήρη συγκινήσεων ἱερὰν ταύτην στιγμὴν ἀκτῖνας χρυσᾶς γλυκείας ἐλπίδος ἐκπεμπομένας διακρίνοντες, τὰς χρυσᾶς ταύτας ἀκτῖνας ὡς θεῖον προάγγελον τῆς συνεχείας καὶ διαιωνίσεως τῆς εὐεργεσίας ταύτης χαρακτηρίζοντες παρακολουθήσωμεν τοῦ λοιποῦ τὴν σεπτὴν τῶν ἱεροφαντῶν τῆς Ὀρθοδοξίας χορείαν μετ' ἄκρου σεβασμοῦ καὶ μετὰ παλμῶν εὐέλπιδος καρδίας εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς μεγάλης, τῆς ὑψηλῆς καὶ θείας αὐτῆς ἀποστολῆς.

Ἡ ἀνέκφραστος χαρά, ἣν διεζωγραφημένην θεωροῦμεν εἰς τὰ πρόσωπα ὅλων τῶν παρεστώτων, τὰ θερμὰ καὶ θαλερὰ δάκρυα, ἅτινα λείβονται ἐπὶ τῶν παρειῶν ἡμῶν κατὰ τὴν ἀνεξαλείπτους τὰς γλυκείας ἀναμνήσεις καταλείπουσαν ἱστορικὴν ταύτην ἡμέραν, εἰσὶν

ἀπαυγάσματα τοῦ μεγάλου καὶ εὐγενοῦς πόθου, τοῦ ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν τεθαμμένου εἰς τὰ μύχια, εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας ἡμῶν. Ὁ πόθος οὗτος ἀνατέλλει ἤδη καὶ διαλάμπει ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοῦ δόξῃ.

Ἀπὸ τὰ βάθη τῶν καρδιῶν ἡμῶν, εἰς ἃ τεθαμμένος διατελεῖ ὁ φλογερὸς οὗτος καὶ διακαὴς πόθος, ἐξέρχεται ἤδη ἄρωμα θεῖον, πνοὴ τοῦ παναρμονίου τῆς συμπνοίας, τόνος γλυκὺς τῆς ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν λαοφιλῆ καὶ περινούστατον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τὸν Β', ἦχος ἡδονικὸς καὶ προφιλὴς καταλήγων εἰς τὸ

Ζήτω ὁ μετ' ἐκλάμπρου αἴγλης ἐπὶ τοῦ πανενδόξου τοῦ Ὀσμὰν καθήμενος θρόνου.

Ζήτω ὁ λαοπόθητος τῆς Ὀρθοδοξίας ἀρχιθύτης Ἰωακεὶμ ὁ Γ'.

Ζήτω ἡ σεπτὴ τῶν ἱεροφαντῶν τῆς Ὀρθοδοξίας χορεία.

Ζήτωσαν οἱ ταγοὶ καὶ οἱ λογάδες τοῦ Γένους.

Διαρκὴς καὶ αἰωνία εἴθε νὰ βασιλεύῃ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Γένει ἡ ποθητὴ εἰρήνη».

Ἀποσταλέντος τοῦ πρὸς τὴν Α. Κυβέρνησιν ἐγγράφου τῆς ἐκλογῆς τὰ δύο Σώματα ἀπηύθυναν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τὸν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει παραμένοντα Πατριάρχην τὸ ἀκόλουθον τηλεγραφικὸν ἄγγελμα:

Πέραν, 25 Μαΐου 4.30' μ. μ.

«Ἀγαλλομένη τῇ ψυχῇ ἀναγγέλλοντες ἐκλογὴν Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος παμψηφεί, μυχιαίτατα συγχαίρομεν Αὐτὴν ἀπεκδεχόμενοι θεοδέκτους εὐχὰς καὶ εὐλογίας».

Πρὸς ταῦτα μόλις τὴν μεθεπομένην, ἕνεκα τῆς δυσχεροῦς καταστάσης ὑπηρεσίας, ἐλήφθη ἡ πατριαρχικὴ αὕτη ἀπάντησις:

Ἄθως, 26 Μαΐου 4 μ. μ.

«Βαθύτατα συγκεκινημένος ἐπὶ γεγενημένοις καὶ ἀπορῶν λέξεων καταλλήλων πρὸς ἔκφρασιν μυχιαιτάτης εὐγνωμοσύνης μου πρὸς πάντας τοὺς ἁγίους ἀδελφοὺς συνοδικοὺς καὶ παρεπιδημοῦντας, τοὺς συμβούλους καὶ πάντα τὰ μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, πρὸς πάντα τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν, ὑψῶ χεῖρας ἱκέτιδας ὑπὲρ πάντων. Σώζοι Κύριος λαὸν καὶ Ἐκκλησίαν αὐτοῦ.

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ»

Εὐθὺς ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἐκλογῆς τὰ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τηλεγραφεῖα κατεκλύσθησαν κυριολεκτικῶς ὑπὸ τῶν σπευδόντων νὰ ἐπιδώσωσι συγχαρητήρια τηλεγραφήματα. Ἡ ἀποστολὴ τοιούτων ἐξηκολούθησε μέχρι βαθείας νυκτὸς καὶ τὴν ἐπαύριον. Ἔκ τε τῶν ἐπαρχιῶν δὲ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ σπανία ἐξεδηλώθη σπουδὴ πρὸς ὑποβολὴν ὁμοθύμων καὶ ἐγκαρδίων συγχαρητηρίων. Οὐχὶ μόνον δὲ ὁμογενεῖς πάσης τάξεως, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ὅσοι ξένοι ἔκ τε τοῦ διπλωματικοῦ καὶ τοῦ ἄλλου ἐπισήμου κόσμου ἔσπευσαν νὰ συγχαρῶσι τὸν νέον Πατριάρχην, μεταξὺ ἄλλων δὲ ἱκανοὶ προὔχοντες Ἰουδαῖοι, ἄκρον τρέφοντες πρὸς αὐτὸν σεβασμόν, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀκόμη διετέλει μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Ἐν τοῖς πρώτοις ὁμοίως συνεχάρησαν τὸν Πατριάρχην ἥ τε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ πολλοὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπιφανεῖς πολιτευταί.

Ο Κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΕΤΣΗ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΡΕΩΠΩΛΩΝ

Οἱ δύο τῆς πρωτευούσης ἀντιπρόσωποι κ. κ. Ζ. Χατζόπουλος καὶ Κ. Καραθεοδωρῆς, τηλεγραφικῶς ὑποβαλόντες τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἐντολοδότου λαοῦ, ἐσκέφθησαν λίαν φρονίμως νὰ κοινοποιήσωσι διὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων ταῦτα καὶ πρὸς τοῦτο ἐδημοσίευσαν τὰ ἑπόμενα:

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οἱ ὑποφαινόμενοι, ἐκλεγέντες ἀντιπρόσωποι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ταῖς συνελεύσεσι, ταῖς συγκροτηθείσαις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πρὸς ἀνάδειξιν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθῆκον ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν νὰ τηλεγραφήσωμεν ὡς ἐξῆς τῷ ἐν Μυλοποτάμῳ τέως μονάζοντι Παναγιωτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, γνωστοποιοῦντες τῷ λαοποθήτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίῳ Ἰωακεὶμ τῷ Γ' τὸ εὐφρόσυνον ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς.

«Ἀγαλλομένη ψυχῇ ἀσπαζόμεθα εὐλαβῶς δεξιὰν Σας ἐκ μέρους ἁπάσης μητροπόλεως»

Οἱ ἀντιπρόσωποι Κωνσταντινουπόλεως

Ζαχαρίας Χατζόπουλος
Κωνσταντῖνος Σ. Καραθεοδωρῆς

Εἰς τὸ χαρμόσυνον τοῦτο ἄγγελμα ηὐδόκησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης νὰ ἀπαντήσῃ ὡς ἀκολούθως:

«Πρὸς πάντας ἔνθερμον εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχάς»

Ταῦτα φέροντες εἰς γνῶσιν τῶν φιλτάτων ἡμῶν συμπολιτῶν, πρῶτον μὲν χαίρομεν σὺν αὐτοῖς ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τοῦ γενικοῦ πόθου, ἔπειτα δὲ εὐγνωμονοῦμεν πᾶσι τοῖς ἐκλογεῦσιν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐπιδειχθείσῃ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐμπιστοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐν Σταυροδρομίῳ, τὴν 27 Μαΐου 1901

Τῇ Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πάντων **Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ**
ΚΩΝΣΤ. Σ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ

Τὸ ἄγγελμα τῆς ἐκλογῆς Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', μετ' ἐνθουσιασμοῦ γενόμενον δεκτὸν παρὰ πάντων τῶν συνοίκων λαῶν, τηλεγραφικῶς μετεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν, ἔνθα πάνδημος ἐξεδηλώθη χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις παρὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν Κερασοῦντι ἰδίᾳ

ὁ ἀξιόλογος αὐτῆς δήμαρχος Χ" Γεώργιος Κωνσταντινίδης πασῶς ἐώρτασε διὰ μεγάλων φωταψιῶν τὸ γεγονός, τὰ δ' ἐνταῦθα πρακτορεῖα ἐτηλεγράφησαν τὰ τῆς ἐκλογῆς πανταχοῦ. Ἅπας ὁ διεθνὴς τύπος ἐξῆρε τὸ σπουδαιότατον γεγονός, ἔγκριτα δὲ αὐτοῦ φύλλα, ἰδίως ἀγγλικά, γερμανικά, γαλλικὰ καὶ ρωσικά, ὡραίας ἀφιέρωσαν γραμμὰς εἰς τὸν περικλεᾶ Πατριάρχην, πρωτοφανῆ ἀπὸ κοινοῦ ὁμολογοῦντα τὸν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἐνθουσιασμὸν τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου. Ὁ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ δὲ ἑλληνικὸς καὶ ξενόγλωσσος τύπος ἐκτενεστάτας ἐδημοσίευσε περιγραφὰς τῆς ἐκλογῆς, τῆς βιογραφίας καὶ τῆς πανηγυρικῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ νέου Πατριάρχου.

Η Α. Ε ο Χ. Γεωργιος Κωνσταντινιδης Πασας

Τὴν αὐτὴν τῆς ἐκλογῆς ἡμέραν ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία ἀπέλυσε τὴν παρὰ πόδας ἐγκύκλιον πρὸς πάσας τὰς ἐνορίας τῆς πρωτευούσης.

Ἀριθ. $\frac{\text{Πρωτ. } 2821}{\text{Διεκπ. } 1761}$

Θεοφιλέστατοι ἐπισκοποι, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τῶν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν ναῶν.

Ψήφῳ κοινῇ κλήρου τε καὶ λαοῦ καὶ τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἀνεδείχθη σήμερον ἐπ' αἰσίοις ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ Παναγιώτατος καὶ θειότατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ Δεσπότης κ. κ. Ἰωακεὶμ ὁ Γ' τὸ δεύτερον. Τὸ πανευφρόσυνον τοῦτο ἄγγελμα, ἀγαλλομένη τῇ ψυχῇ, πᾶσιν ὑμῖν ἐξαγγέλλοντες προτρεπόμεθα καὶ ἐντελλόμεθα ἵνα τοῦ λοιποῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ συνάξεσι μνημονεύητε τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ κανονικοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, συνῳδὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγειαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ κε' Μαΐου ᾳϡα'.

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος
Χρυσοστομος

Ἡ ἐκλογὴ τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, ἔτυχε τῆς ὑψηλῆς Αὐτοῦ ἐπικυρώσεως, διὰ τοῦ ἀκολούθου δὲ ἐγγράφου διεβιβάσθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ σχετικὴ αὐτῆς ἀνακοίνωσις.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἡ Α. Ὑ. ὁ Μ. Βεζύρης ἀνεκοινώσατο δι' ὑψηλοῦ τεσκερὲ ὅτι ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περὶ διορισμοῦ τοῦ πρώην Πατριάρχου κὺρ Ἰωακεὶμ ἐκλεγέντος ὀρθοδόξου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῆς συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ συγκροτηθείσης ἐκλογικῆς συνελεύσεως.

Ἐφ' ᾧ προάγομαι νὰ φέρω τοῦτο εἰς γνῶσιν.

Τῇ 22 Σεφφὲρ 1319
28 Μαΐου (1317 1901).

Ὁ Ὑπουργὸς
(Ὑπογ.) **Αβδουρραχμαν**

Πρὶν ἢ ληφθῇ ὅμως τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον ὁ Μ. Λογοθέτης ἀπέστειλε πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν.

Σεβασμιώτατι,

Ὁ ἐξοχώτατος ἀρχιγραμματεὺς τῶν ἀνακτόρων μοὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ἐκδοθὲν σήμερον, δι' οὗ κυροῦται ἡ ἐκλογὴ τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκδηλοῦται ἡ ὑψηλὴ εὐαρέσκεια πρὸς τοὺς πιστοὺς Ρωμαίους ὑπηκόους, ἐκλέξαντας ἱεράρχην, διακριθέντα διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς τὸ βασίλειον Κράτος, καὶ διατάττεται ὁ γενικὸς διοικητὴς Θεσσαλονίκης ὅπως ἀναλάβῃ ἅπαντα τὰ τῆς Α. Θ. Π. ἀπαιτούμενα ἔξοδα μέχρι τῆς Βασιλευούσης.

Ἀσπαζόμενος δὲ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν διατελῶ

τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος

υἱὸς ἐν Κυρίῳ εὐπειθὴς καὶ δοῦλος ταπεινός

Ὁ Μ. Λογοθέτης

Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ

Ὁ νεοκλεγεὶς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἀρχηγός, τηλεγραφικῶς ἐπὶ τούτοις ὑποβαλὼν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον τὴν ἄϊδιον αὐτοῦ καὶ μεγάλην εὐγνωμοσύνην, ηὐτύχησε νὰ τύχῃ ὑψηλῆς ἀπαντήσεως διὰ τῆς ἀρχιγραμματείας τῶν ἀνακτόρων καὶ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐαρεσκείας. Πρὸς δὲ τὴν Α. Υ. τὸν Ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης, ἀναγγείλαντα αὐτῷ τὴν ἁρμοδίως γενομένην ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς, ὁ Πατριάρχης ἔσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ διὰ τῶν ἑξῆς:

Ὑψηλότατε,

Αἴσθημα βαθείας συναισθήσεως ἐπιβάλλει μοι ὑποβαλεῖν τῷ ὑψηλῷ θρόνῳ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χάν, τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ Βασιλέως Ἡμῶν τὴν ζωηράν μου εὐγνωμοσύνην, τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν μου πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτοῦ πρόσωπον, πρὸς δὲ καὶ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ ἐθεώρουν ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, ἂν ἠδυνάμην νὰ ἐξασκήσω ἀπροσκόπτως τὰ πνευματικά μου καθήκοντα, εὐχόμενος διαρκῶς ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐτυχίας Αὐτοῦ. Ἀμήν.

Μὴ ἐννοῶν ὁ Πατριάρχης νὰ χρονοτριβῇ ἐν Ἄθῳ ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τοῦ τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης μετὰ τὴν ἐκλογήν του

Κυριακῆς μέλλοντος νὰ διέλθῃ ἐκ Δάφνης ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρείας Κουρτζῆ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τὰ δύο Σώματα συνελθόντα ἀπεφάσισαν, χάριν τιμῆς πρός τε τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου, νὰ ἀποστείλωσι πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτοῦ ἰδιαίτερον ἀτμόπλοιον καὶ ἐπίσημον ἐπιτροπήν, ἥτις ἅμα ἐπισήμως νὰ ἀγγείλῃ αὐτῷ τὴν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἄνοδόν του. Πάντων τούτων ἐγκαίρως τῷ Πατριάρχῃ διαβιβασθέντων, ἀπεφάσισεν οὗτος ὅπως ἀναμείνῃ τὴν ἐπίσημον ἐπιτροπὴν καὶ μετ' αὐτῆς ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν ἀνυπομόνως ἀναμένουσαν αὐτὸν πρωτεύουσαν. Ὁ τῶν κειμένων φίλος Πατριάρχης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς του δὲν ἀνῆκε πλέον εἰς ἑαυτὸν καὶ ἑπομένως ἔσπευσε νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν δύο Σωμάτων.

Ο Κ. ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΑΤΖΟΓΛΟΥΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΑΡΑΦΙΔΩΝ)

Ἐν τῷ μεταξὺ ζωηρόταται πανταχόθεν ἐξηκολούθουν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς χαρᾶς. Τὰ τηλεγραφήματα καὶ αἱ

ἐπιστολαὶ κατέφθανον κατὰ δεκάδας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, συγχαίρουσαι τόν τε Τοποτηρητὴν καὶ τοὺς μητροπολίτας, γενικὴ δὲ καὶ σπανία καταβάλλετο μέριμνα πρὸς πανηγυρισμὸν τοῦ χαρμοσύνου γεγονότος. Οἱ ναοὶ ὑπερεπληρώθησαν κόσμου τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἐκλογὴν Κυριακὴν καὶ πανταχοῦ πανηγυρικαὶ ἐτελέσθησαν δοξολογίαι ὑπὲρ τοῦ ἐθνοφιλήτου Πατριάρχου. Ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου δὲν εἶχεν ὅρια.

Ὑπὸ τοιαύτας ζωηρὰς ἐκδηλώσεις εὐνόητον καθίσταται ὅτι ἀνυπομόνως πλέον ἀναμένετο ἡ ἐκ τοῦ Ἄθω ἐπάνοδος τοῦ ἐρημίτου Πατριάρχου. Τὰ ὄνειρα ἐπραγματοποιήθησαν καὶ ὁ λαὸς θὰ ἐπανέβλεπε μετὰ δεκαεπταετίαν ὁλόκληρον τὸν προσφιλῆ αὐτῷ ἐθνάρχην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΔΩΔΕΚΑ ΕΤΗ ΕΝ ΑΘΩι

Α΄ ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ*

Εἰς τὴν κομψὴν καὶ ἐν ἀπόπτῳ κατὰ τὸ Βαφεοχώριον οἰκίαν του ἐζήτησεν ὁ παραιτηθεὶς κατὰ τὸ 1884 Πατριάρχης τὴν μόνωσιν καὶ τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐν αὐτῇ διέτριψεν ὁλόκληρον τριετίαν μέχρι τοῦ 1887. Ἀλλ' ὁ πόθος του ὅπως κάλλιον γνωρίσῃ πολλὰ πράγματα τοῦ ἰδίου κύκλου ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς μεγάλην περιοδείαν καὶ ταύτην ἀνέλαβε τῇ 20 Φεβρουαρίου τοῦ εἰρημένου ἔτους. Οὕτω πως θὰ ἀπέφευγε τὴν μεγάλην ἐπικοινωνίαν, εἰς ἣν οἱ καθ' ἑκάστην συρρέοντες ἐν Βαφεοχωρίῳ φίλοι καὶ θαυμασταί του ἐξέθετον αὐτὸν καὶ συνάμα θὰ ἐξεύρισκε τὸ τελικὸν ἐρημητήριον τῆς ἐγκαταστάσεώς του.

Ἐπεσκέφθη ἐν πρώτοις τοὺς ἁγίους Τόπους, ὅπου ἐφ' ἱκανὸν διέμεινεν, ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθῶν

*Πολύτιμον συμβολὴν ἐν τῷ μέρει τούτῳ μοι παρέσχεν ὁ γνωστότατος διὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας του πατὴρ Ἀλέξανδρος ὁ Λαυριώτης, ἐφ' ᾧ καὶ εὐγνωμονῶ αὐτῷ

καὶ μελετῶν τὰ πράγματα. Δὲν ἀφῆκε προσκύνημα ἄνευ ἐπισκέψεως καὶ γωνίαν ἀξιοπερίεργον ἄνευ ἐρεύνης· ἐξήντλησε δὲ εἰς τὰς τοιαύτας ἐκδρομὰς καὶ περιηγήσεις καὶ τὴν ἀντοχὴν τῶν ὁδηγῶν καὶ τὴν πολυμάθειαν τῶν ἄλλων συνοδῶν. Πλεῖστα ἀνέκδοτα τῆς μεγάλης ἀντοχῆς του ἤκουσα αὐτήκοος ἐν τῇ ἁγίᾳ Γῇ, ἐκ πείρας δὲ δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Οἱ ἀσκητικώτεροι τῶν μοναχῶν ὑπεχώρησαν πρὸ τοῦ Πατριάρχου, οἱ δὲ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, τοῦ Σαραντα-ρίου καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου, οἱ πασίγνωστοι ἐπὶ περιορισμῷ, μετ' ἐκπλήξεως ἀνεγνώρισαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀκαταπονήτου καὶ ἐσκληραγωγημένου Πατριάρχου τὸν ἀνώτερον αὐτῶν.

Ο κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΩΝ)

Ἐκ τῶν ἁγίων Τόπων ἔστρεψε τὴν προσοχήν του πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ περὶ αὐτὴν ἐξηκολούθησε τὴν

πλήρη ἐνδιαφέροντος περιήγησίν του. Ἐν τέλει κατέληξεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς καὶ ἔνθα τῶν ἐνδεικτικωτέρων ἔτυχε τιμῶν. Τὸ ταξείδιον τοῦτο διήρκεσεν ἐν ὅλῳ πέντε μῆνας. Ἐξ Ἀλεξανδρείας δὲ μετέβη εἰς ἅγιον Ὄρος, ἔνθα καὶ διέτριψεν ἐπὶ τρίμηνον περίπου, ἀπὸ τῆς 26 Μαΐου μέχρι τῆς 16 Σεπτεμβρίου, ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων, προσπαθῶν νὰ καθορίσῃ ἐξ ἰδίας μελέτης τὸ ζήτημα τῆς κατὰ τὸ δυνατὸν προσφορωτέρας ἐγκαταστάσεώς του. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ ἦτο ἡ τρίτη μετὰ πολυετῆ ἀπουσίαν. Ἔφερε δὲ πρὸς τὴν Ι. Κοινότητα τοῦ Ἄθω τὴν ἑξῆς συστατήριον ἐπιστολήν.

Ἀριθμ. Πρωτοκ. 480

Διονύσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ὁσιώτατοι ἐπιστάται καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους Ἄθω κτλ.

Ὁ Παναγιώτατος καὶ Σεβασμιώτατος Πατριάρχης πρὸ ἡμῶν Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἰωακείμ, πόθου ἐνθέου ἐχόμενος ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι ἐν Ἱεροσολύμοις τοὺς ἁγίους Τόπους, ἐν οἷς τὸ ὑπερφυὲς ἐτελεσιουργήθη δρᾶμα τῆς οἰκονομίας, εἶτα δὲ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐπάνοδον ἐπισκέψασθαι καὶ τὰ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω σκηνώματα, παραγίγνεται ἐν μέσῳ τῆς ἱερᾶς αὐτόθι Κοινότητος ἐκτελέσων τὴν εὐσεβῆ ταύτην ἔφεσιν. Συγχαίροντες ἐπὶ τούτοις τῇ Ὑμῶν ὁσιότητι ὅτι, τοιούτου σεπτοῦ ξένου ἀπολαύουσα καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἐκ τοῦ σύνεγγυς μετέχουσα, ἔξει ταυτοχρόνως τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἐπιδείξασθαι διὰ τῆς προσηκούσης τῷ ἀξιώματι αὐτοῦ προθύμου δεξιώσεως καὶ περιποιήσεως τὴν ὀφειλομένην τῇ αὐτοῦ γερασμίᾳ Παναγιότητι τιμὴν καὶ σεβασμόν, προτρεπόμεθα πατρικῶς τὴν Ὑμῶν ὁσιότητα ὅπως πάντα καταβάλητε ζῆλον, ἵνα καταστήσητε, ὡς οἷόν τε, εὐάρεστον αὐτῇ τὴν αὐτόθι διαμονήν, ἐφ' ὅσον ἂν χρόνον παραμείνῃ ἐν τῷ ἱερῷ Ὑμῶν τόπῳ.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς Ὑμῶν ὁσιότητος.

ἀωπζ' Φεβρουαρίου ιζ'

† ***Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης***

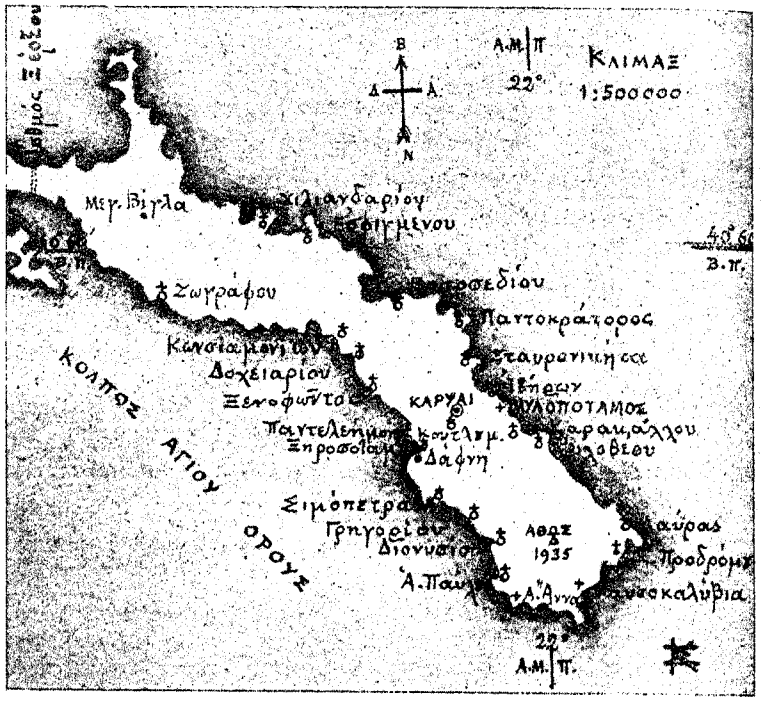

Η Χερσονησος τον Αθω

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν (Βαφεοχώριον), καὶ ἐν αὐτῇ διέτριψεν μίαν ὁλόκληρον διετίαν μέχρι τῆς 17 Σεπτεμβρίου τοῦ 1889, ὁπότε, ὁριστικῶς πλέον καθορίσας τὰ πράγματα, ἀπῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸ Ὄρος πρὸς μοναχικὴν ἐγκαταβίωσιν. Τῇ 23 δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐγκαθίστατο εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο τῆς Λαύρας κτῆμα, τὸν γραφικὸν Μυλοπόταμον, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἱστορικὸν κατέστη ἔκτοτε.

Ὁ μέχρι τῆς σήμερον τοσοῦτον ἀπαραμείωτον περισώζων τὸ παρελθὸν καὶ ἀπαρεγκλίτους τὰς μοναχικὰς

διατάξεις συγκρατῶν Ἄθως ἀνέκαθεν ὑπῆρχε τὸ κατὰ προτίμησιν κατάντημα, ὅπου ἀπεχώρουν ἐπιφανεῖς κληρικοὶ πρὸς ὁριστικὴν ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων ἀπομάκρυνσιν. Πλεῖστοι ὅσοι τοιοῦτοι ἐγκατεβίωσαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς, μεταξὺ δ' αὐτῶν καί τινες Πατριάρχαι, ὧν ὑπερέχει ὁ ἀπὸ Σμύρνης Γρηγόριος. Οἱ ἱεράρχαι οὗτοι, μακρὰν τῶν πραγμάτων εὑρισκόμενοι, προετίμων τὸν ἀσκητικὸν τοῦτον βίον τοῦ ἄλλου κοινοῦ, ὃν κατ' ἀνάγκην ἐπέβαλλεν ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαμονή· ἀνεύρισκον δ' οὕτω κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ὅπως γενναιότερον ἀσκήσωσι τὴν ἀρετὴν καὶ τελειότερον ἐπιδιώξωσι τὸν ὃν προείλοντο βίον.

Ο κ. Νικολαος Σογλαιδης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΩΝ ΚΑΠΗΛΩΝ)

Παρόμοιον λοιπὸν προηγούμενον δὲν ἦτο δυνατὸν βεβαίως νὰ ἀφήσῃ ἀνεπηρέαστον τὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ, ὅστις, καὶ ἄνευ τούτου, θὰ ἦτο ἱκανὸς μόνος νὰ μορφώσῃ αὐτό· ἄλλως δέ, γνωρίσας τὰ τοῦ ἁγιορειτι-

κοῦ βίου καλῶς ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ διαμονῆς καὶ ἐκ πεποιθήσεως πρὸς τὸν μοναχικὸν ἀποκλίνων βίον, εὗρισκεν ἐξαισίαν εὐκαιρίαν ἀσκήσεως διὰ τῆς τοιαύτης ἐν τῷ Ὄρει ἐγκαταστάσεως. Ἀφ' ἑνὸς μὲν πλειότερον θὰ ἐπεδίδετο εἰς τὸν γνησίως χριστιανικὸν βίον, μοναχικῶς πολιτευόμενος. ἐξ ἄλλου δέ, ὡς ἐλέχθη, θὰ συνεκράτει ἀνεπίληπτον τὸ Πατριαρχικὸν αὐτοῦ γόητρον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ πάσῃ ἀτομικῇ θυσίᾳ ἠννόει νὰ συγκρατήσῃ ὑψηλά. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι δι' ἄνθρωπον τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀξίας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ὁ μοναχικὸς οὗτος βίος δὲν ἐνεδείκνυτο· ἀλλ' ὁ ἀκριβῆ πάντοτε τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων ἔχων Πατριάρχης, κάλλιστα καὶ ἐν τούτῳ σκεφθείς, ἐγκαίρως ἠννόησεν ὅτι τὸ εἰς ἅγιον Ὄρος καταφύγιον ἦτο ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις τὸ προσφορώτερον πρὸς τὰς περιστάσεις εὕρημα. Καὶ ὁ ἰσχυρᾶς καὶ ἀκάμπτου θελήσεως καὶ ἀποφάσεων Πατριάρχης ἐγκατέλειψε τὰ πάντα καὶ ἀπῆλθε, ἀγνοῶν πλέον ἂν θὰ ἐπανέβλεπε τὴν γλυκεῖαν καὶ προσφιλῆ γενέτειραν, ἵνα μονάσῃ κυριολεκτικῶς ἐπὶ ἑνὸς κυματοπλήκτου καὶ τὴν μεγάλην ἠρεμίαν τῆς φύσεως ἀποπνέοντος βράχου. Ὑπεβάλλετο οὕτω εἰς ἑκουσίαν σκληρὰν ὑπερορίαν, χωρὶς ὅμως τὴν ἐλαχίστην μεταμέλειαν καὶ μόνον ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ ὅτι ἀπεδείκνυε διὰ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ σθεναρᾶς θελήσεως σπάνιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ φαινόμενον·

Μυλοπόταμος, ἡ κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν Μυλοπόταμο, ὀνομάζεται τὸ ὡραιότατον καὶ ρωμαντικώτατον ἐκεῖνο ἐνδιαίτημα, τὸ ὁποῖον ὁ φιλόκαλος καὶ τῶν φυσικῶν καλλονῶν ἐραστὴς Πατριάρχης ἐξέλεξεν ὡς ἐρημητήριόν του. Εἶχεν ὡρισμένως προτιμήσει αὐτὸ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1887 ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ Ὄρος, τοῦτο μέν, διότι γραφικωτάτην εἶχε τὴν θέσιν, τοῦτο δέ, διότι ἀπετέλει αὐτοτελὲς καταφύγιον, ἐξέχον μετα-

Ο ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ
Τὸ ἀγαπητὸν ἐνδιαίτημα Ἰωακεὶμ τοῦ Γ

ξὺ ἄλλων διὰ τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ κλῖμα, καὶ διὰ τὴν μικρὰν σχετικῶς ἀπὸ τῶν Καρυῶν ἀπόστασιν. Ὁμολογουμένως δὲ αἱ ἐν γένει συνθῆκαι τοῦ Μυλοποτάμου ἦσαν ἐκτάκτως εὐνοϊκαί, οὐδὲν δὲ καταλληλότερον ἠδύνατο νὰ ἐπιζητήσῃ καὶ νὰ ἀνεύρῃ ὁ δικαίως ἀπαιτητικὸς Πατριάρχης.

Τὸ ὄνομα τοῦ Μυλοποτάμου δὲν εἶνε βεβαίως ἄσχετον πρὸς τὸν παρ' αὐτῷ χείμαρρον ἢ μᾶλλον ποταμόν. Πάντως δὲ ἡ ὀνομασία αὕτη θὰ προέρχηται ἔκ τινος παρακειμένου μύλου, ὅστις τὴν κινητήριον αὐτοῦ δύναμιν ἠρύετο πάντως ἐκ τοῦ ὁρμητικῶς συχνάκις κατερχομένου ποταμοῦ Ἡ τοιαύτη πρόχειρος ἑρμηνεία βεβαίως δὲν ἔχει ἀξιώσεις αὐθεντικάς· δὲν εἶναι δὲ διόλου ἀπίθανον ἄλλη ἱστορικωτέρα τοιαύτη νὰ παράσχῃ ἀκριβῆ τῆς ὀνομασίας τὴν προέλευσιν.

Τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο, ἐπὶ τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ Ἄθω καὶ κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς περίπου εὑρισκόμενον, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Λαύρας, εἰς ἣν ἀνέκαθεν ὑπήγετο. Πρῶτος δ' αὐτοῦ ἱδρυτὴς φέρεται ὁ καὶ τῆς Μ. Λαύρας τοιοῦτος καὶ τοῦ ἐν Ἄθῳ πολιτεύματος ἡγούμενος, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ κατά τι προσκυνητάριον τῆς Μονῆς καὶ «ἀμπελῶνα αὐτόθι φυτεύσας». Ἑπομένως τὸ ὅριον τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἀνάγεται περὶ τὰ τέλη τοῦ Ι΄ μ. Χ. αἰῶνος. Φαίνεται δ' ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ἡσυχαστήριον διαφόρων πατέρων ἐξεχόντων καὶ βραδύτερον ὡς σταθμὸς ἀναρρωστικὸς τῶν ἐξησθενημένων μοναχῶν τῆς Λαύρας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Μυλοπόταμος, ἔρημος τοιούτων κατοίκων ὤν, διετέλει ὑπὸ τὴν κατοχὴν δύο ἢ τριῶν μοναχῶν, οὓς ἡ ἐπικυρίαρχος Μονὴ ἀπέστελλε κατὰ περιόδους πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ κτήματος ἐλαιώνων καὶ ἀμπελώνων. Καὶ πολλάκις μὲν ἡ ἡμίωρον ἀπέχουσα Μονὴ τῶν Ἰβήρων προέβαλεν ἀξιώσεις ἐπικυριαρχίας· ἀλλ' ἀπέναντι τῆς ἱστορικῆς μαρτυρίας τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἡσυχαστηρίου ὅλαι αἱ πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ προσπάθειαι ἀπέβησαν ἄγονοι καὶ σήμερον οὐδεὶς πλέον σκέπτεται νὰ διαμφισβητήσῃ τὰ ἀνεγνωρισμένα δικαιώματα τῆς Λαύρας, μολονότι ἡ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξαρτήματος ἀπόστασις ἀνέρχεται διὰ ξηρᾶς εἰς ἓξ περίπου ὥρας.

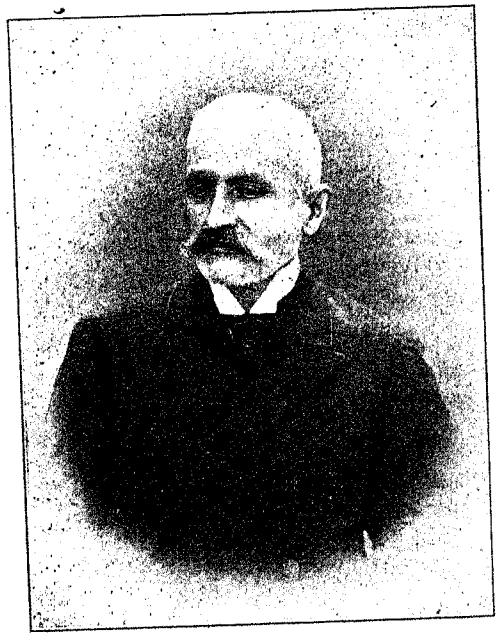

Ο κ. Χ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΕΡΕΣΤΕΤΖΗΔΩΝ)

Οὔτε φεουδαλικός τις πύργος, ἀλλ' οὔτε καὶ μεγαλοπρεπὴς ἔπαυλις εἶναι ὁ πασίγνωστος σήμερον Μυλοπόταμος. Ἁπλούστατος τὸ ἐξωτερικὸν παρουσιάζει ὡς κύριον αὐτοῦ καὶ ἐξέχον διαμέρισμα παλαιόν τινα ὑψηλὸν πύργον, πρὸς τὸν ὁποῖον συνδέεται μικρά τις κομψὴ οἰκοδομή, ἀπέριττος καὶ ἀφελής. Τὸ σύνολον οὐδεμίαν διακρίνει πολυτέλεια ἀρχιτεκτονική· τὰ πάντα εἶναι ἁπλᾶ καὶ μόνον ἡ ἐξαιρετικὴ θέσις προκαλεῖ τὸ ἄπληστον βλέμμα τοῦ ρωμαντικοῦ ἐπισκέπτου. Ἀληθῶς, ἂν ὁ εἰς πολυτελεῖς οἰκοδομὰς καὶ

μεγαλοπρεπῆ κτίρια ἐξωκειωμένος δὲν ἔχει νὰ ἐκπλαγῇ ἀπὸ τὸν ἠρειπωμένον πύργον καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄνευ ἀξιώσεων κατοικίαν, ὁ ἀληθὴς ὅμως τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως ἐραστὴς ἀποτόμως συναρπάζεται ἀπὸ τὸ ἀφάνταστον ἐκεῖνο καὶ μοναδικὸν κάλλος, τὸ ὁποῖον ἡ πλουσία εἰς τὰς ἐκδηλώσεις της φύσις διέχυσε μὲ σπατάλην καὶ ἁπληστίαν εἰς τὴν ἀπόκρημνον αὐτὴν καὶ γραφικὴν ἄκραν. Τὸ μικρὸν ἐνδιαίτημα, ἡ ρωμαντικὴ μονοκατοικία ἀνορθοῦται ἐπὶ ἑνὸς θαυμασίου βράχου, τὸν ὁποῖον ἀλληλοδιαδόχως θωπεύει ἡ ἀτάραχος κυανῆ θάλασσα καὶ πλήττει ὁ μανιωδῶς συγκυκώμενος μελανὸς πόντος. Ὁ μελῳδικὸς φλοῖσβος ἢ ὁ ἄγριος ρόχθος ἀκούονται ἐναλλάξ τὸ ἤρεμον δὲ καὶ φωτεινὸν ἢ τὸ ἀνήσυχον καὶ μελανὸν ἄπειρον ἐκτείνεται ἀχανὲς εἰς τοὺς ἐν ἐκστάσει πρὸ τοιαύτης μεγαλοπρεπείας ὀφθαλμούς. Πέριξ καὶ ὄπισθεν ἐξαπλοῦνται αἱ χλοεραὶ ἐκτάσεις ἑνὸς σφύζοντος ἀπὸ ζωὴν κήπου καὶ ἀπωτέρω ὁ ἀργυρόφυλλος ἐλαιὼν καὶ ἡ εὔκαρπος ἄμπελος. Καὶ ὡς πλαίσιον ἀντάξιον τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἀποστίλβοντος κομψοτεχνήματος ἐκτείνονται μακρὰν αἱ ἀνυπερβλήτου κάλλους ἀπόκρημνοι δειράδες τοῦ Ἄθω μὲ τὰ λευκάζοντα ἐπ' αὐτῶν κελλία καὶ τὰ κρεμάμενα ἐρημητήρια καὶ ἀπωτέρω πρὸς τὴν θάλασσαν αἱ Μοναὶ τοῦ Σταυρονικήτα καὶ τοῦ Παντοκράτορος, ἐνῶ ὑπὲρ πάντα κυριαρχεῖ ἡ φωτεινὴ καὶ νεφελοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Ὄρους μὲ τὸ κατάλευκον καὶ μικροσκοπικὸν ἐκκλησίδιον τῆς Μεταμορφώσεως. Σπανίως θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ ὀνειροπολήσῃ ὡραιοτέραν τοποθεσίαν, ὁ δὲ ρωμαντικὸς Βύρων ἢ ὁ περιπαθὴς Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐδῶ θὰ ἀνεύρισκον τὸ θαυμασιώτερον διὰ ψυχικὰς ἐκστάσεις καὶ ρεμβασμοὺς ἐρημητήριον. Τόπος μελέτης, τόπος εἰς τὸν ὁποῖον καὶ

ὁ πεζότερος τῶν θνητῶν παραδίδεται εἰς τὰς ἰδανικωτέρας παρατηρήσεις καὶ σκέψεις.

Ὅταν ὁ Πατριάρχης παρέλαβε τὸν Μυλοπόταμον παρὰ τῆς Λαύρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας εἶχε ζητήσει αὐτόν, εὗρε τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐν καταστάσει ἐλεεινῇ. Ἀπὸ πολλοῦ οὐδεμία ἐγένετο ἐπισκευή, τὰ δὲ πενιχρὰ αὐτόθι καταλύματα μόλις ἐπήρκουν εἰς κατασκήνωσιν τῶν μοναχῶν, οἵτινες ἐκαλλιέργουν τὴν περιξ γῆν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ στιγμῆς ἀμέσως μετέβαλε τὴν ὄψιν τοῦ Μυλοποτάμου καὶ ἤρχισε νὰ ἐφαρμόζῃ ὅλα ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων ὠνειροπόλησε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἄξιον αὐτοῦ ἐνδιαίτημα. Διὰ θυσιῶν μεγάλων καὶ διὰ πολλῶν στερήσεων ἐκ τοῦ πτωχοῦ αὐτοῦ βαλαντίου ὁ φιλόκαλος Πατριάρχης κατώρθωσεν, ἐν μικρῷ σχετικῶς διαστήματι, νὰ μορφώσῃ τὴν ἁπλῆν καὶ ἀπέριττον κατοικίαν, τὴν ὁποίαν

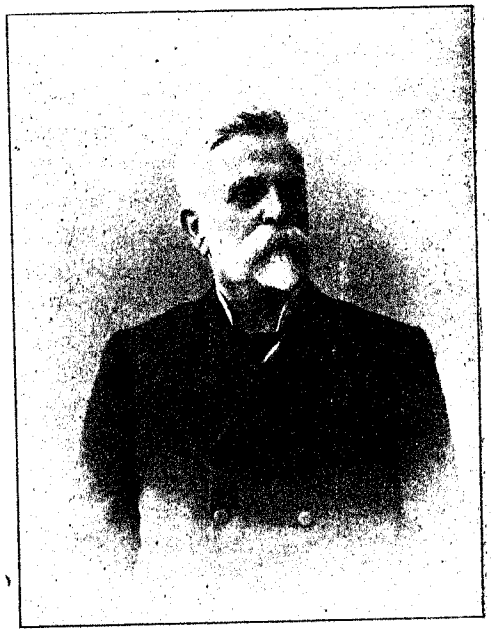

Η Α. Ε. ο ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ)

σήμερον βλέπει ὁ εὐλαβὴς ἐπισκέπτης, καὶ τοῦτο χωρὶς ποσῶς νὰ παραλλάξῃ τὸ ἀρχαϊκὸν καὶ ἱστορικὸν ἑπομένως διάγραμμα καὶ τὴν ἄλλην ὄψιν τοῦ Μυλοποτάμου. Ἐπεσκεύασε τὸνπαλαιὸν πύργον, τὸν ὁποῖον καὶ ἄλλος προκάτοχος αὐτοῦ ἐν τῷ Μυλοποτάμῳ πιθανὸς κάτοικος ὁ Τορνόβου Θεόφιλος διώρθωσεν, ὡς μαρτυρεῖ, ἐπιγραφή τις ἐπὶ τῆς Ν. πλευρᾶς, διεχώρισε καὶ ἀνήγειρε τὴν μικρὰν παρ' αὐτῷ δροσερὰν οἰκίαν του, διώρθωσε καὶ κατέστησε κατοικήσιμα τὰ ἄλλα διαμερίσματα, ἀνεκαίνισε τὸν περικαλλῆ παλατινὸν τοῦ πύργου ναΐσκον, ἐξωράϊσε τὸ ὅλον καὶ ἐμόρφωσεν οὕτω ἐξαισίως λαμπρὰν διαμονήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἁπλότης καὶ ἡ χάρις συνεδυάζοντο μετὰ τῆς βυζαντινῆς καὶ ἁγιορειτικῆς συντηρικότητος. Τὸ πολυτελέστερον μέγαρον δὲν θὰ ἀνταπεκρίνετο τοσοῦτον προσφυῶς πρὸς τὰς διαθέσεις τοῦ ἀσκητοῦ πλὴν φιλοκάλου καὶ εὐγενοῦς Πατριάρχου.

Ἐξ ἄλλου ἐκαλλιέργησεν ὅλην τὴν πέριξ τοῦ κτήματος ἰδιοκτησίαν καὶ πολύτιμον παράγοντα ἀνευρίσκων εἰς τὸ γλυκύτατον καὶ ὡραῖον ὕδωρ, τὸ ἀφθόνως ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ρέον, ἐμόρφωσεν ὡραῖον κῆπον δι' ἄνθη, ἄλλον διὰ λαχανικά, καὶ ἐφύτευσε πλεῖστα ὅσα δένδρα ὀπωροφόρα καὶ μή, διὰ τῶν ὁποίων μετά τινα καιρὸν ἀπετελέσθη λαμπρὰ καὶ χρήσιμος συνάμα φυτεία πέριξ τοῦ κτήματος. Αἱ ἄμπελοι ἐξέτεινον, κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη, δροσερὰς τὰς κληματίδας των, αἱ μηλέαι, αἱ ροδακινέαι καὶ τόσα ἄλλα δένδρα ἔστενον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καρπῶν, τοὺς ὁποίους ἡ ἐπιμελὴς καλλιέργεια προῆγε, τὰ δαψιλῶς πληθυνόμενα ἐσπεριδοειδῆ ἀνέδιδον μεθυστικὴν τὴν ὀσμὴν τῶν χρυσῶν αὐτῶν καρπῶν, αἱ σύδδενδροι πάροδοι ἐσκιάζοντο ἀπὸ τοὺς πολυσκίους πλέον κλώνους, τὰ λαχανικὰ εὔρωστα ἀνέκυπτον ἐκ τῆς ἐριβώλακος γῆς καὶ τὰ ἄνθη μετὰ τῶν

ἀρωματικῶν βοτάνων ἐπλήρουν ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ ἄρωμα λεπτόν, ἐνῶ συγχρόνως τὰ πολυποίκιλα χρώματά των ἀπέδιδον ἀπολαυστικὸν εἰς τὴν ὅρασιν θέαμα. Καὶ ὅλα ταῦτα μὲ τὴν μεγαλειτέραν φυσικὴν ἁρμονίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ, καὶ μέχρι τῶν ἐλαχίστων, ἀνευρισκέ τις τὴν ἄγρυπνον καὶ εἰς ὅλα φιλόκαλον καὶ ἐπιτηδείαν κλίσιν τοῦ Πατριάρχου.

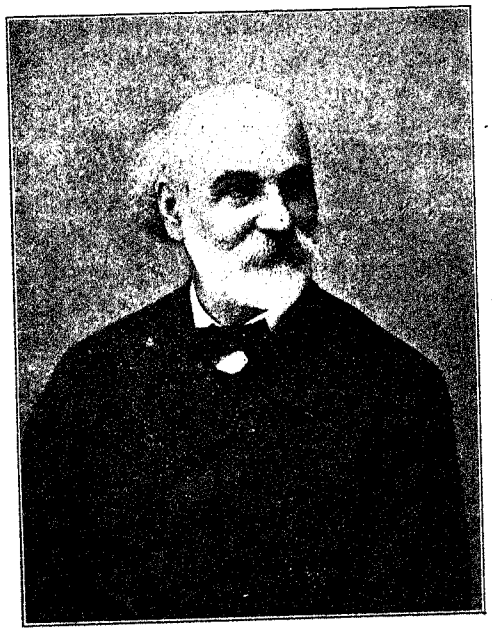

Ο Κ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ)

Ἐντὸς τῆς περιοχῆς ταύτης τοῦ Μυλοποτάμου Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ διέτριψε δώδεκα ὁλόκληρα ἔτη. Τὰ ἔτη ὅμως αὐτὰ δὲν ὑπῆρξαν οὔτε δι' ἐκεῖνον, οὔτε διὰ τὸν τόπον, ὅπου διέμεινεν, ἄγονα. Ἐξ ἐναντίας, μονάζων ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βράχου, ἀπέδειξεν ὅτι πάντοτε ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φανῇ ὠφέλιμος, νὰ ἐπιτελέσῃ δὲ τὸ καθῆκόν του, πλέον ἢ ὅσον αἱ περιστάσεις αὐταὶ ἀκόμη ἐπιτρέπουσιν. Ἐν τούτῳ δὲ ἀκριβῶς ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὑπερέβη πάντας τοὺς προκατόχους αὐτοῦ, οἵτινες, εἰς τὸ

Ορος ἀπερχόμενοι, ἐφρόνουν ὅτι πᾶσα πρὸς τοὺς πέριξ αὐτῶν φροντὶς ἔπρεπε νὰ ἐκλείψῃ. Τοὐναντίον δι' αὐτὸν μετήλλασεν ἁπλῶς ἡ ὕψις τῆς καταστάσεως, ὅ,τι δὲ ὡς Πατριάρχης ἐν ἐνεργείᾳ ἐθεώρει ἀναγκαῖον δὲν ἐνόμιζε ξένον πρὸς αὐτὸν τώρα, ὁπότε μακρὰν τῶν πραγμάτων μοναχικῶς διεβίου. Εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ ἄλλην τοῦ καθήκοντος μορφὴν καὶ ὡς ἄνθρωπος, καλῶς γνωρίζων τὰς ὑποχρεώσεις ἑνὸς ἑκάστου τῆς κοινωνίας μέλους. ἀμέσως ἐζήτησε νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς αὐτήν. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἐπεβλήθη ἀμέσως εἰς ὅλον τὸν μοναχικὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἄθω πληθυσμόν, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἀπαραμείωτον συνεκράτησε καθ' ὅλον τὸ δωδεκαετὲς τοῦτο διάστημα τὸ γόητρόν του.

Πολὺ χρήσιμον καὶ διδακτικὸν τόμον θὰ ἀπετέλει ἡ λεπτομερὴς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον περιγραφὴ τοῦ δωδεκαετοῦς βίου τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ Ὄρει. Τὴν τοιαύτην περιγραφὴν βεβαίως δὲν δύναταί τις νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ἁπλᾶς χρονογραφικὰς σημειώσεις. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἁπλῆς εἰσέτι παραθέσεως αὐτῶν ἕκαστος δύναται νὰ ἀντιληφθῇ πόσον σημαντικὴ καὶ πόσον ἐνδιαφέρουσα ὑπῆρξεν ἡ περίοδος αὕτη τῆς ζωῆς Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Τὸ ὅτι δὲ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη κατώρθωσε μεταξὺ τοῦ οὐχὶ καθ' ὅλα ἀνεπιλήπτου ἐκείνου πληθυσμοῦ, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τοσαῦτα συμφύρονται στοιχεῖα, νὰ παραμείνῃ πάντοτε τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος εἶναι ἡ τρανωτέρα προκαταβολικὴ ἀπόδειξις τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς καὶ τοῦ ἀπεριορίστου γοήτρου, τὸ ὁποῖον ἐνήσκησεν οὗτος.

Θέλων καὶ ἐννοῶν νὰ συγκρατῇ τὴν εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ὀφειλομένην τιμὴν ἔζη πάντοτε κατὰ μόνας καὶ δὲν προσήρχετο συνήθως εἰς τὰς Μονάς, εἰ μὴ μόνον προσκαλούμενος κατὰ τὰς μεγάλας αὐτῶν πανηγύρεις. Ἐξαιρέσει λοιπὸν τῆς Λαύρας, εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ὅπου ηὐχαριστεῖτο νὰ προεξάρχῃ καθ' ὅλας τὰς μεγάλας ἑορτὰς καὶ

ἐφ' ἱκανὸν νὰ διατρίβῃ, δὲν ἐσύχναζεν ἀλλοῦ. Ἐνίοτε μετέβαινεν εἰς τὴν παρακειμένην Μονὴν τῶν Ἰβήρων, ἰδίως κατὰ τὰς Κυριακάς, χάριν τῆς λειτουργίας, σπανιώτατα δὲ εἰς τὰς Καρυάς. Οὕτω λοιπὸν ἐν Μυλοποτάμῳ διήρχετο τὸν βίον· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα δὲν ἀπέλειπον οἱ ἐπισκέπται μοναχοί, οἵτινες προσήρχοντο πλησίον του διὰ νὰ ζητήσωσι συμβουλὴν τινὰ ἢ λύσωσι δι' αὐτοῦ πρόχειρον τινὰ ἢ καὶ σοβαρωτέραν διαφοράν. Συνετέλεσε δὲ πολὺ εἰς τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν, ὁ ἱεροπρεπὴς αὐτοῦ χαρακτήρ, ἡ μεγάλη πρὸς τὴν πίστιν λατρεία, ὁ ἄκρος πρὸς τὰς μοναχικὰς διατάξεις σεβασμὸς αὐτοῦ καὶ ἡ βαθεῖα γνῶσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Ο Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ)

Οπως ἦτο ἀξιοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὸς Ἰωακεὶμ ὁ Γ' εὐνόητον ἦτο ὅτι θὰ προεκάλει τὸ σέβας ὅλων τῶν μοναχῶν. Ἀπὸ τὴν ἐν μέσῳ δ' αὐτῶν παρουσίαν του

ἀνεῦρον οὗτοι ὅλον τὸ ἀναγκαῖον ὑλικὸν διὰ τὴν ἔξαρσιν καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς τῶν θρησκευτικῶν ἐκείνων τελετῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Ὄρους γνώρισμα. Πράγματι κατὰ τὰ δώδεκα αὐτὰ ἔτη αἱ πανηγύρεις, τῶν ὁποίων προεξῆρχεν ὁ Πατριάρχης, θὰ παραμείνωσιν ἱστορικαί, ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἁγιορείτας μοναχούς, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσους ηὐτύχησαν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς μίαν ἔστω ἐξ αὐτῶν. Αἰσθανόμενος ὁ ἴδιος ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν εἰς τοιαύτας περιστάσεις προφρόνως ἀπεδέχετο τὰς προσκλήσεις τῶν Μονῶν καὶ τότε ἀπεδείκνυεν ὅλην τὴν ἀκατάβλητον αὐτοῦ ἀντοχήν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὠχρίων καὶ οἱ ῥωμαλεώτεροι τῶν μοναχῶν. Εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀφ' ἑσπέρας καί, ἀφοῦ ἐτέλει παννύχιον χειμερινὴν ἀγρυπνίαν, τὴν ἐπαύριον ἐλειτούργει ὑπὸ τὸ βάρος πολυτίμων ἀμφίων καὶ διένεμεν ἐν τέλει ἐπὶ ὥραν καὶ πλέον εἰς τὸ συρρέον μοναχικὸν ἐκκλησίασμα τὸ ἀντίδωρον. Τοιαῦται δεκαεπτάωροι ὀρθοστασίαι ἦσαν συχνόταται.

Ἠδύνατό τις δ' ἐκ τῶν πανηγύρεων καὶ τελετῶν τούτων νὰ ἀποκομίσῃ μίαν τῶν ὡραιοτέρων ἐντυπώσεων τοῦ μοναχικοῦ καθεστῶτος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας, τὴν ὁποίαν τόσον ἐγνώριζε νὰ ἐξαίρῃ πάντοτε ὁ μεγαλοπρεπὴς Πατριάρχης. Ἐντὸς τῶν θαυμασίων καὶ μυστηριωδῶν ἐκείνων βυζαντινῶν τοῦ Ὄρους ναῶν ἀνήρχετο τὸν θρόνον, φέρων τὸν πτυχωτὸν αὐτοῦ μανδύαν καὶ κρατῶν τὴν ῥάβδον· τότε δὲ ἡ ἐπιβλητικὴ μορφή του ἐκυριάρχει ἐντὸς τοῦ μελανοῦ ἐκείνου περιβάλλοντος, τὸ ὁποῖον μόλις διέκοπτον αἱ ὠχραὶ λαμπάδες καὶ αἱ ὠχρότεραι αὐτῶν ἐπὶ τῶν πολυτίμων καὶ χρυσοκολλήτων εἰκόνων ἀνταύγειαι. Ἔπειτα ἤρχιζε τὰς ψαλμῳδίας μὲ τὴν βροντώδη φωνήν του, ἐνῶ παρηκολούθει συγχρόνως ὅλην τὴν τάξιν τῆς ἱεροτελεστίας, χωρὶς τίποτε νὰ διαφύγῃ αὐτόν. Ἐγνώ-

ριζε τὰς λεπτομερεστέρας διατάξεις τοῦ πολυτρόπου ἁγειορειτικοῦ τυπικοῦ καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ διορθώσῃ καὶ τὰς ἀπαρατηρήτους ἐλλείψεις μοναχῶν, ἐγγηρασάντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Τὸ ἄγρυπνον βλέμμα του παρηκολούθει ὅλους καὶ ὅλα καὶ δι' αὐτοῦ μόνον κατώρθωνε νὰ μεταδώσῃ τὰς σκέψεις του. Καὶ ἐπετύγχανεν οὕτω νὰ προσδίδῃ πάντοτε εἰς τὰς τελετὰς ταύτας ἄγνωστον καὶ ἀσύνηθες σεμνὸν μεγαλεῖον, τὸ ὁποῖον ἤρχιζεν ἀπὸ τὸ ἐπιβλητικὸν αὐτοῦ — καὶ ἐπιβλητικώτερον ἀκόμη διὰ τῶν ἀμφίων — παράστημα καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸ σύνολον ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπετέλουν αἱ βαρεῖαι καὶ ξηραὶ τῶν μοναχῶν φυσιογνωμίαι, τὸ θαυμάσιον τοῦ ναοῦ περιβάλλον καὶ αἱ ἱστορικαὶ πατριαρχικαὶ στολαί, διὰ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ὅλα βυζαντινὸς Πατριάρχης ἐτέλει τὰς ἱερουργίας του. Καὶ ἐνῶ παλαιοὶ καὶ ἐξησκημένοι μοναχοὶ κατε-

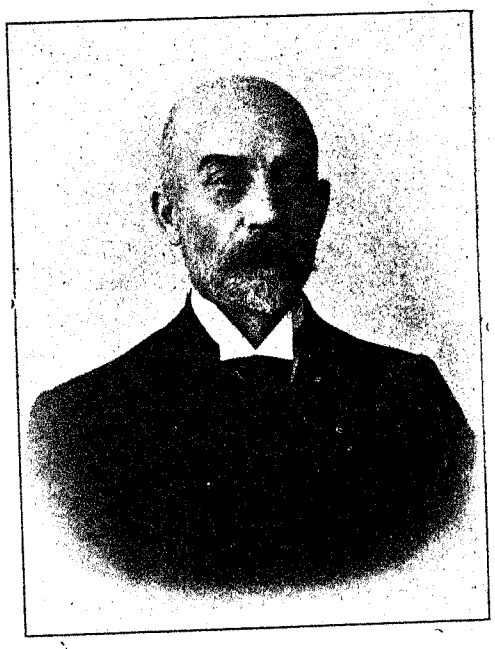

Ο κ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΑΛΤΕΛΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΦΕΣΟΥ)

πονοῦντο ἀπὸ τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος ἀγρυπνίας καὶ ἐζήτουν πρόχειρον τινὰ ἀνάπαυσιν, μόνος αὐτὸς παρέμενεν ἀκαταπόνητος καὶ ἀνένδοτος πρὸ τῶν φυσικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκῶν. Ὅταν ἔληγεν ἡ τελετὴ ἀνήρχετο εἰς τὸ Συνοδικὸν τῆς Μονῆς καὶ ἐκεῖ μὲ ὅλους τοὺς τύπους τῶν ἁγιορειτικῶν διατάξεων ἐδέχετο τὴν προσφερομένην τῆς τραπέζης φιλοξενίαν. Τόσην δὲ αἴγλην καὶ λαμπρότητα προσέδιδεν ἡ παρουσία αὐτοῦ, ὥστε ἤρκει μόνον νὰ γνωσθῇ ὅτι ὁ Πατριάρχης θὰ προεξῆρχε τοιαύτης πανηγύρεως διὰ νὰ συρρεύσῃ ὅλος ὁ ἐν τῷ Ἄθῳ πληθυσμὸς εἰς τὴν ἑορτάζουσαν Μονήν. Ἐκεῖνος δὲ εὕρισκε κατάλληλον τότε τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ κεντήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν πατέρων, διὰ νὰ ὑπεκκαύσῃ τὸν ζῆλόν των καὶ διὰ νὰ ὑποκινήσῃ αὐτοὺς εἰς εὐόδωσιν ἀγαθοῦ τινὸς ἔργου.

Γνωρίζων κάλλιστα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ ἐκ τῆς πείρας πολλὰ διδαχθεὶς συχνάκις ἐπεζήτησε νὰ δράσῃ εὐεργετικῶς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους. Ἤθελε τὴν ἀνύψωσιν τοῦ γοήτρου τῶν ἁγιορειτῶν, καιρίαν δὲ ᾐσθάνετο λύπην διὰ τὰς ἐν τῷ τόπῳ, ἔστιν ὅτε, ἐπερχομένας ἀνωμαλίας. Αἱ προσπάθειαι, τὰς ὁποίας κατέβαλλεν ἦσαν μεγάλαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἀρκετά· ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτόθι κατάστασις, καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντιζηλίαι, καὶ τὰ πολλὰ συγκρουόμενα συμφέροντα, καὶ αἱ ἐπιρροαί, καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντιζηλίαι δὲν ἐπέτρεψαν νὰ ἀποδοθῶσιν εὔφοροι καρποί. Οὐχ' ἧττον ἡ ἐπίδρασις Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὑπῆρξεν εὐεργετικωτάτη καὶ τοῦτο κατεδείχθη εἰς πλείονας περιστάσεις, μάλιστα δὲ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀγορᾶς, ἐν τῷ ὁποίῳ μόνον οἱ ἐθελουσίως τυφλώττοντες δὲν ἐννοοῦσι νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἕνεκα ἀκριβῶς τῶν ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, ὅσας συνήντα αὐτόθι ἠναγκάσθη ὁ Πατριάρχης νὰ περιορισθῇ ἐκεῖ,

ὅπου ἀποτελεσματικωτέραν διέβλεπε τὴν δρᾶσιν του. Πολύτιμος δ' ἐξ ἄλλου ἀπέβη καὶ ἡ ἐν Ἄθῳ διαμονή του, καθόσον ἐξ αὐτῆς πλήρη ἐμόρφωσε γνῶσιν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου· τὸ τοιοῦτον δὲ καθίσταται ἐξόχως σημαντικὸν διὰ τὸν ἰθύνοντα σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφοῦ ἀσφαλῶς δύναται νὰ μορφωθῇ τοιουτοτρόπως ὁ ἀκριβὴς καὶ ἐπίκαιρος τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους ὀργανικὸς νόμος. Τόσα σφάλματα, ἐξ ὧν συχνάκις προεκλήθησαν ἁγιορειτικὰ ζητήματα, κυρίαν καὶ μόνην ἀφορμὴν ἔχουσι τὴν ἄγνοιαν τοῦ τόπου· ἑπομένως ἡ ἐπὶ ἀσφαλῶν βάσεων συγκρότησις σχετικοῦ καταστατικοῦ θὰ περιέσωζεν ἐν τῷ μέλλοντι ἀπὸ τοῦ κλύδωνος τὴν ἱερὰν ταύτην χερσόνησον, ἐν τῇ ὁποίᾳ πολυτιμώτατος ἐγκλείεται προγονικὸς θησαυρός.

Ὁ κ. Σπυρίδων Καραγιαννίδης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ)

Συχνάκις ὁ Πατριάρχης ἐπεχείρει μακρὰς ἐκδρομάς,

ἐπισκεπτόμενος καὶ ἐξερευνῶν τὰ ἀξιοπερίεργα τοῦ Ἄθω μέρη. Πεζοπόρος δεινός, ἰδίως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, πάντοτε δ' ἀκαταπόνητος, διέτρεχε μόνος καὶ ἄνευ συνοδοῦ τὰς μονήρεις ἐκτάσεις καὶ τὰς ἀποκρήμνους φάραγγας. Ἐννοεῖται ὅτι οὐχὶ σπανίως ἐκινδύνευσε κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας, καθὼς καὶ κατὰ τὰς ἄλλας, τὰς θαλασσίας· ἀλλὰ πάντοτε ἡ θεία Πρόνοια διεφύλαξεν αὐτὸν ἀβλαβῆ. Χωρὶς νὰ προειδοποιήσῃ ἀνεφαίνετο αἰφνιδίως εἰς Μονὰς καὶ εἰς κελλία· ἔκπληκτοι δ' οἱ ἐν αὐτοῖς ὑπεδέχοντο τὸν ἀφελῆ καὶ ἁπλοῦν Πατριάρχην. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντιληφθῶσι τὰς τοιαύτας τοῦ Πατριάρχου ἐπισκέψεις, βραδύτερον ὅμως εἶχον συνειθίσει καὶ ἐθεώρουν μοναδικὴν δι' αὐτοὺς εὐτυχίαν τὸ μέγα τοῦτο γεγονός. Τὰς ἐκδρομάς του αὐτάς, ὡς ἐλέχθη, συχνότερον ἔκαμνε πρὸς τὴν Λαύραν, ὅπου καὶ ἐκτὸς τῶν ἑορτασίμων ἡμερῶν μετέβαινεν. Οὔτε ἡ ἀπόστασις, οὔτε ἡ κακοκαιρία μετέβαλλε τὸ πρόγραμμά του. Ἐξεκίνει ἁπλούστατα διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης ἐκ τοῦ Μυλοποτάμου καὶ ἀπήρχετο εἰς τὴν προσφιλῆ του καὶ ἱστορικὴν μετάνοιαν — οὕτω καλεῖται ἐν τῇ ἁγιορειτικῇ διαλέκτῳ ἡ Μονή, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐγγεγραμμένος ὁ μοναχός, ὁ δὲ Πατριάρχης εἶναι Λαυριώτης — διὰ νὰ διέλθῃ ἡμέρας τινὰς μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. Αἱ ἡμέραι αὐταὶ ἦσαν πανηγυρικαὶ διὰ τοὺς Λαυριώτας, τοὺς προέχοντας τῶν ὁποίων συνεκέντρου ἐν τῇ τραπέζῃ του. Ἐφιλοξενεῖτο δ' αὐτόθι εἰς τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα δώματα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε κατεῖχεν ὁ μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχείαν ἐν τῇ Λαύρᾳ μονάσας Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σμύρνης καὶ ἐν τοῖς ὁποίοις ἱκανὰ κειμήλια τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου περισώζονται.

Ἐκ τῆς Λαύρας συχνὰ ἐξέτρεχε πρὸς τὰ κελλία τῶν

Ἰωασαφαίων, τῶν γνωστῶν τούτων ζωγράφων, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἴδιον ἔργον, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὴν ἁγίαν Ἄνναν, τὴν ἄκραν ταύτην τῆς Ἀθωνιάδος χερσονήσου. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ παρ' ὅλας ταύτας τὰς ἐκδρομὰς ἀνάγλυφον παραμένει ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μοναχῶν, εἶναι ἡ συχνὴ καὶ τολμηρὰ ἀνάβασις τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν ὑψηλοτάτην τοῦ Ἄθω κορυφήν. Ὀλίγιστοι ἦσαν οἱ ἀναβαίνοντες πρὸ αὐτοῦ, κατηρειπωμένος δὲ καὶ διάτρητος ὑπὸ τῶν κεραυνῶν παρέμενεν ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης ναΐσκος. Ἀλλ' ὁ τολμηρὸς Πατριάρχης ἤνοιξε δρόμον, ἀνεκαίνισε τελείως καὶ ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τὸν ναὸν τοῦτον τῆς Μεταμορφώσεως, ἐξησφάλισεν αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ἐνδεχομένου δι' ἀλεξικεραύνου καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἄξιον τοῦ προσκυνήματος ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἀνελάμβανον τὴν τοιαύτην ἐπίπονον καὶ

Ο Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκκλογικῆς συντελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΥΖΙΚΟΥ)

τραχεῖαν ὁδοιπορίαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ εὐλαβεῖς ἐπισκέπται κατέστησαν συχνότεροι, ἀκόμη καὶ ἐν χειμῶνι, ὁπότε ἐπικίνδυνος καθίσταται ἡ ἀνάβασις· κατὰ δὲ τὴν παραμονὴν τῆς Μεταμορφώσεως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς πλήθη προσκυνητῶν ἀνέρχονται ἐπὶ τῆς ἀποκρήμνου ταύτης κορυφῆς, τὴν ὁποίαν πολλαὶ καὶ αἰώνιοι κατακαλύπτουσι χιόνες, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ τόσον ἀκμαία παρίσταται ἡ πάντοτε ἀκένωτος μέριμνα τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ.

Ἐν τῇ μεγάλῃ μονώσει, ἥτις περιέβαλλε τὸν βίον του, σπουδαίαν ἐνασχόλησιν ἀνεύρισκεν ἐν τῇ μελέτῃ καὶ τῇ ἄλλῃ σπουδῇ. Καθ' ἑκάστην ἐπεζήτει νὰ πλουτίσῃ τὸν κύκλον τῶν γνώσεών του, ἐκτὸς αὐτοῦ δὲ παρηκολούθει προσεκτικώτατα καὶ μὲ ἄγρυπνον ὄμμα ὅλην τὴν κίνησιν. Τίποτε δὲν ἐξέφευγε τὴν παρατηρητικότητά του καὶ ὅ,τι δὲν ἦτο δυνατὸν λεπτομερῶς νὰ γνωρίζῃ ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ του ἀσφαλέστατα πάντοτε ἀνεπλήρωνε διὰ τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἀντιλήψεώς του. Τοιουτοτρόπως ἐγνώριζε τὰ πάντα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων, ἐξέπληττε δὲ ὅλους τοὺς ἐν Μυλοποτάμῳ προσερχομένους διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ καὶ ἐθνικῷ κύκλῳ συντελουμένων. Ἔπασχε καὶ ἐπόνει διὰ τὰ συντελούμενα ἀτυχήματα καὶ τὰς ἐπιζημίους ἀτασθαλίας, ἔχαιρε δὲ καὶ ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ καὶ τοῖς ἐπερχομένοις ἀγαθοῖς. Παρεῖχεν ἐπομένως οὕτω τὸ σπάνιον ἐκεῖνο ὑπόδειγμα τοῦ κληρικοῦ, ὅστις ἀνεξίκακος καὶ ἀνιδιοτελὴς ὤν, ἠννόει νὰ χρησιμοποιῇ ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ οὐχὶ νὰ ἐκμηδενίζῃ αὐτὰς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ μοναχικοῦ βίου. Διὰ τὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ ὁ Ἄθως κατέστη αὐτὸ τοῦτο σκοπιά, καὶ ἀπ' αὐτῆς περιέφερε τὸ ἐναστικὸν βλέμμα του ἐκεῖ, ὅπου προεκάλει αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Τὴν τοιαύτην ἀκριβῆ τῆς καταστάσεως ἐπίγνωσιν ὤφειλεν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πλείστων ὅσων βιβλίων, ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἅτινα τακτικῶς ἐλάμβανε καὶ ὧν τὸ ἄξιον προσοχῆς περιεχόμενον ἐσχολίαζε καὶ ἐσημείωνεν, ἐξ ἄλλου δὲ εἰς τὴν συνεχῆ καὶ ἐκτενῆ ἀλληλογραφίαν, τὴν ὁποίαν διετήρει μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν αὐτοῦ. Ἐλάμβανεν ὀγκωδέστατον φάκελλον ἀνὰ πᾶν ταχυδρομεῖον ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, παρὰ γνωστῶν καὶ ἀγνώστων, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεύρισκε τὸ κυριώτερον τῆς μονοτόνου αὐτοῦ ζωῆς ἀντιφάρμακον. Φίλοι στενοὶ ἀνέγραφον αὐτῷ τὰ τῆς καταστάσεως, ἄλλοι καθίστων αὐτῷ γνωστὰ διάφορα γεγονότα, τρίτοι ἐπεζήτουν τὴν γνώμην του, ἄλλοι ἐπεθύμουν καὶ μακρόθεν νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν καὶ πλεῖστοι ὅσοι τέλος ἐξελιπάρουν τὴν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν συνδρομήν του. Πρὸς ὅλας αὐτὰς τὰς πολυπληθεῖς ἐπιστολὰς ἀπήντα

Ο Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ)

μόνος, χωρὶς ποτὲ νὰ παραβλέψῃ κανένα εἷς λόγος καλὸς διὰ τὸν ἕνα, μία μακρὰ ἐπιστολὴ διὰ τὸν ἄλλον ἐπήρχοντο ἀμέσως εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπιστελλομένων, πάντοτε δὲ καὶ πανταχοῦ ἐξεγείρει τὸν θαυμασμὸν τὸ πολύτιμον καὶ ἀκριβὲς τῶν ἐν αὐτοῖς διατυπουμένων σκέψεων καὶ ἰδεῶν· Δὲν ἐπεζήτει, κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τοὺς κληρικοὺς ὕφος, τυπικὰς φράσεις καὶ κενὰς λέξεις. τοὐναντίον συνεκέντρου ὅλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ ταύτην προσεπάθει νὰ διατυπώσῃ ὡς οἷόν τε ἀκριβέστερον. Ἡ τοιαύτη πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως ἀλληλογραφία ἐχρησίμευσεν ἀνέκαθεν ὡς μία τῶν κυριωτέρων τῆς κατ' αὐτοῦ καταφορᾶς ἀφορμῶν, ἀκόμη δὲ καὶ μεταξὺ τῶν φίλων του πλεῖστοι εἰσὶν οἱ μὴ συγχωροῦντες τοῦτο εἰς Ἰωακεὶμ τὸν Γ . Δι' ὅσους ὅμως καλῶς ἐγνώρισαν αὐτὸν καὶ τὸν ἐνθουσιώδη χαρακτῆρά του καὶ τὴν ἄλλην ψυχικὴν εὐγένειαν αὐτοῦ ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἀπέδειξε πόσον ἐξετίμα τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν τοῦ πλήθους, οὐδένα περιφρονῶν· μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀκρισίας πολλῶν, ἀξιωθέντων τοιούτων γραμμάτων τοῦ Πατριάρχου, προελθοῦσαν ζημίαν, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη αὐτοῦ συγκατάβασις κατέστη πρόξενος μεγίστης ὠφελείας διὰ τῶν πολυτίμων σκέψεων, τὰς ὁποίας εἰς διαφόρους ἐπιστολὰς ἀνέγραψε.

Δὲν ἦσαν ὀλίγοι οἱ ἐκλιπαροῦντες τὴν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν συνδρομὴν τοῦ Πατριάρχου. Ἄγνωστοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ πάσης φύσεως ἄνθρωποι πρὸς αὐτὸν τὸν μοναχὸν καὶ ἐρημίτην Πατριάρχην ἀπηυθύνοντο διὰ νὰ τύχωσι τοῦ ποθουμένου. Καὶ ἐνόσῳ μὲν ἠδύνατο κάτι νὰ διαθέσῃ τὰ πράγματα ἔβαινον καλῶς· ἀλλὰ συχνάκις εὑρίσκετο εἰς ἀπορίαν καὶ τότε διὰ παντὸς τρόπου προσεπάθει νὰ ἐξεύρῃ τὴν ἀπὸ μηχανῆς λύσιν.

Οὐδεὶς ἐν τούτοις, ἐκζητήσας τὴν συνδρομήν του, ἔμεινεν ἄνευ βοηθήματος, πάντες δέ, εἴτε διὰ χρημάτων εἴτε διὰ καταλλήλων συστάσεων, ἐξεύρισκον τὴν παρ' αὐτοῦ ζητουμένην χάριν. Μεταξὺ ἄλλων τοιούτων ἐνθυμοῦμαι τώρα τὴν ἐπιστολὴν ἐγκαθείρκτου τινὸς ἐν Ναυπλίῳ, ὅστις, ἄγνωστον πόθεν, ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ ἀπηυθύνθη εἰς αὐτόν· θὰ ἐξεπλάγη βεβαίως λαβὼν μετά τινας ἡμέρας τὴν πρὸς αὐτὸν παραμυθητικὴν ἀπάντησιν καὶ τὸ γενναῖον ἐν αὐτῇ χρηματικὸν ποσόν.

Ο Κ. ΑΡΧΙΓΕΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ)

Ἐν τούτοις τόσας καθημερινὰς ἀφαιμάξεις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ τὸ πτωχὸν βαλάντιόν του. Αὐτὸς ἔζη μετριώτατα καὶ πολὺ λιτά· εἶχεν ὅμως πολλὰς διὰ τοιούτους σκοποὺς δαπάνας καὶ ὡς ἐκ τούτου εὑρίσκετο συχνὰ εἰς στενόχωρον θέσιν. Τότε ἀπηυθύνετο εἰς τὰς Μονὰς καὶ νέας ἀνέγραφεν εἰς τὸ παθητικόν του ὑποχρεώσεις· οὕτω πως

ὅμως καθίστα εὐτυχεῖς τοὺς ἄλλους καὶ τοῦτο ἀπετέλει τὴν μεγαλειτέραν του εὐχαρίστησιν. Πάντοτε πτωχὸς καὶ πάντοτε πλούσιος ἐγκατέλειπεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, βέβαιος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπέλειπεν αὐτὸν ἡ ἄνωθεν βοήθεια. Ἀπέβη δὲ τοιουτοτρόπως ἰδανικὸν πρόσωπον, ἢ μᾶλλον πραγματικός τις Μυριήλ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὅλοι μετὰ πεποιθήσεως προσέτρεχον.

Ἠγείρετο κατὰ τὴν ἀγιορειτικὴν συνήθειαν πολὺ πρὶν ἢ ἐξημερώσῃ, κατήρχετο εἰς τὸν ναΐσκον τοῦ Μυλοποτάμου καὶ ἐκεῖ ἀνεγίνωσκε τὴν ὀρθρίαν ἀκολουθίαν του. Κατόπιν ἐν θέρει ἀνεπαύετο ὀλίγον καὶ ἐξηκολούθει ἐφεξῆς τὴν ἐργασίαν του μέχρι τῆς μεσημβρίας, ἐπὶ ἀρκετὸν ἀπασχολούμενος καὶ ἐν τῷ κήπῳ. Ἰδιαιτέραν ἀπελάμβανεν εὐχαρίστησιν καλλιεργῶν αὐτὸν καὶ ὡς ὁ ἔσχατος κηπουρὸς ἐργαζόμενος· τούτου ἕνεκα αἱ χεῖρές του κατέστησαν ὀζώδεις καὶ ἀγροτικαί. Τὴν ἐπίλοιπον ὥραν ἀφιέρωνεν εἰς διανοητικὴν ἐνασχόλησιν. Μετὰ τὸ γεῦμα ἀνεπαύετο αὖθις ἐπ' ὀλίγον καὶ κατόπιν ἀνεγίνωσκε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ. Περίπατος ἤ τι ἄλλο παρόμοιον ἀπησχόλουν αὐτὸν μέχρι τῆς ἑσπέρας, ὁπότε δειπνῶν ἀπήρχετο εἰς τὸν κοιτῶνά του. Τοιοῦτος ἐν τῇ ἁπλότητί του ἦτο ὁ καθημερινὸς βίος τοῦ Πατριάρχου.

Ἡ ἐξώθυρα τοῦ Μυλοποτάμου ἐν τούτοις ἦτο δι' ὅλους ἀνοικτὴ καὶ ἡ φιλοξενία τοῦ Πατριάρχου αὐτὸ τοῦτο παροιμιώδης. Δὲν ἐπέλειπον λοιπὸν οἱ ξένοι καὶ οἱ γνωστοὶ αὐτῷ, οἵτινες ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπεζήτουν νὰ διέλθωσιν, ἔστω καὶ ὥρας τινὰς παρὰ τῷ πεφημισμένῳ οἰκοδεσπότῃ. Καὶ πάντοτε μέν, ἰδίως ὅμως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, οὐδεὶς τῶν ἐν ἁγίῳ Ὄρει προσελθόντων ἀπέμεινεν, ὅστις νὰ μὴ ἐπισκεφθῇ τὸν Πατριάρχην, πολὺ δὲ περισσότερον οἱ φίλοι καὶ θαυμασταὶ αὐτοῦ, οἵτινες εὐτύχημα μέγα ἐθεώρουν τὴν παρ' αὐτῷ διαμονήν. Καὶ ἐκεῖνος δ' ἐτέρπετο εἰς τοῦτο, καθόσον ἀπέλαυε τῆς πνευματικῆς ἀναστροφῆς, ἧς κατ' ἐξοχὴν εἶχεν ἀνάγκην. Δὲν κατέπλησσε τοὺς ξένους του οὔτε διὰ τῆς πολυτελείας, οὔτε διὰ τῆς ἐξεζητημένης φιλοφροσύνης· παρεῖχεν ἁπλούστατα ἀφειδῆ καὶ εἰλικρινῆ τὴν ἀπέριττον καὶ χριστιανικὴν φιλοξενίαν καὶ συνεπλήρωνε ταύτην διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου ἀναστροφῆς του.

Η Α. Ε. Ο ΓΙΑΓΚΟ ΕΦΕΝΔΗΣ ΒΙΘΥΝΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ)

Προθυμότατα διεμοίραζε τὸ λιτόν πλὴν πάντοτε ἐπιμελὲς γεῦμα ἢ δεῖπνόν του καὶ δὲν ἠννόει ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ὑπαγάγῃ τοὺς ξένους του εἰς τὴν ἰδικήν του αὐστηρὰν δίαιταν. Τοιουτοτρόπως πάντοτε προσέφερεν εἰς τοὺς συνδαιτημόνας του οἶνον, ἐνῶ αὐτὸς ποτὲ δὲν μεταχειρίζεται τοιοῦτον, οὐδέποτε δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξήγειρε κατὰ τὰς μεταμεσονυκτίους καὶ ὀρθρίας ἀκολουθίας τοὺς φιλοξενουμένους παρ' αὐτῷ. Εἶχε δὲ πάντοτε νὰ προσφέρῃ τι καλὸν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἡ λεπτὴ φύσις του

καὶ οἱ στενοὶ οἰκεῖοι διέθετον τόσον δαψιλῶς δι' αὐτόν. Ὅταν οἱ ξένοι του διέμενον πλείονας ἡμέρας, ἐξέτρεχε μετ' αὐτῶν εἰς τὰ πέριξ καὶ προσεπάθει πάσῃ θυσίᾳ νὰ καταστήσῃ ἐπωφελεστέραν κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν διαμονήν των. Ἡ λέμβος του τότε, μὲ τὴν ὁποίαν συχνὰ ἀπησχόλει τὰς μελαγχολικὰς τοῦ βίου του στιγμάς, μετέφερεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἀξιοθέατα μέρη, πολλάκις ἐπὶ προφανεῖ κινδύνῳ ὡς ἐκ τοῦ πνέοντος ἰσχυροῦ ἀνέμου. Ὁ δεξιὸς ὅμως τῆς πνευματικῆς ὁλκάδος κυβερνήτης δὲν ἐδειλία ἐνώπιον τῶν ἐκσπώντων κυμάτων, καὶ μολονότι πολλάκις οἱ συμπλωτῆρες αὐτοῦ δεινὰς διῆλθον στιγμάς, αὐτὸς πάντοτε κατώρθωσεν ἀσφαλῶς νὰ ὁδηγήσῃ ὅπου ἔπρεπε τὸ σκάφος.

Οὕτω πως ἔζη ὁ Πατριάρχης εἰς τὸ Ὄρος. Ποιητὴς τέλειος ἀπεδείκνυεν εἰς ὅλα τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὡραῖον καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα κλίσιν. Ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἐξώστου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εὐρὺς ἠνοίγετο ὁ βαθυκύανος πόντος, ἐξέτεινε τὸ ὀξὺ βλέμμα του καὶ παρεδίδετο κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας εἰς βαθείας φιλοσοφικὰς μελέτας. Τίποτε δὲν ἐτάραττεν αὐτόν. Πανταχοῦ ἐζήτει νὰ ἀνεύρῃ τὴν προνοιακὴν ἐπέμβασιν καὶ ὑπερηφάνως ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρόν, τὸν ὁποῖον, καὶ πᾶς τις, ἰδίως ὅμως οἱ κατ' ἐξοχὴν μάρτυρες φέρουσι. Δὲν μετήλλαξε τὸ φρόνημά του καὶ ἡ σταθερότης, τὴν ὁποίαν καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις ἐπέδειξε, κάλλιον παντὸς ἄλλου μαρτυρεῖ τὸν ὑπερήφανον χαρακτῆρα, τὸν διακρίνοντα αὐτὸν καὶ κατ' ἐξοχὴν σεβαστὸν ἀναδείξαντα καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς του. Δι' ὅλα ταῦτα ὁ ψυχολόγος παρατηρητὴς ἔπρεπεν ἀναποφεύκτως νὰ γνωρίσῃ τὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ ἐν Ἄθῳ, ἐκεῖ δ' ἐν τῇ μονώσει τοῦ Μυλοποτάμου νὰ μελετήσῃ τὸν ἄνθρωπον τοῦ μεγάλου χαρακτῆρος καὶ τῆς εὐρείας σκέψεως. Ὅστις δὲν εἶδεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς μονήρους καὶ

βραχώδους ἄκρας δύναται νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι ἔχασε μίαν τῶν λαμπροτέρων διὰ σπανίαν παρατήρησιν περιστάσεων.

Κατὰ τὸ 1899 ὁ Πατριάρχης ἠσθένησε σοβαρῶς καὶ ἡ ἀσθένειά του κατέστη δυστυχῶς σοβαρωτέρα ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως καταλλήλου ἰατρικῆς περιθάλψεως. Τότε ἀντελήφθη καλῶς τὰ τῆς θέσεώς του καὶ τὴν κρίσιμον κατάστασιν ἐν ᾗ διετέλει· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἀπέβαλε τὸ θάρρος του, εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλείπων τὰ πράγματα. Μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιδιώξῃ ἄλλην τινὰ θεραπείαν, ἀφοῦ κανεὶς ἐκ τῶν φίλων αὐτοῦ ἐξόχων ἰατρῶν δὲν ἔσπευσε νὰ μεταβῇ πλησίον του, ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις καθηγητὴν καὶ παλαιὸν αὐτοῦ ἐκ Βιέννης γνώριμον κ. Καραμήτσαν, παρ' οὗ δι' ἐπιστολῆς ἐζήτησε τὰς καταλλήλους θεραπευτικὰς ὁδηγίας. Εὐτυχῶς ἡ ἰσχυρὰ κρᾶσις τοῦ Πατριάρχου καὶ

Η Α. Ε. Ο ΠΑΥΛΑΚΗΣ ΦΕΝΕΡΛΗΣ ΠΑΣΑΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΕΡΚΩΝ)

τὸ ὡραῖον τοῦ Μυλοποτάμου κλῖμα ἐπέδρασαν εὐεργετικῶς ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁ ἐπικρεμάμενος κίνδυνος ἀπεσοβήθη. Ἀλλ' ἂν ἡ ἀσθένεια αὕτη τοῦ Πατριάρχου εἰς δοκιμασίαν περιήγαγεν αὐτόν, αἱ ζωηραὶ ὅμως ὅλων τῶν ὀρθοδόξων ἐκδηλώσεις καὶ ἡ ἐνδελεχὴς φροντὶς τῶν ἁγιορειτῶν πατέρων ἀπέδειξαν ὅτι τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφέρον ποσῶς δὲν ἐμειώθη καὶ ὅτι τοὐναντίον νέαν τοῦτο ἀνεῦρεν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ του ζωήν.

Β' ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ*

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΝ

Τῇ 20 Δεκεμβρίου 1901

Τὸ πρωῒ ἀκόμη, ἢ μᾶλλον τὰ ἐξημερώματα τῆς νυκτὸς ἐκείνης, εἶχον ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν Δάφνην, τὸν ἄξενον καὶ ἔρημον λιμένα τοῦ Ὄρους. Ἠρχόμην ἀπὸ τὴν θορυβώδη καὶ διασκεδαστικὴν Εὐρώπην καὶ ἀποτόμως μετέπιπτον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἀπὸ τῆς πολυκοσμίας καὶ τῆς τύρβης εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν σιωπὴν καὶ ἀπὸ τῆς χλιδῆς καὶ τοῦ πλούτου εἰς τὴν ἑκουσίαν στέρησιν καὶ τὸν ἀσκητισμόν.

Ἡ ἡμέρα παρῆλθε οὐχὶ μὲ ὡραίας ἐντυπώσεις παρ' ὅλην τὴν ἐνθουσιώδη προκατάληψιν, τὴν ὁποίαν εἶχον ἀποβιβαζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀποκρήμνου Ὄρους, καὶ ἥτις ἐξ ὑστέρων ἀπεδείχθη τόσον πραγματική. Μικραὶ παρατηρήσεις, ἄσκοποι ἐπὶ τῆς ἀξένου παραλίας περίπατοι καὶ πεζῇ ἄνοδος πρὸς τὰς Καρυάς, διὰ τὴν πραγματικωτέραν ἀντίληψιν τοῦ τόπου, ἀπησχόλησαν μέχρι τοῦ δειλινοῦ τὴν πρώτην ἐκείνην μελαγχολικὴν καὶ

(*) Αἱ Ἀναμνήσεις αὗται εἶναι ἀποσπάσματα σχετικὰ ἔκ τινος ἀνεκδότου περιγραφῆς τοῦ εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐν ἔτει 1899—1900 ταξειδίου μου.

ἀπελπιστικὴν δι' ἐμὲ ἡμέραν. Ἀλλ' ἡ μελαγχολία αὕτη οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ τόπου παρῆλθεν. Οἱ ὀλίγοι πενιχροὶ καὶ κατηφεῖς μοναχοί, οἵτινες παρήρχοντο τὴν μεγάλην καὶ μόνην ὁδὸν τῶν Καρυῶν, οἱ τὴν μόνωσίν των θρηνοῦντες καὶ πτερορροοῦντες ἀλέκτορες, τὰ ἡμίκλειστα καὶ σιωπηλὰ καταστήματα, ἡ βαρεῖα καὶ σοβαρὰ ὄψις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πρωτάτου καὶ τὰ τὴν ὥραν τοῦ ἑσπερινοῦ σημαίνοντα σήμαντρα, εἰς ἐπίμετρον δὲ ἡ παγερὰ δεκεμβριανὴ ὑγρασία καὶ ἡ ἀπουσία κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην παντὸς γνωστοῦ προσώπου, ὅλα ταῦτα ἦσαν ἥκιστα κατάλληλα νὰ μ' ἐνθουσιάσουν καὶ διαλύσουν τὴν μελαγχολίαν, ἥτις μὲ κατέλαβεν ἐντὸς τῆς μικρᾶς ἐκείνης πόλεως, τὴν ὁποίαν διατρέχει κανεὶς ἐντὸς δέκα ἢ δέκα πέντε λεπτῶν. Ἀλλὰ θὰ ἦτο κρῖμα νὰ μὴ μετήλλασσον γνώμην εὐθὺς ἀμέσως διὰ τὸν θαυμάσιον αὐτὸν καὶ

Ο κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)

γραφικὸν τόπον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀσύγκριτον ἑλβετικὴν καλλονήν του ἔχει δι' ὅλους καὶ πολὺ περισσότερον δι' ἡμᾶς τὸ ἀνέκφραστον μεγαλεῖον τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀμεταβλήτου παρελθόντος.

Ἡ ἀπρόοπτος ἐμφάνισις φίλου, τοῦ ἰατροῦ κ. Ε. Ἰωάννου, διέλυσεν ἀποτόμως τὰ μελανὰ τῆς μελαγχολίας νέφη καὶ ἡ ἀμέσως γενομένη πρότασις νὰ κινήσωμεν πρὸς τὸ Μυλοπόταμον, τὴν μικρὰν ἐκείνην ἄκραν, ἥτις ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ ταξειδίου μου, παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου ὡς τὸ λαμπρότερον ἀντιστάθμισμα μιᾶς τόσον βαρείας καὶ πλήρους ἀπὸ ἀπογοήτευσιν ἡμέρας.

Δύο ρωμαλέαι ἡμίονοι εὑρίσκοντο μετά τινα λεπτὰ πρὸ τοῦ κονακίου τῶν Ἰβήρων καὶ μετ' ὀλίγον ἀφήκαμεν ὄπισθέν μας τὰς σκιερὰς καὶ ἐντὸς ἀτμῶν ὑποκρυπτομένας Καρυάς.

* * *

Διὰ πρώτην φορὰν ἐγνώριζα τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὁδοιπορίας. Οἱ πρῶτοί μου φόβοι περὶ οὐχὶ τόσον αἰσίας ἀφίξεως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἕνεκα τοῦ ἀποκρήμνου καὶ πολλάκις ἀβάτου τῶν ὁδῶν, διελύθησαν ἀμέσως μὲ τὸ προσεκτικὸν καὶ ἀλάνθαστον βῆμα τῶν πολυτίμων αὐτῶν ζώων, εἰς τὰ ὁποῖα κάλλιστα δύνασθε νὰ ἐμπιστευθῆτε τὴν πολυτιμωτάτην ζωήν σας. Δρόμοι δύσβατοι, βράχοι, θάμνοι, ἀποκλείοντες πανταχοῦ τὴν διάβασιν, ποταμοὶ καὶ χείμαρροι καθίστων τὴν πορείαν γραφικωτάτην καὶ ἱκανὴν νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν μεγαλείτερον καὶ περιπαθέστερον λυρισμόν. Κάποτε καμμία καλύβη ἀνεπήδα ἀπὸ τὰ πυκνὰ φυλλώματα, ἀλλαχοῦ μόνον ὁ ἠρέμα ἀνερχόμενος καπνὸς ὑπεδείκνυε τὰ ἴχνη τῆς παρουσίας κελλιώτου τινὸς μοναχοῦ. Ἡσυχία ἀπόλυτος βασιλεύει παντοῦ· ἄλλοτε τὸ γλυκὺ ᾄσμα ἀοράτου τινὸς πτηνοῦ διακόπτει εὐαρέστως τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην σιωπὴν ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ ἐκτάσει.

Ὁ βασιλεύων ἥλιος ἀνεφανη φωτίζων ἀνεκφράστως ὅλα ἐκεῖνα τὰ μαγευτικὰ τοπία· τὸ χρυσέρυθρον φῶς του κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἀπέθετε τὸ ἱερώτερον μεγαλεῖον καὶ τὴν πολυτιμωτέραν ἁλουργίδα ἐπὶ ὅλης τῆς φύσεως. Αἱ σκιεραὶ φάραγγες καὶ αἱ ἐντὸς τῶν ἀτμῶν χανόμεναι κορυφαὶ ἐφωτίσθησαν ἀποτόμως καὶ τὸ πᾶν ἀνέλαμψεν ἐντὸς ὁρίζοντος, πλημμυρισμένου ἀπὸ χρώματα καὶ διαύγειαν. Οὐδέποτε ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ τοιαύτην ἄρρητον γοητείαν.

Ο Κ. ΞΕΝΟΦΩΝ ΖΩΤΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ)

Εἴχομεν ἀνέλθει ἐξαίφνης ἐπί τινος ὀροπεδίου. Ὁ ὁρίζων ἐξετείνετο μέγας ἐνώπιόν μας καὶ ἡ βορειοανατολικὴ πλευρὰ τοῦ Ὄρους ἀνέπτυσσε τὴν πολύκολπον παραλίαν της ἐντὸς θαλάσσης κυανῆς καὶ ἀπεράντου. Κάτω μακράν, πολὺ μακρὰν ἐχάνετο ἡ Λῆμνος ἐντὸς ἰώδους περιβολῆς καὶ παρεκεῖ ἀποτόμως ἀνεπήδα ἡ ἡφαιστειώδης καὶ ξηρὰ Σαμοθράκη.

Ὁ φίλος μου μὲ ἐσταμάτησεν ἀποτόμως.

— Βλέπεις, μὲ λέγει, ἐκεῖ κάτω χαμηλά; νά! ἐκεῖ ποῦ βγαίνει μιὰ ἄκρη μ' ἕνα πύργο.

Τὸ βλέμμα μου δὲν ἤργησε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ ὑποδεικνυόμενον σημεῖον ἐντὸς τοῦ καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὁρίζοντος. Ἦτο ἓν μικρὸν ἀκρωτήριον, ἐξέχον ὑπὲρ τὰ ἄλλα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεγράφετο σαφῶς μία μικρὰ καὶ αὐτοτελὴς οἰκοδομή. Εἷς πύργος ἐφαίνετο ἰδιαιτέρως, πανταχοῦ καθιστῶν διακριτὴν τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ γραφικοῦ ἀκρωτηρίου κατοικίαν.

—Νά! μὲ ἐπαναλαμβανει. Ἐκεῖ εἶναι τὸ Μυλοπόταμο. Ἐκεῖ μένει ὁ Πατριάρχης· θὰ ἤμεθα σὲ μιὰ ὥρα

Καὶ μετ' ὀλίγον ἐχάθημεν καὶ πάλιν ἐντὸς τῶν ἀτραπῶν καὶ τῶν δένδρων.

***

Μετὰ μίαν περίπου ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ὥραν, αἰφνιδίως εἰς μίαν καμπὴν τῆς κατωφερικῆς ὁδοῦ, ἀνεφάνη μεγάλη καὶ ἐπιβλητικὴ οἰκοδομὴ κιτρινόλευκος καὶ δίκην φρουρίου ἠνωρθωμένη. Ἦτο ἡ περίφημος Μονὴ τῶν Ἰβήρων.

Ἐνώπιόν της ἡ θάλασσα — εἴχομεν ἤδη κατέλθει εἰς τὴν παραλίαν — ἐξέσπα εἰς μικρὰ θωπευτικὰ κύματα, ἐρχόμενα ἀπὸ πολὺ μακρὰν καὶ ἐκπνέοντα ἐκεῖ πρὸ τῆς καθαρᾶς καὶ χαλικοστρώτου ἀκτῆς. Μικρὸς ὅμιλος μοναχῶν ἀνέπνεε τὴν ἑσπερινὴν αὔραν, ἐνῶ ἄλλοι συγκεντρωμένοι πρὸ τῆς θύρας παρετήρουν μὲ ἀπορίαν τὸν ξένον, ὅστις ζωηρὰ ἔφερε τὰ σημεῖα μακρᾶς ὁδοιπορίας. Οἱ κώδωνες τῶν ἡμιόνων διέκοπτον τὴν μεγάλην ἡσυχίαν καὶ ὁ κυανοῦς τῶν ἑστιῶν καπνὸς ἥσυχος καὶ αὐτὸς καὶ ἀτάραχος ἀνήρχετο ὑψηλὰ διὰ νὰ διαλυθῇ κάπου ἐκεῖ ἐπάνω, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ διαταράξῃ τὸ κρυστάλλινον τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἐγνώριζον ἤδη τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγειοριτικῆς γλώσσης διὰ νὰ συνεννοηθῶ ἄνευ διερμηνέως καὶ ἔσπευσα νὰ ἀπευθύνω τὸν πρῶτον χαιρετισμόν·

— Εὐλόγησον, γέροντα.

— Θεὸς σχωρέσ', ἀπήντησαν δύο ἢ τρεῖς μοναχοὶ καθήμενοι πρὸ τῆς μεγάλης τῆς Μονῆς θύρας.

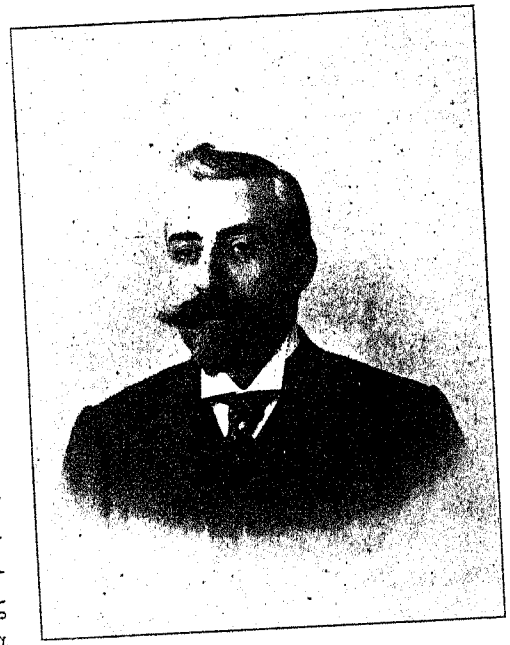

Ο κ. Μ. ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΓΛΟΥΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΜΑΣΕΙΑΣ)

Πρὸ τῆς εὐγενοῦς των φιλοφροσύνης ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ καταβῶμεν ἀπὸ τὰς ἡμιόνους· εἴχομεν ἄλλως ἀνάγκην νὰ ζητήσωμεν ἐπειγούσας τινὰς πληροφορίας. Ὁ φίλος μου, οἰκείως ἔχων πρὸς τοὺς σοβαροὺς τῆς Μονῆς κατοίκους καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν, μὲ συνέστησε κατερχόμενον ἐκεῖ νὰ σταυροκοπηθῶ, κατόπιν δὲ μὲ ἐπαρουσίασε πρὸς δύο ἐξ αὐτῶν ἀξιωματούχους καὶ πρὸς τὸν Δικαῖον ἅμα, κρατοῦντα εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἀξιώματός του μίαν μετρίου μεγέθους ποιμαντορικὴν ράβδον. Ἀντηλλάξαμεν ὀλίγα τινά, καθόσον ἡ ὥρα ἦτο προχωρημένη, καὶ ἀντημείφθημεν

ὑπερμέτρως ἀπὸ τὸν μικρὸν σταθμόν μας μαθόντες παρὰ τῶν πατέρων τῆς Μονῆς ὅτι ὁ Πατριάρχης, διελθὼν ὅλην τὴν μεταμεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης πλησίον των, εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ ὀλίγου μὲ τὴν λέμβον του εἰς τὸ Μυλοπόταμον.

Δὲν ἐχάσαμεν περισσότερον καιρόν· ἐσταυροκοπήθημεν καὶ πάλιν, ἀνήλθομεν ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, δυσανασχετουσῶν πλέον μὲ τὴν ἐπίμονον εἰς προχωρημένην ὥραν πορείαν μας, καὶ ἀνεχωρήσαμεν, ἀφοῦ ἀπεστείλαμεν δύο κατανυκτικὰ εὐλόγησον εἰς τοὺς συνωθουμένους ἐκεῖ πατέρας.

* * *

Ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῶν Ἰβήρων μέχρι τοῦ Μυλοποτάμου εἶναι παραλία — τοῦτο δὲν ἀποκλείει οὔτε τὸ δύσβατον, οὔτε τὸ σκιερὸν τῶν πέριξ πυκνῶν φυλλωμάτων — καὶ διαρκεῖ μόλις ἡμίωρον. Διήλθομεν τὴν γέφυραν, ἥτις ἐξασφαλίζει τὴν συγκοινωνίαν ὑπεράνω τοῦ μεγάλου χειμάρρου ἢ μᾶλλον ποταμοῦ, τοῦ ἐκβάλλοντος παρὰ τὴν Μονήν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσήλθομεν εἰς τὴν συνηρεφῆ καὶ ἑλικοειδῆ ὁδόν.

Ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς ἑσπέρας εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφόν της. Τὸ παγερὸν καὶ ψυχρὸν τῶν Καρυῶν, καθόσον κατηρχόμεθα πρὸς τὴν παραλίαν, εἶχε μετατραπῇ εἰς γλυκεῖαν καὶ εὐκραῆ ἀτμόσφαιραν καὶ παρ' ὅλην τὴν χειμερινὴν ἐποχὴν παρεῖχεν εἰς ἡμᾶς τὰ ἐνδόσιμα τερπνῆς ἀνοίξεως. Ἦτο ἡ ἑσπέρα τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου καὶ ἐν τούτοις ἐνόμιζέ τις ὅτι εὑρίσκετο ἐν πλήρει Ἀπριλίῳ. Τόσον ἡπία καὶ ἀπαλὴ ἦτο ἡ θερμοκρασία καὶ τόσην χάριν ἀπέπνεεν ἡ θαυμασία καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη φύσις. Ὅλα ἐδοξολόγουν τὸν Θεὸν καὶ τίποτε, τίποτε μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς δὲν μοὶ ἐφάνη ὡραιότερον καὶ ἐπιβλητικώτερον· καμμία

λέξις, καμμία περιγραφὴ δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ καὶ περιγράψῃ ἓν παρόμοιον μεγαλεῖον.

Εἰς μίαν καμπὴν ἡ ὁδός, ἀπαλλασσομένη ἐκ τοῦ πυκνοῦ δενδρώματος, ἀπεκάλυψε τὴν θάλασσαν, μελανουμένην ἤδη ἀπὸ τὴν κατερχομένην ἠρέμα νύκτα. Μία εὐθραστος λέμβος ἐκυλίετο ἐπὶ τῶν μελῳδικῶν κυμάτων, ἐλαυνομένη ὑπὸ δύο νεαρῶν λεμβούχων, καὶ ἐπηδαλιουχεῖτο ἀπὸ στιβαρόν τινα κληρικόν. Δὲν μοὶ ἔμεινε καμμία ἀμφιβολία.

Η Α. Ε. Ο ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΣΑΒΒΑΪΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΡΟΥΣΗΣ)

— Νά! νά! ὁ Πατριάρχης, μὲ λέγει βιαίως ὁ συνοδοιπόρος μου. Βαστᾷ τὸ τιμόνι.

Ἐκράτησα ἀποτόμως τὸ ὑποζύγιόν μου, ἔλαβα εἰς τὰς χεῖρας τὰ ταξειδιωτικὰ δίοπτρά μου καὶ προσήλωσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πηδαλιούχου. Ἀνεγνώρισα μετὰ τόσα μακρὰ ἔτη τὸν Πατριάρχην, τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ τοῦ βράχου του μονάζων, τόσην μεγαλοφροσύνην ἐνέκλειεν. Ἦτο λευκότερος, ἀλλὰ πάν-

τοτε σθεναρὸς καὶ ἀκμαῖος. Ἡ ψυχρότης τῆς ἑσπέρας τὸν ἠνάγκασε νὰ περιτυλιχθῇ ἐντὸς τοῦ χειμερινοῦ ἐπενδύτου του, ἐφαίνετο δὲ σπεύδων νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἐρημητήριόν του· οἱ λεμβοῦχοι ἐκωπηλάτουν μὲ ὁρμὴν καὶ ταχύτητα

***

Ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας, ἐνῶ ἡ λέμβος ἐπέτα ἤδη ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐσπεύδομεν νὰ προλάβωμεν τὸν Πατριάρχην, ἀλλ' ἡ ὁδὸς εἶχε πολλοὺς ἑλιγμοὺς καὶ δὲν ἐπέτρεπεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τοῦτο, ἀφοῦ μάλιστα αἱ ἡμίονοι ἐβάδιζον πλέον μὲ τυπικὸν καὶ νωθρὸν βῆμα.

Μετά τινα λεπτὰ εὑρέθημεν πρὸ ἑνὸς χαμηλοῦ τοίχου καὶ μιᾶς ξυλίνης κιγκλιδωτῆς θύρας. Ἦσαν τὰ ὅρια τοῦ Μυλοποτάμου· ἐκεῖθεν ἤρχιζε τὸ μοναστήριον τοῦ Πατριάρχου, ἀνῆκον, ὡς ἐρρέθη, εἰς τὴν ἐξάωρον καὶ πλέον διὰ ξηρᾶς ἀπέχουσαν ἱστορικὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας Μονήν. Ὁ φίλος μου ἤνοιξεν ἔξωθεν τὴν θύραν καὶ τὰ δύο ὑποζύγια οἰκείως εἰσῆλθον μετὰ τοῦ φορτίου των ἐντὸς τῆς περιοχῆς.

Ἐλαῖαι, ἄλλα διάφορα ἥμερα δένδρα ἐκάλυπτον τὴν πέριξ ἔκτασιν· ὁ δρόμος στενὸς καὶ χλοερὸς ἔβαινε παραλλήλως πρὸς ἓν μικρὸν ρυάκιον. Κατόπιν ἀνεφάνησαν μικραὶ καλλιεργημέναι ἐκτάσεις καὶ ἀπωτέρω κλήματα εἰς δύο ἀντικειμένας κατωφερείας. Ἔπειτα ὁ ὁρίζων ἀνεπήδησεν ἐλεύθερος καὶ ἀπεκάλυψεν ἀποτόμως, εἰς ἀπόστασιν ὀλιγίστων πλέον βημάτων, ἕνα ὑψηλὸν παλαιὸν πύργον καὶ μὲ αὐτὸν μίαν μικρὰν κομψὴν καὶ ἀφελῆ οἰκοδομήν, ἐνώπιόν μας λευκὴν καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἄλλως χρωματισμένην, τὴν ὁποίαν περιέβαλλεν ἁπλοῦς κῆπος μὲ χειμερινά τινα ἄνθη καὶ ἀρκετὰ εὐρὺς λαχανόκηπος· τὸ ὅλον ἀπετέλει κάτι ἐν τῇ ἁπλότητί του ὡραῖον καὶ εὐγενές. Ἦτο τὸ Μυλοπόταμον.

Ἐπεζεύσαμεν εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου μέτρων ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν σεβαστὸν κάτοικόν του, καὶ ἐπροχωρήσαμεν πεζῇ πρὸς τὴν θύραν τοῦ δίκην μικροῦ φρουρίου οἰκοδομήματος. Ἡ ἑσπέρα ἦτο ἤδη ἀρκετὰ προχωρημένη καὶ τὸ ὁλονὲν ἐπερχόμενον σκότος ἤρχισε πλέον νὰ ἀποκρύπτῃ τὰς λεπτομερείας τῶν πέριξ ἡμῶν· ἡ λευκάζουσα οἰκοδομὴ μόνη διεγράφετο καθαρὰ ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ τῆς ἀστεροφεγγοῦς νυκτός.

Ο ΕΝΔΟΞ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ)

Δὲν κατωρθώσαμεν ὅμως νὰ προχωρήσωμεν πολύ. Ἠμεθα ἀκόμη ἐντὸς τοῦ μικροῦ κήπου, ὅτε αἰφνιδίως παρουσιάσθη ἐνώπιόν μας ὁ Πατριάρχης. Μᾶς εἶχε προλάβει, πρὸ ὀλίγου ἀποβιβασθεὶς εἰς τὸν ὅρμον τῆς κατοικίας του, καὶ ἔσπευσε νὰ συναντήσῃ τοὺς ξένους του, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τῆς λέμβου τὸ ὀξὺ βλέμμα του συνήντησεν ἐπὶ τῆς παραλίας ὁδοῦ.

Δέν ἤμην ἀκόμη ἕτοιμος νὰ τὸν ἴδω· ἐταράχθην ὀλίγον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ μὲ προκαταλάβῃ μὲ τὴν ὀξύτητα τῆς ἀντιλήψεως, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν τὸν διέκρινε. Ἔκυψα, ἐφίλησα τὸ χέρι του καὶ ἔμεινα ἀπέναντί του, τὴν φορὰν αὐτὴν βλέπων πλέον μὲ θάρρος ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἡ παιδικὴ ἀνάμνησις μόλις συνεκράτει τὰ χαρακτηριστικά.

Ἓν ἐλαφρὸν καὶ ὑπόκωφον σύριγμα διέκοψε τὴν πρώτην καταναγκαστικὴν σιωπήν. Μικρὸς ὑπηρέτης, ὁ Κόκας, μὲ τὴν ἰθαγενῆ ἐνδυμασίαν του, τὴν ἄτακτον ὀλίγον κόμην του καὶ τὴν στρατιωτικὴν ὑπακοήν του ἐπαρουσιάσθη μὲ τὸ εὔστροφον βλέμμα του διὰ νὰ ἐννοήσῃ προκαταβολικῶς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου του. Ἐγνώριζε τὴν συνθηματικὴν πρόσκλησιν καὶ τὸ φυσικῶς ὀξὺ οὖς του εἶχε γυμνασθῇ τελείως, ὥστε νὰ ἀκούῃ πανταχοῦ ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ οἰκοδομήματος τὸ χαρακτηριστικὸν σύριγμα.

Ὁ Κόκας ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγα λεπτὰ φέρων ἐξαισίας παρασκευῆς γλυκὸ καὶ μικρὰ ποτήρια ἁγιορειτικῆς ρακῆς, κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ ἁγιωνύμου τόπου. Ὁ νομιμόφρων καὶ πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις Πατριάρχης, φιλεύων τοὺς ξένους του, προκαταβολικῶς ἠθέλησε νὰ μὴ φανῇ ὑστερῶν εἰς μίαν τῶν γνησιωτέρων κοινωνικῶν διατάξεων τοῦ ἁγιορειτικοῦ βίου.

Ἔκοψεν ὀλίγα ἀρωματώδη βότανα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα παρεσκεύαζεν εὐεργετικὸν ἔλαιον διὰ τοὺς ρευματικούς, μᾶς προσέφερε μικρὰς τοιαύτας δέσμας καὶ μᾶς ὡδήγησεν ἐντὸς τῆς κατοικίας του. Ἡ σιδηρᾶ θύρα τοῦ Μυλοποτάμου ἐκλείσθη καὶ ἡ νὺξ κατέπεσε πλέον βαθεῖα καὶ πυκνή.

Μεθ' ὅλον τὸν νυκτερινὸν πέπλον, ὅστις ἤδη ἐξηπλοῦτο πέριξ ἡμῶν, ἐζήτησα ἀμέσως νὰ περιεργασθῶ τὸ κατάλυμα τοῦ οἰκοδεσπότου.

Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν μου ἦτο εὔκορμος ροδοδάφνη, ἥτις ἐξέτεινεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑπαίθρου αὐλῆς τοὺς πυκνοὺς κλώνους της· ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἀνθέων, τὰ ὁποῖα προέκυπτον ἀπὸ τὰς ἄκρας, αὐτὴ ἐκυριάρχει, προσδίδουσα ἐντὸς τῶν λιθίνων ἐκείνων καὶ ὀγκωδῶν τοῦ πύργου καὶ τῶν ἐξαρτημάτων του οἰκοδομῶν κάτι τὸ ἐλαφρὸν καὶ κομψόν. Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ὑπῆρχον διαμερίσματά τινα ἐπεσκευασμένα καὶ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου κλίμαξ, ἥτις ἔφερε δι' ἑνὸς ἐξώστου εἰς τὴν πρώτην καὶ μόνην ὀροφήν, ὅπου εὑρίσκοντο τὰ δώματα καὶ ἡ καθ' αὐτὸ κατοικία τοῦ Πατριάρχου. Ὁ ἐξώστης

Ο κ. Χ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ)

οὗτος εἶχεν ἀπέραντον ἐπὶ τῆς θαλάσσης θέαν καὶ παρεῖχεν ὁμολογουμένως τὸ θαυμασιώτερον τῆς ὅλης οἰκοδομῆς μέρος.

Κομψὴ καὶ μικρὰ ἡ καθ' αὐτὸ κατοικία τοῦ οἰκοδεσπότου εἶχεν ἁπλουστάτην τὴν διαίρεσιν. Ἡ ἐξώθυρα εἰσῆγεν ἀμέσως εἰς στενὸν διάδρομον, ἔχοντα ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἐπίπλου μίαν τράπεζαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἕνα χάρτην γεωγραφικὸν καὶ ὀλίγα βιβλία. Ὁ διάδρομος οὗτος ἐχρησίμευεν ὡς ἑστιατόριον. Ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ὑπῆρχον δύο δωμάτια, ἓν πρὸς τὴν θάλασσαν, δροσερώτερον, χρησιμεῦον ὡς αἴθουσα ὑποδοχῆς καὶ ἕτερον πρὸς τὴν ξηράν, ὑπήνεμον ὁπωσδήποτε, τὸ ὁποῖον ὁ Πατριάρχης μετεχειρίζετο ὡς κοιτῶνα. Τίποτε περιπλέον.

Ἀλλ' ἂν ἡ διαίρεσις αὕτη ἦτο ἁπλῆ καὶ ἡ ἐπίπλωσις δὲν ἦτο πλουσιωτέρα. Ἐντὸς τῆς αἰθούσης ὑπῆρχον δύο μικρὰ ἀνάκλιντρα, ὀλίγα τινὰ καθίσματα συνήθη, μικρόν τι γραφεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειντο πρόχειρα τινὰ βιβλία, ἐφημερίδες καὶ μία ἢ δύο φωτογραφίαι, τραπεζά τις, κοσμουμένη δι' ἁγιορειτικῶν τινων τεχνουργημάτων καὶ τῶν συνήθων ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἐντὸς φιαλῶν λεμονίων καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς τοίχου ἐκρέμαντο δύο φωτογραφίαι, παριστῶσαι ἡ μὲν τὸν διάκονον, ἡ δὲ τὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ. κάτωθεν τῆς πρώτης ἰδιοχείρως ἦτο γεγραμμένη ἡ φράσις «τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ». Μία μετρίας τέχνης τέλος ὑδατογραφία τοῦ Μυλοποτάμου, τὴν ὁποίαν εὐγνώμων τις ἢ θαυμαστὴς φίλος προσέφερεν εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, συνεπλήρωνε τὸν ὅλον διάκοσμον τοῦ ἁπλοῦ τούτου δωματίου.

Ὁ κοιτὼν ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἀνάλογος. Ξυλίνη τις κλίνη μὲ χωρικὰ μάλλινα κατὰ τὸν χειμῶνα καλύμματα κατεῖχε τὸ βάθος. Ἐνώπιον τῶν παραθύρων

μεγάλη τράπεζα, διὰ πρασίνου κεκαλυμμένη ὑφάσματος, ἐχρησίμευεν ὡς γραφεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνέκειτο ἡ μακρὰ καὶ ὀγκώδης τῆς ἑβδομάδος ἀλληλογραφία. Βιβλία καὶ εἴ τι ἄλλο παρόμοιον δαψιλῶς ἦσαν διεσπαρμένα εἰς τὸν κοιτῶνα, αὐτὰ καὶ μόνα μετὰ τῆς κλίνης διεκδικοῦντα τὴν κυριότητα αὐτοῦ. Ἓν χαμηλὸν καὶ πλατύ, κατὰ τὴν γωνίαν, ἀνάκλιντρον, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἕδραι κατήρτιζον τὸ ἄλλο ἀναγκαῖον τῆς ἐπιπλώσεως ἐφόδιον, ὑπεράνω τῆς ὁποίας ἐκυριάρχει ὁ ἐπὶ τοῦ τοίχου Ἐσταυρωμένος.

Ο κ. ΑΒΡΑΑΜ ΧΟΥΑΛΒΕΡΔΟΓΛΟΥΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΙΚΟΝΙΟΥ)

Ἰδού, μὲ ἀδιάκριτον βεβαίως λεπτομέρειαν, ὅ,τι ἀπετέλει τὴν ἡσυχον καὶ ἀπέριττον κατοικίαν τοῦ Πατριάρχου.

***

Διὰ τοὺς ξένους του ἐφρόντισεν ἰδιαιτέρως ὁ τόσον φιλόξενος οἰκοδεσπότης.

Ὑπῆρχον δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν πύργον σα-

θρά τινα καὶ διαρρέοντα δωμάτια, τὰ ὁποῖα, καταλλήλως ἐπισκευάσας, κατέστησεν ἀναπαυτικώτατα διὰ τοὺς ξένους καταλύματα. Εἰς τὰ δύο ταῦτα παρακείμενα δωμάτια ἐτοποθέτησεν ἁπλούστατα τινὰ ἔπιπλα, ἀνακαινίσας δὲ τὸν μικρὸν πρὸ αὐτῶν διάδρομον κατώρθωσε νὰ μορφώσῃ κάλλιστον οὕτω διαμέρισμα, ἕτοιμον εἰς πᾶσαν ὥραν νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς φιλοξενουμένους.

Παρακείμενος πρὸς ταῦτα ἦτο ὁ μικρὸς τοῦ πύργου ναός, διὰ τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέραν ὅλως κατέβαλε προσοχὴν ὁ εὐσεβὴς καὶ χριστιανὸς Πατριάρχης. Τὸν ναὸν τοῦτον ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων, ἐξωράϊσε κατ' ἀπαράμιλλον βυζαντινὴν τεχνοτροπίαν καὶ κατέστησεν ἀληθὲς ἀριστοτέχνημα, ποιητικώτατον καὶ ὡραιότατον. Ἔπρεπε κανεὶς νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτοῦ διὰ νὰ αἰσθανθῇ ὅλον τὸ ἄρωμα τῆς χριστιανικῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἐνδομύχου κατανύξεως. Ἡ ἔκτασίς του ἦτο καὶ δὲν ἦτο ὀκτὼ ἢ δέκα τετραγωνικῶν μέτρων· τὸ ἅγιον Βῆμά του μικροσκοπικόν. Μικραὶ βυζαντιναὶ θυρίδες μὲ χρωματιστὰς ὑέλους διέχυνον γλυκὺ καὶ ἡδονικὸν φῶς, μόλις ἐπιτρέπον νὰ διακρίνῃ τις τὰς ἄλλας λεπτομερείας τοῦ ναΐσκου. Ἦσαν δ' αἱ λεπτομέρειαι αὗται χαρακτηριστικώταται, διότι ἀπετελοῦντο ἀπὸ ὡραῖον εἰκονοστάσιον, ἀπὸ τέσσαρα γλυπτὰ στασίδια, ἀπὸ καλὰς εἰκόνας τῶν Ἰωασαφαίων καὶ ἀπὸ μικρὰ κομψότατα κανδύλια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀμυδρὸν κατήρχετο τὸ ἰόχρουν ἢ ἐρυθροῦν φῶς· τὸ ἔδαφος πλακόστρωτον φαβεντιανόν. Ἡ τάξις καὶ ἡ εὐπρέπεια διακρίνονται παντοῦ, ἀπὸ τῶν ἱερῶν δὲ βιβλίων μέχρι τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῶν σκευῶν τὰ πάντα ἀπέπνεον τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν εὐσέβειαν τοῦ μοναχοῦ. Πρὸ τῆς ὡραίας Πύλης κρέμαται τὸ ἐπιτραχήλιόν του, ἁπλούστατον ὡς κοινοῦ ἱερέως καὶ πρόχειρον δι' ὅλας τὰς ἀκολουθίας, τὰς ὁποίας μόνος του ἀνεγίνωσκεν οὗτος.

Ὁ ναΐσκος τοῦ πύργου τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου τοῦ Πλακίδα, ἐξ οὗ καὶ τὸ μονύδριον, τὸ μετέπειτα Μυλοπόταμος, εἶχε τὴν ἐπίκλησιν. Ἐντὸς αὐτοῦ ὁ μοναχὸς Πατριάρχης ἐκλείετο δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας διὰ νὰ προσευχηθῇ καὶ ψάλῃ τὴν ἀκολουθίαν του. Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ἐλειτούργει ὡς ἁπλοῦς ἱερεύς, τοῦτο δὲ ἀπετέλει μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἀπολαύσεις του. Τίποτε δὲν δύναται νὰ παράσχῃ ποιητικωτέραν εἰκόνα τῆς σκηνογραφίας ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν μόνος ὁ Πατριάρχης, ψάλλων τὸν ὄρθρον κατὰ τὴν βαθεῖαν ἀκόμη νύκτα, ἐλειτούργει κατόπιν ἐνώπιον τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν δύο προσκυνητῶν ξένων καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ τὴν μικκύλην χρωματιστὴν θυρίδα τοῦ ἁγίου Βήματος νὰ διαγελᾷ τὸ φῶς τοῦ ἀπείρου πόντου, ὅστις διεφαίνετο ἀναμέσον αὐτῆς. Ἡ ἠχηρὰ φωνὴ τοῦ λειτουργοῦντος Πα-

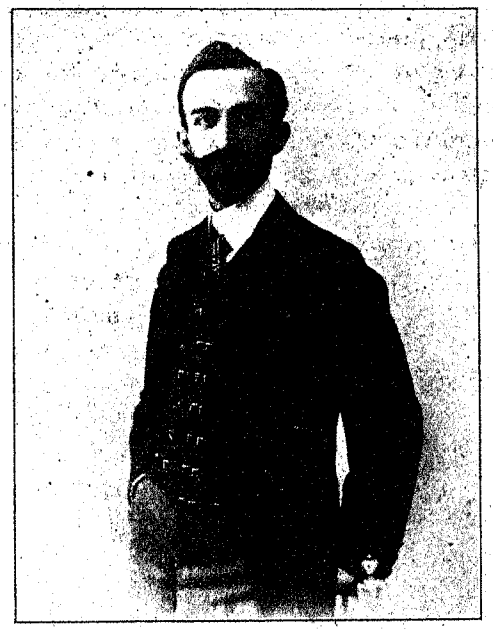

Ο Κ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΜΕΞΙΚΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΙΣΣΙΔΙΑΣ)

τριάρχου ἀνεμιγνύετο μὲ τὸν ρόχθον τοῦ ὑποκάτωθεν ἀφρίζοντος κύματος καὶ τὰς ἰσχυρὰς πνοὰς τοῦ μαινομένου βορρᾶ· τὸ ἄρωμα τοῦ λιβανωτοῦ ἀνέδιδε τὴν εὐώδη ὀσμήν του καὶ τὸ δειλὸν καὶ ἤρεμον φῶς τῶν ἀργυροκοσμήτων κανδυλίων κατέχυνε τὰς ἀμυδρὰς λάμψεις του ἐπάνω εἰς τὰς πλήρεις ἀπὸ οἴκτον καὶ ταπεινοφροσύνην μορφὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου. Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι παρευρίσκετο εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἀφαντάστους ἐκείνας βυζαντινὰς ἱεροτελεστίας, αἵτινες μὲ ὅλον τὸν χαρακτηριστικὸν μυστικισμὸν συνετελοῦντο ἰδιωτικῶς εἰς τὸν μικρὸν ναὸν ἄρχοντος τινὸς ἢ εὐγενοῦς.

* * *

Τὰ κάτωθεν τῆς κατοικίας τοῦ Πατριάρχου διαμερίσματα ἐχρησίμευον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πύργου, καὶ διὰ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ οἰκοδεσπότου. Τὸ προσωπικὸν τοῦτο ἦτο εὐάριθμον καὶ ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνὸς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τραπέζης ὑπηρέτου, τοῦ λεμβούχου καὶ τοῦ μαγείρου τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Νικολοῦ.

Ὁ Νικολός, τοῦ ὁποίου ἀλησμόνητον θὰ παραμείνῃ τὸ ὄνομα, Σίφνιος ὅπως ὅλοι οἱ πεφημισμένοι συνάδελφοί του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Πατριάρχου καθ' ἣν ἐποχὴν οὗτος ἦτο ἀκόμη μητροπολίτης Βάρνης. Ἔκτοτε οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸν ἐγκατέλειψε, προτιμήσας νὰ συμμερισθῇ ὅλας τὰς τύχας τοῦ κυρίου του ἢ νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν μόνον. Ἀφῆκε τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐκουσίως ἐμόνασε καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν ἱστορικὴν δωδεκαετίαν ἐν Ἄθῳ, σπάνιον καὶ ἀξιομνημόνευτον ἐπιδεικνύων παράδειγμα ἀφοσιώσεως. Εἶχεν ὅμως καὶ ἄλλας ἀρετάς,

Ὁ Νικολος

μεταξὺ τῶν πρώτων δὲ τὴν λεπτὴν καὶ ἰδιάζουσαν μαγειρικὴν τέχνην του, διὰ τῆς ὁποίας κατώρθωνε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀσκητικῷ καὶ μεμονωμένῳ Ἄθῳ νὰ ἱκανοποιῇ τὰς λιτὰς μὲν πλὴν λίαν ἀπαιτητικὰς ὑπὸ ἔποψιν ποιοῦ ὀρέξεις τοῦ Πατριάρχου.

Δύο ἄλλοι ἐργατικοὶ μοναχοὶ — ἀμπελικοί, ὅπως λέγονται — ἐκτὸς τοῦ πύργου διαμένοντες, ἀπετέλουν καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ μέρος τῆς ἀκολουθίας τοῦ Πατριάρχου. Τούτους ἀπέστελλεν ἡ ἐπικυρίαρχος Μονὴ πρὸς καλλιέργειαν τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της, καθὰ ἐλέχθη, πέριξ τοῦ Μυλοποτάμου γαιῶν.

Ὁ κ. Κωνσταντινος Πετασης

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΡΗΤΗΣ)

Ἐν τούτοις διὰ τῶν ὀλίγων τούτων προσώπων καὶ πραγμάτων ὁ μεθοδικὸς Πατριάρχης εἶχε τὰ πάντα ἐν τάξει. Οἱ ἄξεστοι ἐκεῖνοι καὶ σκαιοὶ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους προσελάμβανεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, τάχιστα καθίσταντο πρότυπα ὑπηρετῶν, εἰς ἓν μόνον νεῦμά του ἀντιλαμβανόμενοι τὰ

πάντα. Ἡ περιποίησίς του ἦτο πάντοτε ἀνεπίληπτος, ἡ δὲ τράπεζά του ἀπέσταζε τὴν εὐγένειαν καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀρετάς του. Ἐν τῇ μονώσει καὶ τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ τίποτε δὲν ἀπέλειπεν ἐξ αὐτῆς, ἡ λευκότης δὲ τῶν ἐπιτραπεζίων καλυμμάτων, τὸ ἀποστίλβον τῶν περονῶν καὶ μαχαιρίων, ἡ κρατοῦσα ἁγνὴ καθαριότης καὶ ἡ μέχρι τῶν τελευταίων ἀνεπίληπτος τάξις ἠδύναντο νὰ προκαλέσουν καὶ τῆς αὐστηροτέρας οἰκοδεσποίνης τὴν ζηλοτυπίαν. Ὁ μοναχὸς Πατριάρχης ἀπεδείκνυεν οὕτω ὅτι δὲν ἠννόει διὰ τῆς ἀταξίας καὶ τῆς ρυπαρότητος νὰ ἐνασκήσῃ τὸν ἀληθῆ τοῦ ἀσκητοῦ βίον.

Ἐγνώριζε δὲ πάντοτε νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τὴν τράπεζαν τὰς λεπτὰς ὀρέξεις του. Εἶχε συνήθως πρόχειρα, ὀλίγα πλὴν ἐκλεκτά, φωγώσιμα καὶ ἰδιαιτέρως σακχαρόπηκτα καὶ ὀπώρας, τὰ ὁποῖα κατ' ἐξοχὴν ἀγαπᾷ. Οἱ οἰκεῖοι, οἱ φίλοι δὲν τὸν ἐλησμόνουν καὶ ἀπὸ μακρυνὰ μέρη συχνάκις ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν χρήσιμα τοιαῦτα πράγματα. Ἀλλά, καὶ ἂν δὲν εἶχεν, ἤξευρεν ἐκ τοῦ προχείρου νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς περιστάσεις, ὅπως τοῦτο συνέβαινε καὶ εἰς τὸν ἄλλον βίον του. Μίαν ἡμέραν ἔλειπον οἱ ὑπηρέται του καὶ ὁ Πατριάρχης εἶχε ξένους. Ἡ μεσημβρία ἐπλησίαζε καὶ μόνος ὁ ὑπὸ τῶν ρευματισμῶν κατατρυχόμενος καὶ ὑποσκάζων Νικολὸς εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλ' ὁ κατ' ἐξοχὴν κύριος πάντοτε τῆς καταστάσεως οἰκοδεσπότης, χωρὶς ποσῶς νὰ ταραχθῇ, ἔκλεισε τὴν θύραν τῆς αἰθούσης καὶ ἤρχισε νὰ ἀσχολῆται μὲ τὴν παράθεσιν τῆς τραπέζης ἐν τῷ διαδρόμῳ. Μετά τινα λεπτά, χωρὶς οἱ ξένοι του νὰ ἐννοήσουν τίποτε, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἀφοῦ ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν ὀλιγόλεπτον ἀπουσίαν του προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὸ γεῦμα. Τὰ πάντα διεξήχθησαν μὲ τὴν μεγαλειτέραν τάξιν καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ ὑπηρέτου παρῆλθεν ἄνευ συνεπειῶν.

* * *

Ὅταν ἀνήλθομεν τὴν μικρὰν κλίμακα καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὴν καθ' αὐτὸ κατοικίαν ὁ Πατριάρχης μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὴν αἴθουσάν του. Ἦτο γλυκεῖα Δεκεμβριανὴ ἡμέρα, ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα νὺξ κατέστησε τὸ ψῦχος ἐπαισθητὸν καὶ τοῦτο ἠνάγκασε τὸν μικρὸν ὑπηρέτην νὰ ἀναζωογονήσῃ τὸ πῦρ τῆς ἑστίας. Ζωηρὰ καὶ σπινθηροβόλος πυρὰ ἀνέλαμψε μετ' ὀλίγον καὶ τοιαύτη ἐξηκολούθησε, χάρις εἰς τὴν ἄγρυπνον προσοχὴν τοῦ Πατριάρχου, μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀπεχωρήσαμεν.

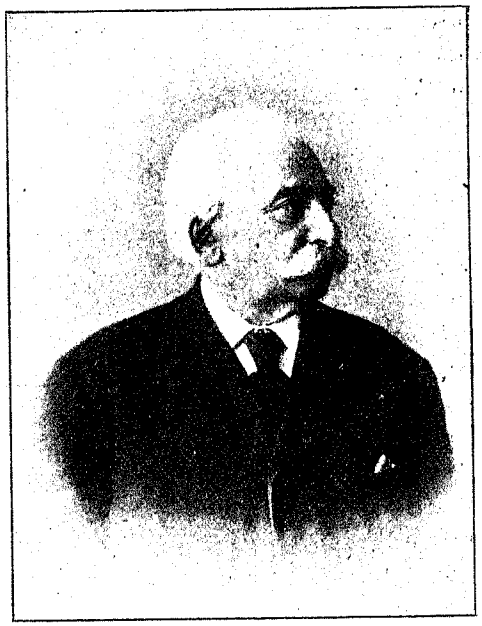

Ο κ. Κωνσταντινος Πογλογιδης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ)

Ἡ ἑστία τοῦ δωματίου, ἰδιαιτέρως χρήζουσα μνείας, ἦτο ὅπως ἐκεῖναι, τῶν ὁποίων χρῆσιν ποιοῦνται πανταχοῦ τοῦ Ὄρους. Ἐκτισμέναι ἐντὸς τοῦ τοίχου μικρὸν ἐξέχουν αὐτοῦ καὶ καταλαμβάνουν ὅλον τὸ ὕψος τοῦ δωματίου, ἀπὸ τοῦ δαπέδου μέχρι τῆς ὀροφῆς. Δύο ἢ τρεῖς σωλῆνες κτιστοὶ διακρίνονται ἰδιαιτέρως

ἐξ ὅλου τοῦ πρίσματος, ὅπερ ἐξέχει καὶ τὸ ὁποῖον ἀναλόγως τῆς περιωπῆς ἑκάστου φέρει ποικίλον ἀρχιτεκτονικὸν διάκοσμον. Ἐντὸς τῶν ἑστιῶν τούτων ρίπτονται οἱ θαυμάσιοι ἐκεῖνοι κορμοί, τοὺς ὁποίους θὰ ἐζήλευον τὰ ἀριστοκρατικώτερα μέγαρα τοῦ προαστείου τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ. Τὸ πῦρ διατηρεῖται ἄσβεστον ἐπὶ μακρόν· ἀλλ' ἀρκεῖ ἅπαξ νὰ θερμανθῇ ἡ ἑστία διὰ νὰ συγκρατήσῃ ἐπὶ μακρὸν τὴν θερμαντικὴν ἀκτινοβολίαν καὶ ἄνευ πυρᾶς.

***

Ὀλίγα ἀντηλλάξαμεν τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Σκοπίμως ἀπέφευγον τὰς ὁμιλίας καὶ ἄφινα τὸ καθῆκον τοῦτο εἰς τὸν φίλον μου διὰ νὰ ἐξετάσω καὶ γνωρίσω, περισσότερον κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν μεγάλην προσωπικότητα, ἐνώπιον τῆς ὁποίας εὑρισκόμην καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἐταξείδευον εἰς τὸ Ὄρος. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸ δεῖπνον, καὶ διὰ νὰ μὴ παραλειφθῇ καμμία τῶν συνηθειῶν τοῦ μοναχικοῦ ἐν τῷ Ὄρει βίου ὁ Κόκας προσεκόμισεν εἰς ἓν νεῦμα τοῦ κυρίου του, μετὰ τὴν ἐκ τῆς τραπέζης ἔγερσιν, τὸ ἀναπόσπαστον σπολοκάνικο. Εἶναι δὲ τὸ σπολοκάνικο ποτήριον οἴνου, προσφερόμενον δίκην κατακλεῖδος μετὰ τὸ δεῖπνον. Ἡ συνήθεια αὕτη ὑφίσταται εἰς ὅλας τὰς μονὰς καὶ σπανίως λησμονεῖται, ἰδίως μάλιστα ὅταν ὑπάρχουν ξένοι.

Δὲν παρῆλθε πολλὴ ὥρα καὶ ὁ Πατριάρχης, ἀναγνωρίζων τὰς ἐκ τοῦ ταξειδίου κοπιώδεις ἀγρυπνίας, εὐηρεστήθη ἑνωρὶς νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τῆς ἀποχωρήσεως. Ἐκεῖνος ἀπῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του καὶ ἡμεῖς ὡδηγήθημεν εἰς τὰ διὰ τοὺς ξένους κατὰ τὸ ἰσόγαιον δωμάτια. Ἐκεῖ εὕρομεν σπινθηρίζουσαν ἐν τῇ ἑστίᾳ πυρὰν καὶ ὡραίαν, ἕκαστος εἰς τὸ δωμάτιόν του, μαλακὴν ἐκ τοῦ προχείρου κλίνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας παχεῖα ἡπλοῦτο ἐρεά. Μεθ' ὅλην τὴν κόπωσιν, τὴν ὁποίαν

ἠσθανόμην, δὲν ἠθέλησα νὰ κατακλιθῶ ἀμέσως· ἐκάθησα μετὰ τοῦ φίλου μου καὶ ἠρχίσαμεν νὰ ὁμιλῶμεν διὰ τὸν ἀξιοθαύμαστον καὶ σπάνιον αὐτὸν ἄνθρωπον, ὅστις μᾶς ἐξένιζε. Παρῆλθε πολλὴ ὥρα φαίνεται, διότι, ὅταν καὶ οἱ δύο ἀποτόμως εἴδομεν τὸ ὡρολόγιον, τὸ μεσονύκτιον ἐπλησίαζε. Τὸ πῦρ εἶχε λειποψυχήσει καὶ ὁ ἄνεμος ἠκούετο ἀναμὶξ πρὸς τὸν ῥόχθον τῶν ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου συντριβομένων κυμάτων.

Ἡ Α. Ε. ὁ Βασιλάκης Βεης Σαρακιώτης
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ἀντιπρόσωπος Φιλιππουπόλεως)

Ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας τοῦ βίου μου. Ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ κοιτῶνι, ὅπου μόλις τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ὑπῆρχον, ἀνεῦρον τὴν μεγαλειτέραν ὑπὸ τὸ κράτος τόσων ἰσχυρῶν ἐντυπώσεων πραγματικὴν ἀπόλαυσιν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς θορυβώδους Εὐρώπης καὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς ἑορτῶν, εἰς τὰς ὁποίας πρό τινος ἀκόμη παρευρισκόμην, μοὶ ἐφαίνετο εἰς τὸ γαλήνιον ἐκεῖνο τοῦ Μυλοποτάμου περιβάλλον, βαρὺς καὶ ὀχληρὸς ἐφιάλτης.

Ἡ θύρα τοῦ ναΐσκου ἦτο δύο βήματα μακρὰν τοῦ δωματίου μου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἄλλως συνείχετο οὗτος· τὴν ἤνοιξα καὶ εἰσῆλθον ἐντὸς αὐτοῦ. Τὸ ψηλαφητὸν σκότος διέκοπτεν ὁ ἀμυδρὸς φωτισμὸς δύο ἢ τριῶν κανδυλίων. Χωρὶς νὰ γνωρίζω διατί, ἔστην εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἐκεῖ ἐζήτησα νὰ συγκεντρώσω τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς σκέψεις μου πρὸς τὸν Θεόν· σπανίως θὰ εἶχα καλλιτέραν εὐκαιρίαν.

Μετά τινα λεπτὰ ἐπανῆλθον· κατάκοπος ἔπεσα τότε ἐπὶ τῆς ἁπλῆς καὶ καταλεύκου στρωμνῆς μὲ ἔναυλον ἀκόμη τὴν σύστασιν τοῦ Πατριάρχου νὰ ἀναπαυθῶ ἐφ' ὅσον εἶχον ἀνάγκην, χωρὶς νὰ λάβω πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς βαρείας ἁγιορειτικὰς συνηθείας.

. . . . . .

. . . . . .

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ

Τῇ 23 Δεκεμβρίου

Ἡ ἐπαύριον ἦτο Παρασκευή, παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀνεμένομεν μὲ πολλὴν ἀνυπομονησίαν, διότι κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Πατριάρχου θὰ ἀπηρχόμεθα εἰς τὴν Λαύραν, ὅπου συνείθιζεν ἐκεῖνος νὰ διέρχεται τὰς μεγάλας αὐτὰς ἡμέρας. Θὰ εἴχομεν τοιουτοτρόπως τὴν σπανίαν εὐκαιρίαν, χωρὶς νὰ χάσωμεν τὴν πολύτιμον ἀναστροφὴν τοῦ Πατριάρχου, νὰ παραστῶμεν μάρτυρες μεγαλοπρεποῦς τελετῆς καὶ ἐνταυτῷ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν ἀρχαιοτέραν καὶ μεγαλειτέραν τοῦ Ὄρους Μονήν. Χωρὶς λοιπὸν νὰ χρονοτριβῶμεν περιεβλήθημεν τὰ ἑορτάσιμα ἐνδύματά μας ἐν Καρυαῖς, ὅπου εὑρισκόμεθα, καὶ ἐξεκινήσαμεν ἀργά, κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, πρὸς τὸ Μυλοπόταμον.

Ὅταν ἐφθάσαμεν ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Μᾶς ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα ὁ οἰκεῖος πλέον Νικολός, χάριν ἡμῶν παραμείνας ἐκεῖ, καθόσον ὁ Πατριάρχης, ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἀναχωρήσας διὰ τὴν Λαύραν, εἶχε παραλάβει μαζῆ τὸν μικρὸν ὑπηρέτην του καὶ ὅλα τὰ ἰδιαιτέρως ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ διὰ δεκαήμερον περίπου διαμονήν. Ἔμεινε λοιπὸν ὁ καλὸς μάγειρος διὰ νὰ μᾶς φιλοξενήσῃ καὶ τὸ ἔργον του αὐτὸ ἐξετέλεσε μὲ ἀνάλογον πρὸς τὰς διαθέσεις τοῦ κυρίου του ἐπιτηδειότητα.

Ο Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΡΟΔΟΥ)

* * *

Πρὶν ἢ ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ εὑρισκόμεθα ἐπὶ ποδός.

Ἡ λέμβος τῆς Λαύρας, ἥτις κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Πατριάρχου ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ πρὸς παραλαβήν μας, ἐβράδυνε συνεπείᾳ τοῦ πνέοντος ἐναντίου ἀνέμου καὶ δὲν κατέπλευσεν εἰς τὸν μικρὸν τοῦ Μυλοποτάμου ὅρμον, εἰμὴ μετὰ πάροδον ἱκανῆς ὥρας. Δύο καλόγηροι, λεμβοῦχοι εὑρίσκοντο ἐντὸς αὐ-

τῆς. Χωρίς, οὔτε ἐκεῖνοι οὔτε ἡμεῖς, νὰ χάσωμεν καιρόν, ἀναλαμβάνομεν ἀμέσως τὸ ταξείδιόν μας, οὐχὶ χωρὶς φόβον πρὸ τῆς συνεχῶς ἐπιτεινομένης θαλασσοταραχῆς.

Οἱ δύο καλόγηροι κωπηλατοῦν στιβαρῶς. Διερχόμεθα ὅλην ἐκείνην τὴν γραφικὴν ἀκτὴν καὶ ἀπολαμβάνομεν τὸ θαυμάσιον αὐτῆς θέαμα· αἱ ἄκραι, οἱ βράχοι, οἱ μικροὶ ὅρμοι παρέρχονται συνεχῶς, τὸ ἐπιβλητικὸν ὅμως θέαμα τοῦ ὑψηλοῦ Ἄθω παραμένει σταθερόν, ἐλαφρῶς μόνον ποικίλλον ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ ταξειδίου. Διέρχονται τοιουτοτρόπως δύο ὧραι, τὰς ὁποίας ἱκανῶς ἀπασχολεῖ ἡ ἀφελὴς ναυτικὴ ἀφήγησις τοῦ Ὑδραίου καλογήρου καὶ τὸ λιτὸν ἐκ μελανοῦ ἄρτου πρόγευμα, διὰ τοῦ ὁποίου μᾶς φιλεύουν οἱ καλοὶ κωπηλάται.

Αἴφνης εἰς μίαν καμπὴν ἀνεφάνη τὸ βαρὺ καὶ φαιὸν οἰκοδόμημα τῆς Λαύρας. Δὲν ἀπείχομεν ἀκόμη πολύ, ὀλίγα δὲ λεπτὰ μετὰ ταῦτα μὲ πολὺν κίνδυνον εἰσηρχόμεθα εἰς τὸν ὅρμον τῆς Μονῆς, ὅπου ἦσαν ἐλλιμενισμένα ὀλίγα πλοιάρια.

***

Μικρὰ ἀνάντης ὁδὸς ἄγει εἰς τὴν Μονὴν ἀπὸ τοῦ ὅρμου. Ὅταν ἐφθάσαμεν ἐπλησίαζεν ἡ μεσημβρία, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀναπαυθῶμεν εἰσῆλθομεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἐψάλλετο ἀκόμη ἡ ἀκολουθία τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης ἑορτῆς Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ θέαμα ἐκεῖνο.

Ἐπὶ τοῦ θρόνου ἵστατο ὁ Πατριάρχης ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸ παράστημά του προσέδιδεν ὁ βυσσινόχρους μανδύας. Ὁ ναός, ὁ τελειότερος πάντων τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διὰ τὴν τέχνην του, ἀπηύγαζε τὴν σκιερὰν ἐκείνην τῶν θαυμασίων εἰκόνων του λάμψιν καὶ ἀνέπτυσσεν ὅλην τὴν ἀληθινὴν καὶ πραγματικὴν τοῦ βυζαντινοῦ μυστικισμοῦ εἰκόνα· μοναχοὶ σοβαροὶ καὶ λευκογένειοι κα-

τεῖχον ἀκίνητοι τὰ στασίδια καὶ ἐχάνοντο εἰς τὰ σκιερὰ τοῦ ναοῦ διαμερίσματα καὶ μία ἁρμονία μονοφωνίας καὶ μεγαλείου ἀνήρχετο ἀπὸ τὰς ψαλμῳδίας καὶ τὸ σύνολον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ζῶσαι ἀνεπήδων αἱ φυσιογνωμίαι Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ.

Ἡ ἀκολουθία διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη καὶ μόλις

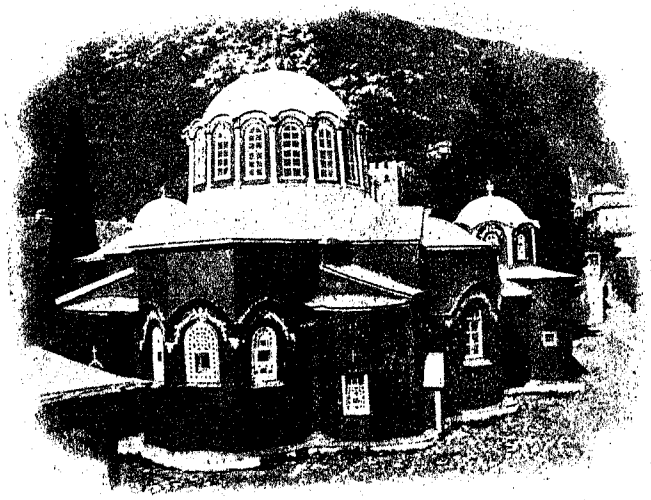

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατέπαυσε. Τὸ ἐπακολουθῆσαν διάστημα ἐχρησίμευσεν ὅπως ἀναλάβουν ὀλίγας δυνάμεις οἱ ἀπὸ τῆς προτεραίας νήστεις μοναχοὶ καὶ γίνουν οὕτω πως ἱκανοὶ νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν μεγάλην ἀγρυπνίαν, ἥτις θὰ ἤρχιζε μετ' ὀλίγον καὶ θὰ προηγεῖτο τῆς πομπώδους ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων λειτουργίας. Πράγματι ὀλίγον μετέπειτα, κατὰ τὴν 8 μ. μ. τὰ σήμαντρα ἐδήλωσαν τὴν ἔναρξιν τῆς ἀκο-

λουθίας καὶ οἱ μοναχοί, ἀποτόμως εἰς τὰς σκιερὰς παρόδους ἀναφαινόμενοι, ἤρχισαν προσερχόμενοι εἰς τὸν ναόν. Ἔξω, εἰς τὸν περίβολον, μόλις διακρίνεται τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῶν κανδηλίων, τὰ ὁποῖα φωτίζουν τὰς ἐν αὐτῷ εἰκόνας τῆς Θεοτόκου.

* * *

Τίποτε δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ τελειοτέραν ἰδέαν μεγάλης τινὸς βυζαντινῆς ἱεροτελεστίας ἀπὸ τὴν ἀγρυπνίαν ταύτην. Τὸ κατασκότεινον ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ, αἱ τόσον μυστηριωδῶς ἀπαυγάζουσαι εἰκόνες, αἱ ξηραὶ καὶ ἀσκητικαὶ μορφαὶ τῶν μοναχῶν, ὅλη ἐκείνη ἡ ἄλλη μεγαλοπρέπεια, ἡ προερχομένη ἀπὸ τὸ πομπῶδες τῆς τελετῆς καὶ τὴν ἐπιβλητικότητα τοῦ Πατριάρχου, ἦτο ἡ καλλιτέρα τῆς μεσαιωνικῆς ὀρθοδοξίας σκηνογραφία. Τίποτε δὲν ἦτο παρηλλαγμένον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων. Ὁ ἀναγνώστης ἀκόμη κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον περιεφέρετο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον χορὸν καὶ οἱ ψάλται παρομοίως ἔψαλλον τὰς ἐξαισίας καὶ λαμπρὰς τῆς ἑορτῆς καταβασίας.

Ἔπειτα ἠκολούθησεν ἡ λειτουργία, μεγαλοπρεπὴς καὶ ἀντάξιος πρὸς τὸν συναισθανόμενον τοιαύτης περιστάσεως ὑπούργημα Πατριάρχην. Καὶ ὅταν ἐτελείωσεν αὕτη, τὸ δὲ φῶς τῆς ἡμέρας, τεφρόχρουν, ἤρχισε νὰ εἰσχωρῇ ἀπὸ τὰς μικρὰς καὶ ἐπιμήκεις θυρίδας, τότε τὸ μελανὸν ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων, σοβαρὸν καὶ μὲ τὰ ἐπανωκαλύμμαυχα ἐπὶ τῶν καλογηρικῶν σκούφων, ἔσπευσε πρὸς τὴν ἔξοδον. Οἱ ὑποδεέστεροι ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια καὶ οἱ μᾶλλον ἐξέχοντες εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ Μεγάλῳ Συνοδικῷ. Τόσον ἁπλᾶ, ἀλλὰ καὶ μὲ τόσην ἐπιβάλλουσαν μεγαλοπρέπειαν τελοῦνται ἐκεῖ αἱ ἑορταί.

Ὀλίγον ἀργότερα, ἀφοῦ ἀνεπαύθη, ὁ Πατριάρχης περιῆλθε τὰς κατοικίας τῶν πρωτοστατούντων μοναχῶν καὶ ἀπέδωκε τὰς γενομένας εἰς αὐτὸν ἐπισκέψεις. Ὁ μικρόκοσμος τῆς Λαύρας ἦτο καθ' ὅλα τυπικός, ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν δ' ἐκείνων καὶ μελανῶν ἐκ τοῦ χρόνου τοίχων περιεσώζοντο ὅλαι αἱ χριστιανικαὶ καὶ καλογηρικαὶ συνήθειαι ἀκμαῖαι.

Ο κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΕΡΡΩΝ)

Πόσον ἀληθινὰ μὲ φαίνονται αἱ ἡμέραι αὐταί! Μεταξὺ τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων, πλὴν τόσον φιλοξένων μοναχῶν, ἀπελαμβάνομεν ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀδόλου ζωῆς καὶ τὰς ἀφελεῖς διαχύσεις τῶν καλῶν πατέρων. Καὶ ὡς κορύφωμα ὅλων τούτων εἴχομεν τὴν πολύτιμον καὶ δαψιλῆ ἀναστροφὴν τοῦ Πατριάρχου, πάντοτε ἐξόχου καὶ μέχρι τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων.

Τὴν νύκτα ἀπεχωροῦμεν εἰς τὸ ἀρχονταρῆκι τῆς Μονῆς καὶ τότε ἤρχιζεν ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχοντάρη. Τὸ τρομῶδες γλυκό, ὁ καφὲς καὶ ἡ ἁγιορειτικὴ ρακή,

ὧν σπανίως ἐκάμνομεν χρῆσιν, ἦσαν ἐκεῖ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν· πλειότερον ὅμως αὐτῶν ἡ σπινθηρίζουσα καὶ ζωηρὰ πάντοτε πυρά. Ἔπειτα κατεφεύγομεν εἰς τοὺς ποικίλους καὶ πολυτίμους τόμους τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου, τοὺς ὁποίους τόσον φιλοφρόνως μᾶς ἐδάνειζε, καὶ δι' αὐτῶν συνεπληροῦμεν τὸν κατὰ πάντα ἄφροντιν βίον μας.

***

Τῇ 30 Δεκεμβρίου

Τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἡμερῶν κατέστρωσεν ὁ Πατριάρχης, ἀπεφασίσθη σήμερον νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν. Θὰ ἐπεσκεπτόμεθα τὰ Καυσοκαλύβια, τὸ ὀνομαστὸν τοῦτο καὶ λίαν ἐνδιαφέρον μὲ κέντρον τῶν Ἰωσαφαίων καὶ ἴσως καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω, ἂν ἐπέτρεπε τοῦτο ὁ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μετατραπεὶς καιρός.

Ἐξεκινήσαμεν μ. μ. ὁ Πατριάρχης, ὁ φίλος ἰατρὸς καὶ ἐγώ, ἐπιβαίνοντες ἡμιόνων καὶ ἔχοντες συνοδοιπόρον ἕνα ἐκ τῶν ἡμιονηλατῶν τῆς Μονῆς. Ὡς ἄνθρωπος ἐξωκειωμένος πρὸς τὰς τοιαύτας ὁδοιπορίας ὁ Πατριάρχης εἶχε περιβληθῇ κατάλληλον ἐνδυμασίαν καὶ ἰδιαιτέρως ὑψηλὰ καὶ καλὰ ὑποδήματα. Ἐκ τῶν ἐνόντων δὲ ἐφωδιάσθημεν καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τοῦ παγεροῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἐπικειμένης χιόνος.

Ἡ πορεία ἤρχισεν ὑπὸ καλὰς συνθήκας καὶ ἐξηκολούθησε τοιαύτη μέχρι τῆς ρουμανικῆς Σκήτης τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ὅπου ἐφθάσαμεν μετὰ μίαν ὥραν. Ὁ ἡγούμενος, πολυπράγμων καὶ ζωηρὸς ὀλίγον, μᾶς ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, μᾶς ἐξενάγησεν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς καθαρίας Σκήτης του — ἐξαρτήματος τῆς Λαύρας — καὶ μᾶς ἐπέδειξε μὲ περίεργον καὶ ὑπερήφανον κάπως στόμφον τὸ βδελλοτροφεῖον του. Πρὸς τί τοῦτο δὲν κατώρθωσα νὰ ἐννοήσω, νομίζω ὅμως ὅτι

περισσότερον δίκαιον εἶχε νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὸν ἐν ἀρίστῃ καταστάσει ὑδρόμυλόν του.

Μετὰ ταῦτα ἤρχισε κοπιώδης ἡ πορεία. Ἀνερχόμεθα συνεχῶς ὑψηλὰ καὶ ὁ ἄνεμος ἐπιτείνεται, ἀνυπόφορος καὶ παγερός· τὰ ζῶα βαδίζουν μετὰ κόπου καὶ ταλαιπωροῦνται, μόνος δ' ὁ γοργὸς καὶ ἐλαφρὸς ὁδηγὸς φαίνεται ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὴν δεινὴν κακοκαιρίαν. Εἰς ἓν ὕψωμα, ἀπότομον, μᾶς σταματᾷ ὁ Πατριάρχης καὶ μᾶς δεικνύει δένδρον ἡμίκαυστον, ὅπερ εἶχε κεραυνωθῇ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν διήρχετο ἐκεῖθεν.

Ο Κ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΜΥΡΝΗΣ)

Εἴχομεν ἤδη ἀνέλθει εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς ὁδοῦ, τὸ γνωστὸν διὰ τὴν ἐπικίνδυνον διάβασίν του Χαΐρι. Τὸ θέαμα εἶναι τόσον λαμπρόν, τόσον μέγα, ὥστε πρὸς στιγμὴν λησμονοῦμεν καὶ τὸ ψῦχος καὶ τὰς ταλαιπωρίας. Ἀπόκρημνοι καὶ ὑψηλοὶ βράχοι ἀνέρχονται καθέτως ὑπὲρ τὴν θά-

λασσαν, φάραγγες δὲ καὶ χάσματα φαίνονται μεταξὺ αὐτῶν· μαύρη ἐδῶ, γαλανὴ παρέκει, μαινομένη ἀφ' ἑνός, ἀκίνητος ἐξ ἄλλου πρόκειται ἡ θάλασσα καὶ ἀπωτέρω ὁ μελανὸς καὶ ἀνεμόπληκτος πόντος. Ἡ ἄλλη φύσις περιδινεῖται ἐντὸς τῶν νεφῶν καὶ τῆς πυκνῆς χιόνος. Καὶ περιφρονοῦντα ἐξ ἴσου τὰ μαινόμενα στοιχεῖα, ὅσον καὶ τὸν θορυβώδη κόσμον, κρέμανται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ; κατὰ τὰ πλέον ἀπόκρημνα καὶ δύσβατα μέρη, πενιχρά τινα κελλία αὐστηρῶν καὶ ἀδιαλλάκτων ἀναχωρητῶν. Τὸ θέαμα χάνει πλέον τὴν μεγαλοπρέπειάν του καὶ καθίσταται αὐτὸ τοῦτο ἄγριον καὶ φρικῶδες.

Στενωτάτη τις δίοδος φέρει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὁδόν· κάτωθεν αὐτῆς ἐκτείνεται ἡ θάλασσα, τὸ παραμικρότερον δ' ὀλίσθημα κατακρημνίζει τὸν διαβάτην ἀπὸ ὕψους ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ πλέον μέτρων. Καὶ ὅμως τὴν κινδυνωδεστάτην αὐτὴν δίοδον ὁ Πατριάρχης συχνότατα διήρχετο ἐφημίονος, ὅπως καὶ τὴν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω ἄγουσαν, ἀνερχόμενος ἢ κατερχόμενος.

Τὴν ἄνοδον διεδέχθη ἡ κάθοδος ἐν μέσῳ ἀγρίας ἐντὸς πετρωμάτων ὁδοῦ. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ὁ λίθινος ἐκεῖνος ὄγκος ἦτο νεκρός τις καὶ ἄψυχος Τιτάν, τὸ σῶμα τοῦ ὁποίου διηυλάκουν μικροοργανισμοί. Καὶ ἐξηκολουθήσαμεν οὕτω τὴν πορείαν, ἐναλλὰξ ἀπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς εἰς τὸ τρομακτικὸν μεταπίπτουσαν.

***

Παγωμένοι, μέχρις ὀστέων περίρρυτοι, ἐφθάσαμεν ἱκανὸν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τὰ Καυσοκαλύβια. Οἱ κώδωνες ἐχαιρέτισαν ἀπὸ μακρὰν τὴν ἄφιξιν τοῦ Πατριάρχου καὶ ὑπεδήλωσαν εἰς ἡμᾶς τὸ τέρμα τῶν δεινῶν. Πράγματι, μόλις ἐπεζεύσαμεν, εὕρομεν τὰ πάντα ἐν τάξει, τοῦ Κόκα σπεύσαντος ἐγκαίρως νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἐκεῖ μοναχούς.

Ὁ Πατριάρχης, ἀμέσως ἀναλαβὼν κατὰ τὸ ἰδίωμά του ἐκ τῆς πορείας, ἐφρόντισε νὰ μάθῃ τὰ ἀφορῶντα τὸ καλλιτεχνικὸν καὶ πεφημισμένον, καὶ πέραν ἀκόμη τοῦ Ἄθω, τοῦτο κέντρον. Ὑπῆρξε καὶ ἦτο σπουδαῖος συναντιλήπτωρ αὐτοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ ἐνδιαφέρον του ἐδεικνύετο μέγα.

Ο Κ. ΜΙΧΑΗΛ ΣΙΦΝΑΙΟΣ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ)

Μᾶς ἔδειξαν δ' αὐτοὶ τὰς νέας των παραγγελίας καὶ πλῆθος ἄλλο εἰκόνων.

Μέγα μέρος τῆς ἑσπέρας διῆλθον λίαν εὐχαρίστως, διεξερχόμενος τὸ βιβλίον τῶν ἐπισκεπτῶν. Εὐτυχῶς τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς λαμπρὸν ἀντίδοτον κατὰ τῶν στομαχικῶν διαταράξεων, τὰς ὁποίας τὰ παρατεθέντα ἐν τῇ τραπέζῃ, χάριν πολυτελείας, περιώνυμα δὲ πανταχοῦ τοῦ Ὄρους νεῦρα τῆς μουρούνας προύκάλεσαν ἐπ' ἐμοῦ.

***

Τῇ 31 Δεκεμβρίου

Ἀπὸ τὰ Καυσοκαλύβια εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω

ἡ ὁδὸς δὲν εἶναι μακρά· εἶναι ὅμως κατ' ἐξοχὴν δύσβατος, καὶ ἰδίᾳ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος. Καὶ ἐζήτησε μὲν ὁ Πατριάρχης νὰ ἀνέλθωμεν μέχρις αὐτῆς, ἀλλ' ὁ χάριν δοκιμῆς καὶ πρὸς ἀνίχνευσιν ἀποσταλεὶς ὁδηγὸς ἐπανελθὼν ὡμολόγησε τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπιχειρήσεως, καθόσον θὰ ἐκινδυνεύομεν νὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὰς χιόνας, ἐὰν ἀπετολμῶμεν παρόμοιόν τι. Δὲν ὑπῆρχε λοιπὸν κανεὶς λόγος νὰ παρατείνωμεν τὴν διαμονήν μας, ἀφοῦ μάλιστα εἶχεν ἐξημερώσει ἡ 31 Δεκεμβρίου, ἡ παραμονὴ τοῦ νέου ἔτους.

Ἀνεχωρήσαμεν εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα διὰ νὰ φθάσωμεν πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν Λαύραν. Τὰ ἐφόδιά μας ἐδιπλασιάσθησαν, ἐπὶ πλέον δὲ ὁ ἰατρὸς κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ ποδῆρες ἀδιάβροχον. Ὁ καιρὸς δὲν εἶχε μεταβληθῇ οὐσιωδῶς, ἡ χιὼν ὅμως ἔπιπτε πυκνὴ καὶ κατὰ νιφάδας μεγάλας.

Οὔτε ὅμως τὰ ἐφόδια, οὔτε καὶ αἱ ἄλλαι προφυλάξεις κατώρθωσαν νὰ ἀποτρέψουν ἀφ' ἡμῶν τὰ δεινὰ τῆς ὁδοιπορίας. Καθόσον ἀνηρχόμεθα τὸ ψῦχος, καὶ ὁ ἄνεμος, καὶ ἡ χιὼν ἐπετείνοντο, ἔφθασε δὲ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν κατήντησαν ἀφόρητα. Σιωπηλοὶ ἐβαδίζομεν καὶ οἱ τρεῖς· ἀλλ' ὁ δυστυχὴς ἰατρός, ἀποβαλὼν καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὸ θάρρος του, ἔστη κατά τινα στιγμὴν καὶ ἐνόμισε πλέον πᾶσαν ἐλπίδα περὶ αὐτοῦ ματαίαν. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ζωηρὰ ἀνεφάνη ἐνώπιόν μου ἡ σκηνογραφία τῶν ἱρωϊκῶν ἐκδρομῶν εἰς τὸν Πόλον καὶ ὅλων τῶν συμπαρομαρτούντων δεινῶν.

Ὁ Πατριάρχης δὲν ἐφαίνετο ποσῶς ταλαιπωρούμενος· ὡδήγει τὸ ὑποζύγιόν του ἀσφαλῶς καὶ προηγεῖτο τῆς ὁδοῦ. Εἶχε μόνον ἀποβάλει τὸ καλυμμαύχιον καὶ ἔφερεν ἁπλοῦν μαλακὸν σκοῦφον. Ἡ ταλαιπωρία ὅμως, τὴν ὁποίαν ὑφιστάμεθα, μὲ ἀνησύχει ὑπερβαλλόντως δι' αὐτόν, καθόσον μετὰ τὴν ἀσθένειάν του ἐφοβούμην

ὅτι θὰ εἶχε συνεπείας δυσαρέστους, ἤρχιζα δ' αἰσθανόμενος τύψεις, καθόσον ἐνόμιζον τὸν ἑαυτόν μου αἴτιον. Ἐξ ἄλλου, μολονότι δὲν ἀπέβαλα τὸ θάρρος μου καὶ γενναίως ὁπωσδήποτε ὑπέφερα τὰ δεινά ἠσθανόμην οὐχ ἧττον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν τὰ κατ' ἐμέ. Εἶχεν ἐμποτισθῇ τελείως ὁ χειμερινὸς ἐνδύτης μου, ἡ δὲ ρεδιγκότα, τὴν ὁποίαν διὰ τὴν ἑορτάσιμον εἰς τὴν Λαύραν ἐπίσκεψιν ἔφερα, ἦτο διὰ πᾶν ἄλλο φεῦ! κατάλληλος ἢ διὰ νὰ ἀντιταχθῇ πρὸς τὸ πανταχόθεν σκαιῶς αὐτὴν παρενοχλοῦν ὕδωρ. Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν λοιπὸν πολὺ ἤμην κυριολεκτικῶς περίρρυτος, πᾶσα δὲ μετακίνησις τοῦ σώματος ἐπὶ τοῦ ὑποζυγίου καὶ νέον προεκάλει αἴσθημα ψυχρολουσίας. Τὰ ἄκρα τοὐναντίον ἦσαν ἀναίσθητα. Ὑποδήματα, περιπόδια καὶ μέλη ἀπετέλεσαν ἕν τι ὅλον, ὡς συνεκτικὸς τοῦ ὁποίου δεσμὸς ἐχρησίμευσε τὸ ἀποπαγὲν μεταξὺ αὐτῶν ὕδωρ.

Ο Κ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΞΑΝΘΟΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΒΑΡΝΗΣ)

* * *

Ἐν τοιαύτῃ ἀθλίᾳ καταστάσει ἐφθάσαμεν πρὸς μεγίστην κατάπληξιν τῶν πατέρων τῆς Μονῆς εἰς τὴν Λαύραν. Ἡμιθανεῖς ὡδηγήθημεν εἰς τὸ ἀρχονταρῆκι καί, πᾶσαν περιβολὴν ἀποβαλόντες, ἐρρίφθημεν εἰς τὴν κλίνην μὲ κροταλίζοντας ἀπὸ ρῖγος τοὺς ὀδόντας. Σκοτοδίνη κατεῖχε τὸ πνεῦμά μου, κατὰ βάθος ὅμως εἶχα τὸ αἴσθημα τῆς ὑπερηφάνου εὐχαριστήσεως. Μόλις μετὰ πάροδον πολλῆς ὥρας συνήλθομεν. Ἡ ἑστία διέχυνε γλυκεῖαν θερμότητα καὶ ἀτμίζον ποτήριον τεΐου εὑρίσκετο παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν μου. Τὰ ἐνδύματά μας παρέκειντο ἄμορφα καὶ τελείως παρηλλαγμένα, πλὴν ξηρά. Ἐξ ἄλλου θερμά, ἔστω καὶ ἄκομψα, μάλλινα περιπόδια εὑρίσκοντο εἰς τὴν διάθεσίν μας καὶ μετ' αὐτῶν ζεῦγος χονδροειδῶν καλογηρικῶν ἐμβάδων. Οὕτω πως, τελείως ἀναλαβόντες, ἠγέρθημεν καὶ περιβληθέντες τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ κοσμικὴν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μοναχικὴν στολήν μας κατωρθώσαμεν, εὐπρόσωποι ὁπωσδήποτε καὶ ὑγιεῖς, νὰ παρακαθήσωμεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν πατριαρχικὴν τράπεζαν, παρ' ὅλα τὰ εἰρωνικὰ ὑπομειδιάματα τῶν ὁμοτραπέζων.

Ἐν τούτοις ἡ ἑσπέρα παρῆλθεν ἐξαίρετα. Τοῦ Νικολοῦ ἡ γνωστὴ τέχνη συνεπλήρωσε τὰς ἀνάγκας μας, ὅ,τι δὲ τὴν κατ' ἐξοχὴν οἰκογενειακὴν ἑσπέραν ἠδύνατο ὀδυνηρῶς νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὴν στέρησιν τοῦ οἰκείου κύκλου καὶ τοῦ κόσμου ὁ κοινωνικὸς Πατριάρχης ἐφρόντισεν ἐγκαίρως νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του πρόχειρον. Παρέθεσε δηλαδὴ μετὰ τὸ τέλος τοῦ δείπνου γνησίαν πολίτικην βασιλόπηττα καὶ ἔκοψεν αὐτήν, ἰδιοχείρως ἐπιδίδων καὶ ὀνομαστὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τὸ τεμάχιόν του. Τὸ νόμισμα ἔπεσεν εἰς τὴν Μονήν, τοῦτο δ' ἐθεώρησε καλὸν οἰωνόν. Παραδόξως πως ὅμως, ἀφορμὴν λαμβάνων ἔκ τινος προπόσεως, ὡμολόγησεν ὅτι εἶναι

κάποτε προληπτικὸς καὶ ὡρισμένως ἀπαντῶν εἰς αὐτὴν ἐδήλωσεν ὅτι κατὰ βεβαίαν πεποίθησίν του οὐδέποτε πλέον θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἀρχήν. Ἴσως ὁ Πατριάρχης ἐλησμόνησεν ἔκτοτε τὴν παρέκβασιν ταύτην, ἀλλ' ὁ γράφων ταῦτα ἐνθυμεῖται καλῶς τὰς λεπτομερείας, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν γενομένην παρατήρησιν ὅτι προλήψεις τινὲς προσιδιάζουν εἰς μεγάλους ἄνδρας.

Ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ

Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901

(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΧΙΟΥ)

Τὴν αὐτὴν νύκτα—ἐξημέρωνε πρώτη τοῦ ἔτους—ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς μεγάλης ἀγρυπνίας· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν εἴχομεν δυστυχῶς τὴν γενναιότητα νὰ ἀντιστῶμεν εἰς τὸν ὕπνον, ὅστις βαρὺς ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν βλεφάρων μας, ζητῶν νὰ ἀνακουφίσῃ τὸ ταλαιπωρηθὲν ἐκ τῆς ἐπιπόνου καὶ ὀδυνηρᾶς ὁδοιπορίας σαρκίον.

* * *

Τῇ 3 Ἰανουαρίου 1900

Ὑπὸ τοὺς βαρεῖς κωδωνισμοὺς καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς

κρότους τῶν σημάντρων ἀναχωροῦμεν μὲ προφανῆ συγκίνησιν ἐκ τῆς Λαύρας. Εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν μᾶς προπέμπουν οἱ πατέρες, σοβαροὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς μὲ τὰ ἐπανωκαλύμμαυχά των. Ὁ ἀποχωρισμὸς οὗτος, μετὰ τὴν δεκαήμερον μεταξύ των διαμονήν, μὲ φαίνεται τόσον σκληρός, ὥστε δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ ἴδω ὀπίσω μου. Κάποτε, εἰς παρομοίας στιγμάς, νομίζει κανεὶς ὅτι ἀφίνει μέρος τῆς ζωῆς του ἀλλαχοῦ καὶ θλίβεται τότε καιρίως. Εἰς μίαν καμπὴν τέλος γίνεται ὁ τελευταῖος χαιρετισμός, ἐκφωνεῖται τὸ τελευταῖον κατευόδιον καὶ ἡμεῖς χανόμεθα εἰς τὰς ἀτραποὺς τῆς συνηρεφοῦς ὁδοῦ μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὸ Μυλοπόταμον.

Ἐπὶ δύο ὥρας ἡ πορεία βαίνει ὁμαλῶς μὲ μόνον ἐπεισόδιον τοὺς μεταξὺ τοῦ ἰατροῦ καὶ ἐμοῦ ἡμιονικοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς πατρικὰς συστάσεις τοῦ Πατριάρχου μὴ τυχὸν πάθωμέν τι. Ὀλίγον ὅμως κατόπιν μᾶς κατέλαβε βροχὴ ραγδαία καὶ ἀπειλητική. Ἐλπὶς πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ δὲν ὑπῆρχε καμμία, ἐκτὸς δ' αὐτοῦ ἀπείχομεν ἀκόμη πολὺ τοῦ τελικοῦ μας σκοποῦ. Προχωροῦμεν ἐν τούτοις ἄνευ διακοπῆς, διερχόμενοι χειμάρρους καὶ ποταμοὺς καὶ βράχους καὶ χαράδρας, καὶ ἀποστάζοντες εἰς ἕκαστον τίναγμα ἐκ τοῦ βήματος τῆς ἡμιόνου.

Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην ὁ πρακτικώτερος ἰατρὸς ἐσκέφθη νὰ διασκεδάσῃ μᾶλλον αὐτὸς μὲ τὴν ἐπιμονὴν τῶν συνοδοιπόρων του πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας ἢ νὰ καταστῇ, ὅπως προηγουμένως, σκοπὸς σατυρικῶν βελῶν. Προφασισθεὶς λοιπόν, ἴσως δὲ καὶ πραγματικῶς ἔχων ἀνάγκην, ἀπεχωρίσθη κατά τινα διακλάδωσιν τῆς ὁδοῦ καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Καρακάλλου ἄγουσαν.

* * *

Ὁ Πατριάρχης καὶ ἐγὼ ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας, ἐνῶ ἡ βροχὴ κατέπιπτεν ἀνηλεῶς. Μετὰ πάροδον ἓξ ὁλοκλήρων ὡρῶν ἐφθάσαμεν ἐπὶ τέλους ἀπέναντι τοῦ Μυλοποτάμου. Ἀλλ' ὅ,τι ἔπαθεν ὁ Μωϋσῆς μὲ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἐπέπρωτο νὰ δοκιμάσωμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην.

Ἕνεκα τῆς ραγδαίας καὶ συνεχοῦς βροχῆς ὁ ὑπερεκχειλίσας παρὰ τὸ Μυλοπόταμον χείμαρρος κατέστη ὁρμητικὸς καὶ ἀδιάβατος ποταμός. Κατήρχετο θορυβωδῶς καὶ ἐξέβαλλεν εἰς τὴν παρακειμένην θάλασσαν, παρασύρων ὀγκώδεις λίθους, ξύλα, δένδρα καὶ εἴ τι ἄλλο. Γέφυρα δὲν ὑπῆρχε, πᾶσα δ' ἀπόπειρα διαβάσεως ἐπὶ τῆς ἡμιόνου ἦτο διττῶς ἐπικίνδυνος. Καὶ ἐτόλμησε μὲν ὁ ριψοκίνδυνος Πατριάρχης νὰ διέλθῃ αὐτόν, ἀλλ' εἰσελθὼν μέχρι τῆς ὀσφύος καὶ παρασυρόμενος, ἀκούων δὲ καὶ πάντοθεν τὰς φωνὰς τῶν προσδραμόντων ἀνθρώπων τοῦ Μυλοποτάμου, ἠναγκάσθη νὰ

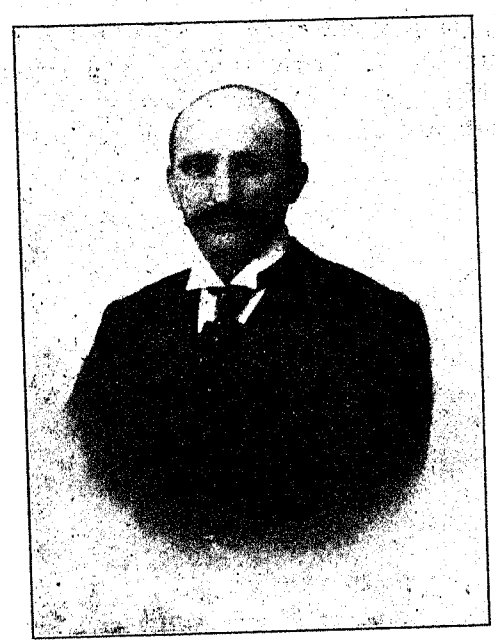

Ὁ κ. Γεωργιος Ναουμ
Μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τοῦ 1901
(ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΚΟΠΙΩΝ)

ὀπισθοδρομήσῃ. Δύο ἢ τρεῖς ἄλλαι ἀπόπειραι ἐναυάγησαν ἐπίσης, καὶ τοιουτοτρόπως, ἐξάωρον καὶ κοπιώδη διανύσαντες δρόμον, εὑρέθημεν εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ βλέπωμεν ὡς ἄλλην γῆν τῆς ἐπαγγελίας τὸ μόλις τριακόσια ἀπέχον μέτρα Μυλοπόταμον.

Ἀπελπισθέντες καθ' ὁλοκληρίαν, εἰ καὶ δυσκόλως, ἠρχίσαμεν νὰ συνειθίζωμεν μὲ τὴν ἰδέαν τῆς διανυκτερεύσεως ἔν τινι παρακειμένῃ γυμνῇ καὶ ἀθλίᾳ καλύβῃ ἀμπελικοῦ τινος μοναχοῦ. Τὸ πρᾶγμα ἦτο δύσκολον, διότι ἡμεῖς μὲν εἴμεθα ἐντελῶς περίρρυτοι, ἐντὸς δὲ τῆς καλύβης οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχεν ἐκτὸς πενιχρᾶς τινος πυρᾶς. Καὶ μέχρι μὲν τῆς ἑσπέρας ἕκαστος ἐκολακεύετο, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπνώττων ὑπὸ τὴν φιλόξενον τοῦ Μυλοποτάμου στέγην· ἀλλ' ὅταν ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ οὐδεμία ὕφεσις ἐπῆλθεν εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, τότε ἐλήφθη ἡ πικρὰ πλὴν ὁριστικὴ ἀπόφασις τῆς ἐν τῇ γυμνῇ καλύβῃ διανυκτερεύσεως.

Ἀποψις τοῦ Ἁθω ἀπὸ τοῦ Μυλοποταμοῦ

Η Καλυβη

***

Τὸ πρῶτον πρᾶγμα ἦτο νὰ στεγνώσωμεν τὰ ἐνδύματά μας, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τ' ἀλλάξωμεν. Τὸ καλὸν καὶ ἐπιβαλλόμενον παράδειγμα ἔδωκεν εἰς ἐμέ, τὸν δειλότερον καὶ περισσότερον συνεσταλμένον, αὐτὸς

ὁ Πατριάρχης. Οὕτω ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν, ὄρθιοι πρὸ τῆς ὀκνηρῶς λειτουργούσης ἑστίας, μετεβλήθημεν εἰς ἀτμίζοντας λέβητας.

Ἀκολούθως ἐσκέφθημεν νὰ γελάσωμεν τὴν ὀρεξίν μας. Εἶχον ὅμως ἀρκετὰ ἀπαμβλύνει αὐτὴν ἡ ὀδυνηρῶς ἀρχομένη δοκιμασία καὶ οἱ ἀνατέλλοντες μελανοὶ ὁρίζοντες διὰ τὸ ζήτημα τῆς κατακλίσεως. Ἕνεκα τούτου οὐδεὶς ἤγγισε τὸ δι' ὄζοντος ἐλαίου ἠρτυμένον νεόβραστον ἄθλιον ῥόφημα, ὅπερ παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου ὁ ἀγρότης καὶ πρωτόγονος καλόγηρος, οὔτε τὸν εὐτελῆ ἄρτον του καὶ τὰς εὐτελεστέρας ἐλαίας του. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐννοοῦν τὸν ἀσκητισμὸν καὶ τὸν ἐνάρετον βίον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὰς ἐλεεινὰς ἕξεις τοῦ ἀμαθοῦς καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀνοσίου πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ βίου· ὁ δὲ καλόγηρος τῆς προκειμένης περιστάσεως δὲν ἦτο ποτὲ εἰς κατάστασιν νὰ φαντασθῇ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἦναι κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμόν, ἴσως δὲ καὶ πολὺ περισσότερον, ἐνάρετος, ἐὰν ἔτρωγε μαῦρον μέν, πλὴν καθαρὸν καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ χῶμα ἀποτελούμενον ἄρτον. Ὁ Πατριάρχης μ' ὅλα ταῦτα ἀνεσκάλευσε τὰς ἐλεεινὰς ἐκ τῆς βροχῆς ἀποσκευάς του καὶ εὐτυχῶς ἐντὸς αὐτῶν ἀνεῦρε λείψανα τινὰ διπύρων, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη τὸ δεῖπνόν μας.

Ἡ ἔλλειψις ὅμως αὕτη ἦτο μηδαμινὴ ἀπέναντι τοῦ ἐκκρεμοῦς ζητήματος τοῦ ὕπνου. Ἐντὸς τῆς καλύβης, ὅπως ἐλέχθη, δὲν ὑπῆρχε τίποτε, ὁ δὲ καλόγηρος, ἀναλαβὼν τὰ τῆς τραπέζης, ἀπεσύρθη, χωρὶς κἂν νὰ μᾶς ἐφοδιάσῃ μὲ ἱκανὰ τοὐλάχιστον ξύλα. Αἱ ἀποσκευαὶ ἐξ ἄλλου εὑρίσκοντο, ὡς ἐλέχθη, ἐν ἐλεεινῇ καταστάσει καὶ ἦσαν διὰ πᾶν ἄλλο κατάλληλοι ἢ δι' ὕπνον. Τὰ παράθυρα εἰς ἐπίμετρον ἐσχημάτιζον ῥεύματα, ἡ δὲ θύρα ἔκλειε καὶ αὐτὴ χωρὶς μεγάλας προφυλάξεως ἀξιώσεις. Καὶ προσεπάθησα μὲν νὰ περιφράξω τὸ ἓν τοὐλάχιστον

τῶν παραθύρων, ἀλλὰ τὰ ξύλα, τὰ ὁποῖα πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθην, κατέστησαν μετ' ὀλίγον ἀναγκαιότερα διὰ τὴν ἑστίαν.

Ἂς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης κατὰ ποῖον τρόπον διῆλθεν ἡ φοβερὰ αὐτὴ νύξ. Εἰς μίαν ἄκραν ἐκάθητο ὁ Πατριάρχης, προσπαθῶν δῆθεν νὰ κοιμηθῇ· εἰς τὴν ἄλλην, κατακείμενος ἐγώ, ἐπεζήτουν διὰ τῆς ἀκινησίας καὶ τῆς ἡσυχίας μου νὰ ἀποτρέψω τὴν περὶ ἐμοῦ τοὐλάχιστον φροντίδα του. Ἔξω ἠκούετο ὁ πάταγος τοῦ κυλιομένου χειμάρρου καὶ ἡ βοὴ τοῦ ἀνέμου, τὸ δὲ πῦρ, λιποψυχοῦν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ἐφαίνετο καὶ αὐτὸ συνωμοτοῦν ἐναντίον μας. Ἐπλησίαζε τὸ μεσονύκτιον καὶ ὅμως ἡ νὺξ ἐφαίνετο ἀτελεύτητος. Κατὰ μικρὰ διαλείμματα ὁ Πατριάρχης ἐσηκώνετο καὶ ἔβλεπε πρὸ τῆς ἑστίας τὸ ὡρολόγιόν του· ἔπειτα πάλιν κατεκλίνετο. Ἐσκέφθην νὰ τὸν ἀπασχολήσω μὲ τὴν ὁμιλίαν· ἀλλ' ἦτο τόση ἡ ψυχικὴ στενοχωρία του, ὥστε ἐλάχιστα μόλις ἀπεκρίνετο. Φαίνεται ὅτι ἔπασχε, διότι ἤρχισε παραπονούμενος ἀπὸ ρίγη καὶ πόνους. Κατά τινα στιγμὴν τὸ ὑποφῶσκον φῶς τῆς Σελήνης μᾶς ἔκαμε νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζεν· ἀλλὰ ταχέως καὶ σκληρῶς ἀντελήφθημεν τὴν πλάνην μας. Εἰς ἐπίμετρον τὰ ξύλα ἐτελείωσαν καὶ τὸ πῦρ κατέπεσεν ἐξ ὁλοκλήρου.

Καὶ ἡ δοκιμασία ἐξηκολούθει ἀπαισία καὶ φοβερά.

***

Τρίτη, 4 Ἰανουαρίου

Ὅλα ἐν τούτοις τελειώνουν καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἡ ἀτελείωτος νύξ.

Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀπέδωκε πλειότερον παντὸς ἄλλου τὸ καταβληθὲν θάρρος, ὅταν δ' ὁ καλόγηρος ἦλθε νὰ μάθῃ τίνι τρόπῳ διήλθομεν τὴν νύκτα μᾶς εὗρεν ἱκανῶς εὐθύμους καὶ ζωηρούς. Ὁ Πατριάρχης θέλων νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀδημονίαν του μ' ἐπαρουσίασεν εἰς

τὸν καλόγηρον ὡς ἰατρόν, αὐτὸς δέ, ἐπωφελούμενος τῆς εὐκαιρίας, ἤρχισεν ἐπικαλούμενος τὰ ἰατρικὰ φῶτά μου διὰ τὴν βαρυκοΐαν, ἐξ ἧς καὶ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς ἐξ αἰτίας του ἐπάσχομεν. Ἡ εὐχαρίστησίς του ἐκ τῶν συμβουλῶν μου φαίνεται ὅτι ἦτο πλήρης, διότι μετ' ὀλίγον ἐπανελθὼν ἐκόμισε δύο εὐμεγέθη ποτήρια πλήρη ρακῆς. Ὁ Πατριάρχης, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἠρνήθη νὰ λάβῃ· ἀλλ' ὁ καλόγηρος διαμαρτυρόμενος προσέθηκε χαρακτηριστικήν τινα ἀποστροφήν, τὴν ὁποίαν λυποῦμαι μὴ δυνάμενος νὰ παραθέσω.

***

Εὐτυχῶς ἡ νυκτερινὴ κατάπαυσις τῆς βροχῆς ἠλάττωσε τὴν ὁρμὴν τοῦ χειμάρρου. Τοῦτο διττῶς μᾶς ἐχαροποίησε, καθόσον, ἐκτὸς τῆς ἐπικειμένης λυτρώσεως ἡμῶν, ἐξησφάλιζε καὶ τὴν ἐν τῷ Μυλοποτάμῳ παρουσίαν μας διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἐπαύριον.

Ὀλίγον πρὸ μεσημβρίας, διὰ τόλμης καὶ θάρρους οὐχὶ κοινοῦ, ὁ Πατριάρχης κατώρθωσε, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων του, νὰ διαπεραιωθῇ ἐφημίονος. τοῦτ' αὐτὸ δ' ἔπραξα καὶ ἐγὼ ὀλίγον ἀργότερα. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναΐσκον καὶ ἀφοῦ ἐδόξασε τὸν Θεόν, ἔδωκεν ἀμέσως τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας πρὸς ἀνακούφισιν τῆς καταστάσεώς μας. Μετ' ὀλίγον ποδόλουτρον θερμόν, μαλακὴ κλίνη καὶ ἀρωματικὸν θερμὸν τεῖον ἐντὸς ὡραίου σαξωνικοῦ κυάθου μοὶ ἀπέδωκαν καὶ τὴν εὐεξίαν, καὶ τὸ θάρρος, καὶ τὴν ζωηρότητα.

Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης ὑπέφερε περισσότερον ἢ ὅσον ἐφαίνετο. Καθ' ὅλην τὴν μεταμεσημβρίαν ἔμεινε περιωρισμένος εἰς τὸν κοιτῶνά του, πρὸς τὸ ἑσπέρας δὲ ἠσθάνθη καὶ ἐλαφρὸν πυρετόν. Ὄχι μόνον διότι ἦτο τὸ στοιχειῶδες καθῆκόν μου εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ διότι τόσην ἐκεῖνος περὶ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ συνοδοῦ του ἐπέδειξε μέριμναν, ἐνόμισα ἐπιβαλλό-

μενον νὰ σπεύσω ἀμέσως, ἐν ἀγνοίᾳ του, εἰς Καρυὰς καὶ ἐκεῖθεν νὰ προσκαλέσω τὸν αὐθημερὸν μέλλοντα νὰ καταφθάσῃ ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Καρακάλλου ἰατρόν. Πρὸς τὸ ἑσπέρας κατῆλθον εἰς τὸ Μυλοπόταμον· ἀλλ' ὁ Πατριάρχης συνελθὼν, εὐτυχῶς τελείως, περιωρίσθη νὰ εἰρωνευθῇ ἀφελῶς τὴν ἔμφροντιν σπουδήν μου.

***

Τῇ 5 Ἰανουαρίου

Θὰ ἦτο κυριολεκτικῶς ἀκαταλόγιστον ἐάν, ἐν Μυλοποτάμῳ παραμένων, παρέλειπον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω τὸν Πατριάρχην λειτουργοῦντα ἐντὸς τοῦ μικροῦ ναοῦ. Τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν παρέσχεν εὐτυχῶς ἡ παραμονὴ τῶν Θεοφανείων, ἡ δὲ παράκλησίς μου, ὅπως μετάσχω καὶ ἐγὼ τῆς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ἀκολουθίας, ἐγένετο προφρόνως ἀποδεκτή.

Ἦτο ἀκόμη βαθὺς ὄρθρος ὅταν ὁ Κόκας ἐλθὼν μὲ ἀφύπνισεν. Ὁ Πατριάρχης ἀνεγίνωσκεν ἀπὸ πολλῆς ὥρας μόνος ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀργότερον δὲ προσῆλθε μετ' ἐμοῦ καὶ εἷς τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Μυλοποτάμου μοναχῶν, ἐξ ἡμῶν δὲ μετὰ τοῦ Κόκα, χρέη νεωκόρου ἐκτελοῦντος, ἀπετελέσθη ὅλον τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα. Ὁ μοναχὸς κατέλαβε τὸν δεξιὸν χορόν, ἐγὼ τὸν ἀριστερόν καὶ ἤρχισεν οὕτω ὑπὸ τὸν μυκώμενον ἔξω ἄνεμον καὶ τὰς ποιητικωτέρας τῶν περιστάσεων ἡ ἀκολουθία τῶν Ὡρῶν. Καὶ ἦτο μὲν τολμηρὰ ἀπὸ μέρους μου ἡ ἀποδοχὴ τόσον ἀσχέτου πρὸς ἐμὲ ὑπουργήματος, ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ παραδεχθῶ τοῦτο, χάρις εἰς πενιχρόν τι ἐφόδιον ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον, ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ πῶς, εἶχον ἀποκομίσει ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' συστᾶσαν Μουσικὴν Σχολήν.

Σπανίως ἐνθυμοῦμαι τόσον ἁπλῆν, ἀλλὰ καὶ τόσον ἐπιβλητικὴν ἱεροτελεστίαν. Εἰς τὴν μεγάλην σιωπὴν τοῦ

ναοῦ ἀντήχει πότε μὲν ἡ ψαλμῳδία τοῦ μοναχοῦ, πότε δὲ ἡ ὑπ' ἐμοῦ ἀνάγνωσις τῶν προφητειῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, καὶ ἄλλοτε ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ Πατριάρχου, ἐκφωνοῦντος ἢ ἀναγινώσκοντος τὸ Εὐαγγέλιον. Ὑπόκωφος μόνον ἐπήρχετο ὑπήχησις εἰς ὅλα ταῦτα ἀπὸ τὸν πνέοντα ἄνεμον. Καὶ ἡ ὥρα παρήρχετο ταχέως ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀληθοῦς πρὸς τὸ θεῖον προσηλώσεως καὶ τῆς ἀπερίττου ἱερουργίας.

Ὅταν ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ ὑποφώσκῃ ἡ λειτουργία ἦτο τελειωμένη. Κατόπιν ἐπῆλθεν ἡ ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ διὰ νὰ συμπληρώσῃ μὲ τὸ θεῖον ἐκεῖνο ἄρωμα τῶν εὐχῶν του ὅλην τὴν ἀλησμόνητον αὐτὴν ἀπὸ τριῶν ὡρῶν τελετήν. Περὶ τὴν ἑβδόμην πρωϊνὴν ὥραν ἡ ἀκολουθία εἶχε λήξει, καὶ τότε μετέβημεν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, ὅπου μακρὰ ἐξηκολούθει ἡ ἀνάλογος σκηνή. Ἀργὰ ἀπέλυσεν ἡ ἐκκλησία. Ἀλλ' εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὅπου τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον τοῦ βίου διέρχεται ἐν προσευχῇ, μόλις ἐνύκτωσεν ἐπανήρχισεν ἄλλη τελετὴ μὲ ἀγρυπνίαν καὶ λιτανείαν καὶ ἱερουργίαν καὶ μὲ ἀριστουργηματικὸν ἐπικορύφωμα τὴν ἐξαισίαν τέλεσιν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ καθαροῦ στερεώματος καὶ τῆς γαληνιαίας θαλάσσης κατέρυθρος παρὰ τὴν ἀτμώδη Λῆμνον ἀνέδυεν ὁ ἥλιος.

***

ΚΑΤΕΥΟΔΙΟΝ *Τῇ 16 Ἰανουαρίου*

Ὡραία ἡμέρα, ὅπως ἐκείνη καθ' ἣν ἀπεβιβάσθην ἐπὶ τοῦ Ὄρους. Ἀπὸ τὰς Καρυὰς τὸ θέαμα εἶναι θεσπέσιον καὶ συντηρεῖ προσηλωμένον ἐπὶ μακρὸν τὸ ἐκστατικὸν ὄμμα. Ἡ πλουσία ποικιλία καὶ ἡ καταπληκτικὴ καλλονὴ φέρουν τὴν ἑορτάσιμον περιβολήν των, τὸ ὅλον δ' ἀντανακλᾷ τὸ ἀργυρόλευκον φῶς τῆς κρυσταλ-

λίνης χειμερινῆς αἰθρίας. Μὲ περίλυπον αἴσθημα ἀναλογίζομαι τότε ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ ἦμαι μακρὰν καὶ ἀφίνων ὅλον ἐκεῖνο τὸ θέαμα σπεύδω νὰ ταξιθετήσω τὰς ἀποσκευάς μου. Περὶ τὸ μεσονύκτιον θὰ διήρχετο ἀπὸ τὴν ἔρημον Δάφνην τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἔπρεπεν ἀφ' ἑσπέρας νὰ εὑρίσκεται κανεὶς ἐκεῖ διὰ νὰ μὴ ἀπολέσῃ, ἐπὶ δεκαπενθήμερον τοὐλάχιστον, πᾶσαν ἐλπίδα τῆς πρὸς τὸν κόσμον ἐπικοινωνίας.

Κατῆλθον εἰς τὸ Μυλοπόταμον μετὰ μεσημβρίαν διὰ νὰ ἀποχαιρετίσω τὸν Πατριάρχην καὶ εὐχαριστήσω αὐτὸν διὰ τὴν δαψιλῆ καὶ τόσον καλοκάγαθον φιλοξενίαν του, διὰ τῆς ὁποίας ηὐδόκησε νὰ μὲ τιμήσῃ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνεπαύετο, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν εἰς τὴν φωτόλουστον αἴθουσάν του καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν συνήθη παρὰ τὸ παράθυρον θέσιν του.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐπίσκεψιν· ἡ προσοχή μου ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου περισπασμένη ἀπὸ τὴν ἐπιβλητικὴν μορφήν του, τὴν συνδυάζουσαν τὴν ἄκρατον αὐστηρότητα πρὸς τὴν μαγνητικῶς προσελκύουσαν ἠπιότητά του. Τὸ βλέμμα του κάποτε ἐβυθίζετο εἰς τὸν ἀτέρμονα πόντον μὲ στιγμιαίας ἐκλάμψεις, ἔπειτα ἀνέκτα τὴν σοβαρὰν καὶ ἀτάραχον ὄψιν του.

Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἔκυψα καὶ ἐφίλησα τὸ χέρι του, ψιθυρίζων ἀκαταλήπτους τινὰς ἀπὸ τὴν συγκίνησιν λέξεις. Καὶ ὅταν ἀπὸ τὴν ἐξώθυραν ἔστρεψα διὰ νὰ ἴδω ἅπαξ ἔτι τὴν μορφὴν τοῦ ἐρημίτου, ἡ φωνή του ἠχηρὰ ἠκούσθη λέγουσα

— Κατευόδιο.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας κατῆλθον εἰς τὴν Δάφνην. Ἀλλ' ἐξ ὅλης τῆς ζωηρᾶς ἐντυπώσεως, τὴν ὁποίαν ἀπεκόμιζον ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν καὶ μοναδικὸν τόπον, ἡ προσωπικότης τοῦ Πατριάρχου διεξεδίκει τὰ

πρωτεῖα. Εἶχον ἐκπληρώσει παλαιὸν πόθον μου νὰ γνωρίσω ἐκεῖ ἐν τῇ μονώσει τὸν σπάνιον αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ ἐκπλήρωσις αὕτη μὲ καθίστα ὄχι μόνον εὐχαριστημένον ἀλλὰ καὶ ὑπερήφανον.

Γ' ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἡ ἀπροόπτως ἐνσκήψασα πατριαρχικὴ κρίσις ἐνέβαλεν εἰς ἀσυνήθη κίνησιν τοὺς ἐν ἁγίῳ Ὄρει πατέρας, καθόσον ἐκ πλείστων ὅσων ἐνδείξεων πιθανωτάτη ἐφαίνετο ἡ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην πραγματοποίησις τοῦ κοινοῦ πόθου. Ἐνόσῳ μάλιστα προὐχώρουν τὰ πράγματα καὶ ηὔξανον αἱ ἐλπίδες τῆς ἐπιτυχίας ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἐκορυφοῦτο.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἐν τούτοις, ἀπαθῶς παρακολουθῶν τὰ πράγματα, ἐξηκολούθει τὸν συνήθη βίον του, ἡμέρας δέ τινας πρὸ τῆς ἐκλογῆς μετέβη εἰς τὰ Καυσοκαλύβια καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰς Μονὰς τῆς Σίμωνος Πέτρας, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Διονυσίου. Ἐπιστρέψας εἰς τὸ Μυλοπόταμον ἐξέδραμεν ἐκ νέου εἰς τὴν Λαύραν, ὅπου καὶ ἐτέλεσε τὴν συνήθη ἀγρυπνίαν καὶ λειτουργίαν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς. Αὕτη ἦτο ἡ τελευταία ἐκδρομὴ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' κατὰ τὸ διάστημα τῆς δωδεκαετοῦς ἐν Ἄθῳ διαμονῆς του.

Ἀλλ' αἱ τῶν τελευταίων πλέον ἡμερῶν ἀνακοινώσεις ὑπεδείκνυον σαφῶς ὅτι ἡ ἐκλογή του ἦτο μονονοὺκ βεβαία. Ἡ δὲ ἑσπέρα τῆς 24 Μαΐου, τὴν ἐσχάτην διαλύσασα ἀμφιβολίαν, ἐπεδείχθη ἐξίσου χαρμόσυνος καὶ τοῖς ἐν τῷ Ὄρει ἀπὸ ἀσφαλῆ τηλεγραφικὴν τῶν γεγονότων ἀνακοίνωσιν. Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην βεβαίως ἡ ἀπάθεια τοῦ ἐν Μυλοποτάμῳ μονάζοντος θὰ ὑπεχώρησε πρὸ τῆς νευρικῆς ταραχῆς, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ παραμονὴ μεγάλων ἐν τῷ βίῳ γεγονότων, Κύριος δὲ οἶδε

πόσαι σκέψεις παρῆλθον ἀπὸ τὴν μεγάλην διάνοιάν του.

Ἡ 25 Μαΐου ἐξημέρωσε καὶ ἐν τῷ Ὄρει μεγάλη, πρὸς τὸ ἑσπέρας δὲ κατέφθασαν τὰ ἀγγέλλοντα τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς τηλεγραφήματα. Καὶ πρῶτον μὲν τοιοῦτον ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀνακηρυχθέντα πλέον Πατριάρχην τὸ συγχαρητήριον τηλεγράφημα τοῦ βαρώνου Τέστα, διερμηνέως τῆς Γερμανικῆς πρεσβείας καὶ παλαιοῦ αὐτοῦ γνωρίμου. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο ἐστάλη ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκλογῆς. Τὰ ἀργότερον ἐν τούτοις ἀποσταλέντα ἐπεβεβαίουν τὸ ὁριστικὸν γεγονός.

Πρῶτος εἰς Μυλοπόταμον κατῆλθε καὶ ἐπέδωκε τὸ ἀγγέλλον τὴν ἐκλογὴν τηλεγράφημα ὁ διευθυντὴς τοῦ τηλεγραφείου τῶν Καρυῶν· ὀλίγον δὲ μετέπειτα ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Λαύρας καὶ λίαν προσφιλὴς τῷ Πατριάρχῃ Χρυσόστομος ὁ Λαυριώτης. Ὁ Πατριάρχης, ποτίζων τὸν κῆπόν του κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἀτάραχος ἤκουσε τὸ ἄγγελμα, συνεκράτησε δὲ ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν συγκίνησίν του. Τὸ γεγονὸς ὅμως, ἀστραπιαίως μεταδοθὲν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Ὄρους καὶ εἰς τὰς πλησίον μονάς, τὰ κελλία καὶ τὰ σκηνώματα, προύκάλεσε μεγάλην γενικῶς χαράν, πανταχόθεν δὲ ποικίλαι ἐξεδηλώθησαν διὰ κωδωνοκρουσιῶν καὶ φωταψιῶν αἱ ἐνδείξεις τῆς πλημμυρούσης τὸν τόπον ἀγαλλιάσεως· διαγγελεῖς δέ, κατὰ τὴν νύκτα ἐκπεμφθέντες, ἀνήγγειλαν τὰ γενόμενα καὶ εἰς τὰς ἀπωτέρω μονάς.

Ὁ Πατριάρχης, τὴν ἑπομένην πρωΐαν τοῦ Σαββάτου λίαν ἐνωρὶς ἐγερθείς, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναΐσκον του καὶ ἐκεῖ ἐτέλεσε τὴν τελευταίαν ἐντὸς αὐτοῦ λειτουργίαν. Ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, πλῆθος ἡγουμένων, προϊσταμένων καὶ μοναχῶν, ἐπισήμως ἢ ἰδιωτικῶς, προσῆλθεν ἐκεῖ διὰ νὰ ὑποβάλῃ τὰ ταπεινὰ σέβη καὶ τὰ ἐγ-

κάρδια συγχαρητήριά του. Ἡ μικρὰ τοῦ Μυλοποτάμου ἄκρα κατέστη αὐτὸ τοῦτο προσκύνημα, ἀπὸ πάσης δὲ γωνίας τοῦ Ὄρους ἔσπευδον νὰ προσέλθωσι πρὸς τὸν σεβαστὸν αὐτοῦ κάτοικον. Ἐκτὸς τῶν ἐνδημούντων ἐν Ἄθῳ ἀρχιερέων καὶ τοῦ ἄλλου πλήθους, ἐπισήμως προσῆλθον ἐκ τῆς Λαύρας οἱ προηγούμενοι Δωρόθεος καὶ Κύριλλος καὶ ὁ γέρων Γαβριὴλ, ἐκ τοῦ Βατοπεδίου ὁ προηγούμενος Ἀζαρίας καὶ ὁ δικαῖος Σπυρίδων, ἐκ τῶν Ἰβήρων οἱ προηγούμενοι Διονύσιος καὶ Χρύσανθος, ἐκ τοῦ Χιλιανδαρίου ὁ ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ, ἐκ τοῦ Κουτλουμουσίου οἱ γέροντες Χαρίτων καὶ Σωφρόνιος, ἐκ τοῦ Διονυσίου ὁ ἀρχιμανδρίτης Δοσίθεος καὶ οἱ γέροντες Εὐγένιος καὶ Χαραλάμπης, ἐκ τοῦ Παντοκράτορος ὁ ἀρχιμανδρίτης Στέφανος καὶ οἱ προηγούμενοι Γρηγόριος καὶ Γεράσιμος, ἐκ τοῦ Ξηροποτάμου ὁ ἐπίτροπος Εὐγένιος καὶ ὁ ἱεροδιάκονος Εὐλόγιος, ἐκ τοῦ Δοχειαρίου ὁ ἱερομόναχος Συνέσιος καὶ ὁ προηγούμενος Γεράσιμος, ἐκ τοῦ Ζωγράφου ὁ ἡγούμενος Γρηγόριος καὶ οἱ προϊστάμενοι Καλλίστρατος καὶ Ναθαναὴλ, ἐκ τοῦ Καρακάλλου ὁ ἡγούμενος Ἀθανάσιος καὶ ὁ ἐπίτροπος γέρων Κλήμης, ἐκ τοῦ Φιλοθέου ὁ ἐπίτροπος Συνέσιος, ἐκ τῆς Σίμωνος Πέτρας ὁ καθηγούμενος Νεόφυτος, ἐκ τοῦ ἁγίου Παύλου ὁ καθηγούμενος Σωφρόνιος, ἐκ τοῦ Σταυρονικήτα ὁ ἱερομόναχος Κοσμᾶς καὶ ὁ ἱεροδιάκονος Ἱερεμίας, ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος ὁ καθηγούμενος Δοσίθεος καὶ ὁ γέρων Χρυσόστομος, ἐκ τοῦ Γρηγορίου ὁ ἀρχιμανδρίτης Συμεών, ἐκ τοῦ Ἐσφιγμένου ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐθύμιος καὶ ὁ γέρων Νικήτας, ἐκ τοῦ Κωνσταμονίτου ὁ ἡγούμενος Μόδεστος. Τῶν Σκητῶν δέ, ἐκ τοῦ τιμίου Προδρόμου ὁ πρῴην δικαῖος Γεδεὼν καὶ ὁ ἱερομόναχος Ποιμήν, ἐκ τοῦ Κουτλουμουσίου ὁ δικαῖος Βασίλειος, κὲ τῶν Καυσοκαλυβίων ὁ δικαῖος μετὰ τῆς ἀδελφό-

τητος τῶν Ἰωασαφαίων, ἐκ τῆς ἁγίας Ἄννης ὁ δικαῖος αὐτῆς, ἐκ τοῦ Σεραγίου ὁ δικαῖος Ἰωσὴφ μετὰ τῶν ἱερομονάχων Σωφρονίου, Ἀνθίμου, Δωροθέου καὶ Νικολάου, ἐκ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ ὁ δικαῖος Γαβριὴλ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἄλλοθεν.

Μετὰ μεσημβρίαν προσῆλθεν ἡ ἰδιαιτέρα τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐπιτροπή, ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ πρωτεπιστάτου γέροντος Ματθαίου τοῦ Λαυριώτου, ἐκ τοῦ γέροντος Διονυσίου τοῦ Βατοπεδινοῦ, τοῦ ἀρχιμανδρίτου Μελετίου τοῦ Ἰβηρίτου, τοῦ προηγουμένου Ἀθανασίου τοῦ Παντοκρατορινοῦ, τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου τοῦ Ἐσφιγμενίτου, τοῦ ἱερομονάχου Μηνᾶ τοῦ Ζωγραφίτου καὶ τοῦ ἱερομονάχου Γρηγορίου τοῦ Παντελεημονίτου. Ὁ πρωτεπιστάτης γέρων Ματθαῖος προσεφώνησε τὸν Πατριάρχην ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε,

Εἴμεθα ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἵνα προσφέρωμεν τά τε σέβη καὶ τὰς συγχαρητηρίους αὐτῆς προσρήσεις τῇ Ὑμετέρᾳ πανσεβάστῳ ἡμῖν Παναγιότητι, ἐπὶ τῷ χαροποιῷ ἀκούσματι τῆς πανδήμου ἐκλογῆς τῆς Ὑ. Θ. Π. ὅπως Αὕτη κλεῖσῃ αὖθις τὸν ἔνδοξον τῆς Ὀρθοδοξίας Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν τόπου.

Ἐπὶ τούτοις, εὐχόμεθα ἵνα ὁ Πανάγαθος Θεὸς διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὑγειαίνουσαν ἐπὶ μήκιστον, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν αὐτῆς σκοπῶν. Γένοιτο.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπέδωκε τὸ συγχαρητήριον τῆς Ἱ. Κοινότητος γράμμα.

Ὁ Πατριάρχης ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀπέδειξεν ὅλην τὴν ἀτομικήν του ἀξίαν, διότι ἡ ἀπάντησίς του πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἦτο ἀπαύγασμα τῆς μετριοφροσύνης, τῆς ἀνεξικακίας, τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θείαν ἀντίληψιν πίστεως. Μετὰ ταῦτα ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ὑποδιοικητοῦ Χοσρὲβ βέη καὶ

χωρίς, ἀκόμη καὶ ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, νὰ μεταλλάξῃ τὰς ἀπαραβάτους συνηθείας του κατῆλθεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἔψαλε τὸν ἑσπερινόν του.

Τὸ τελευταῖον ἐν Μυλοποτάμῳ δεῖπνον παρετέθη τὸ ἑσπέρας τοῦτο τοῦ Σαββάτου. Ὀλίγιστοι ἦσαν οἱ συνδαιτημόνες τοῦ Πατριάρχου καὶ οὗτοι ἐνωρὶς ἀπεχώρησαν, καθόσον οὗτος ἐπρόκειτο νὰ ἐγκαταλίπῃ ὁριστικῶς τὸ ἐρημητήριόν του, μέλλων νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ θερμὴν παράκλησιν τῶν πατέρων αὐτῆς θὰ ἐλειτούργει τὴν ἐπαύριον Κυριακήν. Ἀναπαυθεὶς λοιπὸν ἐπ' ὀλίγον ἠγέρθη περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν καὶ εὐθὺς κατόπιν, ἐν μέσῳ τῆς βαθείας ἀκόμη νυκτός, ὁ ἀνακηρυχθεὶς Πατριάρχης κατέλιπεν ὁριστικῶς μὲ δάκρυα τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ἐρημητήριον ψιθυρίζων,

— Γεννηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἀτομικῆς χρήσεως πραγμάτων καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀναγκαίων ἐφοδίων, οὐδὲν ἄλλο παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Πατριάρχης. Τὸ Μυλοπόταμον λοιπὸν παρέμεινε καὶ παραμένει μετὰ τῆς κατοικίας ὁποίου ἦτο, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παραλλαγῆς. Ἀλλ' ἡ ἀπουσία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κατοίκου ἐπέχυσε παντοχοῦ τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν μόνωσιν, τὴν ὁποίαν σήμερον παρατηρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸ ὁ εὐλαβὴς ἐπισκέπτης.

***

Ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ἰβήρων ὁ Πατριάρχης ἐλειτούργησεν ἐν πομπῇ, συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν προηγουμένων Πορφυρίου, Νικηφόρου, Ἀθανασίου καὶ Θεοφάνους, ἓξ ἱερομονάχων καὶ τριῶν διακόνων. Ἐψάλη ἀκολούθως παράκλησις ὑπὲρ κατευοδώσεως αὐτοῦ καὶ ἐγένετο λαμπρὰ καὶ πλήρης πολυτίμων ἰδεῶν προσλαλιὰ ὑπὸ τοῦ συγκεκινημένου Πατριάρχου. Ὀλί-

γον μετὰ ταῦτα περὶ τὴν 8 π. μ. ἐξεκίνησεν ἡ πομπή, ἡ τιμητικῶς προπέμπουσα τὸν Πατριάρχην εἰς Καρυάς. Ἀπετελεῖτο δ' ἡ συνοδεία ἐκ τοῦ προηγουμένου Πορφυρίου, τοῦ ἐπιτρόπου Χρυσάνθου, τοῦ γραμματέως Σπυρίδωνος, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Κοινότητος Ἰωακείμ, πάντων Ἰβηριτῶν, τοῦ ἰατροῦ τῆς Μονῆς κ. Κ. Παπαγγέλου, τοῦ μοναχοῦ Εὐθυμίου τοῦ Ἰωασαφαίου, τοῦ πρώην Δρυϊνουπόλεως Γρηγορίου, τοῦ καθηγουμένου καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς Γρηγορίου. Σερδάριδες, συνεχῶς εἰς ἔνδειξιν χαρᾶς κενοῦντες τὰ ὅπλα των, καὶ ἱκανὸν ἄλλο πλῆθος συνώδευον πεζῇ τούτους.

Ὁ Πατριάρχης, ἀνελθὼν εἰς τὰς Καρυάς, κατέλυσεν εἰς τὸ αὐτόθι κονάκιον τῆς Λαύρας, τῆς ὁποίας, ὅπως καὶ προηγουμένως ἐλέχθη, ἦτο ἀδελφός. Ἐσκόπει δὲ νὰ ἀπέλθῃ, καθὰ ἐγένετο μνεία, τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς τὴν πρωτεύουσαν παρὰ τῷ ἀνυπομόνως ἀναμένοντι αὐτὸν ποιμνίῳ· ἀλλ' αἱ ληφθεῖσαι παρὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ εἰδήσεις μετέτρεψαν τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ταύτην. Καὶ ἐνταῦθα, πλειότερον μάλιστα ἢ ἐν Μυλοποτάμῳ, συνέτρεχον ἐπισκέπται ἐκ πάσης γωνίας, ἕκαστος δὲ ζωηρότερον ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ζωηρὰ αἰσθήματα τῆς ἰδίας χαρᾶς. Εἷς μοναχὸς ἀντὶ παντὸς ἄλλου προετίμησε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Πατριάρχην ὀλίγον ἁγιορειτικὸν χῶρα καὶ μερικοὺς κρίνους τοῦ κήπου του. Καὶ ἦτο ὁμολογουμένως ἡ μεγαλειτέρα προσφορά, συμβολίζουσα τὴν μᾶλλον ἁγνὴν τοῦ αἰσθήματος ἐκδήλωσιν. Κατὰ τὰς ὥρας τῶν διαλειμμάτων ὁ Πατριάρχης κατεγίνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πολλῶν συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων, τὰ ὁποῖα κατέφθανον ἐκ πάσης χώρας.

Τὴν ἑπομένην προσῆλθε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου ἰδιαιτέρα ἀντιπροσωπεία τῆς Μονῆς τοῦ Παν-

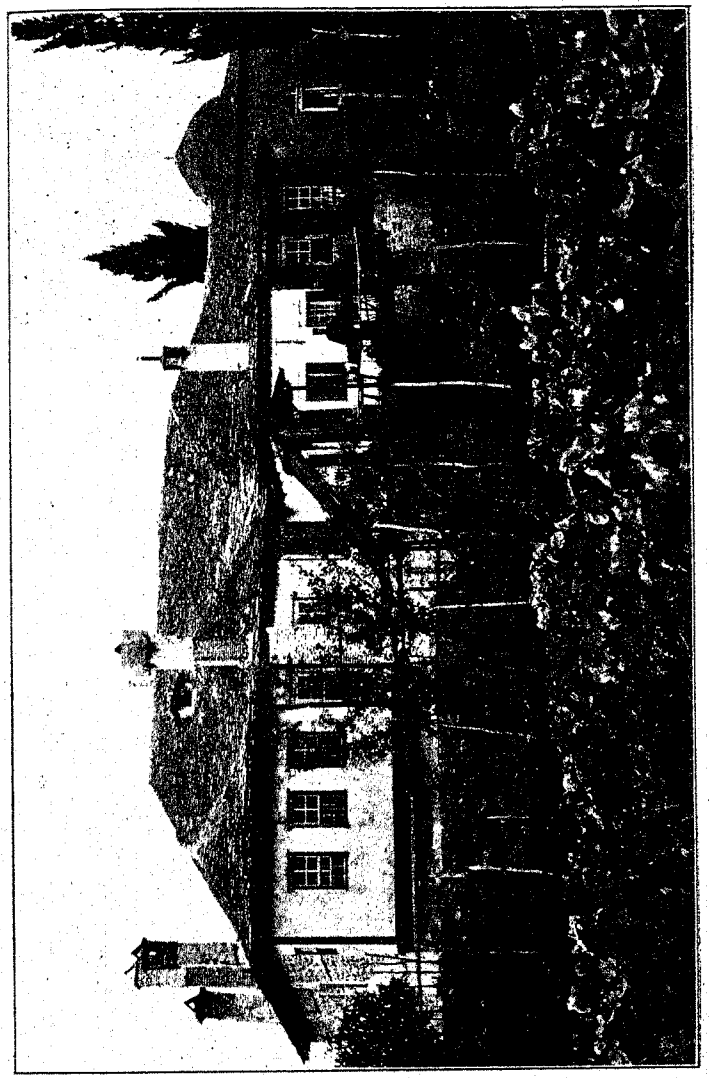

Το εν Καρυαις Κονακιον της Λαυρας

τελεήμονος ἐκ τοῦ ἱερομονάχου Νήφωνος καὶ τῶν πατέρων Ἀγαθοδώρου, Πολυκάρπου, Παϊσίου καὶ Γρηγορίου, αὐθημερὸν δὲ κατέφθασαν διὰ τῆς «Ρωσίας» οἱ μητροπολῖται Ἐφέσου καὶ Θεσσαλονίκης ὅπως ὑποβάλωσι τὰ σέβη των πρὸς αὐτόν. Ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχείας διετέλεσαν ὁ μὲν ἀρχιδιάκονος καὶ πρωτοσύγκελλος, ὁ δὲ πρωτοσύγκελλος μόνον, καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀναπολήσωσι τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Εφεσου ιωακειμ

Ὁ Πατριάρχης, κατὰ τὸ μικρὸν τοῦτο διάστημα τῆς ἐν Καρυαῖς διαμονῆς του πολυαρίθμους δεχόμενος ἐπισκέψεις, ἀπέδωκε τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐν τοῖς πρώτοις δὲ πρὸς τὴν Ι. Κοινότητα, πρὸς τὸν ὑποδιοικητὴν καὶ πρός τινας ἐν τῇ ἁγιορειτικῇ πρωτευούσῃ διατρίβοντας ἡγουμένους, τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Διονυσίου, τῆς Σίμωνος Πέτρας καὶ τοῦ Ἐσφιγμένου. Ἐπεσκέφθη ἐπίσης κατ' ἐπίμονον παράκλησιν τῶν ἐν αὐτῇ πατέρων καὶ τὴν Σκήτην τοῦ Σεραγίου. Καθ' ὅλας δὲ τὰς περιστάσεις ταύτας ἐξεύρισκεν ἀφορμὴν νὰ ἀπευθύνῃ προσλαλιὰς καὶ λόγους, πλήρεις ὑψηλοφροσύνης καὶ γενναιότητος πρὸς ἐπίτευξιν σοβαρᾶς ἐργασίας.

Αἱ Καρυαὶ ὅμως, οὕτω πως τιμηθεῖσαι διὰ τῆς παραμονῆς τοῦ Πατριάρχου, ἠθέλησαν καὶ ἀνάλογον νὰ ἐπιδείξωσι μεγαλεῖον. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ἑσπέραν τῆς ἐκλογῆς ἐφωταγωγήθησαν πολλὰ κτίρια αὐτῶν, κατὰ δὲ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας, τῇ ἀκαμάτῳ ἐνεργείᾳ τῆς Ι. Κοινότητος καὶ τῶν ἄλλων αὐτόθι διατριβόντων, ἐστολίσθησαν πανηγυρικῶς αἱ ὁδοὶ αὐτῆς καὶ ἀνέλαβον ὄψιν λαϊκῆς κωμοπόλεως, ἑορταζούσης φαιδρὸν καὶ χαρμόσυνον γεγονός.

Η Α. Σ. ο Μητροπολιτης Θεσσαλονικης Αθανασιος

Τῇ πρωΐᾳ τῆς Παρασκευῆς 1 Ἰουνίου ἐγκαθιδρύετο ἐντὸς τοῦ πανσέπτου ναοῦ τοῦ Πρωτάτου ἡ νέα Ἐπιστασία τοῦ Ὄρους, παρόντος καὶ τοῦ Πατριάρχου, ὅστις ἐπηυλόγησε τὸ ὑπὸ τόσον ἀξιοσημειώτους περιστάσεις ἀρχόμενον ἔργον αὐτῆς. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ κατέφθασεν ἡ ἐπίσημος Ἐπιτροπὴ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπίσημον ἀναγγελίαν τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς καὶ πρὸς παραλαβὴν τοῦ μέλλοντος νὰ διακυβερνήσῃ τὸ ἱερὸν σκάφος.

Καὶ οὕτω Ἰωακεὶμ ὁ Γ', φθάσας πρὸς ἔρημον καταβίωσιν ἐν τῷ Ὄρει τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1889 διὰ τῆς «Πανόρμου» τῆς ἑταιρείας Κουρτζῆ καὶ δώδεκα περίπου ἔτη ἐν αὐτῷ παραμείνας, ἀπήρχετο κατὰ γενικὴν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπαίτησιν πανηγυρικῶς τῇ 3 Ἰουνίου τοῦ 1901 διὰ τῆς «Κρήτης» τῆς αὐτῆς ἑταιρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς΄

ΠΕΝΤΕ ΗΜΕΡΑΙ

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, τὴν ἀγωνίαν τῆς ἀμφιβολίας ἀντικατέστησεν ἡ ὁμόθυμος καὶ γενικὴ πάντων χαρά, ἄτομα δέ καὶ σωματεῖα περὶ ἑνὸς καὶ μόνου ἠσχολοῦντο, πῶς πανηγυρικώτερον θὰ ὑπεδέχοντο τὸν ἀπὸ τοῦ ἐρημητηρίου αὐτοῦ μέλλοντα νὰ ἐπανακάμψῃ Πατριάρχην. Πυρετώδεις πανταχοῦ κατεβάλλοντο προσπάθειαι, ἀδιακρίτως δὲ κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἡλικίας πάντες συνηντήθησαν ἐν τῷ κοινῷ τούτῳ πόθῳ τῆς ἀνταξίου πρὸς τὸν θριαμβευτικῶς ἐκλεγέντα Πατριάρχην ὑποδοχῆς. Οἱ μὲν ἀπεφάσισαν νὰ ἐξέλθουν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ δι' ἐπὶ τούτῳ μισθουμένων ἀτμοπλοίων, ἄλλοι ἀνέλαβον νὰ διακοσμήσουν τὰς ὁδούς, δι' ὧν θὰ διήρχετο, καὶ οἱ ἐν τῷ γραφικῷ Βαφεοχωρίῳ, ὅπου μετὰ τόσων ἐτῶν ἀπουσίαν θὰ ἐπανέβλεπε τὸ πρῶτον τὴν πάτριον γῆν, δραστηρίως καὶ φιλοτίμως ἐπεδόθησαν εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν ἐπιβαλλομένων ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ περικλεοῦς αὐτῶν συμπολίτου. Οἱ τρεῖς αὐτόθι σύλλογοι, ὁ Ἠθικοθρησκευτικός, ὁ Μουσικὸς καὶ ὁ Γυμναστικὸς συνηνώθησαν καὶ ἐν κοινῷ πνεύματι ἔλαβον πάντα τὰ

ὑπὸ τῆς περιστάσεως ἐνδεικνυόμενα μέτρα. Ἐξωραΐσθησαν αἱ ὁδοί, τὰ καταστήματα πάντα ἐκοσμήθησαν διὰ κλάδων δάφνης καὶ μυρσίνης, ἀποβάθρα δὲ ἰδιαιτέρα συνεπήχθη ἐκεῖ, ὅπου καταλήγει ἡ μεγάλη κατωφερὴς τοῦ χωρίου ὁδός. Καθ' ὅλην τὴν πρωτεύουσαν περὶ οὐδενὸς πλέον ἐγένετο λόγος εἰμὴ περὶ τῆς πιθανῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἐπανέκαμπτεν ἐκ τοῦ Ὄρους ὁ ὑπὸ τόσον σπανίας συνθήκας ἀνερχόμενος τὸν Θρόνον ἐθνάρχης.

Ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πατριάρχου συνελθόντα τὰ δύο Σώματα ἐξέλεξαν ἀπὸ

Ο Μ. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ

Ο ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ

κοινοῦ τὴν πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ ἐπίσημον Ἐπιτροπήν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπετελέσθη ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Μηθύμνης, Χίου, Κορυτσᾶς καὶ Γρεβενῶν καὶ ἐκ τῶν Συμβούλων κ. κ. Ζ. Ζήση καὶ Α. Γάγκου. Προσετέθησαν δ' εἰς αὐτὴν ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ι Συνόδου κ. Φώτιος, ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Λαυρέντιος καὶ ὁ δευτερεύων κ. Παρθένιος· δύο κλητῆρες πατριαρχικοὶ ὁ πρῶτος τοιοῦτος Θεοχάρης Σταύρου καὶ ὁ Χρῆστος Ἀναγνωστίδης ἠκολούθησαν αὐτήν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τὴν ἐπιτροπὴν συνώδευσαν οἱ μητροπολῖται

Ο ΑΡΧΙΚΗΡΥΞ ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡρακλείας καὶ Μελενίκου ἐξ ὀνόματος τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ ὁ ἐκ τῶν Συμβούλων κ. Ι. Ζαγανιάρης.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπὴ πολλάκις συνῆλθεν ἵνα καθορίσῃ τὰς πολυποικίλους λεπτομερείας τοιαύτης σημασίας ταξειδίου, συνάμα δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων, ἅτινα θὰ συνώδευον αὐτήν. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὔκολον. Ἐν πρώτοις ὁ Πατριάρχης ρητὴν διετύπωσεν ἐπιθυμίαν ὅπως τὸ πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ ἀτμόπλοιον ἀνήκῃ εἰς τὴν ἑταιρείαν Κουρτζῆ· τοῦτο πράττων, περιφανῶς καὶ ἀξιεπαίνως ἀπεδείκνυε πόσης προτιμήσεως δέον πάντοτε νὰ ἀξιῶνται τὰ ὁμογενῆ στοιχεῖα. Ἀλλ' ἡ ἑταιρεία κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἓν καὶ μόνον διέθετε κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀτμόπλοιον, τὴν «Κρήτην». Τὸ σκάφος ὅμως τοῦτο, παρὰ τὰ ἄλλα αὐτοῦ προσόντα, ὀλίγας διέθετε θέσεις καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μέγας παρουσιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ ποιάν τινα αἰτίαν ἐπιζητούντων νὰ συνοδεύσωσι τὴν Ἐπιτροπήν. Ἕνεκα τούτου ἠναγκάσθη αὕτη νὰ ἐπιδείξῃ, καὶ λίαν δικαίως, ἄσπλαγχνον διὰ πολλοὺς αὐστηρότητα καὶ νὰ περιορίσῃ, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιβατῶν εἰς τὸν ὑπὸ τῆς περιστάσεως ἐπιτρεπόμενον.

Οὕτω λοιπὸν ἐκτὸς τοῦ πανοσιολογιωτάτου Γερασίμου τοῦ Λαυριώτου, Ἐπιτρόπου τοῦ Ὄρους, οὗτινος ἡ παρουσία ἐπεβάλλετο, καὶ τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς κ. Δημοσθένους Εὐγενίδου, ὅστις μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπροθυμοποιήθη νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ προσφιλοῦς τοῦ Μυλοποτάμου ἐρημίτου, ἐλάχιστοι ἠκολούθησαν τὴν Ἐπιτροπήν. Ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ κ. Θ. Θεοδοσιάδης, ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, ὁ ἰατρὸς κ. Γ. Ἀντωνιάδης, ὁ δικηγόρος κ. Ν. Παρίτσης, ὁ κ. Σ. Παπαϊωάννου, πράκτωρ ἐν ἁγίῳ Ὄρει διαφόρων ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιρειῶν, ὁ κ. Μ. Ἀσμανίδης καὶ ὁ κ. Δ. Δεβετζῆς,

Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου. Ἐκ μέρους δὲ τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας, ἥτις ζωηρότατον καὶ ἀντάξιον τῶν περιστάσεων ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον, ἀπεφασίσθη νὰ συνοδεύσωσι τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ κ. Σπυρ. Καραγιαννίδης, διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα «Νέας Ἐφημερίδος», ὁ κ. Σ. Σολομωνίδης, ἐκ τῶν διευθυντῶν τῆς σμυρναϊκῆς «Ἀμαλθείας», ἀμφότεροι ἐπαρχιακοὶ ἀντιπρόσωποι ἐν τῇ ἐκλογικῇ συνελεύσει, οἱ κ. κ. Κ. Μακρίδης καὶ Π. Φωτιάδης, συντάκται τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ μὲν τοῦ «Ταχυδρόμου», ὁ δὲ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ ὁ ἱστορῶν τὰ παρόντα Κ. Σπανούδης. Εὐάριθμοί τινες ἐπέβησαν τοῦ

ἀτμοπλοίου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ· τιμῆς δ' ἕνεκα πρός τε τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Κουρτζῆ ἐπέβη ἐπίσης τῆς «Κρήτης» ὁ ἰατρὸς τῆς ἑταιρείας κ. Τ. Σγουρδαῖος.

Τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα, ἐγκαίρως δ' ἐδόθησαν πρὸς τοὺς ἐν ἁγίῳ Ὄρει αἱ κατάλληλοι πληροφορίαι ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπου διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν ἀναγκαιούντων καὶ διὰ τὴν κατάλληλον προσόρμισιν. Ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης καλοκαιρίας ἐκρίθη φρόνιμον νὰ προσορμισθῇ ἡ «Κρήτη» εἰς τὸν μικρὸν πρὸ τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων ὅρμον· οὕτω πως ὄχι μόνον τὸ ταξείδιον θὰ καθίστατο συντομώτερον, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὰς Καρυὰς ἄνοδος εὐκολωτέρα, καθόσον ἡ ἀπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ὅρμου ὁδὸς καὶ μικροτέρα εἶναι καὶ ὀλιγωτέρας ἐν τῇ πορείᾳ παρέχει δυσκολίας ἢ ἡ ἀπὸ Δάφνης εἰς Καρυάς. Ἑτοιμασθέντων λοιπὸν τῶν πάντων ὡρίσθη πρὸς ἀναχώρησιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν παρακολουθούντων αὐτὴν ἡ 2 μ. μ. ἀκριβῶς τῆς Πέμπτης 31 Μαΐου.

Ο ΕΚ ΤΩΝ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Κ. ΔΗΜΟΣΘ. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ
ἀκραιφνὴς Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' λάτρης

Ἀτμάκατος ἰδιαιτέρα ἐτέθη πρὸς τοῦτο εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπισήμου ἀντιπροσωπείας, ἥτις καὶ ἐξεκίνησεν ἐκ Φαναρίου περὶ τὴν 1 30 μ. μ. ἐν μέσῳ ζωηρᾶς τοῦ

παρισταμένου πλήθους συγκινήσεως. Ἐκτὸς τῶν ὡρισμένων προσώπων, πολλοὶ ἄλλοι ἐπέβησαν τῆς ἀτμακάτου προπέμποντες τὴν Ἐπιτροπήν, μεταξὺ δ' αὐτῶν οἱ μητροπολῖται Μεσημβρίας, Κασσανδρείας, Λέρου καὶ Καλύμνου, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἁγίου Τάφου ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀρσένιος, οἱ μητροπολῖται τοῦ ἀντιοχικοῦ θρόνου Χαλεπίου καὶ Ἀμίδης, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Χρυσόστομος, οἱ ἀρχιμανδρῖται Κ. Βοντζαλίδης καὶ Κάλλιστος καὶ πλεῖστοι λαϊκοί. Ἀπὸ τῶν παραλίων οἰκιῶν ζωηρῶς ἐχαιρέτων τὴν ἀτμάκατον, πανταχοῦ δὲ δι' ἐνδείξεων μεγάλης χαρᾶς ἔβλεπον παρερχομένην αὐτήν. Καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς οὗτος τοῦ πλήθους ἦτο ἐπὶ τοσοῦτον ζωηρότερος, καθόσον πάντες ἔβλεπον τὴν πρώτην, ψηλαφητὴν οὕτως εἰπεῖν, πραγματοποίησιν τοῦ μακροῦ πόθου.

Ο ΕΝΔΟΞ. ΣΩΤΗΡΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἡ «Κρήτη», προσορμισθεῖσα εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ, παρέσχε τὴν πρώτην πρὸς συγκέντρωσιν τοῦ πλήθους ἀφορμήν. Καθαρία καὶ ἑορτάσιμος, ἐπεδείκνυεν ἀπὸ τοῦ πλοιάρχου μέχρι τοῦ τελευταίου ναύτου ὅλην τὴν συναίσθησιν τῆς τιμητικῆς ἐντολῆς, δι' ἧς περιεβλήθη. Ἀλλ' ἡ συγκέντρωσις τοῦ πλήθους ηὔξανεν ὁλονέν, πολὺ δὲ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἀτμακάτου κατελήφθησαν ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς προκυμαίας

Ο κ. Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ

κέντρα. Πάντες ἤθελον νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν συγκινητικὴν ταύτην ἀναχώρησιν, ἀπὸ κοινοῦ δὲ νὰ ἀναθέσωσιν εἰς τοὺς εὐτυχεῖς τῆς «Κρήτης» ἐπιβάτας τὴν μυχίαν αὐτῶν παράκλησιν, νὰ ἀσπασθῶσιν ἀπὸ μέρους των τὴν σεβασμίαν χεῖρα τοῦ ποθητοῦ Πατριάρχου. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου δὲ ἐλάχιστος ὑπολείπεται χῶρος, ἀφοῦ παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν ἁρμοδίων κατελήφθη τοῦτο ἐξ ἐφόδου. Κανεὶς δὲν ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ τόσον ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ διὰ τὰ γεγονότα ἐνθουσιασμόν.

Ὀλίγον πρὸ τῆς 2 μ. μ. κατέφθασεν ἡ φέρουσα τὴν Ἐπιτροπὴν ἀτμάκατος. Ἡ χαρὰ κορυφοῦται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Συριγμοὶ βαρεῖς ὑποδηλοῦσι τὴν ἐπικειμένην ἀναχώρησιν, φωναὶ δὲ καὶ διαμορτυρίαι ἀκούονται διὰ νὰ κενωθῇ τὸ ἀτμόπλοιον ἐκ τῶν κατακλυζόντων αὐτὸ ἐπισκεπτῶν. Ὁπωσδήποτε τὰ πάντα προσεγγίζουν εἰς τὸ τέλος καὶ οἱ προπέμποντες τὴν συνοδείαν δίδουν τοὺς

Ο κ. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

τελευταίους χαιρετισμοὺς καὶ τὰς ὑστάτας παραγγελίας. Οὐδὲν πλέον ὑπολείπεται. Ἀκούεται ὁ τρίτος συριγμὸς καὶ τὸ ἀτμόπλοιον, ἕτοιμον καθ' ὅλα πρὸς ἀπόπλουν, ἀρχίζει βραδέως νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν πρῷραν του ἀπὸ τῆς προκυμαίας.

Ο ΠΛΟΥΣ

Μὲ μίαν μεγάλην εὐχὴν ἡ «Κρήτη» ἔλυσε καὶ τὸ τελευταῖον πρυμνήσιον, καὶ μετά τινας στιγμάς, ὑπὸ τὰ μυριόστομα ζήτω τοῦ πολλοῦ ἐπὶ τῆς προκυμαίας πλήθους, ἔστρεψε τὴν πρῷράν της πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ Σεραϊ-Βουρνοῦ. Ὀλίγοι ἑλιγμοί, μικραί τινες στροφαὶ δεξιαί, καὶ τὸ καθάριον σκάφος ἐκίνησεν ὁλοταχῶς, ἐνῶ ἡ καινουργὴς καὶ μεγάλη αὐτοῦ σημαία ἐχαιρέτα ὅλους ἐκείνους, οἵτινες μὲ τόσην στοργὴν προέπεμπον τὸ ζηλευτὸν σκάφος. Ἡ μελανὴ μάζα τοῦ πλήθους ἔχασε πλέον τὰς λεπτομερείας της· μανδήλια μόνον ἐφαίνοντο ἀκόμη σειόμενα ἀπὸ τοὺς ἁπλήστως παρακολουθοῦντας τὸ πλοῖον. Ἔπειτα εἰς ὀλίγας στιγμὰς καὶ αὐτὰ ἐχάθησαν, ἐνῶ ἠνοίγετο ἐνώπιόν μας ὁ κατάκοπος ἀπὸ τὴν μεσημβρινὴν θερμότητα καὶ τὸ φῶς λευκοκύανος τῆς Προποντίδος ὁρίζων.

Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ

Τώρα πλέον ἐπλέομεν ἀνοικτά, ἀφίνοντες ὄπισθέν μας τὴν μεγάλην καὶ ἀχανῆ πόλιν, χανομένην εἰς τοὺς θερμοὺς τῆς ἡμέρας ἀτμούς. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ κτίρια, αἱ μεγάλαι οἰκοδομαί, τὰ χωρία συνεπτύσσοντο καὶ ὁ ἀδιαφανὴς τῆς ἀποστάσεως πέπλος κατέπιπτε πρὸ τοῦ θαυμασίου πανοράματος, τὸ ὁποῖον διεγράφετο εἰς τὰ ὀπίσω. Μόνον τὰ μεγάλα τεμένη παρέμενον εὐκρινῆ καὶ οἱ ὀξεῖς μιναρέδες των, ὡς λεπταὶ βελόναι, προέβαλλον ἐπὶ τοῦ ἀνεφέλου στερεώματος μὲ ὅλην τὴν ἐξαιρετικήν των χάριν. Μόλις οἱ βαρεῖς πύργοι τοῦ Ἐπταπυργίου περιέσπασαν τὴν προσοχήν μας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ βεβαιώσουν πλέον ἡμᾶς ὅτι ἀφίνομεν καὶ τὴν τελευταίαν τῆς πόλεως ἄκραν. Παρέργως πλέον συγκινεῖται τὸ ἐνδιαφέρον μας ἀπὸ τὸν λευκάζοντα συνοικισμὸν τοῦ Μακροχωρίου καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸν χλοερὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Οἱ περισσοτέραν τῶν ταξειδίων τούτων ἔχοντες πεῖραν ἓν μόνον συνάγουν ἀμέσως πόρισμα, ὅτι τὸ ὡριαῖον περίπου μέχρι τοῦ λευκοῦ τοῦ χωρίου φάρου ταξείδιον ἐπιτρέπει δέκα καὶ πλέον τακτικῶν μιλίων καθ' ὥραν πορείαν, καὶ οὕτω καθορίζουν τὴν εἰς τὸν ὅρμον τῶν Ἰβήρων ἄφιξιν.

Ο κ. Τ. Σγουρδαιος

Τὴν προσοχὴν μας πλέον δὲν ἐξεγείρει ἡ μονότονος καὶ φαιὰ παραλία, οὔτε ἡ γαληνιαία καὶ ἀκίνητος θάλασσα. Δύο ἢ τρία φορτηγὰ πλοῖα διαγράφονται, βαίνοντα ἀμελῶς καὶ βραδέως, ἱστιοφόρα δέ, ματαίως ἀναμένοντα τὴν βαθύκολπον τοῦ ἀνέμου πνοήν, ἀκι-

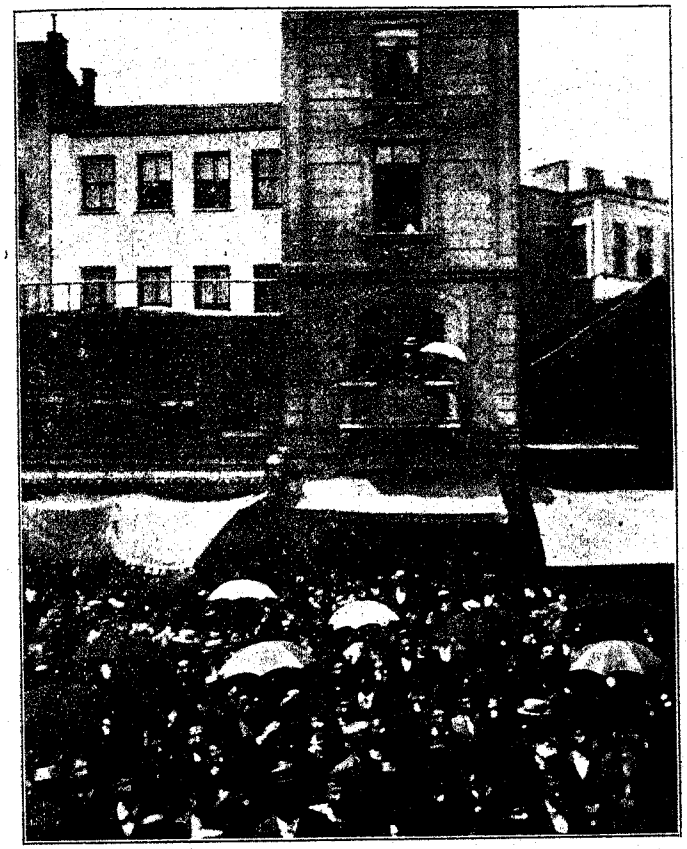

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΝ ΤΗΣ "ΚΡΗΤΗΣ,,

νητοῦν μὲ μεγάλας καὶ ἐπιμήκεις ἐπὶ τῆς ἀκυμάντου θαλάσσης προβολάς.

***

Ἐπὶ τῆς πρύμνης συγκεντροῦνται ὅλοι οἱ εὐτυχεῖς συμπλωτῆρες. Ζωηρότης χαριτολόγος ἐπικρατεῖ γενικῶς, παρ' ὅλην τὴν σοβαρότητα τῶν ἐπιβαινόντων προσώπων καὶ ἡ εὐφυολογία προβαίνει μὲ θάρρος καὶ τόλμην ἀξιόλογον. Ὁ ἅγιος Γρεβενῶν, πάντοτε δημοτικὸς καὶ εὐτράπελος, εἶναι ἀνεξάντλητος εἰς σκώμματα καὶ εὐφυολογίας, συγκρατεῖ δ' ἀκμαιότατον τὸ πῦρ τῆς εὐθυμίας καὶ τοῦ γέλωτος. Τὰ καθήκοντά του, ὡς μέλους τῆς ἐφορευτικῆς τοῦ ταξειδίου ἐπιτροπῆς, ἐκτελεῖ ἀνεπιλήπτως, εἰς αὐτὸν δ' ὀφείλεται ἡ προκαταβολικὴ καὶ ἀπρόοπτος ὅλως περὶ τὸ δειλινὸν προσφορὰ ἀναψυκτικῶν. Οἱ σοβαρώτεροι ἀναγινώσκουν ἐφημερίδας, συζητοῦν τὰ γεγονότα καὶ προσπαθοῦν νὰ καθορίσουν τὰς πολυπλόκους λεπτομερείας τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ὑποδοχῆς· οἱ νεώτεροι φλυαροῦν, οἱ φίλοι τῶν φυσικῶν καλλονῶν ἀπολαμβάνουν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ πλοιάρχου τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὸ ὡραῖον θέαμα τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ τῶν παιδιῶν ἀγέλης ὅλης δελφίνων, καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τῆς πρῳραίας ἐξέδρας, ἀκαδημαϊκῶς σοβαροί, βλέπουν εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, περὶ τῶν ὁποίων ἠκουσάν ποτε.

Ἡ ἡμέρα ἔβαινε πρὸς τὴν δύσιν της μεγαλοπρεπής. Εἴχομεν ἤδη παρέλθει πρὸ πολλοῦ τὴν Ἡράκλειαν καὶ ἤμεθα ἀπέναντι τοῦ κόλπου τῆς Ραιδεστοῦ. Οἱ δελφῖνες ἔγειναν πολυπληθέστεροι καὶ ἠγωνίζοντο εἰς ζωηροτέρας παιδιάς· ἔτρεχον πρὸ τοῦ ἀτμοπλοίου, κατόπιν ἔστρεφον, ἀκολούθως ἐπήδων καὶ πάντοτε ἐτάρασσον τὴν λείαν, τὴν στιλπνὴν θάλασσαν, ἥτις μίαν καὶ μόνην διακριτὴν εἶχε γραμμήν, τὴν μακρὰν καὶ λευκὴν τοῦ ἀτμοπλοίου αὔλακα. Ἐπὶ τῆς γεφύρας τὸ θέαμα εἶναι λαμπρότατον καὶ ἐξαιρετικῶς κατάλληλον

διὰ νὰ ἀνεύρῃ τις μίαν τῶν σπανίων καὶ μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων περιστάσεων, διὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ συγκεντρώσῃ ὁλόκληρον τὴν ὕπαρξίν του.

Ἡ ἀμαυρὰ Προικόννησος ἠνωρθοῦτο ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐνώπιόν μας, ἀλλὰ περὶ τὴν ἑσπερινὴν αὐτὴν ὥραν ἐφάνη πολυτελῶς φωτισμένη, ἐνῶ αἱ βαθεῖαι φάραγγες καὶ οἱ ὀξεῖς βράχοι της ἀπέδιδον τὰς πολυτιμωτέρας ἰοχρόους ἀναλαμπάς· ἀπέναντι ὁ ὁρίζων, περιπόρφυρος, ἐμαρτύρει τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ ἡλίου πομπήν, καὶ κάτω χαμηλὰ ἡ μελανὴ τοῦ Γάνου ἄκρα διέγραφε τὴν μακρὰν αὐτῆς καὶ ἐπιμήκη προεξοχήν. Λάμποντά τινα σημεῖα ἀνεφάνησαν εἰς τὸ στερέωμα, τὰ διάφορα χρώματα ὑπεχώρησαν καὶ μία γενικὴ συμφωνία ἀπολύτου νηνεμίας, θωπευτικοῦ ἀνέμου, ὑποκυάνου νυκτὸς διεδέχθη τὸ φωτεινὸν τῆς ἡμέρας μεγαλεῖον. Ἐλαφραὶ λευκαὶ γραμμαὶ ἀπέδιδον τὸ λαμπρὸν τῶν ἀστέρων φῶς· ἓν καὶ μόνον ἐξ αὐτῶν, κυανόφωτον, ἐχάραττεν ἐπὶ τῆς κοιμωμένης θαλάσσης ἐντονωτέραν τὴν φωτεινὴν οὐράν του.

Δὲν γνωρίζω ἂν τὰ θέλγητρα τῆς ὡραίας ἑαρινῆς νυκτός, ἢ αἱ ὀνειροπόλοι συνέπειαι τοῦ δείπνου, ἢ ἄλλη τις, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, ἀφορμὴ συνετέλεσαν ὥστε νὰ παρατείνουν τὴν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μακρὰν διαμονὴν καὶ τὴν γενικὴν πάντων σχεδὸν ἀγρυπνίαν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ πλεῖστοι διῆλθον ἄϋπνοι ὁλόκληρον τὴν νύκτα μέχρι τῆς τρίτης πρωϊνῆς, ὁπότε ἡ «Κρήτη» προσορμισθεῖσα εἰς Ναγαρᾶν διὰ τὰ ναυτιλιακά της ἔγγραφα, προητοιμάζετο νὰ ἐκπλεύσῃ πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Τὴν βραχυτάτην ὅμως κατ' ἀρχὴν παραμονὴν τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὸν ὅρμον αὐτὸν παρέτεινεν, ἐπὶ ἡμίωρον καὶ πλέον, ἡ προσέλευσις κατὰ τὴν νυκτερινὴν ταύτην ὥραν τοῦ ἁγίου Ἡλιουπόλεως μετὰ τῆς ἀκολουθίας του· ἀγρυπνήσας οὗτος δι' ὅλης τῆς νυκτὸς

ἐμίσθωσεν εἰς Δαρδανέλλια ἀτμόπλοιον καὶ δι' αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ προλάβῃ τὴν «Κρήτην» καὶ ὑπὸ τόσον δυσχερεῖς συνθήκας νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν μύχιον πόθον του.

***

Ἤδη αἱ λευκαὶ ἐκεῖναι, ὅπως τῶν ὑπερβορείων χωρῶν, φωταύγειαι ἤρχισαν ὑποχωροῦσαι πρὸ τῆς ἐπικειμένης ἀνατολῆς. Ὠχρίασαν τὰ φωτεινότερα ἄστρα, ἐσβέσθησαν τὰ λιποψυχοῦντα καὶ μετ' ὀλίγον ἡ νὺξ ἀπεσύρθη ἐνώπιόν μας εἰς τὰ βάθη, ἐνῶ ὄπισθεν ἤνοιγε φωτεινὸς ὁ ὁρίζων.

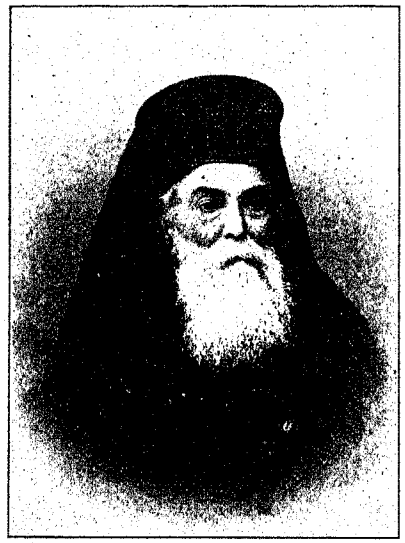

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΤΑΡΑΣΙΟΣ

Ἡ πρωΐα παρουσιάσθη μὲ ὅλα τὰ θέλγητρα τῆς σφριγηλῆς καὶ ὡραίας νεότητος. Ἐλαφρὸς ἄνεμος ἐρρυτίδωνε τὴν κυανῆν θάλασσαν καὶ ἐνέτεινε τὸ μαγικὸν κάλλος της μὲ ἀποχρώσεις, ἀλλεπαλλήλως ἐλαφροτέρας καὶ βαθυτέρας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ θέαμα ἐξειλίσσετο λεπτομερέστερον καὶ τελειότερον ἐν τῇ καλλονῇ του καὶ ἀπὸ ἱκανοῦ, εὐρύτατον τὸ Αἰγαῖον, ἀνεπτύχθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας μὲ τὰς ἐγκατεσπαρμένας ἐπὶ τῶν νώτων του νήσους.

Τὴν ἕκτην πρωϊνὴν παραπλέομεν τὴν ξηρὰν καὶ ἄγονον Ἴμβρον· κανὲν ἴχνος ζωῆς δὲν ἀναφαίνεται καὶ ἡ βραχώδης νῆσος ἄδενδρος, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης φυτείας, πρόκειται τῶν θαλασσίων πτηνῶν ἀσφαλὲς καταφύγιον καὶ ἐνδιαίτημα. Ἀριστερὰ ἡ Λῆμνος, χαμηλή, παρουσιάζεται λεπτοτέρα καὶ μᾶλλον εὐγενής. Τὸ φῶς τοῦ ἀνατείλαντος ἤδη ἡλίου πίπτει ἐπάνω της μὲ ἐρυθροχρόους ἀνταυγείας, ἀλλ' οὐδεμία ἀκούεται ἐκ τῶν συνεργείων τοῦ Ἡφαίστου βοή, καὶ ὁ χωλὸς τῆς Ἀφροδίτης ἐραστὴς φαίνεται ὅτι ὑπνώττει ἀκόμη, εἰς τοὺς κόλπους κοινοτέρας τινὸς θεᾶς ἐπιζητῶν τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐρωτικῶν του θλίψεων.

Ο ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ

Πλέομεν εἰς πέλαγος θαυμασίας καλλονῆς. Ὁ ἀήρ, δροσερὸς καὶ ζωογόνος, ἀνακουφίζει τὴν νυκτερινὴν κόπωσιν καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ἕκαστος παρουσιάζεται νωπός, ὡσανεὶ πλουσίως ἀπεδέχθη τὰ δῶρα τοῦ Μορφέως. Αἱ φωναὶ καὶ αἱ συζητήσεις εἶναι θορυβώδεις· ἀλλ' ὅλα ταῦτα ὑποχωροῦν εἰς μίαν στιγμήν, καθ' ἣν ὠχρός, ἀδιάκριτος σχεδόν, ἀνεφάνη ὁ γηραιὸς καὶ ἀπότομος Ἄθως. Τώρα πλέον τὰ τηλεσκόπια διευθύνονται ἐπάνω του καὶ ἕκαστος ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς προσεγγίσεως. Ὁ λαμπρὸς καὶ γνήσιος ναυτικός, ὁ τῆς «Κρήτης» πλοίαρχος Σταμάτιος Πνευματικός—διότι τὰ πάντα εἶναι ἱερὰ εἰς τὸ ταξείδιον αὐτὸ—δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἐρωτήσεις καὶ μόλις κατορθώνει νὰ καθησυχάσῃ τὴν γενικὴν ἀπορίαν, διαβεβαιῶν ὅτι τὴν μεσημβρίαν θὰ ἤμεθα πρὸ τῆς ἄκρας τοῦ Ἄθω. Ἄλλως δὲ τὸ πρᾶγμα καθωρίζετο πλέον σαφῶς, καθ' ὅσον ὁ λαμπρὸς καιρὸς θὰ ἐπέτρεπεν ἀσφαλῆ τὴν εἰς

τὸν ὅρμον τῶν Ἰβήρων ἀπόβασιν, ὅλαι δ' ἐκεῖναι αἱ τῆς προηγουμένης ἡμέρας ὑπόνοιαι, αἱ τὴν ἀπελπισίαν τῶν εὐτραφεστέρων ἐξεγείρουσαι, ὅτι πιθανὸν νὰ προσωρμιζόμεθα εἰς τὴν Δάφνην, ἐξέλιπον ὁριστικῶς καὶ βεβαίως. Τὸ πρόγραμμα ἦτο πλέον καθωρισμένον. Θὰ διηυθυνόμεθα πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ Ἄθω (ὅρα σελ. 186), σκοπὸν ἔχοντες τὴν ρουμανικὴν Σκήτην τοῦ Τιμίου Προδρόμου, θὰ παρεπλέομεν ἐντεῦθεν ὅλην τὴν βορειοανατολικὴν πλευρὰν τῆς χερσονήσου πρὸς θέαν τῶν ἐπ' αὐτῆς μονῶν καὶ τῆς ἄλλης καλλονῆς καὶ θὰ προσωρμιζόμεθα εἰς τὸν μικρὸν τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων λιμένα, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ ἀπόβασις. Τὸ ἀτμόπλοιον μετὰ ταῦτα θὰ ἔπλεεν εἰς Δάφνην διὰ νὰ προσδεθῇ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως εἰς τὸν ἐκεῖ σημαντῆρα, πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἐνδεχομένου ἀπὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ καιροῦ.

***

Ἡ μέχρι τοῦ γεύματος ὥρα διῆλθεν εὐθυμότατα· παρ' ὅλην τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν κόπωσιν ἦτο τόσον γενναῖον καὶ εὐεργετικὸν τὸ ἐφόδιον τῆς θαλασσίας αὔρας, ὥστε ἕκαστος ᾐσθάνετο πολλαπλασιαζομένην τὴν διάθεσιν καὶ τὰς δυνάμεις του.

Ἡ θάλασσα ἐξηκολούθει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ καθίσταται ὡραιοτέρα· τὸ κυανοῦν της, ἐντεινόμενον συνεχῶς, παρουσιάζετο μὲ σαπφειρίνην ὄψιν καὶ θὰ εἶχέ τις τὸν πολυτιμότερον ἐξ αὐτῆς λίθον, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποκρυσταλλώσῃ μίαν ἢ δύο σταγόνας. Ὁ ὅλος ὁρίζων ἀνεπτύσσετο λαμπρότατος καὶ ὁ μεσουρανῶν πλέον ἥλιος κατέχυνε τὰ πύρινα βέλη του ἐπὶ ὅλης τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης ἐκτάσεως, ἀποκαλύπτων συνεχῶς λεπτομερέστερον τὸ ἐπιβλητικὸν ὄρος, τὸ ὁποῖον, ἀποτόμως ὑψούμενον ἐνώπιόν μας, ἐχάνετο

εἰς μίαν ἀτμώδη καὶ ἀδιάκριτον γραμμὴν πέραν, πρὸς τὰ βάθη τοῦ κόλπου τῆς Καβάλλας.

Τὸ γεῦμα, φαιδρότατον καθ' ὅλα, παρουσίασε καὶ ὅλην τὴν ἀναγκαίαν εἰς τοιαύτας περιστάσεις λεπτότητα, χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐπαίνου ἀκούραστον μέριμναν τοῦ ἰατροῦ κ Τ. Σγουρδαίου.

Ὅταν περὶ τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἠγέρθημεν τῆς τραπέζης αἱ λεπτομέρειαι τοῦ Ἄθω ἤρχισαν διαγραφόμεναι εὐκρινῶς, καὶ οἱ γνωρίζοντες ἐκ προτέρων τὰς διαφόρους αὐτοῦ τοποθεσίας ἤρχισαν πλέον νὰ καθορίζουν ἐπακριβῶς τὰ ἀναφαινόμενα ὁλονὲν σημεῖα. Ἡ γενικὴ περιέργεια ἐκορυφώθη καὶ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν ἐπιβατῶν ὥρμησε πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ πλοιάρχου. Ἡ πρύμνη ἐκενώθη καὶ τὰ τηλεσκόπια ἤρχισαν ἀπλήστως ἐξερευνῶντα τὰς χαράδρας, τὰς

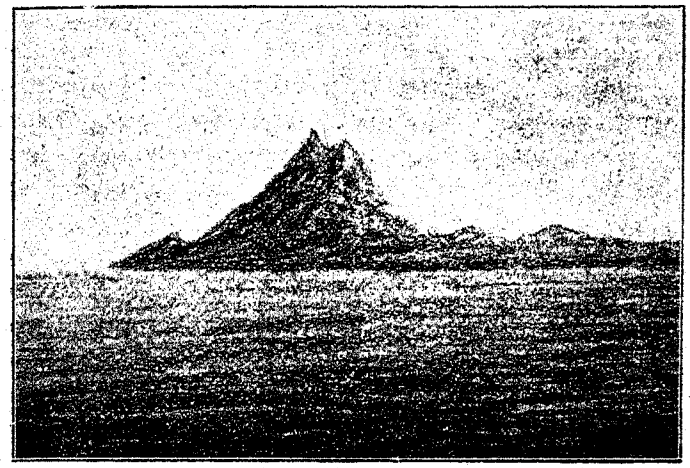

ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΑΘΩ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ

Κατὰ πρόχειρον σχεδίασμα Κ. Σπανούδη

κλιτύας καὶ τοὺς βράχους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκρέμαντο αἱ μοναί, αἱ σκῆται καὶ τὰ κελλία.

Η ΑΦΙΞΙΣ

Ἡ πρώτη ἀσφαλῶς καθοριζομένη οἰκοδομὴ εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ὁμαλῆς σχετικῶς κατωφερείας τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας Σκήτη τοῦ τιμίου Προδρόμου. Τὸ λευκὸν κτίριον, καίπερ οὐχὶ μέγα καὶ ἐπιβάλλον, διακρίνεται ἀμέσως ἐκ τοῦ φωτεινοῦ χρώματός του, ἐνῶ ὅλως τοὐναντίον συμβαίνει μὲ τὴν μεγίστην καὶ περίφημον τῆς Λαύρας Μονήν, ἥτις φαιὰ καὶ σκοτεινὴ χάνεται εἰς τὸ σκιερὸν χρῶμα τῶν κλιτύων, ὅπου ἐπικάθηται βαρέως. Ἡ λευκὴ Σκήτη, εἰς τοὺς Ρουμάνους ἀνήκουσα, ἐξαρτᾶται, ὡς ἐλέχθη, ἀπὸ τῆς Λαύρας καὶ εὑρίσκεται εἰς ὡριαίαν περίπου ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν.

Ἀναντιρρήτως ἡ φιλόφρων μέριμνα τοῦ πλοιάρχου, ὅπως διὰ μικρᾶς παρεκκλίσεως ἀπολαύσωμεν τοῦ ἐξαισίου θεάματος τῆς βορειοανατολικῆς παραλίας τοῦ Ἄθω καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἱστορικῶν μονῶν, ἦτο πλέον ἢ ἐπαινετή· τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἤργησε νὰ ἐκδηλωθῇ, καθόσον ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἐφάνησαν ἔκπληκτοι, ὅταν τὸ ἀτμόπλοιον, πλησιάσαν ὅσον ἦτο δυνατὸν πρὸς τὴν παραλίαν, ἔστρεψε τὴν πρῷραν πρὸς τὴν τελικὴν διεύθυνσιν. Ἐνώπιόν μας ἀνεπτύσσετο τὸ μοναδικόν, τὸ ἐξαίσιον πανόραμα τοῦ Ὄρους μὲ τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον ποικιλίαν του, τὰς ἀπειραρίθμους ἀποχρώσεις τοῦ πρασίνου, τὴν ὀδοντωτὴν καὶ κομψὴν παραλίαν του, τὰς φάραγγας, τὰς κοιλάδας, τὰς ἀναδρομὰς τῶν πολλῶν λόφων καὶ ἐν τέλει μὲ τὸν ὑπερύψηλον ἐκεῖνον καὶ φοβερὸν τοῦ γρανίτου καὶ τοῦ μαρμάρου ὄγκον, τὸν ἐστεμμένον μὲ τὰ ἰριδοειδῆ καὶ παχύσκια νέφη. Μεγάλαι σκιαὶ πλανῶνται ἐπὶ τῶν μονήρων καὶ

σιωπηλῶν τούτων ἐκτάσεων καὶ τὸ μεγαλεῖον ἀναπηδᾷ πανταχόθεν εἰς ἑκάστην τῆς ἕλικος στροφήν.

***

Τὴν μεσημβρίαν εἰς ἓν πρόσταγμα τοῦ πλοιάρχου ἡ «Κρήτη» σημαιοστολίζεται καὶ τὸ καθάριον σκάφος διευθύνεται πρὸς τὸν μικρὸν καὶ ἀφρώδη τῆς Λαύρας ὅρμον, μὲ φανερὰς πλέον τῆς ἐπισήμου ἀποστολῆς του τὰς ἐνδείξεις. Ὁ ταχὺς πλοῦς ἀνεστάλη ἐπὶ μικρόν, καὶ τότε ἀνεφάνη ἐν λεπτομερείᾳ τὸ βαρὺ ἐκεῖνο καὶ ἱστορικὸν τῆς Λαύρας παραλληλόγραμμον μὲ τὰ ὀγκώδη τείχη του, τὸν ὑψηλὸν καὶ γηραιὸν πλέον πύργον, τὰ πολλά του ἐξαρτήματα καὶ τὰς ἀκανονίστους προσθήκας του.

Ἀπότομοι καὶ ἀκαριαῖαι ἐκλάμψεις μὲ καπνόν, τὰς ὁποίας μακρόθεν, ὡς ἠχώ, διαδέχονται ὑπόκωφοι κρότοι, μαρτυροῦν ὅτι τὸ πλοῖόν μας ἐχαιρετᾶτο ἤδη διὰ πυροβολισμῶν. Οἱ ἀπὸ πολλοῦ πάντως ἀντιληφθέντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πλοίου μοναχοὶ ἐχαιρέτων αὐτὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὴν ἰδιότητα, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρουσιάζετο πρὸ τῆς παραλίας, αὐτῆς ἐκείνης ἥτις τόσον σπανίως βλέπει τὴν πρὸ αὐτῆς θάλασσαν διασχιζομένην ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ. Κωδωνισμοὶ συγχρόνως, ὑπόκωφοι κατ' ἀρχάς, βαρύτεροι κατόπιν, ἐδήλουν ὅτι οἱ κώδωνες καὶ τὰ σήμαντρα τῶν ὑπερτριάκοντα ἐκκλησιῶν τῆς Μονῆς πανηγυρικῶς ἐχαιρέτων τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ὡδήγει τὸν προσφιλῆ Πατριάρχην εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἓν μικρὸν πλοιάριον ἐσάλευεν ἀνήσυχον ἐκεῖ εἰς τὸν ὅρμον τῆς Μονῆς. Ὕψωσε τὴν σημαίαν του καὶ ἐχαιρέτισε καὶ αὐτὸ μὲ τὰς πενιχρὰς δυνάμεις του τὴν «Κρήτην», ἥτις ἀναλαβοῦσα ἤδη τὸν δρόμον της δὲν ἔδωκε καιρὸν εἰς μίαν λέμβον μοναχῶν νὰ πλησιάσῃ ἐγκαίρως.

***

Τὸ πλοῖον ἔβαινε τώρα παραλλήλως πρὸς τὴν ἀκτὴν

καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν. Τὸ θέαμα εἰς κάθε στιγμὴν ἀλλάσσει καὶ καθίσταται συνεχῶς ὡραιότερον. Ἡ κάπως μονότονος πρὸς τὴν Λαύραν πλευρὰ μετατρέπεται εἰς δασώδη γραφικωτάτην ἄποψιν, ὅπου ὁ ὀφθαλμὸς συναρπάζεται ἀπὸ τὰ τρυφερὰ καὶ πυκνὰ φυλλώματα καὶ συγχρόνως ἀπὸ τὰς πολιὰς χιόνας, αἱ ὁποῖαι κατακαλύπτουν τὰς ἀμέσως ἀπὸ τῆς κορυφῆς κατερχομένας δειράδας. Καὶ ἐξακολουθεῖ οὕτω ὁ πλοῦς, ἀφαντάστως ὡραῖος, ὑπὸ τὰ ἀδιάκοπα ἐπιφωνήματα τῶν διὰ πρώτην φορὰν βλεπόντων τὸν γραφικώτερον ἴσως τῆς Ἀνατολῆς τόπον.

Ἡ παραλία διαστίζεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς μικροὺς νεωσοίκους τῶν μεσογείων μονῶν, τοὺς κοινῶς ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἁρσανάδες καλουμένους. Ξυλεία, ἑτοίμη πρὸς ἐξαγωγήν, φαίνεται ἐστιβαγμένη ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀκτὴν καὶ ἄγριοί τινες μοναχοὶ παρατηροῦν μὲ περιέργειαν καὶ ἔκπληξιν ἴσως τὸ σημαιοστόλιστον ἀτμόπλοιον. Ὑψηλὰ φαίνεται πλέον καθαρὰ ὁ ἱστορικὸς πύργος τῶν Ἀμαλφινῶν, ἡ Μορφονοῦ, ὅπως συνήθως ἀποκαλεῖται, ἔνθα ἐζήτησαν ἄσυλον οἱ τὸν ἴδιον τόπον φεύγοντες ἐκεῖνοι μοναχοί. Τὸ ἰδιόρρυθμον κτίριον ὑπενθυμίζει τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον τῶν ἐν ταῖς δυτικαῖς μοναῖς πύργων καὶ ἐπάλξεων τύπον, τὸν ὁποῖον τόσον συχνὰ ἀνευρίσκομεν εἰς τὰ ἐν Ἀνατολῇ ἐρείπια τῆς Φραγκοκρατίας, πρωτογενῆ ἢ μεταγενέστερα.

Ἐνδότερον αἱ μοναὶ τοῦ Καρακάλλου καὶ τοῦ Φιλοθέου, ἡ μία ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς ὠοειδοῦς καταφύτου λόφου, ἡ ἄλλη ἐπὶ τῆς ἀποτόμου ράχεως κλιτύος, ἡ μὲν ὡς κηλὶς αἵματος διαστίζουσα τὴν πρασίνην ἐκείνην περιβολήν, ἡ δὲ κιτρινόφαιος ἐκ τῶν αἰώνων καὶ τῆς ἐπηρείας, ποικίλαι σκῆται καὶ κελλία καὶ καλύβαι ἤρχισαν ἀλληλοδιαδόχως προβάλλουσαι καὶ ποικίλλουσαι τερπνότατα τὴν ἄλλην ὁμογενῆ θέαν. Εὑρισκόμεθα

πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Ὄρους, ὅπου οἱ ἀραιοὶ συνοικισμοὶ εἶναι πυκνότεροι καὶ ἡ ἄποψις μᾶλλον κοινωνικὴ καὶ πλησιεστέρα πρὸς τὸν κόσμον.

***

Ἀλλ' ἤδη ἡ προσοχὴ ὅλων γενικῶς ἐστράφη πρὸς ἓν καὶ μόνον σημεῖον.

Ὁ ἱστορικὸς βράχος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πατριάρχης

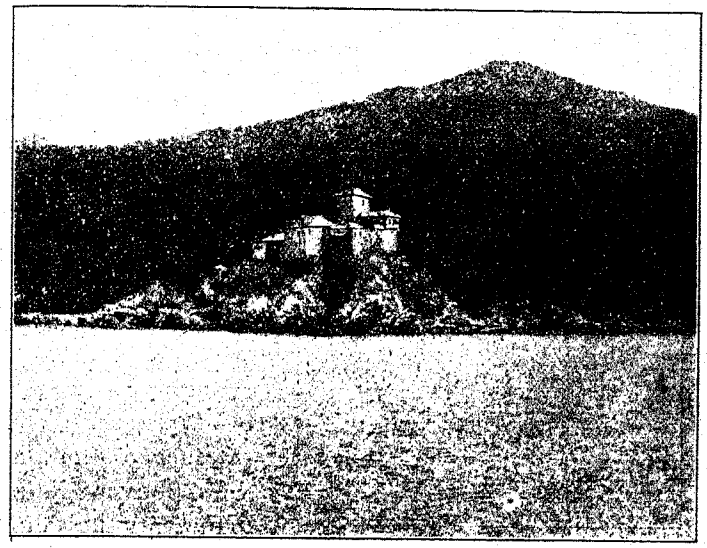

Ο ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΑΠΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

διῆλθε δώδεκα μακρὰ καὶ μονήρη ἔτη, ἐφαίνετο πλέον καθαρώτατα, τὸ δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἱστορικὸν ἐνδιαίτημα, τὸ περίφημον Μυλοπόταμον, ἐδείκνυεν ὅλας του τὰς λεπτομερείας, περίλουστον ἀπὸ τὸ κρυστάλλινον φῶς καὶ τὸν μεσουρανοῦντα ἥλιον. Ὁ πύργος του, τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κυανοῦν πρὸς τὴν θάλασσαν οἴκημα, διεγράφοντο εὐκρινέστατα, ἐνῶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἡ χλοερὰ τῆς

περιοχῆς τοῦ κτήματος ἔκτασις, αἱ ἀργυρόφαιοι ἐλαῖαι, ἡ χλοερὰ ἐρείκη, αἱ θαλεραὶ μυρσίναι, περιέστεφον αὐτό, ἀνάγλυφον τῷ παραπλέοντι καθιστῶσαι τὸ ἤρεμον καὶ σιωπηλὸν κτίριον.

Μία σιωπὴ διεδέχθη τὸν προηγούμενον θόρυβον καὶ τὰς συζητήσεις καὶ ὅλοι συνεκέντρωσαν τὴν προσοχήν των ἐπὶ τοῦ Μυλοποτάμου. Ἡ γαληνιαία θάλασσα ἀντηνάκλα ὅλας του τὰς γραμμὰς καὶ τὰ χρώματα καὶ καθίστα αὐτὸ ἐπὶ μᾶλλον εὐγενέστερον, ὅπως ἐκεῖνα τὰ μυθιστορικὰ παρὰ τὰς ἄκρας τῶν λιμνῶν φεουδαλικὰ ἐνδιαιτήματα, τὰ ὁποῖα μόλις ἡ ζωηρὰ φαντασία δύναται νὰ ἀναπλάσῃ.

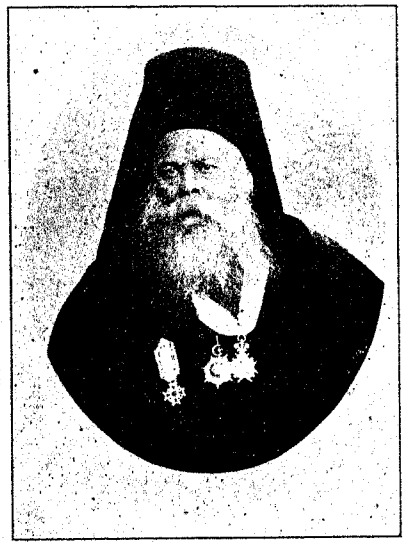

Ο ΠΑΝΟΣΙΟΛ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

Λέμβος μικρὰ ἐφάνη ἐξερχομένη τοῦ μεταξὺ δύο ἀποκρήμνων βράχων λιμενίσκου, ἥτις καὶ δὲν ἤργησε νὰ πλησιάσῃ τὸ ἀνακόψαν τὸν πλοῦν του ἀτμόπλοιον. Ὑπῆρχε πιθανότης νὰ ἐλαμβάνομεν νέας ὁδηγίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐκρίθη κατάλληλον νὰ σταματήσωμεν. Τίποτε ὅμως ἐξ ὅλων τούτων δὲν συνέβη. Ἐπὶ τῆς λέμβου ἐπέβαινεν ὁ γηραιὸς καὶ σεβάσμιος πατὴρ Ἀλέξανδρος ὁ Λαυριώτης, ὁ γνωστὸς διὰ τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἱστορικὰς μελέτας του καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἱεροδιάκονος Γερμανὸς μετὰ τοῦ ἰατροῦ

τῆς Μονῆς, τοῦ ἐξ Αἰγίνης κ. Σ. Καμπανάου, οἵτινες προσήρχοντο διὰ νὰ χαιρετίσουν τὴν Ἐπιτροπήν. Ὁ γέρων μοναχός, μόλις συγκρατῶν τὴν συγκίνησίν του, κατώρθωσε νὰ προσφωνήσῃ ἐκ μέρους τῆς Λαυριωτικῆς ἀδελφότητος καὶ συγχρόνως νὰ προσφέρῃ εἰς ὅλους τοὺς παρισταμένους μικρὰς θαλερωτάτας ἀνθοδέσμας, προερχομένας ἀπὸ τὰ ὡραῖα καὶ θαλερὰ ἄνθη τοῦ Μυλοποτάμου. Τὰ ἄνθη αὐτὰ ἐκαλλιέργει αὐτὸς ὁ Πατριάρχης δαψιλῶς εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ κτήματος, ὁ δὲ Λαυριώτης πατήρ, χαιρετῶν ἐξ ὀνόματος τῆς Μονῆς, εἰς ἣν ἡ κατοικία τοῦ Πατριάρχου ἀνῆκεν, εἶχε πολὺ ἐπιτυχῆ τὴν ἔμπνευσιν νὰ προσφέρῃ τὰ ὡραῖα αὐτὰ τοῦ Πατριάρχου ἄνθη εἰς τοὺς συμπλωτῆρας. Ἀλλ' ἐξ ἴσου ἐπιτυχῆ τὴν ἔμπνευσιν εἶχε καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἅγιος Μηθύμνης, ὅστις ἐν τῇ ἀπαντήσει του καταλλήλως παρετήρησεν ὅτι τὰ ἄνθη αὐτὰ ἦσαν τὸ καλλίτερον ἐνδεικτικὸν τῆς εὐγενοῦς καὶ φιλοκάλου τοῦ Πατριάρχου ψυχῆς.

Βραδέως καὶ ἠρέμα βαίνουσα πλέον ἡ «Κρήτη» ἔφθασε μετά τινα λεπτὰ εἰς τὸ τελικὸν αὐτῆς κατάντημα, τὸν ἀμμώδη καὶ εὔδιον τῶν Ἰβήρων ὅρμον. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Μονῆς ἐπέδειξε τότε πλήθη μέλανα μοναχῶν ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς παραλίας, εἴτε ἐπὶ τῆς μικρᾶς λιθίνης ἀποβάθρας, ἐνῶ οἱ κώδωνες ἤρχισαν κρουόμενοι μὲ τὸν συνθηματικὸν ἐκεῖνον χαρμόσυνον τῶν ἀναλόγων περιστάσεων ρυθμόν.

Τὸ πλοῖον ἐσταμάτησεν ὁριστικῶς καὶ παταγωδῶς ἡ ἄγκυρα ἐβυθίσθη εἰς τὰ διαυγῆ ὕδατα μὲ παχεῖς περὶ τὴν πρῷραν ἀφρούς.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΚΑΡΥΑΣ

Δύο λέμβοι μοναχικαὶ καὶ ἡ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπεβίβασαν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας τοὺς ξένους. Οἱ ἐπίτροποι

καὶ οἱ προϊστάμενοι τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ μεγάλης τῶν Ἰβήρων Μονῆς ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς καὶ ἔσπευσαν νὰ τοὺς ὁδηγήσουν πρὸς τὴν ὀλίγα βήματα ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπέχουσαν ἐπιβλητικὴν οἰκοδομήν, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ πρώτη ἀνάπαυλα.

Ἡ παραλία καὶ ἡ μικρὰ ἀνάντης ὁδὸς εἶναι πλήρεις ἀπὸ μοναχοὺς πάσης ἡλικίας· μορφαὶ ἡλιοκαεῖς καὶ ἀδραὶ συγχέονται καὶ συνωθοῦνται μετ' ἄλλων λεπτοτέρων καὶ σεβασμιωτέρων, ἄλλαι δὲ κοινότεραι ἐργατῶν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι πανταχοῦ τοῦ Ὄρους, διαγκωνίζονται διὰ νὰ ἀπολαύσουν τελειότερον τὸ σπάνιον δι' αὐτοὺς θέαμα. Ἀλλ' εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν, ὅπου κυριαρχεῖ τὸ μέλαν τῶν καλογηρικῶν σκούφων καὶ ράσων χρῶμα, ζωηροτέραν ἀκόμη ἀντίθεσιν προκαλεῖ ὁ πλούσιος, ὁ δαψιλὴς μὲ δάφνας στολισμός, ὅστις κατὰ γῆς, ἐπὶ τῶν ἀψίδων, εἰς τὰ παράθυρα, παρὰ τὰς θύρας, πανταχοῦ διαχέει τὸ μυροβόλον ἄρωμά του καὶ τὴν δόξαν τοῦ συμβολισμοῦ του.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν μεγάλην καὶ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἐπισκευασθεῖσαν πύλην οἱ διάκονοι μὲ στολὰς καὶ θυμιατήρια, οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι μοναχοὶ παρίστανται ἀναμένοντες τοὺς σεβασμίους ἀρχιερεῖς καὶ τὴν συνοδείαν των. Ἐκεῖ ὁ δαφνοστολισμὸς εἶναι ὡραιότατος, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἡ φιλοκαλία τῆς στιγμῆς προβάλλει ἀνθοστολίστους τὰς εἰκόνας τοῦ προσώπου, διὰ τὸ ὁποῖον ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος πανηγυρίζει. Τὸ εὐῶδες θυμίαμα διαχέει τοὺς καπνούς του καθ' ἣν στιγμὴν ὅλη ἡ συνοδεία καὶ τὸ πλῆθος εἰσέρχονται ἐντὸς τῆς Μονῆς. Οἱ βαρεῖς καὶ ἁρμονικοὶ ἦχοι τῶν κωδώνων πληροῦν ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν.

* * *

Καὶ ἀρχίζει τότε μὲ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν ὡραῖον βυ-

Η Μονη των Ιβηρων

ζαντινὸν ναὸν τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου μυστικισμοῦ, τὸ ὁποῖον διαπνέει ὅλον αὐτὸν τὸν ἱερὸν τόπον. Ἡ δίοδος ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα διαμερίσματα, ἀπὸ τὸν νάρθηκα, ἀπὸ τὴν λιτήν, ἀπὸ τὸν πρόναον εἰς τὸν κυρίως ναὸν μὲ τὴν σταυροειδῆ κατατομήν του, τὸν φωτεινὸν θόλον του, τὰ κομψὰ τύμπανά του, τὰς εὐσταλεῖς ἀψίδας του, ἐπαυξάνει τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον πραγματικὸν καὶ ψηλαφητὸν πλέον ἀποδεικνύουν ὅλαι ἐκεῖναι αἱ πολυπληθεῖς ἐπὶ τῶν τοίχων ἐφ' ὑγρῷ γραφαί, τὰ θαυμάσια δηλονότι φρέσκα, καὶ αἱ χρυσοστάζουσαι θαυματουργοὶ εἰκόνες.

Ὁ ἅγιος Ἡρακλείας ἐπὶ τοῦ θρόνου προΐσταται τῆς μικρᾶς τελετῆς καὶ μετὰ τοῦτο ὅλοι οἱ παριστάμενοι ὁδηγοῦνται εἰς τὸ μικρὸν παρεκκλήσιον τῆς Πορταϊτίσης, ὅπου φυλάσσεται ἡ ὁμώνυμος τῆς Θεοτόκου εἰκών. Ἐκεῖ εἰς τὸν σκοτεινὸν ναΐσκον ἀνεφάνη ἐπιβλητικώτερον τὸ μεγαλεῖον καὶ ἕκαστος ἔκυψε μετὰ συντριβῆς τὸ γόνυ πρὸ τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος, τῆς ὁποίας τὸ ἐν Μόσχᾳ ἀντίγραφον, τοῦτο καὶ μόνον, τόσην προκαλεῖ συρροὴν κόσμου.

Τὸ κωδωνοστάσιον παρὰ τὴν Φιάλην—παρ' αὐτὴν οἱ Ἰβηρῖται πατέρες ἀσφαλῶς παραφυλάττουν ὅπως ἀνδρωθῇ τὴν μικρὰν μανόλιαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Πατριάρχης ἐφύτευσε κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Μ. Τεσσαρακοστήν—ἐξακολουθεῖ νὰ ἠχῇ, ἐνόσω οἱ ξένοι ἀνέρχονται εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἡ αἴθουσα αὐτή, ἥτις εἰς ἄλλας τινὰς μονὰς εἶναι μᾶλλον εὐπρεπής, ἐδῶ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων εἶναι σχετικῶς πενιχρὰ καὶ παλαιά· ὑπάρχει ἀπὸ ἱκανοῦ σχέδιον νὰ τὴν ἀνακαινίσουν, ἀλλὰ τὸ σχέδιον αὐτὸ μένει ἀκόμη ἀνεκπλήρωτον παρὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν σημασίαν τῆς Μονῆς. Τουναντίον τὰ κατὰ μέρος διαμερίσματα εἶναι κάλλιστα καὶ εὐπρεπέστατα, οὐδεὶς δὲ

ἀναμένει τόσην ἄνεσιν εἰς τὰ ἔξωθεν ἀτημέλητα καὶ κακόζηλα ἐνδιαιτήματα τῶν προηγουμένων καὶ τῶν προκρίτων μοναχῶν.

Εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν, ὅπου οἱ ξένοι ἀναπαύονται, κατέρχεται μετ' ὀλίγον ἐκ Καρυῶν ἡ ἐπίσημος ἁγιορειτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ὑποδοχὴν τούτων. Ἀποτελεῖται δ' αὕτη ἐκ τοῦ πρωτεπιστάτου πανοσιολογ. Ἀγαθαγγέλου τοῦ Βατοπεδινοῦ, αὐθημερὸν ἀναλαβόντος τὰ καθήκοντά του, τοῦ πανοσιολογ. γέροντος Διονυσίου τοῦ Βατοπεδινοῦ, τοῦ πανοσιολογ. Εὐλογίου τοῦ Ξηροποταμινοῦ καὶ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Κοινότητος πανοσιολογ. Ἰωακεὶμ τοῦ Ἰβηρίτου. Ὁ πρωτεπιστάτης προσεφώνησε καταλλήλως, ἀπήντησε δὲ δι' ὀλίγων, πλὴν λίαν σημαντικῶν, ὁ μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Στέφανος.

Ὀλίγον μετέπειτα παρασκευάζονται πάντες διὰ τὴν ἄνοδον.

***

Μακρὰ σειρὰ ἡμιόνων ἀναμένει ὀλίγον πέραν τῆς Μονῆς. Κατὰ τὴν μοναχικὴν συνήθειαν δὲν ἐπιτρέπεται ἀπὸ σεβασμοῦ ἡ πρὸ τῆς θύρας ἐπὶ τῶν ἡμιόνων ἀνάβασις· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῶν ξένων διὰ πρώτην φορὰν πατεῖ τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος καί, ἀγνοοῦν τὴν ἄλλως ὑποχρεωτικὴν αὐτὴν ἕξιν, ὁρμᾷ ἐξ ἐφόδου πρὸς τὰ ζωηρὰ ζῶα καὶ ἐπιβαίνει ἄνευ προκαταβολικῆς τινος διατυπώσεως αὐτῶν. Οἱ πάσχοντες καὶ οἱ εὔσωμοι μὲ φόβον προσβλέπουν τὸ ἔμψυχον αὐτὸ ὁδοιπορικὸν μέσον καὶ βιαίως προσπαθοῦν νὰ περικαλύψουν τοὺς φόβους, τοὺς ὁποίους συνεπάγει ἡ ἀνωφερὴς καὶ ἀπότομος διὰ τῶν φαράγγων καὶ τῶν βουνῶν πορεία. Ὁπωσδήποτε ὅλοι μετ' ὀλίγα λεπτὰ εὑρίσκονται ἐφημίονοι καὶ ἄρχεται τότε μὲ ἀρκετὴν ἀταξίαν ἡ πρὸς τὰς Καρυὰς ἄνοδος.

Ἡ πορεία ὑπῆρξε λίαν κοπιώδης, τὸ μὲν ἐκ τοῦ πρωτογόνου ἐπισάγματος τῶν ἡμιόνων, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀποτόμου ὁδοῦ. Χάριν συντομίας καὶ ἀπὸ σκοποῦ διὰ νὰ πεζεύσωμεν πρὸ τοῦ Λαυριωτικοῦ κονακίου, ἠκολουθήσαμεν τὴν μεσημβρινωτέραν πρὸς τὰς Καρυὰς ὁδόν· ἀλλ' ἡ ὁδὸς αὐτή, ὅσον καὶ ἂν παρουσιάζῃ πολλὰ πλεονεκτήματα, δὲν εἶναι οὔτε διὰ τοὺς πρωτοπείρους, οὔτε διὰ τοὺς εὐτραφεῖς καὶ εὐσώμους. Ὑπάρχουν σημεῖα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ κατωφέρεια εἶναι τόσον ἀπότομος, ὥστε νομίζει τις ὅτι θὰ κατακρημνισθῇ μετὰ τοῦ ζώου, καὶ ἄλλα, ὅπου ἡ ἀνωφέρεια τόσον ἀπόκρημνος, ὥστε μόλις κατορθώνει νὰ συγκρατηθῇ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τῆς ἡμιόνου. Εὐτυχῶς κανὲν δυστύχημα δὲν ἐτάραξε τὴν πορείαν μας, αἱ δὲ ἀγιορειτικαὶ ἡμίονοι ἀπεδείχθησαν καὶ πάλιν ἄξιαι τῆς μεγάλης φήμης των.

***

Πυροβολισμοὶ τῶν προπορευομένων εὐσταλῶν σερδάρηδων ἀνήγγειλαν τὴν ἄφιξίν μας. Ἦτο ἀκριβῶς ἡ τρίτη καὶ ἡμίσεια μ. μ.

Ἡ μακρὰ συνοδεία ἐπέζευσε πρὸ τοῦ κονακίου τῆς Λαύρας κάθιδρως καὶ ἀσθμαίνουσα. Ἀλλ' ἐκεῖ ὅλαι αἱ ἀνησυχίαι περὶ τοῦ τρόπου τῆς παρουσίας ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου ἐν τοιαύτῃ ἀθλίᾳ καὶ ἐλεεινῇ καταστάσει —ἤμεθα ἄλλως ἀκόμη μὲ τὰ ταξειδιωτικά μας— διελύθησαν. Ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰσέτι ὅλοι διηρωτώμεθα, ἂν ἔπρεπε νὰ σταθμεύσωμεν διὰ νὰ ἀλλάξωμεν περιβολὴν καὶ εὐπροσώπως ὑπάγωμεν εἰς συνάντησιν τοῦ Πατριάρχου. Καὶ ἐρρίφθησαν μὲν πολλαὶ καὶ ποικίλαι γνῶμαι, ἀλλὰ καμμία ἐξ αὐτῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ. Καὶ πρὸ τῆς γενικῆς ἀπορίας ὑπερίσχυσεν ἐν τέλει ἡ γνώμη τοῦ κ. Εὐγενίδου, ἡ ἁπλῆ καὶ φυσικωτάτη, τοῦ νὰ παρουσιασθῶμεν ὡς εἴχομεν, ἀφοῦ τίποτε ἄλλο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ. Ἄλλως δὲ καὶ ἡ βραδύτης

τῆς ἀφίξεως τῶν ἀποσκευῶν μας δι' ἄλλης συνοδείας καθίστα ἀνεφάρμοστον πᾶσαν ἄλλην ἀπόφασιν.

Ὅλας ὅμως αὐτὰς τὰς ἀπορίας καὶ τὰς ἀνησυχίας προέλαβεν ἡ ὀξεῖα ἀντίληψις καὶ τὸ εὔστοχον, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο διακρίνει τὸν Πατριάρχην. Ὡς ἄνθρωπος γνωρίζων καλῶς καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς στιγμῆς καὶ τὰς ἐλλείψεις τῶν περιστάσεων καὶ ἀναμετρῶν κάλλιστα τὰς συνεπείας μεσημβρινῆς ὁδοιπορίας ἀπὸ τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων εἰς τὰς Καρυὰς διὰ πρωτοπείρους, ἔσπευσεν ἐγκαίρως νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸ κονάκιον, ὅπου κατέλυε, καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου. Τοιουτοτρόπως ὄχι μόνον θὰ ἔδιδε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ μικράν τινα ἀναγκαίαν ἀνάπαυσιν καὶ καθαρισμόν, ἀλλὰ θὰ παρεῖχε πρὸς τοιαύτην ἱερὰν καὶ συγκινητικὴν πρώτην συνάντησιν, ὁποία ἡ μετὰ πάροδον δεκαεπτὰ ὁλοκλήρων ἐτῶν, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν τοῦ τόπου μέρος, τὴν περίφημον τοῦ Πρωτάτου ἐκκλησίαν, καὶ ἐκεῖ θὰ ἐδέχετο τὴν πρώτην ἐπίσημον ἀγγελίαν τῆς ἐπὶ τὸν ἱστορικὸν καὶ ἄκρον Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀνόδου αὐτοῦ.

***

Τὸ κονάκιον τῆς Λαύρας, μόνον αὐτό, ἐκτὸς τῶν Καρυῶν εὑρισκόμενον, εἰς ὀλιγόλεπτον ἄλλως ἀπόστασιν, περιβάλλεται ὑπὸ κήπων καὶ δαψιλοῦς φυτείας. Παλαιὸν καὶ ἀτάκτως διερρυθμισμένον κατέχει μεγάλην ἔκτασιν, ἀλλ' ὀλίγα διαθέτει δωμάτια καὶ ὀλιγωτέραν ἄνεσιν καὶ εὐμάρειαν. Εἰς αὐτὸ κατέλυσεν ὁ Πατριάρχης ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ἐκλογῆς του, καὶ τοῦτο διότι, εἰς τὴν Μονὴν τῆς Λαύρας ὑπαγόμενος, εἰς τὸ κατάλυμα αὐτῆς ἐξ ἀβρότητος καὶ τιμῆς ὤφειλε νὰ διαμείνῃ.

Χάρις εἰς τὰς προθύμους καὶ εὐγενεῖς περιποιήσεις τοῦ καλοῦ πατρὸς Χρυσοστόμου, τοῦ σπανίου τούτου ἁγιορείτου μοναχοῦ, οἱ πάντες ἀναλαμβάνουν ἀπὸ τοὺς

κόπους τῆς καματηρᾶς ὁδοιπορίας. Τὸ τρομῶδες κατὰ τὰ ἁγιορειτικὰ ἔθιμα γλυκό, τὰ εὐμεγέθη ποτήρια τοῦ ψυχροῦ καὶ διαυγεστάτου νεροῦ, ἡ τονωτικὴ ρακὴ καὶ ὁ διεγερτικὸς καφὲς ἀποδίδουν τὰς ἀπολεσθείσας δυνάμεις. Δαψιλὴς ψυχρολουσία ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ πρόχειρος καθαρισμὸς συνεπλήρωσαν τὸ ἀναρρωστικὸν ἐφόδιον.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ

Ἐκεῖ εἰς τὸν πανάρχαιον καὶ πανέντιμον ναὸν τοῦ Πρωτάτου, τὸν ὁποῖον σκιάζει χιλίων ἐτῶν παρελθόν, ὅπου τόσον γνήσιον καὶ εἰς τὴν παραμικροτέραν ἀφανῆ καὶ σκιερὰν γωνίαν ἐμφανίζεται τὸ ἀπαρέγκλιτον τοῦ Ὄρους καθεστώς, ἠθέλησε νὰ ὑποδεχθῇ ὁ ἀκριβὴς τοῦ τόπου καὶ τῶν περιστάσεων ἐκτιμητὴς Πατριάρχης τὴν ἐρχομένην νὰ ἀναγγείλῃ τὴν ἐκλογήν του ἐπίσημον Ἐπιτροπήν. Μία τόσον ἱερὰ στιγμὴ εἰς τοιοῦτον ἱερὸν τόπον ἔπρεπε νὰ ἐκτυλιχθῇ.

Ἀρχαῖος καὶ ἱστορικώτατος εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Πρωτάτου· ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ὑπελείφθη οὔτε τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ κάλλος, οὔτε ὁ πλοῦτος τῆς οἰκοδομῆς καὶ τοῦ διακόσμου του. Πυρκαϊαὶ συχναὶ κατέστρεψαν πολλάκις τὸ χάρμα τοῦτο τῶν μοναχῶν, καὶ σήμερον ἀντὶ τοῦ περικαλλοῦς ἐκείνου βυζαντινοῦ ναοῦ, δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ μελανόφαιον καὶ σκοτεινὸν ἐρείπιον, ὑποδεικνύον ὅμως, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λειψάνων του, ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς τέχνης καὶ τῶν ἀφιερωμάτων. Ἀντὶ τῶν κομψῶν θόλων, τῶν διαστίκτων ἀπὸ γραμμὰς εὐγενεῖς τυμπάνων, τῶν πολυτελῶν πιθανῶς ὀρθομαρμαρώσεων, τοῦ ἄλλου ἐν γένει διακόσμου, ἐπικάθηται πανταχοῦ ὁ ζόφος τῆς τοῦ χρόνου ἐπηρείας. Ξυλίνη ἀμαυρὰ στέγη ἄρρυθμος, κακότροπος, πένθιμος, κατακαλύπτει τὸν ἱερὸν ναόν, ῥήγματα ἀτέχνως πλη-

ρωθέντα ἀπὸ πρόστυχον κονίαμα, ἐπιδεικνύουν βαθείας καὶ χαινούσας πληγὰς καὶ πρόσθετοι ἀτυχεῖς ἐπισκευαὶ συμπληροῦν ὁλόκληρον τὸ στυγνὸν θέαμα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ. Μόνον τοῦ ἐξησκημένου καὶ γνώστου παρατηρητοῦ τὸ ὄμμα περίλυπον καὶ δακρυσμένον διακρίνει ἐπὶ τῶν μελανῶν ἐκ τῆς αἰθάλης καὶ τῆς ἡλικίας τοίχων τὰς θαυμασίας καὶ πολυτίμους ἐκείνας ἐφ' ὕγρῷ γραφὰς τοῦ Πανσελήνου — ἂν ὑπῆρξε — καὶ τῶν μαθητῶν του. Ἴσως μετά τινα ἔτη καὶ αὐτὴ ἡ ἀμυδρὰ τῶν εἰκόνων λάμψις δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον, καὶ τότε κανεὶς δὲν θὰ ἔχῃ γνῶσιν τοῦ εἴδους τούτου τῆς τέχνης, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον προήχθη εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὸ ἅγιον Ὄρος. Αὐτὴ ἡ περιλάλητος εἰκὼν τοῦ Πανσελήνου, ἡ ὑπὲρ τὴν θύραν τοῦ ναοῦ τὸ παιδίον Ἰησοῦν ἀναπαριστῶσα, τὴν ὁποίαν ἐλάχιστοι ἀπὸ ἡμᾶς γνωρίζουν, εἶναι ἤδη πλέον ἡ κατεστραμμένη· κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀντιγραφήν της καὶ μετ' ὀλίγον ὅλοι θὰ φέρωμεν τὰ ἐπικρίματα τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς.

* * *

Ἡ συνοδεία ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν κωδώνων βαίνει πρὸς τὸν ναόν. Δέρχεται τὴν μόνην καὶ κεντρικὴν ὁδὸν τῶν Καρυῶν ἐν μέσῳ πλήθους μοναχῶν καὶ ἄλλων κατοίκων τῆς σιωπηλῆς πρωτευούσης. Πλήθη ρακενδύτων καὶ ἐλεεινῶν τὴν ὄψιν ἀσκητῶν συνωθοῦνται κατὰ τὰ τὰ πλάγια τῆς ὁδοῦ καὶ οἰκτρῶς τείνουν πρὸς ἐπαιτείαν τὰς χεῖρας. Ἡ φήμη τῶν γεγονότων τῆς ἡμέρας συνεκέντρωσεν ὅλα αὐτὰ τὰ ἄτακτα στίφη εἰς τὰς Καρυὰς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι πλουσίων δωρεῶν καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν μικρὰν πολίχνην τὴν ὄψιν τῆς παραλίου Νεαπόλεως, ὅπου ἡ ἐπαιτεία ὑφίσταται μὲ ὅλην τὴν αἴγλην τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνασκήσεως.

Τὰ πάντα καλύπτει ἡ εὔρωστος καὶ θαλερὰ δάφνη.

Ἀψίδες, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, θύραι, παράθυρα, αἱ ὁδοί, ὅλα εἶναι δαφνοστόλιστα· μερικαὶ σημαῖαι, ἄλλα τινὰ στολίσματα ποικίλλουν τὸν ἁπλοῦν καὶ τόσον ὡραῖον μὲ τὸ φυσικὸν αὐτὸ μέσον στολισμὸν καὶ ἀναδεικνύουν τοὺς σκολιοὺς δρόμους, τὰ πενιχρὰ οἰκήματα, τελείως ἀγνώριστα. Καὶ ἔχει κάτι τὸ ἀπείρως ἐπιβάλλον ἡ μικρὰ αὐτὴ πόλις, ἡ τόσον πενιχρὰ καὶ σιωπηλὴ εἰς συνήθεις περιπτώσεις, ἡ ὁποία πανηγυρίζει τώρα τὴν ἀνάρρησιν μὲ ἀφελεῖς καὶ ἁπλᾶς ἐνδείξεις· μὲ δάφνην, μὲ ὀλίγα τινὰ ἄνθη τοῦ βουνοῦ, μὲ μερικὰς εἰκόνας τοῦ Πατριάρχου. Εἶναι ἓν κρᾶμα φυσικῶν ὁρμῶν καὶ κοινωνικῶν ἐπιδείξεων, ἀλλ' ἐξ ὅλων τούτων ἀνέρχεται ἡ ἀφελής, ἡ παιδικὴ χαρὰ τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ κάθε τρόπον ἐπιθυμοῦν νὰ τιμήσουν τὰς μεγάλας καὶ ἀλησμονήτους δι' αὐτοὺς ἡμέρας.

Πρὸ τοῦ ναοῦ ὁλόκληρος ἡ Ι. Κοινότης παρίσταται πρὸς ὑποδοχήν. Οἱ πανοσιολογιώτατοι Χρυσόστομος Λαυριώτης, Διονύσιος Βατοπεδινός, Μελέτιος Ἰβηρίτης, Δανιὴλ Χιλιανδαρινός, Χαραλάμπης Διονυσιάτης, Χαρίτων Κουτλουμουσιανός, Ἀθανάσιος Παντοκρατορινός, Εὐλόγιος Ξηροποταμινός, Μηνᾶς Ζωγραφίτης, Πορφύριος Δοχειαρίτης, Φίλιππος Καρακαλληνός, Ἀνανίας Φιλοθεΐτης, Θεοφύλακτος Σιμωνοπετρίτης, Γεράσιμος Ἁγιοπαυλίτης, Ἱερεμίας Σταυρονικητηνός, Κοσμᾶς Ξενοφωντινός, Ἰάκωβος Γρηγοριάτης, Γεράσιμος Ἐσφιγμενίτης, Γρηγόριος Παντελεημονίτης, Ἱλαρίων Κωνσταμονιτινὸς καὶ οἱ ἐπιστάται Ἀγαθάγγελος Βατοπεδινὸς καὶ Νίκανδρος Κουτλουμουσιανὸς σπεύδουν εἰς προϋπάντησιν τῆς ἐκτάκτου ἀποστολῆς καὶ ὁδηγοῦσιν αὐτὴν εἰς τὸν ναόν.

***

Πυκνοὶ ἀναδίδονται οἱ καπνοὶ τοῦ λιβανωτοῦ καὶ ὁ συνήθως σκοτεινὸς ναος ἀποδεικνύεται ἀκόμη σκοτεινότερος. Τὸ μελανὸν χρῶμα κυριαρχεῖ παντοῦ καὶ οἱ παμπληθεῖς μοναχοί, οἱ πληροῦντες καὶ τὰς γωνίας ἀκόμη, ἀντανακλοῦν καὶ αὐτοὶ τὸ μαῦρον τῆς περιβολῆς των εἰς τὸ σκιερὸν τῆς ἀτμοσφαίρας. Τὸ βλέμμα ἀδυνατεῖ πλέον νὰ διακρίνῃ τὰς λεπτομερείας.

Ὁ ἅγιος Μηθύμνης προηγεῖται τῆς τελετῆς καὶ ἀνέρχεται τὸν ἀμαυρῶς ἐπίχρυσον θρόνον μὲ παλαιόν τινα, πλὴν πολλὴν σημασίαν διὰ τὴν περίστασιν ἔχοντα, μανδύαν. Οἱ ἄλλοι καταλαμβάνουν θέσεις ἐν τῷ σωλέᾳ, τὸν ὁποῖον περιέκλεισεν ἡ προνοητικὴ τῶν ἐπιστατῶν μέριμνα. Καὶ ἄρχεται ἡ μικρὰ ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ μὲ μυστηριώδη τινὰ τόνον, τὸν ὁποῖον συνεχῶς ἐπαυξάνει ἡ προσεγγίζουσα μεγάλη στιγμή.

Ἡ περιέργεια τῶν μᾶλλον ἀνυπομόνων κορυφοῦται ἐν τούτοις· ὅλοι ἀναζητοῦν τὸν Πατριάρχην καὶ κανεὶς δὲν ἀνευρίσκει αὐτόν. Ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἀπορία ἐπιδεικνύεται εἰς τὰ πρόσωπα ὅλων, οἱ πρὸς τὴν ἀριστερὰν κεραίαν συγκεντρωμένοι ἀναβλέπουν αἰφνιδίως ἐκεῖνον, ὅστις ἀπετέλει τὸ ὑποκείμενον τοῦ πόθου. Εἰς ἓν παλαιὸν στασίδιον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἵστατο ἀτάραχος καὶ γαλήνιος ὁ Πατριάρχης, ἀναμένων τὸ τέλος τῆς μικρᾶς τελετῆς. Τὰ μικρὰ τοῦ ἱεροῦ παράθυρα ἐφώτιζον ἀμυδρῶς τὸ πρόσωπον του, ἐνῶ ὅλαι αἱ ἄλλαι λεπτομέρειαι ἐχάνοντο ἐντὸς τοῦ σκιεροῦ περιβάλλοντος.

Ἡ τελετὴ ἔληξε πρὸ ὀλίγων δευτερολέπτων καὶ ἐν μέσῳ τῆς νεκρικῆς σιγῆς ἀνεφάνη τότε ἀπὸ τὴν Ὡραίαν Πύλην, ὀρθάνοικτον, ὁ ἐπιβλητικὸς Πατριάρχης. Μὲ βῆμα βαρὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς προὐχώρησεν ὀλίγα βήματα καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τοῦ σωλέα· τὰ βλέμματα ὅλων συνεκεντρώθησαν ἐπάνω του, ἀλλ' ἐκεῖνος, φαινομενικῶς ἀπαθής, κατέλαβε τὴν θέσιν του, ὁπότε διὰ τοὺς παρισταμένους ἐφαίνετο ὡς ὀπτασία Ὁ μακρὸς

ποδήρης χιτών του ἀνεδείκνυε τὸ εὐγενὲς παράστημα, ὅπερ μετὰ τῆς φυσιογνωμίας ἐκυριάρχησεν ἀμέσως ἐντὸς ὅλου ἐκείνου τοῦ μελανοῦ πλήθους. Ἐκράτει τὴν μεγάλην ράβδον του καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ στήθους ἓν καὶ μόνον ἐγκόλπιον, τὸ ἐγκόλπιον ἐκεῖνο τὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο συμβολίζον τὸ ἀξίωμα καὶ τὰ καθήκοντα, ἅτινα ἀνελάμβανε. Μόνον ὅσοι λεπτομερῶς τὸ παρετήρησαν, καὶ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τὸ ἐκτιμήσουν, ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὴν σημασίαν του.

Καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς ἀκατανικήτου πλέον ἐπιβολῆς ὅλοι, πρῶτοι οἱ ἀρχιερεῖς, ἀπὸ παράδοξον αἴσθημα κινούμενοι ὥρμησαν νὰ φιλήσουν τὸ χέρι του· ἀλλ' ἓν κίνημα τοῦ Πατριάρχου ἔδωκεν εἰς ὅλους νὰ ἐννοήσουν ὅτι δὲν ἐπέστη ἀκόμη ἡ κατάλληλος περίστασις. Ὄπισθεν αὐτῶν ὅλοι οἱ παρακολουθοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴν λαϊκοὶ ἐφαίνοντο μὲ ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δάκρυα εἰς τὰς παρειάς. Κανεὶς δὲν ἐπίστευεν ὅτι μετὰ τόσα ἔτη, τόσας δοκιμασίας καὶ ἀπογοητεύσεις ἠτό ποτε δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ μία τοιαύτη στιγμή.

Ἔστρεψεν ἀκολούθως πρὸς τὸ ἱερὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ ἔκαμε τρὶς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ· κατόπιν ἐν μέσῳ τῶν δύο μητροπολιτῶν Ἐφέσου καὶ Θεσσαλονίκης, μετὰ τῶν ὁποίων ἐξῆλθε τῆς Ὡραίας Πύλης, προὐχώρησε πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν.

* * *

Μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, μὲ κλεισμένους δ' ἀπὸ τὴν συγκίνησιν τοὺς ὀφθαλμούς, πάντοτε ἀκουμβισμένος εἰς τὴν μεγάλην ράβδον του, ἀκούει ὁ Πατριάρχης τὴν ἐντόνως ἀπαγγελλομένην προσφώνησιν τοῦ ἁγίου Μηθύμνης.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ὅτε πρὸ δύο μηνῶν ἠκούσθη αἴφνης καὶ πανταχοῦ ἐγνώσθη, ὅτι ἐκενώθη καὶ ἐχήρευσεν ὁ ἁγιώτατος καὶ ἀποστολικὸς καὶ οἰκουμενικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχικὸς θρόνος, ἀντήχησεν ἐκ νέου βροντοφώνως καὶ θελκτικῶς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν ὁρίων αὐτοῦ καὶ πέραν ἀκόμη τὸ πᾶσαν εὐσεβῆ καὶ φιλογενῆ καρδίαν ἠλεκτρίζον καὶ μυχιαίτατα συγκινοῦν σεπτὸν καὶ δημοφιλέστατον ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ὡς μόνης μὲν καταλλήλου παρὰ πάντων θεωρουμένης, ἵνα πληρώσῃ, ἱκανῆς δὲ καὶ νὰ κλεῖσῃ αὐτὸν καὶ δοξάσῃ κατὰ τὸ δυνατόν.

Οἱ πάντες καὶ πρὸς Αὐτὴν μετὰ πόθου ἱεροῦ ἀπέβλεψαν καὶ εὐέλπιδες ἠτένισαν. Ὅθεν καὶ ἠὐχοντο θερμῶς, καὶ παρεκάλουν ἑπομένως, καὶ ἐδέοντο ἀδιαλείπτως ἵνα τῇ φορᾷ ταύτῃ ἡ Ὑμετέρα σεπτὴ κορυφὴ ἀνέλθῃ καὶ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ γεραροῦ καὶ ἐνδόξου τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων θρόνου, ὅπως λαμπρύνῃ αὐτόν, τὸ δεύτερον, καὶ πρωτάκουστον καὶ περιλάλητον ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ταῖς φυλαῖς τῆς γῆς τὸν καταστήσῃ.

Κίνησις λοιπὸν μεγάλη καὶ ἔκτακτος ἐντεῦθεν ἐγένετο καὶ προσδοκία τοὺς πάντας κατελάμβανε καὶ κατεῖχεν ἀνυπόμονος.

Ἀλλὰ χάριτι καὶ βοηθείᾳ τοῦ ἐν Τριάδι προσκυνουμένου καὶ ὑμνουμένου Θεοῦ, τῇ φορᾷ ταύτῃ τὸν εὐλογητὸν ὀργασμὸν δὲν ἐπηκολούθησε κατὰ πόδα καὶ τὸ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα, ἡ κομματικὴ διαίρεσις καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει συμπαρομαρτοῦσα αὐτῇ, ὡς μὴ ὤφελε, δεινὴ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀντεγκλήσεων ἔξαψις καὶ ἐξέγερσις, δὲν διετάραξε καθόλου ὁ ἐρεθισμὸς τῶν πνευμάτων, ὁ ἀνταγωνισμὸς καὶ ἡ συνήθης ἀντενέργεια, δὲν ἐμόλυνεν ἐνὶ λόγῳ τὴν διάρκειαν τῶν ἐκλογῶν οὐδεμία ἔκθεσμος πρᾶξις, διότι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους αἱ ἐκλογικαὶ προετοιμασίαι καὶ ἐργασίαι διεξήχθησαν μετὰ πρωτοφανοῦς τάξεως καὶ ἡσυχίας, μετὰ παραδειγματικῆς ὁμοφροσύνης, συμπνοίας καὶ ὁμονοίας, λίαν τιμώσης τούς τε σεβασμιωτάτους συνοδικοὺς καὶ λοιποὺς ἀρχιερεῖς, καθὼς καὶ τοὺς ἐντιμοτάτους συμβούλους καὶ τοὺς κ. κ. ἀντιπροσώπους, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐργασθέντας ἅπαντας πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν θεάρεστον σκοπὸν ὑπὸ τὴν συνετὴν, πεπειραμένην καὶ φιλογενῆ προεδρείαν τοῦ Τοποτηρητοῦ μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναήλ, ὡς ἀληθῶς ἥρμοζε καὶ ἔπρεπεν εἰς ἐκλογὴν Πατριάρχου.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ μὲν ἐκλογικὴ ἐνέργεια οὐτωσὶν ἐκτάκτως, εὐσχημόνως καὶ νομοταγῶς ἐγίγνετο, τοῦ δὲ περιουσίου λαοῦ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς κλήρου καὶ ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν τοῦ ἐκλεγησομένου προσώπου, πρόδηλον ἦτο καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν προτέρων βέβαιον, ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἦ τὸ παμπόθητον τελικὸν ἀποτέλεσμα, ἡ πανηγυρικὴ δηλονότι ἐκπλήρωσις τοῦ κοινοῦ καὶ πολυχρονίου, ὅσον

καὶ ἱεροῦ καὶ εὐγενοῦς αὐτῶν πόθου, ἤτοι ἡ ἐκλογὴ τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου καὶ πεπνυμένης Παναγιότητος καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸ δεύτερον πρωθιεράρχου τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ ἀκριβῶς, Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα, τὸ ὑπὸ ἔποψιν ἱστορικήν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν πολλὴν καὶ ἰδιάζουσαν τὴν σημασίαν ἐνέχον πάνδημον καὶ παντευφρόσυνον τοῦτο γεγονὸς τῆς παμψηφεὶ καὶ πανηγυρικῆς ἐκλογῆς ὑμῶν, ἤλθομεν εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος ἐπισήμως νὰ Σοὶ ἀναγγείλωμεν, ὡς πρέσβεις καὶ ἀπεσταλμένοι τῶν Δύο τῆς Ἐκκλησίας διοικητικῶν σωμάτων καὶ εὐσεβάστως παρακαλέσωμεν ἵνα ἄψῃ ἀμέσως καὶ προθύμως τῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀγούσης, ἔνθα ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου Σὲ καλεῖ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Κατάβηθι λοιπὸν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἁγίου ἀληθῶς Ὄρους τούτου.

Περὶ δὲ δυσχερειῶν τοῦ ὄντως βαρυτάτου φορτίου, τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, οὐδὲ λόγος πρέπει νὰ γείνῃ, οὐ μόνον διότι τοιαῦται δίκην σκιᾶς, πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν παρακολουθοῦσι καὶ εἰς πᾶν ἀνθρώπινον ἔργον προηγοῦνται καὶ ἕπονται, οὐ μόνον διότι ἐν τοῖς ἀγῶσιν οὐδεὶς στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως καὶ γενναίως ἀθλήσῃ, μέγας δὲ ἀγὼν εἶναι καὶ τὸ πατριαρχεύειν σήμερον, ἀλλὰ διότι ἡ πρώτη εὐκλεὴς πατριαρχεία Σου ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀρχομένης δευτέρας τοιαύτης, δι' ἣν ἀρκούντως προπαρεσκευάσθης ἐπὶ δώδεκα ὅλα ἔτη ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ τοῦ Μυλοποτάμου. Κατάβηθι λοιπόν, Σεπτὲ Πατριάρχα, μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ μὴ μείνῃς ὧδε πλέον, ἵνα ἐκεῖσε ἀφικόμενος τεθῇς ἀμέσως ἐπὶ τῆς λυχνίας τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς, πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακρὰν καὶ πρὸς εὐθαρσῆ καὶ δεξιὰν πηδαλιούχησιν τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, πράττων τοῦτο μετὰ συνέσεως πολλῆς, ἐμπειρίας μεγάλης, δικαιοσύνης, ἀληθείας καὶ αὐταπαρνησίας, δι' ὧν καὶ μόνον θέλεις κατισχύσει τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ βοηθείᾳ πάσης φύσεως δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων. Γένοιτο.

Τὰ δάκρυα τῶν παρισταμένων ρέουν ἄφθονα εἰς τὰς τελευταίας τοῦ λόγου ἀποστροφάς, καὶ ἡ συνοχὴ ὅλων κορυφοῦται. Ἔπειτα ἀπαντᾷ ἐκεῖνος μὲ φωνὴν τεταραγμένην, πολλάκις ἀκατάληπτον ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀναστάτωσιν.

Δεδοξασμένον εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Παναγάθου ἡμῶν Θεοῦ, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐντιμότατοι κύριοι Σύμβουλοι, οἱ

τὴν Μητέρα ἡμῶν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος, ἐν ᾧ ἅπαν συγκαταλέγεται τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, τὸ συνδεόμενον τῷ συνδέσμῳ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης, ἀντιπροσωποῦντες, οἱ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποτεινομένην φωνὴν ἐπάγοντες καὶ εὐσήμως αὐτὴν διὰ τῶν θεοπνεύστων αὐτῶν βουλευμάτων, τῶν μεγαλοφρόνως κεκυρωμένων διὰ τῆς νομίμου αὐτοκρατορικῆς κορώνης ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδη ἡμῶν ἀνακοινοῦντες.

Δεδοξασμένον εἰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ἡμῖν πορευομένοις ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Εὐλογημένοι δ' ὑμεῖς, οἱ ἐρχόμενοι ἐν ὀνόματι Κυρίου Βασιλέως Ἰσραήλ. Ὡς εὖ παρέστητε, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐντιμότατοι Σύμβουλοι, ἀντιπρόσωποι ἱεροῦ κλήρου καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ. Ἐν καρδίᾳ δὲ συντετριμμένῃ καὶ τεταπεινωμένῃ ἐνωτιζόμεθα τὴν φωνὴν ὑμῶν, ἀποδεχόμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑμῶν τὸ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος δημιουργηθὲν ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων θεοχαρίτως ἀποτελεσθὲν ἱερὸν βούλευμα τῆς τὸ δεύτερον ἐκλογῆς ἡμῶν ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκλογῆς δυναμένης οὕτω ν' ἀποκαλεσθῇ: Φωνὴ τοῦ Κυρίου. Εὐλογητὸς ἄρα ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ οὕτως εὐδοκήσας.

Τὸν δωδέκατον ἤδη ἐνιαυτόν, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐντιμότατοι καὶ εὐγενέστατοι Σύμβουλοι καὶ οἱ συμπαρόντες πανοσιώτατοι ἀντιπρόσωποι καὶ ἐπιστάται, οἱ τὴν ἱερὰν Κοινότητα τῆς Ἀθωϊκῆς μοναχικῆς πολιτείας συγκροτοῦντες καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ συναρμολογοῦντες, τὸν δωδέκατον ἐνιαυτὸν λέγομεν διελαύνοντες ἐνταῦθα, ἐν τῷ Ὄρει τῷ Ἁγίῳ ἐν προσευχῇ καὶ ἀπραγμοσύνῃ, βαρεῖαν τῇ ἀληθείᾳ ἐνωτιζόμεθα φωνήν, προσκαλοῦσαν ἡμᾶς πανδημεὶ εἰς νέους ἀγῶνας ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας.

Ὅτε πρὸ τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἀπὸ τῆς βασιλευούσης ἀπάραντες ἤλθομεν εἰς τὸ Ὄρος τοῦτο τὸ Ἅγιον, ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ πόθον καὶ σκέψιν φέροντες, ἵνα ὧδε λάθωμεν βιοῦντες ἐν τερματισμῷ πρὸς ἀποφυγὴν καὶ τῶν τοῦ κόσμου ὀχλήσεων καὶ πειρασμῶν εἰς τὰς ἐκ πολλῶν προσερχομένας πρὸς ἡμᾶς φωνὰς νὰ ἐπανέλθωμεν ἐκλείομεν τὰ ὦτα. Ἐπιθυμίαν δ' ὑποκάρδιον εἴχομεν, ἵνα μὴ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ τοῦ κόσμου, καίπερ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐκουσίῳ ἡμῶν ἀπομονώσει δὲν ἐπαύσαμεν ἐν ἐνδελεχεῖ μερίμνῃ διαπορευόμενοι περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν ἀνελισσομένων, χαίροντες ἐν τῇ αὐτοῦ χαρᾷ καὶ θλιβόμενοι ἐν ταῖς θλίψεσιν αὐτοῦ.

'Αλλ' οὐχὶ ὡς ἡμῖν ἔδοξε τῷ Παναγάθῳ ἡμῶν Θεῷ. Εἴη δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Οἱ παρ' ὑμῶν, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εὐγενεῖς τοῦ Γένους λογάδες, οἱ παρ' ὑμῶν καὶ τῶν συλλειτουργῶν καὶ τῶν συμπρακτόρων ὑμῶν δημιουργηθέντες χρυσοῖ κρῖκοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμονοίας ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ἧς ἔναγχος ἐδράσθη ἡ κληρικὴ καὶ λαϊκὴ κοινοπραγία διὰ τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν νύσσουσι βαθέως τὴν ἄλλως τετραυματισμένην ἡμῶν καρδίαν καὶ συγκινοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ἀπερίγραπτον, καθότι οὕτω κελεύει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῖς ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ συνερχομένοις, οὕτως ἀπαιτεῖ ἡ ἱερότης ἐκλογῆς ποιμένος λαοῦ, οὕτως ἀπαιτεῖ τὸ ὕπατον συμφέρον αὐτοῦ. Εἴητε τοίνυν πάντες ἐστεφανωμένοι αἴνῳ καὶ δόξῃ Κυρίου, κομίσαντες τῇ 'Εκκλησίᾳ, ὡς καλοὶ αὐτῆς ἐργάται, κλάδον ἐλαίας, ἄγκυραν σωτηρίου ὑπουργίας. Εὐλογητὸν τὸ ὄνομα Κυρίου. Εὐλογημένοι οἱ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ συναθροισθέντες καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τῆς σωτηρίας οἰκοδομήσαντες. Εὐλογημένοι δ' ὑμεῖς οἱ ἐρχόμενοι ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου Βασιλέως 'Ισραήλ.

Τούτων οὕτω θεοστεφῶς συντελουμένων, πάσης ἄλλης ἡμῖν τέως σκέψεως ἀποκλίνοντες πειθηνίως κλίνομεν τὸν αὐχένα καὶ λαμβάνομεν τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, αἴροντες δὲ καὶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐπ' ὤμων ὁδεύομεν εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς 'Εκκλησίας Αὐτοῦ μαρτύριον.

'Αφιερούμενοι τοίνυν ἀπὸ τοῦ νῦν, παμπόθητοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πνευματικὰ τέκνα, εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας, ἕνα αἰσθανόμενοι πόθον, μίαν ὑπουργοῦσαν ἐν ἡμῖν σκέψιν, πῶς κάλλιον δηλονότι νὰ ἐργασθῶμεν ὑπὲρ αὐτῆς, πῶς κάλλιον νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τῷ λαῷ αὐτῆς, πῶς ἐν νόμῳ καὶ λόγῳ καὶ δικαιοσύνῃ κάλλιον νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀντιτάξωμεν τὸ κραταιότατον αὐτῆς ὅπλον, τὸν Τίμιον Σταυρόν, εἰς τοὺς πειρασμούς. τοιούτων δὲ ὄντων τῶν διηνεκῶν ἡμῶν ἐφοδίων, ἀξιοῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐγγύς τε καὶ τοὺς μακράν, εἰς βοήθειαν ἡμῶν, αὐτῆς δεομένων.

'Εν τέλει δ' ὁμολογοῦμεν τὰς δεούσας χάριτας τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ καὶ τῇ λοιπῇ πάσῃ ἐκλογικῇ συνελεύσει, ὁμολογοῦμεν τὰς ὀφειλομένας χάριτας τῇ Σεβαστῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει. Καὶ ἐπὶ πᾶσι κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν, ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν τῇ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότητι τῷ Αὐτοκράτορι ἡμῶν Σουλτὰν 'Αβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδῃ ἡμῶν, οὗ τὰ ἔτη πάμπολα καὶ εὐτυχῆ δώῃ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

'Αλλ' ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀγνωμοσύνη δικαίως λογισθήσεται, ἂν μὴ

κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν μετὰ δωδεκαετίδα συμβίωσιν ἀγαθὴν ἐν ὑμῖν ἐκφράσωμεν φωνῇ μεγάλῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν ἀγιορειτικὴν ἀδελφότητα, πρὸς πάσας τὰς ἱερὰς Μονάς, πρὸς πάντας τοὺς ἐνοίκους αὐτῶν διὰ τὰς παρὰ πάντων ἐπιδαψιλευθείσας ἡμῖν περιποιήσεις καὶ βοηθείας, ὅθεν καὶ εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν πᾶσι καὶ εὐγνωμονοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν πάντας, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.

Καὶ ὅταν ἐτελείωσε πρῶτος αὐτὸς προχωρῶν πρὸς τοὺς ἐνώπιόν του ἀρχιερεῖς ἀναφωνεῖ:

— 'Ο Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Καὶ ἀσπάζεται ὅλους.

Μετὰ τόσα ἔτη ἐπανεύρισκε παλαιοὺς φίλους, πιστοὺς κληρικούς, νέους θαυμαστάς του. 'Εγήρασεν ὁ μέν, παρήλλαξεν ὁ ἄλλος, ἠνδρώθη ὁ τρίτος. 'Αλλοτε διάκονοι, πρωτοσύγγελλοι, ἀρχιγραμματεῖς ἐνεφανίσθησαν τώρα ἐνώπιόν του σεβάσμιοι καὶ πρωτόθρονοι ἀρχιερεῖς, πλήρεις συγκινήσεως καὶ χαρᾶς ἀναβλέποντες τὸν προστάτην των, ἀποβαλόντα μὲν τὴν αὐστηρότητα τῆς νεαρᾶς φυσιογνωμίας, ἀλλὰ πάντοτε ἀκμαίαν περισώζοντα τὴν ἐπιβολὴν τοῦ παραστήματος καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ χαρακτῆρος. 'Ο Πατριάρχης εἶναι ὁ ἴδιος, δὲν παρήλλαξεν οὐσιωδῶς καὶ ἕκαστος, ἔστω καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μακρυνθεὶς ἀπ' αὐτοῦ, ἀναγνωρίζει ἀμέσως τὸν ἀνεξιτήλου μορφῆς ἄνθρωπον, εἰς ὃν ἔστρεφε τὸ νοερὸν βλέμμα καὶ τοὺς πόθους του.

'Ο συνωστισμὸς πέριξ του ηὔξανε καὶ μὲ τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐλθόντας συνηνώθησαν καὶ οἱ πληροῦντες τὴν ἐκκλησίαν μοναχοί. 'Αλλ' ὁ Πατριάρχης ἤρχισε πλέον νὰ καταπονῆται ἀπὸ τὴν συγκίνησιν καὶ τὸν συνωστισμόν. Οἱ σερδάρηδες, ρωμαλέοι καὶ στιβαροί, ἤνοιξαν δίοδον καὶ ἡ συνοδεία ἐξῆλθε πλαγίως τοῦ μακροῦ καὶ καθύγρου διαδρόμου πρὸς τὴν διὰ τοῦ μακροῦ καὶ καθύγρου διαδρόμου πρὸς τὴν ὁδόν. Οἱ κωδωνισμοί, χαρμόσυνοι καὶ συνεχεῖς τώρα

μεταδίδουν τὸ τέρμα τῆς τελετῆς καὶ προπέμπουν τὸν ἀνακηρυχθέντα Πατριάρχην.

***

Κόσμος ἄπειρος συνωθεῖται κατὰ τὴν ἔξοδον.

Εἰς μίαν καμπήν, φέρουσαν πρὸς τὸ εὐρύχωρον τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς οἴκημα, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ ὑποδοχή, τὸ μικρὸν ἐν Καρυαῖς ἀπόσπασμα τῆς χωροφυλακῆς παρουσιάζει ὅπλα εἰς τὰς διαταγὰς ἑνὸς ἀνθυπασπιστοῦ. Συνενοῦνται οἱ χωροφύλακες μὲ τοὺς εὐσταλεῖς καὶ τὰ καρυοφύλλια εἰς τὰς χεῖρας κρατοῦντας σερδάρηδες καὶ ἡ πομπὴ βαίνει κανονικῶς μέχρι τῆς δαφνοστολίστου καὶ καθαρᾶς σχολῆς.

Ἡ ἐπίσημος αἴθουσα γεμίζει μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἐπιβλητικὴν μορφὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ τὰς προσωπικότητας τῶν ἀκολουθούντων ἀρχιερέων. Αἱ ἀγιορειτικαὶ προσφοραὶ τῶν ἐπισκέψεων περιφέρονται δαψιλεῖς καὶ πάντες ἀναλαμβάνουν ἀπὸ τὸ ψυχρὸν καὶ ζωογόνον πρὸ πάντων ὕδωρ. Ἀλλ' εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν προσέρχεται ἀπὸ μέρους ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ὁ συμπαθὴς τῆς «Ἀμαλθείας» διευθυντὴς κ. Σ. Σολομωνίδης καὶ ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς ὡραίαν καὶ πλήρη ἰωνικοῦ αἰσθήματος προσφώνησίν του εἰς τὸν Πατριάρχην:

Παναγιώτατε,

Πιστὸν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας εἶναι ὁ τύπος κάτοπτρον καὶ διὰ τοῦτο εἶν' ἐπόμενον ν' ἀντανακλῶνται ἐπ' αὐτοῦ διαφοραὶ γνωμῶν καὶ σκέψεων. Ἀλλ' ὡς τῶν πλοηγῶν ὁ ὀφθαλμὸς πρὸς ἓν σημεῖον ἀτενίζει φωτεινόν, τὸν πολικὸν ἀστέρα, καὶ πρὸς αὐτὸν ρυθμίζουν οὗτοι τὴν πορείαν των, οὕτω καὶ τώρα ὁ τύπος ἅπας σύσσωμος, ὁμόθυμος τὸ βλέμμα πρὸς τὴν κορυφὴν τὴν ἱερὰν τοῦ Ἄθωνος προσήλωσε καὶ προσεῖδεν ἑτέραν ἱερὰν καὶ πολυσέβαστον κορυφὴν τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς Παναγιότητος, καὶ ἀνυπόκριτος τοῦ Γένους ὅλου ἑρμηνεύων τοὺς παλμοὺς «Ἰδοὺ ὁ Πατριάρχης μας» ἐφώνησε μιᾷ φωνῇ. Καὶ νῦν τὴν χεῖρα ἀσπαζόμενος τὴν σεβασμίαν

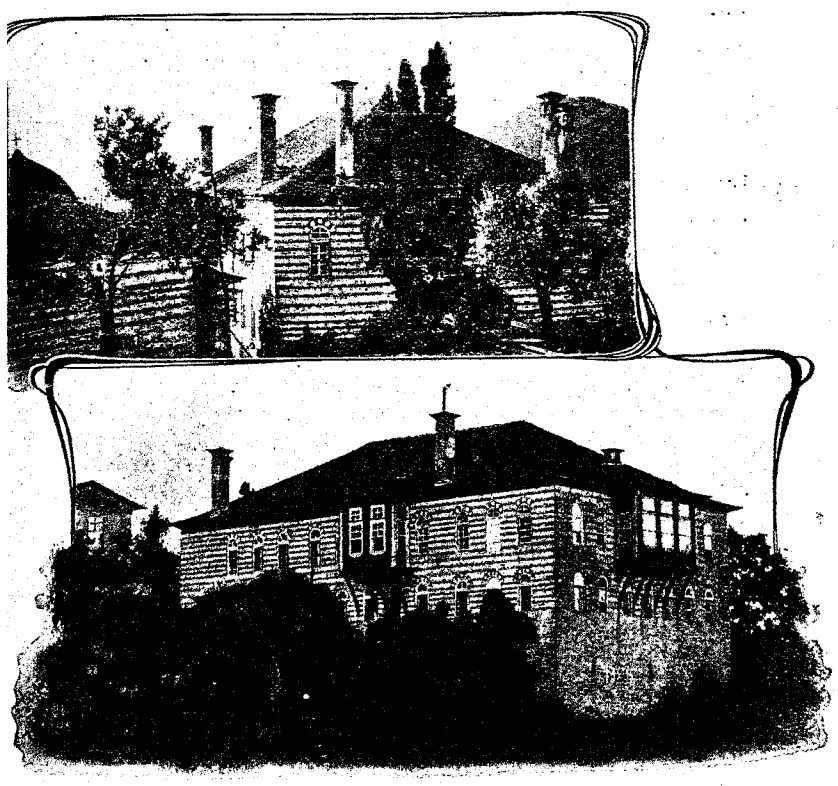

ΔΥΟ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ ΑΘΩΝΙΑΔΟΣ ΣΧΟΛΗΣ

λαχὼν τῆς γηθοσύνου καὶ τιμώσης μ' ἐντολῆς νὰ προσφωνήσω ἐξ ὀνόματος τοῦ τύπου τὸν πολιὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγόν, μίαν ἐκφράζω πάγκοινον εὐχὴν καὶ ἕνα ὅλων πόθον ἱερόν, ἵνα ἡ χειροτονία αὕτη ἐπευλογήσῃ τὸ ἔργον τὸ πολύμοχθον ἡμῶν καὶ ἀπονείμῃ τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς αὐτῆς, ἵνα εἰς ἔργα ὁμονοίας ζηλευτῆς καὶ ἐν φιλογενεῖ ἑνότητι καθοδηγῆται πάντων ἡ γραφίς.

Τὸ ἀποτέλεσμά της εἶναι προφανὲς καὶ ὁ ὕπατος ἀρχηγὸς τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπαντᾷ προθύμως μὲ πλήρεις βά-

θους καὶ σημασίας λέξεις. Καὶ ὅπως ὅλαι του αἱ προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις, διακρίνεται καὶ αὐτὴ ἀπὸ ἔννοιαν καὶ μόνον ἔννοιαν, χωρὶς καμμίαν τυπικὴν φράσιν καὶ παράταξιν πολυκρότων ἐπιθέτων.

Ἦτο καιρὸς νὰ λήξῃ ἡ πρώτη αὕτη ὑποδοχή· οἱ ξένοι ἀπέρχονται εἰς τὰ καταλύματα, τὰ ὁποῖα ἡ φιλόφρων μέριμνα τῆς τελεταρχικῆς ἐπιτροπῆς ὥρισεν εἰς αὐτούς, οἱ ἄλλοι ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ ὁ Πατριάρχης εἰς τὸ Λαυριωτικὸν κονάκιον διὰ νὰ ἀναδιφήσῃ τὸν νέον τηλεγραφικὸν καὶ ταχυδρομικὸν φάκελλον αὐτοῦ.

***

Ἦτο ἡ ὀγδόη καὶ πλέον ὥρα τῆς ἡμέρας αὐτῆς, ὅτε ὀλίγα τινὰ πρόσωπα ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἐξώστου τοῦ Βατοπεδινοῦ κονακίου.

Εἶχε δύσει ὁ ἥλιος πρὸ ἱκανοῦ καὶ τὸ σκότος ἐπεκάθητο ἐπὶ τῆς πρασίνης κάτωθεν ἡμῶν ἐκτάσεως· αἱ βαθύτεραι μάλιστα κοιλάδες καὶ φάραγγες πρὸ πολλοῦ εἶχον σκοτισθῇ. Καὶ ὅμως ἡ ὀξεῖα καὶ φαλακρὰ τοῦ Ἄθω κεφαλὴ ἐρρόδιζεν ἀκόμη ἀπὸ τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ ἀδύτου δι' αὐτὴν ἡλίου. Ὡραῖα χρώματα ἀντηνάκλων αἱ ὀξεῖαι καὶ αἰχμηραί του πλευραί.

Καὶ κατὰ τὴν μαγικὴν αὐτὴν τῆς ἑσπερινῆς ὥρας ὀπτασίαν ἓν λευκὸν κατάλευκον ἐπὶ τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς σημεῖον, ἡ μικρὰ τῆς Μεταμορφώσεως Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν ὁ Πατριάρχης ἀνήγειρεν, ἐκυριάρχει πανταχοῦ τοῦ ὁρίζοντος μὲ ὅλας τὰς μικροσκοπικάς της λεπτομερείας. Ὁ Ἄθως, ὅπως καὶ πρὸ δέκα αἰώνων, ἔβλεπε κοιμωμένην τὴν πέριξ φύσιν.

ΕΝ ΚΑΡΥΑΙΣ

Ὡπλισμένος δι' ὅλης τῆς ὑπομονῆς, τὴν ὁποίαν αἱ ἡμέραι τῆς νηστείας καὶ ἡ σκληραγωγία τοῦ ἁγιορειτικοῦ βίου ἐπέβαλλον, δὲν ἠδυνάμην ποτὲ νὰ φαντασθῶ ὅτι ἡ εὐγένεια καὶ ἡ πατροπαράδοτος τῶν μοναχῶν φιλοξενία ἠδύναντο νὰ παράσχουν εἰς τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ξένους τόσας ἐκπλήξεις. Καὶ ὅμως ὅ τι καὶ εἰς μίαν κοινωνικὴν συνάθροισιν θὰ ἀπουσίαζεν, ἐδῶ εἰς τὰς πενιχρὰς καὶ λιτὰς Καρυὰς παρουσιάσθη μὲ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀπρόοπτον λαμπρότητα. Ἐννοῶ περισσότερον ἀπὸ πᾶν ἄλλο τὴν τράπεζαν, ἥτις ἡμέρας καὶ ἑσπέρας παρετίθετο εἰς τοὺς ὑπερτεσσαράκοντα τῆς περιστάσεως συνδαιτυμόνας, καὶ ἥτις, τελείαν καὶ πιστὴν εἰκόνα τῶν ἀρχαίων ἀγαπῶν παρουσιάζουσα, ἐπεδείκνυε συνάμα καὶ ὅλας τὰς λεπτὰς κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις, πρὸς τὰς ὁποίας κατ' ἀρχὴν ὁ μοναχικὸς βίος ἔχει κηρύξει διαζύγιον.

Εἶναι πολλῆς ἀπορίας ἄξιον πῶς οἱ καλοὶ ἁγιορεῖται πατέρες διὰ τῶν ἀόκνων φροντίδων τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας κατώρθωσαν νὰ ἐξεύρουν ὅ,τι ἀπῃτεῖτο διὰ τόσον πολυάριθμα πρόσωπα. Εἰς τὴν στενὴν καὶ ἐπιμήκη τράπεζαν, ἥτις κατεῖχε τὴν ἰσόγαιον τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς αἴθουσαν, ἀπήστραπτε καὶ ἡ καθαριότης καὶ ὁ πλοῦτος τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων. Μαχαιροπήρουνα, διπλᾶ δι' ἕκαστον ποτήρια, πολλαπλαῖ παροψίδες, ὅλαι τέλος αἱ πολυποίκιλοι συστοιχίαι τῶν σκευῶν παρουσιάζοντο ἐκεῖ ἀνεπίληπτοι, ἐνῶ ἐξ ἄλλου αἱ ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς συνδαιτημόνας εὐλογίαι—οὕτω ὀνομάζονται αἱ μικραὶ τοῦ οἴνου φιάλαι, διὰ τῶν ὁποίων ἕκαστος μοναχὸς ἢ ξένος συνοδεύει τὸ λιτὸν γεῦμά του—εὐαρέστως συνήλλασσον τὰ κοινωνικὰ πρὸς τὰ ἁγιορειτικὰ ἔθιμα. Καὶ φαντασθῆτε πόσον ἐξαίσιον θέαμα παρέσχε τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἡ ὡραία αὐτὴ χριστιανικὴ τράπεζα μὲ ἑξήκοντα ἐν ὅλῳ συνδαιτυμόνας, ὑπὸ τὴν ἐπιβλητικὴν προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου, καὶ πόσον εὐγενῆ ἐπέδειξε τὴν εἰκόνα τῆς μεγάλης καὶ περιφήμου τοῦ ἁγίου

Ὄρους φιλοξενίας. Σπανίως τοιαύτη μεγάλη συνεστίασις μὲ συνεκίνησε περισσότερον.

Οἱ ξένοι ὅμως καὶ ἀήθεις πρὸς τὴν μαγειρικὴν τέχνην τῶν καλογήρων καὶ τοῦ Θασίου ἀρχιμαγείρου τῆς περιστάσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς ἄλλης καθυποχρεωτικῆς περιποιήσεως τῶν ἐντεταλμένων τὰς λεπτὰς τῆς φιλοξενίας φροντίδας Μελετίου τοῦ Ἰβηρίτου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀκατοπονήτου Γερασίμου τοῦ Ἐσφιγμενίτου, εἰς δεινὴν δοκιμασίαν ὑπέβαλον κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τὸν ταλαίπωρον στόμαχόν των. Ἡ νηστεία ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἰδιόρρυθμος μαγειρικὴ ἐξ ἄλλου προσέφεραν ἀπὸ κοινοῦ καὶ μετ' ἀγαστῆς προθυμίας ὅλον τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς τοῦτο ὑλικόν.

Γερασιμος ο Εσφιγμενιτης

Καὶ κατώρθωσε μὲν ἡ μοναχικὴ ἐπίνοια ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ὅπως ὁ Παρμαντιὲ ἀπὸ τὰ γεώμηλα, νὰ παρουσιάζῃ περισσότερα τῶν δέκα δακτύλων εἴδη φαγητῶν· ἀλλ' ἐξ ὅλων τούτων οὐδὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς λιτὰς καὶ μετριόφρονας τῶν στομάχων μας ἀπαιτήσεις. Ἡ ἁλίπαστος μουρούνα ἦτο τὸ κυριώτερον ὑλικόν, καὶ ἐξ αὐτῆς οἱ μοναχοὶ μάγειροι κατεσκεύαζον τὰ ὀνομαστὰ ἐπὶ τοῦ Ὄρους φαγητά

τῶν. Δυστυχῶς ὅλη αὐτὴ ἡ πολυτέλεια εἰς οὐδὲν συνετέλεσεν, ἕκαστος δ' ἐξ ἡμῶν προθυμότατα θὰ ἀντήλλασεν ὁλόκληρον παροψίδα, καὶ αὐτῶν τῶν περιωνύμων νεύρων τῆς μουρούνας, ἀντὶ ἑνὸς μικροῦ πινακίου ξηρῶν φασηόλων ἢ φακῶν. Βέβαιον εἶναι ἐν τούτοις ὅτι ὅλοι ὑπέστησαν γενναίως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν σκληρὰν αὐτὴν δοκιμασίαν, προχειρότερον παντὸς ἄλλου ἀντιστάθμισμα ἀνευρίσκοντες εἰς τὰς συνεχεῖς καὶ ἐκτάκτως λαμπρὰς περιποιήσεις καὶ πάντων μὲν τῶν πατέρων, ἀλλ' ἰδίᾳ τῶν δύο προμνησθέντων, πρὸς τοὺς ὁποίους μόνον ἡ ἀλησμόνητος εὐγνωμοσύνη δύναται νὰ ἀποδώσῃ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἡ ἡμέρα τοῦ σαββάτου παρῆλθεν ἄνευ μεγάλων γεγονότων.

Οἱ διάφοροι ξένοι, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν διαθέσεών των, ἐμοίρασαν τὴν ἡμέραν εἰς ἀνάπαυσιν, ὕπνον, ἐπισκέψεις διαφόρων ἀξιοπεριέργων μερῶν παρὰ τὰς Καρυὰς καὶ εἰς γνωριμίας μετὰ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου. Πανταχοῦ τιμαί, καὶ ὑποδοχαὶ μεγάλαι καὶ κωδωνοκρουσίαι.

Ἱκανοὶ προσῆλθον εἰς τὴν πλησίον Σκήτην τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἀπὸ τοῦ Βατοπεδίου ἐξαρτωμένην, διὰ νὰ περιεργασθοῦν τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἀνάλυφον πανταχόθεν κτίριον. Ἡ Σκήτη αὕτη, ἥτις ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, εἶναι μεγαλειτέρα τῆς κυριάρχου Μονῆς, ἀπὸ ἱκανοῦ κατέστη μέγα καὶ περιφανὲς οἰκοδόμημα μὲ πλεῖστα καὶ μεγάλα διαμερίσματα, πλουσιώτατον καὶ εὐρύχωρον ναὸν καὶ νέα ὁλονὲν παραρτήματα. Καὶ ἐξεθαμβήθησαν μὲν ὅλοι ἀπὸ τὴν ρωσικὴν ἐκείνην τῶν ναῶν πολυτέλειαν καὶ ἀπὸ τὸν δαψιλῶς καὶ μὲ σπατάλην πανταχόθεν ἀναλάμποντα χρυσόν· ἀλλὰ τίποτε ἐξ ὅλων τούτων τῶν λαμπρῶν πραγμάτων δὲν παραβάλλεται μὲ μίαν σκιερὰν εἰκόνα τοῦ Πρωτάτου καὶ μὲ ἓν

ἀμαυρὸν εἰκονοστάσιον βυζαντινοῦ τινος ἁγιορειτικοῦ ναοῦ.

Μὴ ἔχων νὰ ἐπισκεφθῶ μέρη, γνωστὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἐμέ, ἀπεφάσισα μ. μ. τοῦ Σαββάτου νὰ ἐκδράμω εἰς τὸ δίωρον ἀπέχον Μυλοπόταμον, ὅπου κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἶχε συγκεντρωθῇ ἡ προσοχὴ ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου. Ἠθέλησα, πρὶν ἢ

Ὑποδοχὴ ἐν τῷ Συνοδικῷ τῆς Ρωσικῆς Σκήτης τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (τοῦ Σεραΐου)

ἀναχωρήσωμεν, νὰ ἐπισκεφθῶ μίαν ἀκόμη φορὰν τὸ ἐρημητήριον τοῦ ἀσκητοῦ Πατριάρχου καὶ νὰ ἴδω ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἱστορικὰ πλέον διαμερίσματα, εἰς τὰ ὁποῖα πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους τόσας πολυτίμους διῆλθον ἡμέρας. Τὴν ἐκδρομὴν αὐτὴν ἀπεφάσισαν νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλοι· ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν οὐδεὶς ἐπαρουσιάσθη, καὶ ἀπέμεινα μόνος τῆς εὐσεβοῦς πορείας μέτοχος.

Δὲν θ' ἀπασχολήσω τοὺς ἀναγνώστας μὲ ἓν ἀτομικὸν ἐπεισόδιον τοῦ ταξειδίου μου· οὐδὲ θὰ ἐκθέσω ἐδῶ τίνι τρόπῳ μὲ ἀπεπλάνησε τὸ πονηρὸν καὶ δυσήνιον ὑποζύγιόν μου, πῶς μετὰ πολλὰς λοξοδρομίας ἔφθασα περὶ δυσμὰς ἡλίου εἰς τὸ Μυλοπόταμον, τίνι τρόπῳ ἐπεσκέφθην τὸ ἔρημον καὶ γαλήνιον ἐνδιαίτημα, πῶς μὲ ὑπεδέχθη ὁ ἐρρίνως ψάλλων τὴν στιγμὴν ἐκείνην Νίκανδρος καὶ ὁ κηπουρὸς φύλαξ Νικολός, πόσην ὥραν ἔμεινα ρεμβάζων, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τὰς περιπετείας, αἵτινες ἠκολούθησαν τὴν ἐπιστροφήν μου εἰς Καρυὰς περὶ τὴν 10 μ. μ. μετὰ ἐπικίνδυνον καὶ εἰς ψηλαφητὸν σκότος νυκτερινὴν δι' ἀτραπῶν καὶ κρημνῶν πορείαν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι κατώρθωσα νὰ φθάσω ἐπάνω εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν μεγάλην ἀγρυπνίαν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Πατριάρχης θὰ ἔθετε τέρμα εἰς τὸ μακρὸν στάδιον τῆς ἀσκητικῆς ἐν τῷ Ὄρει ζωῆς του.

***

Ἦτο ἡ τελευταία ἑσπέρα τῆς διαμονῆς τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ Ὄρος.

Τὰ κελλία καὶ αἱ σκῆται εἶναι φωταγωγημένα, ἄλλα λαμπρότερον καὶ ἄλλα πενιχρότερον. Ἡ νυκτερινή μου πορεία μοὶ ἐπέτρεψε νὰ ἀπολαύσω τὸ παράδοξον ἐκεῖνο θέαμα μιᾶς ἑστίας φωτοβολούσης ἐν τῷ μέσῳ πυκνοῦ σκότους ἐκτάσεως. Εἰς πᾶσαν ἄνοδον τὰ φωτεινὰ σημεῖα ἐπολλαπλασιάζοντο, ἔπειτα ὅλα ἐχάνοντο καὶ ὁ νυκτερινὸς ζόφος ἐξηπλοῦτο πανταχοῦ.

Οἱ κώδωνες καὶ τὰ σήμαντρα πρὸ πολλοῦ ἀνήγγελλον τὴν ἀγρυπνίαν. Ἡ ἐπαύριον ἦτο μεγάλη ἁγιορειτικὴ ἑορτή, τὰς ἑορτὰς δ' αὐτὰς ἐκεῖ εἰς τὸν ἀπόκρημνον καὶ γραφικὸν τόπον πανηγυρίζουν ἐν πρώτοις μὲ μακρὰς καὶ παννυχίους ἀγρυπνίας. Ἦτο φυσικὸν

ἡ πανήγυρις αὐτὴ νὰ διεξαχθῇ ἀκόμη λαμπρότερον εἰς τὸ Πρωτᾶτον, ὅπου θὰ προεξῆρχεν ὁ Πατριάρχης, ὅπου τόσος ἐπίσημος εἶχε συγκεντρωθῇ κλῆρος καὶ λαὸς καὶ ὅπου θὰ ἐγίνετο ὁ ἀποχαιρετισμός, ὁ τόσον σημαντικὸς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Μετὰ τοῦ Πατριάρχου προσῆλθον εἰς τὸν ναὸν οἱ μητροπολῖται Ἐφέσου, Ἡρακλείας, Θεσσαλονίκης, Μελενίκου, Μηθύμνης, Χίου, Κορυτσᾶς, Γρεβενῶν, ὁ ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως καὶ οἱ πρῴην Δρυϊνουπόλεως, Καρπάθου καὶ Ἱερισσοῦ· παρέστησαν δὲ πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν διαφόρων Μονῶν. Ὁ ναὸς τοῦ Πρωτάτου, πάντοτε σκοτεινός, εἶναι πλήρης ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν πανταχόθεν συρρευσάντων μοναχῶν. Τὰ κηροκάνδυλα — διότι δὲν εὑρίσκω ἄλλην ὀνομασίαν διὰ τὰ κοῖλα ἐκεῖνα χονδρὰ κηρία, τὰ ἔμπροσθεν τῶν εἰκόνων διὰ σχοινίων δίκην κανδηλῶν ἀναρτώμενα — μόλις φωτίζουν τὰς μελανοφαίους εἰκόνας καὶ καταρρίπτουν λαθραίας τινὰς ἀκτῖνας ἐπὶ τῶν χρυσοκοσμήτων προσκυνημάτων. Τὸ μελανὸν κυριαρχεῖ πανταχοῦ καὶ ἐπιτείνεται ἀπὸ τοὺς πυκνοὺς καπνοὺς τοῦ θυμιάματος, τοὺς ἀνερχομένους ἀπὸ τὸ κωδωνίζον πολυτελὲς θυμιατήριον τοῦ διακόνου. Καὶ ἐδῶ ἀκόμη τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον περισώζεται ἀσφαλῶς καὶ μὲ τὴν ἀσυνήθη στολὴν τοῦ διακόνου ἀποθαυμάζει κανεὶς καὶ τὸ μικρὸν ἀκίνητον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς σκεῦος.

Τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ μετέσχον πέντε ἱεροδιάκονοι, τρεῖς καθηγούμενοι, ὁ τοῦ Γρηγορίου, τῆς Σίμωνος Πέτρας καὶ τοῦ Διονυσίου, δύο ἀντιπρόσωποι, ὁ τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Παντελεήμονος καὶ δεκαεπτὰ ἕτεροι ἱερομόναχοι. Τρεῖς ὁλοκλήρους καὶ πλέον ὥρας διάρκεῖ ἐν πρώτοις ὁ ἑσπερινός. Πῶς κατορθοῦται τὸ πρᾶγμα αὐτό, τοῦτο εἶναι μυστήριον, γνωστὸν μόνον εἰς τὸ ἁγιορειτικὸν τυπικὸν καὶ εἰς τὴν ἀκούραστον εἰ-

δικότητα καὶ ὅλων μὲν τῶν ψαλλόντων, ἰδίως ὅμως τοῦ πρωτοψάλτου. Ὁ Πατριάρχης, αὐτὸς μόνος διακρινόμενος ἐκ τοῦ μανδύου του εἰς τὴν μελανὴν ἐκείνην μάζαν, ἵσταται ἀκαταπόνητος ἐπὶ τοῦ θρόνου, τονίζων μὲ ζωηρὰν φωνὴν τὰ ἰδιόμελα· οἱ παρ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς φιλοτιμοῦνται ψάλλοντες ἠχηρῶς καὶ αὐτοί, ἐνῶ ὁ μοναδικὸς κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου κανονάρχης μὲ τὸν ποδήρη πτυχωτὸν χιτῶνά του περιφέρεται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον χορόν. Καὶ συντελοῦνται ἐν τῷ μεταξὺ πλεῖσται ὅσαι διατάξεις τοῦ πολυπλόκου ἁγιορειτικοῦ τυπικοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ στροφαὶ τῶν πολυελαίων καὶ τὸ συνεχὲς ἄναμμα καὶ σβύσιμον τῶν κηρίων ἀποτελοῦν τὸ προχειρότερον καὶ περιεργότερον διὰ τοὺς παρεστῶτας θέαμα. Ἔπειτα γίνεται ἡ πρώτη εἴσοδος μὲ εἴκοσι καὶ πλέον ἱερεῖς καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀγρυπνίας λήγει. Εἶναι ἡ ἑνδεκάτη καὶ ἡμίσεια μ. μ.

Ἀλλ' ἡ κόπωσις εἶναι φανερὰ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν πρωτοπείρων, ἔστω καὶ τῶν κληρικῶν. Λαθραίως ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου τρέπονται εἰς φυγὴν μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ ἐν εἰρωνικόν πως μειδίαμα τοῦ Πατριάρχου συνοδεύει τὴν εὔσχημον αὐτὴν ὑποχώρησιν. Οἱ ὑπόλοιποι ἀνακουφίζονται μὲ ὑπόσχεσιν προσεχοῦς ἐξόδου, ἀπραγματοποίητον δυστυχῶς.

. . . . . .

Περὶ τὰ ἐξημερώματα ἀρχίζει ἡ λειτουργία, λειτουργία πομπώδης, μεγαλοπρεπής, τελείως βυζαντινή.

Λειτουργοῦν μετὰ τοῦ Πατριάρχου ἕνδεκα ἐν ὅλῳ ἀρχιερεῖς, καὶ τὸ σύνολον παρέχει μίαν ἀπὸ τὰς πιστοτέρας εἰκόνας, τὰς ὁποίας δύναταί τις ν' ἀπολαύσῃ εἰς τὸ μεσαιωνικὸν τοῦτο περιβάλλον. Καὶ διὰ νὰ μὴ λείψῃ τι ἀπὸ τὴν θαυμασίαν καὶ φανταστικὴν ταύτην σκηνογραφίαν ὁ Πατριάρχης φέρει τὸν μανδύαν τοῦ ἀειμνή-

στου Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη καὶ τὴν ἐν τοῖς κειμηλίοις τῆς Λαύρας καταλεγομένην ἱστορικὴν μίτραν. Τὰ πάντα παρουσιάζονται ἀνάγλυφα, ἡ δὲ ἁγιότης τῶν ἕξεων καὶ τῶν ἄλλων συνηθειῶν τοῦ ἁγιορειτικοῦ καθεστῶτος ἀποτόμως κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην μεταφέρουν τὸν εὐλαβῆ τοῦ βυζαντινοῦ παρελθόντος λάτριν εἰς μίαν τῶν ὡραιοτέρων σκηνῶν τοῦ Ι΄ αἰῶνος.

Ἀκούραστος, ὄχι πλέον ἐκ τῆς ἀγρυπνίας, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ βάρους τῶν ἱστορικῶν ἀμφίων, τὰ ὁποῖα ἔφερεν ὁ Πατριάρχης λειτουργῶν, ἐτέλεσε τὴν δωδεκάωρον παννυχίδα. Συγκεκινημένος ἐκ τῆς ἱερότητος τῆς τελετῆς καὶ τῶν περιστάσεων ηὐλόγησε δακρύων τὸ περὶ αὐτὸν πλῆθος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐψάλλετο ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ἡ φήμη του ὡς Οἰκουμενικοῦ καὶ Παναγιωτάτου Πατριάρχου. Καὶ διένειμεν ἐπὶ ἡμίωρον καὶ πλέον τὸ ἀντίδωρον εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἀπὸ τὰ ἀκροτελεύτια τοῦ Ὄρους σημεῖα προσῆλθον διὰ νὰ τύχουν τῆς εὐλογίας του.

***

Εὐλαβὴς καὶ ἐγκάρδιος πόθος ἐκίνησεν εἰς προσκύνημα τὸν ἅγιον Κυζίκου καὶ τοὺς προκρίτους Δαρδανελλίων μετὰ τῶν διοικητῶν σωματείων τῆς Κοινότητος ταύτης. Τὸ βραδυκίνητον ὅμως σκάφος, δι' οὗ ἀνέλαβον τόσον καματηρὰν πορείαν, ἔφθασε μόλις περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸ ἐπίνειον τοῦ ὄρους, τὴν Δάφνην. Καὶ ἐξεκίνησαν μὲν ἀμέσως διὰ τὰς Καρυάς, ἀλλ' ἡ νυκτερινὴ ὁδοιπορία καὶ τὸ δύσβατον τῆς ὁδοῦ μόλις ἐπέτρεψαν εἰς αὐτοὺς νὰ φθάσουν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον περὶ τὰ ἐξημερώματα. Ἕνεκα τούτου ὁ ἅγιος Κυζίκου δὲν μετέσχε τῆς λειτουργίας, παρέστη ὅμως αὐτὸς καὶ οἱ ἐπαρχιῶταί του εἰς τὴν λαμπρὰν τελετήν,

ἥτις τόσον μεγαλοπρεπῶς ἐπεσφράγισε τὴν μακρὰν ἀγρυπνίαν.

***

Ὑπὸ τοὺς κρότους τῶν πυροβόλων καὶ τοὺς κωδωνισμοὺς ἡ πατριαρχικὴ συνοδεία διευθύνεται πρὸς τὴν σχολήν, τὸ γενικὸν αὐτὸ κατάλυμα τῶν ὑποδοχῶν. Αἱ προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις ἀφειδεῖς, ζωηραί, ἐνθουσιώδεις, διαδέχονται ἀλλήλας καὶ μόλις μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἀφίνεται ἐλεύθερος ὁ Πατριάρχης διὰ νὰ ἀναπαυθῇ καὶ ἀναλάβῃ δυνάμεις διὰ τὴν πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁρισθεῖσαν ἀναχώρησιν. Οἱ κληρικοὶ συγκεντροῦνται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἔχει τις τότε μίαν σπανίαν εἰκόνα ἱερατικῆς ἀριστοκρατίας. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἱερέων καὶ διακόνων, ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ εὑρίσκονται συγκεντρωμένοι οἱ σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς Ἐφέσου, Κυζίκου, Ἡρακλείας, Θεσσαλονίκης, Μελενίκου, Μηθύμνης, Χίου, Κορυτσᾶς, Γρεβενῶν, πρ. Δρυϊνουπόλεως, πρ. Καρπάθου, πρ. Ἱερισσοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ι. Συνόδου, ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος καὶ

Η Α. Σ. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΥΖΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

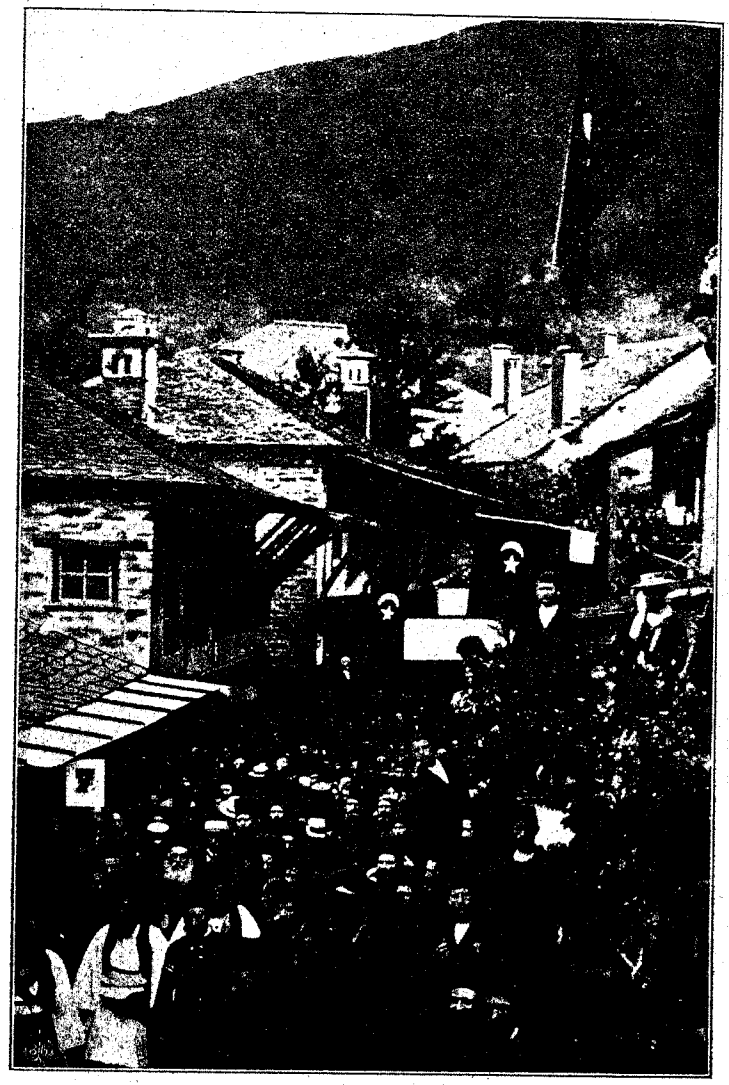

Ἡ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΘΩΝΙΑΔΑ ΕΞΟΔΟΣ

ἄλλοι. Ἡ χαρὰ ὅλων εἶναι προφανὴς καὶ πολὺ ζωηροτέρα ἡ τῶν ἁγιορειτῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἐφαντάζοντο δυνατὴν τοιαύτην τινὰ τιμὴν εἰς τὸν τόπον των.

Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς πρῶτος προσέρχεται ὁ μητροπολίτης Κυζίκου, ὅστις δι' ὀλίγων ὑποβάλλει τὰ ἐγκάρδια καὶ διάπυρα τῆς ἐπαρχίας του συγχαρητήρια εἰς τὸν περικλεᾶ Πατριάρχην. Κατόπιν ὁ κ. Σολομωνίδης, ἐκπληρῶν τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν τηλεγραφικῶς ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν ἡ δημογεροντία Σμύρνης, προσεφώνησεν ἠχηρῶς ὡς ἑξῆς:

Ἡ δημογεροντία Σμύρνης βαρεῖαν μοὶ ἀνέθηκεν ἐντολήν, βαρεῖαν διότι θὰ μοὶ ἦτο εὐχερέστερον νὰ προσκομίσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ὅλον τὸ ἄρωμα τῆς ἀνθοσπάρτου ἁλουργίδος αὐτῆς, παρὰ μὲ φράσεις καὶ μὲ λόγους τορνευτοὺς ν' ἀποτυπώσω τὸ μῦρον τῆς ἀγνῆς ἀφοσιώσεώς της, τῆς ἀνυποκρίτου, τῆς ἀληθοῦς, τῆς διαρκοῦς λατρείας, ἣν τρέφει σταθερῶς πρὸς τὴν Ὑμετέραν κεφαλήν, τὴν πολιὰν τῆς ἱερᾶς μας Ἐκκλησίας κεφαλήν, τὴν κορυφήν, ἣν ἀείποτε αἴγλη θεία περιβάλλει τοῦ Γένους ὁλοκλήρου ἡ ἐκτίμησις. Ἡ Σμύρνη, Δέσποτα Θειότατε, ὅτε τὴν μεγίστην μοὶ προσήνεγκε τιμήν, ἐκλέξασά με ἀντιπρόσωπόν της, μίαν μοὶ ὑπέδειξεν ὑποψηφιότητα, ἐκείνην, ἥτις τὰς καρδίας ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἐπλήρου πρὸ πολλοῦ. Νῦν, ὅτε, ἐπετεύχθησαν οἱ πόθοι ὅλων οἱ ἐγκάρδιοι, ὅτε ἀνέρχεσαι ποδὶ στερρῷ τοῦ περιβλέπτου θρόνου τὰς βαθμίδας, φέρων ἰσχὺν ἀκατάβλητον ὅλων τῶν ὀρθοδόξων τὴν ἀγάπην, ἐπίνευσον, ὦ Δέσποτα, εὐμενῶς εἰς τὴν θερμὴν παράκλησιν, ἣν δι' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου τέκνου της σοὶ ἀποτείνει ἡ Σμύρνη ἡ εὐσεβὴς καὶ χορήγησον αὐτῇ τὴν πατριαρχικὴν καὶ ἀποστολικήν σου εὐλογίαν, ἣν γονυκλινῶς ἐπιζητεῖ παρὰ τοῦ λατρευτοῦ Πατριάρχου ὄχι μόνον τῆς πατρῴας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πατριάρχου τῶν καρδιῶν μας.

Ὁ Πατριάρχης προχείρως ἀνταπήντησεν·

Ὁ ποιμήν, εἴτε Πατριάρχης, εἴτε μητροπολίτης, τυγχάνει πατὴρ ὅλων τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ἑπομένως καὶ εἰς τὴν ἀγάπην του δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ διακρίσεις· ὅπως δ' ὁ φυσικὸς πατήρ, δέον καὶ αὐτὸς ν' ἀπονέμῃ τὴν χάριν αὐτοῦ ἐξίσου, διότι κατ' ἐμὴν ἰδέαν ὁ ποιμήν ἐστι μετὰ τοῦ ποιμνίου του μία οἰκογένεια. Ἀλλ' ὅσῳ καὶ ἂν

θέλῃ νὰ ἐμμένῃ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παρασυρθῇ ποτε ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ. Τοιοῦτον αἴσθημα συνδέει καὶ ἐμὲ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποχωρήσεώς μου ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου πρὸς τὴν Σμύρνην καὶ πρὸς ὅλην τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, αἵτινες παντοιοτρόπως ἀπέδειξαν τὴν ἰδιαιτέραν των ἀγάπην πρὸς ἐμέ. Σὲ εὐχαριστῶ δι' ὅσα τόσον εὐγλώττως εἶπες· εὐχαριστῶ τοὺς ἐκλογεῖς σου καὶ ἅπασαν τὴν Ἰωνίαν. Πέμπω πρὸς αὐτὴν τὰς πατρικάς μου εὐλογίας καὶ διακηρύττω ὅτι ἐσομαι πιστὸς εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας μου ἐν συνεργασίᾳ τῶν ἁγίων ἀδελφῶν καὶ τῶν περὶ ἐμὲ λογάδων τοῦ Γένους. Δὲν ζητῶ οὔτε δόξαν, οὔτε πλοῦτον, οὔτε χρῆμα, ἀλλὰ μόνον τὴν εἰλικρινῆ πάντων ὑμῶν βοήθειαν πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν πεπτωκότων, εἴ που πεπτωκότα ὑπάρχουσιν.

Μετὰ ταῦτα παρουσιάσθη ἡ ἀντιπροσωπεία Καβάλλας, ὁ δὲ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος πανοσιολ. Σ. Βλάχος προσεφώνησεν ἐκ μέρους αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξ ἀδιαθεσίας κωλυθέντος νὰ προσέλθῃ μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἰωακείμ. Ἀκολούθως ὁ ἐκ Καβάλλας ἐπίσης ἐλθὼν μουσόληπτος ποιητὴς κ. Ι. Κωνσταντινίδης ἀπήγγειλεν ὡραιότατον ποίημα, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ἐνεχείρησεν εἰς τὸν Πατριάρχην.

* * *

Ἔξω αἱ Καρυαὶ πανηγυρίζουν· τὰ ὀλίγα καταστήματα τῆς μεγάλης ὁδοῦ εἶναι κλειστά, δάφναι δὲ καὶ μυρσίναι στολίζουν τὰς προσόψεις των· οἱ μοναχοὶ περιφέρονται χαρωποὶ καὶ οἱ ξένοι προσπαθοῦν βιαίως νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ τὰ περίεργα προϊόντα τῆς ἁγιορειτικῆς βιομηχανίας, τὰ κομβολόγια, τὰς εἰκόνας, τὰ ἀρωματικὰ τῆς δάφνης, τοῦ ἀπηγάνου, τοῦ δενδρολιβάνου καὶ τοῦ θύμου ἔλαια, τὰ ξύλινα καὶ λεπτογλυμμένα κοχλιάρια, τὰς ἐκ πύξου ξύστρας καὶ τὰ τοιαῦτα.

Αἱ ὧραι παρέρχονται ἐν τούτοις· ὀλίγαι ὑπολείπονται ἀκόμη μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς μας καὶ ἕκαστος σπεύδει νὰ συσκευάσῃ τὰς ἀποσκευάς του. Μετὰ τὸ

γεῦμα θὰ ἐπηκολούθει μικρὰ ἀνάπαυσις καὶ κατόπιν θὰ ἐδίδετο τὸ ὁριστικὸν σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ γεύματος προσελθὼν ὁ καϊμακάμης τοῦ ἁγίου Ὄρους Χοσρὲβ ἐφένδης ἐνεχείρισε τῷ Πατριάρχῃ τριακοσίας ὀθωμανικὰς λίρας, ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ Α. Α. Μ. εὐηρεστήθη νὰ διατάξῃ ὅπως καταβληθῇ ἐκ τῆς νομαρχίας Θεσσαλονίκης διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ. Μετὰ μικρὰν δ' ἀνάπαυσιν τοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ παρετέθη τὸ ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα. Ἐν αὐτῷ παρεκάθησαν ἑξήκοντα καὶ τέσσαρα ἐν ὅλῳ πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου. Καὶ πρόποσις μὲν οὐδεμία ἐγένετο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ προεδρεύοντος τῆς τραπέζης Πατριάρχου· ἀλλὰ τὸ ὅλον εἶχεν ἐξόχως ἐπιβάλλουσαν τὴν ὄψιν καὶ μοναδικὴν τὴν πανηγυρικὴν ἐκδήλωσιν. Σπανίως δέ τις θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκομίσῃ ζωηροτέρας ἄλλας ἀναμνήσεις παρὰ τὰς ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀλλ' ἱστορικῆς ταύτης τραπέζης, δι' ἧς τὸ ἅγιον Ὄρος συνεπλήρου τὴν δωδεκαετῆ αὐτοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην φιλοξενίαν.

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ

Ἐμπρὸς εἰς τὴν ἐξώθυραν τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς φρουροῦν ἀκόμη οἱ ἀρειμάνιοι σερδάρηδες. Τὸ συνήθως ἤρεμον κτίριον πανηγυρίζει περισσότερον παντὸς ἄλλου καὶ αἱ μικραὶ τῶν παραδόσεων αἴθουσαί του μετετράπησαν εἰς ὀψοφυλάκια, ἑστιατόρια, αἰθούσας ὑποδοχῶν, κοιτῶνας. Ἡ κίνησις ἐντὸς αὐτοῦ εἶναι συνεχὴς καὶ θορυβώδης, ἀλλὰ σήμερον τὴν τελευταίαν πλέον ἡμέραν, φθάνει εἰς τὸ κατακόρυφον μὲ τὸ πανηγυρικὸν τῶν ἑξήκοντα καὶ τεσσάρων συνδαιτυμόνων γεῦμα καὶ τὰς ταχείας παρασκευὰς τῆς ἀναχωρήσεως.

Οἱ σκρόποι — οἱ πρὸ τῆς θύρας δηλαδὴ φρουροὶ —

ἀπαστράπτουν ἀπὸ τὰς καινουργεῖς στολάς των· ἡ λάμψις ἡ σημερινὴ εἶναι ὅλως διαφορετικὴ ἐκείνης, ἥτις εἰς συνήθεις περιστάσεις ἀντανακλᾷ ἀπὸ τὴν μελανὴν πλέον ἐκ τοῦ χρόνου περιβολήν των. Ἡ κόμη των καὶ ἡ γενειὰς καθιστοῦν ἡρωϊκὸν τὸ μᾶλλον νεανικὸν πρόσωπόν των εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Δὲν γνωρίζω ἂν ὁ τόπος ἢ ἡ ἐκλογὴ κατέστησαν αὐτοὺς ὁμοιομόρφους· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὅλοι ὁμοιάζουν ὑπερβολικὰ καὶ παρέχουν τὸν τελειότερον τύπον τοιούτου εἴδους ἀνδρῶν, ἴσως δ' ἐν ἀπὸ τὰ θαυμασιώτερα ὑποκείμενα διὰ τὸν χρωστῆρα ζωγράφου.

***

Εἶναι ἡ τρίτη μ. μ.

Οἱ κώδωνες τοῦ Πρωτάτου ἠχοῦν ἀπό τινος μὲ βαρεῖς καὶ περισσότερον μελαγχολικοὺς τόνους. Εἶναι τὸ σύνθημα τοῦ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἕκαστος τῶν πολλῶν μοναχῶν σπεύδει νὰ καταλάβῃ ἐντὸς τοῦ ναοῦ μίαν μικρὰν γωνίαν, διὰ νὰ ἀκούσῃ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Πατριάρχου, διὰ ν' ἀσπασθοῦν τὴν χεῖρά του. Ὅσοι ἐβράδυναν, δελεασθέντες ἀπὸ τὰ θέλγητρα τοῦ μεσημβρινοῦ ὕπνου, σπεύδουν ἐκεῖ πρὸς τὸ κέντρον καὶ αἱ ὁδοὶ διὰ μίαν στιγμὴν παρέχουν τὸ θέαμα ἀσυνήθους συγκεντρώσεως καὶ παραγκωνισμοῦ. Μὲ κόπον καὶ ἀγῶνας οἱ ξένοι κατορθώνουν νὰ καταλάβουν τὰς ἐν τῷ σωλέᾳ θέσεις των.

Μετ' ὀλίγον εἰσέρχεται ὁ ἐπὶ μικρὸν μόνον ἀναπαυθεὶς Πατριάρχης, τὴν φορὰν αὐτὴν ἐξαιρετικῶς συγκεκινημένος καὶ ὠχρός· ἡ τελετὴ ἄρχεται καὶ οἱ πολυάριθμοι τῶν μοναχῶν χοροὶ τονίζουν μὲ μελῳδικὴν μονοφωνίαν τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα». Καὶ ἀκολουθεῖ ἔπειτα ἡ μικρὰ προσευχὴ μὲ ζωηρὰ τὰ ἴχνη τῆς συγκινήσεως εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἀπὸ τὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον τοῦ μοναχικοῦ κόσμου ὕπαρξιν ἀποσπᾶται βιαίως καὶ ὀδυνηρῶς ὁλόκληρον μέλος. Καὶ ἔχει κάτι τὸ μὲ πόνον συγκινοῦν καὶ ἐπιβάλλον ὅλη αὐτὴ ἡ σκηνογραφία ἐντὸς τοῦ μαύρου ναοῦ, τὸν ὁποῖον παραδόξως προσπαθεῖ νὰ φωτίσῃ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην μία βιαίως ὑπεισδύουσα ἀκτίς. Ὅλος ἐκεῖνος ὁ μελανὸς κόσμος, ὁ συνωθούμενος περὶ τὸν Πατριάρχην, περισφίγγει συνεχῶς τὸν πέριξ αὐτοῦ κύκλον καὶ φαίνεται τρόπον τινὰ διεκδικῶν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον οἱ ξένοι ἦλθον νὰ ἀποσπάσουν ἀπὸ αὐτούς. Μόνον τὰ πολυκήρια ἐξακολουθοῦν νὰ στρέφωνται ἀθορύβως ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν παρισταμένων.

Ἡ προσευχὴ ἐτελείωσε καὶ μικρὰ σιωπὴ διεδέχθη αὐτήν. Ὁ Πατριάρχης ἔκαμε τότε ὀλίγα βήματα καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἕτοιμος νὰ ἀπαγγείλῃ ἀντὶ παντὸς ἄλλου μίαν εἰλικρινῆ συγχωρήσεως εὐχήν. Καὶ τότε ἀπροόπτως ἐγενόμεθα μάρτυρες μιᾶς τῶν ἐπιβλητικωτέρων σκηνῶν· ὡς ἐκ συνθήματος, μὲ ἓν μόνον κίνημα, τὰ πλήθη ἐκεῖνα τῶν μελανειμονούντων μοναχῶν ἀπεκαλύφθησαν καὶ γονυπετήσαντα ἔκυψαν τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ δακρύοντος Πατριάρχου. Ἡ μεγάλη καὶ συνεχῶς διακοπτομένη φωνή του ἀντήχει θρηνώδης ἐντὸς τῆς ἄλλης νεκρικῆς σιγῆς, ἐνῶ ὄρθιος αὐτὸς ἐν μέσῳ τοῦ γονυκλινοῦς ἐκείνου κόσμου παρεῖχε τὸ πρότυπον ἀρχαϊκῆς εἰκόνος καὶ σκηνῆς, δυσκόλως δυναμένης νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ μόνην τὴν φαντασίαν καὶ τὰς ἱστορικὰς γνώσεις. Ἔπρεπε κανεὶς νὰ εὑρεθῇ ἐκεῖ, ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ πόσον μεγαλεῖον καὶ πόσην ἀνδρομικὴν ἀφάνταστον ἀξίαν εἶχεν ὅλη αὐτὴ ἡ μεγάλη καὶ ἀλησμόνητος σκηνή.

Τοιαῦτα δὲ προσεφώνησεν ὁ Πατριάρχης προχείρως:

Ἀδελφοί μου ὁ χρόνος ῥέει, τὰ πάντα παρέρχονται· τὴν δωδεκαετῆ εἰρηνικὴν καὶ φιλάδελφον συμβίωσιν μεταξὺ ὑμῶν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ

ὁ παναγαθος Θεὸς ηὐδόκησε νὰ διακόψῃ. Ἠγαπήθην, σᾶς ἠγάπησα, ἐτιμήθην, σᾶς ἐτίμησα, μὲ ἐσεβάσθητε, ἐσεβάσθην τὰ νόμιμα δικαιώματά σας· ἀλλ' ὁ χρόνος ρέει, ἡ ἀσεβαιότης ἀντικαθίσταται διὰ τῆς βεβαιότητος, τὰ χθὲς ἐν προσδοκίᾳ σήμερον εἶναι γεγονότα. Χθὲς ἀνεμένομεν ἐν προσδοκίᾳ τὴν ἐπιτροπήν, σήμερον ἀπερχόμεθα. Ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ ἀποχωρισμοῦ οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν, ἡμεῖς οἱ ἀγιορεῖται, νὰ πράξωμεν παρ' ὅ,τι συνήθως πράττομεν, τὸ καλογηρικόν, τὸ εὐαγγελικόν, ἐγὼ μὲν νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν συγχώρησιν, καὶ σεῖς νὰ μὲ συγχωρήσητε. Ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς ὥρας καὶ στιγμάς, καθ' ἃς δὲν δύναται νὰ σκεφθῇ λογικῶς καὶ ἐκτροχιάζεται. Ἐνδεχόμενον καὶ ἐγώ, ὡς ἄνθρωπος, νὰ ἐξετροχιάσθην ποτὲ καὶ νὰ ἐλύπησα ἀδελφόν τινα ἢ τὴν ἱερὰν Κοινότητα καθόλου. Ἤδη συντετριμμένη τῇ καρδίᾳ ζητῶ συγχώρησιν, συνάμα δὲ διαβεβαιῶ ὅτι μιᾷ φωνῇ καὶ ἐγὼ καὶ οἱ περικυκλοῦντες με σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι καὶ οἱ λογάδες τοῦ ἔθνους οὐδεμίαν ἄλλην σκέψιν θὰ ἔχωμεν παρὰ τὸ καλὸν τοῦ ἱεροῦ ὑμῶν τόπου· πολλάκις ἕνεκα παραγνωρίσεων συμβαίνουσι δυσάρεστα, ἐπαπειλοῦντα καὶ καταστροφάς· ἴσως τοιαῦτά τινα συνέβησαν ἐν τῷ παρελθόντι μεταξὺ ἡμῶν. Παρακαλῶ ὅπως ἀμφότερα τὰ μέρη ρίψωμεν πέπλον, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τίς ὁ ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ὑπεύθυνος, καὶ νὰ σκεφθῶμεν πάντες τὸ καλὸν πρὸς διάσωσιν τῶν ἐπαπειλουμένων. Γένοιτο.

Ὀλίγας καλὰς λέξεις εἰς ἀπάντησιν ἀπηύθυνεν ἐκ μέρους ὅλων ὁ Λαυριώτης Χρυσόστομος ἐν εὐνοήτῳ τῆς καρδίας συγκινήσει.

Μᾶς ἀφίνεις λοιπόν, φιλοστοργώτατε Πάτερ! Ἀπέρχεσαι λοιπόν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐκεῖ ὅπου φωνὴ μία τῆς Ἐκκλησίας, φωνὴ μία τοῦ Γένους, φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην κορυφὴν ἐπενεχθεῖσα καλεῖ Αὐτὴν ἐπὶ τοὺς οἴακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἀπέρχεται λοιπὸν τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἡ Υ. Θ. Π. ἀπὸ τοῦ πολιοῦ Ἄθωνος, ὡς ἄλλος Μωϋσῆς ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ, κατέχων πλάκας τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος, κομίζων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει εἰρήνην τὴν λαοσώτειραν. Τὰ εὔσημα ταῦτα εὐαγγέλια, τὰ ἀπὸ Ἀνατολῶν μέχρι Δυσμῶν διαδραμόντα, ἑνωτισθεὶς καὶ ὁ ἱερὸς ἡμῶν τόπος, πολυήμερα ἤδη ἄγει ἑόρτια καὶ εὐφρόσυνον ὑδὲι χαρὰν ἐπὶ τῷ πανηγυρικῷ ἀγγέλματι. Ἀγάλλεται, Παναγιώτατε, τὸ ἅγιον Ὄρος, διότι, ὡς γῆ βαθεῖα καὶ πίων ἐπὶ δωδεκαετίαν, ὡς τινα λαμπρὸν ἀδάμαντα κατακρύψαν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τὴν Υ. Θ. Π. ἀποδίδει ἤδη αὐτὴν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει, φαιδρότερον ἀποστίλβουσαν τὴν λάμψιν, τὴν ὁποίαν ἐκ

τῆς μακρόθεν καὶ ἀπό τινος ὑψηλῆς καὶ ἀνεφέλου σκοπιᾶς ἐν ἐνδελεχεῖ καὶ ἠρέμῳ μελέτῃ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν προσεκτήσατο αὐτῇ. Μιᾷ ὅθεν φωνῇ καὶ σύμπαν τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος διὰ τῶν παρισταμένων ἀντιπροσώπων τῶν εἴκοσιν εὐαγῶν καὶ πατριαρχικῶν Μονῶν χαιρετίζον καὶ προπέμπον τὴν Υ. Θ. Π. ἐν ἰσχύϊ ὑψοῖ τὴν φωνὴν ταύτην· Ἔντεινε, Παναγιώτατε, ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε, περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ Κυρίου. Ἴσχυε, ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ ὅτι πάντες ἐπὶ σὲ ἐπεστράφησαν, πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ Σέ. Ἀλλ' ἐν τῇ πολλαπλῇ, πολυσκόπῳ καὶ ἀκανθώδει μερίμνῃ τοῦ καλοῦ ἀγῶνος, δι' ὃν Κύριος ὁ Θεός, ὁ τὸν χρήσιμον ἐν καιρῷ ἐγείρων, ἤγειρε καὶ τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην κοφυφήν, ἐν τῇ διηνεκεῖ ἑβδομάδι τῶν παθῶν, ἐν τῇ ἀνόδῳ εἰς νέαν Ἱερουσαλήμ, διότι ἀνέρχεσαι, καὶ ἀνέρχεσαι εἰς νέαν τινὰ Ἱερουσαλὴμ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, τοῦ παθεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, μὴ ἐπιλάθου, Παναγιώτατε Δέσποτα, μὴ καὶ τὸ ἅγιον Ὄρος, τὸ ὁποῖον εἰς κατοικίαν ἡρετίσω, τὸ ὁποῖον εἰλικρινῶς ἠγάπησας καὶ ἀγαπᾷς καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ὄντως βασιλικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, Σὺ οἶδας γεραίρειν καὶ κρατύνειν. Ἀλλὰ καιρὸς τοῦ ποιῆσαι, Παναγιώτατε Δέσποτα· ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε.

Ὁ ἀποχαιρετισμὸς ἔληξε μὲ τὰ βίαια καὶ φλογερὰ χειροφιλήματα πάντων καὶ ὁ Πατριάρχης ἔκλινε τότε τρὶς τὸ γόνυ καὶ ἠσπάσθη τὴν ἱστορικὴν τῆς Θεοτόκου εἰκόνα τοῦ «Ἄξιον ἐστίν». Ἡ τελετὴ ἔληξε καὶ τὸ πλῆθος ὥρμησεν εἰς τὴν ὁδόν.

* * *

Πυροβολισμοὶ ἐπανειλημμένοι ἀναγγέλλουν ὅτι ἡ πομπὴ θὰ ἐξεκίνει. Ὁ ἥλιος καίει φλογερά, μετατρέπων εἰς κάμινον κάθε τόπον, τὸν ὁποῖον δὲν προφυλάττει ἡ σκιὰ ἑνὸς δένδρου ἢ μιᾶς οἰκοδομῆς. Εἰς τὸν ἀπὸ ὑψηλὰ βλέποντα τὴν κάτωθεν ἁπλουμένην ἔκτασιν, τὸ Αἰγαῖον φαίνεται ἀκινητοῦν, ὡς μία λίμνη μεγάλη, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας μόλις διακρίνεται ὡς ὡραῖον τι νέφος, ἡ Σαμοθράκη καὶ παρέκει ἡ Λῆμνος. Ἡ ἀτμόσφαιρα τοὐναντίον, μεθ' ὅλην τὴν καθαρότητά της, ἔχει κάτι τὸ βαρὺ καὶ ἀφόρητον ἔτι ἀπὸ τὸ ἐκτυφλωτικὸν φῶς καὶ τὴν πυρίνην θερμότητα.

Τὸ βόρειον ἄκρον τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῶν Καρυῶν παρουσιάζει πρωτοτυποτάτην εἰκόνα. Ἐκεῖθεν πρόκειται νὰ ἐκκινήσῃ ἡ μακρὰ συνοδεία, καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο συνεκεντρώθησαν αἱ δεκάδες τῶν ἡμιόνων διὰ τοὺς συνοδοὺς καὶ τὰς ἀποσκευάς των. Ἀλλὰ τόσον τὸ στενὸν καὶ σκολιὸν τῆς ὁδοῦ, ὅσον καὶ ἡ φυσικὴ τῶν ἡμιονηλατῶν καὶ τῶν ὁδηγῶν ἀδεξιότης ἐδημιούργησαν φοβερὰν ἀταξίαν καὶ ἀτελεύτητον θόρυβον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐν τέλει φιλοτίμως συνεισέφεραν ἐκ τοῦ προχείρου οἱ ἵπποι τοὺς χρεμετισμοὺς καὶ αἱ ἡμίονοι τὰ λακτίσματά των. Οὔτε τάξις, οὔτε πρόγραμμα ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς συγχύσεως, καθὼς εἶχε προαποφασισθῇ καὶ καθὼς ὅλοι ἡμεῖς ἐσχεδιάζομεν νὰ τιμήσωμεν τὸν Πατριάρχην· καὶ ἠναγκάσθη ἕκαστος, παραβλέπων τοιαύτας ἀνεφαρμόστους ἐδῶ λεπτομερείας, νὰ φροντίσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀφοῦ ἄλλως ἐκινδύνευε νὰ παραμείνῃ ἔξω τῆς «Κρήτης», ἥτις ἀπὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας, σημαιοστόλιστος καὶ κομψή, ἐκάπνιζεν ἠρέμα εἰς τὸν γαλήνιον καὶ ἀναπεπταμένον ὅρμον τῶν Ἰβήρων.

Ποῖος προηγεῖτο τῆς πομπῆς ἀγνοῶ· γνωρίζω μόνον ὅτι πάσης φύσεως στοιχεῖα ἤρχισαν καταφερόμενα ἐπὶ τῆς ἀποτόμου καὶ ἀθλίας πρὸς τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων βορειοτέρας ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἀγνοῶ τίνος ἀκαταλογίστου ὁδηγοῦ διάνοια προετίμησε τῆς ἄλλης, διὰ τῆς ὁποίας ἀνήλθομεν. Ὄχι μόνον περισσοτέρους παρουσίαζε κινδύνους διὰ τὸ ἄβατον καὶ ἀπόκρημον αὐτῆς εἰς πλεῖστα ὅσα σημεῖα, ἀλλ' ἦτο καὶ περισσότερον ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, εἰς ἐπίμετρον δὲ διέθετε πλουσιώτατον ἐφόδιον κονιορτοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ πάνδεινα ὑπέστη ὁλόκληρος ἡ συνοδεία. Ὁ Φαέθων ἐδοκίμαζεν ἀφόρητα ἐπάνω μας τὴν ἀπειρίαν τῆς ἡνιοχίας του, καὶ ὁ ἅθλιος ὁδηγὸς εἰς βάρος ὅλων ἠθέλησε

νὰ λάβῃ ἰδέαν τινὰ ἰῆς περιφήμου ἐντὸς τῶν νεφῶν ἱππηλασίας τῶν Βαλκυριῶν. Ἐντὸς ὅλης αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς θερμότητος σκοτοδίνης οὐδεὶς ἔβλεπέ τι πλέον, καὶ μὲ καιόμενον τὸν λάρυγγα καὶ σβυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ματαίως προσεπάθει νὰ ἀνακαλύψῃ, ὄχι πλέον τὴν γῆν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν τῆς ἐπαγγελίας.

Ἡ περὶ τὸ Πατριάρχην ὅμως συνοδεία ὑπέστη καρτερικώτατα ὅλην αὐτὴν τὴν δοκιμασίαν, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ μίαν ἀκόμη φορὰν ὅτι μόνον ἡ ἰδέα καὶ τὸ αἴσθημα δύναται νὰ συγκρατήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἄπειρον πρὸ τοῦ κόπου καὶ τῆς ταλαιπωρίας. Διὰ τὸν λόγον δὲ αὐτὸν ἀκριβῶς δὲν παρήλλαξε καὶ ἡ τάξις τοῦ κέντρου τούτου τῆς πομπῆς. Ὁ στρατιωτικῶς βαίνων πρὸ τοῦ Πατριάρχου Γεράσιμος ὁ Ἐσφιγμενίτης, χωρὶς ποσῶς νὰ μετατοπισθῇ, ἐξετέλεσεν ἀπταίστως τὸ τιμητικὸν καθῆκόν του, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ πεζῇ βαίνοντες σερδάρηδες καὶ χωροφύλακες. Ἐκ τῶν ὄπισθεν ἀκολουθούντων μία γενικῶς ἐξεδηλοῦτο μέριμνα καὶ φροντίς, ποῖος περισσότερον νὰ πλησιάσῃ τὸν Πατριάρχην· κανεὶς δὲν εὗρε καιρὸν νὰ ἀναλογισθῇ τὰ δύο ἀμείλικτα τῆς ὁδοιπορίας δεινά.

Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν πορείαν οἱ κώδωνες καὶ τὰ σήμαντρα τῶν κελλίων καὶ τῶν σκητῶν ἀκούονται χαρμοσύνως καὶ συνεχῶς· μοναχοὶ δὲ καὶ ἐρημῖται προστρέχουν πανταχόθεν διὰ νὰ ζητήσουν τὴν εὐλογίαν τοῦ Πατριάρχου· κυλίονται κατὰ γῆς εἰς τὰ στενὰ καὶ δύσβατα μέρη, συγκρατοῦν βιαίως τὰ ζῶα, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ ὑπολειφθῇ κατὰ τὸ πνευματικὸν δῶρον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου. Μία ἐκδήλωσις λατρείας καὶ φανατικῆς ἀγάπης ἀνέρχεται καὶ ἐξαπλοῦται πανταχοῦ.

***

Ἐλεεινοί, κάθιδροι, ἀδιάκριτοι ἀπὸ τὸ παχὺ τοῦ κο-

νιορτοῦ στρῶμα κατερχόμεθα τὴν 5 ἀκριβῶς μ. μ. πρὸ τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων. Οὐδέποτε προσφορὰ ἀναψυκτικῶν πιστεύω νὰ εἶχε περισσοτέραν ἀξίαν ἐκείνης, ἥτις τόσον δαψιλὴς καὶ πρόθυμος παρεσχέθη ἀπὸ τοὺς καλοὺς Ἰβηρίτας εἰς τοὺς συναθροισθέντας κατὰ τὸ μικρὸν πρὸ τῆς Μονῆς δαφνοστόλιστον περίπτερον. Ἐκ τοῦ προχείρου καθαρίζεται ἕκαστος καὶ ἀναλαμβάνει μέρος τῶν δυνάμεών του μὲ μικράν τινα ἀνάπαυσιν καὶ ἀναψυχήν. Ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος Πατριάρχης οὐδ' εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν μένει ἥσυχος ἀπὸ τὰς ὀχληρὰς πλέον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς ἐκδηλώσεις καὶ ἀπὸ τὰ ἀτελείωτα χειροφιλήματα.

Μετά τινα λεπτὰ ὁ ἐπὶ δώδεκα μακρὰ ἔτη ἀσκηθεὶς καὶ κοσμήσας τὸ Ὄρος Πατριάρχης ἐσηκώθη διὰ νὰ ἐγκαταλείπῃ πλέον τὸν προσφιλῆ του τόπον. Καὶ τότε ἐπέστη ἡ μεγάλη καὶ κρίσιμος στιγμή.

Κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην ὀζώδη ῥάβδον του — τελευταῖον τοῦ Μυλοποτάμου ἐνθύμιον — κατέρχεται τὴν μικρὰν πρὸς τὴν ἀποβάθραν ὁδόν. Εἰς ἕκαστον βῆμα στέκει διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν μανιώδη πλέον πέριξ του κόσμον· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τὰ βήματα κλονίζονται καὶ φαίνεται φερόμενος μᾶλλον ἢ περιπατῶν. Ὅλοι οἱ πέριξ μοναχοί, οἱ καλόγηροι, οἱ ἀσκηταί, οἱ ἐρημῖται, οἱ ἀπὸ τὰς Καρυὰς κατελθόντες, οἱ ἐργάται, οἱ φύλακες συνωθοῦνται ἐκεῖ εἰς τὴν ἀμμώδη παραλίαν καὶ κατακαλύπτουν ὅλα τὰ ὑψώματα καὶ τοὺς λόφους.

Ἡ «Κρήτη» τώρα ἐξεμεῖ παχείας τολύπας καπνοῦ μὲ τὸν καλλιτεχνικὸν ἀπὸ δάφνας καὶ ἄνθη καὶ σημαίας διάκοσμόν της φαίνεται ὑπερήφανος ἐπὶ τῆς γαλανῆς θαλάσσης καὶ ἀνυπομόνως πλέον ἀναμένει τὸν ποθητὸν τοῦ λαοῦ. Ὁ σιωπηλὸς καὶ ἤρεμος συνήθως ὅρμος εὑρίσκεται εἰς ἀναστάτωσιν· πλοιάρια, μικρὰ

ἱστιοφόρα, λέμβοι καὶ μία ἀτμάκατος, ἀνήκουσα εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Παντελεήμονος, τὴν ἐπιλεγομένην ρωσικήν, προσδίδουν μίαν χαρωπὴν ὄψιν καὶ κάτι τὸ ἀσυνήθως ὡραῖον.

Ἤδη παρὰ τὴν μικρὰν τῆς Μονῆς ἀποβάθραν ἀναμένει μὲ τὴν καινουργῆ ἐπὶ τῆς πρύμνης σημαίαν ἡ μεγάλη τοῦ πλοίου λέμβος. Εἷς ὑποπλοίαρχος εἰς τὸ πηδάλιον καὶ εὐσταλεῖς εἰς τὰς κώπας ναῦται ἀναμένουν τὸν Πατριάρχην. Ἐξηντλημένος, κατάκοπος μὲ ἐρυθροῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῶν δακρύων προσέρχεται ἐκεῖ· ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ κατέλθῃ. Καὶ ἡ συγκίνησις, ἥτις ἀπὸ τόσων ἡμερῶν συνεχῶς ἐξηγείρετο, ἔφθασε κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην στιγμὴν εἰς τὸ ἀκροτελεύτιόν της σημεῖον. Κατεβιβάσθη ἀπὸ τοὺς παρισταμένους Γεράσιμον τὸν Ἐσφιγμενίτην, τὸν κ. Σωτήριον Παπαϊωάννου καὶ τὸν μηχανικὸν τῆς «Κρήτης» κ. Ι. Παρίτσην εἰς τὴν λέμβον ὁ Πατριάρχης, καὶ καθ' ἣν ὥραν ἐκείνη ἤνοιγε πρὸς τὸ πέλαγος ὄρθιος ἐντὸς αὐτῆς ὁ ὕπατος τῆς Ὀρθοδοξίας ἀρχηγὸς ὑπεκλίθη βαθέως πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς παραλίας μέλαν πλῆθος. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε ἄνθρωπος, καὶ ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀνένδοτος Πατριάρχης τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο ἕρμαιον τοῦ αἰσθήματος καὶ μόνου τοῦ αἰσθήματος. Ὁ κορυφαῖος τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγὸς ὑπεχώρησε πρὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Τετέλεσται!

Ἡ μεγάλη λέμβος τῆς «Κρήτης» διευθύνεται ταχέως πρὸς τὸ δαφνοστόλιστον σκάφος, καὶ ὁ Πατριάρχης ἀπέλιπε πλέον τὸ ἅγιον Ὄρος. Χιλιάδες βλεμμάτων παρακολουθοῦν τὸ ρωμαλέως ἐπὶ τῆς ἀκινήτου θαλάσσης φερόμενον κέλυφος, ἀλλὰ τὰ ἐν αὐτῷ πρόσωπα ἐπὶ

μᾶλλον καὶ μᾶλλον καθίστανται δυσδιάκριτα, μέχρις οὗ εἰς μίαν στιγμὴν χάνεται καὶ τὸ τελευταῖον σημεῖον δι' ἀποτόμου τινὸς στροφῆς πρὸς τὴν ἀντικειμένην εἰς τὴν παραλίαν πλευρὰν τῆς «Κρήτης». Ἡ λέμβος ἐπλησίασεν ἀμέσως καὶ ὀλίγα λεπτὰ μετὰ ταῦτα ὁ Πατριάρχης εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ πρυμναίου καταστρώματος. Τὰ ὄνειρα ὅλων διελύθησαν καὶ ἡ πραγματικότης πλέον ἐξεδηλοῦτο μεγάλη καὶ ὑπερήφανος.

Δὲν παρῆλθε πολλὴ ὥρα μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ ἐπιβίβασις τῆς ἱκανῶς ἐπαυξηθείσης συνοδείας· ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου, περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἐν τάξει, ὅλοι εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, μὲ ἄπλετον χαρὰν ἀπολαμβάνοντες τῆς θαλασσίας αὔρας καὶ τῆς δροσερότητος, τὴν ὁποίαν ὁ θαλερὸς διάκοσμος τόσον ζωογόνον παρεῖχε. Πράγματι ὁ φιλότιμος καὶ γενναῖος καπετὰν Σταμάτης καὶ τὸ πρόθυμον καὶ φιλόκαλόν του πλήρωμα, ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἀκόμη ἡμέρας, ἔσπευσαν νὰ στολίσουν τὸ κομψὸν πλοῖον καὶ νὰ παρασκευάσουν εἰς ὅλους τοὺς ἐπιβάτας τόσον ὡραίαν ὅσον καὶ ἀπρόοπτον ἔκπληξιν. Ὁλόκληρος ἡ «Κρήτη», ἰδιαιτέρως ὅμως αἱ ἐξοχαί της καὶ πρὸ πάντων ἡ πρύμνη ἦσαν καταστόλιστοι ἀπὸ δάφνας καὶ μυρσίνας καὶ ἄνθη· τὸ κατάστρωμα μάλιστα τοῦ περιπάτου ἀπετέλει ὡραῖον χλοερὸν κῆπον, τὰ δὲ συμπλέγματα τῶν σημαιῶν καὶ τῶν φλογίδων ἐποίκιλλον τὸ θέαμα μὲ τὰ ζωηρὰ χρώματά των. Μία μετριόφρων ἕδρα ἐτοποθετήθη ἐν τῷ μέσῳ διὰ τὸν Πατριάρχην, καὶ ὕπερθεν αὐτῆς δι' εὐφυοῦς διακοσμήσεως ἀνεφαίνετο λευκὸν τοῦ Σταυροῦ τὸ σύμβολον, αὐτὸ ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ὡδήγει καὶ θὰ ἐκυβέρνα τὴν Ἐκκλησίαν ὁ ἄκρος αὐτῆς ἀρχιερεύς.

Ἀλλὰ καὶ εἰκόνες τοῦ Πατριάρχου ἐντὸς πλαισίων στολίζουν τὰ διάφορα διαμερίσματα τοῦ ἀτμοπλοίου. Οἱ διάφοροι τῶν τιμολογίων πίνακες, ἀποβαλόντες διὰ

τὴν περίστασιν τὴν ἐπίσημον ἰδιότητά των, ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἐπίνοιαν τῶν θαλαμηπόλων ὡς πρόχειρα διὰ τὰς εἰκόνας αὐτὰς πλαίσια, καὶ τοιουτοτρόπως οἱ ἐπιβάται εὑρέθησαν ἐνώπιον συστηματικῆς ἐργασίας ἑνὸς εἰδήμονος πλαισιωτοῦ.

Οἱ τῶν πλησιεστέρων μονῶν προσέρχονται πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐκεῖ δὲ συγκινητικαὶ ἀνελίσσονται σκηναί, τῶν μοναχῶν ἀνευρισκόντων εἰς τοιαύτην στιγμὴν ὅλην τὴν αἰσθηματικότητα, τὴν ὁποίαν ἐγκατέλειψαν μετὰ τόσων ἄλλων εἰς τὸν κόσμον. Ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐπίσης ἀποχαιρετᾷ τὸν Πατριάρχην ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἐνῶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπιβιβάζονται τοῦ ἀτμπλοίου πρὸς τιμητικὴν μέχρι τῆς πρωτευούσης συνοδείαν αὐτοῦ. Ἡ Ι. Κοινότης ἀπέστειλε τοιαύτην, ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Μονῶν Κουτλουμουσίου πανοσιολ. Χαρίτωνος, Γρηγορίου πανοσιολογ. Νεοφύτου καὶ τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτῆς πανοσιολογ. Ἰωακεὶμ τοῦ Ἰβηρίτου. Σὺν αὐτοῖς δὲ ἐπέβησαν τῆς «Κρήτης» ὁ πανοσιολογ Χρυσόστομος ὁ Λαυριώτης καὶ ἰδιαιτέρα τῆς Μονῆς Ἰβήρων ἀντιπροσωπεία ἐκ τῶν

Ο ΠΑΝΟΣΙΟΛ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

πανοσιολογιωτάτων Πορφυρίου, Σπυρίδωνος καὶ Ἀθανασίου, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἰατροῦ τῆς Μονῆς κ. Παπαγγέλου.

Τὰ συνεχῶς πηγαινοερχόμενα πλοιάρια μετέφεραν ἤδη καὶ τοὺς τελευταίους ἐπιβάτας· τὰ πάντα εἶναι ἕτοιμα· οἱ ναῦται σύρουν τὰς κλίμακας καὶ ἡ γογγύζουσα μηχανὴ ἐκσπᾷ ἤδη εἰς πνευστιώσας ἐκπνοὰς μὲ τὴν ἀνέλκυσιν τῆς ἀγκύρας. Ὑπολείπεται τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως.

Ο Πανοσιολ. Πορφύριος Ιβηρίτης

Εἶναι ἡ ἕκτη παρὰ τέταρτον ἀκριβῶς. Ἀκούεται ὑπόκωφος εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ τοῦ πρυμναίου καταστρώματος ὁ κωδωνισμὸς τῆς διαταγῆς τοῦ πλοιάρχου καὶ μετά τινα δευτερόλεπτα ἡ ἕλιξ διασπείρει γαλακτώδεις πρὸς τὰ ὄπισθεν ἀφρούς.

Τὸ σκάφος κινεῖται πρὸς τὰ ἐμπρός.

Τὸ ὄνειρόν μας πραγματοποιεῖται.

Τὴν φορὰν αὐτὴν φεύγομεν ἀληθινὰ διὰ τὴν Πόλιν.

***

Ἀπὸ τὴν μαίρην παραλίαν χαιρετοῦν τὰ πλήθη τῶν μοναχῶν· ἡ ρωσικὴ ἀτμάκατος χαιρετᾷ καὶ ἐκείνη διὰ συριγμῶν καὶ διὰ τῆς σημαίας, ἀλλ' ἡ «Κρήτη» ὑπερηφάνως καὶ βραδέως βαίνουσα στρέφει τὴν πρῷραν πρὸς

ἀνατολάς. Χαιρετᾷ καὶ αὐτὴ ἐπισήμως μὲ τὴν μεγάλην καὶ κατέρυθρον σημαίαν της καὶ προχωρεῖ ὁλονὲν μὲ μίαν μικρὰν παρέκκλισιν πρὸς τὸ ἱστορικὸν Μυλοπόταμον.

Τὸ ἐρημητήριον εἶναι κατάλουστον ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς φῶς τῆς ἑσπέρας· τὰ χρώματά του φαίνονται λαμπρότερα καὶ αἱ γραμμαὶ τοῦ κιτρινοφαίου πύργου, τοῦ μικροῦ οἰκίσκου, τοῦ ὡραίου ἐξώστου ἀντανακλῶνται μακραὶ καὶ ἐπιμήκεις ἐπὶ τῆς θαλάσσης· νομίζει κανεὶς ὅτι ζητοῦν νὰ φθάσουν τὸ ἀτμόπλοιον καὶ νὰ μεταδώσουν τὸν τελευταῖον πρὸς τὸν ἔνδοξον κάτοικόν των χαιρετισμόν. Καὶ μᾶς καταδιώκουν συνεχῶς, καθόσον προχωροῦμεν, ὡσὰν νὰ διαμαρτύρωνται, διότι τὸν ἀπεσπάσαμεν ἐκεῖθεν. Κανεὶς δὲν φαίνεται ἐντὸς τῆς περιοχῆς, ὅπου τώρα βασιλεύει ἀπόλυτος ἠρεμία· τὰ πάντα ἡσυχάζουν καὶ οἱ γογγυσμοὶ τῶν ποντίων κυμάτων μετέπεσαν καὶ αὐτοί, ἐκεῖ κατὰ τοὺς ὀξεῖς βράχους, εἰς θωπευτικὰ καὶ δείλαια φιλήματα. Καὶ πρὸ τῆς μεγαλοπρεπείας ταύτης τοῦ θεάματος καὶ τῶν συγκινητικῶν ἀναμνήσεων, ἐκεῖνος ὅστις διῆλθε δώδεκα μακρὰ καὶ ἔρημα ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἔτη, ἔστρεψε

Ο Πανοσιολογ. Σπυρίδων Ιβηρίτης

διὰ τελευταίαν φορὰν περίλυπον πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα του καὶ ἐψιθύρισε:

— Δώδεκα ἔτη ἔμεινα εἰς αὐτοὺς τοὺς βράχους· τοὺς ἠγάπησα καὶ μὲ δυσκολίαν τοὺς ἀποχωρίζομαι.

Εἶναι στιγμαί, κατὰ τὰς ὁποίας καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα ἔχουν ἀπαιτήσεις ζώντων προσώπων, καὶ ὁ Πατριάρχης δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ μὲ πόνον ψυχῆς νὰ ἀποχαιρετίσῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πιστὸν καὶ προσφιλὲς μοναστήριόν του.

Ο Πανοσιολογ. Αθανασιος Ιβηριτης

Αἰφνιδίως ἡ «Κρήτη» μεταλλάσσει πορείαν. Εἴχομεν παρέλθει τὸ Μυλοπόταμον καὶ ὁ πλοίαρχος ἔστρεψεν ὁριστικῶς πλέον τὴν πρῷραν πρὸς ἀνατολὰς μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα τοῦ ἀτμοπλοίου. Ὁ καύσων τοῦ Ὄρους μετετράπη εἰς δροσερὰν αὔραν καὶ ἡ βαθυκύανος θάλασσα ἀνέπτυσσεν εὐεργετικὸν διὰ τοὺς κατακόπους ὀφθαλμοὺς θέαμα. Εἴχομεν συνέλθει ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καμάτου τῆς πορείας· οἱ πνεύμονες ἠνοίγοντο εὐρεῖς εἰς τὰς βαθείας εἰσπνοὰς τοῦ ἀρωματισμένου καὶ ζωογόνου ἀέρος, ἡ εὐεξία τοῦ σώματος ἐπανήρχετο γοργὴ καὶ ὁ στόμαχος ἤρχιζε νὰ προαισθάνηται ἔκ τινος δειλῆς κνίσσης τρυφεροῦ κρέατος, ὅτι θὰ ἐτελείωνε πλέον ἡ

σκληρὰ δοκιμασία, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβλήθη κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας ἀπὸ τὴν κατηραμένης μνήμης δίαιταν τῆς μουρούνας. Ἡ παρήγορος αὐτὴ ἐκ τῆς ἀσθενοῦς κνίσσης ὑπόνοια ταχέως μετεδόθη καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, πάντες δὲ κατόπιν αὐστηρᾶς ἐξελέγξεως εὑρέθημεν σύμφωνοι ὅτι οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο περὶ τῆς πραγματικότητος ἀμφιβολία, σιωπηλῶς δὲ καὶ κατ' ἰδίαν ὡρκίσθησαν ὅλοι ὅτι γενναίως θὰ ἐτίμων τὴν τράπεζαν τῆς «Κρήτης», εἰς λήθην παραδίδοντες ἐκ μεγαλοψυχίας τὰ ἀνομήματα τοῦ Θασίου τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς ἀρχιμαγείρου. Καὶ ἐκράτησαν, φίλε ἀναγνῶστα, τοὺς ὅρκους μέχρι κεραίας, διεκδικήσαντες τὴν τιμὴν τῆς τραπέζης μὲ ὅσην γενναιότητα δὲν θὰ ἔπραττε τοῦτο διὰ τὴν ἐρωμένην του εὐπατρίδης Καστιλλανὸς ἱππότης.

***

Ἡ νὺξ ἐπῆλθε δροσερά. Ὁ ἄνεμος ἐνταθεὶς καθίστα τὸν πλοῦν τονωτικώτερον καὶ ἐξήγειρε τὰ ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῆς τραπέζης ναρκωθέντα ὀλίγον μέλη. Ὅμιλοι διάφοροι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ συγκεντροῦνται καὶ σχολιάζουν τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας καὶ τὰς πιθανότητας τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ὑποδοχῆς. Κατὰ τὴν πρῷραν ἀκούονται ἀπόπειραί τινες ψαλμῳδίας· κυριαρχεῖ ὅμως ὁ θόρυβος τῆς ἀναστροφῆς καὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἐπὶ τῆς δι' αὐτὸν προωρισμένης ἕδρας κάθηται ὁ Πατριάρχης, ζωηρὸς καὶ ὁμιλητικός, ἀπολαμβάνων ἁπλήστως τῆς νυκτερινῆς τῆς θαλάσσης δρόσου.

Ἐπάνω ἀπὸ τὴν γέφυραν τοῦ πλοιάρχου διακρίνονται ἀκόμη τὰ πέριξ ἡμῶν, μολονότι στερούμεθα καὶ τοῦ φωτὸς τῆς Σελήνης καὶ τῆς διαυγείας τῆς ἄλλης τοῦ ταξειδίου νυκτός. Καὶ ἔδυσε μὲν πρὸ πολλοῦ ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἡ μακρὰ ἀμφιλύκη τῆς θερινῆς ἑσπέρας ἐξηκολούθει νὰ συντηρῇ τὴν εὐρύτητα τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ Ἄθως

ἀνέλαβεν ἀπὸ ἀρκετῆς ὥρας τὴν φαιὰν τῆς ἀποστάσεως ὄψιν, κυριαρχῶν οὐχ ἧττον μὲ τὴν ἀπότομον καὶ ὑψηλήν του κορυφὴν ὅλης ἐκείνης τῆς γαλανῆς ἐκτάσεως. Ἡ Λῆμνος δεικνύει περισσοτέρας λεπτομερείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ μετ' ὀλίγον βυθίζεται εἰς τὸν ἀχανῆ πόντον καὶ χάνεται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς. Τώρα πλέον δὲν διακρίνεται τίποτε ἐκ τοῦ μεγίστου σκότους τῆς ἀσελήνου νυκτός. Ἡ ἡσυχία ἤρχισε νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ὅλοι ἔσπευσαν νὰ ἀναπαύσουν τὸ ταλαιπωρηθὲν ἀπὸ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τοὺς κόπους σῶμά των.

Ὑπάρχει ὅμως μία μερὶς ἀνθρώπων, ἥτις ἀγρυπνεῖ. Πέριξ τῆς τραπέζης συνηγμένοι παραβάλλουν ἀπὸ εἰλικρινοῦς συναδελφικοῦ πνεύματος τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας συνέλεξαν καὶ συμπληροῦν, ὅσον εἶναι δυνατόν, τὸ κείμενον τῶν προχείρων προσφωνήσεων τοῦ Πατριάρχου. Καὶ ἔπειτα ἐξακολουθοῦν τὴν ἐργασίαν των διὰ νὰ παραθέσουν τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰς τὸ ἄπληστον κοινὸν ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ τὴν μακρὰν περιγραφὴν τῶν μεγάλων τῆς ἡμέρας γεγονότων. Δὲν καταπονοῦνται, οὔτε ἀπὸ τὴν πλῆξιν τοῦ δωματίου, οὔτε ἀπὸ τὸ κατακαῖον τὰ μέτωπα φῶς· μὲ ἐρυθροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς κλίνουν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ ἀποθέτουν ἐπ' αὐτοῦ μίαν, ἔστω καὶ μικρὰν ποσότητα, τῆς ἰδίας των ὑπάρξεως. Μετ' ὀλίγον ὁ πέπλος τῆς νυκτὸς ἐσχίσθη καὶ τὸ φωτεινὸν ἄστρον τῆς ἡμέρας ἐδήλωσε τὴν ἐμφάνισίν του. Ἡ δημοσιογραφικὴ τράπεζα δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐρημωθῇ τελείως.

***

Ἀμυδραὶ ἀκόμη διαφαίνονται αἱ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀκταί. Ὡς δύο ἀκοίμητοι Ἄργου ὀφθαλμοὶ λάμπουν οἱ λευκοὶ αὐτοῦ φάροι καὶ ὑποδεικνύουν εἰς ἡμᾶς, τοὺς πρώτους κατὰ τοιαύτην νυκτερινὴν ὥραν καταπλέοντας τὴν ἀδιόρατον εἴσοδον. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ πέπλος τῆς νυκτὸς ἀραιοῦται καὶ αἱ λεπτομέρειαι ἀνακύπτουν πέριξ ἡμῶν περισσότερον εὐδιάκριτοι. Καὶ ζητοῦμεν τότε κατὰ τὸν εἴσπλουν νὰ ἀνεύρωμεν τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ Κυζικηνοὶ ἐξέδραμον εἰς τὸ Ὄρος. Εἶχον ἀναχωρήσει μετὰ τοῦ μητροπολίτου των τρεῖς ὥρας πρὸ ἡμῶν μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μᾶς προλάβουν καὶ νὰ ὑποδεχθοῦν πρῶτοι αὐτοὶ τὸν λαοπόθητον Πατριάρχην, ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν ἕδραν του. Ἀλλὰ τὸ βραδυκίνητον ἀτμόπλοιόν των καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, μὴ θελήσαν νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν ἔνδοξον αἴγλην τῆς ὀκνηρίας του, κατέφθασε δύο ὥρας μετὰ ταῦτα, ὡς ἐγνώσθη βραδύτερον, καὶ ἐξεμηδένισε τελείως ὅλας τὰς ἀγαθὰς προθέσεις τῶν φιλοτίμων καὶ εὐγενῶν τῆς ἐπαρχίας προκρίτων.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς ὁ λαὸς τῶν Δαρδανελλίων, ἐπὶ ποδὸς ἱστάμενος, ἀνέμενε νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὸν Πατριάρχην καὶ ἀσπασθῇ τὴν δεξιάν του. Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Γεννάδιος, ὁ αἰδεσιμώτατος ἱερεὺς Τοβιανός, ὁ ἐκ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας κ. Μιρασγετζῆς καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς κ. Α. Βασιλειάδης φιλοτίμους κατέβαλον πρασπαθείας ὥστε τὰ πάντα νὰ ὦσιν ἕτοιμα. Ἐκ Μαδύτου δὲ καὶ ἐκ Ρέγκιοϊ κατῆλθον ἐπίσης οἱ ἀρχιερατικοὶ Ἐπίτροποι καὶ οἱ πρόκριτοι. Ἕνεκα ὅμως τῆς σπουδῆς τοῦ πλοίου πᾶσαι αὗται αἱ προετοιμασίαι ἀπέβησαν εἰς μάτην.

Κατὰ τὴν πρωϊνὴν οὐχ ἧττον ἐκείνην ὥραν οἱ περισσότεροι τῶν πολιτῶν εὑρίσκοντο ἐπὶ ποδός· μεγάλα ἀκάτια ἐφαίνοντο εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος κατάφορτα ἀπὸ ἐπιβάτας, ἄλλα σημαιοστόλιστα ἐσάλευον ἀνήσυχα, ἀναμένοντα τὴν ἔξοδον τοῦ Πατριάρχου. Καὶ ὅμως οὐδ' αὐτοὶ ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι. Ἡ «Κρήτη», μόλις ἐπὶ ἓν τέταρτον σταθμεύσασα διὰ τὰ ναυτιλιακά της ἐγ-

γραφα καὶ ἀποβιβάσασα τὸν ἅγιον Ἐφέσου καὶ τὸν ἅγιον Ἡλιουπόλεως, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κερδίσῃ ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἀπώλεσεν. Ἔσπευσαν μερικὰ ἀκάτια νὰ πλησιάσουν, ἀλλὰ ματαίως Τὸ ἀτμόπλοιον ἔσχιζε γοργῶς τὰ κύματα, ἐνῶ ὄπισθέν του ἠκούοντο τὰ χαρωπὰ ᾄσματα τῶν πολυπληθῶν παιδίων, τὰ ὁποῖα λευκοενδεδυμένα ἀνέμενον ἐντὸς τῶν πλοιαρίων, Κύριος οἶδε, ἀπὸ πόσης ὥρας νὰ χαιρετίσουν τὸν Πατριάρχην. Αἱ σημαῖαι τῶν ὀρθοδόξων προξενείων χαιρετοῦν καὶ αὐταὶ εἰς τὸ βάθος.

Τώρα πλέον δὲν ἔχομεν κανένα σταθμόν· μὲ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν προχωροῦμεν καθίσταται φανερὸν ὅτι ἄνευ ἄλλης τινὸς ἀφορμῆς θὰ ἤμεθα περὶ τὰς 4 μ. μ. πρὸ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

* * *

Κατὰ τὰς 7 π. μ. διερχόμεθα πολὺ πλησίον τῆς Καλλιπόλεως· ἐδῶ οἱ κάτοικοι κοιμῶνται ἀκόμη, διότι κανὲν ἴχνος κινήσεως δὲν φαίνεται ἐντὸς τοῦ ἀνοικτοῦ λιμένος τῆς πόλεως· δὲν ἐπερίμεναν τόσον πρωϊνὴν τὴν ἄφιξιν τῆς «Κρήτης», ἀφοῦ ἄλλως τοῦτο δὲν συνεβιβάζετο καὶ πρὸς τὰς ἕξεις των. Ἐν ἐλλείψει ἄλλου τινὸς θεάματος ἀπασχολούμεθα ἀρκετὰ μὲ τὰ μεγάλα ἀκάτια, τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦν τὴν μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Καλλιπόλεως συγκοινωνίαν.

Ὁ ἐλαφρὸς πρωϊνὸς ἄνεμος ἔπεσεν ἐξ ὁλοκλήρου· ἡ θάλασσα παρουσιάζεται καὶ πάλιν ἀκίνητος καὶ ὁ ἀνερχόμενος ὁλονὲν ἥλιος μεταβάλλει αὐτὴν εἰς λάμποντα ρευστὸν μόλυβδον. Καὶ προχωροῦμεν μονότονα ὀλίγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀποκλινουσῶν συνεχῶς ἀκτῶν τῆς Προποντίδος μὲ σκιερὸν ἐνώπιόν μας τὸν ὄγκον τοῦ Μαρμαρᾶ. Ἀργὰ καὶ κάποτε παρέρχονται πλησίον μας ἀτμόπλοια, συχνὰ δὲ συναντῶμεν ἀκίνητα ἱστιοφόρα μὲ ἀμφιταλαντευόμενα τὰ ἱστία.

Ἐλαφρὰ γραμμὴ καπνοῦ καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα προὐκάλεσαν ζωηροτέραν τὴν ἀπό τινος νυστάζουσαν προσοχήν μας, μετά τινα δὲ λεπτὰ προσήλωσαν αὐτὴν ἐπί τινος σαφῶς διαφαινομένου ρυμουλκοῦ. Τόσον ἡ ἀνώμαλος αὐτοῦ πορεία, ὅσον καὶ τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον προσεπάθει κατὰ προσέγγισιν νὰ πλησιάσῃ, κυρίως δὲ καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὁ στολισμὸς αὐτοῦ μᾶς ἔδωκαν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Περιστάσεως — διότι ἤμεθα ἀκριβῶς ἀπέναντι αὐτῆς — ἐξήρχοντο εἰς προϋπάντησιν τοῦ Πατριάρχου. Μετ' ὀλίγον μία λέμβος ἀπεσπάσθη τοῦ ρυμουλκοῦ ἐκεῖ ἐν μέσῃ θαλάσσῃ καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν «Κρήτην».

Η Α. Θ. ο Επισκοπος Μυριοφυτου Σμαραγδος

Τὸ ἀτμόπλοιον ἐμετρίασε τὸν δρόμον του, καὶ ἡ λέμβος εὑρέθη πλησίον του· ἐν αὐτῇ ἀνεγνώρισα τὸν καλὸν ἐπίσκοπον Μυριοφύτου κ. Σμάραγδον, ἐρχόμενον μετά τινων προϋχόντων νὰ ὑποβάλῃ τὰ σέβη του. Καὶ οἱ ἐν τῇ Περιστάσει ἠγρύπνησαν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πρὸς παρασκευὴν τιμητικῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑποδοχῆς τοῦ Πατριάρχου. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ καλοῦ αὐτῶν ἱεράρχου ἀπεφάσισαν νὰ ναυλώσουν τὸ ἐν τῷ λιμένι αὐτῶν ρυμουλκὸν τῆς ἑταιρείας Γκρὴκ «Βεα-

τρίκην», καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἐξέλθουν εἰς συνάντησιν τῆς «Κρήτης». Μόλις ἀνεφάνη τὸ φέρον τὸν Πατριάρχην ἀτμόπλοιον ὁ ἅγιος Μυριοφύτου μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου τοῦ Ξηροποταμινοῦ, καί τινων προκρίτων κατῆλθον εἰς τὴν λέμβον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀνέλθουν ἐπ' αὐτοῦ καὶ προσφωνήσουν ὅ,τι ὁ πόθος καὶ ἡ ἐνδόμυχος χαρά των ὑπηγόρευε. Τὸ πλοῖον ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ. Ὁ Πατριάρχης τοὺς ηὐχαρίστησε θερμῶς καὶ τοὺς ηὐλόγησεν, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τολμηροὶ τῆς λέμβου ἐπιβάται ηὐτύχησαν νὰ τὸν ἴδουν πρῶτοι αὐτοί, τὸν δὲ πόθον των, ἔστω καὶ ἐν μέρει, πραγματοποιούμενον. Ἀτυχῶς διὰ τοὺς ἐπιβάτας τοῦ ρυμουλκοῦ δὲν συνέβη τὸ ἴδιον, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν, ὅπου μέγας περιελαμβάνετο ἀριθμὸς μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, περιωρίσθη εἰς ἀτελευτήτους καὶ μεγάλας ζητωκραυγάς. Ἡ «Βεατρίκη Γκρὴκ» ματαίως προσεπάθησε νὰ πλησιάσῃ τὴν «Κρήτην», ἐσύριζε συνεχῶς, ἐχαιρέτα μὲ τὰς σημαίας της καὶ ἐστέναζεν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ζητωκραυγούντων, οἵτινες ἔσειον εἰς τὸν ἀέρα τοὺς πίλους καὶ τὰ ρινόμακτρά των. Τοὺς χαιρετισμοὺς αὐτοὺς ἠκολούθησε καὶ τὸ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν διερχόμενον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρείας Καναβαλώφ, τὸ ἐκτελοῦν τὴν γραμμὴν τῆς Προποντίδος. Οἱ ζωηροὶ κάτοικοι τῆς Περιστάσεως, μέγα μέρος τῶν ὁποίων ἦτο ἕτοιμον νὰ ἐκδράμῃ δι' ἱστιοφόρων, ἀποτυχόντες ἐπεδόθησαν οὐχ ἧττον εἰς πανηγυρισμὸν τῆς ἡμέρας. Τράπεζα πολυτελὴς παρετέθη ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου τῆς «Βεατρίκης» κ. Μπὸς εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς προκρίτους, πάντες δ' ἐφιλοτιμήθησαν εἰς τὸ νὰ ἐκδηλώσουν ζωηρότερον τὴν χαράν των. Ἀνάλογα ἐγένοντο καὶ ἐν Μυριοφύτῳ.

Δὲν μᾶς μένει ἀκόμη πολὺς δρόμος.

Ἤρχισαν πλέον εὐκρινῶς νὰ διαγράφωνται αἱ χιο-

νοσκεπεῖς κορυφαὶ τοῦ Ὀλύμπου, τὸ δὲ ἐξαίσιον θέαμα, τὸ ὁποῖον αἱ ἐπ' αὐτῶν πίπτουσαι ἀκτῖνες ἀπετέλουν, καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηρόν. Ἡ πλῆξις τοῦ καιροῦ μετετράπη εἰς εὐδίαν δροσερὰν μὲ τὸν ἐλαφρὸν βορρᾶν, ὁ ὁποῖος ἤρχισε νὰ πνέῃ· ἀκούεται ὑπὸ τὰς πνοάς του ὁ μελῳδικὸς θροῦς τῶν φύλλων τῆς δάφνης, ἥτις στολίζει τὸ πλοῖον, καὶ ὁ μεσημβρινὸς κάματος ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ ζωογόνου ἀνέμου. Μετ' ὀλίγον ἀναπηδοῦν, ὠχραὶ ἀκόμη, αἱ Πριγκηπόννησοι καὶ εἰς τὴν παραλίαν παρατάσσονται, τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου, τὰ κομψὰ χωρία καὶ αἱ κῶμαι, οἱ Ἐπιβάται, ἡ Καλλικράτεια καὶ τὰ Ἄθυρα, τὸ προσφιλὲς εἰς τοὺς κυνηγοὺς Ἀμπαρλῆ καὶ τελευταῖον, ὠχρότατα λευκάζων, ὁ Ἅγιος Στέφανος

Ὅλα τὰ τηλεσκόπια τώρα προσηλοῦνται ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ἀνερευνοῦν τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος, τίποτε ἐν τούτοις ἀκόμη δὲν φαίνεται. Ἡ ἀνυπομονησία ἔχει φθάσει εἰς τὸ τελευταῖον ὅριον. Ἀλλὰ τὸ ὀξὺ τοῦ πλοιάρχου βλέμμα παρατηρεῖ ἀτενῶς διὰ μίαν στιγμὴν καὶ ἀνακαλύπτει τοὺς ἀραιοὺς καπνοὺς πολλῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἀτμακάτων.

Ἡ συγκίνησις ἐπὶ τῆς «Κρήτης» αὐξάνει. Ἕκαστος προετοιμάζεται διὰ τὴν ἐπίσημον στιγμὴν καὶ ὁ ἀρχικλητὴρ Θεοχάρης παρουσιάζεται πρὸ τοῦ Πατριάρχου μὲ μίαν καινουργῆ καὶ πρωτόβαλτον στολήν. Ὅλοι εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, συγκεντροῦνται περὶ τὸν Πατριάρχην καὶ παρέχουν τὸ ὡραιότερον θέαμα μεγάλης χριστιανικῆς οἰκογενείας, συνεσπειρωμένης περὶ τὸν ἀρχηγόν της.

Τὴν 4 30′ ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι καθορίζονται. Αἱ ἀτμάκατοι, βέβαιαι πλέον περὶ τῆς «Κρήτης», προσπαθοῦν νὰ πλησιάσουν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης. Προηγεῖται ὅμως πολὺ ἡ «Σταμπούλ», τῆς ἑταιρείας τῶν προκυμαιῶν, ἐπὶ

τῆς ὁποίας ἐπιβαίνουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, ὁ Μ. Λογοθέτης, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ὁ βοηθὸς ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Τάφου ἀρχιμ. κ. Κάλλιστος, ὁ Καπουκεχαγιᾶς, ὁ κ. Κ. Καραθεοδωρῆς, ὁ κ. Ζ. Χατζόπουλος καί τινες ἄλλοι, καὶ ἥτις βιαίως προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Ὅλοι ἀτενίζουν πρὸς τὸν εὐθυτενῆ Πατριάρχην, πολλοὶ δακρύουν, πλεῖστοι φαίνονται ὠχροί. Αἱ ὑγειονομικαὶ διατυπώσεις τελειώνουν ταχέως, χάρις εἰς τὸν ἐπιβαίνοντα τῆς «Σταμπούλ», διευθυντὴν τοῦ ὑγειονομικοῦ γραφείου Γαλατᾶ κ. Αἰμ. Τούνταν καὶ ὅλοι τότε ἀνέρχονται ἐπὶ τῆς «Κρήτης».

Ἡ στιγμὴ εἶναι ἀπερίγραπτος. Πάντες σχεδὸν ἐπαναβλέπουν τὸν Πατριάρχην, τοὐλάχιστον μετὰ δώδεκα ἐτῶν ἀπουσίαν. Κύπτουν σιωπηλοὶ καὶ ἀσπάζονται τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ἡ σιωπὴ αὕτη εἶναι ἡ ἐκφραστικωτέρα τῆς στιγμῆς γλῶσσα. Οὐδεὶς ἔχει νὰ εἰπῇ τίποτε. Βλέπουν μόνον ὅλοι καὶ πάλιν βλέπουν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πατριάρχης παραμένει ἄφωνος καὶ ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου του μαρτυρεῖ τὴν μεγάλην ταραχήν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται. Παρατάσσονται ὅλοι εἰς δύο γραμμὰς καὶ ὁ Τοποτηρητὴς ἅγιος Προύσης προσφωνεῖ:

Ὡς εὖ παρέστης, Παναγιώτατε Δέσποτα,

Καὶ Ἐκκλησία καὶ ὀρθόδοξον πλήρωμα χαίρουσι καὶ ἀγάλλονται σήμερον ἀπολαμβάνοντα ἡ μὲν τὸν ἐπιστήμονα καὶ μεγαλεπήβολον πηδαλιοῦχον καὶ κυβερνήτην αὐτῆς, τὸ δὲ τὸν μεγαλόφρονα καὶ φιλόστοργον ποιμενάρχην αὐτοῦ. Συγχαίρει δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ συναγάλλεται ἰδίᾳ ἡ γεραρὰ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων χορεία καὶ τὸ ἔντιμον ἐθνικὸν Συμβούλιον καὶ βαθυσεβάστως δι' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ προσαγορεύει Σοι τὸ «ὡς εὖ παρέστης».

Πάντες δὲ διὰ βεβαίας ἔχουσιν ἐλπίδος ὅτι, ἀναλαμβάνων τὸν ἁγιώτατον καὶ ἔνδοξον Πατριαρχικὸν Θρόνον, ἐφ' ὃν τὸ δεύτερον ὁμοθύμῳ ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ ἐκάλεσέ Σε ἡ Θεία Πρόνοια, κοσμήσεις καὶ αὖθις, λαμπρυνεῖς, κλεῖσεις καὶ ὑψώσεις αὐτόν. Κύριος δ' ὁ Θεὸς φωτίζοι, ἐνισχύοι καὶ καθοδηγοῖ Σε, χαριζόμενός Σοι ἅμα

ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ζωὴν μακροχρόνιον πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, χαρὰν δὲ καὶ καύχημα τοῦ ἀφωσιωμένου Σοι χριστεπωνύμου πληρώματος. Γένοιτο.

Ἔπειτα ὁμιλεῖ ὁ Πατριάρχης ὀλίγα, ἀλλ' ἐκφραστικά, μὲ περισσὴν συγκίνησιν.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,
Εὐγενέστατοι Λογάδες τοῦ Ἔθνους,

Ἀπάραντες πρὸ δωδεκαετίας ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ μεταβάντες εἰς τόπον ἡσυχίας, εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, σκοπὸν προεθέμεθα ἵνα ἐκεῖ ὑποτερματίσωμεν τὸν βίον καὶ μὴ ἐπανέλθωμεν πρὸς ὑμᾶς. Κατὰ τὸ δωδεκαετὲς διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν, καίπερ συμμεριζόμενοι τὰς θλίψεις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις καὶ κακουχίαις, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνάμεθα νὰ πράττωμεν, εἰμὴ νὰ εὐχώμεθα μόνον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ Ἔθνους. Ἀλλὰ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, φωνὴ τοῦ λαοῦ προσκαλεῖ ἡμᾶς αὖθις νὰ ἀναλάβωμεν τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Καίτοι πολὺ μέρος τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς, καίτοι ἡ πορεία τῶν πραγμάτων ἀπεθάρρυνέ με, ὑπέκυψα τὸν αὐχένα, ἀνέλαβον τὸν σταυρόν. Ἤδη, πρόθυμος νὰ ἐξυπηρετήσω τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, παραδίδομαι εἰς χεῖρας ἡμῶν, οὐδὲν ἄλλο ἀποφέρων ἐκ τῆς ἐρημίας, εἰμὴ μόνον εἰλικρινεῖς πόθους πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν συμφερόντων· ἐὰν ἡ Ὑμετέρα ἀγαθότης προβῇ μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου νὰ ὑποθέσῃ ὅτι δύναμαι νὰ πράξω τι, οὐδὲν θέλω δυνηθῇ νὰ πράξω ἄνευ τῆς ὑμετέρας ἰσχυρᾶς συναρωγῆς. Ἐγὼ γενήσομαι θυσία, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί, ὅπως μὲ ὑποστηρίξητε.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὀφείλομεν πάντες ἀπὸ κοινοῦ, τοῦτο μὲν νὰ σεβώμεθα τὰ δίκαια τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, τοῦτο δὲ νὰ εὐχώμεθα ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ζωῆς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἡμῶν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ ἐφένδη ἡμῶν, δεόμενοι πρὸς τὸν Ὕψιστον ἵνα φωτίζῃ τὴν Α. Μ. ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ὑψηλῶν Αὐτοῦ βουλῶν.

Καὶ τότε ἄρχεται ἡ στιγμὴ τῆς χαρᾶς, τῆς συνεσταλμένης διαχύσεως, τῆς ζωηρᾶς συγκινήσεως. Πόσα πράγματα δὲν παρήλλαξαν κατὰ τὸ μακρὸν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ 1884 διάστημα!

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἄλλαι ἀτμάκατοι ἐπλησίασαν.

Σημαιοστόλιστοι, κοσμοβριθεῖς ἐπιζητοῦν νὰ ἀποβιβάσουν τὰ πλήθη των ἐπὶ τῆς «Κρήτης». Συνωθοῦνται τὸ ἓν περὶ τὸ ἄλλο, συρίζουν ἐκκωφωτικῶς καὶ προκαλοῦσιν ἀτελεύτητον καὶ δαιμόνιον θόρυβον. Τίποτε πλέον δὲν ἀκούεται ἀπὸ τὰς συνεχεῖς ζητωκραυγὰς καὶ τὰ ἀτελεύτητα συρίγματα.

Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Κωνσταντινουπόλεως κ. Κ. Καραθεοδωρῆς, καίπερ συνεχῶς διακοπτόμενος, προσφωνεῖ κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὡς ἑξῆς τὸν Πατριάρχην:

Ἡ φωνή μου πρὸς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου.

Παναγιώτατε Δέσποτα
καὶ Λαοπόθητε πάτερ,

Τέλος πληροῦνται σήμερον οἱ ἄσβεστοι πόθοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους!

Φωναῖς αἰσίαις ἡ πατρίς σου ἀγαλλομένη σὲ ἐπευφημεῖ τὸ δεύτερον, ἀνερχόμενον ἐπὶ τὴν πανένδοξον ἕδραν τῶν Φωτίων, τῶν Ἱερεμιῶν, τοῦ Λουκάρεως, τοῦ Σαμουὴλ καὶ τῶν λοιπῶν γενναίων ἀθλητῶν τῆς ἀμώμου ἡμῶν πίστεως!

Ὁ ἐπὶ δεκαπενταετίαν χωρισμὸς ὑπῆρξεν ἀληθῶς ὀδυνηρὸς καὶ ἡ στέρησις πικροτάτη, ἀλλὰ τὰ πνευματικά σου τέκνα οὐδέποτε ἐπελάθοντο τῆς πρὸς Σὲ ὀφειλομένης ἀφοσιώσεως καὶ εὐλαβείας! Νῦν δέ, λησμονήσαντες τὰς ποικίλας ἡμῶν δοκιμασίας, προσερχόμεθα μετὰ δακρύων χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἀφάτου καί, ἐξαιτούμενοι γονυκλιτῶς τὰς Θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Σου, λέγομέν Σοι ὅτι τὸ μνημόσυνόν Σου ζῇ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ ἀνεξίτηλον ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν. Ὄντως τὰ πιστά σου τέκνα εἶναι ἄξια τῆς Σῆς Πατρικῆς στοργῆς!

Τοιουτοτρόπως, ἐὰν ἀνασκοπήσῃ τις τοὺς διελθόντας χρόνους, ἀναγνωρίζει μὲν ὅτι δόξα καὶ τιμὴ ὀφείλεται τῇ Σῇ Θεοφρουρήτῳ Ἀκρότητι, τῇ ἀγογγύστως ὑπομεινάσῃ τὰ διαπραχθέντα *καὶ ἐν ὄρει πίονι καὶ τετυρωμένῳ ἐν πνεύματι*, ἐν τῷ τόπῳ τῆς διηνεκοῦς δεήσεως καὶ ἀσκήσεως ἐγκαρτερησάσῃ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ, ἀλλ' ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ἐπίσης ὅτι ἔπαινος πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ νομοταγεῖ ὀρθοδόξῳ πληρώματι, τῷ στερρῶς περιβάλλοντι τὴν Σὴν Μεγάλην Ἁγιωσύνην δι' ἀναλλοιώτου ἀγάπης.

Φέροντες γενναίως τὰ ἀντίξοα, κατόπιν νέας τινὸς καὶ ἀπροσδοκήτου ἀποφάνσεως, ἀπομάσσοντες τὰ δάκρυα ἡμῶν ἐνετείνομεν τὰς ἱκεσίας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐκφωνοῦντες τὸ τῆς γραφῆς:

Τίς οἶδεν εἰ μετανοήσει ὁ Θεὸς καὶ παρακληθήσεται καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ ἀπολώμεθα!

Ἤδη λοιπὸν *εἰσήκουσε Κύριος φωνῆς δεήσεως* ἡμῶν, καὶ θείᾳ τινὶ εὐδοκίᾳ ἡ πρώτη ἐπευχὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐπ' αἰσίοις ἐπανόδου τῆς Σῆς Τρισεβάστου Παναγιότητος ἐν Βασιλευούσῃ.

Ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ!

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἄρχεται ἡ ἐπιδίωξις τῆς δευτέρας εὐχῆς, τῆς εὐσεβοῦς προσδοκίας πάντων, ἄρχεται, λέγομεν, ἡ ἐπεργασία πρὸς ἐπίτευξιν τῆς κατὰ τὸ ἐνὸν τοῖς ἀνθρώποις παλινορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων.

Ἅπαντες τὴν Σὴν ἀναμένουσιν ἀντίληψιν! Ἅπαντες πρὸς Σὲ ἀτενίζουσιν, ὡς πρὸς φάρον λαμπρὸν καὶ σωτήριον, καθοδηγοῦντα τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ πλανωμένους!

Εὐφρανθείημεν, λέγουσιν, *ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπεινώθημεν, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά.*

Ὁ ἀγὼν εἶναι μέγιστος, ἀλλ' ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ὑπακοὴ πάντων εἰς τὰ νομίμως δόξαντα καὶ θεσπισθέντα θὰ ἐνισχύσῃ τὴν Σὴν πεπνυμένην ἀκρότητα εἰς τὸ νέον αὐτὸ καὶ ἄχαρι καὶ κοπιῶδες στάδιον τῆς ἐνεργείας Σου!

Τὰ προσωπικὰ καὶ κοινωνικὰ προσκόμματα εἰσὶ πολλὰ καὶ δυσυπέρβλητα, ἀλλὰ πεποίθαμεν ὅτι τῇ τοῦ Θεοῦ ἀρωγῇ ἡ Σὴ φρόνησις καὶ εὐστοχος διακυβέρνησις θὰ ὑπερνικήσῃ πᾶσαν δυσχέρειαν!

Ἡ ἀναστήλωσις εἶναι δυσκολωτάτη καὶ αἱ πληγαὶ χαίνουσαι, ἀλλὰ ἡ χεὶρ τοῦ Παντοδυνάμου θὰ ὑποδείξῃ τῷ μετὰ θάρρους χριστιανικοῦ καὶ πίστεως ἀμεταπτώτου κρατοῦντι τὸ πηδάλιον τῆς κλυδωνιζομένης ὁλκάδος τὸν κατάλληλον καὶ γαληνιαῖον ὅρμον.

Θάρσει, ὦ εὐσεβεστάτη ψυχή! Τὸ ἔργον τῆς ἀνασκευῆς τῶν πεπτωκότων θὰ διευκολύνῃ πάντως ἡ ἀνεκτίμητος ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ βαρυσήμαντος εὔνοια Ἄνακτος, μεγαλεπηβόλου καὶ λαοφιλήτου, Ἄνακτος, ἐπινεύοντος εὐμενῶς εἰς πᾶσάν Σου ἔλλογον προσπάθειαν καὶ παράκλησιν πρὸς εὐτυχεστέραν καὶ εἰρηνικὴν διαβίωσιν τῶν πιστῶν Αὐτοῦ Ὀρθοδόξων ὑπηκόων ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀχανοῦς ταύτης Αὐτοκρατορίας.

Κατευοδοῦ λοιπόν, ὦ Θεοφιλεστάτη Ἁγιότης! Καὶ πρῶτον μὲν συγχώρησον πᾶσι τοῖς ἐν ἀγνοίᾳ τῶν περικοσμουσῶν σε ἀρετῶν συντελέσασιν εἰς τὴν χρόνιόν σου ἀπουσίαν πρὸς κόρεσιν παθῶν, διότι

κατὰ τὸν ποιητὴν *Πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἕρπει!* Ἔπειτα δὲ κάλεσον πάντας τοὺς ἀξίους εἰς ἀποτελεσματικὴν συνεργασίαν, ὅπως ὁ ἀγρὸς τοῦ Κυρίου καθαρισθῇ ἀπὸ τῶν τριβόλων, ζιζανίων καὶ ἀκανθῶν!

Καὶ οὐκ ἐλλείψουσι τῷ Χριστῷ ἐργάται!

Γνωρίζομεν ὅτι ἡ Σὴ θεοφρούρητος ἀκρότης δὲν ἀποβλέπει εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καὶ πάλιν καθῆκον ἡμῶν ἡγούμεθα νά Σοι εἴπωμεν γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ· *Μὴ φείδου οὐδ' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν Σου φίλων τῆς χθές, ἐὰν δι' ἀκαίρων καὶ παραδόξων αἰτημάτων ταράξωμεν τὴν ἀνορθωτικὴν ἐργασίαν Σου, ἐὰν διὰ παραβόλων καὶ παραλόγων ἀπαιτήσεων θελήσωμεν νὰ διακωλύσωμεν, ἀκουσίως, τὴν διόρθωσιν σὺν τῷ χρόνῳ τῶν οὐχὶ καλῶς τεθέντων.* Ἔστω λοιπὸν καὶ δι' ἡμᾶς, ὡς καὶ δι' ἅπαντας «*Ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς ποιμαντορίας Σου!*' Ἔχεις τὴν ἀμέριστον ἀγάπην τοῦ ποιμνίου Σου, ἔξεις, ὡς ἀπεκδεχόμεθα καὶ εὐχόμεθα, τὴν πανίσχυρον καὶ εὐεργετικὴν προστασίαν Βασιλέως ὑψίφρονος καὶ φιλοδικαίου. Ταῦτα τὰ δύο πολύτιμα ὁσφράδια κρατῶν ἀνὰ χεῖρας αἴτησον παρὰ τοῦ Δομήτορος καὶ Οὐρανίου προστάτου τοῦ Θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου νὰ Σὲ στηρίξῃ, πνεύματι ἡγεμονικῷ, ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκούσῃ κανεὶς κάτι. Ὁ Πατριάρχης ἐξ ἄλλου ἀναγκάζεται νὰ πλησιάζῃ συνεχῶς πρὸς τὸ κιγκλίδωμα καὶ νὰ εὐλογῇ τὰ πλήθη. Αἱ ἀνευφημίαι ἐξακολουθοῦν ἀτελεύτητοι.

Ἡ «Κρήτη» ὅμως βαίνει πλέον ὁλοταχῶς, ἀφίνουσα ὄπισθέν της τὸ ἀρχιπέλαγος ἐκεῖνο τῶν κινητῶν νησίδων. Ὁ καιρὸς ἄλλως ἐσκοτίσθη ἀποτόμως, ὁ βορρᾶς ἤρχισε πνέων σφοδρὸς καὶ ἡ καταιγὶς ἐφαίνετο ἐπικειμένη. Καθ' ὁδὸν νέαι ἀτμάκατοι καὶ ἀκάτια καὶ λέμβοι ἐξέρχονται εἰς προϋπάντησιν. Αἱ παραλίαι ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου καὶ ἐφεξῆς εἶναι μελαναὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος, σημαιοστολισμοὶ ἐπιδεικνύονται εἰς πᾶσαν στιγμήν, τὰ ἀτμόπλοια τῶν περιχώρων χαιρετοῦν ἐνθουσιωδῶς τὸν εἰσερχόμενον Πατριάρχην.

Πρὸ τοῦ Σεράϊ-Βουρνοῦ ἡ «Ἀφρόεσσα» τοῦ κ. Εὐγενίδου προτρέχει πετῶσα εἰς συνάντησίν μας. Ἐπὶ τῆς πρύμνης ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦ εὐγενοῦς συμ-

πλωτῆρός μας δεικνύει ζωηρότατα αἰσθήματα χαρᾶς ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Πατριάρχου.

***

Οὐδὲν ἐκ τῶν ἐξελθόντων εἰς προϋπάντησιν πλοίων κατώρθωσε νὰ παρακολουθήσῃ τὴν «Κρήτην»· μόνον ἡ «Ἀφρόεσσα» ἐπέτυχε νὰ παραπλέῃ καὶ νὰ συνοδεύῃ τιμητικῶς αὐτήν, μέχρις οὗ πρὸ τοῦ Μεγ. Ρεύματος, συναντήσασα τὴν «Ἀνεμώνην» τοῦ κ. Λ. Ζαρίφη, συνεμερίσθη ἀδελφικῶς μὲ αὐτὴν τὸ τιμητικὸν καθῆκόν της. Καὶ ἔπλεε τοιουτοτρόπως ἡ δαφνοστόλιστος «Κρήτη» ἐν μέσῳ τῶν δύο καταλεύκων καὶ ἐλαφρῶν ἀτμακάτων ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἀσφυκτικῶς κατεῖχε τὰς μέχρι τοῦ τελικοῦ σημείου προεξοχὰς τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς.

Εἰς μίαν καμπὴν φαίνεται αἴφνης ἡ ἐξοχικὴ οἰκία τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἀναπολεῖ ἐκεῖνος τότε μὲ δάκρυα συγκινήσεως τὸ παρελθόν· ἀναβλέπει ἐκεῖ ἐνώπιόν του τὸν μικρὸν ὅρμον τοῦ Μπαλτᾶ-Λιμάν, ὅπου συνήθως ἀπεβιβάζετο διὰ νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ φωνή του τρέμει ἐκ συγκινήσεως καὶ ζητεῖ, ἀποφεύγων τὸν συνωστισμὸν καὶ τὰς ὑποδοχάς, νὰ ἀποβιβασθῇ πάλιν ἐκεῖ ἄνευ θορύβου καὶ βοῆς. Ἀνθίστανται ὅμως οἱ ἐντολοδόχοι τοῦ πανηγυρίζοντος χωρίου καὶ πείθεται ὁ Πατριάρχης νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ μυρτοστόλιστον ἀποβάθραν, τὴν ὁποίαν ἡ εὔλογος ὑπερηφάνεια τοῦ χωρίου ἔπηξε διὰ τὸ ἔνδοξον τέκνον του.

Τὴν 6 30′ μ. μ. ἡ «Κρήτη» ἔρριπτε τὴν ἄγκυραν πρὸ τοῦ Βαφεοχωρίου· αἱ δύο ἀτμάκατοι πλησιάζουν εἰς τὰ πλευρὰ καὶ ὁ Πατριάρχης, εὐλογῶν ὅλους τοὺς παριστα-μένους, κατέρχεται ἐπὶ τῆς «Ἀνεμώνης» διὰ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ξηράν. Λέμβοι καὶ ἀκάτια καὶ πλοῖα, πλημμυροῦν τὴν παραλίαν, δυσκόλως δὲ κατορθώνει ἡ ὡραία ἀτμάκατος νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν ἀποβάθραν. Ὁ

κόσμος φέρεται ὡς κῦμα θυελλῶδες καὶ συνεχῶς συμπυκνοῦται. Τίποτε πλέον δὲν φαίνεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἢ μία ἀκαθόριστος μάζα, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας εἰς μάτην προσπαθοῦν οἱ ἁρμόδιοι ν' ἀνοίξουν δίοδον διὰ τὸν Πατριάρχην.

* * *

Κυριολεκτικῶς θρίαμβος ὑπῆρξεν ἡ ἔξοδος τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ κωμόπολιν καὶ ἡ ἄνοδος αὐτοῦ εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. Πρὸ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ θεάματος καὶ τῶν συγκινητικῶν σκηνῶν, ὅσαι ἐξετυλίχθησαν κατὰ τὴν ὥραν αὐτήν, πᾶσα περιγραφὴ εἶναι ματαία, μόνον δὲ ἡ ζωηρὰ φαντασία δύναται ἀμυδρῶς νὰ ἀναπαραστήσῃ ταῦτα. Τὸ Βαφεοχώριον οὐδέποτε εἶδε τοιαύτην ἡμέραν, οὐδὲ ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ φαντασθῇ ὅτι τόσον θριαμβευτικὴ ὑποδοχὴ θὰ ἐτελεῖτο πρὸς τιμὴν τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ τέκνου. Δάκρυα ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν παρισταμένων, ἡ συγκίνησις ὁλονὲν ἐκορυφοῦτο καὶ ἐν μέσῳ τοιούτων ἐκδηλώσεων ὁ ἐξηντλημένος πλέον ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῶν συγκινήσεων Πατριάρχης μόλις κατώρθου νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτόν. Ἀπὸ τόσων ἡμερῶν εὑρίσκετο ὑπὸ τὸ κράτος ἀδιακόπων τῆς ψυχῆς δοκιμασιῶν καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν πλέον ταύτην στιγμὴν ὑπέφερε πλειότερον πάσης ἄλλης.

Μόλις μετὰ πάροδον πολλῆς ὥρας κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἴδια. Προσφωνήσεις καὶ ᾄσματα ὑπεδέχθησαν αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀκούραστος δι' ὅλους εἶχεν ἀπαντήσεις καὶ δι' ἕνα ἕκαστον τὴν κατάλληλον λέξιν. Οὐδεὶς ὅμως ἠννόει νὰ ἀποχωρήσῃ πρὶν ἢ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ λαοφιλοῦς Πατριάρχου καὶ παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας ἡ οἰκία του κατεκλύσθη ὑπὸ πάσης τάξεως ἀνθρώπων. Μόλις μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὸ προχωρημένον τῆς ὥρας ἠνάγκασε τοὺς προσελθόντας νὰ σκεφθοῦν περὶ τῆς εἰς τὰ ἴδια ἐπιστροφῆς. Τὰ βραδύτερον καταφθάσαντα ἀτμόπλοια ἤρχισαν καὶ αὐτὰ ἀποχωροῦντα τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου.

Ἡ 4 Ἰουνίου ἔληγεν οὕτω ὑπὸ ζωηρὰς ἐντυπώσεις μὲ ζῶσαν τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἄλλης ἐκείνης ἡμέρας, τὴν ὁποίαν ὑπὸ ἀναλόγους σχεδὸν περιστάσεις ἔβλεπεν ἡ Κωνσταντινούπολις πρὸ 18 περίπου αἰώνων. Ἀληθῶς δὲν ἀπητεῖτο μεγάλη τόλμη διὰ νὰ ἀντιμετρήσῃ τις τὴν 4 Ἰουνίου πρὸς τὴν 13 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ ἐκ τῆς μιᾶς νὰ ἀντιληφθῇ τὰς σχετικὰς τῆς ἄλλης σκηνάς. Καὶ τότε, ὅπως καὶ τώρα, θριαμβευτικῶς ἐπανέστρεφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν Πατριάρχης δημοφιλής, καὶ ἂν ἄλλη ἦτο ἡ ἀφορμή, τὸ θέαμα ὅμως ἑνὸς λαοῦ, ἐξίσου παραφόρου καὶ φανατικοῦ, δὲν ἦτο πάντως οὐσιωδῶς παρηλλαγμένον. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις μόνον τὰ πρόσωπα παραλλάσσουν, ἡ σκηνογραφία μένει κατὰ βάθος ἡ αὐτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ

Μίαν ὁλόκληρον ἑβδομάδα διέτριψεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν ἐξοχικήν του ἐν Βαφεοχωρίῳ οἰκίαν. Τὸ διάστημα τοῦτο ἐμεσολάβησεν ἐπικαίρως ἀπὸ τῆς ἀφίξεως μέχρι τῆς ἀναρρήσεως διὰ νὰ συνέλθῃ ἐπαρκῶς ἐκ τῶν πολυημέρων κόπων καὶ συγκινήσεων. Ἐκεῖ εἰς τὴν καθάριον, σοβαρὰν καὶ ἐν ἀπόπτῳ κατοικίαν ἀνεῦρεν ὁ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐρημοβιώσας τὴν γλυκεῖαν ἀνάπαυσιν τῆς γενεθλίου καὶ τὸ λεπτὸν ἄρωμα τῶν οἰκογενειακῶν ἕξεων. Τὰ προσφιλῆ του δωμάτια καὶ τὰ κομψὰ διαμερίσματα ἀνεζωογονήθησαν καὶ πάλιν καὶ ἡ πρὶν κατάκλειστος καὶ σιωπηλὴ κατοικία ἀνεῦρε τὴν ἄλλοτε ἀκμαίαν καὶ σφριγῶσαν αὐτῆς ζωήν. Ὁ θερμὸς τῆς κινήσεως ἥλιος ἀνέτελλε καὶ πάλιν μὲ ὅλον τὸ ἐαρινὸν αὐτοῦ μεγαλεῖον καὶ πανταχόθεν ἀνεδίδετο ἡ φαιδρὰ καὶ ἐκ τῶν ἀψύχων ἀκόμη χαρὰ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λήξει τοῦ μακροῦ τούτου ἀποχωρισμοῦ.

Τὸ χλοερὸν προάστειον ἀπέβη τὸ κέντρον, ὅπου ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἄκρων τῆς πρωτευούσης, δίκην προσκυνήματος, οἱ πάντες συνέρρεον. Σωματεῖα, ἐπιτροπαί, ἐφορεῖαι, ἄτομα μετέβαινον ἐκεῖ, ἄλλοι μὲν διὰ νὰ συγχαροῦν αὐτόν, ἄλλοι δὲ διὰ νὰ ἀσπασθοῦν τὴν χεῖρά του καὶ πάντες διὰ νὰ ἴδουν τέλος τὸν λαοπόθητον ἄνδρα. Ἀπὸ ὄρθρου ἀκόμη μέχρι νυκτὸς τὰ ἀτμόπλοια κατάμεστα μετέφερον ἐπισκέπτας, ἀνερχομένους συνεχῶς πρὸς τὸν μικρὸν ὑπὲρ τὸ χωρίον λόφον. Καὶ ὁ Πατριάρχης ἀκαταπόνητος ὑπεδέχετο πάντας, εὑρίσκων δι' ὅλους μίαν καλὴν λέξιν, ἕνα πρόσφορον λόγον, ἓν οὐσιῶδες καὶ ἐπίκαιρον ἐκ τοῦ προχείρου προσφώνημα· καὶ ὅλοι ἀπήρχοντο ἐνθουσιασμένοι ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ ἀγαπητὸς Πατριάρχης ὄχι μόνον δὲν κατεβλήθη, ἀλλ' ὅτι τοὐναντίον σθεναρώτερος καὶ ἀκμαιότερος κατέστη ἐκ τῆς μακρᾶς ἐν τῷ Ὄρει διαμονῆς του. Αἱ ἐφημερίδες τῶν ἡμερῶν ἐκείνων βρίθουσι λεπτομερειῶν σχετικῶν καὶ προσφωνήσεων πάσης φυῆς.

Δι' ἐπιστολῆς ἐν τούτοις τοῦ Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, ἀποσταλείσης εἰς τὸν Πατριάρχην τῇ ἑσπέρᾳ τῆς Τετάρτης 6 Ἰουνίου, διεμηνύθη αὐτῷ ἐπισήμως ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος ηὐδόκησε νὰ ὁρίσῃ ὡς ἡμέραν παρουσιάσεως καὶ ἐνθρονισμοῦ τὴν Δευτέραν 11 Ἰουνίου περὶ τὴν 1 μ. μ. Διὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην ἡμέραν τῆς ἀναρρήσεως Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, πρωτοφανῆ ὅλως εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά, ἐλήφθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐξαιρετικὰ μέτρα, καθωρίσθη δὲ καὶ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Χίου καὶ Γρεβενῶν καὶ ἐκ τῶν Συμβούλων κ. κ. Ι. Χατζοπούλου καὶ Σ. Καζανόβα, ὅπως, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καπουκεχαγιᾶ κ. Α. Οἰκιάδου, διατάξῃ καὶ καθορίσῃ τὰς λεπτομερείας τῆς πομπώδους τελετῆς. Ἡ ἡμέρα αὕτη, πάντοτε ἐπίσημος διὰ τὸ Ἔθνος, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην περιεβάλλετο ἐξαιρετικὸν ὅλως χαρακτῆρα, ὄχι μόνον διότι ἀνήγετο εἰς τὸν λαοπόθητον Πατριάρχην, ἀλλὰ καὶ διότι ἐχαρακτηρίζετο ἀπὸ ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκὰς τῆς Α. Α. Μ. διαθέσεις.

Τὸ ἐκδυθὲν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς πρόγραμμα εἶχεν ὡς ἑξῆς:

ΤΜΗΜΑ Α΄

Οἱ ἐκ Βογιατζῆ-κιοϊ μέχρι τῶν Ἀνακτόρων συνοδεύσοντες τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἐν Σιρκετζῆ ἑτέρας συνοδείας ἐνωθησόμενοι.

Α΄

Χωροφύλακες ἔφιπποι

Β΄

Τέσσαρες κλητῆρες ἔφιπποι ἀνὰ δύο

Χρῆστος — Δημήτριος
Παρασκευᾶς — Παναγιώτης

Γ΄

Ἓξ ἱερεῖς ἔφιπποι

Μέγας Ἀρχιμανδρίτης — Μέγας Σύγκελλος
Γρηγόριος — Σωφρόνιος
Στέφανος — Νεόφυτος

Δ΄

Τελετάρχης ἔφιππος Ν. Α. Νικολαΐδης

Ε΄

Ὁ ἄρχων Πριμμικήριος Α. Γαζιάδης
καὶ δύο εὐταξίαι ἑκατέρωθεν

ΣΤ΄

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης
Ὁ Τεσριφατζῆς καὶ ὁ Ἄρχων Μ. Λογοθέτης

Ζ΄

Ἓξ περὶ τὴν ἅμαξαν ἱεροδιάκονοι ἔφιπποι

Δευτερεύων — Τριτεύων
Ὑπογραμματεύς — Τιμόθεος
Διονύσιος Τακτικάκης — Νεόφυτος

Η΄

Οἱ Σεβασμ. ἅγιος Τοποτηρητὴς καὶ ὁ ἅγιος Ἀμασείας
Ὁ ἄρχων Καπου-κεχαγιᾶς

Θ΄

Χωροφύλακες ἔφιπποι.

ΤΜΗΜΑ Β΄

Οἱ ἐκ Φαναρίου εἰς Σιρκετζῆ μεταβησόμενοι καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα συνοδεύσοντες τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Α΄

Δύο κλητῆρες ἔφιπποι Νικόλαος καὶ Γεώργιος

Β΄

Τέσσαρες ἱερεῖς ἔφιπποι

Προϊστάμενος Τζιβαλίου — Προϊστάμενος Καφφατιανῆς
Προϊστάμενος Βλάγκας — Προϊστάμενος ἁγίου Μηνᾶ

Γ

Τελετάρχαι ἔφιπποι

Ν. Α. Νικολαΐδης, Γ. Λεμονίδης καὶ Θ. Φαρμακόπουλος

Δ΄

Ἀρχιερεῖς, Σύμβουλοι, Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ λοιποί

Ἡρακλείας Ἱερώνυμος — Ζήσης Θ. Ζήσης
Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος — Ἀλέξανδρος Γάγκος
Ἰωαννίνων Γρηγόριος — Ἀντώνιος Σούρλας
Ἰκονίου Ἀθανάσιος — Ἰωάννης Μαμμόπουλος
Βερροίας Κωνστάντιος — Ἱπποκράτης Ζαγανιάρης
Μελενίκου Ἰωακεὶμ — Ἰωάννης Χατζόπουλος
Μηθύμνης Στέφανος — Σόλων Καζανόβας
Μεσημβρίας Χαρίτων — Ἐμμανουὴλ Ρακτιβὰν
Βάρνης Πολύκαρπος — Δημήτριος Ξανθόπουλος
Χίου Κωνσταντῖνος — Ἰωάννης Τανταλίδης
Κορυτσᾶς Γερβάσιος — Ἰωάννης Χλωρός
Στρωμνίτσης Σωφρόνιος — Συμεὼν Παπαδάκης
Γρεβενῶν Δωρόθεος — Μ. Χαρτοφύλαξ Μ. Γεδεών
Κασσανδρείας Λεόντιος — Σ. Κωνσταντινίδης καὶ Ι. Βαρούτης
Λιτίτσης Νικηφόρος — Ι. Σταυρίδης καὶ Δ. Τσολακίδης
Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης — Μ. Δανέζης καὶ Ἀλκ. Μαυράκης

Ἀντιπρόσωποι ἁγίου Ὄρους, Χρυσόστομος Λαυριώτης, Χαρίτων Κουτλουμουσιανός, Ἰάκωβος Γρηγοριάτης καὶ Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτης

'Αντιπρόωποι ἁγίου Ὄρους, οἱ τῶν Ἰβήρων Πορφύριος, Ἀθανάσιος καὶ Σπυρίδων καὶ Ἀλ. Βρυέννιος

Οἱ ἀκόλουθοι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀρχιγραμματεὺς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, Κ. Σαραφιανὸς καὶ Κ. Θωμάδης

Ἀρχιμανδρῖται Μιχαὴλ Κλεόβουλος καὶ Γρ. Κωνσταντινίδης, Ἀθ. Πιπέρας καὶ Ι. Βασιάδης

Ἀρχιμανδρῖται Καλλίνικος Δελικάνης, Μ. Ἐκκλησιάρχης, Ἐπόπτης Σχολῶν καὶ Νικόλαος Παγανᾶς

Ἐπίτροπος Παναγίου Τάφου καὶ ὁ τοῦ ἁγίου Ὄρους, Παῦλος Κέπετζης καὶ Ἀρ. Ζαχαριάδης

Ἐπίτροπος Σινᾶ, Νομικὸς Σύμβουλος Βοντζαλίδης καὶ Γ. Βρυέννιος.

Ἕνεκα ὅμως τῆς διὰ θαλάσσης ἀπὸ Βαφεοχωρίου μέχρι Δολμὰ Βαγτσὲ μεταβάσεως τοῦ Πατριάρχου καὶ ἄλλων τινων ἀφορμῶν τὸ πρόγραμμα τοῦτο ὑπέστη παραλλαγάς τινας.

Ἀπὸ πρωΐας παρὰ τῷ Πατριάρχῃ μετέβησαν οἱ μητροπολῖται Ἀμασείας, Προύσης καὶ Χίου, οἵτινες ἐπρόκειτο νὰ συνοδεύσωσιν αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα· μετ' αὐτῶν δὲ βραδύτερον συνηνώθησαν ὁ Μ. Λογοθέτης καὶ ὁ Καπουκεχαγιᾶς σὺν τῇ λοιπῇ ἀνωτέρᾳ ἀκολουθίᾳ. Ἡ ἡμέρα ἦτο συννεφώδης καὶ ὁ καιρὸς ἀπέκλινε πρὸς τὴν βροχήν, πρᾶγμα οὐχὶ ἀσύνηθες κατὰ τὸ παραδόξως βροχερὸν τοῦτο θέρος.

Τὴν 11 π. μ. ὁ Πατριάρχης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς συνοδείας του καὶ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐνωρὶς ἤδη εἰς Βαφεοχώριον μεταβάντος τεσριφατζῆ τῶν ἀνακτόρων Ἐξοχωτάτου Φετχῆ βέη, κατῆλθεν εἰς τὴν προχείρως στηθεῖσαν καὶ δαφνοστεφῆ εἰσέτι ἀποβάθραν καὶ ἐκεῖ ἐπεβιβάσθη τῆς ἀναμενούσης αὐτὸν ἀνακτορικῆς ἀτμακάτου «Μεσαρέτ». Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ ἐπίσημος συνοδεία ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀποβάθραν Διπλοκιονίου μετὰ πασῶν τῶν ὀφειλομένων στρατιωτικῶν τιμῶν, ἐκεῖ δὲ μετὰ τῶν ἀναμενόντων ἐπὶ τούτῳ συνοδῶν ἐσχηματίσθη ἡ πομπὴ ἐν

μέσῳ πολλοῦ πλήθους ὁμογενῶν καὶ ξένων πρὸς ἄνοδον εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν δύο ἀνωτέρων τῶν Πατριαρχείων λειτουργῶν, τοῦ Μ. Λογοθέτου καὶ τοῦ Καπουκεχαγιᾶ δηλονότι, ἀνελθὼν διὰ πολυτελῶν ἀνακτορικῶν ἁμαξῶν, προϋπηντήθη καταλλήλως ἐν τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἐπὶ μικρὸν ἀναπαυθεὶς ὡδηγήθη μεθ' ὅλης ταύτης τῆς ἀκολουθίας ὑπὸ τοῦ Μ. Τελετάρχου Ἰβραὴμ βέη εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ θρόνου, ὅπου ὑπεδέχθη αὐτὸν ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος, περιβεβλημένος τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ στολήν.

Ὁ ὕπατος τῆς ὀρθοδοξίας ἀρχηγός, φέρων τὰ παράσημα αὐτοῦ, ὑπέβαλε τὰ ἴδια αὐτοῦ σέβη καὶ προσεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

Μεγαλειότατε Αὐτοκράτορ,

Εὐδοκίᾳ τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ἡ Ὀρθόδοξος Πατριαρχικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς πρωτευούσης τοῦ Ὑμετέρου Αὐτοκρατορικοῦ Ὑψηλοῦ Κράτους, διὰ τῶν νομίμων Αὐτῆς ἀντιπροσώπων ἐξελέξατό με τὸ δεύτερον ἤδη Πατριάρχην Αὐτῆς.

Ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης ἐν τῇ μεγαθυμίᾳ Αὐτῆς, νόμῳ στοιχοῦσα, ηὐδόκησε νὰ περιβάλῃ τὴν ἐκλογήν μου ταύτην διὰ τῆς ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς αἰγλης, περιτράνως οὕτω δεικνύουσα τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς εὔνοιαν πρὸς τὸ εὐπειθὲς καὶ νομοταγὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα τοῦ Γένους μου καὶ πρὸς Ἐμὲ αὐτόν, τὸν ἐνθερμον εὐχέτην Αὐτῆς.

Παριστάμενος λοιπὸν ἤδη τὸ πρῶτον, Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ κελεύσει, ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὑποβάλλω ταπεινῶς τὰ θερμὰ εὐχαριστήρια καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἅπαντος τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ ὑπηκόου Αὐτῆς, ἅπαντος τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ Ἐμοῦ τοῦ βαθυσεβάστως ἐνώπιον Αὐτῆς ἱσταμένου.

Κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν τῆς ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος παραστάσεώς μου, καθῆκόν μου ἡγοῦμαι ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπιβαλλομένων νὰ διαβεβαιώσω Αὐτῇ, ὅτι κύριον μέλημα τῆς πνευματικῆς μου ὑπουργίας ἔσεται κατὰ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας μου ἡ μετὰ πίστεως, ἀφοσιώσεως καὶ εἰλικρι-

νείας ὑπουργία εἰς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος καὶ τὰ Αὐτοκρατορικά δίκαια Αὐτῆς, πεπεισμένος ὢν ὅτι δὲν θέλει ἀποστερήσει με τῆς Αὐτοκρατορικῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν Πατριαρχικῶν χριστιανικῶν ὑποθέσεων ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης, ἣν διαφυλάττοι ὁ Ὕψιστος διηνεκῶς ὑπὸ τὴν ἄμαχον Αὐτοῦ προστασίαν καὶ ἐνδυναμοῖ εἰς τὸ μέγα καὶ ἱερὸν Βασιλικὸν Αὐτῆς ἔργον, ὑπὲρ πάντων τῶν ὑπηκόων Αὐτῆς. Ἀμήν.

Ὁ Μ. Λογοθέτης μεθηρμήνευσε ταῦτα, ἑλληνιστὶ ἀπαγγελθέντα, ἡ δὲ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος εὑηρεστήθη νὰ ἀπαντήσῃ διὰ λόγων ἐκτάκτως εὐμενῶν, οὐ μόνον πρὸς τὸ ὀρθόδοξον ἡμῶν Γένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου. Προσκαλέσας δ' αὐτὸν εἰς δευτέραν ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ἀκρόασιν, ἀπένειμε τιμητικῶς εἰς μὲν τὸν Πατριάρχην τὸ ἀδαμαντοποίκιλτον παράσημον Ὀσμανιέ, εἰς δὲ τὸν μητροπολίτην Προύσης τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ Ὀσμανιέ, διὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν δεξιότητα, ἣν ἐπέδειξεν ὡς Τοποτηρητής. Ἐπίσης ἀπένειμεν εἰς τὸν μητροπολίτην Ἀμασείας τὴν μεγάλην τοῦ Μετζηδιὲ ταινίαν καὶ εἰς τὸν μητροπολίτην Χίου, νῦν τὸ πρῶτον παρασημοφορούμενον, τὸ παράσημον τρίτης τάξεως Μετζηδιέ. Ληξάσης τῆς ἐπισήμου ταύτης ὑποδοχῆς ἡ πατριαρχικὴ συνοδεία ἐγένετο δεκτὴ εἰς ἄλλα τῶν ἀνακτόρων διαμερίσματα καὶ ἐκεῖθεν, μικρὸν ἀναπαυθεῖσα, ἐξεκίνησε πρὸς τὴν Υ. Πύλην.

Ἡ πομπὴ κατηρτίσθη νῦν πολυπληθεστέρα. Ἐν μέσῳ ἀπείρου πλήθους πάσης φυλῆς, συνωστιζομένου ἑκατέρωθεν τῆς πομπῆς, ἡ ἐπίσημος συνοδεία, ἐλλείποντος ἐξ αὐτῆς μόνου τοῦ Μ. Λογοθέτου, ἅτε ὑπὸ στιγμιαίας ἀδιαθεσίας καταληφθέντος, διῆλθε τὴν μεγάλην ἀπὸ Διπλοκιονίου πρὸς τὸν Γαλατᾶν λεωφόρον. Κωδωνοκρουσίαι πανταχοῦ χαρμόσυνοι ὑποδέχονται τὴν διάβασιν τοῦ λαοφιλοῦς Πατριάρχου, κλῆρος δὲ καὶ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἐξέρχονται καθ' ὁδὸν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ. Μολονότι δ' ὁ καιρὸς ἀπὸ στιγμῆς εἰς

στιγμὴν ἀπειλητικώτερος καθίσταται, τὰ δὲ μελανὰ νέφη ραγδαίαν ἀπειλοῦσι βροχήν, οὐχ' ἧττον ὁ κόσμος συνωθεῖται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κατὰ τὰς ὁδούς, ὁπόθεν θὰ διήρχετο ἡ πομπή. Ἐν Γαλατᾷ καὶ ἐπὶ τῆς γεφύρας ἡ παρέλασις προσέλαβεν αὐτὸ τοῦτο θριαμβευτικὸν χαρακτῆρα, πάντων ἀνευφημούντων τὸν καλὸν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἐθνάρχην. Μόλις τὴν 3 μ. μ. κατέληξεν ἡ συνοδεία εἰς Σιρκετζῆ, ἐκεῖ δὲ συνενωθεῖσα μετὰ τῆς ἄλλης, τῆς ἀναμενούσης κατὰ τὸ πρόγραμμα αὐτήν, ἐξεκίνησεν ἅπασα πρὸς τὴν Υ. Πύλην, ἔνθα θὰ ἐτελοῦντο αἱ ὡρισμέναι ἐπισκέψεις.

Ἐνταῦθα ὁ Πατριάρχης τιμητικώτατα ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Υ. τοῦ Μ. Βεζύρου Χαλὶλ Ριφαὰτ πασᾶ. διερμηνεύοντος δὲ τοῦ καπουκεχαγιᾶ προσεφώνησεν αὐτὸν ὡς ἑξῆς:

Ὑψηλότατε,

Ἀξιωθεὶς μεγαθύμῳ Αὐτοκρατορικῇ εὐμενείᾳ ἵνα παραστῶ ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος καὶ ὑποβάλω Αὐτῇ πρεπόντως τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης ἐμοῦ, τῆς Ἐκκλησίας μου καὶ τοῦ Ἔθνους μου ἐπὶ τῇ Αὐτοκρατορικῇ κυρώσει τῆς ἐκλογῆς μου, τὸ δεύτερον ἤδη ὡς Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν εὐμενεστάτην μοι Ὑψηλότητα προσερχόμενος, ὑποβάλω Αὐτῇ καὶ πάσῃ τῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει τὴν βαθεῖαν πάντων εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν προθύμως προσενεχθεῖσαν Κυβερνητικὴν συνδρομὴν εἰς νόμιμον ἀποπεράτωσιν πάντων τῶν τὴν ἐκλογήν μου ἀφορώντων.

Μετὰ τὴν ὀφειλετικὴν ταύτην ἔκφρασιν τῆς βαθείας ἡμῶν πάντων εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Ὑμετέραν εὐμενεστάτην μοι Ὑψηλότητα καὶ ἅπασαν τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, παρακαλῶ Αὐτήν, ὅπως πάντοτε μετ' εὐμενείας καὶ δικαιοσύνης ἀποβλέπῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Πατριαρχείων, ἀποδίδουσα οὕτως αὐτοῖς τὸ δίκαιον, εὐχόμενος Αὐτῇ τὴν ἐξ ὕψους Θείαν ἀντίληψιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν Αὐτῆς καθηκόντων, ἅτινα Αὐτοκρατορικῇ ἐμπιστοσύνῃ ἐκτελεῖ. Διαφυλάττοι δὲ ὁ Θεὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἡμῶν Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν Ἐφένδην ἡμῶν.

Ὁ Μ. Βεζύρης ἀπήντησε φιλοφρονέστατα, διαβεβαιώσας ἅμα τὸν Πατριάρχην περὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς Α. Κυβερνήσεως διαθέσεων καὶ πολλὰ τιμητικὰ διὰ τὸ ἄτομον τοῦ Πατριάρχου ἐπισυνάψας. Μεθ' ὅ, ἐνῶ ραγδαιοτάτη κατέπιπτεν ἤδη ἡ βροχή, ὁ Πατριάρχης, ἀκολουθούμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπισήμου αὐτοῦ συνοδείας, ἐπεσκέφθη ἐν τῇ Υ. Πύλῃ, διὰ μεγάλων ἐπίσης τιμῶν γενόμενος δεκτός, τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Μεμδοὺχ πασᾶν, τὸν σύμβουλον τῆς Μ. Βεζυρίας Τεβφὴκ πασᾶν, τὴν Α. Ε. τὸν γηραιὸν πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους Σαΐτ πασᾶν, ἀρχαῖον αὐτοῦ καὶ ἰδιαίτερον φίλον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐποίμαινε τὴν ἐπαρχίαν Βάρνης, καὶ τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν Τεβφὴκ πασᾶν. Ἐντεῦθεν κατηυθύνθη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ αὐτόθι ἐπεσκέφθη τὴν Α. Υ. τὸν ὑπουργὸν Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν, προσφωνήσας διὰ τῶν ἑπομένων:

Ὑψηλότατε,

Προσέρχομαι μετὰ πόθου καὶ σεβασμοῦ καὶ παρίσταμαι ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας εὐμενοῦς μοι Ὑψηλότητος, ὑποβάλλων Αὐτῇ τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης τῶν Πατριαρχείων μου καὶ πάντων ἡμῶν ἐπὶ τῇ εὐμενεῖ ἀποδοχῇ καὶ ἐκπληρώσει τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν, ἰδιαίτατα δὲ τῶν ἀφορώντων τὴν ἡμετέραν ἐκλογήν, τὸ δεύτερον ἤδη, εἰς τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Παρακαλῶ μετὰ τοῦτο θερμῶς τὴν Ὑμετέραν εὐμενῆ μοι Ὑψηλότητα, ὡς πάντοτε οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, νὰ ἐπιβλέπῃ εὐμενῶς καὶ δικαίως εἰς τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις τῶν Πατριαρχείων, τὰς διατελούσας ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν Αὐτῆς κρίσιν καὶ δικαιοσύνην. Ἐφ' ᾧ θερμῶς ἐσόμεθα εὐγνωμονοῦντες καὶ εὐχόμενοι Αὐτῇ ὑγίειαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἐνίσχυσιν δὲ παρὰ Θεοῦ εἰς τὸ Ὑψηλὸν καὶ ἱερὸν Αὐτῆς ὑπούργημα, ὅπερ ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη.

Καθ' ὅλας τὰς ἐπισκέψεις ταύτας ὁ Πατριάρχης ἐγένετο ὑποκείμενον ἐξαιρετικῶν ὅλως τιμῶν καὶ φιλοφρονήσεων. Πάντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἐν τέλει ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ ἐπιδείξωσι τὴν μεγάλην αὐτῶν πρὸς τὸ ἄτομόν του ἐκτίμησιν καὶ τὴν εὐαρέσκειάν των διότι ἔβλεπον αὐτὸν ἐπανερχόμενον εἰς τὸν θρόνον. Καθόλου δὲ ἡ ἐντύπωσις ὑπῆρξεν ἀρίστη καὶ ἐξόχως λαμπρά.

Ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἡ πατριαρχικὴ συνοδεία ἐξεκίνησε κατ' ἀντίστροφον τάξιν, κατευθυνομένη πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα. Προηγοῦντο δηλονότι οἱ κατώτεροι καὶ εἵποντο οἱ ἀνώτεροι ἱεραρχικῶς, ἐσχάτης ἐρχομένης τῆς φερούσης τὸν Πατριάρχην ἁμάξης. Καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τῆς πορείας ὑπῆρξε θριαμβευτικὸν καθ' ὅλον τὸ διάστημα. Παρὰ τὴν βροχὴν καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς ταλαιπωρίας πυκνὸν πλῆθος συνωστίζετο εἰς τὰς ὁδούς, ἐνῶ ἐξ ἄλλου αἱ οἰκίαι ἔβριθον κόσμου ἐκ πάντων τῶν σημείων τῆς πρωτευούσης. Πλεῖστα καταστήματα ἦσαν διὰ σημαιῶν καὶ δάφνης ἐστολισμένα, πολλαχοῦ δὲ μεγάλαι εἰκόνες τοῦ Πατριάρχου ἐφαίνοντο εἰς ἐξέχοντα μέρη ἀνηρτημέναι. Οὕτω πως, ὑπὸ τὰς συνεχεῖς δὲ καὶ ἀδιαλείπτους τοῦ πλήθους ἐπευφημίας κατὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, προσφωνούντων διαφόρων σωματείων καὶ ἐφοριῶν, πολλαχοῦ δι' ἀνθέων ραινομένου τοῦ Πατριάρχου, ἡ συνοδεία κατέφθασεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὀλίγον πέραν τῆς 5 μ. μ.

Ἐνταῦθα ἄλλη ἐπεκράτει ἀπὸ πρωΐας κίνησις. Ἡ συνοικία, ἥτις πρὸ πάσης ἄλλης θὰ ὑπεδέχετο καὶ παρ' αὐτῇ θὰ συνετήρει τὸν ἔνδοξον Πατριάρχην, ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐπιδειχθῇ ἀντάξιος πρὸς τὰ αἰσθήματα αὐτῆς. Ὅλα τὰ καταστήματα τῆς μικρᾶς ἀγορᾶς ἐστολίσθησαν ἑορτασίμως· σημαῖαι μεγάλαι, ἐπιγραφαὶ ἐπευφημισμοῦ καὶ ποικίλος ἄλλος διάκοσμος ἐκάλυπτον τὰς προσόψεις τῶν περὶ τὰ Πατριαρχεῖα καταστημάτων, δάφνη δὲ καὶ ἄνθη ἐπέστρωνον τὴν πρὸς αὐτὰ ἄγου-

σαν ὁδόν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ Πατριαρχεῖα διεκοσμήθησαν μεγαλοπρεπῶς. Πρὸ τῆς μεγάλης αὐτῶν Πύλης ἀνηγέρθησαν δαφνοστόλιστοι ἀψίδες καλλιτεχνικαί, ταινίαι δὲ δαφνηφόροι ἐκάλυψαν μετ' ἀνθίνων στεφάνων καὶ σταυρῶν τοὺς παρακειμένους τῇ εἰσόδῳ καὶ τῇ ὁδῷ τοίχους. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἐξηκολούθει ἄνευ διακοπῆς, ἐν προφανεῖ τῶν ἐργαζομένων χαρᾷ μεθ' ὅλην τὴν ὀχληρῶς καταπίπτουσαν βροχήν.

Καὶ ἡ ἄλλη ὅμως διάταξις τῶν λεπτομερειῶν τῆς ὑποδοχῆς συντόνως διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἐπεδιώκετο. Ἤδη ἀπὸ ἡμερῶν, κατ' εἰσήγησιν τῆς τελεταρχικῆς Ἐπιτροπῆς, διωρίσθη ἑτέρα τοιαύτη ἐκ τῶν κ. κ. Λ. Καζανόβα, Χ. Παπαϊωάννου, Ρ. Σπαθάρη, Κ. Ἐξερτζόγλου, Μ. Μιχαηλίδου καὶ Κ. Σπανούδη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ὅπως καθορίσῃ καὶ διατάξῃ τὰ τῆς ὑποδοχῆς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ. Τῇ φροντίδι αὐτῆς λοιπόν, πρὸς πρόληψιν παντὸς ἐκ τοῦ ἐπικειμένου συνωστισμοῦ ἀπευκταίου, ἐκενώθη ἅπας ὁ ἀπὸ τῆς Πύλης τοῦ Φαναρίου, μέχρι τῆς ὀπισθίας τῶν Πατριαρχείων θύρας χῶρος, οὕτω δὲ ἀπέμεινεν ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς κινήσεως. Ἐξ ἄλλου ὁ ναὸς ἀπηλλάγη τῶν πολλῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ κέντρων κιγκλιδωμάτων καὶ καταλλήλως διὰ πολυτελῶν ταπήτων ἐπιστρωθείς, περιωρίσθη κατὰ τὸ μεσαῖον μόνον κῦτος, ὅπως χρησιμεύσῃ τοῦτο διὰ τὴν πατριαρχικὴν συνοδείαν καὶ τοὺς ἐν τέλει. Οὕτω δέ, κατὰ τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, τὰ μὲν δεξιόθεν στασίδια τοῦ καθολικοῦ θὰ κατελάμβανον οἱ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πρώην Σύμβουλοι, τὰ δ' ἐξ ἀριστερῶν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος καὶ οἱ βαθμοῦχοι· πρὸς τὸ κατώτερον δὲ θὰ ἵσταντο τὰ μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι· ἀφέθησαν δὲ τὰ δύο πλάγια τοῦ ναοῦ κύτη ἐλεύθερα δι' ὡρισμένον ἀριθμὸν πλήθους. Δι' ὅλων τούτων καὶ ἄλλων λεπτομερεστέρων μέτρων ἡ τάξις διετηρήθη μέχρι τέλους ἀσφαλής, οὐδενὸς κατ' εὐτυχίαν ἀπευκταίου, πιθανοῦ ὑπὸ τοιαύτας ἀσυνήθεις περιστάσεις, ἐπελθόντος.

Εὐθὺς ὡς κατῆλθε τῆς ἁμάξης ὁ Πατριάρχης, ζωηρόταται ζητωκραυγαὶ ὑπεδέχθησαν αὐτόν. Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἀνέμενεν αὐτὸν πρὸ τῆς μεγάλης Πύλης τῶν Πατριαρχείων. Οἱ ἀρχιερεῖς δὲ καὶ πάντες οἱ λοιποί, διπλῆν ἀποτελέσαντες ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ναοῦ γραμμήν, διέγραψαν τὴν πρὸς τὸν ναὸν εἴσοδον καὶ δι' αὐτῆς διελθὼν ὁ Πατριάρχης ἔφθασε μέχρι τῆς ἔξω πύλης τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ περιεβλήθη τὸν μανδύαν, προπορευομένων δὲ τῶν ἱερέων καὶ τῶν διακόνων ἐν στολῇ εἰσῆλθεν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ηὐλόγησε τὸ παριστάμενον πλῆθος, ἐνῶ οἱ χοροὶ μεγαλοπρεπῶς ἔψαλλον τὸν πατριαρχικὸν πολυχρονισμόν. Βροντώδεις ζητωκραυγαὶ ἐξερράγησαν τότε· ἀλλ' ὁ Πατριάρχης, σφόδρα κατακρίνων τὰ τοιαῦτα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἔθιμα, ἐπέβαλεν ἀμέσως σιγήν. Ἡ συγκίνησις ἐν τούτοις τοῦ πλήθους ἦτο μεγίστη καὶ ταύτης μέτοχοι κατέστησαν οἱ πολλοὶ καὶ διακεκριμένοι ἐν τῷ ναῷ ξένοι.

Ο Μ. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας προσῆλθε τότε πρὸ τοῦ

θρόνου καὶ ἐγχειρίζων εἰς τὸν νέον Πατριάρχην κατὰ τὸ ἔθιμον τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον εἶπεν:

«Ὁ θεοπτικώτατος ἐκεῖνος μέγας Μωσῆς διὰ τῆς θρυλλουμένης ἐκείνης τερατουργοῦ ράβδου τοὺς μὲν Ἰσραηλίτας ἀπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας καὶ κακουχίας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἰς γῆν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα, σώους καὶ ἀβλαβεῖς διεβίβασε, τοὺς δὲ ἀντιθέους Αἰγυπτίους εἰς τὴν θάλασσαν πανστρατιᾷ βυθίσας κατεπόντισεν. Ἡ Ὑμετέρα δὲ Παναγιότης, Δέσποτα Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, τὴν ἱερὰν καὶ ποιμαντικὴν ταύτην ράβδον, τὴν ἐκ Θεοῦ σοι δι' ἐμοῦ διδομένην ἀνὰ χεῖρας λαβοῦσα, ποίμνον κανονικῶς καὶ θεαρέστως ἐν Θεῷ συλλήπτορι τὸ ἐμπιστευθέν σοι λογικὸν χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἀποσοβοῦσα μὲν πόρρω τῆς θείας ποίμνης ταύτης καὶ εἰς βυθὸν ἀπωλείας παραπέμπουσα πανθ' ὅσα διεστραμμένα καὶ θεοστυγῆ ἀκατάλληλά τε καὶ ἀπάδοντα τῇ Ἐκκλησιαστικῇ θεσμοθεσίᾳ καὶ κανονικῇ διατάξει, τοὺς δὲ ὀρθοδόξους τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας προμάχους καὶ ἀληθινοὺς νέους Ἰσραηλίτας ἀπὸ τῆς νοητῆς Αἰγύπτου διαβιβάζουσα εἰς τὴν ὄντως ἀληθινὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ διὰ νομῶν σωτηριωδῶν τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος εἰς αὐτὴν ἀνάγουσα, τὴν ἀνώλεθρον καὶ ἄῖδιον καὶ ἀθάνατον βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἑδραζομένη θεόθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ ὑπέρτατον τοῦτον θρόνον εἰς ἔτη πάμπολα καὶ εὐδαίμονα ἐν εἰρήνῃ καὶ θεαρέστῳ πολιτείᾳ. Γένοιτο, Χριστὲ βασιλεῦ!

Ἡ τελετὴ αὕτη τῆς ἐνθρονίσεως, μικρὸν διαφέρουσα τῆς συνήθους εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὡς ἀνερχομένου τὸ δεύτερον τὸν Θρόνον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, διεξήχθη μετὰ πάσης πομπῆς καὶ μεγαλοπρεπείας. Συντελεσθείσης δὲ τῆς μικρᾶς ἱεροτελεστίας ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ὁ Μ. ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης καὶ ἀπήγγειλε τὴν ἀκόλουθον προσλαλιάν:

«Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». (α΄ Τιμ. ϛ΄ 13)

Αὕτη εἶναι, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, αὕτη εἶναι ἡ ὄντως πατρικὴ καὶ ἐξόχως μεγάλη συμβουλὴ καὶ νουθεσία τοῦ μεγάλου τῶν

ἐθνῶν Ἀποστόλου, διαγράφοντος καὶ δεικνύοντος εἰς τὸν γνήσιον καὶ πιστὸν αὐτοῦ μαθητὴν Τιμόθεον τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ νὰ τηρήσῃ τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν συμβουλὴν ταύτην δίδει εἰς αὐτὸν οὐχὶ κατὰ συγκυρίαν τινὰ ἢ σύμπτωσιν, ἀπαιτοῦσαν αὐτὴν ὡς λογικὸν ἐξαγόμενον τῆς τυχαίας ἐκείνης περιπτώσεως, οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μαθητοῦ μόνου, ἀλλὰ μετὰ φόβου καὶ μερίμνης καὶ φροντίδος πολλῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν. Τὸ νὰ παραδίδῃ δέ τίς τι ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ σημαίνει, ὅτι τὸ παραδιδόμενον εἶναι ὑψίστης σημασίας καὶ ἐξόχου σπουδαιότητος· τὴν δὲ σημασίαν καὶ τὴν σπουδαιότητα ταύτην μόνον οἱ εὐσεβεῖς, μόνον οἱ ἀληθεῖς τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ δύνανται νὰ κατανοήσωσι προσηκόντως. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ ἐντολή, ποία εἶναι ἡ παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ὀφείλουσι νὰ φυλάξωσιν ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον, ὅπως καὶ παρέλαβον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; «Ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Καὶ ὅτι Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ». Ναί, Παναγιώτατε Δέσποτα, αὕτη εἶναι ἡ παρακατθήκη, τὴν ὁποίαν πᾶς ἀληθὴς ποιμήν, πᾶς γνήσιος διάδοχος τῶν Ἀποστόλων ὀφείλει νὰ φυλάξῃ ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον· ἡ καθαρὰ καὶ γνησία διδασκαλία καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ διὰ τοῦ κυρύγματος πίστις εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἡ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ θεία προνοίᾳ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντος ποιμνίου. Τοῦτο εἶναι τὸ πρώτιστον καὶ ὕψιστον αὐτοῦ καθῆκον καὶ τοῦτο ὀφείλει νὰ θεωρῇ ὑψίστην αὐτοῦ τιμὴν καὶ δόξαν. Πολλοὶ παρηρμήνευσαν καὶ παρερμηνεύουσιν οἰκτρῶς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ποιμένος, ἐπιζητοῦντες καὶ ἀνευρίσκοντες αὐτὸν εἰς μάταιά τινα καὶ πρόσκαιρα, δευτερεύουσαν ἢ μᾶλλον μηδεμίαν σχέσιν, μηδεμίαν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ἔχοντα, λησμονοῦντες τὴν σαφῆ καὶ παρεξήγησιν μὴ ἐπιδεχομένην δήλωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὅτι «ἑνός ἐστι χρεία». Βασίλειος, Γρηγόριος, Χρυσόστομος, Φώτιος καὶ σύμπας τῶν θεοφόρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὁ σύλλογος, οὓς ὁ κόσμος καὶ ζῶντας ἐσέβετο καὶ ἐτίμα καὶ θανόντας γεραίρει καὶ δοξολογεῖ, τὴν δόξαν αὐτῶν ταύτην ἐκτήσαντο, οὐχὶ βεβαίως διότι εἶχοντο στερρῶς τῶν φθαρτῶν τούτων καὶ ματαίων, ἀλλὰ διότι ἀνεδείχθησαν ἄγρυπνοι

φύλακες τῆς παρακαταθήκης ταύτης καὶ κήρυκες διαπρύσιοι τῆς πίστεως καὶ τῶν δογμάτων τοῦ Εὐαγγελίου.

Τῶν μεγάλων τούτων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν διάδοχον εἰς τὸν ἁγιώτατον τοῦτον Οἰκουμενικὸν θρόνον πρὸς φυλακὴν καὶ τήρησιν τῆς καλῆς ταύτης παρακαταθήκης ἐκάλεσε, τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1878 σωτήριον ἔτος, Σέ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ πανάγαθος τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ἡ «ἔχουσα ἐν χειρὶ αὐτῆς ἐξουσίαν τῆς γῆς καὶ ἐγείρουσα τὸν χρήσιμον εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς». Αἱ περικοσμοῦσαι τὴν ἱεράν Σου κορυφὴν ἀρεταί, ἃς μεγαλοφώνως ἐκήρυττον καὶ κηρύττουσι καὶ Βάρνα καὶ Θεσσαλονίκη καὶ ἁπλῶς πᾶς τόπος τῆς ἐντίμου καὶ κοινωφελοῦς δράσεώς Σου· ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τοῦ νόμου τοῦ Κυρίου, ὃν παιδιόθεν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐμελέτας, ἡ βαθεῖά Σου σύνεσις καὶ ἡ χριστιανικὴ Σου σοφία. ἡ ἀκριβὴς ἀντίληψις καὶ ἐκτίμησις τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων σχέσεων καὶ περιστάσεων· ἡ ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ διαλάμψασα ἄκρα δικαιοσύνη καὶ τιμιότης Σου· ἡ ἄκρα ταπεινοφροσύνη Σου, ἡ διακρίνουσα τὸν ἀληθῶς σοφὸν καὶ τὸν ἀληθῆ τοῦ Χριστοῦ ὀπαδόν· ἡ πρὸς πάντας εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος ἀγάπη Σου· πάντα ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀποτελέσματα τῆς πίστεώς Σου καὶ τῆς συνειδήσεώς Σου τῆς ἀγαθῆς, ἦσαν τοσαῦτα ἐχέγγυα, ἢ μᾶλλον τοσαῦται φωτειναί, τοσαῦται ζωηραὶ ἀκτῖνες λάμποντος ἀστέρος ἐν τῷ στερεώματι τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ὥστε ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι διήγειραν πάντων τὴν προσοχὴν καὶ εἵλκυσαν τὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν. Καὶ τὴν εἰς τὸν Θρόνον τοῦτον ἀνάρρησίν Σου μετὰ χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἐχαιρέτισε τότε ἀμερίστως σύμπαν τὸ ὑπ' αὐτὸν Ὀρθόδοξον πλήρωμα καὶ εὐχὰς χαριστηρίους ἀνέπεμψε τῷ παναγάθῳ καὶ πανοικτίρμονι Θεῷ, ὅτι ἐνέβαλεν εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς.

Καὶ πάνυ δικαίως· ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τὸν νόμον τοῦ Κυρίου τριβήν Σου καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐλάβειάν Σου καὶ ὑπακοὴν ἤλπιζον ἀδιστάκτως, ὅτι πρώτη καὶ μεγίστη Σου φροντὶς θὰ ἦναι ἡ ἐν πᾶσι πιστὴ καὶ ἀκριβὴς τήρησις καὶ φυλακὴ τῶν κανόνων καὶ δογμάτων τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων καὶ πάντων τῶν καλῶς κειμένων νόμων καὶ κανονισμῶν. Ἡ παράβασις νόμων καὶ κανονισμῶν, ἔλεγον πρό τινων ἐτῶν ἐκ παρομίας ἀφορμῆς, ἡ παράβασις νόμων καὶ κανονισμῶν, στοχαζομένων τὸ δίκαιον καὶ ὀρθόν, ἔχει πάντοτε ἀλγεινὰ καὶ δυσάρεστα ἀποτελέσματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐθρήνησαν πικρῶς οἱ τολμηταὶ καὶ οἱ ὑβρισταὶ καὶ οἱ τούτων διάδοχοι ἐν τῇ διακανονίσει καὶ ρυθμίσει τῶν ὑπ' αὐτῶν προβλεπομένων σχέσεων, μηδεμίαν διέξοδον καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκοντες, διότι ὑπάρχει νόμος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐγκεχαραγμένος εἴς τε τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν κόσμον, κατὰ τὸν ὁποῖον πᾶν τὸ ἀπορρέον λαμβάνει μέρος τῆς οὐσίας τοῦ ἐξ οὗ ἀπορρεῖ. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐπιβεβαιῶν τὸν νόμον τοῦτον, ἀποφαίνεται, «ὃ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει». Ἔχοντες δ' ὑπ' ὄψιν τὴν χριστιανικήν Σου σοφίαν καὶ τὴν βαθεῖάν Σου σύνεσιν ἤλπιζον ἀκραδάντως, ὅτι θὰ ἐξευρίσκῃς πάντοτε τὰ νόμιμα καὶ τίμια μέσα πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἑκάστοτε συλλαμβανομένων Σοι βουλευμάτων καὶ διανοημάτων πρὸς εὔκλειαν καὶ δόξαν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, χαρὰν δὲ καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου ποιμνίου Σου· Ἡ σύνεσις θὰ ἐπινοῇ τὸ μέσον, ἡ δὲ χριστιανικὴ Σου σοφία θὰ κρίνῃ περὶ τῆς νομιμότητος αὐτοῦ. Ἡ δ' ἀκριβὴς τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων σχέσεων καὶ περιστάσεων ἀντίληψις καὶ ἐκτίμησις, ἣν καθ' ἅπαντα τὸν βίον Σου ἔργῳ τε καὶ λόγῳ διετράνωσας, ἦν δι' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τῆς εὐδοκίμου προαγωγῆς πάσης ἐπιχειρήσεώς Σου, ἐφαρμόζοντος ἐπ' αὐτὴν οὐ μόνον τὸ τίμιον καὶ νόμιμον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ εὔστοχον καὶ τὸ κατάλληλον μέσον. Τὴν ταπεινοφροσύνην ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀναγορεύει βάσιν πάσης ἄλλης ἀρετῆς. Ἡ ὑπερηφάνεια ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ πάσης ἁμαρτίας, ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας. Ἡ ἀρετή Σου αὕτη θὰ νικᾷ, ὡς ἤλπιζον, πᾶν τὸ ἐν ἀνθρώποις γήϊνον καὶ εὐτελὲς συγκρατοῦσα ἐν Σοὶ τὴν θείαν ἁρμονίαν, μηδέποτε μηδαμῶς συγχωροῦσα παράβολόν τι ἢ κατ' ἐριθείαν. Ἡ δὲ κορωνὶς τῶν ἀρετῶν Σου, ἡ πρὸς πάντας στοργὴ καὶ ἀγάπη Σου θὰ συνεχίσῃ καὶ θὰ Σὲ συνδέῃ πρὸς τὸ ποίμνιόν Σου, ὅπως ἡ ἑλκτικὴ τῆς φύσεως δύναμις συνδέει καὶ συνέχει τὸ σύμπαν πρὸς ἑαυτὸ καὶ τὰ ἐπὶ μέρους πρὸς ἄλληλα.

Ταῦτα ἦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰ ὁποῖα ἔπεισαν τότε τοὺς πάντας, ἅμα τῇ χηρείᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς χεῖρας Σου τὴν τιμίαν αὐτοῦ παρακαταθήκην καὶ τοιαῦτα ἀπῄτει καὶ προσεδόκα παρὰ Σοῦ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Καὶ δὲν διεψεύσθη τῶν ἐλπίδων. Τὰ ἐξόχως ἔνδοξα ἔργα καὶ αἱ γενναῖαι πράξεις, δι' ὧν ἐκλέϊσας καὶ ἐλάμπρυνας τὸν θρόνον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ σειρὰν ὅλην ἐτῶν τοσοῦτον δεξιῶς ἐκυβέρνας, κεῖνται τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν σαφῆ καὶ ἀψευδῆ τεκμήρια τῶν ἀρετῶν Σου ἐκείνων, σαφῆ καὶ ἀψευδῆ τεκμήρια τῆς ἀγρύπνου μερίμνης καὶ φυλακῆς καὶ τῆς ἐνδόξου δράσεώς Σου. Ἀλλ' ἐνταῦθα τί πρῶτον τί δ' ὕστατον καταλέξω; Πατριαρχεῖον, Σχολεῖα, Μ. τοῦ Γ. Σχολή, Ἱερατικὴ Σχολή, Νοσοκομεῖα, Γηροκομεῖα, Νεκρο-

ταφεῖα καὶ πλῆθος ἄλλο φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν καθιδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ διορατικότης καὶ ὄντως Πατριαρχική Σου Σπουδὴ καὶ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ ἄκαμπτος θέλησις καὶ ἡ βαθεῖά Σοι σύνεσις καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀκλόνητος πίστις καὶ ἀφοσίωσις ἔφερον εἰς φῶς, προκαλοῦσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπιζώντων, θὰ ὑπεκκαίωσι δὲ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἅμιλλαν τῶν ἐπιγιγνομένων, ἐμβλεπόντων εἰς ἀρχαίας γενεάς. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν κείμενα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις ἢ πῶς νὰ περιγράψῃ τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς κακουχίας καὶ τοὺς κόπους, οὓς μετὰ κινδύνου, θυσίας ὑγείας κατέβαλλες, νῦν μὲν συντάσσων Κανονισμούς, νῦν δὲ ὑπομνήματα ὑποβάλλων, νῦν δὲ πόρους πρὸς διατήρησιν διαφόρων ἀπόρων σχολῶν ἐξευρίσκων καὶ ἁπλῶς μυρία ἐπινοῶν καὶ μυρία πράττων πρὸς δόξαν καὶ εὔκλειαν τῆς καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας; Ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι τοῖς ταπεινοῖς συνεπαγόμενος δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ κηρύσσωνται, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων τὰ ἔργα, ἅπερ ἐποίεις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τά ὁποῖα θεωρεῖς, ὅπως καὶ εἶναι, ἁπλῶς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος Γνωρίζω ὅτι προσκρούω εἰς τὴν ἐγνωσμένην ταύτην ταπεινοφροσύνην Σου καὶ μετριοφροσύνην. Ἀρκεσθήτω λοιπὸν ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀντὶ τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, διότι τοσαύτας ἀναντιρρήτως κέκτησαι ἀρετάς, καὶ σήμερον οἱ πάντες, πάντες ἀνεξαιρέτως, ἔστρεψαν τὸ βλέμμα πρὸς Σέ, τὸν δόκιμον αὐτῶν, Ἱεράρχην καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον δευτέραν ἀνάρρησίν Σου ἐχαιρέτισαν μετὰ συγκινήσεως ἱερᾶς καὶ χαρᾶς δακρύων. Καὶ νῦν πάντες ἐν χαρᾷ ἀνακράζουσι καὶ «νῦν ὁ θρόνος οὗτος κληθήσεται πόλις δικαιοσύνης, μητρόπολις πιστὴ Σιών».

Παναγιώτατε Πάτερ. Καὶ σήμερον ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου ὁ περιούσιος πολλὰ προσδοκᾷ καὶ πολλὰ δυνάμενα νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἀπαιτεῖ παρὰ Σοῦ. Ἀπαιτεῖ δὲ πολλά, διότι πολλὰ Σοὶ ἐχαρίσατο ὁ Κύριος· Μὴ λοιπὸν δειλιάσῃς ἐν τῷ ἀγῶνι μηδὲ φοβηθῇς. Ἔχεις δὲ πρὸς τούτοις καὶ συστρατιώτας καὶ συναγωνιστάς. Ἔχεις περὶ Σὲ τὴν Ι. Σύνοδον, ἕκαστον μέλος τῆς ὁποίας, γενναῖος πρόμαχος καὶ ἀθλητής, εἶναι πρόθυμον μέχρις ἐσχάτων νὰ συναγωνισθῇ ὑπὲρ τοῦ νομίμου ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καλοῦ. Ἔχεις τοὺς προκρίτους καὶ λογάδας τοῦ Γένους, συναντιλαμβανομένους Σοι προθύμως ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἔχεις ἀρωγὸν μεγάθυμον Ἄνακτα καὶ κραταιὸν καὶ δυνάμενον καὶ θέλοντα νὰ προαγάγῃ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Αὐτοῦ τεταγμένων λαῶν καὶ πρῶτος Αὐτὸς νὰ τάσσηται ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Ἔχεις προστάτην καὶ βοηθὸν αὐτὸν τὸν Θεόν.

Καὶ λοιπὸν θεοτίμητε καὶ θεοπρόβλητε Πατριάρχα! Δεδοξασμένος ἀνάβηθι τὸ δεύτερον τὸν ἁγιώτατον τοῦτον Οἰκουμενικὸν θρόνον. Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου καὶ ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα μετὰ πίστεως ἀνυποκρίτου καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς. Ποίησον κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ Σὲ προφητείας δεδοξασμένα νὰ λαλῶνται περὶ αὐτοῦ, ὥσπερ προσήκει περὶ πόλεως Θεοῦ. Ἐν ἰσχύι ὕψωσον φωνήν. Κήρυξον εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν νέον Ἰσραήλ. Κύριος ὁ Θεὸς κατευθύνοι τὰ διαβήματά Σου εἰς πᾶν ἀγαθόν.

Μακρὸν εἰς ταῦτα ἀντεφώνησεν ὁ Πατριάρχης ἐνθρονιστήριον λόγον. Ὁ λόγος οὗτος, διαλαμβάνων οὕτως εἰπεῖν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ πρόγραμμα τῆς νέας αὐτοῦ πατριαρχείας, εἶναι ἰδιαιτέρας σημασίας ἄξιος διὰ τὰς ἐν αὐτῷ διατυπουμένας πολυτίμους γνώμας καὶ ἔχει ὡς ἕπεται:

Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν πάντων ἕνεκεν, σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐντιμότατοι Σύμβουλοι καὶ ἄρχοντες καὶ λοιπὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα

Ναί, ἐν Χριστῷ ποθεινότατοι ἀδελφοὶ καὶ προσφιλέστατα τέκνα, πάντες πρώτιστα διὰ δοξολογίας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὀφείλομεν ν' ἀποτείνωμεν πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἡμῶν καθηκόντως τὸν λόγον, ἀπὸ Θεοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον, ἀρχόμενοι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαυόμενοι.

Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν πάντων ἕνεκα, ἀναφωνοῦμεν ἤδη, τὸ δεύτερον, ἀνεξιχνιάστοις αὐτοῦ βουλαῖς, ἀναβαίνοντες τὰς σεμνὰς βαθμίδας τοῦ πρεσβυτάτου καὶ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, ὃν ἔνθεν μὲν ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ κλέη χριστιανικῶν μεγαλουργημάτων ἁγιωτάτων ἀρχιθυτῶν κατηγλάϊσαν, ἔνθεν δὲ φροντίδες συνεχεῖς αὐτῶν ἀπὸ τῶν δυσχερειῶν περιεθρίγκουν τῇ πίστει καὶ δυνάμει τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὃν ἡ πίστις καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σοφία ἐκείνων, ἡ πίστις εἰς τὸν ἐσταυρωμένον προεφύλαξε καὶ περιέσωσεν, ἱερωτάτην παρακαταθήκην αὐτὸν ἡμῖν κληρωσαμένων. Δοξάζοντες οὖν τὸν μέγαν Θεὸν ἡμῶν, προσφωνοῦμεν ἡμᾶς ἀδελφοί: «Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ χαίρετε», ἀποδιδόντες ὑμῖν μὲν τοῖς ἐν Χριστῷ ποθεινοτάτοις ἀδελφοῖς τὸν ἀσπασμὸν ἁγίῳ φιλήματι, ὑμῖν δὲ τοῖς κατὰ πνεῦμα υἱοῖς, ὦ τέκνα πολυπόθητα, τὴν εὐλογίαν, πᾶσιν εὐχόμενοι δύναμιν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ καρτερίαν ἐν τῷ καθήκοντι. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Πατριάρχου προκατόχου ἡμῶν κυρίου Κωνσταντίνου ἀποστάντος τῆς διοικήσεως τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, ὡς γνωστὸν ὑμῖν πᾶσι, μετὰ τετραετῆ πηδαλιουχίαν, ἐφ' ᾗ ἡμεῖς ἠγούμεθα ὀφειλὴν ἡμῶν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐκείνου Παναγιότητα, προσκαλούμεθα ἡμεῖς κανονικῶς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυρώσεως ν' ἀναλάβωμεν ἐν νόμῳ καὶ δικαίῳ τοὺς οἰακας τούτους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος.

Ὅτε πρὸ εἴκοσι σὺν τρισὶν ἐτῶν, ἐπιεικείᾳ πολλῇ κριθέντων τῶν καθ' ἡμᾶς πανδημεί, ἐπαγγελίᾳ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὡς δέδοται τῇ ἱερᾷ ἀποστολῇ μεγάλου Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, προσεκλήθημεν ν' ἀναλάβωμεν τὴν διακυβέρνησιν τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, καίπερ τῶν πάντων ἐπιδεεῖς, νεώτεροι ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, πειθηνίως ἐκλίναμεν τὴν κεφαλὴν ἀποδεξάμενοι ὡς παρὰ Κυρίου τὴν προσκαλοῦσαν ἡμᾶς φωνήν. Καὶ ἐπεδόθημεν, ὡς ἔδει ᾑνόρκῳ στρατιώτῃ, ὅλῃ ψυχῇ εἰς τὴν ὑπουργίαν αὐτοῦ καὶ ἐπράξαμεν ὅ,τι ἦν ἡ ὑπαγόρευσις τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅ,τι ἀνθρωπίνως δυνατόν· συνεργαζόμενοι ἐν παντὶ μετὰ τῶν νόμῳ τεταγμένων προβούλων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀτελῆ, καὶ αἱ ἐπίνοιαι αὐτοῦ ἐπισφαλεῖς, ἄμ' ὡς ἔγνωμεν τὴν περαιτέρω διαμονὴν ἡμῶν οὐκ ἀρεστὴν κρινομένην ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑπουργίᾳ, πολλαπλῶν ἀνομοίων ἀφορμῶν ἕνεκα, πειθηνείως αὖθις, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ, ὑπεκύψαμεν τὸν αὐχένα, παραιτησάμενοι οὐχὶ ἐπιβλητικῶς, ἀλλ' οἰκειοθελῶς, καὶ ἀποθέμενοι τοὺς οἰακας τῆς νοητῆς ὁλκάδος ἐν δεήσεσι πρὸς τὸν οὐράνιον ἀρχηγὸν αὐτῆς, ἵνα ἕτεροι παρ' αὐτοῦ δόκιμοι ἐγειρόμενοι συνεχίσωσι τὴν θεόσδοτον οὐριοδρομίαν αὐτῆς. Οὕτω, καθάπερ προσήκει ποιμένι τοῦ ἐσταυρωμένου, τὰ κοινὰ δίκαια ὑπερθεν τῶν ἰδιωτικῶν ἀνθρωπίνων δελεασμάτων ἐλογισάμεθα καὶ πάντα ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παρ' ἧς τὸ ζῆν καὶ εὖ ζῆν ἐλάβομεν καὶ ἔχομεν, ἐφρονήσαμεν καὶ ὅλῃ ψυχῇ ὑπερ αὐτῆς ἐπείπομεν: Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτήν.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δὲ διάστημα τοῦ χρόνου, τὸν δωδεκαετῆ ἰδιωτικὸν ἡμῶν βίον, καίτοι μακρὰν τοῦ κέντρου διενύομεν λανθάνοντες Θεοῦ ἐλέει, τὰς ἡμέρας ἡμῶν χάριν τε τῆς ἐρημίας καὶ τῆς ἐν αὐτῇ προσφιλοῦς ἡμῖν διαβιώσεως, ὥσπερ τινὸς πράγματος μᾶλλον ἁρμόζοντος τῷ σχολάζοντι ἐπισκόπῳ, τῇ ἀρχαίᾳ ἀγαστῇ συνηθείᾳ στοιχοῦντι, ἐν ᾗ ἐσμὸν εὑρίσκομεν ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἔτι προστριβῶν ἐν κονίστρᾳ παραπαιόντων, ἀλλ' οὐκ ἐπαύσαμεν τῷ νῷ γρη-

γοροῦντες, συμμεριζόμενοι τῶν πόνων τοῖς κάμνουσι λειτουργοῖς συμμετέχοντες ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς θλίψεσιν αὐτῶν καὶ συναγαλλόμενοι ἐν ταῖς εὐπραγίαις, ὑμνοῦντες δὲ καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, τὸν παιδεύοντα καὶ πάλιν ἰώμενον· ὅθεν καὶ χάριτας αὐτοῖς καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν νῦν καὶ αἶνον αὐτοῖς τὸν προσήκοντα κηρύσσομεν, χάριτας καὶ εὐχαριστίας τοῖς ἐργασαμένοις τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνα, τοῖς σχοῦσι θώρακα τῆς πίστεως ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην· εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσι καὶ ἀγάπη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δίκαιος δὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ· εἴη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον καὶ οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ κοπιῶντες εὐλογημένοι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Τὸ ἀποθαρρύνεσθαι οὐδαμῶς προσήκει τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, τοῖς ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει προσκαρτεροῦσι, τοῖς τὰ πάντα στέργουσι, τὸ καλὸν διακατέχουσιν, οὐ προσήκει αὐτοῖς ἡ ἀποκαρτέρησις ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδόσιν ὅτι κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου θλῖψιν ἔξομεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὃν αὐτὸς νενίκηκεν, εἰδόσιν ὅτι καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Μακρὰν ἀφ' ἡμῶν τὸ ἀποθαρρύνεσθαι· τό γρηγορεῖν, τὸ προσεύχεσθαι, τὸ σωφρονεῖν, τὸ πολιτεύεσθαι νομοταγῶς ἐστὶν ἡμῶν ὁ κλῆρος, τὸ ὅπλον δ' ἡμῶν ὁ Σταυρός ἐστι καὶ τὸ ὑπερμαχεῖν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὸ καθῆκον· δόξα δὲ καὶ τιμὴ τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, τοῖς ἐν τῇ ἀληθείᾳ προσκαρτεροῦσιν.

Αἰώνων μακρῶν βίον ἔνδοξον, καρτερικόν, καρποφόρον ἀριθμεῖ ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡ διὰ τῆς παγκάλου, τῆς ἀληθῶς ἱερᾶς αὐτῆς γλώσσης, ἡ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σοφίας αὐτῆς, ἡ διὰ τοῦ νέφους τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, τῶν δικαίων, τῶν ἱεραρχῶν ἐρυμνὰ τὰ βάθρα τοῦ ἱεροῦ κρηπιδώματος τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως θεῖσα· κατὰ δὲ τὸ ἀπῳχημένον τοῦτο μέγα τοῦ κυλιομένου χρόνου διάστημα οὐ διέλειπον, κρίμασιν, οἷς εἶδεν ὁ Νυμφίος αὐτῆς Χριστός, καὶ τὰ ἀνάντη, τὰ ἀντιστρατευόμενα, τὰ ἐν τῷ τῆς πίστεως λήῳ ζιζάνια, οὐ διέλειπον αὐτῇ αἱ ὀδύναι, οἱ ὀλοφυρμοί, τὰ τείνοντα, ὦ οἰκτίρμον Νυμφίε Χριστέ, μονονοὺ εἰς τὴν κατάλυσιν αὐτῆς. Ἡ πίστις ὅμως, ἡ πίστις ἡ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὰς χεῖρας ἐκτείναντα, ἡ πίστις ἡ εἰς τὸ ἀπροσμάχητον τῆς θείας αὐτοῦ εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, ἡ πίστις ὅτι ἐξέχεε τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον, ἐστερέωσεν, ἠγίασεν, ἠγλάϊσε, κατέστησεν αὐτὴν ἰσχυρὰν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτῆς. Οὕτω διδασκόμεθα νὰ ἔχωμεν πίστιν, πίστιν ἀκράδαντον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν αὐτῆς. Πίστιν δέον ἔχειν καὶ μὴ ἀπογινώσκειν ἐν ἑκάστῳ κατ' αὐτῆς νεφυδρίῳ, ἐν

ἑκάστῳ ρευματίῳ, μηδὲ ἀσχάλλειν καὶ ἀδημονεῖν· πίστιν ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Οἱ ἅγιοι πάντες διὰ τῆς πίστεως κατηγωνίσαντο τῶν ἄλλως ἀκαταγωνίστων, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἐγεννήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· πίστει, ἀδελφοί, Μωσῆς μέγας ἐγένετο.

Ἀλλ' ὅμως, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ περιπόθητοι καὶ τέκνα ἀγαπητά, πίστις ἄνευ τῶν ἔργων οὐδέν ἐστι, ἧττον συμβάλλουσα καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Τῇ πίστει δέον νὰ συνυπάρχωσι, νὰ συντρέχωσι καὶ πράξεις καὶ ἡ τοῦ βίου ἀρετή. Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν, ἡ κιβωτὸς αὕτη τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης· δέον ἄρα καὶ ἡ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς παρένθεσις ἐν τῇ ὑπουργίᾳ αὐτῆς νὰ θεμελιῶται ἐπὶ τῶν αὐτῶν δογματισμῶν. Δέον νὰ μὴ πράττηταί τι ἀντικείμενον τῇ ὑγιαινούσῃ αὐτῆς διδασκαλίᾳ, τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ. Δέον νὰ μὴ ἀδικῆταί τις, ἀλλὰ νὰ συνέχωνται πάντες θαλπερῶς ἐν αὐτῇ. Δέον σκοπὸς αὐτῶν νὰ ᾖ τὸ κοινὸν οὐχὶ τὸ ἴδιον ἀγαθόν, τὸ ἀγαθὸν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Γένους, πάντων τῶν αὐτῆς χριστιανῶν, ὅτι αὕτη ἡ ἱερὰ αὐτῶν κλῆσις καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐδόθησαν αἱ ὑπὲρ τῆς εὐσυνειδήτου αὐτῶν ὑπουργίας διαβεβαιώσεις. Ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν παρ' ἡμῖν δεόντων. Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν. Καθόλου δὲ πάντοτε πᾶς περιπατείτω ὡς τέκνον φωτός, μὴ συγκοινωνῶν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· βλεπέτω δὲ πᾶς ἀκριβῶς νὰ περιπατῇ, μὴ ὡς ἄσοφος, ἀλλ' ὡς σοφός, ἐξαγοραζόμενος τὸν καιρὸν ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι καὶ μὴ διὰ τῆς παραβιάσεως τοῦ νόμου ὁ Θεὸς ἀτιμάζηται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Ὁ διὰ τοῦ παναχράντου μαρτυρικοῦ αὐτοῦ αἵματος τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν πήξας, ὁ ἐπὶ τῶν θείων αὐτοῦ εὐαγγελικῶν ῥημάτων, τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων, τῶν συνοδικῶν ὁρισμάτων αὐτὴν ἐδράσας, ὁ ἀόρατος Νυμφίος αὐτῆς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέδωκεν ἡμῖν ἐν τέλει τὴν κρατίστην ἐντολήν, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους—αὕτη ἐστίν, εἶπεν ἡ ἐμὴ ἐντολή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς—ἵνα εἰρηνεύσωμεν—εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.

Τὰ θεόφθεγκτα δὲ ταῦτα ῥήματα ἡ Μήτηρ ἡμῶν ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ὁδηγὸν ἔχουσα, οὐ διέλιπεν ἀεὶ τρόπῳ τῷδε πολιτευομένη καὶ ἐξασκοῦσα τὴν θεόσδοτον αὐτῆς ἀποστολήν, οὐ διέλιπε τιμῶσα τὰς τεταγμένας ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ τὰ δίκαια αὐτῶν σεβομένη, οὐ διέλιπε δὲ πεφροντισμένως περιθάλπουσα καὶ τὰ τέκνα

αὐτῆς πάντα ἀδιακρίτως, ἐκείνοις μὲν προσάγουσα σέβας καὶ νομιμοφροσύνην ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἑαυτῆς θεσμίων, ἀποδεχομένη τὰ παρ' αὐτῆς θεσπιζόμενα καὶ ὑπείκουσα εἰς αὐτὰ κατὰ τὸ θεῖον δόγμα—ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ—καὶ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις—πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω—ταῦτα δὲ τὰ τέκνα αὐτῆς ὡς νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς περισυνάγουσα, ὅτι πάντες εἷς ἐσμὲν ἐν Χριστῷ.

Οὕτω δὲ πεφροντισμένως τὰ ἑαυτῆς, καθ' ὃ εἶχεν ἐξ οὐρανοῦ καθῆκον, περισυνάγουσα διεφύλαξεν, οὐ κατηνέχθη δὲ κατὰ τῶν ἀλλοτρίων, οὐ προεκάλεσεν ὑπεναντίους, ἐπ' οὐδενὸς ἀλλοτρίου χεῖρας ἐπέβαλεν, οὐκ ἐπεθύμησε τὰ τῶν ξένων, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἀντευαγγελικῶν, τῶν ἀντιχριστιανικῶν προσηλυτιστικῶν σκανδάλων, ὑπέμεινε δὲ καὶ καρτερικῶς τοὺς διωγμοὺς τῶν διαπορευομένων ἀντιχριστιανικῶς, δοξάζουσα καὶ αἰνοῦσα Χριστὸν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς σταυρικὸν θάνατον κτησάμενον, καὶ εὐχομένη νὰ παύσωσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ σχίσματα, νὰ σβεσθῶσι τὰ φρυάγματα τῶν ἐθνῶν, νὰ καταλυθῶσι τῶν αἱρετικῶν αἱ ἐπαναστάσεις, ἐσεβάσθη δὲ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια, ἀπεκδεχομένη τύπῳ ἀμοιβαιότητος δικαιοσύνην ἐν ἴσῃ παρὰ τῶν ἄλλων μοίρᾳ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰ καὶ ἐδίωξαν αὐτήν, αὕτη οὐδένα ἐδίωξεν, εἰ καὶ ἐμίσησαν αὐτήν, οὐδένα ἐμίσησεν, ἐτήρησε δὲ τὸν θεῖον λόγον τοῦ Νυμφίου αὐτῆς, ἀγάπην καὶ εἰρήνην παρέχουσα, ἠγάπησε τὸν πλησίον αὐτῆς ὡς ἑαυτήν.

Ταῦτα, ὅσον ἐφικτόν ἐστιν ἀνθρώπῳ ἐξησθενημένῳ, ὑπογραμμὸν ἀεὶ σχόντες καὶ νῦν μέλλομεν, Θεοῦ συναιρομένου, νὰ ἔχωμεν ὁδηγὸν ἀπαρέγκλιτον κατὰ τὴν δευτέραν ἡμῶν πατριαρχείαν, τὴν πανδημεὶ ψήφῳ τοῦ χοροῦ τῶν σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ περιουσίου λαοῦ καὶ μεγαθύμῳ Αὐτοκρατορικῇ χαριτοβρύτῳ ἐπινεύσει προσενεχθεῖσαν ὑμῖν, ἐξασκοῦντες νομοταγῶς τὸ πατριαρχικὸν λειτούργημα. Τοιαύτην οὕτω κεχαραγμένην ὁδὸν μέλλομεν νὰ βαδίσωμεν, συνυπουργούντων ὑμῖν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένων, τῆς Ἱερᾶς δηλονότι Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τῶν ἀπρὶξ διαχειριζομένων κοινὸν ἀγαθόν.

Πίστις λοιπὸν ἀδιάρρηκτος πρὸς τὸν Θεόν, ἔργα σύμφωνα τῇ θείᾳ Αὐτοῦ ἐπαγγελίᾳ, ἀνοχὴ καὶ καρτερία εἰς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς διωγμούς· σέβας νόμιμον προσῆκον εἰς τὰ δίκαια τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἐγκάρδιος εἰλικρινὴς συμβίωσις μετὰ τῶν συνοίκων Γενῶν, συμβίωσις σύμφωνος τῷ γραφικῷ ὁρισμῷ—ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς—ὅ,τι ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως—ἀγαπῶμεν δὲ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

Ἀλλά, θεόλεκτον ἄθροισμα, ἀδελφικὸν ἐκκλησίασμα, εἰς ἐπίτευξιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ὡς ἔδρασμα ἀπαιτεῖται ἡ τῶν νόμων ἀναστήλωσις, εἴ που ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ παρεκρούσθησαν· τὴν ἀνάγκην ταύτην δέον πάντες ν' ἀναγνωρίσωμεν καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν ὡς τὴν μᾶλλον ἐπιβεβλημένην ἡμῖν καὶ ἐπείγουσαν. Ἡ ἀπαρέγκλιτος δ' ἐφαρμογὴ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν συγκρότησιν αὐτῆς ἐκρίθη πάντοτε ἰδιαζούσης μερίμνης φρόντισμα, καθότι τὰ ἄλλως παραγόμενα ῥήγματα, μακρὰν τοῦ συντελεῖν εἰς κοινὸν ἀγαθόν, δημιουργοῦσιν ἀνωμαλίαν ἐπιβλαβῆ, ἣν δέον νὰ παρακάμπτωμεν πλὴν σπανιωτάτης τινὸς ἐξαιρέσεως, ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν μόνον τῆς ἐκκλησίας ἐπιβαλλομένης. Ἡ προσοχὴ ἐπίσης πάντων ἡμῶν δέον νὰ ἐπιστηθῇ εἰς τὸ τῆς μεταθέσεως τῶν ἁγίων ἀρχιερέων δημιουργηθὲν ἀπό τινος ἀνώμαλον πλάσμα, ἀλυσιτελὲς ὅλως καὶ ἀσύμφορον τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῖς χριστιανοῖς καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι τυγχάνον.

Ὁ νόμος ὁ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, παροραθεὶς οὐ μικρὸν ἀπό τινων μάλιστα ἐτῶν, αὐστηρότερον δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ, προαγομένων εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα τὸ πλεῖστόν γε μόνον τῶν μαθητῶν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ τούτων αἱ περγαμηναὶ εὐδοκίμου διακονίας μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν ἐξ αὐτῆς, καθάπερ ἀριστεῖα ἐν χερσὶ φερόμενα, νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὴν προαγωγήν, καθόσον τὰ σκολιὰ ῥήγματα, αἱ ἀτραποὶ δι' ὧν παρεισφρύουσιν εἰς τὸν ἱερὸν ποιμενικὸν περίβολον παντοίας προελεύσεως ἀδόκιμοι ἀπόστολοι, βαρέα καταφέρουσι τὰ τραύματα τῷ ἐκκλησιαστικῷ καὶ ἱεραρχικῷ σώματι. Τοῦ νόμου προτάσσοντος τοὺς ἀποφοίτους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐπιζητοῦμεν· πολλὰ δ' ὀφείλονται μέτρα ἐκκλησιαστικῆς κηδοσύνης καὶ ἐπιβλέψεως τῶν χριστιανῶν καὶ ἀναγκαία πολλῶν ἡ ἀνακάθαρσις, ἵνα μὴ παρεισδύσωσι ζιζάνια εἰς τὸν περίβολον τὸν ἐκκλησιαστικόν, ἐν ᾧ λειτουργεῖ ἡ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δικαιοσύνη,

Μέριμνα δὲ πάσης σπουδῆς ἀξία ἐστὶ καὶ ἡ μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀδελφικὴ ἐπικοινωνία καὶ εὐαγγελικὴ συναλλαγή, ἐφ' ᾧ συντονωτέρα ἐπιβάλλεται τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Μητρὶ ἡ ἀνασκοπὴ τῆς κανονικῆς ἀλληλεγγύης περὶ τῆς Θεοτεύκτου ἐν αὐταῖς ὑπουργίας πνεύματι ἁγίῳ πρὸς τὸ κοινῇ ἀγαθὸν κατά τε τὸ μέρος καὶ τὸ καθόλου, ἵνα παύσωσιν αἱ κατὰ τόπους λυπηραὶ συντριβαί, αἱ ἀντιπίπτουσαι ταῖς κανονικαῖς συνοδικαῖς διατάξεσι καὶ τοῖς εὐαγγελικῶς δεδογματισμένοις. Ἡ παλαιοτάτη δ' αὕτη καὶ ἀρχαιοτάτη ἀρχή, ἡ μεταξὺ τῶν ἁγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν

πυκνὴ ἐπικοινωνία, ἡγουμένης τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐχούσης ἐκ παλαιοτάτου τὸ πρεσβεῖον καὶ τὴν ἡγεσίαν, δέον νὰ ἀνυψωθῇ ὥσπερ ἁγιώτατόν τι λάβαρον ἐν αὐτῇ.

Ταῦτα καὶ ὅσα ἕτερα τοιαῦτα παρεμφερῆ καὶ συνεπίκουρα, ἔργον ποιμαντορικόν ἐστι ν' ἀναγραφῶσιν ἐν ταῖς συνειδήσεσι τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ καθάπερ περίτρανα σωστικὰ ἀποφθέγματα νὰ χαραχθῶσιν ἐπὶ τῶν ἱερῶν λαβάρων τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου.

Εἴ γε τοίνυν οὕτω μέλλομεν νὰ πολιτευθῶμεν, Θεῷ τε εὐαρεστήσομεν, ἀποδίδοντες αὐτῷ τὰ αὐτῷ ἀνήκοντα καὶ τῷ Μεγαλειοτάτῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι καὶ τῇ σεβαστῇ αὐτοῦ κυβερνήσει ὑπηρεσίαν ἀγαστὴν προσοίσομεν.

Ὁ μεγάθυμος ἡμῶν αὐτοκράτωρ Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδης ἡμῶν, ὑπὲρ οὗ εὐχὰς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἡμῶν ν' ἀπευθύνωμεν προσήκει, ὅπως τηρῇ αὐτὸν ἐν ὑγιείᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτοῦ σκέπην, φωτίζων τῇ χάριτι αὐτοῦ καὶ ἐνισχύων εἰς τὰ ἱερώτατα βασιλικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, ἀναμφιλέκτως πόθον καρδίας αἰσθάνεται ἵνα πάντες ἐν τῷ ὑψηλῷ Αὐτοῦ κράτει εὐδαιμόνως ζῶσιν ὑπὲρ πάντων δὲ προνοεῖ ἐξ ἴσου καὶ πάντας θεωρεῖ τέκνα Αὐτοῦ ἐν ἴσῃ δικαιούμενα μοίρᾳ, ἀπεκδεχόμενος δικαίῳ ἱερῷ ἵνα πάντες οἱ τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ χαρίτων μέτοχοι ὑπήκοοι τελῶσιν Αὐτῷ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν.

Ναὶ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ὀφείλει τὸ ὑπήκοον τῷ Βασιλεῖ αὐτοῦ, διότι ὁ Βασιλεύς ἐστιν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ τοῦ κράτους ἀρχηγὸς καὶ κυρίαρχος· οἱ ὑπήκοοι δ' ἀδιακρίτως εἰσὶ τὰ τέκνα τῆς μεγάλης τοῦ Κράτους οἰκογενείας. Ὀφείλουσι δὲ νὰ διάγωσι κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ βασιλέως καθιερωμένους νόμους· ὀφείλουσι νὰ φυλάττωσι τὰ τῆς ὑπηκοότητος καθήκοντα πρὸς τὸν πατέρα Βασιλέα αὐτῶν, ἀγαπῶντα πάντας καὶ πρὸς πάντας ἀπονέμοντα τὰς βασιλικὰς Αὐτοῦ χάριτας.

Σῶσον δή, Κύριε, τὸν Αὐτοκράτορα ἡμῶν Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδην ἡμῶν καὶ ἐνίσχυσον τῇ ἀκαταμαχήτῳ δυνάμει σου, ὅπως βασιλεύῃ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν Αὐτοῦ κατὰ τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον. Καὶ τέλος, ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· πάντα ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Ἐν τούτῳ τῷ πνεύματι ἀσπάζομαι ὑμᾶς, ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί, φιλήματι ἁγίῳ, ἀσπάζομαι πᾶσαν τὴν ἐγγύς τε καὶ τὴν μακρὰν ἱερωτάτην ἱεραρχίαν· ἀσπάζομαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἐνοῦντος ἡμᾶς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀοράτου νυμφίου τῆς ἐπὶ γῆς νύμφης αὐτοῦ, πάντας τοὺς θεοπνεύστους ποιμένας τῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων ὀρθοδό-

ξων αὐτοῦ Ἐκκλησιῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμενος αὐτοῖς τὴν χάριν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἰς τὸ ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, εἰς τὸ ὑπουργεῖν τοῖς ἀσθενέσι κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελικόν, ἀσπάζομαι τὸν ἱερὸν κλῆρον, τὸν φύλακα τῆς κατ' οἶκον ἑκάστου ἐκκλησίας, τῆς ἑστίας τῆς Χριστιανικῆς οἰκογενείας· ἀσπάζομαι γλυκυτάτῳ φιλήματι πατρικῷ πάντα τὰ ἐν Χριστῷ πνευματικὰ τέκνα τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμενος αὐτοῖς καὶ ταῖς κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαις τὴν θείαν χάριν καὶ πλούσια τὰ ἐλέη τοῦ οὐρανοῦ· ἀσπάζομαι ἐμμερίμνως πάντας τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς εὐκλείας αὐτῆς· ἀσπάζομαι τούς τε φιλοῦντας με καὶ τοὺς μὴ φιλοῦντας, τὸν ὑπὲρ πάντων ἔλεον τοῦ Παναγάθου ἡμῶν Θεοῦ ἐπικαλούμενος. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

Ἡ τελετὴ ἔληξε καὶ ὁ Πατριάρχης κατάκοπος καὶ ἐξηντλημένος, πρὸ πάντων ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἀνῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν Πατριαρχείων. Ἐκεῖ προσεφώνησε τοὺς παρισταμένους δι' ὀλίγων καλῶν λέξεων καὶ ἐπισήμως ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον δι' ὅσας χάριτας ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ. Τὸ πλῆθος κάτωθεν ἐζητωκραύγαζε συνεχῶς, ἐνῶ οἱ ἀνελθόντες ἤδη εἰς τὴν αἴθουσαν συνωθοῦντο τίς πρῶτος νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ πολυφιλήτου Πατριάρχου. Μόλις συγκρατούμενος προσεπάθει νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς πάντας καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτοὺς διὰ τὰ τόσα δείγματα τῆς θερμῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Καὶ διήρκεσεν ἀρκετὰ ἡ παρέλασις αὕτη, παρ' ὅλην τὴν ἐπιδειχθεῖσαν αὐστηρότητα, ὁπότε πλέον ὁ Πατριάρχης ἀπεχώρησε κατὰ τὴν 7 μ. μ. εἰς τὸ ἰδιαίτερον πατριαρχικὸν γραφεῖον διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ἐκ τοῦ μακροῦ κόπου καὶ τῆς βαθείας συγκινήσεως.

Τὸ πλῆθος ἤρξατο ἀποχωροῦν καὶ ἐκεῖνο ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ κέντρου. Ἡ ἑσπέρα, περιβληθεῖσα μετὰ τὴν

βροχὴν τὸ μεγαλεῖον θερινῆς δύσεως, ἐφαίνετο ἐξ ὁλοκλήρου πανηγυρικὴ καὶ προσέδιδε μεγαλειτέραν αἴγλην εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν διὰ τὸ Γένος ἡμέραν. Οἱ ἤρεμοι δρόμοι τοῦ Φαναρίου ἀντήχουν ἀπὸ τὰ θορυβωδῶς παρερχόμενα πλήθη καὶ ἡ κίνησις αὕτη τῆς εἰς τὰ ἴδια ἀποχωρήσεως ἐπετείνετο καθόσον ἐπλησίαζεν ἡ νύξ. Ἀργὰ ἀκόμη ἐξηκολούθει ἡ ταραχή, ἐνῶ τὰ Πατριαρχεῖα μικρὸν κατὰ μικρὸν περιεβάλλοντο τὴν συνήθη ἤρεμον καὶ αὐστηρὰν αὐτῶν ὄψιν. Μετ' ὀλίγον ἡ σιγὴ περιεκάλυπτε τὰ πάντα καὶ ἡ ἱστορικὴ συνοικία ἀνελάμβανε τὴν κοινὴν αὐτῆς μελαγχολικὴν μορφήν.

Ο ΕΝΔΟΞ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΑΔΗΣ

Ἡ ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεως Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐπανηγυρίσθη πανταχοῦ τῆς πρωτευούσης δι' ἐνδείξεων μεγάλης χαρᾶς. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν πλεῖστοι τῶν ἐπὶ μεγάλοις αἰσθήμασι πρὸς τὸν Πατριάρχην γνωστῶν ἐτέλεσαν ἑορτάς, ἕκαστος δ' ἐξ αὐτῶν, ἀναλόγως τῶν ἰδίων δυνάμεων, ἐξεδήλωσε τὴν ἐκχειλίζουσαν χαράν του. Ἰδιαιτέρας ὅμως ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τοῦ χαρμοσύνου γεγονότος μνείας ἄξιον εἶναι τὸ πανηγυρικὸν δεῖπνον, ὅπερ κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην παρέθηκεν ἐν τῷ κήπῳ τῶν Μνηματακίων εἰς τεσσαράκοντα καὶ πλέον συνδαιτημόνας ὁ ἐνθουσιώδης λάτρις Ἰωακεὶμ

τοῦ Γ κ. Δ. Σωφρονιάδης. Δημοσιογράφοι — διότι δημοσιογραφικὸν ἦτο κατ' ἐξοχὴν τὸ δεῖπνον —, ἐπίλεκτα τῆς κοινωνίας μέλη καὶ ἱκανοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως μετέσχον αὐτοῦ καὶ ἐν πρωτοφανεῖ συγκεντρώσει ἑώρτασαν τὸ γεγονός, ἡ πραγματοποίησις τοῦ ὁποίου ἀπετέλει τὸν κοινὸν πάντων πόθον. Ἡ ἀνάρρησις τοῦ λαοποθήτου Πατριάρχου συνήνου ἀρρήκτως τὰ διάφορα κοινωνικὰ στοιχεῖα καὶ τὸ πολύτιμον τοῦτο τῆς συναδελφώσεως ἀγαθὸν εἶχε τὴν στιγμὴν ταύτην ὅλην τὴν ἐπιβλητικὴν ὡραιότητά του.

Μετὰ τὴν ἐπίσημον εἰς τὸν Θρόνον ἐγκαθίδρυσίν του Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἤρχισε συντόνως τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀναμορφωτικοῦ αὐτοῦ προγράματος. Ὑποδεχόμενος τὰς πολυαρίθμους ὁμογενεῖς καὶ ξένας ἀντιπροσωπείας, αἵτινες κατέκλυζον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τὰ Πατριαρχεῖα διὰ νὰ ὑποβάλωσι τὰ ἔνθερμα συγχαρητήριά των πρὸς αὐτόν, ἐξεύρισκε τὸν καιρὸν νὰ μελετᾷ καὶ καθορίζῃ τὸ τί δέον γενέσθαι. Καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκόμη ἑβδομάδος προέβη ἐπὶ τὸ ἔργον μὲ ὅλον τὸν θερμουργὸν αὐτοῦ καὶ ἀκατάβλητον ζῆλον καὶ μὲ τὴν μεγαλοφροσύνην ἐκείνην, ἥτις ἀποτελεῖ ἓν ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα αὐτοῦ γνωρίσματα. Αἱ εἰς τὰς ἐνορίας καὶ τὰς μονὰς καὶ τοὺς μητροπολίτας ἀποσταλεῖσαι ἐγκύκλιοι αὐτοῦ ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην τοιαύτην μαρτυρίαν τῶν ἀναμορφωτικῶν στοχασμῶν του.

Δὲν πρόκειται ὅμως ἐνταῦθα νὰ ἐκτεθῇ πολὺ δ' ὀλιγώτερον νὰ κριθῇ τὸ μόλις ἀρχόμενον* καὶ σύγχρονον νῦν ἔργον, καὶ ὡς ἐκ τούτου τίθεται τέρμα εἰς τὰς ἱστορικὰς ταύτας ἀφηγήσεις διὰ τῆς ἐνδιαφερούσης δημοσιεύσεως τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκυκλίων καὶ τῆς πρὸς τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἀποσταλείσης εἰρηνικῆς.

* Ταῦτα ἐγράφοντο κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1901.

Ἡ πρὸς τὰς ἐνορίας ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος ἔχει ὧδε:

† ΙΩΑΚΕΙΜ

ἐλέῳ Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθ. { *Πρωτ. 3125* / *Διεκπ. 1963* }

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τοῦ παναγάθου Κυρίου ἡμῶν εὐδοκήσαντος οἰκονομῆσαι οὕτω τὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὥστε κληθῆναι νῦν ἡμᾶς καὶ δεύτερον ἐπὶ τὸν χηρεύσαντα Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, ψήφοις μὲν κανονικαῖς τῆς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν τεταγμένης εὐαγοῦς Ἱεραρχίας καὶ τῶν ἐκλαμπροτάτων λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, ὑψηλῇ δ' ἐπινεύσει τοῦ περινουστάτου ἡμῶν Ἄνακτος, ἀσμένως προαγόμεθα, διὰ τῆς ἡμετέρας τῆς δε πατρικῆς καὶ ποιμαντορικῆς Ἐγκυκλίου Ἀποδείξεως, προσαγορεῦσαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πάντας ὑμᾶς τοὺς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτῃ Ἀρχιεπισκοπῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, οὓς ὡς ἴδια ἡμῶν ἐν πνεύματι τέκνα, φιλοῦντα καὶ φιλούμενα, μετὰ χρονίαν στέρησιν, καὶ αὖθις ἐν συγκινήσει ψυχῆς ἐπαναβλέπομεν, ἐν πατρικῇ ἀγάπῃ εὐλογοῦμεν, καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς εὐχόμεθα· ἵνα γὰρ κατὰ Γρηγόριον, τὸν μέγαν ἱεράρχην, εἴπωμεν: «Ἐπανήγαγεν ἡμᾶς πρώτιστα ὁ πρὸς ὑμᾶς πόθος καὶ τὸ ἀντιποθούντων αἰσθάνεσθαι· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν πρὸς ἀγάπην, ὡς ἀντιδιδομένη διάθεσις».

Τὴν πνευματικὴν τοίνυν καὶ ἄμεσον μεθ' ὑμῶν ἐπικοινωνίαν ἐπ' αἰσίοις ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνασυνάπτοντες, χαίρομεν καὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν εὐχαριστοῦμεν ὅτι ἐπανευρίσκομεν ὑμᾶς, ὡς τὸ πρίν, οὕτω καὶ νῦν κατὰ τὸν Ἀπόστολον: «Τῇ πίστει τεθεμελιωμένους καὶ ἑδραίους καὶ μὴ μετακινουμένους ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν». Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ «βλέποντες ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν», κατὰ τὸν αὐτὸν διδάσκαλον τῶν ἐθνῶν, σαλπίζοντα τῇ οἰκουμένῃ τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως: «Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν

Κύριον, ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε». Καὶ «βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας».

Ταύτης δὴ τῆς πανιέρου καὶ τιμαλφοῦς παρακαταθήκης τὴν ἄγρυπνον φυλακὴν καὶ τήρησιν εὐδοκίᾳ Θεοῦ ἐγκεχειρισμένοι, διάπυρον τρέφομεν πόθον καὶ τῶν μελημάτων ἡμῶν πρώτιστον ἔχομεν τὴν ἐπὶ μᾶλλον στήριξιν ὑμῶν ἐν τῇ πατρῴᾳ εὐσεβείᾳ καὶ τὴν ἐπὶ μᾶλλον διαθέρμανσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ἐξ ἧς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ χριστιανικαὶ ἀρεταὶ ὡς πολύτιμος διάκοσμος τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ ἀναλάμπουσιν. Οὕτω δέ, ἅπερ διὰ τῶν αἰώνων οἱ θεόφρονες πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐφύλαξαν, ἐδίδαξάν καὶ παρέδοσαν ἡμῖν εἰς αἰωνίαν ἀποθησαύρισιν, ταῦτα καὶ ὑμεῖς γεραίροντες καὶ ταῦτα διδάσκοντες, οἱ μὲν ποιμένες καὶ διδάσκαλοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ Σχολῇ, οἱ δὲ γονεῖς ἐν τῇ κατ' οἶκον ἐκκλησίᾳ, ἑαυτοὺς δὲ τύπον εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς παρεχόμενοι, ὑμεῖς αὐτοὶ θεμέλιον θήσεσθε ἀδιάσειστον ἀληθοῦς προόδου καὶ θεαρέστου προκοπῆς. «Θεμέλιον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός».

Ναὶ ἀληθῶς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῖν ἀγαπητά, ἐὰν μὴ τὸν οἶκον ἡμῶν στηρίξωμεν ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν ἐρεισμάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἀρετῆς, μάτην κοπιάζομεν οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ «τὰ ἄνω φρονῶμεν καὶ μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς», ἐὰν μὴ «ἐνδυσώμεθα ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος· ἐὰν ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ μὴ ἑδρεύῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθημεν ἐν ἑνὶ σώματι», ἐγείρομεν πύργον ἕτοιμον εἰς ῥήγματα καὶ εἰς πτῶσιν ἀναπόδραστον.

Ποθοῦμεν τοίνυν καὶ εὐχόμεθα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν πάντας ὑμᾶς θερμότερον συναμιλλωμένους περὶ τὰ ἔργα τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς. Ποθοῦμεν καὶ εὐχόμεθα βλέπειν τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ βασιλεύουσαν ἐν μέσῳ ὑμῶν· τὰ πάτρια ἤθη καὶ ἔθιμα κυριεύοντα τῶν ὀθνείων, τὴν ἱερὰν καὶ τὴν ἐθνικὴν παίδευσιν ὑγιέστερον διοργανουμένην, τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἱερῶν ναῶν ἐκφανέστερον ἐπιδεικνυμένην· τὴν τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων εὐεξίαν καὶ τὴν τῶν κοινῶν καθιδρυμάτων εὐπραγίαν προαγομένας διὰ τῆς ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ ἐργασίας ἁπάντων τῶν φιλοτίμων ἐνορητῶν, διὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν ἐνοριακῶν κανονισμῶν, διὰ τῆς ἀπροσωπολήπτου ἐκλογῆς ἐφόρων, ἐπιτρόπων καὶ ἐπιστατῶν ἀνδρῶν χρηστῶν, τιμίων καὶ πεπειραμένων, καὶ διὰ τῆς ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καὶ ἀκεραιότητι διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου χρήματος· ἀνορθουμένην, τέλος, τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἱεροῦ ἐνορικοῦ κλήρου διὰ βίου ἀνεπιλήπτου καὶ ἐμπρέποντος λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου, ἀναζωπυρούμενα δ' οὕτω τὰ αἰσθήματα τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένης εὐλαβείας καὶ ὑπακοῆς τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Τοιούτους ὑμῖν πόθους καὶ εὐχὰς ὑποτιθέμενοι ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν πνευματικῶν ἡμῶν καθηκόντων, καὶ πρὸς τὴν τούτων δυνατὴν ἐκπλήρωσιν μέλλοντες κατευθῦναι τὰς φροντίδας ἡμῶν, προτρεπόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ἵνα καὶ ἕκαστος ὑμῶν, τῶν εὐλογημένων καὶ ἀγαπητῶν ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνων, προθύμως συμβάλληται εἰς τὸ ἔργον τῆς τῶν κοινῶν εὐοδώσεως διὰ τῆς ἐν τῷ κύκλῳ αὐτοῦ ἐμφρονος καὶ χριστιανικῆς πολιτείας, δι' ἧς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν στοργῆς, δι' ἀπαρεγκλίτου τηρήσεως τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ φιλίων σχέσεων πρὸς τοὺς συνοίκους λαοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν νομίμων δικαίων ἑκάστου, καὶ ἐπὶ πᾶσι διὰ τῆς ὀφειλομένης πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδην ἡμῶν, τὸν ἀείποτε μέν, ἀλλὰ καὶ ἄρτι νέας περιτράνους ἐπιδαψιλεύσαντα χάριτας τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Ἐπὶ τούτοις πατρικῶς ὑμᾶς καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ὑμῶν οἴκους καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν εὐλογοῦντες, καὶ πεποιθότες ὅτι ἐν τῇ εὐσεβεῖ ὑμῶν ψυχῇ καὶ τῇ χριστιανικῇ καρδίᾳ τηρηθήσονται διαρκῶς ἐγκεχαραγμέναι αἱ πατρικαὶ ἡμῶν αὗται ὑποθῆκαι πρὸς ὠφέλειαν ὑμῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἐνοριακῶν ὑμῶν πραγμάτων, δεόμεθα τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν ἵνα ἐκ τῶν ἀνεξαντλήτων Αὐτοῦ δωρεῶν χαρίζηται ὑμῖν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, καταξιώσῃ δὲ πάντας ἡμᾶς τυχεῖν καὶ τῆς ἐπουρανίου Αὐτοῦ Βασιλείας. Ἀμήν.

ᾳϡα'

Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος ΙΔ'.

Ἡ δὲ πρὸς τοὺς μητροπολίτας τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐκ τῶν πρώτων ἀπολυθεῖσα ἔχει ὡς ἕπεται:

† ΙΩΑΚΕΙΜ

ἐλέῳ Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθ. { Πρωτ. 3478 / Διεκπ. 2168

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα . . . . , ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε . . . . ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύριε . . . . , χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐλέῳ καὶ εὐδοκίᾳ Θεοῦ, ψήφοις τε κανονικαῖς τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τῆς σεβασμίας χορείας τῶν ἱεραρχῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου λαοῦ κληθέντες καὶ δεύτερον νῦν ἐπὶ τὸν κενωθέντα ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τυχόντες δὲ καὶ τῆς εὐμενεστάτης ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς, κατὰ τὰ νομίμως τεθεσπισμένα, εὐσήμου ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς ἐπισήμου παραστάσεως πρὸ τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Ἄνακτος, ἀσμένως προαγόμεθα τὴν αἰσίαν ἡμῶν κατὰ θέλημα τοῦ Κυρίου ἐγκαθίδρυσιν ἐξαγγέλλοντες διὰ τῆς ἡμετέρας ταύτης Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, τῆς Πνευματικῆς κατάρξασθαι ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν λίαν ἡμῖν ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τῶν τὴν πνευματικὴν καὶ ποιμαντορικὴν ἐντεταλμένων διακυβέρνησιν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ἀμέσως δ' ἡμῖν συγκαμνόντων ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ὡς φερεπόνων συνεργατῶν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν κανονικὸν πολίτευμα.

Καὶ πρώτιστα μὲν ἐν παρρησίᾳ εἰλικρινοῦς ὁμολογίας δηλοῦμεν ὅτι, πεῖραν ἤδη σχόντες τῆς βαρυτάτης εὐθύνης καὶ τῶν ἀπείρων δυσχερειῶν, ὑφ' ὧν ἡ ἁγία αὕτη τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία περιστοιχίζεται, οὐκ ἂν ἐπειθόμεθα τοῦ μονήρους ἐν εὐαγεῖ τόπῳ παραιτήσασθαι βίου, εἰμὴ καθῆκον πειθαρχίας πᾶσι τοῖς ἐν τῇ στρατευομένῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐπιβεβλημένον ἐλογιζόμεθα τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν καλοῦσαν ἡμᾶς φωνὴν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος ὡς εἰς κέλευσμα Θεοῦ, φωνὴν μετὰ τοσαύτης ἱερᾶς ἐπιβλητικῆς ὁμοφωνίας ἐκδηλωθεῖσαν. Εὐπειθῶς τοίνυν τὸ βαρὺ καὶ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις ἡμῶν φορτίον ἀναλαβόντες πλήρεις μὲν ἐσμὲν θάρρους καὶ πεποιθήσεως ὅτι «ἡ βοήθεια ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν», «τὸ δὲ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσῃ ἡμᾶς», πλήρεις δ' ἐλπίδων ὅτι οὐκ ἐπιλείψει ἡμᾶς ἡ τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν ἀδελφῶν

συναντίληψις καὶ ἡ τῶν εὐσεβῶν λογάδων τοῦ Γένους φερέπονος προθυμία.

Πρὸς οὕτω δὲ περισπουδάστους ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ, πρὸς ποιμένας καὶ διδασκάλους τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν εἰς δόξαν Θεοῦ κατεργαζομένους, πρὸς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς τήν τε ἱερὰν αὐτῶν ἐντολὴν καλῶς εἰδότας καὶ τὰς καιρικὰς περιστάσεις εὐθυφρόνως σταθμίζοντας, ἡ ἐν γράμμασιν ἀναγραφὴ καθηκόντων γνωστῶν καὶ ἐνδεδειγμένων εἴη ἂν πλεονάζουσα· οὐδεὶς γὰρ ὁ ταῦτα ἀγνοῶν καὶ οὐδεὶς ὁ ἐπιλανθανόμενος ὅτι, ὡς ἡ πίστις ὁ θεμέλιός ἐστι τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης, οὕτω καὶ τῶν καθηκόντων ἁπάντων ἡμῶν ἱερώτατόν ἐστι, κατὰ τὰ ἀποστολικὰ παραγγέλματα, «ἀγρυπνεῖν, γρηγορεῖν καὶ νήφειν», προσέχειν τε ἑαυτοῖς ὅπως ἄν, στερεοὶ τῇ πίστει ἑστηκότες ἐπὶ τὴν φυλακὴν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τὴν φρούρησιν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος θεσμίων καὶ ἱερῶν παραδόσεων, ἅμα δὲ τηροῦντες τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἐποικοδομῶμεν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

Ἐν τῇ κοινῇ δὲ ταύτῃ ἐποικοδομήσει, καθ' ἣν ἕκαστοι διακονοῦμεν «ἔχοντες χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα», εἴ που τυχὸν ὑστεροῦμεν, οὐκ ἐξ ἀγνοίας τοῦ καθήκοντος τοῦτο πάσχομεν, καὶ γὰρ ἔν τε τοῖς Εὐαγγελίοις καὶ ἐν τοῖς τῶν θεοφόρων Πατέρων συγγράμμασι πάντα, ἃ ὀφείλομεν ποιεῖν, ἀρκούντως διδασκόμεθα, ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τούτου ὀλιγότητος ἴσως ἡμῶν, ἣν θερμότερός τις ζῆλος καὶ φιλότιμος μίμησις τῶν προηγησαμένων ἡμῖν ὁσίων ἀνδρῶν δύναται συμπληρῶσαι ἐπ' ἀγαθῷ, τῇ ἀντιλήψει τοῦ Θεοῦ «τοῦ δυναμένου ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν».

Πρόσχωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, τίνα τὰ καθυστερήματα τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων ἡμῶν ἐπὶ τῷ καταρτίσαι αὐτὰ ἐν καιρῷ. Ἀφειδεῖς ὦμεν εἰς δαπάνην χρόνου καὶ πρόθυμοι εἰς πάντα πόνον καὶ μόχθον, ὅπως ἑκάστης ἐλλείψεως τὴν αἰτίαν διερευνήσωμεν καὶ ἑκάστου ὑστερήματος τὴν θεραπείαν προσηκόντως ἀναζητήσωμεν. Οὐκ ὀλίγα πάντως εἰσὶ τὰ ἐπειγούσης ἐπιστασίας χρῄζοντα σημεῖα τῆς ἐπαρχιακῆς πνευματικῆς διοικήσεως, ἐφ' ὧν ἡμεῖς μὲν σὺν τῇ περὶ ἡμᾶς Ι. Συνόδῳ ἐγκαίρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπιστήσομεν, παρὰ δὲ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τὰς ἑκάστοτε χρησίμους, ἀκριβεῖς καὶ μεμελετημένας ἐκθέσεις καὶ γνώμας ἀναμενοῦμεν.

Τῶν τὰ μάλιστα δὲ λυπηρῶν ἐλλείψεων πρωτεύουσαν κρίνομεν τὴν περὶ τὸν βίον, τὴν πολιτείαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀξίαν τοῦ ἱεροῦ

κλήρου, ὃς, ἐντεταλμένος τὴν ὁδηγίαν καὶ στήριξιν τῶν πιστῶν, οὐ δύναται θεοφιλῶς τὴν ὑψηλὴν ταύτην τελεῖν διακονίαν, ἀλλ οὐδὲ τῆς εὐπειθείας καὶ ὑπακοῆς τῶν χριστιανῶν ἀρκούντως ἀπολαύειν, εἰμὴ αὐτὸς οὗτος παρέχει ἑαυτὸν τύπον ἀκραιφνοῦς εὐσεβείας καὶ ὑπογραμμὸν ἀρετῆς. Ὁπόσον δὲ πρὸς στήριξιν τῶν πιστῶν συμβάλλεται αὐτοῦ τοῦ ποιμένος ἡ ἐν ἔργῳ ἀρετὴ καὶ ὁ ὅσιος βίος, λέγει ἡμῖν ὁ ἱερώτατος Φώτιος, ὃς, ἐν θαυμαστῇ ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου ὁμιλίᾳ ὑποδεικνύων ὁποῖον πολυτιμότατον ἐπινίκιον δῶρον ἑκάστη τάξις χριστιανῶν δύναται δωροφορῆσαι τῷ νικητῇ τοῦ θανάτου Σωτῆρι ἡμῶν, προτρέπεται τοῖς ποιμέσιν ἵνα προσενέγκωσιν αὐτῷ ὡς δῶρον «τὴν ἄγρυπνον ἐπιστασίαν τοῦ ποιμνίου καὶ τὸ τύπον ἑαυτοὺς τοῖς ποιμαινομένοις προτιθέναι καὶ πλέον ἕλκειν πρὸς τὴν ἀρετὴν τῇ μιμήσει ἢ ταῖς ἀπὸ τῶν λόγων παραινέσεσιν».

Ἰδιαιτάτης ἅμα φροντίδος ἀξία τυγχάνει οὖσα ἀναντιρρήτως ἡ ἐν ταῖς κοινότησι καὶ ἐνορίαις στερέωσις τῆς εἰρήνης καὶ ὁμοφροσύνης, ὅπου ἂν αὗται ἐπιτοπίων ζητημάτων ἢ προσωπικῶν λόγων ἕνεκεν διαταράττωνται ἐπὶ μεγίστῃ μὲν ἠθικῇ βλάβῃ τῶν τὰς ἔριδας προκαλούντων, ἐπὶ σπουδαίᾳ δὲ ζημίᾳ καὶ ἐκπτώσει τοῦ κοινοτικοῦ συμφέροντος. Γνωστοῦ δ' ὄντος ὅτι ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν σπουδαῖαι πολλάκις γεννῶνται δυσχέρειαι τάς τε κατὰ τόπους καὶ αὐτὴν δήπου τὴν κεντρικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν εἰς ἀγόνους φροντίδας ἐμβάλλουσαι, ἔγκαιρός τις πρόνοια καὶ πατρικὴ ἐν πραότητι καὶ συνέσει ἐπὶ τόπου ἐνέργεια, τὰς μὲν διχοστασίας ἐν αὐτῇ τῇ γενέσει αὐτῶν δύνανται καταστέλλειν, τὴν δὲ τάσιν τινῶν πρὸς ἔκνομα βήματα ἀνακόπτειν, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς ἀπαλλάττειν ματαιοσχόλων μεριμνῶν καὶ ἀπωλείας χρόνου, τὰ μάλιστα ἐν τοῖς νῦν καιροῖς πολυτίμου, οὗ πάντες ἐπιμελῶς ὀφείλομεν φείδεσθαι καὶ μὴ καταδαπανᾶν ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ἵνα μὴ ὑστερῶμεν, ὡς εἴρηται, ἐφ' ἃ δεῖ, «ἀλλ' ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν»· «δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ἡμᾶς».

Οὐ μόνον δὲ ἡ πρὸς ἀλλήλους εἰρήνη ἀναπόφευκτος καὶ ἀναγκαιοτάτη ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τοὺς συνοίκους λαοὺς εἰρηνικὴ συμβίωσις καὶ φιλία σχέσις ὑπὸ τοῦ κοινῇ συμφέροντος ἐπιβάλλεται καὶ συνιστᾶται μετὰ σπουδῆς ἐκκλησιαστικῶς, ὥσπερ ἄριστον ἔρεισμα ἀμοιβαίας ἐπωφελοῦς ἀγάπης καὶ βοηθείας, ὡς ἐπίσης ἡ ἐπιμελὴς ἑκάστου τῶν χριστιανῶν προσοχὴ περὶ τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἡσυχίας, ἡ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους ὑποταγὴ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ ἐκδήλωσις πίστεως, ἀφοσιώσεως καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν τρισέβαστον ἡμῶν Ἄνακτα, οὗ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν καὶ τὴν

κραταιὰν αἰγίδα σεβαστὰ τηροῦνται τὰ δίκαια καὶ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμων, καὶ οὗ ἀπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν χειρῶν εὐμενέσταται χάριτες δαψιλῶς καὶ γενναίως ἡμῖν καθ' ἑκάστην προχέονται. Διὸ καὶ συνιστῶμεν τὴν προσήκουσαν ἐπαγρύπνησιν εἰς τὴν τῶν καθηκόντων τούτων ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν παρὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ λογικὸν ποίμνιον εὐσεβῶν πολιτῶν.

Ἐπίσης καλὸν καὶ λυσιτελὲς κρίνομεν δηλῶσαι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς ὅτι πόθος ἡμῶν ἐστιν ἡ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ εὐλαβείας συμπεριφορὰ πρὸς τὰς σεβαστὰς ἀρχὰς τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως καὶ πρὸς πάντας τοὺς συνεφαπτομένους ταῖς κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικαῖς ἀρχαῖς. Γνωστὸν δὲ καὶ ἀναμφίβολον ἡμῖν τυγχάνει ὅτι καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης οὕτως ἐν τῇ ποιμαντορικῇ αὐτῆς συνέσει προθυμεῖται πολιτεύεσθαι.

Βεβαιοῦντες ἐπὶ τούτοις τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς περὶ τῆς προθυμοτάτης παρ' ἡμῶν καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου σκέψεως καὶ καταλλήλου ἐνεργείας ἐν ταῖς ἀναφερομέναις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπαρχιακαῖς ὑποθέσεσι καὶ ὑπομιμνήσκοντες τὴν κανονικὴν τάξιν τοῦ μνημονεύειν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἡμῶν ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις, αἰτούμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος.

αφα' Ἰουλίου ε'.

† *Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ*
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός

Πρὸς τοὺς μακαριωτάτους καὶ σεβασμιωτάτους προέδρους τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Ἑλλάδος, Ρουμανίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου καὶ Καρλοβιτσίου ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἀπέστειλε τὴν παρὰ πόδας ἐνθρονιστικήν, ἀναλόγους δὲ τοιαύτας ἐπιστολὰς ἀπέστειλε καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἤτοι τὰς ἐν Τρανσυλβανίᾳ, ἐν Βουκοβίνῃ καὶ ἐν Δαλματίᾳ.

Ἀριθ. πρωτ. 4,612.

Ἀσάλευτον θέλων οἰκοδομῆσαι τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐπὶ πέτραν μὲν ἐθεμελίωσεν ἀρραγῆ, ἀκλινεῖ δ' ὑπήρεισε στύλῳ τῷ τῆς ἑνότητος στερεώσας δεσμῷ, καὶ ταύτην ὡς ἀσφαλοῦς

σωτηρίας παρεκτικὴν τῷ οὐρανίῳ Πατρὶ προσευχόμενος ἠτεῖτο παρακαλῶν ἵνα οὓς ὁ Πατὴρ δέδωκεν αὐτῷ *τηρήσῃ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν*. Τὴν θεόρρητον δ' εὐχὴν μεταδιδοὺς ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος ἐνετέλλετο τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν *ἀξίως περιπατεῖν τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθησαν, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης*. Τῇ αὐτῇ καὶ οἱ θεόφρονες πατέρες στοιχοῦντες ἀπαρατρέπτῳ καθοδηγίᾳ, θεῖον μὲν δόγμα τὴν τῆς πίστεως ἀνεκήρυξαν ἑνότητα, εἰς μίαν θεσπίσαντες πιστεύειν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, σῶμα οὖσαν Χριστοῦ ἐκ μελῶν συγκροτουμένην πολλῶν, θεσμὸν δὲ καὶ παράδοσιν ἡμῖν ἐκληροδότησαν ἱερὰν τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν μελῶν κοινωνίαν ἵνα *πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον κατ' ἐνέργειαν ἑνὸς ἑκάστου μέλους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιῆται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ*.

Τοῖς εὐαγγελικοῖς ἑπόμενοι καὶ ἡμεῖς ῥήμασι, τῇ ἱερᾷ τε κατακολουθοῦντες παραδόσει καὶ πόθον ἡμῶν πληροῦντες ἐγκάρδιον, ἄσμενοι *δεξιὰν τείνομεν κοινωνίας* καὶ τῆς πνευματικῆς καταρχόμεθα πρὸς τὰ τίμια μέλη τῆς καθόλου ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σχέσεως, τὰ ἡμέτερα τάδε ἀδελφικὰ ἀπευθύνοντες γράμματα τοῖς ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητοῖς καὶ περισπουδάστοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, τοῖς ἄνωθεν τεταγμένοις προΐστασθαι τῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τοῦτο μὲν ἐπὶ τῷ ἀνακοινώσασθαι αὐτοῖς τὴν ἄρτι, ἀρρήτοις τοῦ Θεοῦ βουλαῖς, ἐπελθοῦσαν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῷ σθενῶσαι ἐπὶ μᾶλλον τοὺς αἰσίως ὑφισταμένους δεσμοὺς τῆς φιλαδελφίας καὶ ἑνότητος ἐν τῇ *χάριτι τῇ δοθείσῃ ἡμῖν, ἐπιμελήσασθαι Ἐκκλησίας Θεοῦ ζῶντος, ἥτις ἐστὶ στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας*.

Καὶ γὰρ πρὸς ἡμᾶς, ἀπὸ ἑκκαίδεκα ἐτῶν τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν παρῃτημένους, τὴν μονήρη δὲ καὶ ἀπράγμονα διαίτησιν ἐν τῷ ἁγίῳ τοῦ Ἄθωνος Ὄρει προῃρημένους, ἀδόκητον, μηνὸς Μαΐου λήγοντος, κατέφθασεν ἄγγελμα τὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν τὸ δεύτερον ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, εἰς διαδοχὴν τοῦ γερασμίου καὶ λίαν ἡμῖν περισπουδάστου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ, τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρῴην Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Κωνσταντίνου, τὴν προεδρικὴν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἀποθεμένου διεύθυνσιν καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἀποχωρήσαντος. Μετ' οὐ πολὺ δὲ σεμνὴ ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ἐντιμοτάτων Συμβούλων πρεσβεία εἰς τὸν ἱερὸν τῆς ἡσυχίας ἡμῶν τόπον διαπεραιωθεῖσα πρῶτον μὲν τὰς συνῳδὰ τοῖς

ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ συντελεσθείσας κανονικὰς ψήφους τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν ἐπισήμως ἀνεκοινοῦτο, εἶτα δὲ τὸ ἐν τῇ ἐκλογῇ ὁμόφωνον καὶ συμπαγὲς τῆς γνώμης τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τοῦ τε ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ προτιθεμένη, ἐμμόνως ἡμᾶς, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τῶν χριστιανῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ἐπὶ τὸ ὕπατον τῆς ἐκκλησιαστικῆς πηδαλιουχίας ἀξίωμα μετεκαλεῖτο.

Καὶ οἷοι μὲν ἀθρόως τότε εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν εἰσέβαλον διαταγμοὶ καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν στενῶς περιέζωσαν φόβοι, τά τε τῆς προκεκτημένης πείρας ἀναπολοῦντων καὶ τὴν νῦν ὄψιν τῶν κοινῶν τὴν ἡμῖν μὲν οὐκ ἄγνωστον οὖσαν, *κλύδωνι δὲ θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥυπιζομένῳ ἐοικυῖαν*, θεωρούντων, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ἐξειπεῖν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐξενίκα ἐν ἡμῖν, διταγμῶν καὶ δειλίας ὑπερτέρα, ἡ ἐπὶ Κύριον ἐλπὶς καὶ ἡ συνείδησις τοῦ καθήκοντος τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα Αὐτοῦ τὸ ἅγιον, ἐκφανῶς δεδηλωμένον, ὡς γε ἡμῖν ἐδόκει, ἐν τῇ ὁμοθύμῳ γνώμῃ καὶ τῇ ἡμῖν δυσεξηγήτῳ ἀληθῶς προσηλώσει παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος.

Ἐν τῷ πανσέπτῳ τοίνυν καὶ κεντρικῷ τῆς Ἁθωΐδος Μοναστικῆς Ἀδελφότητος ναῷ ἱεροτελεστικῶς τὴν θείαν ἀντίληψιν ἐπικαλεσάμενοι καὶ τὸν αὐχένα ὑποκλίναντες καὶ τὸ γόνυ κάμψαντες, ὑπετάγημεν τῷ Κυρίῳ καὶ τὴν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν καταπιστευθεῖσαν ἀπεδεξάμεθα ἱερὰν ἐντολήν. Μετ' οὐ πολὺ δέ, ἐν βαθείᾳ ψυχικῇ συγκινήσει τὸν ἐκεῖνον εὐαγῆ ἀπολιπόντες τόπον εἰς τὴν περίβλεπτον βασιλίδα τῶν πόλεων ἀνήχθημεν, ἐν βραχεῖ δὲ χρόνῳ ὕστερον, μετὰ τὴν νενομισμένην τῆς ἀναρρήσεως τελετὴν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχαριστίαν καὶ δέησιν, τῶν δυστρέπτων οἰάκων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐπελαβόμεθα, ὅλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ εἰς τὰ ἱερὰ ἧς ἐκλήθημεν ὑπουργίας καθήκοντα ἐπιδοθέντες.

Καὶ δὴ ἀπὸ τῆς θεοσώστου ταύτης σκοπιᾶς, ἣν τὸ θεόπνευστον τοῦ Πρωτοκλήτου κήρυγμα καὶ οἱ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου καὶ πολλῶν ἁγίων Πατέρων κατηγλάϊσαν πολύαθλοι τοῦ Εὐαγγελίου ἀγῶνες, τοῖς περιποθήτοις ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς ἐπιστέλλοντες, ἐν παῤῥησίᾳ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐφόδια μὲν ἐπὶ τὴν διακονίαν ταύτην οὐ φέρομεν ἄλλα εἰμὴ σπουδὴν *εἰς τὸ δοκιμάζειν τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον*, καὶ πόθον τοῦ *καλῶς διακονῆσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν*, καὶ ἔφεσιν τοῦ ποιμάναι τὸ λογικὸν ποίμνιον κατὰ Χριστόν· *αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ θύρα τῶν προβάτων*. Πρὸ παντὸς δὲ τὴν καλὴν φέρομεν ὁμολογίαν τῆς πίστεως *τὴν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ὑπὸ Χριστοῦ ὁμολογηθεῖσαν* καὶ τὴν τῶν συνα-

φῶν θείων καὶ ἱερῶν δογμάτων, Κανόνων καὶ θεσπισμάτων, ἐφ' οἷς ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ τῶν σεπτῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ὡς ἐπὶ στερρῷ θεμελίῳ ἡ Ἐκκλησία ἐστήρικται καὶ ὡς διὰ χάρακος ἀνυπερβλήτου περικεχαράκωται.

Τούτων δὲ πιστῶς ἀντεχόμενοι, δεδιδαγμένοι τε ὅτι *ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται μόνῳ τῷ Χριστῷ, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καὶ ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων,* σπουδὴν καὶ μέριμναν πᾶσαν ἔξομεν *τηρῆσαι τὴν ἐντολὴν ἀνεπίληπτον, διώκοντες δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα, μὴ λογομαχοῦντες εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων, μένοντες ἐν οἷς ἐμάθομεν καὶ ἐδιδάχθημεν* ἵνα *τὴν καλὴν παρακαταθήκην φυλάξωμεν,* ὡς ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς βλέπομεν τοῦτο θεοφιλῶς πράττοντας τοὺς ἐν ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις τὴν ἐπιστασίαν τῶν ψυχῶν ἐγκεχειρισμένους, ἀγρυπνοῦντάς τε καὶ γρηγοροῦντας τοὺς ἐν αὐταῖς προεστηκότας εἰς περιφρούρησιν *τῶν* πιστῶν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου ἵνα μὴ *ἐκτραπῶσιν ὀπίσω αὐτοῦ.* Τούτου γὰρ μειζόνως χρείαν ἐν τοῖς νῦν καιροῖς οἱ ἐπιστάται ἔχομεν φροντίζειν, ἵνα μὴ *τὸ πνεῦμα τὸ νῦν ἐνεργοῦν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου* ἐπιπνεύσῃ τέλεον, ἀντὶ *τοῦ πνεύματος τοῦ ἐκ Θεοῦ, ὃ ἐλάβομεν* καὶ ἵνα μὴ χείμαρρος ἀσεβείας ἐξογκούμενος ἐν ὁρμῇ, παρελκύσῃ τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἀπώλειαν, ἢ αὐτὸ ὑποσείσῃ τὸ τῆς ἑνότητος ἔρεισμα, δι' οὗ στερρῶς ὑποβαστάζεται τὸ ὅλον τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πανάρχαιον καὶ ἀμετάτρεπτον σύστημα. Πρὸς τούτους δὲ τοὺς ἀρχῆθεν μὲν ἐν Εὐαγγελίοις ἐνδεδειγμένους, ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἡμῶν ποικίλαις ὄψεσι καὶ μορφαῖς ἐμφαινομένους κινδύνους, τὸν εὐαγγελικὸν τῆς ἐν ἡμῖν ἑνότητος, εἰρήνης καὶ ὁμοφροσύνης προβαλλόμενοι σύνδεσμον, ἰσχυρὸν καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστὸν προτάσσωμεν ἀμυντήριον

Ἐν λογισμοῖς τοιούτοις τὰ περὶ ἡμᾶς ἐπαναβλέποντες, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν τῆς πανδήμου ἡμῶν ἀναρρήσεως ἡμέραν ἐν τῷ πανσέπτῳ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικῷ Ναῷ πρὸς τὸ χριστώνυμον ἐκκλησίασμα ῥήματα ἀγάπης πατρικῆς φθεγγόμενοι καὶ τὰ πρακτέα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας προτιθέντες, «πάσης σπουδῆς ἀξίαν ἀπεφαινόμεθα ἐπὶ πᾶσι τὴν μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ εὐαγγελικὴν συναλλαγήν, ἐπιβαλλομένην δὲ τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ συντονωτέραν ἀνασκοπὴν τῆς κανονικῆς ἀλληλεγγύης περὶ τῆς ἐν αὐταῖς θεοσδότου ὑπουργίας, πνεύματι ἁγίῳ, πρὸς τὸ κοινῇ ἀγαθόν, κατά τε τὸ μέρος καὶ τὸ καθόλου. Προσεπεδηλοῦμεν δ' ὅτι ἡ παλαιτάτη αὕτη ἀρχή, ἡ μεταξὺ τῶν ἁγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν πυκνὴ ἐπικοινωνία, ἡγουμένης τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς τὸ πρεσβεῖον καὶ τὴν ἡγεσίαν ἐχούσης ἐκ παλαιοῦ, ἀνάγκη ἵνα τηρῆται ὥσπερ ἅγιόν τι λάβαρον ὑψούμενον ἐν αὐτῇ ὅπως ἐκλίπωσιν αἱ κατὰ τόπους λυπηραὶ προστριβαί, αἱ ἀντιπίπτουσαι ταῖς κανονικαῖς διατάξεσι καὶ τοῖς εὐαγγελικῶς δεδογματισμένοις.

Ἐπὶ τοιαύταις χρησταῖς εἰς Θεὸν ἐλπίσι, *προσευχόμεθα ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ, ἵνα ὦμεν πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ, στήκοντες ἐν ἑνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου,* καὶ *μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἑτέρων ἕκαστος.* Παρακαλοῦμεν δ' ὑμᾶς *πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις καὶ προσευχὰς ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐφ' ἡμᾶς ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.* Εἶτα δέ, ἀδελφικῆς ἡμᾶς ἀξιοῦν συνεργίας ἐν τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως καὶ συχνῆς διὰ γραμμάτων ὁμιλίας, ἵνα ἀληθὴς καὶ ἔμπρακτος εἴη ἡμῖν ὁ τοῦ πνεύματος σύνδεσμος ἐπὶ οἰκοδομῇ τῶν ἁπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων, τῶν τὴν καθόλου ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν συναπαρτιζόντων. Οὐ παυσόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ἀσμένως μὲν τὴν ἡμῶν αὐτῶν φιλαδελφίαν καὶ τὴν τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς Συνόδου γνώμην πρόθυμον ἔχοντες συμφράδμονα καὶ συνεργὸν τοῖς ἐν Χριστῷ ἁγίοις ἀδελφοῖς ἐν παντὶ εὐαγγελικῷ αὐτῶν αἰτήματι, διακαῶς δ' εὐχόμενοι καὶ παρὰ τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Ἀρχιποίμενος αἰτούμενοι στερεοῦν καὶ στηρίζειν τὴν ἁγιωτάτην ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐν ..... κτλ. σκέπειν τε τοὺς ἐν αὐτῇ προϊσταμένους καὶ συνεδρεύοντας καὶ καλοὺς ποιμένας, δαψιλεῖς τε καταπέμπειν τὰς ἁγίας Αὐτοῦ δωρεὰς καὶ χάριτας ἐπὶ τὸ κλητὸν καὶ ἡγιασμένον πλήρωμα αὐτῆς, ἵνα *ὑγιαίνοντες τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, δικαιωθῶσι διὰ τῆς πίστεως ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζόμενοι.* Οὕτω δέ, πάντων ἡμῶν πιστευόντων καὶ διακονούντων, *πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ἡμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ μόνῳ δόξα καὶ μεγαλοσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.*

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ κη' Ἰουλίου αφα'.

Τῆς Ὑμετέρας περιποθήτου ἡμῖν Μακαριότητος καὶ Σεβασμιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ πρόθυμος

† *Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ'

«Ἀσπάζομαι καὶ τοὺς φιλοῦντας καὶ τοὺς μὴ φιλοῦντάς με».

Παμψηφεὶ καὶ πανηγυρικῶς κατ' ἀμφοτέρας τὰς πατριαρχικὰς ἐκλογὰς ἀνελθὼν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἀποτελεῖ, λόγῳ ὑπερόχου καθ' ὅλα ἀξίας, μίαν ἀπὸ τὰς ἐπιφανεστέρας προσωπικότητας τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ὕπατος ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ὡς ἀρχιερεύς, ὡς ἁπλοῦς κληρικός, ὡς ἄτομον ἐν τέλει καὶ μέλος κοινωνικὸν δύναται νὰ διεκδικήσῃ μίαν τῶν προνομιούχων ἐκείνων θέσεων, αἵτινες ἐπιφυλάσσονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἰς τοὺς διαγράφοντας καὶ καθορίζοντας ἐποχήν. Τὴν τοιαύτην δὲ ἀντίληψιν καὶ κρίσιν νομίζω δικαιωματικῶς ἐπιβαλλόμενον νὰ προτάξω πάσης ἄλλης, λεπτομερέστερον τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ ἀφορώσης. Καὶ τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον, παρὰ τὴν κρατοῦσαν παρ' ἡμῖν ἕξιν τοῦ νὰ ἀνομολογῶμεν καὶ ἀναγνωρίζωμεν τὴν ἀξίαν ἑνὸς ἑκάστου μόνον πέραν τοῦ τάφου, οὐδεὶς θὰ ἀρνηθῇ μὲ πόσον μεγάλα καὶ ἔξοχα προτερήματα παρουσιάζεται ἡ ἐπιφανὴς αὕτη προσωπικότης καὶ πόσον ἀνάγλυφον, ζῶσα ἔτι, κατέλαβε καθόλου θέσιν.

* * *

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ, καίπερ τὸ 68ον ἔτος τῆς ἡλικίας του διανύων, παρουσιάζει εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὸν κατὰ πρῶτον γνωρίζοντα αὐτὸν θαυμάσιον τύπον ὑγιοῦς καὶ ρωμαλέας κράσεως. Ἀπὸ τῆς μεγαλοσώμου φυῆς μέχρι τῶν μικροτέρων λεπτομερειῶν, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὸ ἐπιβάλλον ἐξωτερικόν του, τὰ πάντα μαρτυροῦσι παρ' αὐτῷ τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἰδιαζόντως λαμπρὰν ἰδιοσυγκρασίαν του. Ἀλλ' ὅτι περισσότερον διεγείρει καὶ προκαλεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἔκπληξιν εἶναι ἡ μεγάλη τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀναδρομή, ἐξ ἧς ἀμέσως διακρίνεται πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Κυρίως εἰπεῖν δὲν εἶναι εὔσαρκος· ἔχει ὅμως ἀσυνήθη τὴν κατασκευὴν τοῦ σκελετοῦ, μεγάλα τὰ ἄκρα, μέγαν τὸν κορμόν, μεγάλην τὴν κεφαλήν, ἁδρὰ δὲ καὶ ζωηρὰ τὰ χαρακτηριστικά.

Μιξοπόλιος κατὰ τὰ τελευταῖα μόλις ἔτη ἔχει ἰδιάζουσαν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ἔκφρασιν· τὴν ἔκφρασιν δὲ ταύτην παρέχει τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν βλέμμα του, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὡς ἐν μικρογραφίᾳ, ἀποτυποῦται ὅλη ἡ μεγάλη καὶ ὑπέροχος ἰδιοφυΐα του. Εἰς τὸ φαινομενικῶς κοινὸν καὶ ἀδιάφορον τοῦτο βλέμμα, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐξεγείρεται ἐκ τῆς πρώτης καὶ τῆς παραμικροτέρας ἀφορμῆς, δύναταί τις νὰ ἀνεύρῃ ἀμέσως αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀπότυπον τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ γενικώτερον τὸν μέγαν ὁρίζοντα, ἐν τῷ ὁποίῳ Ἰωακεὶμ ὁ Γ' περιφέρεται. Καὶ τὸ εὐρὺ μέτωπον, κάτωθεν τοῦ ὁποίου κρύπτεται καὶ ἡ ἰσχυρὰ θέλησις καὶ ἡ μεγάλη διορατικότης, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ ἄλλαι ἐκφραστικαὶ τοῦ προσώπου γραμμαὶ ὑποχωροῦσι πρὸ τῆς ἐκφράσεως ταύτης τοῦ βλέμματος, ὅ,τι δὲ κατ' ἐξοχὴν ὑποδηλοῖ τὸ ἱερὸν τοῦ οὐρανοῦ πῦρ ἐν τῷ προσώπῳ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' παρουσιάζεται μὲ ἀσυνήθη καὶ παράδοξον ἔκφρασιν. Ἁπλοῦν,

ἄλλοτε ἀγαθόν, κάποτε ὀργίλον, πάντοτε ὅμως ζωηρὸν καὶ ἀκοίμητον, ἀποτελεῖ τὸ οὐσιωδέστερον καὶ χαρακτηριστικώτερον ἐξωτερικὸν γνώρισμα αὐτοῦ. Οὔτε ἀπὸ τὸ σῶμα, οὔτε ἀπὸ τὰς κινήσεις, οὔτε ἀπὸ ἄλλα ἀνάλογα δύναταί τις νὰ μορφώσῃ τὴν πρώτην ἐκτίμησιν. Τὸ βλέμμα καὶ μόνον τοῦτο εἶναι τὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο διεκδικοῦν τὴν προτεραιότητα.

Ἐξ ὅλων τούτων τῶν ἐξωτερικῶν ἐκδηλώσεων προβάλλει ἀμέσως ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἐπιβλητικότης, διὰ τῆς ὁποίας ἀναδεικνύεται ἀληθῶς μεγαλοπρεπὴς καὶ ἡγεμονικὸς Πατριάρχης.

***

Κατὰ τὰς ἕξεις αὐτοῦ εἶναι ἁπλούστατος καὶ λιτότατος.

Ἐγείρεται τῆς κλίνης λίαν πρωΐ, λαμβάνων ἀντὶ πάσης ἄλλης τροφῆς ποτήριον ὕδατος καὶ μικρὸν τεμάχιον ἄρτου· κάποτε εἰς τὰς καταλυσίμους ἡμέρας ροφᾷ ὀλίγον ζωμόν, εἰς δὲ τὰς νηστησίμους ἀφέψημά τι ἐλαφρόν, τὸ ὁποῖον ἀρέσκεται νὰ συνοδεύῃ μὲ φρυγανιάς. Τρώγει ὅμως καλὰ κατά τε τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρας, ἀρεσκόμενος ἰδιαιτέρως εἰς τὰ λαχανικά, τὰς ὀπώρας καὶ τὰ γλυκίσματα. Ἡ τροφή του εἶναι συνήθως λιτή, καθαρὰ ὅμως καὶ εὐπρεπής· μόνον δ' εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις παρουσιάζει ποικιλίαν τινά. Τὴν λιτότητα ἐν τούτοις ταύτην ἀντικαθιστᾷ διὰ τοῦ ποιοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν οὐσιώδη καὶ κυρίαν αὐτοῦ κατὰ τὸ φαγητὸν ἀπαίτησιν· ὅταν δ' αὕτη παραμένῃ ἀνεκπλήρωτος εἷς μορφασμὸς ὑποδηλοῖ ὅλην τὴν ἐνδόμυχόν του ἀποδοκιμασίαν. Ὁ οἶνος, τὰ πνευματώδη καὶ τὰ ἄλλα διεγερτικὰ ποτὰ εἶναι ἄγνωστα αὐτῷ· μεταχειρίζεται μόνον τὸ ὕδωρ, τοῦ ὁποίου εἶναι θερμὸς φίλος καὶ διὰ τὸ ὁποῖον πλειότερον παντὸς ἄλλου δύναται νὰ δικαιώσῃ τὸν «ἄριστον» ἀποκαλοῦντα αὐτὸ Πίνδαρον.

Ἐκτὸς τῆς τραπέζης οὐδέποτε ἄλλοτε τρώγει, εἰς τὴν μερικὴν δὲ ταύτην καὶ τὴν ἄλλην ἐγκράτειαν ὀφείλει τὴν καλὴν ὑγείαν, τῆς ὁποίας ἀπολαύει.

Ὁ ὕπνος του εἶναι ὀλίγων μόνον ὡρῶν. Ἐκ τῆς μακρᾶς ἐν τῷ Ὄρει ἀσκητικῆς ζωῆς του ἀπεκόμισε τὴν συνήθειαν νὰ διακόπτῃ συχνάκις αὐτόν, καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κατ' ἀναλογίαν. Ἔχει ὅμως ἐκ τῆς κατ' ἐξοχὴν λαμπρᾶς καὶ ὑγιοῦς ἰδιοσυγκρασίας του τὸ μέγα πλεονέκτημα νὰ κοιμᾶται εὐθὺς μετὰ τὴν κατάκλισιν· δὲν χάνει ἑπομένως τὴν ὥραν καὶ βυθίζεται ταχέως εἰς ὕπνον βαθὺν καὶ ἀναρρωστικόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν τάχιστα νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ἀπολεσθείσας μετὰ μακρὰν ἀγρυπνίαν ἢ κόπωσιν δυνάμεις. Δὲν ἔχει δὲ πρὸς τοῦτο ἀνάγκην πολλοῦ ὕπνου· μιᾶς ἢ καὶ δύο ὡρῶν τοιαύτη ἀνάπαυσις ἐξαρκεῖ πολλάκις νὰ ἐξουδετερώσῃ παννύχιον ὀρθοστασίαν.

Ἀγνοεῖ ἐν τούτοις τί εἶναι κόπωσις· ἡ ἀντοχὴ δὲ καθόλου, τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύει, παρίσταται ἐξαιρετική, καταπλήσσουσα καὶ τοὺς μᾶλλον ἐσκληραγωγημένους καὶ τοὺς ἀπὸ ἕξεων καὶ βίου πρὸς τὰς μεγάλας ταλαιπωρίας τοῦ σώματος ἐξῳκειωμένους. Κατὰ τοῦτο φαίνεται ἀρυόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικὸν μᾶλλον ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ θελήσεως ἢ ἐκ τῆς ρωμαλέας κράσεώς του.

***

Ἀληθὴς καὶ κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως ἐκδοχὴν ποιητής, ἀγαπᾷ ὑπερμέτρως τὴν φύσιν καὶ τὸν φυσικὸν βίον. Ὅλαι αἱ καλλοναὶ αὐτῆς ἔχουσι παρ' αὐτῷ εἰλικρινῆ καὶ εὐγνώμονα λάτριν· ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα, αἱ πεδιάδες, τὰ βουνὰ διεγείρουσι καὶ ἐξαίρουσι τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ ψυχὴν καὶ τὰς μεγάλας ἐπὶ τῆς φύσεως σκέψεις του. Ἕνεκα τούτου δὲ προτιμᾷ καὶ ἀρέσκεται εἰς τὴν ἐν ὑπαίθρῳ διαμονὴν καὶ εἰς τοὺς

μακροὺς ἀνὰ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν περιπάτους. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ διαμονή του ἐν ἁγίῳ Ὄρει ὑπῆρξεν ἀνεκτίμητον δι' αὐτὸν ἀγαθόν.

Πρὸς τὰ ἄνθη τρέφει ἰδιάζουσαν ἀγάπην, καὶ τοῦτο ἑρμηνεύει τὴν ἐξαιρετικὴν φιλοκαλίαν, τὴν διακρίνουσαν τὸν Πατριάρχην. Μόνος του περιεποιεῖτο αὐτὰ εἰς τὸ Μυλοπόταμον καὶ μόνος του ἔκοπτε καὶ ἐστόλιζε δι' αὐτῶν, πάντοτε σχεδόν, τὴν τράπεζαν καὶ τὴν αἴθουσάν του. Χωρὶς νὰ δαπανᾷ ἀφόρητα δι' αὐτὸν ἔξοδα κατώρθωνε νὰ συντηρῇ δι' ὅλου τοῦ ἔτους ὡραίας συλλογὰς καὶ νὰ ἔχῃ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τὰ ὡραιότερα τοῦ δωματίου στολίσματα. Ἐξ ἄλλου ὅμως μισεῖ τὰς βαρείας τεχνητὰς ὀσμάς, τὶς μοσχομυρισμάδες, ὅπως τὰς ἀποκαλεῖ, καὶ κατακρίνει πάντας τοὺς ποιοῦντας χρῆσιν αὐτῶν. Ἀγαπᾷ ἐπίσης καὶ τὰ πτηνά, ἱκανὰ τῶν ὁποίων ἔτρεφεν ἄλλοτε καὶ ὧν τὴν συντήρησιν δυσχερῆ καὶ ἀδύνατον κατέστησε τὸ πλῆθος τῶν ἐφιπταμένων ἱεράκων.

***

Αἱ πεζοπορίαι καὶ αἱ θαλάσσιαι ἐκδρομαὶ ἀποτελοῦσι προσφιλεῖς αὐτῷ ἕξεις· εἰς τὰς πρώτας εἶναι ἀκαταπόνητος, εἰς τὰς δευτέρας ἄφοβος. Δὲν φοβεῖται δὲ ποσῶς οὔτε τὸ ψῦχος, οὔτε τὸν ἀέρα καὶ κάθιδρως πολλάκις ἐκτίθεται, ἄνευ δυσαρέστων ἐν τούτοις συνεπειῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀσθενῶν δὲν ἀποβάλλει ποσῶς τὸ θάρρος του. Προσκαλεῖ τὸν ἰατρὸν καὶ ἀφοῦ λεπτομερῶς ἐκθέσῃ τὰ τῆς ἀσθενείας εἰς αὐτὸν ἀκούει τὴν γνώμην του καὶ συζητεῖ μετ' αὐτοῦ. Τὰ ἐπίλοιπα ἀναθέτει εἰς τὸν Θεόν. Κρατεῖ ὅμως δελτίον τῆς πορείας τοῦ νοσήματος καὶ ἀκολουθεῖ πιστῶς τὴν θεραπευτικὴν δίαιταν, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ὁ ἰατρός. Φάρμακα δὲν λαμβάνει πολλά, διότι ὁ ἰδιότροπος στόμαχός του δὲν ἀνέχεται ταῦτα· ἐφαρμόζει ὅμως μερικὰ οἰκιακῆς χρήσεως

καὶ ἰδίως εἰς στομαχικὰς διαταράξεις, ὁπότε κάμνει χρῆσιν ἰατρικοῦ παραγγέλματος τῆς μητρός του, πίνων θερμότατον ὕδωρ κατὰ τὸ ἀμερικανικὸν σήμερον σύστημα καὶ ἀπέχων πάσης τροφῆς. Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τῆς ἀσθενείας του εὑρίσκει μεγάλην ἀνακούφισιν ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῶν ὀλίγων συμπαθῶν φίλων.

Περίεργος καὶ ἀξία μνείας εἶναι ἡ συνήθεια, τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ φορῇ καινουργῆ ἐνδυμασίαν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους· τὴν παλαιὰν δίδει εἰς κάποιον πτωχόν. Συνειθίζει ἐπίσης νὰ κόπτῃ βασιλόπηττα κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ ἔτους, καὶ θεωρεῖ αἴσιον οἰωνὸν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ νόμισμα τύχῃ εἰς τὴν μερίδα του. Ταῦτα σαφῶς καταδεικνύουσι πόσον ὁ μοναχὸς καὶ ὁ Πατριάρχης περιθάλπει ἀκόμη τὰς ὡραίας οἰκογενειακὰς καὶ πατροπαραδότους ἕξεις καὶ πόσην τέρψιν ἀνευρίσκει ἐν αὐταῖς.

Οὐδέποτε καταλύει τὰς νηστησίμους ἡμέρας καὶ κρατεῖ μετ' ἀσυνήθους αὐστηρότητος καὶ τὰς ἐλαχίστας σχετικὰς διατάξεις.

***

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ δὲν παρεκάθησεν εἰς Πανεπιστήμια καὶ Θεολογικὰς σχολάς, οὔτε φέρει μεγαλόσχημα διπλώματα. Ἐν τούτοις ἡ γόνιμος διάνοιά του ἀπὸ τὰς περιοδικὰς πλὴν ἀληθεῖς σπουδάς του ἐμόρφωσε τελείως αὐτὸν καὶ κατέστησεν ἱκανόν, ὄχι μόνον νὰ ἀντιπαραταχθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερβάλῃ ἐκείνους, οἵτινες μακρὰ ἔτη συχνάζοντες εἰς Πανεπιστήμια καὶ Θεολογικὰς σχολὰς ἐν Εὐρώπῃ, ἀπεδείχθησαν ἀνικανώτατοι, ἐξ ἴσου εἰς τὰ γενικά, ὅσον καὶ εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Ἄλλως δὲ Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ἐκτὸς τῆς ἄλλης πλουσίας ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως καὶ τῆς γλωσσομαθείας, κατέχει καὶ καλὸν ἐφόδιον θεολογικῶν γνώσεων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ κριτικὴ καὶ ὑψηλόφρων διάνοιά

του ἐξευρίσκει ἀμέσως τὸν καθορισμὸν καὶ τῶν μᾶλλον περιπλόκων θεωριῶν.

Ἀκριβῶς δὲ ἡ πραγματικὴ τῆς μορφώσεως ἀντίληψις ἀπεσκοράκισε παρ' αὐτῷ πᾶσαν ξηρὰν σχολαστικότητα καὶ μεσαιωνικὴν τυπικότητα. Γράφει καὶ ὁμιλεῖ, προσέχων μᾶλλον εἰς τὴν ἰδέαν ἢ εἰς τὴν ἀνούσιον καὶ κενολόγον τῆς φράσεως καλλιέπειαν. Τὰ τετορνευμένα καὶ τὰ πάρισα σχήματα εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἄγνωστα εἰς αὐτόν, διότι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἔννοιαν εἰς τὴν μορφὴν καὶ τὸ σχῆμα. Δι' αὐτὸ καὶ ὁμιλεῖ γλῶσσαν ἁπλῆν μᾶλλον, οὐδὲ διστάζει νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς πλείονα χαρακτηρισμὸν τῆς ἰδέας ἢ τοῦ προσώπου λέξεις δημώδεις καὶ περιέργους· οὕτω λ. χ. ἀποκαλεῖ κουλουβάχατα τὰς ἐν τοῖς ναοῖς ἀνωμαλίας, κουκοσχιάχτιδες δὲ τοὺς λίαν ἐγκρατεῖς τῶν τυπικῶν. Ἡ τοιαύτη μάλιστα διάθεσίς του μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς φυσικότητος, μετὰ τῆς ὁποίας ἐξ ἴσου ὁμιλεῖ περὶ πάντων. Σεμνοτυφίαι καὶ ἄκαιροι ἐπιφυλάξεις διεγράφησαν ἢ μᾶλλον δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ εἰς τὸ τυπικὸν τῶν ἀναστροφῶν του.

***

Σπάνιος καὶ ἀληθῶς ὑπέροχος πλοῦτος ἠθικῶν ἀρετῶν χαρακτηρίζει Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄.

Ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του ὡς ἑαυτὸν καὶ ἐκ τούτου ἀρύεται ὅλην τὴν μεγάλην πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ δύναμιν. Εἴτε ὑλικῶς, εἴτε ἠθικῶς θὰ ἐξεύρῃ πάντοτε τὸ μέσον νὰ βοηθήσῃ τὸν πάσχοντα καὶ τὸν ζητοῦντα παρ' αὐτοῦ βοήθειαν. Πτωχὸς αὐτὸς κατορθώνει νὰ ἔχῃ πλουσίαν συνεχῶς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν ἀντίληψιν διὰ τοὺς ἄλλους. Τὰ χρήματα, ὅσα τυχὸν εὑρίσκονται εἰς χεῖράς του, διαθέτει ἀμέσως, ἀποβλέπων εἰς αὐτὰ ὡς εἰς χρήσιμον μέσον καὶ οὐχὶ τελικὸν σκοπόν. Ἐν-

θουσιᾷ δὲ κατ' ἐξοχήν, ὅταν ἡ βοήθειά του αὕτη χαρηγῆται χάριν γενικωτέρου σκοποῦ καὶ οὐχὶ διὰ πρόσκαιρον ἢ στιγμιαίαν ἀνακούφισιν. Ἕνεκα τούτου ἐπέδειξεν ἀνέκαθεν μεγάλην στοργὴν πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν σπουδὴν καὶ κατώρθωσε πάντοτε συνιστῶν, προτρέπων, ἐκλιπαρῶν ὅσους ἐνόμιζε

Η ΕΞΟΔΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΝ

καταλλήλους, νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι ἡ ἀνέχειά του δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτόν.

Ἡ ἀφιλοχρηματία του αὐτὴ εἶναι ὁμολογουμένως ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα καὶ σπανιώτερα δυστυχῶς διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν γνωρίσματά του. Κατὰ τὰ διάφορα στάδια τοῦ βίου του ποικίλα ποσὰ παρῆλθον ἀπὸ τὰς χεῖράς του· οὐδέποτε ἐν τούτοις κατώρθωσεν, ὅπως τόσοι ἄλλοι, νὰ ἔχῃ περίσσευμά τι, πολὺ δ' ὀλιγώτερον πε-

ριουσίαν. Πολλὰ χρήματα ἰδίως εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του κατὰ τὴν πατριαρχείαν του, καὶ ὅμως ποτὲ δὲν ἐσκέφθη νὰ κάμῃ ὅ,τι μετὰ τόσης στοργῆς ἄλλοι συνειθίζουσι. Διὰ τὴν μεγάλην του ὅμως αὐτὴν καὶ πολύτιμον διὰ κυβερνήτην ἀρετὴν εἶχε πάντοτε προχείρους τὰς συνδρομὰς τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἐφρόντισαν νὰ μάθωσι τίνι τρόπῳ διετίθεντο αὗται. Τόσον μεγάλη ἦτο καὶ εἶναι ἡ πεποίθησίς των εἰς τὴν ἀφιλοχρηματίαν τοῦ χρηστοῦ καὶ ἐναρέτου κληρικοῦ.

Ἔπαιζε συχνάκις ὁ μακαρίτης πρόεδρος Ἱερισοῦ Μελέτιος λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν δύναταί τις σήμερον νὰ ζήσῃ ἐπαρκῶς χωρὶς πλαγίας παροχάς. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου ἦτο τυπική, ἀναξίους καὶ μηδαμινοὺς θεωροῦντος διὰ τὴν ζωὴν τοὺς τοιούτους.

— Οὐδέποτε, προσέθετε, θὰ καταδεχθῶ νὰ φθάσω εἰς τοιοῦτον σημεῖον· προτιμῶ νὰ ἀποθάνω πτωχός.

Καὶ φαίνεται ἢ μᾶλλον εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἀποθάνῃ πτωχός.

***

Ἀνεξίκακος ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις. Ἡ κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του ἀποστροφὴ ***«ἀσπάζομαι καὶ τοὺς φιλοῦντάς με καὶ τοὺς μὴ φιλοῦντάς με»*** εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀρχὴ διὰ τῆς ὁποίας ρυθμίζει τὸν βίον του. Λυπεῖται διὰ τὰς συκοφαντίας καὶ πάσχει· ἀλλ' οὐδέποτε μισεῖ τινα, μολονότι τὰ κατ' αὐτοῦ ἐξακοντισθέντα βέλη ἦσαν πολλάκις ὀδυνηρότατα. Εἰς τοὺς κοινοὺς τῶν βροτῶν τὸ τοιοῦτον φαίνεται παράδοξον καὶ ἐλαττωματικόν, ἀλλὰ διὰ τὸν χριστιανικὸν Πατριάρχην, τὸν εὑρόντα ὅλην τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐνασκήσῃ τὴν ἀρετήν του ταύτην ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ εἰς τὸν Θρόνον, τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ οὐσιῶδες γνώρισμα παντὸς ὀπαδοῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν περνᾷ εὐχαρίστους ἡμέρας φαίνεται ἱλαρός·

τὸ πρόσωπόν του ἀντανακλᾷ τότε τὴν ἐνδόμυχον φαιδρότητα. Λυπούμενος ὅμως δὲν ἀποδεικνύει τίποτε καὶ ἐπιζητεῖ ὅλην τὴν ἀνακούφισιν τῆς κατεχούσης αὐτὸν θλίψεως καταφεύγων πρὸς τὸν Θεόν.

Εἶναι πατρικώτατος εἰς τὰς προτροπάς του, προσπαθῶν διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐπιτύχῃ καλόν τι ἀποτέλεσμα· δὲν παραφέρεται ἐπίσης συζητῶν, ἀσμένως ἀποδεχόμενος τὰς ὀρθὰς τῶν ἄλλων γνώμας· ἀποστρέφεται ὅμως τὰς κενολογίας, τὰς πομπώδεις ὁμιλίας καὶ τὰς στρεψολογίας. Ὀργίζεται εἰς μερικὰς περιστάσεις, ἀλλὰ καὶ τοῦτο διὰ νὰ δειχθῇ τὸ μεγαλεῖον τῆς ὑψηλοφροσύνης του.

***

Εἶναι καταπληκτικὴ ἡ ἠθικὴ δύναμις, τὴν ὁποίαν διαθέτει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Τὸ ἐφόδιον αὐτῆς εἶναι ἀκένωτον, μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἀφειδῆ χρῆσιν καὶ τὴν σπατάλην, ἔστιν ὅτε, τὴν ὁποίαν κάμνει, ἔχει πάντοτε πλούσιον ἀποθήκευμα. Ἐντεῦθεν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἀνεξάντλητον τῆς ἐργατικότητος αὐτοῦ καὶ τὸ ἀκαταπόνητον τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῷ ποσότης δυνάμεως ἔχει ἀνάγκην νὰ διατεθῇ, δι' αὐτὸν δ' ἀκριβῶς τὸν λόγον τίποτε δὲν εἶναι μᾶλλον εὐχάριστον καὶ ὠφέλιμον ἀκόμη εἰς αὐτὸν ἢ ὅταν ἔχῃ ἐνώπιον αὐτοῦ εὐρὺ καὶ μέγα στάδιον ἐνεργείας. Ἡ ἀδράνεια, ἡ ἀκινησία εἶναι ὁ θάνατός του, διότι ἡ συσσώρευσις τῆς ἀκαταναλώτου δυνάμεως ἐπιφέρει κυριολεκτικῶς ἐκρήξεις τοῦ ὀργανισμοῦ. Ὅταν δὲν ἔχῃ νὰ κάμῃ τι καλλίτερον, κινεῖται, ἀναβαίνει, φωνάζει κάποτε, διορθώνει τὰ πράγματά του καὶ ἐν γένει ἐπιδίδεται εἰς παντοίας ἀσχολίας, δυναμένας νὰ διαθέσωσι μέρος τῆς πλεοναζούσης δυνάμεως. Εἶναι τρόπον τινὰ ἡ ἐξάτμισις τοῦ μεγάλην πίεσιν ὑφισταμένου λέβητος. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην βεβαίως δὲν ἦτο κατάλληλος ἡ ἐν τῷ Ὄρει διαμονή.

Πρὸς τὴν δύναμιν ταύτην παράλληλος ἀναφαίνεται ἡ μεγάλη αὐτοῦ καὶ ἀκατάβλητος θέλησις. Τίποτε δὲν κατισχύει πρὸ αὐτῆς, πολλάκις δὲ κατορθώνει νὰ ἐξουδετερώσῃ διὰ τῆς θελήσεως καὶ μόνης καὶ τὰ μᾶλλον ἀνυπέρβλητα προσκόμματα. Δὲν παρασύρεται ποτέ· τοὐναντίον ἀρυόμενος ὅλην αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ ἀνεκτιμήτου μάλιστα διὰ κυβερνήτην ἀρετῆς ἀκολουθεῖ πιστῶς τὴν σκέψιν του, ἀδιαφορῶν ἂν ἐν τῇ εἰλικρινείᾳ αὐτῆς θὰ δυσαρεστήσῃ τοὺς ἄλλους. Εἰς ὅλας τὰς πράξεις τοῦ βίου του μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων καταφαίνεται ἡ ἀξία τῆς θελήσεώς του καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπιβλητικότης, τὴν ὁποίαν τόσον μεγαλοπρεπῶς καὶ ἀσυνήθως ἐξήσκησεν. Ὑπῆρξε δ' αὕτη ὄχι μόνον ὑποκειμενικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀντικειμενικῶς πολύτιμος, εἰς αὐτὴν δ' ὀφείλεται μέγα μέρος τῶν τόσον λαμπρῶν ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσιῶν του.

* * *

Ὡς κληρικὸς καὶ Πατριάρχης ἀνεῦρε τὸ κατ' ἐξοχὴν στάδιον τῆς ἰδιοφυΐας του.

Ἐν πρώτοις εἶναι ἄνθρωπος εὐσεβέστατος, καὶ τοῦτο ὄχι ἀπὸ συνθήκας καὶ περιστάσεις ἐκ τῆς θέσεως ἀπορρεούσας, ἀλλ' ἀπὸ πραγματικὴν καὶ βαθεῖαν πεποίθησιν καὶ συναίσθησιν. Εἶναι κυριολεκτικῶς χριστιανός, πιστεύων καὶ ὁμολογῶν. Προσευχόμενος πράττει τοῦτο ἀπὸ ἐσωτερικήν τινα ἀνάγκην καὶ οὐχὶ ἀπὸ τυπικὸν καθῆκον, δι' αὐτὸ καὶ ἀρέσκεται μελετῶν τὰ θεῖα καὶ περὶ τὰ ἱερὰ ἐντρίβων. Ὅταν ἀναγινώσκῃ τὰς εὐχὰς συγκινεῖται καὶ αὐτὸ τοῦτο πάσχει, ἐν τῇ μετουσιώσει δὲ τῶν ἀχράντων μυστηρίων δακρυρροεῖ πολλάκις.

Ἀκολούθως διακρίνεται διὰ τὴν χρηστότητα καὶ τὴν ἐγκράτειαν τοῦ βίου του. Εἶναι παραδειγματικὴ ἡ αὐστηρότης τῶν ἠθῶν του καὶ παρέχει τὴν γνησιωτέραν

ὄψιν τῶν ἀσκητικῶν ἐκείνων ἕξεων τῶν πρώτων αἰώνων. Κατὰ τοσοῦτον δὲ μᾶλλον ἡ ἀξία αὕτη εἶναι μεγαλειτέρα, καθόσον γενόμενος Πατριάρχης ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ὑψηλὰ τὸ γόητρον τοῦ ἀξιώματος, πρᾶγμα δυστυχῶς οὐχὶ πολὺ κοινὸν εἰς τοὺς προϊσταμένους τοῦ κλήρου. Ὅ,τι δὲ τοσοῦτον προχείρως ἀπεδόθη εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν οὐδέποτε ἀπετόλμησέ τις, ἔστω καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀδιαλλάκτων, νὰ ἐπιρρίψῃ κατὰ τοῦ ἀσκητοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἐγκράτειά του αὕτη καὶ ὁ ἄλλος ἀληθὴς μοναχικὸς ἐν τῷ

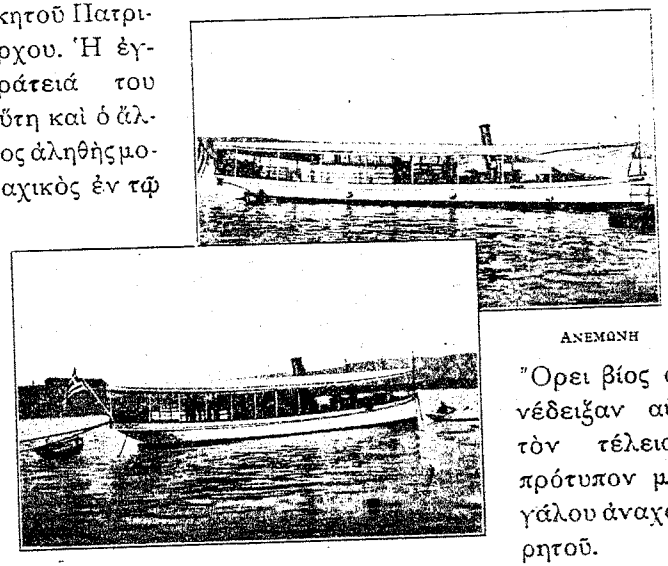

ΑΝΕΜΩΝΗ

ΑΦΡΟΕΣΣΑ

Ὄρει βίος ἀνέδειξαν αὐτὸν τέλειον πρότυπον μεγάλου ἀναχωρητοῦ.

Ὀλίγοι ἴσως θὰ γνωρίζωσιν ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ, μονάζων ἐν Μυλοποτάμῳ, ἐπορεύετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς τὴν ἔρημον καὶ ἀπορρῶγα ἄκραν τοῦ ἐναρέτου πνευματικοῦ παπᾶ Γρηγορίου. Ἐπὶ τρίωρον βαδίζων δι' ἀποκρήμνου καὶ δυσβάτου ὁδοῦ προσήρχετο πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ ἀποδείξῃ συγχρόνως ὅτι, καίπερ ἀνώτατος ἀργηγὸς τῆς θρησκείας, ὑπέκειτο οὐχ

ἦττον εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ ἐξομολόγησις αὕτη δὲν ἦτο τυπικὴ καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι, τοὐναντίον εἶχεν ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος.

Ἀλλ' ὁ εὐσεβὴς Πατριάρχης καὶ ὁ ἐνάρετος μοναχὸς δὲν ὑστερεῖ ποσῶς καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τῶν ἕξεων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ὁποίας εἶναι κάλλιστος ἐκτιμητής. Μόνον ἄνθρωπος ἐν τῷ μεγάλῳ πολιτικῷ κόσμῳ ἀνατραφεὶς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τόσον εὔστροφον τὸν τρόπον καὶ τόσον καλλιτεχνικὴν τὴν δεξιότητα τοῦ πολιτεύεσθαι. Ὅλα ταῦτα ὅμως χωρὶς ποτὲ νὰ λησμονῇ τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν τοῦ ἀξιώματος ἀξιοπρέπειαν. Ἀσκητὴς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ κοινωνικὸς ἐν τῇ μονώσει.

***

Τὸ ὄνειρόν του εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, καὶ παντὶ σθένει εἰργάσθη ἀφότου ἀνεμίχθη εἰς τὰ πράγματα. Ἀνάγλυφος κατὰ τοῦτο θὰ παραμείνῃ καὶ ἡ ἐν Βάρνῃ καὶ Θεσσαλονίκῃ ποιμαντορία του καὶ ἡ πρώτη πατριαρχεία, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτὴ ἡ φαινομενικῶς ἄεργος ἐν τῷ Ὄρει διαμονή του. Ἔχων διοικητικὴν ἱκανότητα ἔκτακτον γνωρίζει πάντοτε νὰ δημιουργῇ καρποφόρου ἐνεργείας στάδια, συνάμα δὲ νὰ ἐξευρίσκῃ τὰ κατάλληλα διὰ τὰ γενναῖα ἔργα πρόσωπα· ἐν ἀνάγκῃ παρασκευάζει αὐτά, μὴ ἀποθαρρυνόμενος οὔτε ἀπὸ τὰς παρομαρτούσας ἐλλείψεις οὔτε ἀπὸ τὰς ἄλλας δυσχερείας. Ποτὲ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του, πάντοτε δὲ κατώρθωσε νὰ ἐξεύρῃ τὴν ποθητὴν λύσιν καὶ διὰ τὴν δυσκολωτέραν περίστασιν.

Διὰ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἔργα εὑρίσκει μεγίστην καὶ πολύτιμον δύναμιν εἰς τὸν ἐνθουσιασμὸν ὑπὸ τοῦ ὁποίου διαπνέεται. Τὸ ἐλατήριον τοῦτο τῶν μεγάλων πράξεων εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ λίαν ἰσχυρόν. Τοιαύτη γενναία ὁρμή, τοιοῦτον εὔελπι ἔργον ἀναρριπίζει ἀμέσως τὴν ἱερὰν αὐτὴν φλόγα καὶ δημιουργεῖ στιγμιαίως ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸν θερμότερον ὑπέρμαχον καὶ προασπιστήν. Αἰσιόδοξος ἐξ ἄλλου καὶ εἰλικρινῶς ἐλπίζων εἰς τὸ μέλλον παρέχει ἀκριβῶς ἐν αὐτοῖς ὅλα τὰ πολύτιμα καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖα στοιχεῖα διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, ἥτις τόσον ἱστορικὴν ἔχει τὴν ἀρχήν.

Τὴν Ἐκκλησίαν ἀληθῶς εἰπεῖν θεωρεῖ στρατευομένην· ἀπαιτεῖ πολλὰ ἀπὸ τὸν κλῆρον καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς. Πολλάκις ἐξεφράσθη πικρῶς κατ' αὐτῶν καὶ συχνάκις ἤλεγξε τὰς παρανομίας των ἔν τε τῷ ἐπισήμῳ καὶ τῷ ἰδιωτικῷ αὐτῶν βίῳ, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν μετάστασιν αὐτῶν εἰς τὸ ἀντίπαλον κόμμα. Ἐκτιμᾷ ὅμως καὶ πολλοὺς ἐκ τούτων, ἔστω καὶ ἄνευ διπλώματος καὶ περγαμηνῶν, τινὰς δὲ μάλιστα ἀντικειμένους αὐτῷ καὶ ἀντιφρονοῦντας ὑπεδείκνυεν ὡς καταλληλοτάτους διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Τὸ μεγαλεῖον δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιζητεῖ ἀκόμη καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τελεταῖς. Ἐπανέφερε πατριαρχεύων, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὰς ἀρχαίας συνηθείας καὶ ἠρέσκετο, ἐν τῷ Ὄρει μονάζων, νὰ ἱερουργῇ πομπωδῶς μετὰ πολυπληθοῦς ἱερατείου. Τότε ἐφόρει κατὰ προτίμησιν ἱστορικὰ καὶ πολύτιμα ἄμφια καὶ ἐπεδείκνυε τὴν προσιδιάζουσαν αὐτῷ ἡγεμονικὴν μεγαλοπρέπειαν, ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου ἢ λειτουργῶν.

Καὶ ὡς ἄτομον μὲν πρόσκειται εἰς τὸ Γένος του· ἀλλ' ὡς Πατριάρχης ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους· ὡς χριστιανὸς δὲ φιλεῖ πάντας καὶ συνιστᾷ θερμῶς τὴν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συμβίωσιν μετὰ πάντων καὶ τὴν κοινωνικὴν πρὸς ὅλους συνδιαλλαγὴν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Πρὸς τὸ Βασίλειον κράτος ἐν τέλει καὶ πρὸς τὸ ἄτομον τῆς Α. Α. Μ. ἔχει πίστιν ἀκλόνητον καὶ ἀφοσίωσιν εἰλικρινῆ.

***

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐξέχει γενικῶς εἰς ὅλα· δὲν εἶναι μερικὸς ὅπως ὅλοι οἱ προκάτοχοί του τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων. Ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων κυριαρχεῖ, βλέπει δὲ μακρὰν καὶ μετ' ἐμβριθείας μοναδικῆς. Ἀπὸ τὸ παραμικρότερον πράγμα γνωρίζει νὰ ὠφελῆται πολλά. Ἡ ἀπέραντος μνήμη συνδυάζεται παραδόξως μὲ ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην κρίσιν· ἡ θέλησις ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸ θάρρος παρέχουσι τὴν πολύτιμον καὶ ἐπίκαιρον αὐτῶν συμβολὴν καὶ οὕτω πως κατορθώνει νὰ ἀναφαίνηται εἰς ὅλα καὶ δι' ὅλα μέγας.

Δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν πατριαρχείαν κατάλληλον διὰ νὰ δοξασθῇ, οὔτε διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ ἄλλας ταπεινὰς ὁρμάς· ἐννοεῖ αὐτὴν ὡς λαμπρὸν στάδιον δράσεως καὶ τίποτε περιπλέον. Ἄλλως δὲν θὰ εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ φανῇ τόσον ριζοσπαστικὸς ἐν τῇ μετατροπῇ τῶν βλαβερῶν τοῦ παρελθόντος ἕξεων, νὰ πολεμήσῃ ἀμειλίκτως τὴν σιμωνίαν, νὰ ἐλέγξῃ τόσας παρανομίας. Δραστήριον καὶ εἰλικρινῆ ἔχων τὸν χαρακτῆρα οὐδέποτε ἠνέχθη τὸ ψεῦδος καὶ ἀπηνῶς ἐπολέμησε τοῦτο. Ἴσως ἐκ τῆς πολλῆς καὶ μεγάλης εἰλικρινείας του στερεῖται ἐξιδιασμένης διπλωματικῆς τέχνης. Ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον εἶναι καὶ ἀξιοπρεπῶς ὑπερήφανος, οὐδέποτε χαμαιζήλως συγκαταβαίνων καὶ κολακευτικῶς ἐκλιπαρῶν. Ἡ ὑπερηφάνειά του, διὰ τὴν ὁποίαν κατεκρίθη, εἶναι μᾶλλον προσὸν ἢ ἐλάττωμα· εἶναι ἀρετή, ἀπορρέουσα ἐκ πάσης ἀγνῆς καὶ γενναίας φύσεως.

Δὲν ἐννοεῖ ποσῶς τὸν κομματισμὸν ἐν τῇ ἀρχῇ. Ὡς Πατριάρχης ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος του, μὴ ἐννοῶν νὰ γίνῃ οὐδενὸς ὄργανον. Κυβερνᾷ καὶ διοικεῖ τὰ πράγματα, ὡρίμως ἀποφασίζων, χωρὶς ποσῶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς προσωπικὰς καὶ χάριν ἰδιοτελοῦς σκοποῦ γινομένας εἰς αὐτὸν εἰσηγήσεις. Ἐκ

τῆς νομιμότητος καὶ τοῦ δικαίου γίνεται ἀνένδοτος καὶ ἄνευ ὑπεκφυγῶν γνωρίζει κάλλιστα νὰ ὑποτάσσῃ εἰς αὐτὸ ὅλα τὰ προσωπικὰ ζητήματα. Ἡ εἰλικρινὴς αὐτοβουλία του αὕτη ὑπῆρξεν ἡ μόνη καὶ οὐσιώδης ἀφορμὴ τῆς κατ' αὐτοῦ πρὸ ἐτῶν καταφορᾶς μεγαλοσχήμων τινῶν, ἐννοούντων ἐν παντὶ νὰ διεκδικῶσι τιμαριωτικὰ ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων δικαιώματα. Πολέμιος τῆς ἀναμίξεως τῶν λαϊκῶν εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα· θέλει καὶ ἐπιζητεῖ, λίαν ὀρθῶς, τὴν λελογισμένην ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, συνεργασίαν, ὅπου αὕτη ἀπαιτεῖται. Μισεῖ ἐπίσης τὰ ἀσύντακτα μέτρα καὶ τὰ ἄνευ βαθείας μελέτης νομοθετήματα.

***

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ πρόκειται οὕτω ὑπεράνω πάσης μεροληψίας ἡ ἐπιφανεστέρα κατὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν προσωπικότης ἐν τῷ λήξαντι αἰῶνι. Παρὰ τὴν σύγχρονον δὲ ταύτην καὶ ἀτελῆ ἔτι ἱστορικὴν σκιαγραφίαν ἡ κρίσις τοῦ μέλλοντος βεβαίως θὰ παραθέσῃ τὴν τελειωτικὴν αὐτῆς λέξιν καὶ θὰ ἀποκαλέσῃ πάντως Μέγαν τὸν Πατριάρχην, ὅστις τοσοῦτον χαρακτηριστικὴν καὶ καινότροπον διέγραψεν ἐποχήν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ μιᾷ φωνῇ κλήρου καὶ λαοῦ ἀνάκλησις ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τοῦ Κιγκιννάτου τῆς Ἐκκλησίας ἀπετέλεσεν ἓν τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων παρ' ἡμῖν γεγονότων. Ὀλίγιστοι Πατριάρχαι δύνανται νὰ διεκδικήσωσιν ἀνάλογον δόξαν καὶ ἐξίσου περιφανῆ δι' αὐτοὺς λαϊκὴν στοργήν, ἐπὶ τῶν δακτύλων δ' ἀριθμοῦνται ἐκεῖνοι, οἵτινες τόσον θριαμβευτικῶς ἀνῆλθον τὰς βαθμίδας τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου.

Πρὸς τὸν ἐν Μυλοποτάμῳ ἀσκούμενον Πατριάρχην τὸ Ἔθνος ἀνέκαθεν ἀπέβλεπεν ὡς τὴν μόνην τῆς σωτηρίας ἄγκυραν, παρ' αὐτοῦ δὲ καὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐξῄρτα τὴν θεραπείαν καταστάσεως, ἀπὸ πολλοῦ ἐπιδεινωθείσης. Διὰ τὸ Ἔθνος οὐδεὶς ἄλλος ἦτο καὶ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀντιμετρηθῇ πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ νὰ περισώσῃ τὴν κλυδωνιζομένην Ἐκκλησίαν, ἀποδώσῃ δ' ἅμα εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς αἴγλην καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἡ ἐμπιστοσύνη, τοῦ λαοῦ πρὸς Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄ ἦτο καὶ εἶναι ἀπεριόριστος, οὐδὲ κατέστη ποτὲ δυνατὸν μετὰ τόσας ἐρεσχελίας νὰ μετριασθῇ ἡ μέχρι φανατισμοῦ ἐξικνουμένη πρὸς αὐτὸν λαϊκὴ αὕτη πίστις. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ διὰ τίνων τρόπων πανηγυρικῶς ἐξεδηλοῦτο αὕτη, πολὺ δ' ὀλιγώτερον τὸν βαθμὸν αὐτῆς, τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς λατρείας τοῦ λαοῦ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς χαρᾶς, τῆς τόσον δαψιλῶς ἐπιδειχθείσης πανταχόθεν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, παρὰ πάντων ἰδιωτικῶς καὶ ἐπισήμως ἐξεδηλώθη ὅτι πάσας τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ τὸ Ἔθνος εἰς τὸν μεγαλουργὸν ἀναθέτει Πατριάρχην. Παρ' αὐτοῦ ἀναμένει τὴν διόρθωσιν τῶν τε μείζονος καὶ ἐλάσσονος σημασίας κακῶς ἐχόντων πραγμάτων καὶ αὐτὸν θεωρεῖ τὸν μόνον δυνάμενον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν κατάστασιν. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, σωματεῖα καὶ ἰδιῶται εἰς τοῦτο πάντοτε καταλήγουσι καὶ αὐτὸ ἰδιαιτέρως ὑποδεικνύουσιν. Ἕκαστος, ὡς ἄτομον ἢ ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, ἔχει καταμετρήσει ἤδη τὰς ἀνάγκας τοῦ περὶ αὐτὸν κύκλου καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν ὑποβάλλει εἰς τὸν Πατριάρχην ὡς ἐπείγουσαν ἀνάγκην πρὸς τὴν καθολικὴν τοῦ Ἔθνους προοδευτικὴν σταδιοδρομίαν. Ἐκ τῆς πρωτευούσης, ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν σωρηδὸν κατέφθανον τὰ συγχαρητήρια, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν καὶ ἀτελεύτητοι συνυπεβάλλοντο ἐλπίδες. Ἀκόμη δὲ καὶ ἔξωθεν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἀνάλογοι διετυποῦντο εὐχαὶ καὶ ἕκαστος μετὰ πεποιθήσεως ἀναμένει τὰ ἔργα τῆς νέας γονίμου ἐποχῆς.

Αἱ εὐθύναι λοιπὸν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ εἶναι μεγάλαι καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πολλά. Τόσων ἐτῶν φανατικὴ λατρεία ζητεῖ νῦν τὸ ἀντάλλαγμα καὶ τοῦτο εἰς τὴν μεγάλην περικλείει δρᾶσιν, ἀφοῦ τὸ μεγαλουργὸν καὶ τὸ δραστήριον ἐκείνου ὑπῆρξαν ἡ οὐσιώδης τῆς λατρείας ταύτης ἀφορμή. Πρὸς τὰς τοιαύτας λοιπὸν ἐθνικὰς ἀπαιτήσεις θὰ σκεφθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ καὶ πρὸς τὰς ἀγαθὰς ἐπ' αὐτὸν ἐλπίδας συνεπὴς νὰ φανῇ. Τῶν ἀτόμων αἱ ἀπαιτήσεις εἶναι βέβηλοι, ἐνόσῳ δὲν συναρμόζονται πρὸς τὸ γενικὸν καλόν, οὐδ' ἀξιοπρεπὲς εἶναι νὰ ἐξαναγκάζηται ὁ περικλεὴς Πατριάρχης εἰς τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Ἂν πάντες τοιαύτην ἐπέδειξαν εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον ἐπὶ τόσα ἔτη ἀγάπην

πρὸς αὐτόν, κάλλιον παντὸς ἄλλου θὰ τιμήσωσι τώρα ἑαυτούς, ἀπέχοντες πάσης προσωπικῆς καὶ ἰδιοτελοῦς εἰσηγήσεως. Γνωρίζει ἐκεῖνος κάλλιστα τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἐσχετίσθη ἐκ τοῦ πλησίον μετ' αὐτῶν καὶ τὰς παρηκολούθησε μὲ ἐνδιαφέρον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπομακρύνσεώς του. Τὸ πρόγραμμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπανῆλθεν, εἶναι τελείως ἀναμορφωτικόν. Ἔχει ἐξ ἄλλου καὶ ἀντίληψιν ἰσχυράν, καὶ διορατικότητα μεγάλην, καὶ θάρρος περισσόν.

Ἂς ἀφεθῇ λοιπὸν ἐλεύθερος ἐν τῷ ἀνακαινιστικῷ ἔργῳ του. Ράβδος του, κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ συγχρόνου Ἕλληνος ποιητοῦ, εἶναι ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ λαοῦ, δι' αὐτῆς δὲ κάλλιστα δύναται νὰ ἀνεύρῃ τὴν ὁδὸν τοῦ ἀναμορφωτικοῦ του ἔργου. Ἡ πολύτιμος ἀδελφικὴ σύμπραξις ἐπιλέκτου κλήρου καὶ λαοῦ εἶναι ἀρκετὸν πρὸς ἐπικουρίαν τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἔργων του ἐφόδιον. Καὶ τότε θὰ ἀναφανῇ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ εὐγενεῖ ἐξάρσει καὶ τῇ πολυτίμῳ ἀποτελεσματικότητι ἡ πρωτοφανὴς αὕτη διὰ τὸν Πατριάρχην τῆς ἐποχῆς λατρεία, ἡ ἀνιδιοτελής, ἡ ὑπερτέρα ἀτομικῶν συμφερόντων καὶ βλέψεων.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἐπανέρχεται μὲ γενναιοτέρας τὰς τάσεις πρὸς ἐργασίαν καὶ τοῦτο κατέδειξεν ἀπὸ τῶν πρώτων ἀκόμη ἡμερῶν. Φέρει πολύτιμα τῆς πείρας καὶ τῆς μακρᾶς μελέτης ἐφόδια, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν ἐκ τῆς μεγαλοφροσύνης ἀνεξικακίαν καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡλικίας ἠπιότητα, τὴν ἀντικαταστήσασαν τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ ἄλλοτε ἀμείλικτον. Εἶναι ἑπομένως, εἴπερ ποτε, ἀνάγκη ἔκ τε τοῦ προσώπου καὶ τῶν περιστάσεων νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι δικαίως ἐθεωρεῖτο ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ. Οὐδὲν θὰ ἦναι μᾶλλον βέβηλον καὶ ἀνόσιον ἢ ἐὰν διὰ μεροληπτικῆς πολιτείας ἀποδειχθῇ ὅτι χάριν προσωπικῶν καὶ ἰδιοτελῶν λόγων ἐθωπεύομεν πάντες τὸν

κοινὸν πόθον. Τὸ ἔργον τῆς μεγάλης προόδου θὰ ἀνακοπῇ, ἐνόσῳ μέγα μέρος τῆς ἰσχύος, καὶ τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς θελήσεως τοῦ Πατριάρχου διατίθεται εἰς ἐκμηδένισιν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀτομικῆς πιέσεως. Ἐγκληματικὸν θὰ ἦναι ἐὰν τοιαύτη πολύτιμος πρὸς δρᾶσιν ἰδιοφυΐα δὲν περιορισθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ καθολικὰ τοῦ Ἔθνους συμφέροντα, καταμερίζηται δὲ εἰς ἐξοικονόμησιν μικρῶν καὶ περιωρισμένων ἀπαιτήσεων. Οἱ πραγματικῶς τὸ Ἔθνος καὶ τὸν Πατριάρχην φιλοῦντες ὀφείλουσι νὰ ἀφήσωσιν αὐτὸν κατὰ μόνας, οὐδέποτε δὲ νὰ ἐπιζητῶσι διὰ τῆς ἐκβιαζομένης αὐτοῦ συγκαταβάσεως τὴν ἀτομικὴν ὑπεροχὴν ἀπέναντι τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἄκαιρον ἐπίδειξιν μικροφιλοτιμίας. Αἱ διαμάχαι, αἱ ἔριδες, οἱ πολυετεῖς διαπληκτισμοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ παρελθόν· τὸ μέλλον πρέπει νὰ διακρίνῃ ἡ ἀγάπη, ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἐργασία. Ἰωακεὶμ δὲ ὁ Γ΄, τὸ δεύτερον ἀνελθὼν τὸν Θρόνον, ἐπ' αὐτοῦ δέον καὶ ἰσοβίως νὰ μένῃ.

Ἀλλ' ἤδη αἱ ἀγαθαὶ ἐλπίδες πλημμυροῦσι τὸν ὁρίζοντα. Ἡ αἰσιοδοξία, ἥτις πάντοτε τὰ γενναιότερα προήγαγεν ἔργα, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην φαίνεται ἀξία μεγαλειτέρας ἔτι σημασίας καὶ οὐδεὶς σήμερον ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ δευτέρα πατριαρχεία Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ θὰ καταστῇ πολλῷ μᾶλλον τῆς πρώτης ἀποτελεσματική.

Ὁ Ὕψιστος ἂς χαρίζῃ αὐτῷ ὑγείαν καὶ δύναμιν.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Παρὰ τὴν καταβληθεῖσαν προσπάθειαν περὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν βιογραφικῶν σημειώσεων, τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ ὑποκείμενον ἐν τῷ παρόντι ἔργῳ πρόσωπον Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, ἡμαρτημένα τινὰ ἐγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν. Τούτου ἕνεκα ἐπάναγκες ἐθεώρησα ὅπως ἀντὶ πάσης ἄλλης διορθώσεως αὐτῶν ἐπισυνάψω ἀμετάβλητον τὸ κάτωθι βιογραφικὸν σημείωμα, καθ' ὅλα ἀκριβές, ὡς παρὰ προσώπου ἁρμοδιωτάτου προϊόν, καὶ ἰδιαιτέρως σημαντικὸν διὰ τοῦτο.

ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ΄

ἐγεννήθη ἐν τῷ κατὰ Βόσπορον Βαφεοχωρίῳ — Μπογιατζή-κιοϊ — ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1834ῳ μηνὶ Ἰανουαρίῳ 18ῃ ἐκ γονέων Δημητρίου καὶ Θεοδώρας. Διήνυσε τὰς προκαταρκτικὰς αὐτοῦ σπουδὰς μέχρι τῆς βας τοῦ σχολαρχείου τάξεως ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ σχολείῳ, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ «Σταυρὲ βοήθει μοι» καὶ τὰ λοιπὰ κοινὰ λεγόμενα τότε γράμματα ἔμαθε πρῶτον παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Δημητρίῳ Δεβετζῇ καὶ εἶτα παρὰ τῷ κοινῷ διδασκάλῳ τοῦ χωρίου Μιχαλάκῃ. Ἐν τῷ χωρίῳ εὑρισκόμενος ἠγάπα νὰ ὑπηρετῇ τοὺς ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι, διὸ καὶ ἐλήφθη πως εἰς τὴν προστασίαν τοῦ τότε 1844—45—46 προεστῶτος τῆς Ἐκκλησίας Χρυσάνθου, ἱερομονάχου ἐκ Ρυσίου, δὶς προεστεύσαντος ἐν αὐτῇ, ὃν παρηκολούθησε καὶ εἰς ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθω, ὅπου ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Παντοκράτορος διέμεινε παρ' αὐτῷ ὑπὲρ τὸ ἔτος.

Ὁ εἰρημένος Χρύσανθος ἦτο παλαιὸς ἁγιορείτης καὶ ἀδελφὸς τῆς εἰρημένης Μονῆς μὲ παρελθὸν ἄξιον ἰδιαιτέρου λόγου. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ διήκουσεν ἱκανὰ μαθήματα παρὰ τῷ μοναχῷ Πάμβῳ Λεσβίῳ, ὅστις καὶ γραμματεὺς τῆς Συνάξεως ἐχρημάτισεν. Ἐπανῆλθε δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1848, συνοδεύων αὖθις τὸν γέροντα αὐτοῦ ἱερομόναχον Χρύσανθον, ὃς ἀπεπέμπετο ὑπὸ τοῦ τόπου ὡς ἀπεσταλμένος καὶ ὃς μικρὸν μετὰ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ ἀπέθανεν ἐκ χολέρας. Ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1849ου ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον ὡς ὑπηρέτ ς τοῦ μακαρίτου μητροπολίτου Πωγωνιανῆς Ἀγαπίου, ἔμεινε δὲ παρ' αὐτῷ καὶ τῷ διαδεχθέντι αὐτόν, ἀποβιώσαντα, μητροπολίτῃ Πωγωνιανῆς Νικάνδρῳ μέχρι

τοῦ ἔτους 1853—4. Ἐν Βουκουρεστίῳ διήκουσεν ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐν τῷ οἰκοτροφείῳ τῶν ἐκ Κεφαλληνίας ἐντίμων διδασκάλων ἀδελφῶν Ἀποστολάτων, ὡς ἐξωτερικός, καὶ ἔχων προγυμναστὰς δύο ἑτέρους διδασκάλους καὶ ἱεροψάλτας τοὺς Χρηστίδας, οἵτινες ἐδίδασκον χορηγοῦντες ἰδιαιτέρας ὥρας.

Ἐν Βουκουρεστίῳ ἐν τῷ μετοχίῳ τῶν Γραικῶν (Χάνο-Γκρέτζιλορ) ἐχειροτονήθη ἐν ἔτει 1852ῳ μηνὶ Αὐγούστῳ 10 ἱεροδιάκονος παρὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ μητροπολίτου Πωγωνιανῆς Νικάνδρου, ὃν κατὰ τὸ 1853 ἠκολούθησε μέχρι Κισνοβίου καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βιέννην ἐν ἔτει 1854ῳ προτιθέμενος νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήνας, ἐφωδιασμένος διὰ πολλῶν πρὸς πολλοὺς διασήμους πολιτευτὰς γραμμάτων· ἀλλ' ἐκρατήθη ἐκεῖ πρῶτον δι' ὀλίγους μῆνας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ εἶτα μέχρι τοῦ ἔτους 1860 ἐν τῇ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἧς ἡ διευθύνουσα ἐπιτροπὴ (ἑξὰς) ἀπεφάσισε καὶ ἐπιμόνως ἐζήτει νὰ πέμψῃ αὐτὸν πρὸς τὸν μητροπολίτην Καρλοβιτσίου ὅπως χειροτονηθῇ ἱερεύς. Ἐν τῇ μεγαλουπόλει ταύτῃ Βιέννῃ διαμείνας ἐπὶ ἓξ ὡς ἔγγιστα ἔτη δὲν ἀπώλεσεν ὅλον τὸν χρόνον, ἀλλὰ κατέγεινεν, ὅσον ἦτο αὐτῷ δυνατὸν ἐκ τῶν ἑτέρων αὐτοῦ καθηκόντων ὡς ἱεροδιακόνου καὶ κατηχητοῦ τῶν ἐν ὅλοις τοῖς σχολείοις ὀρθοδόξων παίδων, εἰς σπουδὰς καὶ μελέτας πρὸς αὔξησιν τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ ἱκανὰς πόλεις τῆς Γερμανίας ἐπεσκέφθη. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου παραιτηθεὶς τῆς παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Τριάδος θέσεως αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Πατριαρχείων ὡς ἱεροδιάκονος τῆς σειρᾶς καὶ μετ' ὀλίγον προήχθη εἰς δευτερεύοντα· ἀρχὰς δὲ τοῦ ἔτους 1863 εἰς τὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἀξίωμα, χειροτονηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου πρεσβύτερος. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους παυθέντος τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β' ἀπηλλάγη καὶ οὗτος τῶν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου καθηκόντων καὶ τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 1864 προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ μητροπολίτου Βάρνης, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Σωφρονίου ἰδίαις χερσὶν εἰς ἀρχιερέα. Ἐν Βάρνῃ διέμεινεν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1865 μέχρι τοῦ Ἰανουρίου ἀρχομένου τοῦ 1872, ὅτε ἀπεδήμησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπ' ἀδείᾳ· μικρὸν δὲ μετὰ τὴν ἐνδημίαν αὐτοῦ προσελήφθη εἰς τὴν Σύνοδον ὡς μέλος αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. Ἀρχομένου τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1874 μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Θεσσαλονίκης, ὅθεν τῇ 4 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1878 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παραιτηθεὶς τῇ 6ῃ Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1883 τελειωτικῶς δὲ τῇ 30 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1884.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

		Σελ.
	Πρόλογος	5
Κεφ. Α΄	Πρώτη πατριαρχεία Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ (1878-1884)	9
Κεφ. Β΄	Ἀποχώρησις ἀπὸ τοῦ Θρόνου.....	47
Κεφ. Γ΄	Φάσεις τοῦ Ἰωακειμισμοῦ καὶ ψυχολογία αὐτοῦ	53
Κεφ. Δ΄	Τὰ ἀπὸ τῆς 18 Μαρτίου μέχρι τῆς 25 Μαΐου 1901	135
Κεφ. Ε΄	Δώδεκα ἔτη ἐν Ἄθῳ.....	183
Κεφ. Ϛ΄	Πέντε Ἡμέραι	266
Κεφ. Ζ΄	Ἀνάρρησις καὶ ἐγκαθίδρυσις.....	348
Κεφ. Η΄	Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄.....	386
	Ἐπίλογος.....	402
	Σημείωμα	406